

Regeringens skrivelse 2013/14:115

Verksamheten i Europeiska unionen under 2013 Skr.
2013/14:115

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 6 mars 2014

Jan Björklund

Birgitta Ohlsson
(Statsrådsberedningen)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2013 i enlighet med 10 kap. 2 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Innehållsförteckning

DEL 1 DEN ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGEN I EU	13
1 Inledning	13
1.1 Information till samt överläggningar och samråd med riksdagen	16
2 Europeiska rådet	17
DEL 2 FRÅGOR UNDER ALLMÄNNA RÅDET	24
3 Europa 2020 och den europeiska terminen	24
3.1 En strategi för hållbar tillväxt och sysselsättning – Europa 2020	24
3.1.1 Den europeiska terminen för stärkt ekonomisk samordning	24
3.2 Sveriges nationella reformprogram 2013	25
3.2.1 Sveriges rekommendationer 2013	26
3.3 Kommissionens tillväxtrapport för 2014	27
4 EU:s fleråriga budgetram 2014–2020 och systemet för egna medel	27
5 Utvidgningsprocessen	29
5.1 Kommissionens utvidgningsstrategi	30
5.2 Samarbets- och verifikationsmekanismen	30
5.3 Kroatien	30
5.4 Turkiet	31
5.5 Makedonien (FYROM)	31
5.6 Montenegro	32
5.7 Albanien	33
5.8 Island	33
5.9 Serbien	33
5.10 Bosnien och Hercegovina	34
5.11 Kosovo	34
5.12 EU:s finansiella stöd till västra Balkan och Turkiet	35
6 EU:s utrikestjänst	35
7 EU:s strategi för Östersjöregionen	37
7.1 Ny inriktning för EU:s strategi för Östersjöregionen	37
7.2 Allmän översyn av EU:s makroregionala strategier	38
7.3 Årligt forum i Vilnius	38
8 Medborgarinitiativet	38
9 Förordning om europeiska politiska partier	39
10 Kommittéförfarande och delegerade akter	39
11 Kärnsäkerhet och strålskydd	40
11.1 Kärnsäkerhet	40
11.2 Strålskydd	41
11.3 Radioaktivt avfall och avvecklingsfrågor	41
11.4 Internationellt samarbete med tredjeland	41

DEL 3 EU:S FÖRBINDELSER MED OMVÄRLDEN	43	Skr. 2013/14:115
12 Utrikes- och säkerhetspolitik.....	43	
12.1 Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken.....	43	
12.2 EU som aktör i FN.....	48	
12.3 OSSE och Europarådet.....	49	
12.4 Internationella brottmålsdomstolen	49	
12.5 Respekten för mänskliga rättigheter i världen	50	
12.6 Nedrustning och icke-spridning.....	51	
12.7 Strategisk exportkontroll	52	
12.8 Sanktioner.....	53	
12.9 Terrorism.....	54	
12.10 Konsulär beredskap	55	
13 Den gemensamma handelspolitiken.....	55	
13.1 Världshandelsorganisationen.....	56	
13.2 EU:s regionala och bilaterala handelspolitik	57	
13.3 EU:s arbete med ansvarsfullt företagande	58	
13.4 Övriga handelspolitiska frågor	58	
13.4.1 Förändrade beslutsordningar	58	
13.4.2 Investeringskydd	59	
13.4.3 Handelspolitiska skyddsinstrument (antidumpningsåtgärder, antisubventionsåtgärder och skyddsåtgärder)	59	
13.4.4 Internationell upphandling	60	
13.4.5 EU:s allmänna preferenssystem.....	60	
13.4.6 Aid for Trade	61	
13.4.7 Exportfinansiering	61	
14 EU som global utvecklingsaktör	62	
14.1 Agenda för förändring och dess implikationer för EU:s utvecklingspolitik	62	
14.2 EU och gemensamprogrammering för ökad biståndseffektivitet	63	
14.3 EU:s arbete för mänskliga rättigheter och demokrati	63	
14.4 EU-samarbetet med länder i Afrika, Karibien och Stilla havet (AVS).....	64	
14.5 Post 2015 – en ny agenda för global utveckling efter 2015	64	
14.6 EU:s humanitära bistånd och EU:s roll som humanitär aktör.....	65	
15 EU:s bilaterala och regionala förbindelser	65	
15.1 Samarbete mellan EU och EFTA-länderna	65	
15.2 Nordliga dimensionen och EU:s deltagande i regionalt samarbete i norra Europa.....	66	
15.3 EU:s grannskapspolitik – Östliga partnerskapet och Partnerskapet för demokrati och delat välstånd i södra Medelhavsregionen	66	
15.3.1 Partnerskapet för demokrati och delat välstånd i södra Medelhavsregionen.....	67	
15.3.2 Östliga partnerskapet	67	
15.4 Östeuropa och Centralasien.....	68	

	15.4.1	Ryssland	68
	15.4.2	Ukraina	69
	15.4.3	Moldavien.....	70
	15.4.4	Vitryssland	71
	15.4.5	Södra Kaukasien.....	72
	15.4.6	Centralasien	72
	15.4.7	Utvecklingssamarbete i regionen.....	73
15.5		Mellanöstern.....	73
	15.5.1	Fredsprocessen i Mellanöstern	73
	15.5.2	Tunisien	74
	15.5.3	Egypten.....	74
	15.5.4	Libyen	74
	15.5.5	Syrien	75
	15.5.6	Unionen för Medelhavet.....	75
	15.5.7	Gulfstaternas samarbetsråd.....	76
	15.5.8	Iran	76
	15.5.9	Irak	77
15.6		Nordamerika.....	77
	15.6.1	EU:s ekonomiska samarbete med USA.....	77
	15.6.2	EU:s ekonomiska samarbete med Kanada.....	78
15.7		EU:s samarbete med Latinamerika och Karibien	78
	15.7.1	Regionala associerings- och frihandelsavtal....	78
	15.7.2	Utvecklingssamarbetet med Latinamerika	79
	15.7.3	EU:s relation med några viktiga latinamerikanska länder.....	79
15.8		Afrika	80
	15.8.1	EU-Afrika-partnerskapet och Afrikanska unionen	80
	15.8.2	Afrikas horn.....	81
	15.8.3	Västafrika	82
	15.8.4	Stora sjöregionen.....	83
	15.8.5	Östra Afrika	84
	15.8.6	Södra Afrika	84
15.9		Asien	86
	15.9.1	Sydasien	86
	15.9.2	Östasien	87
	15.9.3	Sydöstasien och Oceanien	89
	15.9.4	Regionala frågor	90
		DEL 4 EKONOMISKA OCH FINANSIELLA FRÅGOR	92
16		Ekonomi och finans	92
	16.1	Den offentligfinansiella krisen	92
		16.1.1 Finansiellt stabilitetsstöd	92
		16.1.2 Medlemsstater som får stabilitetsstöd.....	94
	16.2	Ekonomisk styrning och samordning	97
		16.2.1 Stabilitets- och tillväxtpakten	97
		16.2.2 Fördraget om stabilitet, samordning och styrning.....	98
		16.2.3 Förstärkt ekonomisk styrning för euro-länderna	98

	16.2.4	Makroekonomiska obalanser: förförvarningsmekanismen.....	99
16.3		Ekonomiska och monetära unionen.....	100
	16.3.1	Reformering av den ekonomiska och monetära unionen	100
16.4		Europeiska investeringsbanken	101
	16.4.1	Europeiska investeringsfonden.....	102
16.5		EU i G20.....	102
17		Finansmarknaden	103
	17.1	Försäkringsmarknaden	103
	17.1.1	Omnibus II-direktivet/minimidirektivet	103
	17.2	Värdepappersmarknaden	104
	17.2.1	Marknader för finansiella instrument	104
	17.2.2	Öppenhetsdirektivet.....	104
	17.2.3	Marknadsmissbruk och manipulation av referensvärden	105
	17.2.4	Europeiska långsiktiga investeringsfonder ...	105
	17.3	Bankmarknaden.....	106
	17.3.1	Direktiv om att förhindra att finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism.....	106
	17.3.2	Förordning om information som åtföljer överföringar av medel.....	106
	17.3.3	Insättningsgarantidirektivet	107
	17.3.4	Lagstiftningspaket för betaltjänster	107
	17.3.5	Bankunionen.....	108
	17.3.6	Kapitaltäckning.....	109
	17.3.7	Krishanteringsdirektivet	109
	17.3.8	Finansiering av europeiska ekonomin	110
	17.3.9	Initiativ för finansiering till små och medelstora företag	110
	17.4	Direktiv om bostadslåneavtal	110
18		Skatter.....	111
	18.1	Punktskatter	111
	18.1.1	Skatt på finansiella transaktioner.....	111
	18.1.2	Energiskattedirektivet.....	112
	18.2	Mervärdesskatt	112
	18.2.1	Åtgärds paket mot momsbedrägerier.....	112
	18.2.2	Förordning om mervärdesskatteregler om beskattningsland för elektroniska tjänster....	113
	18.2.3	Standardiserad mervärdesskattedeclaration..	113
	18.3	Företagsbeskattning.....	113
	18.3.1	Gemensam konsoliderad bolagsskattebas....	113
	18.3.2	Uppförandekoden för företagsbeskattning....	114
	18.3.3	Moder-/dotterbolagsdirektivet	114
	18.4	Administrativt samarbete.....	114
	18.4.1	Sparandedirektivet.....	114
	18.4.2	Skattebedrägeri och skatteundandragande....	115
	18.4.3	Direktiv om administrativt samarbete i fråga om beskattning.....	115

	18.4.4	Åtgärdsprogram för skattefrågor, Fiscalis 2020.....	116
19		EU:s budget.....	116
	19.1	Förhandling om EU:s årsbudget 2014.....	117
	19.2	Sveriges EU-avgift och återflöde	118
20		Skydd av EU:s finansiella intressen.....	118
	20.1	Revisionsrättens årsrapport och ansvarsfrihet för kommissionen för genomförandet av budgeten samt bedrägeribekämpningsfrågor.....	118
	20.1.1	Genomförandet av 2011 års budget.....	119
	20.1.2	Genomförandet av 2012 års budget.....	119
	20.2	Hantering och användning av EU-medel i Sverige	120
21		Statistik	121
		DEL 5 RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR.....	122
22		Civilrättsligt samarbete	122
	22.1	Bryssel I-förordningen	122
	22.2	Europeisk kvarstad på bankmedel.....	122
	22.3	Bättre tillgång till rättslig information.....	123
	22.4	Arbetsgruppen för civilrätt (allmänna frågor)	123
	22.5	Makars och partners förmögenhetsförhållanden	124
	22.6	Erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor	124
	22.7	Gemensam europeisk köplag.....	125
	22.8	Insolvensförordningen.....	125
23		Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete.....	126
	23.1	Horisontella frågor	126
	23.1.1	Organiserad brottslighet	126
	23.1.2	Europeiskt it-brottscenter vid Europol	127
	23.1.3	Narkotika	128
	23.1.4	Terrorism.....	128
	23.1.5	Sprängämnesprekursorer	130
	23.1.6	Nytt Europol.....	130
	23.1.7	Statistik om brott, trygghet och åtgärder mot brott	130
	23.2	Informationsutbyte för att förebygga och bekämpa brott	130
	23.2.1	Utbyte av DNA-uppgifter m.m.....	130
	23.2.2	Utbyte av uppgifter ur kriminalregister	131
	23.2.3	Tillgång till informationssystemet för viseringar i brottsbekämpande syfte	131
	23.2.4	Förhandlingar med USA om ett dataskydds- avtal	131
	23.2.5	Europeisk informationsutbytesmodell	132
	23.3	Gränsövervakning, Schengenfrågor och tullsamarbete ..	132
	23.3.1	Europeiskt gränsövervakningssystem.....	132
	23.3.2	Paket om smart gränsförvaltning.....	132
	23.3.3	Regler för operativt samarbete vid de yttre sjögränserna.....	133
	23.3.4	Arbetsgruppen för Medelhavet.....	133

	23.3.5	Schengens informationssystem.....	134	Skr. 2013/14:115
	23.3.6	Schengenförvaltning och Schengen- utvärderingar.....	134	
	23.3.7	Gränskodexen.....	134	
23.4		Straffrättsligt samarbete.....	135	
	23.4.1	Europeiska utredningsordern.....	135	
	23.4.2	En europeisk åklagarmyndighet.....	135	
	23.4.3	Eurojust.....	136	
23.5		Materiell straffrätt.....	136	
	23.5.1	Angrepp mot informationssystem.....	136	
	23.5.2	Frysning och förverkande av utbyte av brott.....	137	
	23.5.3	Skydd av EU:s finansiella intressen genom straffrättsliga bestämmelser.....	137	
	23.5.4	Straffrättsligt skydd av euron och andra valutor mot förfalskning.....	138	
	23.5.5	Narkotikarambeslutet.....	138	
	23.5.6	Straffrätt enligt artikel 83.2 i EUF-fördraget.....	139	
23.6		Processuella rättigheter för misstänkta och tilltalade personer.....	139	
24		Asyl, invandring, visering och annan politik som rör rörlighet för personer.....	139	
	24.1	Gemensamt europeiskt asylsystem.....	140	
	24.2	Europeiskt system för laglig migration.....	140	
	24.3	Viseringspolitik.....	141	
	24.3.1	Viseringsinformationssystemet.....	141	
	24.3.2	Viseringsförordningen.....	141	
	24.3.3	Viseringsförenklingsavtal.....	141	
	24.3.4	Viseringsfrihet.....	142	
	24.3.5	Fri rörlighet för EU-medborgare och deras familjemedlemmar.....	142	
	24.4	Återvändande och olaglig invandring.....	143	
	24.4.1	Återtagandeavtal.....	143	
	24.4.2	Åtgärder som rör migrationstryck.....	143	
	24.5	Migration i de yttre förbindelserna.....	144	
	24.5.1	EU:s övergripande strategi för migration och rörlighet.....	144	
	24.5.2	Regionala och bilaterala samarbetsprocesser.....	144	
	24.5.3	Pragprocessen.....	144	
	24.5.4	EU-Afrikas strategiska partnerskap på migrationsområdet.....	145	
	24.5.5	Migration och utveckling.....	145	
	24.5.6	Budapestprocessen.....	145	
25		Grundläggande rättigheter och medborgarskap.....	146	
	25.1	EU:s anslutning till Europakonventionen.....	146	
	25.2	Reformen av EU:s dataskyddsreglering.....	146	
	25.3	EU:s stadga om grundläggande rättigheter.....	147	
	25.4	EU:s byrå för grundläggande rättigheter.....	147	
	25.5	Medborgarskapsåret 2013.....	148	
26		Finansieringsprogram för rättsliga och inrikes frågor.....	148	

Skr. 2013/14:115	26.1	Asyl- och migrationsfonden	149
	26.2	Fonden för inre säkerhet.....	150
	26.2.1	Ekonomiskt stöd för yttre gränser och viseringar	150
	26.2.2	Ekonomiskt stöd till polissamarbete, förebyggande och bekämpande av brottslighet samt krishantering	150
	26.3	Programmet för rättsliga frågor	151
	26.4	Programmet rättigheter, jämlikhet och medborgarskap..	151
	27	Civilskydd.....	151
		DEL 6 SYSSELSÄTTNING OCH SOCIALPOLITIK, HÄLSO- OCH SJUKVÅRD.....	153
	28	Sysselsättningspolitik.....	153
	28.1	Sysselsättningsstrategin inom Europa 2020 och den europeiska terminen	153
	28.2	Den sociala dimensionen av EMU	155
	28.3	Sektorsstrategier på sysselsättningsområdet.....	156
	29	Arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor.....	157
	29.1	Klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar	157
	29.2	Pensionsrättigheter	158
	29.3	Direktiv om genomförande av utstationeringsdirektivet	158
	29.4	Direktiv om åtgärder för att underlätta fri rörlighet för arbetstagare	159
	29.5	Utökat samarbete mellan de offentliga arbetsförmedlingarna i EU	159
	29.6	Socialt protokoll	160
	29.7	Sociala investeringspaketet	160
	29.8	Europeisk fond för stöd till de mest behövande	161
	30	Jämställdhet och arbetet mot diskriminering	161
	30.1	Jämställdhet.....	161
	30.2	Arbetet mot diskriminering	162
	31	Hälsofrågor	163
	31.1	Folkhälsa	163
	31.2	Hälso- och sjukvård.....	165
		DEL 7 KONKURRENSKRAFTSFRÅGOR	168
	32	Den inre marknadens utveckling.....	168
	32.1	Inre marknadsakterna	168
	32.1.1	Första inre marknadsakten.....	168
	32.1.2	Andra inre marknadsakten.....	169
	32.2	Styrning av den inre marknaden.....	169
	32.2.1	Administrativt samarbete IMI	169
	32.2.2	Solvit – ett informellt nätverk för att lösa handelshinder	169
	32.2.3	Resultattavlan för den inre marknaden – ny statistik på nätet.....	170

32.2.4	Handlingsplan för att förbättra webbportalen Ditt Europa	171
32.3	E-handel	172
32.4	Standardisering	172
32.5	Associationsrätt	173
32.6	Redovisnings- och revisionsfrågor	174
33	Fri rörlighet för varor	174
33.1	Det harmoniserade varuområdet	175
33.2	Det icke harmoniserade varuområdet	175
33.3	Omarbetning av tullkodexen	176
33.4	Nytt åtgärdsprogram – Tull 2020	177
33.5	Tullkontroll av immaterialrättsintrång	177
33.6	Förordning om administrativt samarbete på tull- och jordbruksområdet	177
34	Offentlig upphandling	178
34.1	Nya EU-direktiv på upphandlingsområdet	178
34.2	Elektronisk upphandling	179
35	Fri rörlighet för tjänster	180
35.1	EU:s tjänstedirektiv	180
35.2	Detaljhandel	181
36	Immaterialrätt	182
36.1	Enhetligt patentskydd och enhetlig patentdomstol	182
36.2	Översynen av EU:s varumärkessystem	183
36.3	Arbetsgruppen för civilrätt (allmänna frågor)	183
37	Näringspolitik	184
37.1	EU:s industripolitik	184
37.2	Förenkla för företag inom EU/Smart lagstiftning	185
37.3	Konkurrens och statsstöd	185
38	Konsumentpolitik	186
38.1	Konsumentprodukters säkerhet	187
38.2	Paketresor och liknande arrangemang	187
38.3	Konsumentprogram för 2014–2020	187
39	Forskning och innovation	188
39.1	Europeiska forskningsområdet	188
39.2	Horisont 2020	189
39.3	Partnerskapsprogram	189
39.4	Innovationsindikator	190
39.5	Europeiska innovationspartnerskap	190
39.6	Viktig möjliggörande teknik	190
39.7	Europeiska institutet för innovation och teknik	191
40	Den europeiska rymdpolitiken	191
40.1	En europeisk rymdindustripolitik	191
40.2	Jordobservationsprogrammet GMES blir Copernicus ...	192
40.3	Rymdövervakning ska utvecklas	192
41	Sammanhållningspolitiken	193
DEL 8 TRANSPORT, TELEKOM OCH ENERGI		194

Skr. 2013/14:115	42	Transporter.....	194
	42.1	Frågor som rör flera transportslag.....	194
	42.1.1	Transeuropeiska transportnät.....	194
	42.1.2	Fonden för ett sammanlänkat Europa.....	195
	42.1.3	Infrastruktur för alternativa drivmedel.....	195
	42.1.4	Satellitnavigeringsprogrammet Galileo.....	196
	42.2	Landtransporter.....	196
	42.2.1	Förordningen om färdskrivare.....	196
	42.2.2	Kontrollbesiktningsfrågor.....	196
	42.2.3	Vägfordons mått och vikt.....	197
	42.2.4	Fjärde järnvägspaketet.....	197
	42.3	Sjöfart.....	198
	42.3.1	Marin utrustning.....	198
	42.3.2	Finansiering av några av sjösäkerhetsbyråns uppgifter.....	198
	42.3.3	Hamnpaketet.....	198
	42.4	Den integrerade havspolitikern.....	199
	42.5	Luftfart.....	200
	42.5.1	Översyn av flygpassagerares rättigheter.....	200
	42.5.2	Flygplatspaketet.....	200
	42.5.3	Händelserapportering.....	200
	42.5.4	Det gemensamma luftrummet.....	201
	42.5.5	Statsstöd till flygplatser.....	201
	43	Politiken för informationssamhället.....	202
	43.1	E-legitimationer och betrodda tjänster.....	202
	43.2	Europeiska byrån för nät- och informationssäkerhet.....	203
	43.3	Direktiv om nät- och informationssäkerhet.....	203
	43.4	Transeuropeiska telekommunikationsnät.....	203
	43.5	Europeisk inre marknad för elektronisk kommunikation.....	204
	43.6	Förordning om reducerade kostnader vid bredbandsutbyggnad.....	204
	43.7	Tillgänglighet till myndigheters webbplatser.....	205
	43.8	E-faktura.....	205
	43.9	Vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn.....	206
	44	Energi.....	207
	44.1	Grönboken om klimat- och energipolitiken till 2030.....	207
	44.2	Indirekt förändrad markanvändning (ILUC).....	208
	44.3	Meddelande om en inre marknad för energi.....	209
	44.4	Meddelande om energiteknik och innovation.....	209
	44.5	Säkerhet vid utvinning av olja och gas till havs.....	209
	44.6	Meddelande om långsiktig infrastrukturvision.....	210
	44.7	Notifieringsförordningen.....	210
		DEL 9 JORDBRUK, FISKE OCH LIVSMEDEL.....	212
	45	Den gemensamma jordbrukspolitikern.....	212
	45.1	Reformen av den gemensamma jordbrukspolitikern.....	212
	45.2	Övergångsförordning för den gemensamma jordbrukspolitikern år 2014.....	213

45.3	Säljfrämjande åtgärder och informationskampanjer för jordbruksprodukter	213
46	Skogsfrågor	214
46.1	EU:s nya skogsstrategi	214
47	Den gemensamma fiskeripolitiken	215
47.1	Reform av den gemensamma fiskeripolitiken	215
47.2	EU:s fiskepartnerskapsavtal med tredjeland	217
47.3	Fiskeriförvaltning i Östersjön	217
47.4	Fiskeriförvaltning i Västerhavet	218
48	Djur- och livsmedelsfrågor	219
48.1	Friskare djur, sundare växter och säkrare livsmedel	219
48.2	Elektronisk märkning av djur	219
48.3	Honung	220
48.4	Kommissionens handlingsplan mot livsmedelsbedrägerier	220
48.5	Ursprungsmärkning av kött	221
48.6	Livsmedel för spädbarn, småbarn och livsmedel för speciella medicinska ändamål	221
DEL 10 MILJÖ		223
49	Horisontella miljöfrågor	223
49.1	EU:s sjunde miljöhandlingsprogram	223
49.2	Finansieringsprogrammet LIFE	223
49.3	Miljökonsekvensbeskrivningar	224
50	Klimat	224
50.1	FN:s ramkonvention om klimatförändringar	224
50.2	En EU-strategi för anpassning till ett förändrat klimat ..	225
50.3	Fluorerade växthusgaser	225
50.4	EU:s system för handel med utsläppsrätter	226
50.5	Utsläppsrätter och flyget	226
50.6	Mätning, rapportering och verifiering av koldioxidutsläpp från sjötransporter	227
50.7	Koldioxidkrav för fordon	227
51	Naturreсурser och biologisk mångfald	228
51.1	Invasiva främmande arter	228
51.2	Tillträdesregler till genetiska resurser	228
52	Kemikalier och avfall	229
52.1	Partsmöten för Basel-, Rotterdam- och Stockholmskonventionerna	229
52.2	Tillsyn av avfallstransporter	230
52.3	Batteridirektivet	230
52.4	Fartygsåtervinning	231
52.5	Kvicksilverförhandlingarna	231
52.6	Minskad användning av tunna plastkassar	231
53	Vatten och marin miljö	232
53.1	Planering av havets resurser	232
53.2	Prioriterade ämnen på vattenpolitikens område	232

Skr. 2013/14:115	DEL 11 UTBILDNING, UNGDOM, KULTUR OCH IDROTT	233
54	Utbildning	233
54.1	Utbildningens roll i Europa 2020-strategin	233
54.2	EU:s program för utbildning, ungdom och idrott (Erasmus+)	233
54.3	Högre utbildningens sociala dimension	234
54.4	Europeiska högre utbildningens globala dimension	234
54.5	Ledarskap inom utbildning	235
54.6	Öppna utbildningsresurser och digital inläring	235
54.7	Yrkeskvalifikationsdirektivet	235
55	Ungdomsfrågor	236
55.1	Ungdomspolitik	236
55.2	Ungdomars utveckling, välbefinnande och sociala integration	237
55.3	Ungdomar som varken arbetar eller studerar	237
55.4	Programmet Ung och aktiv i Europa	237
56	Kultur, medier och idrott	238
56.1	Kultur	238
56.2	Audiovisuella frågor	239
56.3	Kreativa Europa	240
56.4	Programmet Ett Europa för medborgarna	240
56.5	Idrott	241
	DEL 12 EU:S INSTITUTIONER	242
57	Institutionernas verksamhet	242
57.1	Kommissionen	242
57.1.1	Kommissionens arbetsprogram	242
57.1.2	Arbetsgruppen för Grekland	242
57.1.3	Genomförande av direktiv	243
57.1.4	Överträdelseärenden	244
57.2	Europaparlamentet	245
57.3	EU-domstolen	246
57.4	Öppenhet och insyn	248
57.5	Personalpolitik i EU:s institutioner	248
57.6	Tolkning	249
57.7	EU-språkvården	249
57.8	Regionkommittén	250
57.9	Europeiska Ekonomiska och Sociala Kommittén	250
	Bilaga 1 Mål av svenskt intresse vid EU-domstolen och tribunalen under 2013	251
	Bilaga 2 Under 2013 avslutade och pågående överträdelseärenden	300
	Bilaga 3 Beslut i rådet under 2013 som Sverige inte stött	340
	Sakregister	342
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 mars 2014	346

1 Inledning

Liksom föregående år genomsyrades EU-samarbetet under 2013 av det besvärliga ekonomiska läget i många medlemsländer. En viss stabilisering kunde skönjas under året, inte minst i euroområdet. Dock kvarstod betydande ekonomiska och finansiella svårigheter med bl.a. hög arbetslöshet som följd. Under 2013 kunde fokus flyttas från tidigare års mer akuta krisåtgärder till förmån för mer långsiktiga åtgärder för att främja förutsättningarna för tillväxt och återupprätta konkurrenskraften i Europa. Diskussionerna, inte minst bland stats- och regeringscheferna, handlade inte sällan om avvägningar mellan behovet av konsolidering av de offentliga finanserna och åtgärder för att stödja tillväxten på kort och lång sikt. Finansiering av ekonomin, t.ex. initiativ för att underlätta finansiering för små och medelstora företag, stod på Europeiska rådets dagordning vid flera tillfällen bl.a. för att följa upp tillväxtpakten från juni 2012.

De diskussioner om att fördjupa den ekonomiska och monetära unionen (EMU) som inleddes under föregående år fortsatte också under 2013. När det gäller ekonomisk-politisk samordning kretsade diskussionerna kring fyra områden: samordning i förväg av större ekonomisk-politiska reformer, EMU:s sociala dimension, ömsesidigt överenskomna kontraktsmässiga arrangemang gällande reformer samt solidaritetsmekanismer knutna till sådana kontrakt.

Diskussionerna om en bankunion fortsatte under året. I oktober antogs förordningarna som skapar en gemensam tillsynsmekanism. Mekanismen innebär att Europeiska centralbanken blir ansvarig för tillsynen av bankerna i eurozonen och övriga medlemsstater som önskar delta. I mitten av december kunde medlemsstaterna nå en allmän inriktning inför fortsatta förhandlingar med Europaparlamentet om nästa beståndsdel i bankunionen, nämligen den gemensamma avvecklingsmekanismen med tillhörande avvecklingsfond för att hantera banker i kris. Rådet beslutade att tillkalla en regeringskonferens för att förhandla fram ett mellanstatligt avtal om avvecklingsfonden.

Genom den europeiska terminen och Europa 2020-strategin lyftes även 2013 behovet av strukturreformer på medlemsstatsnivå fram. Kommissionen gjorde i den årliga tillväxtrapporten, som presenterades i november, bedömningen att de reformansträngningar som medlemsstaterna genomfört börjar få positiva effekter. Men, kommissionen underströk samtidigt att den största utmaningen under 2014 blir att upprätthålla reformtakten för att förbättra konkurrenskraften och skapa förutsättningar för en varaktig återhämtning av ekonomin. Kommissionen föreslog i juni landspecifika rekommendationer till medlemsstaterna, vilka efter vissa justeringar antogs av rådet. När det gäller Sverige antog rådet fyra rekommendationer på grundval av

Skr. 2013/14:115 kommissionens analys om såväl genomförandet av Europa 2020-strategin som stabilitets- och tillväxtpakten. Regeringen redogjorde i budgetpropositionen för 2014 för de åtgärder som vidtas för att svara upp mot rekommendationerna.

Den på många håll höga ungdomsarbetslösheten i Europa diskuterades såväl vid Europeiska rådets möten som vid toppmöten i tysk respektive fransk regi. Under året rekommenderades bl.a. medlemsstaterna att anta ungdomsgarantier. En särskild fond för stöd till regioner med hög ungdomsarbetslöshet etablerades också inom den fleråriga budgetramen.

Regeringen fortsatte att verka för en fortsatt fördjupning av den inre marknaden och lyfte i olika sammanhang fram den stora tillväxtpotential som vilar i att ytterligare integrera tjänstemarknaden inom EU. Europeiska rådet kunde i oktober bl.a. på svenskt initiativ enas om att stats- och regeringscheferna ska få årliga rapporter om medlemsstaternas reformer på tjänsteområdet, att kommissionen ska ge medlemsstaterna vägledning för hur medlemsstaterna ska säkerställa att nationella regler är proportionella samt att medlemsstaterna ska minska hinder för den gränsöverskridande tjänstehandeln.

Under året antogs ytterligare sex av förslagen inom ramen för den första inre marknadsakten, bl.a. yrkeskvalifikationsdirektivet. En överenskommelse nåddes också om upphandlingsregelverket. Kommissionen har dessutom presenterat elva av tolv förslag under den andra inre marknadsakten. I syfte att upprätta en digital inre marknad presenterade kommissionen under hösten ett förslag till förordning med åtgärder för att stärka den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation.

Det var ett stort framsteg att EU kunde enas om ett mandat för förhandling med USA om ett handels- och investeringsavtal (TTIP) och att en principöverenskommelse om frihandelsavtalet med Kanada kunde fattas i oktober. Dessa handelsavtal väntas bli viktiga bidrag till ökad tillväxt i Europa. Kommissionen uppskattar att ett ambitiöst och omfattande transatlantiskt handel- och investeringsavtal skulle kunna generera vinster för EU respektive USA motsvarande ca 100 miljarder euro per år.

I februari kunde stats- och regeringscheferna nå en överenskommelse om nästa fleråriga budgetram för perioden 2014–2020. Det skulle dock dröja tills i juni innan en principöverenskommelse med Europaparlamentet kunde nås. Europaparlamentet röstade därefter ja till uppgörelsen i december. Budgetramen innebar att den totala utgiftsvolymen för första gången någonsin minskade jämfört med föregående period. Dessutom innebar uppgörelsen en viss modernisering av utgiftstrukturen med ökat fokus på tillväxtfrämjande åtgärder och mindre resurser till den gemensamma jordbrukspolitiken och till det regionalpolitiska stödet. Regeringen har tillsammans med flera likasinnade medlemsstater varit drivande i arbetet för både en restriktiv och modern budget.

I mars presenterade kommissionen en grönbok om ett klimat- och energiramverk till 2030, som utgjorde ett underlag för en bred europeisk klimat- och energidiskussion om politiken efter 2020. Avsikten är att skapa större säkerhet för långsiktiga investeringar och omställning till ett resurseffektivt samhälle, och fortsätta att ha en ledande roll i det globala

klimatarbetet inför år 2015 då en ny global rättsligt bindande överenskommelse ska förhandlas fram. I inledningen av 2014 avser kommissionen att återkomma med förslag om hur EU bör gå vidare med ett 2030-ramverk på klimat- och energiområdet.

Utvidgningsprocessen fortsatte. Kroatien välkomnades den 1 juli som den 28:e medlemsstaten. I december enades EU om att inleda medlemskapsförhandlingar med Serbien i januari 2014. En viktig faktor bakom detta beslut var de framsteg som gjorts i normaliseringen av förbindelserna mellan Serbien och Kosovo. Undertecknandet i april av ett avtal där Serbien erkände Pristinas befogenhet över Kosovos statliga institutioner var ett nyckelmoment. Medlemskapsförhandlingarna med Turkiet återupptogs och för första gången på tre år öppnades ett nytt kapitel för förhandling.

Vikten av EU som en säkerhetspolitisk och global aktör bekräftades när stats- och regeringscheferna diskuterade den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna vid toppmötet i december. Det fanns bred enighet om behoven av en samlad ansats i EU:s externa relationer mellan t.ex. den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna, bistånd och handel.

I november genomfördes ett toppmöte i Vilnius inom ramen för Östliga partnerskapet. Under mötet kunde associeringsavtal med Georgien och Moldavien signeras. In i det sista var det oklart om motsvarande avtal med Ukraina skulle undertecknas, något som slutligen inte blev fallet. Den ukrainske presidentens beslut att inte underteckna avtalet ledde till starka protester i Ukraina som ännu fortgick vid årsskiftet.

Utvecklingen i södra grannskapet var fortsatt omvälvande. EU fortsatte att verka för främjandet av tillväxt, fler jobb och andra åtgärder mot fattigdomen som i sig utgör förutsättningar för att revolutionerna och reformprocesserna i regionen ska leda till mer demokrati. Särskilt inbördeskriget i Syrien stod högt på den utrikespolitiska dagordningen. Den eskalerande konflikten i landet fortsatte att innebära enorma lidanden för civilbefolkningen. Situationen i Syrien fortsatte också att sätta asylsystemen i EU under press. De asylsökande sökte sig främst till Sverige och Tyskland. Samtidigt befann sig de flesta flyktingar som lämnat Syrien i grannländerna, för vilka konflikten inneburit stora påfrestningar.

Förhandlingarna om det gemensamma asylsystemet kunde äntligen avslutas under året efter flera års förhandlingar och ska nu genomföras i medlemsstaterna. Skillnaderna i mottagnings- och asylsystem fortsatte att vara stora mellan medlemsstaterna, och fördelningen av antalet asylsökande var alltjämt mycket ojämn.

Under året inträffade återigen tragedier i medelhavsområdet då migranter och flyktingar på väg till Europa omkom i båtolyckor. Såväl migrationsministrarna som stats- och regeringscheferna diskuterade vid flera tillfällen hur liknande händelser ska kunna förhindras. En särskild arbetsgrupp tillsattes för att identifiera prioriterade åtgärder för en effektivare tillämpning av EU:s migrationspolitik. Situationen i medelhavsområdet tydliggjorde återigen vikten av ett nära samarbete med transit- och ursprungsländer inom ramen för EU:s globala strategi för migration och rörlighet, liksom vikten av att fler medlemsstater hjälps åt att ge skydd till flyktingar genom vidarebosättningsprogram.

Den fria rörligheten för EU-medborgare och deras familjemedlemmar kom att ifrågasättas av en grupp medlemsstater som önskade sätta frågan om ”social turism” och missbruk av välfärdstjänster i mottagarländerna på den politiska dagordningen. Frågan aktualiserades bl.a. av att övergångsreglerna för den rumänska och bulgariska arbetskraftens rörlighet löpte ut vid årsskiftet 2013/14. Kommissionen liksom flera medlemsstater däribland Sverige lyfte dock fram den fria rörlighetens positiva inverkan på tillväxten i Europa och på det faktum att EU-migranter utnyttjar välfärdstjänster i liten utsträckning.

Den ekonomiska krisen har aktualiserat frågan om demokrati och legitimitet för unionen. En diskussion om behovet av att stärka EU:s legitimitet har förts under året. Frågorna har fått ytterligare relevans inför förestående val till Europaparlamentet. Diskussioner har också förts om vikten av att medlemsstaterna tar sitt ansvar för att se till att de grundläggande rättigheterna följs och respekteras, och om hur efterlevnaden av dessa kan stärkas.

1.1 Information till samt överläggningar och samråd med riksdagen

Enligt regeringsformen är regeringen skyldig att löpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för EU-samarbetet. Denna informationsskyldighet regleras närmare i riksdagsordningen. Där anges att regeringen ska redovisa sitt agerande i EU för riksdagen och varje år lämna denna skrivelse till riksdagen över verksamheten i EU.

Enligt riksdagsordningen ska regeringen också informera riksdagen om sin syn på de dokument som EU:s institutioner överlämnat till riksdagen och som regeringen bedömer som betydelsefulla. Under året överlämnades 161 faktapromemorior (152 under 2012) i vilka regeringen har informerat riksdagen om specifika förslag och regeringens syn på dessa.

Om ett utskott begär det, har regeringen vidare en skyldighet att lämna upplysningar och avge yttranden till utskotten om EU-arbetet inom utskottens ämnesområden. Regeringen ska även överlägga med utskotten i de frågor om EU-arbetet som utskotten bestämmer. Överläggningar mellan regeringen och utskotten om EU-frågor har ägt rum vid 55 tillfällen under året.

Riksdagens arbete med subsidiaritetskontroll av lagstiftningsakter har formaliserats sedan Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Enligt EU-fördraget ska EU på de områden där det råder delad befogenhet vidta åtgärder endast om målet med ett förslag inte kan uppnås av medlemsstaterna själva. Enligt riksdagsordningen ska riksdagen pröva om ett utkast till en lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Om det utskott som är ansvarigt för subsidiaritetsprövningen begär det, ska regeringen informera om sin bedömning av subsidiaritetsprincipen i det aktuella lagstiftningsutkastet.

Om utskottet bedömer att ett lagstiftningsutkast strider mot subsidiaritetsprincipen lämnar utskottet ett utlåtande till kammaren med förslag att riksdagen ska anta ett motiverat yttrande till ordförandena i

Europaparlamentet, rådet och kommissionen. Under 2013 har riksdagen antagit 10 motiverade yttranden om 14 subsidiaritetsärenden (ett av de motiverade yttrandena avser fem lagstiftningsutkast). Regeringen har tagit del av samtliga motiverade yttranden.

För andra gången sedan Lissabonfördragets ikraftträdande nådde de nationella parlamenten i EU-länderna tröskeln för att utfärda ett s.k. gult kort till kommissionen om att ett lagförslag strider mot subsidiaritetsprincipen. Denna gång gällde det kommissionens förslag om att inrätta en europeisk åklagarmyndighet (första gången gällde det Monti II-förordningen 2012). Kommissionen valde att stå fast vid förslaget.

Regeringen har vidare tagit del av de 13 utlåtanden om granskningar av EU-dokument, exempelvis grönböcker och meddelanden, som riksdagen har behandlat.

Enligt regeringsformen ska regeringen löpande samråda med organ som utses av riksdagen om vad som sker inom ramen för EU-samarbetet. Denna samrådskyldighet fullgörs enligt riksdagsordningen med EU-nämnden.

EU-nämnden ska hållas underrättad av regeringen om frågor som ska beslutas i rådet. Regeringen ska rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna i rådet ska föras inför besluten i rådet. Regeringen ska vidare överlägga med EU-nämnden i andra frågor om EU-arbetet när nämnden av särskilda skäl kräver en sådan överläggning. Regeringen ska också rådgöra med nämnden inför möten i Europeiska rådet. Under året ägde samråd rum inför samtliga möten i rådet och i Europeiska rådet.

En samlad redovisning av de fall där Sverige röstat nej eller avstått från att rösta i rådet finns i skrivelsens bilaga 3.

2 Europeiska rådet

Europeiska rådet den 7–8 februari

Vid Europeiska rådet den 7–8 februari nåddes, efter långa förhandlingar, en överenskommelse mellan medlemsstaterna om EU:s fleråriga budgetram för åren 2014–2020. Överenskommelsen om budgetramen kan betecknas som gynnsam ur svensk synvinkel. Överenskommelsen innebar en total volym på budgetramen på 960 miljarder euro i åtaganden och utgjorde en avsevärd minskning jämfört med kommissionens ursprungliga förslag från 2011. Det var första gången någonsin den totala utgiftsvolymen minskade jämfört med föregående period.

Överenskommelsen innebar också att budgetstrukturen till viss del moderniserades, något som Sverige hade verkat för. Det gjordes neddragningar av den gemensamma jordbrukspolitiken med 11 procent och av sammanhållningspolitiken med 8 procent i jämförelse med 2007–2013. Detta samtidigt som utgiftstaken/åtagandevolymen för forskning och utveckling och infrastruktur ökade med 37 procent i jämförelse med föregående period. Medlen för samarbetet på det rättsliga och inrikes området ökade, liksom för samarbetet på det utrikespolitiska området. Samtidigt ökade utgifterna för administrationen. När det gäller återflödet

från sammanhållningspolitiken får Sverige i princip behålla samma nivå som under innevarande period, medan återflödet från jordbrukspolitiken generellt kommer att minska bl.a. till följd av minskningen av de totala utgifterna för jordbrukspolitiken. På inkomstsidan överenskomms att behålla innevarande system i stort sett oförändrat, inklusive Sveriges rabatt med vissa mindre modifieringar. Överenskommelsen innebar en nyhet i form av ett initiativ för att främja ungdomssysselsättning om 6 miljarder euro till regioner med en ungdomsarbetslöshet på över 25 procent.

Europeiska rådet diskuterade också EU:s handelspolitik. Vikten av en öppen och fri handel betonades liksom att bekämpa protektionism och stärka EU:s plats i globala värdekedjor. Det pågående arbetet med att lägga grunden för ett handelsavtal med USA välkomnades särskilt. Vidare diskuterades EU:s politik i relation till länderna i södra grannskapet efter det arabiska uppvaknandet. Europeiska rådet bekräftade sitt stöd till länderna i deras ansträngningar för ett demokratiskt styrelseskick, baserat på en differentierad ansats. Samtidigt uttrycktes oro för den allvarliga situationen i Syrien.

Europeiska rådet den 14–15 mars

Europeiska rådet den 14–15 mars var ett sedvanligt vårtoppmöte med diskussion om genomförandet av den europeiska terminen med särskilt fokus på åtgärder för att skapa förutsättningar för sysselsättning och tillväxt. Slutsatserna lade fast de övergripande prioriteringarna för den europeiska terminen 2013 och betonade att dessa skulle återspeglas i medlemsstaternas nationella reform- och konvergensprogram, som i sin tur låg till grund för kommissionens landspecifika rekommendationer i slutet av maj. Det påmindes om att budgetsanering måste gå hand i hand med strukturåtgärder som främjar tillväxt, ökar konkurrenskraften och minskar ungdomsarbetslösheten. Europeiska rådet diskuterade även den höga arbetslösheten, särskilt bland unga, som en social utmaning som måste hanteras.

Den inre marknadens betydelse som central drivkraft för tillväxt och sysselsättning framhölls vid mötet, liksom vikten av att minska regelbördorna på både EU-nivå och nationell nivå. På bl.a. svenskt initiativ lyftes också vikten av att öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden fram, liksom vikten av satsningar på miljöteknik och förnybar energi. Europeiska rådet enades om att de efterföljande månaderna genomföra ett antal tematiska diskussioner om Europas tillväxt och konkurrenskraft.

Europeiska rådets ordförande redogjorde för det pågående arbetet med fördjupningen av EMU. Någon diskussion om detta fördes dock inte vid detta tillfälle.

I anslutning till Europeiska rådets möte hölls ett toppmöte för eurozonen. Arbetsordningen för dessa möten antogs i närvaro av samtliga 27 medlemsstater. Denna innebär att Sverige, liksom andra icke euroländer som anslutit sig till Finanspakten, välkomnas att delta i mötena när konkurrenskraft liksom strukturförändringar i eurosamarbetet diskuteras samt åtminstone en gång om året när Finanspaktens tillämpning diskuteras. Under det efterföljande eurozonstoppmötet

redogjorde chefen för Europeiska centralbanken för det ekonomiska läget i eurozonen varpå en diskussion om bl.a. euroländernas skiftande konkurrenskraft följde.

Europeiska rådet diskuterade också EU:s relation till sina strategiska partner med fokus på Ryssland. Det fanns samsyn om att EU borde tala med en röst i relation till Ryssland och verka för att Ryssland demokratiseras, moderniseras och integreras i internationella ekonomiska och politiska strukturer. Slutligen berördes vapenembargot mot Syrien, efter önskemål från vissa medlemsstater.

Europeiska rådet den 22 maj

Vid Europeiska rådets möte den 22 maj diskuterades dels energifrågorna, dels skattefrågorna – två områden av stor betydelse för att långsiktigt främja tillväxt och sysselsättning i Europa.

Europeiska rådet lade i slutsatserna fast riktlinjer för att uppnå målsättningen om en fullbordad inre energimarknad till 2014 och för att utveckla sammankopplingen mellan medlemsstaterna för att eliminera energiöar till 2015. Slutsatserna lyfte vidare fram ett antal åtgärder för att underlätta investeringar i energiinfrastruktur där det också slås fast att finansieringen i huvudsak skulle komma från marknaden. Vidare kom man överens om att en översyn av statsstödsreglerna skulle göras.

Europeiska rådet enades också om att i mars 2014 återkomma till frågan om ett ramverk för energi- och klimatpolitiken för 2030 kopplat till COP 21 i Paris 2015. Sverige och flera likasinnade länder framhöll att energipolitiken inte kan frikopplas från klimatpolitiken och att ett nytt ramverk behövs för att ge industrin och konsumenterna stabila och långsiktiga förutsättningar. Detta är viktigt inte minst för investeringsklimatet och främjade därmed tillväxt och konkurrenskraft i Europa. Slutsatserna berörde också diversifiering av energikällor samt vikten av att inhemska energikällor utvinns på ett säkert och hållbart sätt. Vidare berördes energieffektivitet och effekten av höga energipriser.

I diskussionen om skattefrågor betonades bl.a. vikten av att återföra de stora belopp som berövas statskassorna genom skatteflykt och skattebedrägerier. Slutsatserna framhöll bl.a. vikten av att utöka det automatiska informationsutbytet om inkomster av kapital mellan länder, både inom EU och internationellt. Vidare underströks att EU snarast skulle inleda förhandlingar med ett antal tredjeländer på grundval av förslaget till sparandedirektiv, vilket bedömdes vara en förutsättning för att sparandedirektivet slutgiltigt skulle accepteras av samtliga medlemsstater. Arbetet med att motverka aggressiv skatteplanering och vinstöverföringar skulle fortsätta och ytterligare åtgärder mot penningtvätt vidtas.

Som uppföljning till Europeiska rådets överenskommelser 2008 och 2009 beslutade Europeiska rådet vidare att antalet kommissionärer även fortsättningsvis skulle omfatta en medborgare från varje medlemsstat. De tidigare överenskommelserna var ett resultat av den irländska folkomröstningen om Lissabonfördraget. Slutligen berördes vapenembargot mot Syrien, efter önskemål från vissa medlemsstater.

Europeiska rådet fokuserade framför allt på åtgärder mot ungdomsarbetslöshet och på uppföljning av tillväxtpakten som antagits i juni 2012. Inledningsvis kom dock mycket av uppmärksamheten kring mötet att kretsa kring den överenskommelse om EU:s fleråriga budgetram som nåddes tidigare på dagen mellan det irländska EU-ordförandeskapet, Europaparlamentet och kommissionen. Europeiska rådet välkomnade och ställde sig bakom uppgörelsen som låg i linje med slutsatserna från februari.

Efter en presentation av arbetsmarknadens parter, som inbjudits till mötet om sitt initiativ om en handlingsplan för sysselsättning för unga, diskuterade stats- och regeringscheferna åtgärder mot ungdomsarbetslöshet. I slutsatserna bekräftades att ungdomsarbetslöshetsinitiativet på 6 miljarder euro skulle tidigareläggas. Slutsatserna betonade också vikten av att fokusera på ungdomsarbetslösheten i användning av strukturfonderna liksom Europeiska investeringsbankens (EIB) initiativ på området. Europeiska rådet konstaterade att medlemsstaterna gjort mycket för att förbättra ungas situation bl.a. genom att stärka länken mellan utbildning och arbetsliv, modernisera utbildningssystemen och främja entreprenörskap men ansåg samtidigt att mer behövdes göras för att stödja sysselsättningen bland unga.

Europeiska rådet följde även upp genomförandet av tillväxtpakten, främst finansieringsdelen och EIB:s möjligheter att öka kreditgivningen till små och medelstora företag. I diskussionen deltog EIB:s respektive Europeiska centralbankens ordförande. Europeiska rådet enades om en investeringsplan som bl.a. innehåller snabbt genomförande av EU:s fleråriga budgetram, särskilt i de delar som gäller forskning, innovation och konkurrenskraft. Kommissionen gavs också i uppdrag att särskilt rapportera om hur tjänstehandeln fungerar inför Europeiska rådets diskussion om den europeiska tjänstemarknaden i oktober.

Stats- och regeringscheferna ställde sig bakom de landspecifika rekommendationerna varmed den europeiska terminen för 2013 avslutades.

Europeiska rådet gjorde även en avstämning om läget när det gäller den fortsatta EMU-fördjupningen och upprättandet av bankunionen. Kommissionen aviserade i sammanhanget kommande meddelanden innehållande bl.a. förslag om så kallad ex ante-samordning av större ekonomiska reformer liksom om den sociala dimensionen av EMU. I samband med EMU-diskussionen välkomnades också kommissionens förslag om Lettlands inträde i eurosamarbetet den 1 januari 2014.

Europeiska rådet beslutade att medlemskapsförhandlingar med Serbien ska öppnas och att det första förhandlingstillfället ska äga rum senast i januari 2014. Innan dess ska ett förhandlingsramverk ha antagits av rådet och bekräftas av Europeiska rådet. Samtidigt med detta beslut godkändes det att förhandlingarna med Kosovo inleds om ett stabiliserings- och associeringsavtal.

Avslutningsvis bekräftade Europeiska rådet att man avser att återkomma till en mer strategisk diskussion om rättsliga och inrikes frågor i juni 2014 som en uppföljning till Stockholmsprogrammet. Slutligen välkomnades Kroatien som EU:s 28:e medlemsland.

I enlighet med slutsatserna från mars utgjorde den digitala ekonomin, tjänster och innovation ett tema för Europeiska rådets oktobermöte. Europeiska rådets möte inleddes med att kommissionens ordförande gjorde en presentation som belyste många av de utmaningar som Europa står inför gällande den digitala ekonomin. Slutsatser antogs som bekräftade att den digitala inre marknaden ska fullbordas 2015 och lyfte fram initiativ som e-identifiering, e-fakturering och e-upphandling liksom ramverket för dataskydd. Europeiska rådet välkomnade presentationen av kommissionens telekompaket men underströk att förslagen måste behandlas grundligt innan de kan antas. Vidare bekräftade Europeiska rådet måldatumet 2014 för upprättandet av Europeiska forskningsområdet och att framsteg på forsknings- och innovationsområdet ska följas upp av stats- och regeringscheferna.

Europeiska rådet diskuterade åtgärder för att öka tjänstehandeln inom EU mot bakgrund av att tjänstemarknaden utgör 70 procent av EU:s samlade BNP och sysselsätter mer än 75 procent av arbetskraften. Slutsatser antogs om att Europeiska rådet ska få årliga rapporter om medlemsstaternas nationella reformer på tjänsteområdet och att kommissionen ska ge medlemsstaterna vägledning för hur de ska säkerställa att nationella regler är proportionerliga.

Europeiska rådet bekräftade behovet av åtgärder för att bekämpa arbetslösheten och vikten av att det särskilda sysselsättningsinitiativet för ungdomar är operationellt i januari 2014 liksom medlemsstaternas genomförande av rådsrekommendationen om etablerandet av en ungdomsgaranti. Europeiska rådet behandlade även frågor om regelförenkling och välkomnade kommissionens nyligen presenterade meddelande på området (REFIT). Stats- och regeringscheferna beslutade att återkomma till regelförenklingsfrågorna i juni 2014, liksom årligen inom ramen för den europeiska terminen. Vidare diskuterade Europeiska rådet frågan om utökad finansiering för små och medelstora företag via EIB.

Europeiska rådet stämde återigen av arbetet med fördjupningen av EMU. Diskussionen handlade framför allt om åtgärder för att säkerställa att nödvändiga ekonomiska reformer verkligen genomförs i medlemsstaterna. Slutsatserna slog fast att Europeiska rådet i december skulle göra en gemensam bedömning av den ekonomiska situationen, på basis av kommissionens årliga tillväxtöversikt och rapporten om förvarningsmekanismen, i syfte att enas om huvudområden för samordning av den ekonomiska politiken. Vidare välkomnade Europeiska rådet kommissionens meddelande om den sociala dimensionen av EMU.

I närvaro av Europeiska centralbankens chef gjorde Europeiska rådet en lägesavstämning när det gäller upprättandet av bankunionen, där framstegen avseende den gemensamma tillsynsmekanismen (SSM) välkomnades.

Vidare behandlade Europeiska rådet förberedelserna inför toppmötet i Vilnius den 28–29 november inom Östliga partnerskapet. I slutsatserna bekräftas EU:s avsikt att, om länderna uppfyllde villkoren, ingå

Skr. 2013/14:115 associationsavtal, inklusive fördjupade frihandelsområden, med Ukraina, Georgien och Moldavien.

Europeiska rådet diskuterade hur en upprepning av den nyligen inträffade tragedin utanför den italienska ön Lampedusa skulle kunna förhindras. Den arbetsgrupp för Medelhavet som inrättats, under ledning av kommissionen, uppmanades av Europeiska rådet att identifiera åtgärder på kort sikt för en effektivare tillämpning av EU:s politik och verktyg. Europeiska rådet beslutade att återkomma till asyl- och migrationsfrågorna i december 2013 i syfte att få en återrapport från arbetsgruppens arbete och mer långsiktigt i juni 2014 när strategiska riktlinjer för rättsliga och inrikes frågor ska fastställas.

Avslutningsvis antog stats- och regeringscheferna på tyskt-franskt initiativ ett uttalande med anledning av rapporterna om avlyssning av EU-ledare. Stats- och regeringscheferna noterade Frankrikes och Tysklands avsikt att söka bilaterala samtal med USA i syfte att före årets slut nå samsyn på området.

Europeiska rådet den 19–20 december

Europeiska rådet möttes för sista gången under året i ljuset av en svag ekonomisk återhämtning inom EU och utan kortsiktiga krisåtgärder på dagordningen. Två huvudsakliga frågekomplex behandlades: dels den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (GSFP), dels fördjupningen av EMU.

Till den inledande diskussionen om EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik hade Europeiska rådets ordförande inbjudit NATO:s generalsekreterare. Han underströk att dagens hot var globala och behovet av att bidra till stabilitet utanför Europas gränser i syfte att öka vår egen säkerhet. Vidare menade han att ytterligare samordning och samarbete mellan medlemsstaterna var nödvändigt för att få ut så mycket som möjligt av tillgängliga resurser. Europeiska rådet antog slutsatser på tre områden: stärkandet av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken, förmågeutveckling och försvarsindustri. Som ett resultat av svenska ansträngningar finns i slutsatserna ett uppdrag till den höga representanten att 2015 rapportera om de strategiska utmaningar EU har att möta i en snabbt föränderlig omvärld och hur unionen påverkas av dessa.

Vid Europeiska rådets behandling av fördjupningen av EMU stod införandet av s.k. reformkontrakt och tillhörande solidaritetsmekanism för euroländerna i fokus. Betydande meningsskiljaktigheter kvarstod kring införandet av dessa nya instrument men Europeiska rådet kunde enas om en inriktning för det fortsatta arbetet. I slutsatserna slogs det fast att arbetet med ömsesidigt överenskomna kontraktsmässiga arrangemang (reformkontrakt) och tillhörande finansiering ska fortsätta med sikte på att man ska nå en överenskommelse vid toppmötet i oktober 2014. Reformkontrakten ska inordnas i den europeiska terminen, kunna täcka in ett brett spektrum av politikområden och ha ett starkt nationellt ägandeskap. De ska vara öppna för de icke-euroländer som vill ansluta sig, men de medlemsstater som inte deltar förväntas heller inte bidra till finansieringen. I fråga om den sociala dimensionen av EMU bekräftade

Europeiska rådet användandet av en resultattavla för att följa upp den sociala situationen och sysselsättningsutvecklingen i EU. Skr. 2013/14:115

Slutsatser antogs om bankunionen mot bakgrund av den uppgörelse som Ekofin-rådet träffat dagen före toppmötet om den gemensamma avvecklingsmekanismen (SRM) och avvecklingsfonden, inklusive skyddet för icke-deltagande medlemsstater mot rättsliga utgifter till följd av kommissionens myndighetsutövning på området.

Europeiska rådet följde även upp genomförandet av tillväxtpakten med fokus på finansiering av ekonomin. EIB:s ordförande hade inbjudits för att redogöra för hur det kapitaltillskott som tidigare beslutats inom ramen för tillväxtpakten använts av banken. Ett resultat var att EIB:s utlåningskapacitet hade ökat med 40 procent och att nya garantiprodukter riktade till små och medelstora företag hade kunnat införas.

Europeiska rådet följde också upp migrationsfrågorna genom att ta del av en rapport om arbetsgruppen för Medelhavet. Stats- och regeringscheferna ska återkomma till asyl- och migrationsfrågor i juni 2014 för en bredare och mer långsiktig diskussion.

Stats- och regeringscheferna diskuterade situationen i Syrien och underströk vikten av att lindra den humanitära katastrofen i landet. I slutsatserna välkomnade man att FN:s generalsekreterare kallat till förnyade samtal om Syrien i januari 2014. Europeiska rådet uttryckte också sin oro över utvecklingen i Centralafrikanska republiken.

Inom ramen för uppföljningen av toppmötet inom Östliga partnerskapet diskuterades situationen i Ukraina och slutsatser antogs som bekräftar att dörren till EU i form av ett associeringsavtal står öppen så snart Ukraina är redo. Europeiska rådet välkomnade att associeringsavtal med Georgien och Moldavien signerats och bekräftade unionens beredskap att underteckna avtalen så snart som möjligt och senast i slutet av augusti 2014. Avslutningsvis välkomnade Europeiska rådet slutsatserna från Allmänna rådet om utvidgningen som bl.a. bekräftar Serbiens förhandlingsstart i januari 2014.

DEL 2 FRÅGOR UNDER ALLMÄNNA RÅDET

3 Europa 2020 och den europeiska terminen

EU:s gemensamma strategi för smart och hållbar tillväxt för alla – Europa 2020 – syftar till stärkt ekonomisk politisk samordning och strukturella reformer. Det är viktiga förutsättningar för att Europa ska komma stärkt ut ur de senaste årens ekonomiska turbulens och lägga grunden för långsiktigt hållbar tillväxt och välfärd. Regeringen har under året förespråkat ett ambitiöst genomförande av den europeiska terminen och Europa 2020-strategin för att säkra ekonomisk samordning och främja långsiktigt hållbar tillväxt, stärkt konkurrenskraft och ekonomisk återhämtning.

3.1 En strategi för hållbar tillväxt och sysselsättning – Europa 2020

Europa 2020-strategin är EU:s gemensamma strategi för hållbar tillväxt och sysselsättning. Strategin antogs av EU:s stats- och regeringschefer i juni 2010 och ersätter den tidigare så kallade Lissabonstrategin. Den utgör därmed EU:s gemensamma ramverk för att skapa långsiktigt hållbar tillväxt, fler jobb och ökad välfärd i hela unionen. Konkreta åtgärder på EU-nivå och i medlemsstaterna ska bidra till att skapa smart och hållbar tillväxt för alla i enlighet med strategins riktlinjer och målsättningar (se avsnitt 28 Sysselsättning).

3.1.1 Den europeiska terminen för stärkt ekonomisk samordning

I november 2012 påbörjades den tredje europeiska terminen. Den europeiska terminen är ett ramverk som syftar till att öka samstämmigheten i rapporteringen och granskningen av medlemsstaternas åtgärder inom ramen för Europa 2020-strategin, stabilitets- och tillväxtpakten samt förfarandet för övervakning av makroekonomiska obalanser (se avsnitt 16.2.4).

Terminen inleddes med att kommissionen den 28 november 2012 presenterade sin årliga tillväxtöversikt med förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i EU för det kommande året (se faktapromemoria 2012/13:FPM32). Vid Europeiska rådets möte i mars 2013 godkändes dessa prioriteringar av stats- och regeringscheferna som vägledning inför medlemsstaternas årliga rapportering inom ramen för Europa 2020-strategin (nationella

reformprogram) och stabilitets- och tillväxtpakten (stabilitets- och konvergensprogram). Skr. 2013/14:115

Efter att samtliga medlemsstater skickat in sina nationella reformprogram och stabilitets- eller konvergensprogram i april analyserade kommissionen dessa gemensamt med hänsyn till medlemsstaternas relativa utgångslägen och nationella förutsättningar. Resultatet av analysen presenterades den 29 maj i form av ett meddelande och förslag till landspecifika rekommendationer till samtliga medlemsstater samt till eurogruppen som helhet. Rekommendationerna identifierade de huvudsakliga utmaningar som kommissionen ansåg att medlemsstaterna borde prioritera de kommande 12–18 månaderna för att leva upp till målsättningarna i Europa 2020-strategin och stabilitets- och tillväxtpakten. Kommissionens förslag till landspecifika rekommendationer behandlades under juni i olika kommittéer och rådsformationer.

Vid Europeiska rådets möte den 27–28 juni avslutade stats- och regeringscheferna den europeiska terminen genom att på ett övergripande plan diskutera och anta slutsatser om medlemsstaternas åtaganden inom ramen för Europa 2020-strategin (nationella reformprogram) och stabilitets- och tillväxtpakten (stabilitets- och konvergensprogram). Stats- och regeringscheferna ställde sig även bakom rådets förslag till rekommendationer som därefter antogs formellt av rådet i juli i syfte att vägas in i de nationella budgetprocesserna under hösten.

Regeringen har i processen särskilt verkat för att uppnå EU-målet om att eftersträva en höjning av sysselsättningsgraden till 75 procent för kvinnor och män.

Samråd ägde rum med EU-nämnden i februari inför behandlingen av tillväxtrapporten och i juni inför antagandet av de landspecifika rekommendationerna.

Samråd med arbetsmarknadens parter, det civila samhället samt den lokala och regionala nivån har ägt rum vid ett flertal tillfällen under 2013.

3.2 Sveriges nationella reformprogram 2013

I enlighet med den europeiska terminen ska medlemsstaterna i april varje år skicka in nationella reformprogram till kommissionen som redogör för genomförandet av Europa 2020-strategin i den nationella politiken. Sveriges nationella reformprogram 2013 skickades in i april och där redogörs det för regeringens förslag till åtgärder i budgetpropositionen för 2013 och 2013 års ekonomiska vårproposition. Riksdagen tog del av reformprogrammet i april.

Det nationella reformprogrammet inleds med en beskrivning av det ekonomiska läget samt en redogörelse för regeringens övergripande mål för den ekonomiska politiken och dess inriktning på kort och medellång sikt. Fokus läggs sedan på uppfyllelsen av de nationella Europa 2020-målen och rekommendationerna som Sverige fick inom ramen för den europeiska terminen 2012. Rapporten lyfter även fram andra viktiga områden för tillväxt som inte direkt kan kopplas till de nationella målen

3.2.1 Sveriges rekommendationer 2013

Inom ramen för den tredje europeiska terminen antog rådet fyra landspecifika rekommendationer för Sverige om genomförandet av Europa 2020-strategin och stabilitets- och tillväxtpakten. Sverige rekommenderades att göra följande:

- Genomföra de åtgärder som är nödvändiga för att fortsätta att driva en tillväxtvänlig finanspolitik och bevara sunda offentliga finanser som garanterar att det medelfristiga budgetmålet kan iakttas under programperioden.
- Fortsätta att ta itu med riskerna med den privata skuldsättningen genom att minska den skevhet i bostadsbeskattningen som gynnar skuldsättning genom att fasa ut avdragsrätten för ränteutgifter avseende bostadslån och/eller höja fastighetsskatterna. Vidta ytterligare åtgärder för att främja ansvarsfull utlåning genom åtgärder som stimulerar amortering av bostadslån. Ytterligare minska den skevhet i företagsbeskattningen som gynnar lånefinansiering.
- Öka effektiviteten på bostadsmarknaden genom fortsatta reformer av hyressättningsystemet och stärka avtalsfriheten för enskilda hyresgäster och hyresvärdar. Främja ökad konkurrens i byggsektorn och se över processerna för fysisk planering, stadsplanering och tillstånd för att öka öppenheten, förkorta ledtiderna och minska hindren för marknadstillträde för byggföretag.
- Förstärka ansträngningarna för att förbättra integrationen på arbetsmarknaden för lågutbildade ungdomar och personer med invandrabakgrund genom kraftfullare och mer målinriktade åtgärder för att stärka deras anställbarhet och efterfrågan på dessa grupperns arbetskraft. Stärka satsningarna på att underlätta övergången från skola till arbete, bl.a. genom bredare användning av lärande på arbetsplatsen, lärlingsplatser och andra avtalsformer som kombinerar arbete och utbildning. Komplettera ungdomsgarantin så att den bättre omfattar ungdomar som varken går någon utbildning eller fortbildning. Genomföra och dra slutsatser av utvärderingen av effektiviteten av den sänkta mervärdesskattesatsen på restaurang- och cateringtjänster till stöd för nya arbetstillfällen.

Regeringen välkomnar de landspecifika rekommendationerna. De utgör viktiga instrument för att uppmana EU:s medlemsstater att föra en ansvarsfull ekonomisk politik och för att uppfylla de mål som satts upp inom ramen för den ekonomisk-politiska samordningen i EU. Det är viktigt att medlemsstaterna genomför nödvändiga reformer, inte minst reformer för att bryta EU-ländernas minskande konkurrenskraft och svaga tillväxt. Rekommendationerna till Sverige ligger huvudsakligen i linje med regeringens politik. I budgetpropositionen för 2014 redogörs det för de åtgärder som regeringen vidtar för att svara upp mot rekommendationerna.

Den 13 november 2013 presenterade kommissionen sin årliga tillväxt-rapport för 2014 (se faktagromemoria 2013/14:FPM33). Rapporten utgör startskottet för den europeiska terminen 2014. I rapporten redogör kommissionen för sina övergripande prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken för de kommande tolv månaderna. Kommissionen framhåller att den största utmaningen under 2014 blir att upprätthålla reformtakten för att förbättra konkurrenskraften och säkra en varaktig återhämtning av ekonomin. Medlemsstaterna uppmanas att under 2014 återigen fokusera sina reformansträngningar på de fem prioriteringar som varit fokus för arbetet inom den europeiska terminen de senaste två åren:

- Att driva differentierad, tillväxtfrämjande finanspolitisk konsolidering
- Återgå till en stabilare lånemarknad
- Främja tillväxt och konkurrenskraft
- Bekämpa arbetslösheten och de sociala konsekvenserna av krisen
- Modernisera den offentliga förvaltningen

Regeringen välkomnar rapporten i stort och stöder det övergripande budskapet om vikten av fortsatta reformer för att förbättra konkurrenskraften och säkra en varaktig återhämtning av ekonomin. Detta förutsätter en medvetenhet om att krisen inte är över. Europas problem är i grunden långsiktiga och strukturella. Regeringen kan på ett övergripande plan ställa sig bakom förslagen till övergripande prioriteringar för 2014 års europeiska termin. Regeringen välkomnar att ett stort utrymme ägnas den centrala roll som den inre marknaden spelar för att främja tillväxt och konkurrenskraft och att tillväxtpotentialen i en grön resurseffektiv ekonomi lyfts fram.

Regeringen välkomnar även rapportens budskap om behovet av att omedelbart prioritera reformer för ökat arbetskraftsdeltagande. Åtgärder för att främja ökat arbetskraftsdeltagande för kvinnor har en övergripande betydelse för tillväxt. Regeringen välkomnar att årets tillväxtrapport tydligare än tidigare år belyser bl.a. vikten av tillgång till barnomsorg för att underlätta kvinnors arbetskraftsdeltagande. Regeringen saknar dock ett tydligare fokus på kvinnors arbetskraftsdeltagande som en betydande tillväxtresurs.

4 EU:s fleråriga budgetram 2014–2020 och systemet för egna medel

Europeiska rådet nådde den 8 februari 2013 en uppgörelse om EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020. Under våren 2013 pågick förhandlingar mellan rådet, företrätt av det irländska ordförandeskapet, Europaparlamentet och kommissionen. De tre förhandlingsparterna

nådde en politisk överenskommelse om den fleråriga budgetramen vid Europeiska rådet den 27–28 juni. Europaparlamentet röstade sedan ja till uppgörelsen i november.

Den fleråriga budgetramen reglerar framför allt totala åtaganden för perioden, totala betalningar, fördelningen av utgifter mellan politikområden och hur utgifterna på EU:s budget ska finansieras. Överenskommelsen har under hösten 2013 formaliserats i förordning 1311/2013 om den fleråriga budgetramen.

Överenskommelsen omfattar också ett s.k. interinstitutionellt avtal om budgetdisciplin, samarbete i budgetfrågor och sund ekonomisk förvaltning mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen (OJ 2013/C 373/01) samt flera uttalanden (relevanta dokument finns tillgängliga på kommissionens hemsida). Därutöver har beslutet om egna medel, som reglerar budgetens inkomstsida, förhandlats i rådet under hösten. Egna medels-beslutet ska efter att det slutligt fastställts av rådet ratificeras av nationella parlament med start 2014.

Trepartsöverenskommelsen mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen sammanfaller i allt väsentligt med Europeiska rådets uppgörelse den 8 februari. Överenskommelsen innebär inte några förändringar av utgiftsnivåer, belopp eller fördelningar mellan politikområden. De totala åtagandena för perioden 2014–2020 får maximalt uppgå till 960 miljarder euro och de totala betalningarna till maximalt 908 miljarder euro i 2011 års priser. I förhållande till budgetramen för 2007–2013 innebär det en real minskning med 3,7 procent. Jämfört med kommissionens ursprungliga förslag till budgetram från juni 2011 innebär utgången en minskning med 8,6 procent.

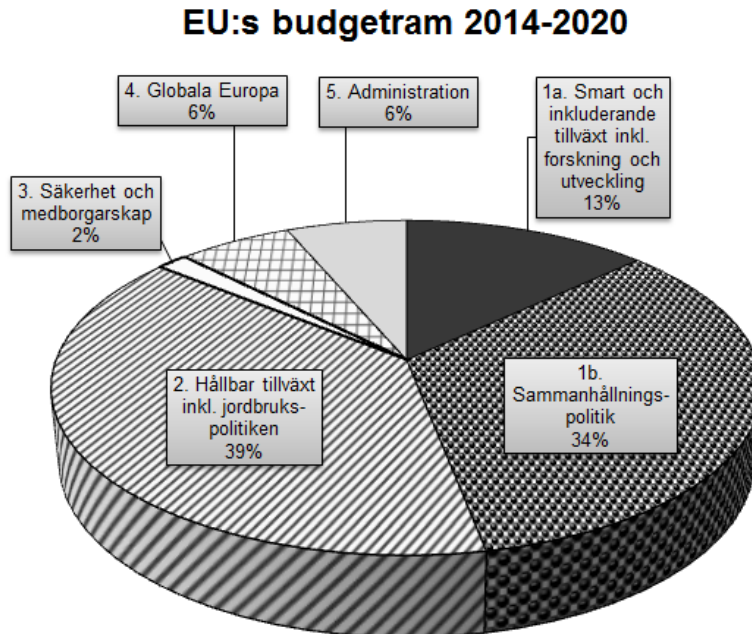
I förhållande till Europeiska rådets uppgörelse innebär överenskommelsen mellan de tre institutionerna utökad flexibilitet inom budgetramen, framförallt mellan år genom ökade möjligheter att flytta outnyttjade marginaler för åtaganden och betalningar till nästkommande år. Den innebär också att en översyn av den fleråriga budgetramen ska genomföras under 2016 och att en högnivågrupp ska tillsättas för att se över systemet för egna medel, dvs. budgetens inkomstsida.

Uppgörelsen vid Europeiska rådet kan ses som positiv ur svensk synvinkel. Anledningen till att budgetramen 2014–2020 minskar jämfört med innevarande period beror i huvudsak på att den totala utgiftsnivån i nominella termer minskar för första gången i unionens historia och att befintligt regelverk för medlemsländernas avgifter, inklusive rabatter, kvarstår med vissa förändringar. För Sverige minskar nettovärdet av rabatten, vilket till viss del beror på att budgetramen minskar. Slutresultatet är dock en klar förbättring i jämförelse med de tidigare förslag som diskuterades under förhandlingarna och som skulle innebära att Sveriges rabatt i princip avvecklades.

Resultatet innebär också en modernisering av utgiftsstrukturen i form av omprioriteringar mellan politikområden, vilket var en viktig fråga för Sverige under förhandlingarna. Under perioden 2014–2020 minskar utgifterna för jordbrukspolitik (utgiftsrubrik 2) med 11 procent och sammanhållningspolitiken (utgiftsrubrik 1b) med 8 procent jämfört med perioden 2007–2013. Samtidigt ökar utgifterna för de tillväxtfrämjande åtgärderna som forskning och utveckling, utbildning och infrastrukturinvesteringar (utgiftsrubrik 1a) med 37 procent. Andra

utgiftsområden som Sverige har prioriterat i förhandlingarna är samarbetet på det rättsliga och inrikespolitiska området (utgiftsrubrik 3) där utgifterna ökar med 27 procent och det utrikespolitiska området (utgiftsrubrik 4) där ökningen uppgår till 3 procent. De administrativa utgifterna (utgiftsrubrik 5) ökar med 9 procent under samma jämförelseperiod.

EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020 omsluter totalt 960 miljarder euro och fördelas mellan de olika utgiftsrubrikerna på följande sätt:

Regeringen har löpande samrått med EU-nämnden inför mötena i Europeiska rådet i februari och juni samt i Allmänna rådet i februari, april, maj och juni. Under året har EU-nämndens beredningsgrupp för EU:s fleråriga budgetram mötts vid ett tillfälle.

5 Utvidningsprocessen

Utvidningen är en av EU-samarbetets största framgångar. Den har medverkat till att stärka Europas säkerhet, ekonomiska utveckling och stabilitet. Sverige värnar att utvidningens principer upprätthålls och att unionens åtaganden fullföljs. Viktiga framgångar under året har bl.a. varit Kroatians EU-inträde i juli och den historiska överenskommelsen mellan Serbien och Kosovo i april. Det banade vägen för ett beslut av Europeiska rådet om att inleda EU-förhandlingar med Serbien i januari 2014. Framstegen ger belägg för

5.1 Kommissionens utvidgningsstrategi

Den 16 oktober presenterade kommissionen sitt årliga utvidgningspaket. Paketet innehåller följande dokument:

- En övergripande utvidgningsstrategi för perioden 2013–2014.
- Översynsrapporter för kandidatländerna Island, Makedonien (FYROM), Montenegro, Turkiet och Serbien samt de potentiella kandidatländerna Albanien, Bosnien och Hercegovina samt Kosovo.

I ett inledande horisontellt avsnitt följer kommissionen upp de senaste årens ökade fokus på rättsstaten med konkreta förslag för att operationalisera andra delar av de centrala Köpenhamnskriterierna. Det innebär bl.a. förslag på förstärkta reformkrav avseende ekonomisk styrning, grundläggande rättigheter och demokratiska institutioner. Även behandlingen av utsatta grupper i ansökarländerna, som hbtq-personer och romer, behandlas särskilt i utvidgningsstrategin. Sverige välkomnar åtgärder som kan förbättra utvidgningsprocessen och öka dess trovärdighet.

5.2 Samarbets- och verifikationsmekanismen

Den samarbets- och verifikationsmekanism (CVM) som beslutades i samband med Bulgariens och Rumäniens EU-anslutning är fortsatt i kraft. Vid två tillfällen under året redovisar kommissionen dessa länders utestående anpassningsarbete avseende rättsliga och inrikes frågor samt inom jordbruksområdet. Bulgarien uppvisar fortsatt betydande brister i genomförandet av CVM:s riktmärken, främst inom rättssystemet och när det gäller korruption. I fallet Rumänien kan vissa förbättringar noteras men riktmärkena anses inte uppfyllda.

5.3 Kroatien

Den 1 juli blev Kroatien Europeiska unionens 28:e medlemsstat. I en avslutande övervakningsrapport den 26 mars konstaterade kommissionen att Kroatien har uppfyllt de utestående reformbeting som fastlades i översynsrapporten 2012, med tonvikt på åtgärder inom förhandlingskapiteln konkurrenspolitik 8, rättsväsende och grundläggande rättigheter 23 samt rättvisa, frihet och säkerhet 24.

Under perioden mellan de avslutande anslutningsförhandlingar och EU-inträdet deltog Kroatien som aktiv observatör i de flesta av rådets organ. Kroatien fick också ta del av informationsutbytet och kunde på begäran beviljas att delta i samrådsförfarandet.

Medlemsstaternas ratificering av anslutningsfördraget fortskred under våren. Sveriges regering fattade den 13 juni beslut om ikraftträdande av

den lag som införlivade anslutningsfördraget i svensk rätt. När det gäller Schengensamarbetet kommer Kroatiens inträde i unionen inte innebära ett omedelbart avskaffande av personkontroller, enligt övergångsregler i anslutningsfördraget.

5.4 Turkiet

Turkiet bedriver anslutningsförhandlingar sedan 3 oktober 2005. Förhandlingstakten har emellertid varit förhållandevis låg. Den 5 november öppnades kapitel 22 regionalpolitik, den första kapitelöppningen på över tre år. Därmed har 14 kapitel öppnats.

Det senaste decenniets reformer i Turkiet har ökat respekten för demokratins spelregler. Under 2013 har den kurdiska fredsprocessen drivits vidare, och ett s.k. demokratipaket har lanserats. Paketet innehåller bl.a. vissa steg mot en förbättrad situation för landets minoriteter, vilka kan antas ha en lugnande effekt på den inrikespolitiska utvecklingen. EU välkomnar dessa steg som har direkt bäring på det politiska Köpenhamnskriteriet. Samtidigt konstaterar kommissionen i årets översynsrapport att allvarliga brister fortfarande kvarstår, bl.a. när det gäller minoritetsrättigheter, yttrandefrihet, jämställdhet och rättsväsende.

Sommarens hantering av de landsomfattande s.k. Gezi-protesterna tydliggjorde en oroväckande tendens när det gäller inskränkt yttrande- och mötesfrihet. Mot denna bakgrund argumenterar kommissionen, med starkt stöd av Sverige, för att Turkiet och EU nu ska inleda förhandlingar om kapitel 23 (rättsväsende och grundläggande rättigheter) och 24 (rättvisa, frihet och säkerhet) för att sätta mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen i centrum för anslutningsprocessen.

Sverige verkar aktivt för stöd till Turkiets medlemskapsförhandlingar och målet om fullt medlemskap när alla villkor är uppfyllda. En försvårande faktor för medlemskapsförhandlingarna är att Turkiet ännu inte uppfyllt EU:s krav på att öppna landets hamnar och flygplatser för fartyg och flyg också från Republiken Cypern, vilket är ett krav enligt det s.k. Ankaraprotokollet. Sverige ger starkt stöd till ansträngningarna att återuppta förhandlingarna om en återförening, som väntas inledas inom kort.

Den 16 december undertecknade Turkiet ett återtagandeavtal i samband med att en vägkarta för viseringsfrihet presenterades. Framsteg i dialogen om visaliberalisering kommer fortsättningsvis att grunda sig i att Turkiet på ett effektivt och konsekvent sätt uppfyller de krav som uppställs i vägkartan.

5.5 Makedonien (fYROM)

Kommissionen upprepar i sin översynsrapport för femte året i rad rekommendationen om att inleda anslutningsförhandlingar med Makedonien. Makedonien fortsätter att uppfylla de politiska kriterierna även om förbättringar krävs på flera områden, bl.a. avseende mediefrihet.

När det gäller den olösta namnfrågan mellan Grekland och Makedonien pågår fortsatt förhandlingar understödda av FN. Sverige fortsätter att förespråka en makedonsk förhandlingsstart och att parterna i namnfrågan tar sitt ansvar för att finna en ömsesidigt acceptabel lösning.

Den 24 december 2012 utbröt handgemäng i parlamentet i samband med att budgeten antogs. Till följd av händelserna genomfördes en bojkott av det parlamentariska arbetet från oppositionens sida, liksom av det planerade lokalvalet den 24 mars. Efter medling av EU-kommissionär för utvidgningsfrågor nådde parterna slutligen en överenskommelse den 1 mars 2013. Enligt överenskommelsen ska 1) oppositionen återgå till det parlamentariska arbetet, 2) en undersökningskommitté med uppgift att utreda händelserna i parlamentet i december bildas, 3) ett samförståndsavtal om Makedoniens EU-perspektiv undertecknas av majoritet och opposition och 4) dialogen med media återupptas. En arbetsgrupp har tillsatts för att arbeta med genomförandet av rekommendationerna från utredningskommissionen.

Vid årets slut kvarstod ännu genomförande av ett antal delar av överenskommelsen, framförallt när det gällde dialogen med media. Allmänna rådet beslutade den 17 december att återkomma till frågan om en förhandlingsstart under 2014, på basis av en uppdatering från kommissionen om landets genomförande av viktiga reformer.

5.6 Montenegro

Montenegros medlemskapsförhandlingar inleddes år 2012. I enlighet med den nya förhandlingsmetodiken och den s.k. nya ansatsen ligger särskilt fokus på granskningen av rättsstatsfrågorna. Den nya ansatsen innebär att kapitel 23 (rättsväsende och fundamentala rättigheter) och 24 (rättvisa, frihet och säkerhet) öppnas tidigt och hålls öppna under hela förhandlingsprocessen. De granskningsrapporter för kapitel 23 och 24 som tidigare antagits och som innehållit omfattande öppningsvillkor var under sommar och höst föremål för utvärdering.

Under hösten behandlades utvärderingsrapporter för dessa kapitel och deras öppningsvillkor och detta resulterade i att de sedan kunde öppnas för förhandling vid regeringskonferensen (IGC) den 18 december. Vid denna regeringskonferens öppnades också förhandlingskapitel 5 för offentlig upphandling, 6 för bolagsrätt och 20 för näringslivsfrågor. Tidigare har kapitel 25 Vetenskap och forskning samt 26 Utbildning och kultur öppnats. Nu är totalt 7 kapitel öppnade, varav 5 öppnades vid IGC den 18 december 2013.

Granskningsprocessen för flera andra kapitel har också avslutats och genom årets behandling av granskningsrapporter har rapporter för sammanlagt 21 förhandlingskapitel (av totalt 35) godkänts. Flera av rapporterna innehåller omfattande öppningsvillkor.

Inom ramen för medlemskapsförhandlingarna betonar Sverige aktivt vikten av att EU noggrant analyserar Montenegros reformarbete inom rättsområdet med fokus på organiserad brottslighet och korruption. En särskild rapport från Europol för att behandla dessa frågor har tillkommit efter att ha betonats från svensk sida i olika sammanhang.

I juni hölls parlamentsval i Albanien. Valet anses ha genomförts i enlighet med internationella normer och makten kunde också överlämnas utan incidenter. Detta, och andra framsteg, har lett till att kommissionen i årets utvidgningspaket rekommenderar att Albanien ska beviljas kandidatlandsstatus, förutsatt att landet fortsätter kampen mot korruption och organiserad brottslighet.

För att Albanien ska anses redo att inleda förhandlingar om EU-medlemskap ställer kommissionen krav på att landet genomför reformer som framför allt gäller rättsstatens funktionssätt.

Den 17 december kom rådet överens om att återkomma till frågan om ett eventuellt beslut om kandidatlandsstatus i juni 2014. Rådet välkomnar de reformframsteg som gjorts, med brett politiskt stöd, men vill se ytterligare insatser mot just korruption och organiserad brottslighet, genomförande av nyligen antagen lagstiftning samt fortsatta reformer av rättsväsendet innan Albanien kan beviljas kandidatlandsstatus.

5.8 Island

Efter regeringsskiftet i samband med Alltingsvalet i april beslutade sig Island för att lägga anslutningsförhandlingarna på is. Därefter har inga överläggningar hållits. Hur Island kommer att gå vidare är fortfarande oklart. Från EU:s sida har gjorts tydligt att medlemskapet fortfarande kvarstår som möjlighet då Island väl uppfyller de olika kriterierna för ett medlemskap.

Fram till förhandlingsavbrottet uppvisade Island goda framsteg i sina medlemskapsförhandlingar, med 27 kapitel öppnade för förhandling och 11 kapitel preliminärt färdigförhandlade.

5.9 Serbien

En dialog understödd av EU, under ledning av den höga representanten, ledde den 19 april fram till en historisk överenskommelse mellan Serbien och Kosovo. Överenskommelsen består av ett antal principer för den fortsatta normaliseringsprocessen mellan länderna, med fokus på hur norra Kosovo ska hanteras. Den åtföljs av en plan som fastställer vilka åtgärder länderna bör genomföra för att kunna genomföra principerna. Genomförandet har fortskridit under sommaren och hösten.

Baserat framförallt på framstegen inom normaliseringsprocessen med Kosovo tog Europeiska rådet i juni beslut om att inleda Serbiens medlemskapsförhandlingar. I december bekräftade rådet Serbiens förhandlingsstart och antog ett s.k. förhandlingsramverk, vilket även kopplar fortsatta framsteg i normaliseringsprocessen med Kosovo EU-förhandlingsprocessen. Den formella förhandlingsstarten sker den 21 januari 2014.

Serbien inledde i september en genomgång av befintlig serbisk lagstiftning i förhållande till EU:s lagstiftning inom kapitel 23

Skr. 2013/14:115 (rättsväsende och fundamentala rättigheter) och 24 (rättvisa, frihet och säkerhet). Denna genomgång ligger sedan till grund för öppnandet av kapitlen, i enlighet med den nya förhandlingsmetodik, den s.k. nya ansatsen, som introducerades i och med Montenegros förhandlingsstart. Den nya ansatsen ökar vikten av rättsstatsfrågorna genom att kapitel 23 och 24 öppnas tidigt och hålls öppna under hela förhandlingsprocessen. Grundtanken är att ge så mycket tid som möjligt åt landet att genomföra reformer på området samt att maximera EU:s inflytande över processen.

5.10 Bosnien och Hercegovina

Bosniens politiska situation präglas av interna motsättningar, vilket fördröjer reformer som är nödvändiga för landets EU-närmande. För att bistå parterna i att nå en kompromiss lanserade kommissionen s.k. högnivådialogmöten under sommaren 2012. Det tredje mötet i ordningen var planerat till april 2013 men ställdes in i slutet av mars på grund av uteblivna samtal. Nya försök att nå genombrott i oktober resulterade inte i konkreta framsteg men lade grunden för fortsatta samtal.

Översynsrapporten för Bosnien, som presenterades av kommissionen i oktober, blev återigen svag i regional jämförelse och den framhäver brister på i princip alla områden. En viktig källa till kritik är behovet av att anpassa författningen till Europarådets konvention för mänskliga rättigheter (ECHR). Kommissionen uppmanar Bosnien att skyndsamt etablera en mekanism som säkerställer en effektiv lagstiftningsapparat i landet. Man understryker också vikten av att godkänna den tekniska anpassningen av interimsavtalet och stabiliserings- och associeringsavtalet (SAA-avtalet) som krävs med anledning av Kroatiens anslutning till EU.

Vid rådet för utrikesfrågor i juli respektive oktober bekräftades tidigare fastställd villkor för ett ikraftträdande av det SAA-avtal mellan EU och Bosnien som skrevs under 2008. I december uttryckte allmänna rådet bl.a. oro över uteblivna framsteg i landets EU-närmande och pekade på bristfällig hantering av vissa mål om krigsbrott. Sverige fortsätter att inom ramen för rådsarbetet vara engagerat i att föra Bosnien närmare EU.

5.11 Kosovo

Den 19 april ingick Serbien och Kosovo en historisk överenskommelse (se också avsnitt 5.9 Serbien). Med utgångspunkt i framstegen inom normaliseringsprocessen beslutade Europeiska rådet i juni om att inleda förhandlingar med Kosovo om ett s.k. stabiliserings- och associeringsavtal (SAA-avtal). Förhandlingarna inleddes den 28 oktober och kommissionen förväntar sig kunna slutföra dessa under våren 2014.

En annan viktig etapp i normaliseringsprocessen var de lokalval som hölls i Kosovo den 3 november, med en andra valomgång den 1 december. Det var första gången val hölls som omfattade hela landet inklusive de serbdominerade, norra delarna. För valets genomförande hade OSSE en viktig roll och EU bidrog med en valövervakningsinsats. Valet anses i huvudsak ha genomförts i enlighet med internationella

normer, även om begränsade oroligheter förekom i norra Kosovo. Detta innebär ett viktigt steg för den kosovariska demokratin. Skr. 2013/14:115

Natos insatsstyrka KFOR och EU:s civila rättsstatsinsats i Kosovo (EULEX Kosovo) spelar en fortsatt viktig roll för stabilitet och utveckling i landet, inte minst i norr. Det svenska bidraget till KFOR, som inleddes 1999, avslutades i oktober mot bakgrund av den förbättrade säkerhetssituationen.

5.12 EU:s finansiella stöd till västra Balkan och Turkiet

EU:s förmedlemskapsstöd (IPA) inrättades 2007 och har haft till syfte att stödja utvidgningsländernas EU-närmandeprocesser genom riktade insatser inom bl.a. kapacitetsbyggande inom offentlig förvaltning.

2013 var sista genomförandeåret för IPA I och präglades i stort av förberedelserna inför IPA II. Den nya förordningen för förmedlemskapsstödet för perioden 2014–2020 antogs i slutet av året efter långdragna förhandlingar. IPA II har i stort sett oförändrad finansiering jämfört med föregående period och har utvecklats när det gäller flexibilitet och resultatfokus. Som ett resultat av i stort sett uteblivna reformframsteg i Bosnien och Hercegovina vidtog kommissionen starka åtgärder för att reducera IPA-stödet till landet. Kroatien upphörde genom sitt inträde i EU att vara en mottagare av nytt stöd från IPA.

6 EU:s utrikestjänst

EU:s utrikestjänsts (EEAS) tredje verksamhetsår, 2013, har bl.a. präglats av arbetet med den översyn av EEAS organisation och funktion som enligt rådsbeslutet om inrättande av EEAS skulle äga rum detta år. Samtidigt som fokus lagts vid arbetet med att bygga upp och utveckla utrikestjänstens organisation och arbetsformer kan noteras att EEAS i flera avseenden bidragit till att EU lyckats utnyttja flera instrument för den externa politiken på ett mer integrerat sätt än tidigare. Detta gäller exempelvis grannskapspolitiken, där EEAS och kommissionen fortsatt sitt nära och breda samarbete, och tillämpningen av en mer samlad ansats visavi Afrikas horn. Västra Balkan är ett annat exempel, där den höga representanten och EEAS i hög grad varit en central aktör bakom det genombrott i normaliseringsprocessen mellan Serbien och Kosovo som skett under året (jämför avsnitt 5.9 och 5.11).

Den höga representanten presenterade i juli en översynsrapport om EEAS organisation och funktionssätt. Rapporten innehåller 35 rekommendationer om förändringar i EEAS organisation och funktions-sätt på kort och medellång sikt. En del rör förändringar i EEAS interna organisation, vissa förslag rör samarbetet med medlemsstaterna och en hel del av förslagen rör olika aspekter av

samarbetet mellan EEAS och kommissionen. Rapporten berör merparten av de viktigaste frågor som medlemsstaterna lyft fram i förberedelserna inför översynen. Samtidigt är antalet mer konkreta ändringsförslag begränsat, varför rapporten kommer att behöva följas upp med mer konkreta förslag och åtgärder.

Hösten har präglats av omfattande diskussioner vid ett flertal tillfällen i Coreper då medlemsstaterna har haft tillfälle att ge sin syn på rekommendationerna i EEAS-översynsrapporten, och rådet antog i december slutsatser om översynen. Slutsatserna lyfter bl.a. fram vikten av att fullt ut utnyttja den höga representantens samordnande roll som vice ordförande i kommissionen när det gäller externa relationer, och alla EU-aktörer uppmanas samarbeta för ökade synergier och samstämmighet. Den höga representanten uppmanas fortsätta arbetet med uppföljning av översynen och regelbundet informera rådet om uppnådda framsteg. Den höga representanten ges också i uppdrag att till slutet av 2015 presentera en ny utvärdering av EEAS organisation och funktion.

Statistik som EEAS presenterat sommaren 2013 visar att målet om att diplomater från medlemsstaternas utrikesförvaltningar ska representera minst en tredjedel av EEAS-personal på chefs- och handläggarnivå nu i det närmaste uppfyllts. En bra informell dialog har också förts mellan EEAS-företrädare och representanter för medlemsstaterna om rekryterings- och personalpolitiska frågor av relevans för de anställda från medlemsstaterna i EEAS.

När det gäller fördelningen kvinnor–män utgörs, enligt de senaste statistikuppgifterna, en knapp tredjedel (30,5 procent) av den samlade EEAS personalen (i Bryssel och på EU-delegationerna) på chefs- och handläggarnivå av kvinnor. På chefsnivå är andelen kvinnor drygt en femtedel (21 procent).

Den bredare informella dialog som alltsedan våren 2011 förts mellan företrädare för EEAS och medlemsstaterna om hur samarbetet mellan EEAS och medlemsstaterna ska kunna förstärkas, särskilt mellan EU-delegationerna och medlemsstaternas utlandsmyndigheter, har också fortsatt under året.

Sverige har under året fortsatt att verka för en stark och väl fungerande utrikestjänst och stött den höga representantens arbete med att bygga upp och utveckla EEAS. Sverige har aktivt medverkat i arbetet med översynen av EEAS, som varit föremål för omfattande diskussioner såväl på politisk nivå som på tjänstemannanivå mellan företrädare för EEAS och medlemsstaterna.

Sverige har särskilt betonat vikten av att fullt ut utnyttja den höga representantens ställning som vice ordförande i kommissionen för att åstadkomma en effektiv samordning över ett brett fält av politikområden och redskap i EU:s externa agerande. En ökad samordning mellan institutionerna och bättre samstämmighet mellan olika politikområden är centralt för EU:s roll som global aktör. Sverige tillhör de medlemsstater som under året varit mest pådrivande för framsteg i översynsprocessen, och betonar starkt vikten av att diskussionerna nu följs upp av EEAS och kommissionen med konkreta åtgärder och, vid behov, konkreta förslag för rådets ställningstagande. De antagna rådsslutsatserna kan ses som ett stöd för detta arbete.

EU:s strategi för Östersjöregionen är ett viktigt instrument för att möta gemensamma utmaningar och möjligheter i Östersjöregionen. Under året presenterades kommissionens utvärdering av arbetet med att genomföra EU:s båda makroregionala strategier för Östersjö- respektive Donauregionen. Rapporten visar att samarbetsformen som sådan har medfört ett tydligt mervärde då de bl.a. har bidragit till förbättrad integration och samordning mellan länderna i EU samt till en bättre användning av EU:s resurser och fonder. De båda makroregionala strategiernas framgångar har lett till ett ökat intresse för samarbetsformen inom EU.

7.1 Ny inriktning för EU:s strategi för Östersjöregionen

I början av året godkändes den nya handlingsplanen för EU:s strategi för Östersjöregionen, vilket markerar slutet på den omfattande översyn av strategin som initierades under det polska EU-ordförandeskapet. Resultatet av översynen stämmer väl överens med Sveriges vision för Östersjöregionen.

Med den nya handlingsplanen har strategin fått tre övergripande mål: att rädda havsmiljön, att sammanlänka regionen och att öka välbefindandet i Östersjöregionen. De tre övergripande målen konkretiseras av beskrivande delmål och indikatorer för mätbarhet. Genom översynen har en förskjutning skett från en tidigare problemorienterad ansats till en tydlig mål- och resultat-inriktning. En annan förändring är att fler icke-statliga aktörer tagit på sig en samordnande roll för något av strategins 17 prioriterade områden och fem horisontella åtgärdsområden. Sverige leder fem av dessa 17 områden vilket är fler än något annat Östersjöland. Sverige genom kommunala samverkansorgan leder också ett horisontellt arbete för att stärka olika aktörers deltagande i genomförandet av strategin, s.k. flernivåstyre.

Regeringen redovisade strategins nya inriktning samt Sveriges arbete med att genomföra EU:s strategi för Östersjöregionen i Sverige genom en särskild skrivelse till riksdagen: Ny inriktning för EU:s strategi för Östersjöregionen (skr.2013/14:29). I skrivelsen redogör regeringen för vilka åtgärder som behöver vidtas för att nå EU:s mål för strategin samt regeringens avsikter inom de områden där Sverige har ett ledningsansvar. Slutligen redogör skrivelsen för några av de resultat strategin har gett sedan den antogs under Sveriges EU-ordförandeskap 2009 och för hur regeringen valt att organisera sitt arbete för att leda, underlätta och stödja genomförandet av strategin i Sverige.

7.2 Allmän översyn av EU:s makroregionala strategier

I juni presenterade kommissionen sin rapport om de makroregionala strategiernas mervärde (se faktagromemoria 2012/13:FPM139). Kommissionens utvärdering bygger på erfarenheterna från EU:s strategi för Östersjöregionen och EU:s strategi för Donauregionen. I rapporten slår kommissionen fast att de båda makroregionala strategierna har ett tydligt mervärde då de bl.a. har bidragit till förbättrad integration och samordning mellan länderna i EU och till ett bättre nyttjande av EU:s resurser och fonder.

Andra medlemsstater och regioner följer arbetet med de båda strategierna med stort intresse och diskussion förs kring förslag om ytterligare makroregionala samarbeten. Näst på tur är en strategi för Adriatiska och Joniska havet, enligt beslut vid Europeiska rådet i december 2012. I december 2013 inbjöd Europeiska rådet kommissionen att i samarbete med medlemsstaterna utarbeta en makroregional strategi för Alpreigionen.

I sin rapport presenterar kommissionen också ett antal rekommendationer i syfte att stärka genomslaget av de makroregionala strategierna framöver, däribland behovet av att öka möjligheterna till finansiering genom att integrera samarbetsformen i de styrdokument som reglerar EU:s fonder och program för nästa programperiod 2014–2020, och att stärka styrningen av strategierna genom ett större ägar- och ledarskap från regionerna och EU:s medlemsstater.

Den 22 oktober antog Allmänna rådet slutsatser om makroregionala strategiers mervärde. Rådets slutsatser bygger till stor del på kommissionens rapport. Rådets slutsatser förhandlades fram i en vängrupp till det litauiska EU-ordförandeskapet. Av slutsatserna framgår bl.a. att styrningsfrågan ska ses över under 2014.

7.3 Årligt forum i Vilnius

Den 11–12 november hölls det fjärde årliga forumet för EU:s Östersjöstrategi i Vilnius. I fokus för diskussionen stod frågor om hur man bäst kan vända regionens gemensamma utmaningar till möjligheter för ökad tillväxt, konkurrenskraft och nya jobb i Östersjöregionen. Forumet samlade närmare 700 deltagare som kom från samtliga beslutsfattande nivåer men också från privata sektorn, civilsamhället och universitetsvärlden.

8 Medborgarinitiativet

Sedan april 2012 har EU-medborgare möjligheten att, genom att lämna in ett medborgarinitiativ, begära att kommissionen ska lägga fram ett förslag i deras intresse. Ett initiativ ska stödjas av minst en miljon

unionsmedborgare från minst en fjärdedel av medlemsstaterna. Det krävs minst 15 000 underskrifter från Sverige för att Sverige ska räknas som en av de medlemsstaterna. Minimialdern för den som vill underteckna ett initiativ är den ålder som ger rösträtt i valen till Europaparlamentet. I Sverige är det 18 år.

Under 2013 har två initiativ sänts till Valmyndigheten, som är behörig myndighet för kontroll och intygande av stödförklaringar från personer med svenskt personnummer. Av dessa har ett överlämnats till kommissionen under året. Det avser rätten till vatten och sanitet och omfattar 6 742 giltiga stödförklaringar. Det andra initiativet avser regler kring mänskliga embryon och kommer att överlämnas under 2014.

9 Förordning om europeiska politiska partier

Under 2012 inleddes förhandlingar om kommissionens förslag till förordning om stadgar och finansiering av europeiska politiska partier och stiftelser (EUPP/EUPF). Jämfört med nuvarande förordning innebär förslaget att en ny rättslig ställning (associationsform) på europeisk nivå införs för EUPP/EUPF tillsammans med ett registreringsförfarande. Samtidigt föreslås vissa ändringar gällande finansiering av EUPP/EUPF. Ett av kraven för att få finansiering från EU:s budget är att EUPP/EUPF respekterar EU:s grundläggande värderingar som de uttrycks i artikel 2 FEU.

Förhandlingarna har fortsatt under året i rådsarbetsgrupp och i Coreper. En av de frågor som ägnats mest tid är vilket EU-organ som ska ansvara för registrering och verifiering av EUPP/EUPF. Rådet har ännu inte antagit någon allmän inriktning eller gemensam ståndpunkt. Europaparlamentet har heller inte avslutat sin behandling i första läsningen.

10 Kommittéförfarande och delegerade akter

Kommissionen har presenterat förslag till tre ramförordningar som syftar till att anpassa ett stort antal nu gällande rättsakter som hänvisar till det kommittéförfarande som kallas föreskrivande förfarandet med kontroll. De två första förslagen som presenterades i juni handlar om anpassning av detta förfarande till systemet med delegerade akter (se faktapromemoria 2012/13:FPM143).

Det tredje förslaget som presenterades i oktober handlar om anpassning av detta förfarande till antingen systemet med delegerad befogenhet, genomförandebefogenhet eller att låta vissa bestämmelser utgå (se faktapromemoria 2013/14:FPM22).

Rådet påbörjade förhandlingarna om de två första förslagen i september och förhandlingarna förväntas fortsätta även under 2014. Förhandlingarna om det tredje förslaget har vid årsskiftet ännu inte inletts. Inom ramen för förhandlingen av dessa förslag kommer även skiljelinjen mellan genomförandebefogenhet och delegerad befogenhet diskuteras. Regeringen förordar prövning från fall till fall i enlighet med de kriterier som fördragen anger.

11 Kärnsäkerhet och strålskydd

Frågor om kärnsäkerhet och strålskydd regleras under Euratomfördraget. Sedan kärnkraftsolyckan i Japan 2011 har uppmärksamheten för kärnsäkerhetsfrågor varit hög i EU-arbetet. Efter de genomförda stresstesterna vid de europeiska kärnkraftverken har kommissionen under året lagt fram ett förslag till revidering av kärnsäkerhetsdirektivet.

11.1 Kärnsäkerhet

Kärnsäkerhetsdirektivet

Den 13 juni 2013 presenterade kommissionen ett förslag till revidering av kärnsäkerhetsdirektivet från 2009. Förhandlingar pågår i rådet. Direktivet kan betraktas dels som en harmonisering av medlemsstaternas genomförande av kärnsäkerhetskonventionen dels ett försök till att formulera en europeisk nivå för kärnsäkerhet. Revideringen av direktivet syftar dels till att göra direktivet mer i överensstämmelse med konventionen dels till att stärka kärnsäkerheten i Europa genom att omhänderta slutsatser från olyckan i Fukushima så att risken för olyckor avsevärt minskas och att skyddet för människor och miljö förbättras. Kommissionen föreslår bl.a. att införa säkerhetsmål för platsval, konstruktion, uppförande, drift och avveckling.

Säkerhetsmålet innebär i korthet att anläggningar ska byggas så att man i praktiken eliminerar tänkbara olycksscenarier som kan leda till tidiga eller stora utsläpp av radioaktiva ämnen. För olyckor som ändå inträffar ska det finnas förberedda tekniska system som möjliggör att endast begränsade skyddsåtgärder ska behöva vidtas och att det finns tid att vidta sådana skyddsåtgärder. Även ett system av tematiska granskningar av de europeiska kärnkraftverken föreslås.

Sverige välkomnar generellt kommissionens ambition att öka överensstämmelsen mellan kärnsäkerhetsdirektivet och kärnsäkerhetskonventionen och att omhänderta de erfarenheter som dragits hittills av olyckan i Fukushima, men anser att områden behöver förbättras och vissa delar inte lämpar sig för att behandlas i ett direktiv.

Direktiv om grundläggande strålskyddsnormer

Den 5 december antog ministerrådet ett direktiv om de grundläggande strålskyddsnormerna som syftar till att ge grundläggande krav för strålskydd av allmänheten, patienter och arbetstagare mot faror av joniserande strålning. Direktivet innebär också att ett antal andra strålskyddsdirektiv slås samman så att alla strålskyddsfrågor samlas under ett direktiv (se även faktagromemoria 2011/12:FPM111).

Förslaget omfattar verksamheter med strålkällor och situationer där individer utsätts för joniserande strålning i sådan omfattning som det inte kan bortses ifrån ur ett strålskyddsperspektiv. Direktivet innehåller allmänna bestämmelser om strålskyddsprinciper, skydd av arbetstagare, patienter, allmänhet, krav på utbildning och information om strålskydd samt tillsyns kontroll av verksamheter. Förutom den sammanslagning och uppdatering av regelverken som direktivet innebär innehåller även direktivet nu nya områden som inte reglerats tidigare t.ex. naturligt förekommande radioaktiva ämnen inklusive radon.

Förordning om transporter av radioaktivt material

Under året har ett förslag till förordning som syftar till att förenkla registrering av transportörer av radioaktivt material inom EU diskuterats (se även faktagromemoria 2011/12:FPM21). En omarbetning av förslaget kommer att bli nödvändig innan förslaget kan antas, då många medlemsstater har invändningar mot förslaget i dess nuvarande form.

11.3 Radioaktivt avfall och avvecklingsfrågor

Kärnkraftavveckling i Litauen, Bulgarien och Slovakien

Den 13 december antog rådet två förordningar om unionsstöd för kärnkraftsavveckling i Litauen respektive för Bulgarien och Slovakien (se även faktagromemoria 2011/12:FPM107). Syftet med stödet är att bistå dessa medlemsstater med avvecklingen av kärnkraftsreaktorer som stängts i enlighet med de åtaganden som gjorts av respektive land i sina anslutningsfördrag. Avvecklingen ska ske i enlighet med kärnkraftverkens respektive planer och att högsta säkerhetsnivå upprätthålls.

11.4 Internationellt samarbete med tredjeland

Instrument för kärnsäkerhetssamarbete

Den 13 december antog rådet ett nytt instrument för internationellt kärnsäkerhetssamarbete som i praktiken ska fungera som en förlängning av det instrument som antogs 2007. Detta instrument har på kärnsäkerhetsområdet ersatt det tidigare Tacis-programmet (Tacis-programmet upprättades som stöd till länder i före detta Sovjetunionen.)

Skr. 2013/14:115 Syftet med instrumentet är att höja säkerheten och förbättra strålskyddet vid kärntekniska anläggningar i tredjeländer. Detta ska göras genom stöd till tillsynsorgan, genom att förbättra säkerheten vid utformning, drift och underhåll av befintliga kärnenergianläggningar, genom att förbättra säkerheten för transporter av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall samt genom att främja effektiva regelverk för skydd mot strålning. I det nya instrumentet föreslås att biståndet inte bara ska vara begränsat till forna Sovjetunionen utan nu även ska inkludera andra länder (se även faktapromemoria 2011/12:FPM81).

DEL 3 EU:S FÖRBINDELSER MED OMVÄRLDEN

12 Utrikes- och säkerhetspolitik

Målet med den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken är bl.a. att skydda unionens gemensamma värden och intressen, stärka unionens säkerhet och främja internationellt samarbete. Mot den bakgrunden diskuterade EU:s stats- och regeringschefer i december den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikens framtid. EU leder sammanlagt 16 civila och militära insatser i Europa, Afrika och Asien till stöd för internationell fred och säkerhet. Sverige har fortsatt att bidra till utvecklingen av denna förmåga och har bidragit med personal till samtliga insatser.

12.1 Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik

EU definierar sin roll som global aktör

Diskussionen om ett nytt strategiskt ramverk för EU har tilltagit i styrka under 2013, bl.a. inom ramen för förberedelserna inför Europeiska rådet i december då framtiden för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP) stod på dagordningen. I november konstaterade EU:s utrikesministrar att det fanns behov av att tydligare definiera EU:s strategiska roll. I slutsatserna från Europeiska rådet i december gavs ett uppdrag till den höga representanten att, i nära samarbete med kommissionen, hur omvärldsförändringarna påverkar EU:s roll och rapportera till rådet under 2015 efter konsultationer med medlemsstaterna.

Sverige har hört till de länder som agerat pådrivande i detta sammanhang. Utgångspunkten har varit att nya förutsättningar under de senaste tio åren, i EU (bl.a. utvidgningen och Lissabonfördraget) och i omvärlden (framväxten av en multipolär världsordning) motiverar att unionen utarbetar en global strategi som stöd för EU:s samlade externa relationer.

Europeiska rådet om den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik

Vid Europeiska rådet i december stod den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik på dagordningen för första gången på fem år. Stats- och regeringscheferna betonade EU:s vikt som säkerhetspolitisk aktör och underströk vikten av att EU agerar samstämmigt med alla sina

instrument. Man betonade även vikten av EU:s partnerskap med andra aktörer – globala, transatlantiska och regionala – på det säkerhetspolitiska området. Europeiska rådet framhöll det strategiska värdet av insatser för att EU ska uppfattas som en trovärdig säkerhetsgarant och gav EU:s utrikestjänst i uppdrag att ytterligare förbättra planeringen och genomförandet av både civila och militära insatser.

En mer effektiv upphandling och finansiering av snabba civila insatser betonades. Europeiska rådet underströk även behovet av konkreta förbättringar av EU:s militära snabbinsatsförmåga, inbegripet stridsgrupperna, genom att öka möjligheten att använda dess beståndsdelar, i stället för endast en hel grupp samt att verka för bättre förberedelser. Vidare uppmanades kommissionen och den höga representanten att presentera en strategi för maritim säkerhet senast i juni 2014.

Europeiska rådet uttryckte även stöd för de förmågeprojekt som genomförs inom EU i samarbete med den europeiska försvarsbyrån (EDA) såsom lufttanking, fjärrstyrda flygfarkoster, satellitkommunikationssystem och cyberförmågor. Därtill betonades att en konkurrenskraftig och innovativ europeisk försvarsindustri var avgörande för att behålla Europas militära förmåga. Betoning lades vid öppenhet, transparens och likabehandling för samtliga europeiska leverantörer och vikten av små och medelstora företag framhölls.

En uppmaning gick ut till medlemsstaterna att fortsätta investera i forskning och teknisk utveckling för att kunna behålla expertis på området och bidra till innovation och konkurrenskraft.

Insatser i kontinuerlig förändring

EU:s militära och civila krishanteringsinsatser inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP) är ett konkret uttryck för unionens vilja och förmåga att bidra till fred och säkerhet i konfliktområden. Sammanlagt 16 insatser bedrevs under året i Europa, Afrika och Asien varav fyra är militära och tolv civila. Under 2013 har EU:s växande krishanteringsinsatser fortsatt utmärkas av ett fokus på Afrika, främst på Afrikas horn samt i Sahelregionen. Under året lanserades två nya insatser, en civil och en militär.

Den nya civila insatsen EUBAM Libyen ska stärka Libyens förmåga att kontrollera sina gränser. På kort sikt syftar insatsen till att utveckla libyernas kapacitet att förstärka säkerheten vid Libyens land-, sjö- och luftgränser. Det långsiktiga målet är att utveckla en bredare integrerad gränsförvaltningsstrategi.

Den andra nya insatsen lanserades mot bakgrund av oroligheterna i norra Mali i slutet av 2012. I mars initierade EU den militära insatsen EUTM Mali som syftar till att stärka förmågan hos Malis försvarsmakt. Under året utbildade insatsen 2000 soldater ur Malis nationella armé. Som en del av EU:s övergripande Sahelstrategi fortsatte arbetet med den civila insatsen (EUCAP SAHEL Niger) som avser stärka förmågan hos Nigers säkerhetsstyrkor. Syftet är att bistå Niger i genomförandet av landets egen strategi för utveckling och säkerhet i Sahel samt att främja en regional samverkan på säkerhetsområdet.

Det pågående engagemanget på Afrikas horn fortgick under 2013 med fortsatt genomförande av den civila insatsen, EUCAP Nestor. Insatsen

ska bidra till att utveckla kustbevakningsförmågan i Djibouti, Kenya, Tanzania, Seychellerna och i Somalia bl.a. för att motverka sjöröveri i området.

EU:s marina insats utanför Somalias kust (EU NAVFOR Atalanta) har under året fortsatt att skydda hjälpleveranser från FN:s livsmedelsprogram till Somalia och tillsammans med andra internationella aktörer motverkat sjöröveri och bidragit till att hålla sjövägar öppna för handelstrafik. Sverige bidrog till insatsen under perioden april till augusti med fartyget HMS Carlskrona.

EU:s militära utbildningsinsats för somaliska säkerhetsstyrkor (EUTM Somalia) har fortsatt sitt arbete i nära samarbete med främst Afrikanska unionen. De soldater som tidigare tränats ingår nu i den somaliska försvarsmakten. Under året har också personal upp till och med kompanichef och framtida utbildare genomgått utbildning. Mot bakgrund av det förbättrade säkerhetsläget beslutades att flytta verksamheten till Mogadishu.

Under året arbetade EU vidare i Sydsudan med att stärka säkerheten vid flygplatsen i huvudstaden Juba (EUAVSEC Sydsudan). Målsättningen var att bidra till att flygplatsen ska kunna fungera säkrare som knutpunkt till yttrevärlden och därmed underlätta landets utveckling. Insatsen avvecklades vid årsskiftet.

De två insatserna i Demokratiska republiken Kongo för polisreform (EUPOL DR Kongo) och säkerhetssektorreform (EUSEC DR Kongo) fortsatte att verka under 2013. Beslut fattades om att avsluta insatserna i september 2014.

På Balkan fortsatte EU:s krishanteringsinsatser. Rättsstatsinsatsen i Kosovo (EULEX Kosovo) är EU:s överlägset största och mest komplexa civila insats hittills. Den har bidragit till rättsskipningen i Kosovo, gränshantering och till att stödja rättsväsendet i stort. Därtill har den stöttat i genomförandet av den EU-ledda dialogen mellan Serbien och Kosovo. Det nuvarande mandatet för insatsen sträcker sig till december 2014.

EU:s militära insats i Bosnien och Hercegovina (EUFOR Althea) fokuserar på att stödja reformeringen av den bosniska säkerhetssektorn. Styrkan består nu av cirka 600 personer. I rådsslutsatserna om GSFP från november bekräftas EU:s beredskap att överväga alternativ för att åta sig ytterligare ansvar för säkerheten i västra Balkan.

Den civila observatörsinsatsen i Georgien (EUMM Georgien) bidrog fortsatt till stabilisering i landet genom sitt uppdrag att övervaka avtalet om eldupphör mellan Ryssland och Georgien från konflikten år 2008. Antalet observatörer uppgår fortsatt till minst 200 i enlighet med EU:s åtagande.

I Mellanöstern har polisinsatsen i de palestinska områdena (EUPOL COPPS) fortsatt sitt arbete fokuserat på att bygga upp den palestinska civilpolisen till stöd för en tvåstatslösning. EU:s rättsstatsinsats i Irak (EUJUST LEX Irak) har fortsatt att stödja reformer i såväl polis- som rättsväsendet och att främja samarbetet mellan domstols-, polis- och kriminalvårdssektorn. Insatsen avvecklades vid årsskiftet.

Polisinsatsen i Afghanistan (EUPOL Afghanistan) fortsatte sitt stöd för att bygga upp den afghanska civila polisen. Verksamheten är fortsatt koncentrerad till färre antal platser i landet, av vilka Mazar-e-Sharif, där Sveriges engagemang är störst, var en. Insatsen har en svensk chef.

Skr. 2013/14:115 Under året inledde Sverige en särskild satsning på att öka antalet poliser i insatsen.

Förbättrad förmåga att genomföra krishanteringsinsatser

EU:s förmåga att bidra till internationell fred och säkerhet är beroende av effektiva strukturer och kapaciteter för att besluta, planera, bemanna och genomföra militära och civila insatser. EU:s operationscentrum (Opcen) aktiverades under 2012 varpå arbetet fortsatt under 2013. Operationscentret stödjer koordineringen och samordningen av insatserna på Afrikas horn fram till 2015, men ska inte leda dem.

Verksamheten inom ramen för den mellanstatliga europeiska försvarsbyrån (EDA) har ytterligare stärkt samarbetet kring förmågeutveckling, forskning, materielutveckling och den försvarsindustriella basen. Fokus har bl.a. legat på att följa upp införandet av den frivilliga koden för samutnyttjande och gemensamt ägande av militära förmågor samt förberedande av flera program med syfte att utveckla Europas försvarsförmågor.

I juli presenterade kommissionen sitt meddelande mot en mer konkurrenskraftig och effektiv försvars- och säkerhetssektor (se faktapromemoria 2012/13:FPM154).

Sverige har genomfört den frivilliga koden för samutnyttjande och gemensamt ägande av militära förmågor enligt vad som är möjligt med hänsyn till nationella lagar och bestämmelser. Sverige har inom det internationella försvarssamarbetet prioriterat regionala samarbeten. Den svenska synen är att en ökad transparens i förmågearbetet skapas mest effektivt på frivillig basis.

På den civila sidan har strävan fortsatt varit att förbättra och bredda medlemsstaternas arbete med att rekrytera, utbilda och sända ut civil personal i fält, liksom arbetet med att stärka utbildning inom jämställdhet och mänskliga rättigheter. Under våren reviderades krishanteringsprocedurerna. Resultatet blev bättre förutsättningar till snabbare utplacering av utsända i fält samt förbättringar av de finansiella och rättsliga ramverken.

Samarbete med andra aktörer

Samarbetet mellan EU och FN är av stor betydelse både inom sekretariaten och i fält. Ett bra exempel på ett nära och framgångsrikt samarbete mellan organisationerna är samarbetet med FN:s livsmedelsprogram inom ramen för EU:s marina insats utanför Somalias kust.

Ett effektivt samarbete mellan EU och Nato är av avgörande betydelse för internationell krishantering. Behovet av nära samarbete är särskilt stort i områden där både EU och Nato är närvarande och aktiva med fredsfrämjande personal, t.ex. i Afghanistan och Kosovo.

Samarbetet med regionala afrikanska organisationer (som Afrikanska unionen och den västafrikanska samarbetsorganisationen ECOWAS) har fortsatt att spela en framträdande roll i EU:s arbete för att stärka fred och säkerhet i Afrika. Samarbetet har varit särskilt starkt när det gäller ansträngningarna att stabilisera säkerhetssituationen i Somalia och i Sahel. Under året har förberedelserna inför toppmötet mellan EU och AU i april 2014 intensifierats.

2013 fortsatte även samarbetet med ett antal länder utanför EU som deltar i unionens fredsfrämjande insatser. EU fattade beslut om ett ramavtal med Australien, Chile och Georgien om deras deltagande i krishanteringsinsatser. Fler liknande ramavtal med andra nationer är att vänta under den närmaste tiden.

Samarbetet mellan EU och länderna inom Östliga partnerskapet har under året utvecklats till att omfatta frågor som rör den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (GSFP). Inom ramen för samarbetet upprättades en panel där de sex länderna och EU kan diskutera möjligt samarbete inom ramen för GSFP.

Konfliktförebyggande och medling

Som ett led i att stärka EU:s roll inom medling i konflikter har EU:s utrikestjänst (EEAS) börjat bygga upp en egen förmåga att stödja sådana insatser. Sverige och Finland föreslog 2010 att, som ett komplement till EEAS, upprätta ett europeiskt fredsinstitut som en oberoende organisation med en privilegierad relation till EU.

Under 2013 har Sverige med olika partner arrangerat flera seminarier runtom i Europa och en större konferens i Bryssel. Förberedelser har under hösten inriktats på praktiska förberedelser för att institutet ska upprättas och kunna inleda sin verksamhet 2014. Ett sådant institut skulle finansieras tillsammans med andra internationella intressenter och ägna sig åt medling och informell dialog till stöd för internationell fred och säkerhet.

Kvinnor, fred och säkerhet

Sverige arbetar aktivt inom EU för att stärka genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 (2000) och de efterföljande resolutionerna 1820, 1888, 1889, 1960, 2106 och 2122 om kvinnor, fred och säkerhet. Resolutionerna behandlar frågan om hur krig och konflikter påverkar kvinnor och flickor samt kvinnors deltagande i konfliktlösning och i arbetet med att uppnå långsiktigt hållbar fred. Arbetet vilar på en helhetssyn på säkerhet, utveckling, mänskliga rättigheter och jämställdhet.

Sverige har ett särskilt intresse av, och ansvar för, att resolution 1325 och de efterföljande resolutionerna genomförs fullt ut i EU:s freds- och säkerhetsskapande arbete – såväl i den gemensamma utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken som inom humanitära och återuppbyggnadsinsatser i konflikt- och postkonfliktländer.

Klimat, utveckling och säkerhet

Under året har EU:s arbete med klimat och säkerhet utvecklats. EU har i multilaterala och bilaterala sammanhang fortsatt arbetet med bl.a. klimatförändringar, konfliktförebyggande och konflikthantering. EU har även fortsatt stärka sin kapacitet för att hantera säkerhetspolitiska konsekvenser av klimatförändringar. Vid högnivåmötet i Busan i december 2011 togs ett beslut av en grupp konflikttrabbade och sviktande stater, g7+, tillsammans med givarländer, att påbörja ett initiativ: New Deal for Engagement in Fragile States. Initiativet erbjuder nya möjligheter att stödja konflikttrabbade länder för att minska

Skr. 2013/14:115 fattigdom och främja utveckling. I samband med detta etablerade man den internationella dialogen om freds- och statsbyggande. EU deltar aktivt i den globala dialogen och har varit särskilt drivande för att genomföra New Deal på landnivå i Somalia. EU genomförde en högnivåkonferens om New Deal tillsammans med Somalia i september.

12.2 EU som aktör i FN

I och med resolution 65/276 av den 3 maj 2011, som reglerar EU:s deltagande i FN, formaliserades EU:s status i FN. Liksom tidigare år har EU under 2013, med aktiv svensk medverkan, spelat en viktig roll i FN:s arbete. EU har fortsatt att vara drivande i flera förhandlingsprocesser, resolutioner och initiativ. Därutöver är EU:s medlemsstater betydande aktörer i FN.

EU har talat i flera debatter i FN:s generalförsamling och regelbundet hållit anföranden i öppna tematiska och geografiska debatter i FN:s säkerhetsråd, bl.a. den årliga debatten om resolution 1325. I FN:s arbete med att genomföra resolutionerna 1325 och 1820 (och de efterföljande resolutionerna) har EU varit en viktig aktör. Sverige och EU har också stöttat FN:s generalsekreterares särskilda representant för frågor om sexuellt våld i konflikt.

EU har spelat en aktiv roll i kommittén som behandlar FN:s fredsfrämjande kapacitet. Samarbetet mellan EU och FN när det gäller fredsfrämjande insatser har fortsatt att utvecklas under året. Ett närmare samarbete mellan rådssekretariatet och FN-sekretariatet i New York har etablerats. Möten har ägt rum mellan säkerhetsrådets medlemmar och EU:s kommitté för utrikes- och säkerhetspolitik (KUSP). FN och EU genomför krishanteringsinsatser sida vid sida i Mali, Sydsudan, DR Kongo, Kosovo och för Somalia. Koordinering gällande insatserna sker både i fält och mellan FN-sekretariatet och EEAS.

I FN är EU en ledande aktör inom de olika organ som behandlar mänskliga rättigheter. EU har under året varit djupt engagerat i att verka för att FN:s råd för mänskliga rättigheter i Genève ska bli ett verksamt forum för behandling av såväl utvecklingen i världens länder som av tematiska frågor på området.

I ansträngningarna för att uppnå millenniemålen inom FN spelar EU en aktiv och pådrivande roll. Det är genom EU som Sveriges talan förs. Rådsslutsatserna från juni lägger grunden för EU:s förhandlingar inom FN. Nästa meddelande från EU väntas under senare delen av 2014.

EU har arbetat aktivt för fortsatt reformering och modernisering av FN:s styrning och förvaltning. Samtidigt har EU i rådande finansiella läge betonat vikten av effektiv användning av organisationens resurser, prioriteringar i verksamheten och budgetar på rimliga nivåer. Medan EU:s medlemsstater är överens om vikten av att reformera säkerhetsrådet råder det oenighet om hur detta bör ske.

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

Under 2013 har EU fortsatt drivit frågor som var aktuella både i OSSE:s löpande verksamhet och i samband med speciella mötet som OSSE:s årliga översynskonferens om den mänskliga dimensionen (HDIM) och det årliga ministermötet. Prioriterat har varit arbetet i OSSE:s första dimension med inriktning mot att förstärka OSSE:s kapacitet inom rustningskontroll och militär transparens, konfliktförebyggande, krishantering samt arbetet i OSSE:s tredje dimension där frågor om mänskliga rättigheter, rättsstaten och demokrati, inklusive mediefrihet behandlas. Även transnationella hot, cyberfrågor och gränssäkerhet har prioriterats. Till grund för det operativa samarbetet ligger de riktlinjer för samarbete med OSSE som EU:s utrikesministrar antog 2003.

Europarådet

Samarbetet mellan Europarådet och EU återspeglas i ett samarbetsavtal från 2007. Dessutom finns ett särskilt samarbetsavtal mellan Europarådet och EU:s byrå för grundläggande rättigheter i Wien samt gemensamma biståndsprogram. Under senare år har ett gemensamt ramverk för demokratiarbete och normutveckling inom arbetet för mänskliga rättigheter utvecklats. I och med Lissabonfördragets ikraftträdande inträdde en skyldighet för EU att ansluta sig till Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna, se även avsnitt 25.1. Denna process är ännu inte avslutad men har resulterat i ökad dialog även på andra områden och avsikten är att inom kort se över möjligheterna för EU att ansluta sig till andra Europarådskonventioner. Bland annat finns det ett ökat intresse från EU:s sida att närma sig Europarådets arbete på korruptionsområdet (GRECO). Under 2013 har EU:s utrikesministrar antagit prioriteringar för samarbetet med Europarådet.

12.4 Internationella brottmålsdomstolen

Det finns ett starkt stöd från EU till Internationella brottmålsdomstolens (ICC) arbete för att förebygga folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser och förhindra att förövarna av dessa brott får straffrihet. Stödet manifesterades och tydliggjordes 2011 genom ett rådsbeslut och handlingsplan om ICC. EU har under året fortsatt arbetet med genomförande av dessa dokument.

Enskilda länder som ännu inte tillträtt Romstadgan uppvaktades med uppmaning om att tillträda den. Redan anslutna stater påmindes om den skyldighet de har att samarbeta med domstolen. Den höga representanten gjorde flera uttalanden till stöd för ICC, bl.a. vid fall av icke-samarbete med domstolen. EU verkade även för att de lagändringar som krävs för att leva upp till stadgans bestämmelser genomförs i statsparternas nationella lagstiftning. Stöd har vidare getts till enskilda organisationer som på olika sätt främjar universell anslutning till domstolens stadga och ICC:s arbete.

12.5 Respekten för mänskliga rättigheter i världen

EU är en global aktör för de mänskliga rättigheterna. Arbetet för mänskliga rättigheter som yttrandefrihet och religions- och övertygelsefrihet samt kampen mot dödsstraff, tortyr, våld mot kvinnor och diskriminering av hbt-personer, skyddet av människorättsförsvarare, barnets rättigheter, barn i väpnade konflikter och respekten för den internationella humanitära rätten har fortsatt i enlighet med de särskilda EU-riktlinjer som finns på dessa områden.

Under året har flera individuella fall där människorättsförsvarares mänskliga rättigheter kränkts tagits upp genom uppvaktningar och uttalanden. EU har också systematiskt uppmärksammat, i tal och på andra sätt, den globala trenden mot att försvåra civilsamhällets möjligheter att verka. I december hölls EU:s årliga NGO-forum med temat ansvarsutkrävande.

FN:s arbete för mänskliga rättigheter har hög prioritet för EU. Detta har bl.a. kommit till uttryck genom att rådet antagit och numera arbetar utifrån en gemensam strategi för EU:s agerande i FN:s råd för mänskliga rättigheter och FN:s generalförsamlings tredje utskott.

EU har fortsatt sitt strategiska engagemang för mänskliga rättigheter i utrikespolitiken och genomfört viktiga delar av det strategiska ramverket för mänskliga rättigheter och demokrati som EU:s utrikesministrar antog i juni 2012. Ramverket innehåller en politisk deklaration och en handlingsplan med drygt 90 åtgärder som ska genomföras före utgången av 2014.

Under 2013 har bl.a. riktlinjer för tillämpning av religions- och övertygelsefrihet antagits, liksom riktlinjer för efterlevnad av hbt-personers åtnjutande av mänskliga rättigheter. Riktlinjernas syfte är att ge stöd och vägledning åt ambassader och EU-delegationer runt om i världen i syfte att uppnå en mer enhetlig och tydlig gemensam EU-politik för mänskliga rättigheter. Genomförandet av handlingsplanen följs upp i EU:s årliga rapport för mänskliga rättigheter. Utöver det strategiska ramverket har drygt 150 landstrategier utarbetas, med prioriteringar inom området mänskliga rättigheter för varje land, och arbetet med att implementera dessa pågår.

I FN-arbetet bidrog EU under året till att situationen i Vitryssland fortsatt uppmärksammades, genom en förlängning av specialrapportörens mandat. Mandatet innehas av OSSE:s f.d. representant för mediefrihet som årligen rapporterar om situationen för mänskliga rättigheter i Vitryssland.

EU-länder har också varit mycket aktiva att presentera nationella initiativ som rönt brett stöd från EU, bl.a. på området kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter. I juni gjordes ett uttalande om mänskliga rättigheter och internet, på svenskt initiativ, med stöd av 75 länder, i FN:s råd för mänskliga rättigheter.

I FN:s generalförsamling har EU under året framför allt arbetat för antagande av resolutioner om situationen för mänskliga rättigheter i Myanmar, Nordkorea och Iran samt tematiska resolutioner, exempelvis om religions- och övertygelsefrihet och om barnets rättigheter.

EU:s ny tillsatta särskilda representant (EUSR) för mänskliga rättigheter har under året genomfört ett stort antal resor och besök bl.a. i

Ryssland, Kina och Sydafrika där han inledde EU:s dialog om mänskliga rättigheter. EU genomförde särskilda dialogmöten om de mänskliga rättigheterna med ett 30-tal organisationer och stater. Sverige har stött den särskilde representantens arbete genom sekondering av en rådgivare till EUSR:s stab.

Skr. 2013/14:115

12.6 Nedrustning och icke-spridning

Massförstörelsevapen

EU fortsatte under året att följa upp den strategi mot spridning av massförstörelsevapen som rådet antog 2003. Inom ramen för strategin antas regelbundet rådsbeslut till stöd för de olika internationella konventionerna på området. Uppföljning sker även genom en s.k. icke-spridningsklausul i samarbetsavtal mellan EU och tredjeland. Vidare fortsatte under 2013 genomförandet av den handlingsplan om icke-spridning som EU antog 2008. För Sverige är det angeläget att EU driver en politik för både nedrustning och icke-spridning av massförstörelsevapen.

EU, genom den höga representanten samt Frankrike, Storbritannien och Tyskland, fortsatte tillsammans med Kina, Ryssland och USA de diplomatiska samtalen med Iran för att nå en lösning på frågan om Irans kärntekniska program. I november resulterade samtalen i en gemensam handlingsplan, där genomförandet av de kärntekniska aspekterna ska övervakas av det internationella atomenergiorganet (IAEA). Sverige har stött EU:s sanktionspolitik mot Iran och samtidigt förespråkat en fortsättning av de diplomatiska ansträngningarna att lösa frågorna kring Irans kärntekniska program.

EU deltog aktivt i den andra förberedande konferensen inför icke-spridningsfördragets (NPT) översynskonferens 2015. EU var även fortsatt engagerad i genomförandet av NPT:s handlingsplan från 2010, som innehåller åtgärder för nedrustning, icke-spridning och fredlig användning av kärnenergi. EU verkade till stöd för processen för en massförstörelsevapenfri zon i Mellanöstern.

EU fortsatte också att stödja USAs och Rysslands bilaterala överenskommelser om att minska de båda ländernas antal kärnvapen och uppmuntrade till vidare transparens och förtroendeskapande åtgärder.

En universell ratificering av provstoppsavtalet (CTBT) förblir en utrikes-politisk målsättning för EU som under året fortsatt främja avtalets ikraftträdande. EU fördömde Nordkoreas kärnsprängning i februari. EU har även verkat för att förhandlingar ska kunna inledas om ett avtal som förbjuder produktion av klyvbart material för vapenändamål (FMCT).

EU deltog aktivt i kemvapenkonventionens (CWC:s) tredje översynskonferens i april med utgångspunkt i en gemensam ståndpunkt om vikten av slutförandet av destruktionen av existerande kemvapenlager, universell anslutning till och nationellt genomförande av CWC, vikten av expertis inom Organisationen för förbud mot kemiska vapen (OPCW) samt konventionens framtid.

EU fördömde användandet av kemiska vapen i Syrien, inklusive den omfattande attacken i Damaskus 21 augusti, som FN:s undersöknings-

grupp skrivit om i en särskild rapport. EU har uttryckt starkt stöd för FN:s säkerhetsrådsresolution 2118 (2013) och OPCW:s beslut om omedelbar eliminering av Syriens kemiska vapen. EU har även bistått FN:s och OPCW:s insats med bl.a. bepansrade fordon.

Världshälsoorganisationens (WHO) arbete för att stärka nationell kontroll och hantering av smittsamma sjukdomar minskar risken att relaterat material kan komma att användas som massförstörelsevapen. EU har därför under året kommit överens om ett rådsbeslut om stöd för de delar av WHO:s verksamhet som särskilt främjar konventionen mot biologiska vapen.

Konventionella vapen

EU:s strategi och handlingsplan för bekämpning av illegal spridning av små och lätta vapen (SALW), som antogs av Europeiska rådet 2005, har fortsatt att genomföras. Rådets slutsatser från 2008 om införande av en särskild SALW-klausul i samarbetsavtal mellan EU och tredjeland, har fortsatt följts upp. EU bidrog aktivt till att 2012 års översynskonferens för FN:s handlingsplan om SALW kunde enas om ett slutdokument som bekräftar att åtagandena i handlingsplanen ligger fast.

Under årets statspartsmöte för konventionen om klusterammunition i Lusaka höll EU ett gemensamt anförande om stödet till konventionen. EU betonade vikten av stöd till offren för klusterammunition och destruktion av existerande lager.

EU har vidare verkat för universell anslutning till Ottawakonventionen, som förbjuder antipersonella landminor. Samtliga EU:s medlemsstater är parter till konventionen. EU har fortsatt genomföra 2012 års rådsbeslut till stöd för genomförandet av konventionens handlingsplan (Cartagena handlingsplan 2010–2014).

Rymden

EU fortsatte främja arbetet med den internationella uppförandekod för rymdaktiviteter som presenterades 2007. EU anordnade två öppna konsultationer, i Kiev i maj respektive i Bangkok i november, med deltagande av ett 60-tal länder, i syfte att söka bredast möjliga stöd för koden.

12.7 Strategisk exportkontroll

Krigsmateriel

Sverige har aktivt deltagit i diskussionerna inom EU om medlemsstaternas tillämpning av den gemensamma ståndpunkten om vapenexport (2008/944/GUSP) och medverkat i utbytet av information om olika exportdestinationer. Arbetet har inkluderat översyn av EU:s gemensamma ståndpunkt om vapenexport, i enlighet med ståndpunktens artikel 15. Fokus har framförallt legat på kriterium 7 (risk för avledning) och 8 (hållbar utveckling). Merparten av arbetet är genomfört och har resulterat i en uppdatering av ståndpunktens användarguide i form av interimistiska

riktlinjer. Användarguiden kommer att uppdateras i nya rådsslutsatser när översynen formellt är avslutad.

Efter sju års förhandlingar antog FN:s generalförsamling i april vapenhandelsfördraget (ATT) med 153 ja-röster, 22 avstående och 3 nej-röster. ATT är det första avtalet som sätter upp regler för internationell vapenhandel och har varit högt prioriterat för EU. EU har spelat en viktig roll under förhandlingarna och Sverige har bidragit aktivt. Inom en månad efter fördragets öppnande för underskrift hade samtliga medlemsstater skrivit under.

Då ATT även berör gemenskapskompetens behövs dock också rådsbeslut och godkännande av Europaparlamentet innan medlemsstater kan ratificera. Fördraget träder i kraft när 50 stater har ratificerat det. ATT:s framgång är avhängigt att så många stater som möjligt ratificerar och genomför avtalet. EU har därför demarcherat i ett tjugotal länder för att främja tidig ratificering och genomförande. Sverige har i många fall deltagit i uppvaktningarna. För att bidra till genomförandet har EU även antagit ett treårigt program för genomförandestöd till tredjeland. Sverige och andra länder har anmält experter som står till förfogande för programmet.

Produkter med dubbla användningsområden

Medlemsstaterna fortsatte sitt arbete att stärka regelverk, arbetsrutiner och samarbetsformer bl.a. som en följd av skyldigheter genom FN:s säkerhetsrådsresolutioner om icke-spridning och åtaganden i de multilaterala exportkontrollregimerna Australiengruppen, Nuclear Suppliers Group, Zangger-kommittén, Missilteknologikontrollregimen samt Wassenaar-arrangemanget. Dessa regimer reglerar produkter med dubbla användningsområden inom de nukleära, biologiska, kemiska och konventionella vapenområdena.

Inom EU fortsatte diskussionen om förslaget till delegerad befogenhet för kommissionen att uppdatera bilaga 1 i EU:s förordning om produkter med dubbla användningsområden (EG/428/2009).

Som del i en pågående översyn av EU:s exportkontrollpolicy för produkter med dubbla användningsområden, som inleddes med den grönbok som lades fram år 2011, presenterade kommissionen i januari 2013 resultatet av sina konsultationer. Kommissionen avser återkomma med konkreta förslag till hur EU:s exportkontrollsystem kan utvecklas under första halvan av 2014.

En arbetsgrupp har under året inrättats under rådsarbetsgruppen för produkter med dubbla användningsområden (WPDU) för att granska förteckningen över produkter som kräver tillstånd för överföring inom EU (bilaga 4 i EU:s förordning om produkter med dubbla användningsområden).

12.8 Sanktioner

EU använder s.k. riktade sanktioner som ett utrikespolitiskt instrument för att påverka regimer i vissa länder. Under året har EU genomfört FN-sanktioner, infört nya självständiga sanktioner eller förstärkt, förlängt,

Skr. 2013/14:115 suspenderat eller moderniserat befintliga sanktioner avseende följande länder:

- Afghanistan
- Egypten
- Elfenbenskusten
- Guinea
- Guinea-Bissau
- Iran
- Kongo (Demokratiska republiken)
- Liberia
- Moldavien (avseende regionen Transnistrien)
- Myanmar (Burma)
- Nordkorea
- Somalia
- Syrien
- Tunisien
- Vitryssland och
- Zimbabwe

EU:s sanktioner mot vissa andra länder har lämnats oförändrade.

Dessutom har EU beslutat om sanktioner mot personer och enheter som saknar särskild koppling till ett bestämt land eller en bestämd region samt personer och enheter som har samröre med al-Qaida-nätverket. Vidare finns en separat ordning för sanktioner mot andra som är inblandade i terroristhandlingar.

12.9 Terrorism

EU har fortsatt sitt arbete mot terrorism internt inom EU (se även avsnitt 23.1.4) och externt med utgångspunkt i EU:s övergripande strategi mot terrorism och EU:s handlingsplan mot terrorism. Terrorism är ett gränsöverskridande fenomen som kräver internationell samverkan baserad på multilaterala ramverk.

På det externa området har det i första hand rört sig om förebyggande insatser med särskild betoning på att motverka rekrytering och radikaliserings och att bygga upp rätts- och polisväsendet i tredjeländ. Kopplingen mellan utveckling och säkerhet har alltmer uppmärksammas inom ramen för arbetet mot terrorism. Utvecklingen i Sahel, på Afrikas horn, i Jemen och Pakistan har ägnats stor uppmärksamhet och varit föremål för särskilda insatser. Utvecklingen i Syrien har krävt större uppmärksamhet.

EU har också uppmärksammat problemet med personer från medlemsstater som reser till konfliktområden i syfte att tränas eller delta i terroristaktiviteter.

EU har medverkat i genomförandet av FN:s strategi mot terrorism och bidragit aktivt i arbetet med att försöka nå ett positivt avslut i de långvariga förhandlingarna om en övergripande FN-konvention mot terrorism.

EU:s medlemsstater fortsätter att arbeta med att stärka informations- och erfarenhetsutbytet för att utarbeta god praxis och smidiga samarbetsformer i det dagliga konsulära arbetet. Verktyg och rutiner för samverkan vid större konsulära kriser som drabbar EU-medborgare har använts vid ett antal tillfällen under året. Förhandlingar kring ett förslag till nytt direktiv pågår.

Ett löpande informationsutbyte har skett mellan EU-huvudstäderna om reseråd, strandsatta EU-medborgare och befintliga transportmöjligheter ut ur länder som drabbats av kriser, framför allt gällande konflikterna i Egypten, Libanon och Sydsudan samt även i samband med stormen Haiyan på Filippinerna.

Samarbetet har under året annars främst fokuserat på fortsatt behandling av det förslag till direktiv som kommissionen lade fram i december 2011 om konsulärt skydd för EU-medborgare utomlands (se faktapromemoria 2011/12:FPM86). Enligt artikel 23 i EUF-fördraget har den EU-medborgare som befinner sig i ett tredjeland där hennes eller hans eget land saknar representation rätt att söka konsulär hjälp av någon annan EU-medlemsstat som finns representerad i landet, på samma villkor som den statens medborgare. Syftet med direktivet är att förtydliga formerna för hur denna rätt ska tillgodoses.

Sverige har hittills ställt sig försiktigt positivt till införandet av ett direktiv. Förslaget ambition att tydliggöra ansvaret för icke-representerade EU-medborgare och fördjupa beredskapssamarbetet välkomnas. Positionerna bland medlemsstaterna är dock spridda, då många bland dessa strikt värnar den nationella kompetensen för de konsulära frågorna. Under året har ett visst närmande mellan medlemsstaterna emellan skett, men förhandlingarna kan förväntas fortgå även under 2014.

13 Den gemensamma handelspolitiken

EU:s handelspolitik fokuserar på EU:s gemensamma agerande i skapandet av globala och regionala regler för import och export t.ex. i Världshandelsorganisationen WTO. På handelsområdet är Sverige en stark förespråkare för frihandel, ökad öppenhet och mot protektionism. EU:s externa handel bidrar till EU:s tillväxt och sysselsättning och är en central del i EU:s roll som global aktör.

Den största framgången under året på det multilaterala handelsområdet är att WTO:s ministermöte på Bali den 3–6 december kunde notera vissa framsteg inom Doharundan, bl.a. genom ett avtal om handelsprocedurer samt överenskommelser om vissa frågor på jordbruks- och utvecklingsområdena. Till framgångarna under året hör även att förhandlingar lanserades med USA och Japan och att en principöverenskommelse nåddes med Kanada.

13.1 Världshandelsorganisationen

De förhandlingar som går under benämningen Doharundan omfattar bl.a. handel med jordbruksvaror, industrivaror, miljövaror och tjänster. Förhandlingarna, som inleddes 2001, har varit svåra och präglats av flera sammanbrott. Det finns inga förhoppningar om att de kan komma att avslutas i närtid. Det är därför positivt att, som ett resultat av Världshandelsorganisationens (WTO) åttonde ministermöte 2011, möjligheterna har öppnats upp för separata överenskommelser i enskilda sakfrågor och att det samtidigt fattades flera beslut som är av vikt för de minst utvecklade länderna.

Förhandlingar har under året förts om ett avtal om förenklade handelsprocedurer, om vissa frågor på jordbruksområdet samt även om vissa frågor av intresse för utvecklingsländer och då särskilt för de minst utvecklade länderna. Vid WTO:s nionde ministerkonferens i Bali den 3–6 december enades WTO:s medlemmar om ett förhandlingspaket bestående av ett avtal om förenklade handelsprocedurer, överenskommelser på jordbruksområdet om bl.a. offentlig lagerhållning för tryggad livsmedelsförsörjning, tullkvotsadministration och exportkonkurrens samt överenskommelser på utvecklingsområdet om bl.a. förmånliga ursprungsregler, tull- och kvotfritt marknadstillträde för de minst utvecklade länderna och bomull.

Förhoppningen är att förhandlingar om andra multilaterala handelsfrågor, inklusive marknadstillträde, ska kunna återupptas under 2014. Även framsteg för förhandlingar inom plurilaterala områden såsom ITA, Tjänster och Miljövaror och tjänster är viktiga för Sverige.

De informella samtalen om en översyn av Informationsteknik avtalet (ITA) som påbörjades 2012, övergick under året i regelrätta förhandlingar. Syftet med översynen var att utöka produktomfattningen och att även få fler länder att ansluta sig. Avtalet innebär borttagande av tullar på viktiga insatsvaror för it- och telekomindustrin, vilket har bidragit positivt till världsekonomin. Förhoppningen att en överenskommelse om ett reviderat avtal skulle föreligga till WTO:s nionde ministerkonferens kunde inte infrias eftersom förhandlingarna bröt samman några veckor före ministerkonferensen, främst beroende på krav från vissa länder om omfattande undantag för känsliga produkter.

Sedan i mars 2013 pågår framgångsrika förhandlingar om ett plurilateralt tjänsteavtal, TiSA (Trade in Services Agreement). Gruppen länder växer gradvis, just nu 50 stycken. EU driver att avtalet ska bli av hög standard, med t.ex. en del nya regler mot begränsningar av utländskt ägande. Tjänster står för 20 procent av världshandeln brutto, men nästan 50 procent mätt i förädlingsvärde. Efter att APEC-länderna i september 2012 kommit överens om liberalisering av ett antal miljövaror, förs informella samtal om att föra in uppgörelsen i WTO och en plurilateral lösning kan även här vara en möjlig väg framåt.

Under året blev Tadjikistan och Laos nya medlemmar i WTO och vid ministerkonferensen antogs Jemen som WTO:s 160:e medlem.

Regionala och bilaterala frihandelsavtal

EU förhandlar bilaterala och regionala frihandelsavtal med prioriterade länder och regioner som komplement till det multilaterala regelverket i WTO.

Kommissionen fick 2007 mandat att inleda förhandlingar om frihandelsavtal med Sydkorea, Indien och länderna i Sydostasien (ASEAN) samt förhandlingar om associeringsavtal med Centralamerika och frihandelsavtal med Andinska gemenskapen, där handel utgör en viktig del. Under 2008 inleddes dessutom förhandlingar med Ukraina och under 2009 med Kanada. Förhandlingarna har i princip slutförts med Ukraina 2011 och med Kanada i oktober 2013.

Sedan tidigare förs även förhandlingar med Gulfstaternas samarbetsråd (GCC) samt med Mercosur. Förhandlingarna mellan EU och Mercosur återupptogs 2010 efter ett längre uppehåll men framsteg har ännu inte uppnåtts.

EU inledde 2010 bilaterala förhandlingar om frihandelsavtal med ASEAN-länderna Singapore och Malaysia, under 2012 med Vietnam, och i mars 2013 lanserades även förhandlingar med Thailand. Förhandlingarna med Singapore avslutades i december 2012. Målsättningen att på sikt sluta ett interregionalt avtal mellan EU och ASEAN kvarstår. Förhandlingar om ett frihandelsavtal med Indien pågår fortsatt men har tappat fart.

I mars lanserades FTA-förhandlingar med Japan, och i juni lanserade EU och USA frihandelsförhandlingar inom ramen för TTIP (Transatlantic Trade and Investment Partnership). Det är det mest omfattande regionala frihandelsavtal som EU påbörjat. Tillsammans representerar EU och USA halva världens BNP och en tredjedel av världshandeln.

Diskussioner pågår även för att fortsatt fördjupa existerande handelsrelationer mellan EU och grannländerna i det Östliga partnerskapet och Södra grannskapet. Förhandlingar om djupgående frihandelsavtal inleds när respektive land är redo. I förhandlingarna ska kommissionen verka för breda och ambitiösa frihandelsavtal som även innefattar frågor som investeringar, standarder, offentlig upphandling och frågor med koppling till miljö och klimat. Förhandlingarna har kommit olika långt. Betydande framsteg har gjorts i flertalet fall.

I december 2011 inleddes DCFTA-förhandlingar med Georgien, Moldavien och Armenien, vilka avslutades sommaren 2013. Armenien beslutade senare att inte gå vidare med ett frihandelsavtal med EU utan valde att koppla kontakterna mot den ryska tullunionen. I december 2011 antogs DCFTA-förhandlingsdirektiv för Egypten, Jordanien, Marocko och Tunisien, och förhandlingar med Marocko inleddes i april 2013.

Frihandelsavtalet med Sydkorea undertecknades hösten 2009 och tillämpas provisoriskt sedan juli 2011. Frihandelsavtalet med Colombia och Peru samt associeringsavtalet med Centralamerika undertecknades 2012 och började tillämpas provisoriskt 2013.

Arbetet med att förhandla de ekonomiska partnerskapsavtalen (EPA) mellan EU och AVS-länderna (ett 70-tal utvecklingsländer i Afrika, Karibien och Stilla havet) fortsatte under året utan att något ytterligare avtal kunde slutföras. Processen är komplicerad då förhandlingarna sker mellan parter på olika utvecklingsnivåer. Av den anledningen finns en medvetenhet om betydelsen av stöd till AVS-länderna för anpassning och utveckling samt av att EU erbjuder ett generöst tillträde för produkter från AVS-länderna till EU:s marknad.

Kommissionen presenterade i oktober 2011 förslaget att den nuvarande tillfälliga EPA-förordningen för marknadstillträde till EU ska upphöra. Efter förhandlingar enades rådet och Europaparlamentet om att förordningen upphör den 1 oktober 2014. Förhandlingarna kommer att fortsätta med målsättningen att de länder som väljer att ingå ett partnerskapsavtal med EU dessförinnan ska ha kunnat avsluta förhandlingarna.

13.3 EU:s arbete med ansvarsfullt företagande

Frågor om hållbart företagande (CSR) behandlas i en högnivågrupp med representanter från medlemsstaterna som möts två gånger per år. Under året har kommissionen följt upp åtgärder som aviserades i meddelandet om en CSR-strategi för 2011–2014, där fokus bl.a. har legat på hur EU kan underlätta samstämmigheten i hur medlemsstaterna genomför FN:s vägledande principer om företag och mänskliga rättigheter. Medlemsstaterna har utarbetat nationella handlingsplaner på CSR-området. Sverige överlämnade sin handlingsplan i november. Sverige var i september dessutom föremål för en s.k. peer review på CSR-området.

Under våren presenterade kommissionen ett lagförslag om obligatorisk hållbarhetsrapportering för större företag inom EU. Förhandlingar mellan rådet och Europaparlamentet kommer ske i början av 2014.

Inom ramen för Europa 2020-strategin prioriteras också CSR-frågorna, framför allt med tonvikt på små och medelstora företag. EU utvecklar också referenser till CSR inom de bilaterala frihandelsavtal som unionen förhandlar med en rad länder och regioner.

13.4 Övriga handelspolitiska frågor

13.4.1 Förändrade beslutsordningar

Lissabonfördraget har inneburit betydande förändringar för handelspolitiken, både när det gäller kompetens och beslutsprocedurer. Dels har kommissionen fått ökade befogenheter, dels har Europaparlamentet fått en betydande roll genom bl.a. medbeslutande i rättsakter samt godkännande av avtal.

Genom lagförslaget Trade Omnibus I kan kommissionen tilldelas befogenhet att anta beslut om hur EU:s regelverk ska genomföras genom

ett så kallat kommittologiförfarande. Genom lagförslaget Trade Omnibus II om delegerad beslutsrätt kan medlemsländerna och Europaparlamentet övervaka kommissionens beslut i efterhand.

Syftet med förändringarna har varit att skapa en mer enhetlig struktur för genomförande av EU:s rättsakter och anpassa beslutsordningarna till Lissabonfördraget.

Sverige har i de diskussioner som följt efter förslagen haft som ståndpunkt att Lissabonfördraget ska respekteras, liksom balansen och rollerna mellan institutionerna som de fastlagts i fördraget. Målet har varit att stödja de beslutsprocedurer och förfaranden som mest gynnar ett frihandelsvänligt genomförande. Sverige står bakom ordförandeskapets kompromissförslag för Trade Omnibus I och Trade Omnibus II inför fortsatta trepartsförhandlingar med Europaparlamentet och kommissionen.

13.4.2 Investeringsskydd

Genom Lissabonfördragets ikraftträdande har beslutsbefogenheten på investeringsområdet förskjutits från medlemsstaterna till EU. Denna förskjutning påverkar medlemsstaternas bilaterala investeringsskyddsavtal. En övergångsförordning för bilaterala investeringsskyddsavtal som reglerar avtalens EU-rättsliga status trädde i kraft den 9 januari (se även fakta-promemoria 2009/10:FPM108).

När EU sluter de första investeringsskyddsavtalen med tredjeland kan en investerare från det landet väcka talan om den anser att EU eller en EU-medlemsstat har handlat på ett sätt som strider mot avtalet. En förordning har presenterats för att reglera hur det ekonomiska ansvaret ska fördelas mellan EU och medlemsstaterna liksom andra processfrågor (se även fakta-promemoria 2011/12:FPM167). I oktober enades medlemsstaterna om en position i frågan och att ge mandat till inledande av informella trepartsförhandlingar med Europaparlamentet och kommissionen.

13.4.3 Handelspolitiska skyddsinstrument (antidumpningsåtgärder, antisubventionsåtgärder och skyddsåtgärder)

Handelspolitiska skyddsinstrument är samlingsnamnet för åtgärder (skyddstullar) mot import som befunnits vara prisdumpad eller subventionerad, eller mot import som kraftigt ökat. Åtgärderna får bara användas om man funnit att europeisk industri lider skada, och att det inte går emot EU:s intresse att införa åtgärderna.

Regeringen anser att handelsskyddsåtgärder, och i synnerhet antidumpningsåtgärder, är allvarliga ingrepp i det fria handelsutbytet och bör användas restriktivt. Regeringen har konsekvent framfört behovet av en reform av regelverket i frihandelsvänlig riktning.

Under året har Sverige fortsatt att kritiskt granska kommissionens förslag till åtgärder. Ett antal nya åtgärder har införts under året. Till detta kommer frågor om förlängning och utvidgning av existerande åtgärder. I de flesta fallen har förslagen godkänts med en klar majoritet.

Sverige har följt sin traditionella frihandelslinje och motsatt sig förslag på nya och förlängda åtgärder. I juni 2013 hade EU 111 åtgärder i kraft, vilket är en historiskt låg siffra och den lägsta sedan Sveriges EU-inträde, men värdet på importen som drabbas av åtgärderna tenderar att stiga. Som vanligt är Kina det land som flest nya undersökningar riktas mot.

När det gäller nya åtgärder kan noteras att dessa i stor utsträckning riktats mot alternativa energislag som bioetanol, biodiesel och solpaneler. De under året införda antidumpnings- och antisubventionsåtgärderna mot solpaneler från Kina samt antidumpningsåtgärderna på biodiesel från Argentina och Indonesien, är sett till importvärdet bland de största åtgärderna någonsin.

Sverige har varit aktivt, såväl på egen hand som tillsammans med likasinnade länder, i kommissionens pågående ansats till modernisering av förordningarna på handelsskyddsområdet. Från svensk sida har det varit särskilt viktigt att försöka värna olika berörda parter möjlighet att fortsatt påverka kommissionens undersökningar, behålla regeln om användandet av lägsta tull samt att undersökningarna och åtgärdernas införande kännetecknas av ökad transparens och förutsägbarhet.

13.4.4 Internationell upphandling

Ett förslag till förordning som innehåller möjligheter att exkludera anbud från tredjeland där internationella åtaganden om marknadstillträde inte gäller presenterades under 2012. Syftet med förordningen är att förbättra EU:s marknadstillträde vid offentlig upphandling i tredjeland. Sverige är kritisk till förslaget av såväl principiella som ekonomiska och administrativa skäl och anser inte att förslaget kommer att leda till bättre marknadstillträde för europeiska företag (se även faktagromemoria 2011/12:FPM133). Europeiska rådet har tagit upp behandlingen av förslaget senast i sina slutsatser i februari.

13.4.5 EU:s allmänna preferenssystem

EU har sedan 1971 ett system, Allmänna preferenssystemet (GSP), med tullsänkningar och tullfrihet för utvecklingsländer vid import till EU. Syftet med EU:s GSP-system är att bidra till att skapa inkomster i utvecklingsländerna genom ökad handel.

EU:s GSP-system innehåller tre delsystem som erbjuder tullfrihet eller tullnedsättning beroende på land och produkt. En ny förordning har antagits som kommer att träda i kraft den 1 januari 2014. De mest betydande förändringarna är att systemet inte ska gälla för länder som klassificeras av Världsbanken som ett höginkomstland eller ett övre medelinkomstland eller som har ingått ett preferensavtal med EU. De ekonomiska kriterierna för det särskilda delsystemet för hållbar utveckling utvidgas så att ytterligare länder ska kunna ansöka om att omfattas av det, exempelvis tillkom Pakistan, Ukraina och Filippinerna. Under 2013 har arbetet fokuserats på att ta fram beslut inför ikraftträdandet av förordningen, exempelvis har processen för och ansökningar till delsystemet för hållbar utveckling hanterats.

Aid for Trade-arbetet syftar till att ta ett helhetsgrepp om det handelsrelaterade stödet till låg- och medelinkomstländer. Det handlar om att stödja deras deltagande i handelsförhandlingar och att utveckla kapacitet såväl att producera som att exportera och importera. Sverige har spelat en central roll i Aid for Trade-arbetet och fortsätter att avsätta betydande resurser på området.

Den fjärde globala översynen av Aid for Trade-initiativet ägde rum i juli under temat anslutning till värdekedjor. Huvudbudskapet från mötet att den privata sektorns engagemang ska stärkas. Aid for Trade ska användas för att stimulera investeringar genom att reducera omkostnader och risker för näringslivet. I det fortsatta arbetet kommer fokus att ligga på finansiering, handelsprocedurer, standarder, affärs- och investeringsklimat, kompetensfrågor och infrastruktur. Översynen konstaterade också att sambandet mellan det globala, regionala och lokala arbetet. Liksom samarbetet mellan ansvariga för frågor om handel, utveckling och finanssektor.

Avtalet om förenklade handelsprocedurer som slöts vid WTO:s ministermöte på Bali den 3–6 december innebär också åtaganden om att utvecklingsländerna, främst de minst utvecklade, ska få bistånd för att kunna följa avtalet. I samband med mötet beslutade regeringen ge nya medel till Sida för att utöka bidraget till ett institut i Tanzania (Trade policy Training Centre on Africa) för utbildning av t.ex. tulltjänstemän.

Regeringens prioritering är fortsatt att analysera fattigdomsperspektivet i det handelsrelaterade biståndet för att se hur ökad handel gynnar de allra fattigaste människorna i låg- och medelinkomstländer.

13.4.7 Exportfinansiering

Osäkerheten på finansmarknaderna gör att behoven av statliga exportkrediter fortfarande är större än normalt. Regelverken på området finns främst i OECD men även i WTO:s och EU:s statsstödsregler.

En separat internationell förhandlingsprocess som involverar Kina inleddes år 2012 och förhandlingarna fördjupades under år 2013, med aktivt deltagande från EU. I den internationella förhandlingsgruppen ingår utöver OECD-länderna även andra exportländer utanför OECD som Ryssland, Indien, Brasilien och Sydafrika. EU förhandlar för att skapa ett globalt regelverk för exportfinansiering med bl.a. Kina, som blivit världens största statliga exportkreditgivare. Sverige tillhör de pådrivande länderna för detta inom EU-kretsen eftersom svenska exportföretag påverkas negativt av kinesisk konkurrens med olika finansieringsvillkor.

Under året har Sverige drivit på förhandlingarna genom EU avseende mer flexibla exportfinansieringsvillkor för klimatrelaterade projekt inom OECD. Sverige har inom EU varit särskilt pådrivande för att smarta elnät ska omfattas av mer flexibla exportfinansieringsvillkor, där förhandlingarna fortgår inom OECD.

EU är en central global utvecklingspolitisk aktör och står tillsammans med medlemsstaterna för mer än hälften av världens totala utvecklingsbistånd. EU:s externa politik genom utrikestjänsten (EEAS), där utvecklingspolitiken utgör en integrerad del, ger EU en avsevärd politisk tyngd i dialogen med tredjeländ. EU är också en stor aktör i det multilaterala systemet. Genomförandet av EU:s uppdaterade utvecklingspolitik – Agenda för förändring – inkluderar bl.a. EU-gemensam programmering som Sverige aktivt ska medverka i samt samordning av olika givares förhållningssätt och regelverk avseende budgetstöd.

14.1 Agenda för förändring och dess implikationer för EU:s utvecklingspolitik

EU och dess medlemsstater står för mer än hälften av världens totala bistånd (ODA). År 2012 motsvarade det 55 miljarder euro. Artikel 208 i Lissabonfördraget anger att utvecklingsmålen ska beaktas vid beslut inom EU:s olika politikområden som kan påverka låginkomstländer, för att främja s.k. samstämmighet för utveckling (PCD). Ambitionen från svensk sida är att EU ska arbeta med en samlad ansats. I sammanhanget läggs stor vikt från svensk sida vid att få EU att arbeta med en samlad ansats i krishantering från förebyggande till transition och långsiktigt bistånd.

Målet med EU:s utvecklingspolitik är enligt Lissabonfördraget att minska och på sikt utrota fattigdomen. Sedan 2005, då EU:s policydokument för utvecklingssamarbete, Europeiskt samförstånd för utveckling, undertecknades har EU även som målsättning att bidra till hållbar utveckling och till att millenniemålen uppnås.

Sverige var drivande i framtagandet av rådsslutsatser om en ny strategisk inriktning för EU:s utvecklingssamarbete – Agenda för förändring – och driver nu dess genomförande. Frågor som Sverige särskilt driver inom ramen för denna agenda är bl.a. att mer resurser riktas till områdena mänskliga rättigheter, demokrati och andra nyckelfrågor för god samhällsstyrning samt till inkluderande och hållbar tillväxt för mänsklig utveckling. Därtill drivs frågor som bidrar till stärkt effektivitet, bättre resultat, ökad transparens och aktiv korruptionsbekämpning inom EU:s utvecklingspolitik. Rådsslutsatser om budgetstöd från maj 2012 och de nya principerna som betonar att stödet ska bygga på samarbetsländernas ägarskap och utformas som ett resultatbaserat kontrakt mellan EU och respektive partnerland, är ytterligare viktiga frågor för Sverige.

Kommissionen rapporterar vartannat år om EU:s arbete med samstämmighetspolitiken för utveckling (PCD). Sverige bidrog under 2013 till att rådsslutsatser kunde tas fram om PCD på basis av den senaste rapporten från december 2011. Rådsslutsatserna betonade bl.a. frågor om bättre resultatuppföljning samt att samordning och

genomförande av PCD inom de olika EU-institutionerna och medlemsstaterna stärks och tydliggörs. Nära samarbete mellan EU:s utrikestjänst och kommissionen samt EU-delegationernas viktiga roll i PCD-arbetet betonades också. Skr. 2013/14:115

14.2 EU och gemensamprogrammering för ökad biståndseffektivitet

EU-gemensam programmering av kommissionens och medlemsstaternas bistånd syftar till att minska fragmenteringen av biståndet och öka resultatet av det totala biståndet. Därtill att planering och samordning av biståndet ska göras med utgångspunkt i samarbetsländernas egna utvecklingsplaner, fattigdomsstrategier eller motsvarande. Den gemensamma programmeringen inleddes 2012 och omfattar i dag en rad länder varav Etiopien, Sydsudan, Mali, Rwanda, Kenya, Tanzania, Uganda, Mocambique, Bolivia, Afghanistan, Bangladesh, Burma/Myanmar, Kambodja, Georgien samt de palestinska områdena berör Sverige.

14.3 EU:s arbete för mänskliga rättigheter och demokrati

Under hösten 2012 presenterades ett meddelande om EU:s stöd till hållbar förändring i transitionsländer varefter rådsslutsatser antogs i januari 2013. EEAS och kommissionen har fortsatt arbetet med att genomföra rådsslutsatserna om demokratistöd i EU:s yttre förbindelser, som beslutades under det svenska EU-ordförandeskapet 2009. EU:s demokratistöd har utvecklats väsentligt sedan 2009, både kvalitetsmässigt och i prioriteringsgrad. Samstämmigheten mellan utrikes-, säkerhets- och utvecklingspolitiken har förbättrats. EU:s strategiska ramverk för mänskliga rättigheter och demokrati med tillhörande handlingsplan är ett uttryck för detta. Under året fortskred arbetet med att implementera rådsslutsatser om demokratistöd i en andra generation av pilotländer. Ett seminarium genomfördes i Bryssel under november månad som ett led i arbetet med att utarbeta en verktygslåda för rättighetsperspektivet i EUs bistånd. Sverige bidrog vid seminariet med svenska erfarenheter av rättighetsperspektivet.

En demokratistödjande stiftelse (EED) med säte i Bryssel, har under 2013 inlett sitt arbete. Medlemmar i EED är EU:s medlemsstater, EEAS, kommissionen, företrädare för Europaparlamentet samt Schweiz. Syftet är att främja och uppmuntra hållbar demokrati i transitionsländer och i samhällen som verkar för demokratisering genom stöd till demokratiska aktörer. Stödet ska initialt huvudsakligen riktas mot länder i det östra och södra grannskapet.

Rådsslutsatser antogs den 18 december 2013 om EU:s stöd för demokratisk samhällsstyrning. Rådet underströk då att demokratisk samhällsstyrning fortsatt ska vara en prioritet i EU:s utvecklings-samarbete.

14.4 EU-samarbetet med länder i Afrika, Karibien och Stilla havet (AVS)

Den Europeiska utvecklingsfonden (EUF) kanaliserar EU:s utvecklings-samarbete med de 78 AVS-länderna samt de så kallade utomeuropeiska länderna och territorierna (ULT). Detta sker inom ramen för Cotonou-avtalet, som undertecknades 2000 och som löper till 2020. Medlemsstaterna och AVS-länderna ratificerade 2012 den andra revideringen av Cotonou-avtalet. Förhandlingar om den elfte Europeiska utvecklingsfonden (EUF-11), som inleddes 2012, har fortgått under 2013. EUF-11 ska enligt planen genomföras under perioden 2014–2020. Detta innebär att perioden för genomförande utökas från sex år till sju och därmed anpassas till EU:s fleråriga budgetram. EUF kommer fortsatt att ligga utanför EU:s reguljära budget tills Cotonou-avtalets borte gräns år 2020, för att sedan införlivas i den reguljära budgeten, vilket är något Sverige välkomnar.

14.5 Post 2015 – en ny agenda för global utveckling efter 2015

Informella diskussioner och mellanstatliga förhandlingar om en ny global utvecklingsagenda efter 2015 försiggår på flera fronter och arenor inom och utanför FN.

EU:s övergripande prioriteringar inför FN:s processer och förhandlingar har fastställts i rådsslutsatserna om ett övergripande post 2015-ramverk som tar sin utgångspunkt i kommissionens meddelande Ett anständigt liv för alla: att avskaffa fattigdom och ge världen en hållbar framtid. Regeringen har verkat för ett övergripande ramverk där fattigdomsutrotning och hållbar utveckling (ekonomisk, social och miljömässig) blir centrala och uttrycks i en uppsättning universella mål där individen står i centrum. Målen bör främja inkluderande och hållbar utveckling. Sverige har även verkat för att inkludera jämställdhet inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), demokratisk samhällsstyrning och rättsstatsprincipen samt fred och säkerhet.

Rådsslutsatserna bekräftades vid rådet för utrikes frågor (utveckling) den 28 maj och vid miljørådet den 18 juni. De antogs sedermera av allmänna rådet den 25 juni. Rådsslutsatserna utgör grunden för EU:s agerande i FN:s processer och förhandlingar.

Rådsslutsatser om finansiering av hållbar utveckling antogs av rådet för utrikes frågor (utveckling) den 12 december på basis av kommissionens meddelande om finansieringsfrågor.

14.6 EU:s humanitära bistånd och EU:s roll som humanitär aktör

Skr. 2013/14:115

Kommissionen är världens näst största humanitära givare. Tillsammans med medlemsstaterna är EU världens största givare av humanitärt bistånd. EU bidrar till att stärka det internationella humanitära systemet som leds och samordnas av FN. Användandet av den humanitära budgeten är behovsbaserat och styrs av de internationella humanitära principerna om humanitet, opartiskhet, neutralitet och oberoende. De fem länder som mottog störst humanitärt stöd från kommissionen under 2012 var Sudan, Syrien, Pakistan, Demokratiska republiken Kongo och Somalia. Sverige har under 2013 verkat för att öka fokus, kunskap och medvetenhet om humanitära principer och humanitärt arbete inom alla relevanta delar av rådsstrukturen. Rådet har förhandlat om kommissionens förslag till förordning om inrättandet av en europeisk frivilligkår för humanitärt bistånd (se faktapromemoria 2012/13:FPM9). Ett sådant upprättande av en frivilligkår omnämns i Lissabonfördraget.

Förhandlingarna inom rådet avslutades i juli. Förhandlingarna mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen är i sitt slutskede. Kommissionen har, i linje med det arbete som påbörjades under 2012, fortsatt att arbeta för att bättre länka humanitärt bistånd med återuppbyggnad och utvecklingsinsatser. Rådsslutsatser om förebyggande av humanitära kriser har antagits och kommissionen har presenterat en handlingsplan som sträcker sig fram till 2020 för att stärka förmågan hos krisdrabbade länder att stå emot kriser. Kommissionen har även påbörjat en utvärdering av det europeiska konsensusdokumentet om humanitärt bistånd.

15 EU:s bilaterala och regionala förbindelser

Goda förbindelser till omvärlden främjar EU:s ekonomiska, politiska, sociala och kulturella utveckling. Som exempel på EU:s bilaterala och regionala arbete under året kan nämnas fortsatt engagemang i det östra och södra grannskapet, utökade sanktioner mot Syrien, öppnandet av frihandelsförhandlingar med USA samt fortsatt arbete med den gemensamma EU-Afrikastrategin.

15.1 Samarbete mellan EU och EFTA-länderna

I Norge tillträdde en ny regering i november 2013. Företrädare för den nya norska regeringen har gett uttryck för en ambition att stärka Norges samarbete med EU. Schweiz förhållande till EU och deltagande i den inre marknaden är reglerat i ett stort antal bilaterala avtal. I Schweiz har man under året arbetat med ett förslag som är ett steg mot en helhetslösning av det rättsliga förhållandet mellan EU och Schweiz. Från

Skr. 2013/14:115 EU:s sida är anpassningen till EU:s regelverk och en oberoende prövningsinstans i tvister mellan EU och Schweiz viktiga frågor.

Två möten hölls under året med EES-rådet, Europeiska ekonomiska samarbetsområdets (EU, Island, Liechtenstein och Norge) högsta organ. Vid novembermötet underströk EES-rådet bl.a. vikten av ett snabbt införlivande av EU:s rättsakter i EES-avtalet. Förhandlingar under år 2014 mellan EU och Norge om handel med jordbruksprodukter förutskickades liksom ambitionen att öka handeln med Norge med bearbetade jordbruksprodukter. Den norske Europaministern tillkännagav vid mötet att man från norsk sida kommer att se över de höga tullarna på livsmedel.

15.2 Nordliga dimensionen och EU:s deltagande i regionalt samarbete i norra Europa

Det främsta syftet med EU:s deltagande i regionalt samarbete i norra Europa är att bidra till ett konstruktivt samarbete med Ryssland.

Nordliga dimensionen (ND) är en gemensam politik mellan EU, Island, Norge och Ryssland. ND har på relativt kort tid utvecklats till ett väl fungerande ramverk för konstruktivt och resultatorienterat regionalt samarbete i en rad sektorer. För det konkreta samarbetet har fyra partnerskap bildats. Kommissionen deltar i alla fyra. Särskilt framgångsrikt är samarbetet inom ND:s miljöpartnerskap, där viktiga insatser görs för att åtgärda gränsöverskridande källor till förorening av Östersjön.

Kommissionen deltar även som fullvärdig medlem i Östersjöstaternas råd (CBSS) och Barentsrådet (BEAC). Inom BEAC planeras för närmare kontakt och samarbete med EU:s Kolarcticprogram, eftersom deras verksamhetsområden i stort sett sammanfaller geografiskt.

De arktiska frågorna tilldrar sig ett ständigt ökat intresse. EEAS och kommissionen presenterade i juni 2012 ett gemensamt meddelande om Arktis, som beskriver EU:s intressen och politik för den arktiska regionen. Som EU-medlemsstat välkomnar Sverige en aktiv EU-politik för Arktis. Sverige avslutade sitt tvååriga ordförandeskap med ministermötet i Kiruna i maj 2013. Vid mötet fattades ett principbeslut om att bevilja EU status som observatör i Arktiska rådet.

15.3 EU:s grannskapspolitik – Östliga partnerskapet och Partnerskapet för demokrati och delat välstånd i södra Medelhavsregionen

Den europeiska grannskapspolitiken (ENP) omfattar 16 länder i södra Medelhavsregionen och Östeuropa. Under 2012 låg fokus på att genomföra den nya ansats inom ENP som föreslogs i kommissionens och utrikesjänssten (EEAS) meddelande Ny respons på ett grannskap i förändring (i maj 2011). Den nya ansatsen fastslogs i slutsatser från rådet för utrikesfrågor i juni 2011 och bekräftades genom Europeiska rådets slutsatser samma månad. Den föranleddes av förändringarna i grann-

skapet, tillkomsten av Östliga partnerskapet och Unionen för Medelhavet, den nya kommissionens tillträde och Lissabonfördragets ikraftträdande. ENP präglas av EU:s behov av att möta de historiska utmaningarna i dess sydliga och östeuropeiska grannskap samt krav på större flexibilitet och skräddarsydda åtgärder. En central utgångspunkt är principen om mer för mer, enligt vilken EU ska erbjuda de partnerländer som gör störst framsteg mot demokrati och i sitt reformarbete starkare stöd och mer omfattande samarbete.

I mars 2013 presenterade kommissionen och utrikestjänsten (EEAS) ett meddelande om genomförande av ENP under 2013, som också innehöll förslag om det fortsatta genomförandet av politiken inom ramen för Östliga partnerskapet respektive Partnerskapet för demokrati och delat välstånd i södra Medelhavsregionen.

15.3.1 Partnerskapet för demokrati och delat välstånd i södra Medelhavsregionen

Kommissionen/EEAS presenterade i mars ett nytt meddelande om den europeiska grannskapspolitiken (ENP). Dessa meddelanden kommer årligen och handlar främst om genomförandet i partnerländerna. En övergripande översyn av grannskapspolitiken initierades sommaren 2010 och resulterade, efter förslag från kommissionen/EEAS i 2012 års ENP-meddelande, i beslut om en förnyad grannskapspolitik. Översynen kom särskilt att präglas av den dramatiska utvecklingen i det södra grannskapet, som kulminerade under det första halvåret 2011. Efter 2012 års genomgripande översyn ligger fokus nu fortsatt på genomförande snarare än nya förslag. På handelsområdet har förhandlingar om djupgående frihandelsavtal (DCFTA:s) inletts med Marocko, och näst i tur står Tunisien.

På migrationsområdet har kommissionen etablerat ett partnerskap för rörlighet med Marocko, i enlighet med kommissionens meddelande En dialog om migration, rörlighet och säkerhet med länderna i södra Medelhavsområdet. Partnerskap för rörlighet med Marocko etablerades i samband med undertecknandet av den politiska deklarationen i juni vid migrations-/inrikesministrarnas rådsmöte. Förhandlingar pågår ännu med Tunisien. Det ekonomiska biståndet till regionen har varit betydande, och den viktigaste komponenten utgörs av det s.k. SPRING-programmet om totalt 150 miljoner euro för 2013. Tunisien är det land som fått störst andel av dessa medel.

15.3.2 Östliga partnerskapet

Under året har arbetet fortsatt med att fördjupa och utveckla Östliga partnerskapet, som är en regional dimension av ENP omfattande EU:s bilaterala och multilaterala relationer med länderna i Östeuropa (Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland). Fokus har i hög grad legat på genomförandet av den färdplan för genomförandet av Östliga partnerskapet som fastslogs av EU:s och partnerländernas utrikesministrar vid ett möte i juli 2012. Färdplanen fastslog en rad mål inom såväl det multilaterala samarbetet som i

relationerna med varje enskilt partnerland samt vilka steg som partnerländerna respektive EU väntades ta under 2012 och 2013, liksom vilket stöd som EU kunde erbjuda i sammanhanget.

Den 28–29 november genomfördes ett toppmöte inom partnerskapet i Vilnius, Litauen. Toppmötet kunde välkomna en rad framsteg inom både det bi- och multilaterala samarbetet, samtidigt som det kunde konstateras att det fortsatt finns stora reformbehov i partnerländerna. Liksom vid tidigare toppmöten (i Prag 2009 och i Warszawa 2011) antogs en gemensam deklARATION, som fastslår en rad mål inför nästa toppmöte inom Östliga partnerskapet i Riga 2015.

På det bilaterala området har flera framsteg gjorts, samtidigt som utvecklingen i flera av partnerländerna varit en källa till oro avseende den demokratiska utvecklingen. Förhandlingarna om associeringsavtal med Moldavien, Georgien och Armenien kunde avslutas under 2013, medan förhandlingarna med Azerbajdzjan har fortsatt i en långsammare takt. Avtalen med Moldavien och Georgien paraferades i samband med toppmötet.

Armenien fattade i september 2013 beslut om att gå med i den tullunion som bildats av Ryssland, Vitryssland och Kazakstan, vilket innebar åtaganden som gjorde det omöjligt att gå vidare med landets färdigförhandlade avtal med EU.

Ukraina avslutade sina förhandlingar om ett associeringsavtal med EU i december 2011, men i november 2013 fattade landets regering beslut om att ta en paus i arbetet med att förbereda ett undertecknande av avtalet. På rörlighetsområdet lade kommissionen i november 2013 fram ett förslag om att moldaviska medborgare ska undantas från viseringskrav för inresa i Schengenområdet. Samtidigt fortsätter genomförandet av Ukrainas och Georgiens handlingsplaner för viseringsfrihet. Vitryssland meddelade i november att landet är redo att inleda förhandlingar om viseringsförenklings- och återtagandeavtal som EU erbjudit för att förenkla resande för den vitryska allmänheten.

Partnerskapets multilaterala samarbete har under året utvecklats ytterligare inom områden som säkerhetspolitik, forskning och innovation samt på jordbruksområdet. Samarbetet med det civila samhället har intensifierats, bl.a. med svenskt stöd.

15.4 Östeuropa och Centralasien

Fortsatta framsteg kunde noteras i genomförandet och utvecklingen av Östliga partnerskapet, både bilateralt och multilateralt. Utmaningarna för demokrati och mänskliga rättigheter i regionen kvarstår.

15.4.1 Ryssland

Sedan 2008 förhandlar EU och Ryssland om ett nytt avtal som ska ersätta det gamla Partnerskaps- och samarbetsavtalet från 1994. Förhandlingar om det så kallade Nya Avtalet fortsatte under 2012 men har avstannat under 2013. Sverige har under processens gång eftersträvat ett juridiskt bindande avtal som täcker flera strategiskt viktiga områden i den

bilaterala relationen mellan EU och Ryssland. Det är emellertid oklart om EU och Ryssland kan slutföra avtalsförhandlingarna inom en snar framtid, då parterna står förhållandevis långt ifrån varandra i flera viktiga frågor.

Ryssland blev medlem i Världshandelsorganisationen (WTO) i augusti 2012. Förhandlingarna hade då pågått i 18 år. Medlemskapet välkomnades av både EU och Sverige. De förväntade ekonomiska fördelarna av det ryska medlemskapet är betydande för både Sverige och EU. På sikt kan WTO-medlemskapet innebära en möjlighet för strategiskt samarbete och förbättrade handels- och investeringsmöjligheter i Ryssland. Det ryska medlemskapet förutses också medföra direkta vinster för EU och Sverige i form av minskade importtullar samt en ökad förutsägbarhet och större transparens på den ryska marknaden.

Ryssland har dock inte fullföljt sina åtaganden inom ramen för WTO-avtalet, exempelvis avseende reglerna för virkesexport och tull-sänkningar. Nya handelshinder har införts som neutraliserar eller motverkar vissa av WTO-avtalets centrala krav. För Sverige har en av de viktigaste frågorna varit de återvinningsavgifter på importerade bilar som Ryssland införde en vecka efter WTO-inträdet. Någon bilateral lösning mellan EU och Ryssland i denna fråga kunde inte uppnås. EU anmälde därför Ryssland till WTO:s tvistlösning i juli 2013.

Traditionellt genomförs två toppmöten mellan EU och Ryssland per år, men under 2013 genomfördes endast ett toppmöte av kalenderskäl. Mötet ägde rum i Jekaterinburg i juni och berörde främst den ekonomiska utvecklingen i Ryssland och i eurozonen, Nya Avtalet, personrörlighetsfrågor, energi, handelsfrågor, mänskliga rättigheter samt Arktis. I samband med toppmötet undertecknades ett avtal mellan EU och Ryssland om narkotikakemikalier.

I enlighet med Partnerskaps- och samarbetsavtalet genomförde EU och Ryssland under 2013 möten på ministernivå om utrikesfrågor, om rättsliga och inrikes frågor samt om miljö. Därtill har två konsultationsrundor om mänskliga rättigheter genomförts på hög tjänstemannanivå. Tekniska expertmöten genomfördes också inom ramen för förhandlingarna om viseringsfrihet mellan EU och Ryssland.

Sverige har fortsatt betonat vikten av att demokrati och mänskliga rättigheter har en framskjuten plats i EU:s dialog med Ryssland, inte minst mot bakgrund av de nuvarande repressiva tendenserna i landet. Sverige har vidare kritiserat Rysslands politiska, ekonomiska och handelsrelaterade påtryckningar mot partnerländerna i Östra partnerskapet.

15.4.2 Ukraina

Situationen avseende demokrati och respekt för rättsstatsprinciper har successivt försämrats i Ukraina under de senaste tre åren, vilket har föranlett EU att uttrycka allt mer offentlig kritik mot utvecklingen. Parlamentsvalet i oktober 2012 betraktades av många som ett steg bakåt för demokratin i Ukraina. EU har samtidigt fortsatt att ge stöd till Ukrainas reformagenda inom ramen för Östliga partnerskapet.

Sedan 2011 finns ett associeringsavtal färdigförhandlat som omfattar ett närmare samarbete inom ett stort antal sektorer. Det har dock ännu inte undertecknats. Avtalet syftar till att fördjupa relationerna och anpassa Ukrainas regelverk till EU:s på grundval av gemensamma värderingar. En huvudkomponent i avtalet utgörs av ett s.k. fördjupat frihandelsområde.

Rådet för utrikes frågor fastslog i december 2012 tre kriterier för att avtalet skulle kunna undertecknas. Dessa rör förutsättningarna för fria och rättvisa val, ett upphörande av selektiv rättsskipning riktad mot företrädare för oppositionen samt fortsatta framsteg på reformområdet. Under förutsättning att Ukraina levt upp till kriterierna skulle ett undertecknande ha ägt rum vid toppmötet för Östliga partnerskapet den 28 till 29 november i Vilnius. Kort före, och innan EU fattat beslut om huruvida kriterierna kunde anses som uppfyllda, meddelade den ukrainska regeringen att man önskade en paus i processen och att avtalet inte skulle undertecknas vid toppmötet. Som motivering angavs höga omställningskostnader för industrin och påtryckningar från Ryssland. Efter beskedet utbröt omfattande demonstrationer i Ukraina till stöd för landets EU-närmande.

På viseringsområdet har Ukraina börjat genomföra en handlingsplan som, när alla ingående åtgärder bedöms vara genomförda, ska leda till viseringsfrihet för ukrainska medborgare till Schengenområdet.

Ukraina är sedan februari 2011 även fullvärdig medlem av Energigemenskapen. Reformerna i den ukrainska energisektorn fortskrider dock i långsam takt. I november 2009 lanserades ett svenskt EU-initiativ för stärkt samarbete kring finansiering av större investeringar på energieffektiviserings- och miljöområdet i Östeuropa (E5P), med inledande fokus på Ukrainas fjärrvärmesektor. Hittills har femton insatser godkänts inom ramen för E5P. E5P har sedermera utvidgats till att även omfatta Armenien, Georgien och Moldavien.

15.4.3 Moldavien

Förhandlingarna om ett associeringsavtal mellan EU och Moldavien slutfördes under 2013 och paraferades av parterna under toppmötet för Östliga partnerskapet i Vilnius den 29 november. Avtalet omfattar ett närmare samarbete inom ett stort antal sektorer, i syfte att fördjupa relationerna och anpassa Moldaviens regelverk till EU:s på grundval av gemensamma värderingar. Avtalet kommer även att etablera ett fördjupat frihandelsområde mellan EU och Moldavien genom ett avtal som är en integrerad del av associeringsavtalet.

Ett förslag från kommissionen om att ta bort EU:s kvotbegränsning för import av vin från Moldavien har diskuterats under hösten 2013. Bakgrunden är att Ryssland infört ett importstopp för moldaviskt vin och förändringen beräknas kunna träda i kraft i början av 2014.

På viseringsområdet har Moldavien fortsatt att genomföra den handlingsplan som kan leda till viseringsfrihet för moldaviska medborgare till Schengenområdet, när fastslagna åtgärder har bedöms vara genomförda och förutsättningarna finns för viseringsfritt resande i en ordnad och säker miljö. Kommissionen bedömde i november 2013 att

landet uppfyllt villkoren i handlingsplanen, och föreslog att moldaviska medborgare ska undantas från viseringskrav för inresa i Schengenområdet.

Relationerna mellan EU och Moldavien inom ramen för Östliga partnerskapet har under året även i övrigt fortsatt att utvecklas positivt. Efter en politisk kris i Moldavien under våren 2013 har dock EU betonat vikten av att regeringen i Chisinau vidtar åtgärder mot bl.a. korruption och bristande oberoende hos landets myndigheter.

Den moldaviska regeringen har, med stöd från bl.a. EU och OSSE, under året verkat för en dialog med de facto-myndigheterna i utbrytarregionen Transnistrien, inte minst genom förtroendeskapande åtgärder. De formella förhandlingarna, där EU deltar som observatör, har fortsatt under året, dock utan större konkreta resultat.

I september beslöt EU att formellt förlänga de reserestriktioner som tidigare riktats mot personer med ansvar för en kampanj mot skolor i Transnistrien som använder latinskt alfabet. EU beslutade dock att listan med personer som ska omfattas av sanktionerna ska förbli tom.

EU:s gränsövervakningsinsats (EUBAM), som verkar på gränsen mellan Moldavien och Ukraina, har fortsatt sitt arbete under året.

15.4.4 Vitryssland

EU har under året fortsatt att uppmana Vitryssland att leva upp till sina internationella åtaganden avseende demokrati, mänskliga rättigheter och respekt för rättsstatens principer samt krävt att samtliga politiska fångar ska frigges och rehabiliteras.

EU:s sanktioner mot Vitryssland omfattar viseringsförbud och frysningar av tillgångar för en rad personer och företag samt förbud mot handel med vapen och materiel för intern repression. Sanktionerna förlängdes i oktober 2013 med ytterligare ett år, mot bakgrund av otillräckliga framsteg avseende de områden som EU identifierat. Under året fattades ett antal beslut om uppdateringar av listan med personer som är föremål för restriktiva åtgärder. Vidare beslutade rådet att suspendera tillämpningen av viseringsförbudet avseende den vitryske utrikesministern, för att möjliggöra dialog.

På grund av bristen på demokrati och respekt för mänskliga rättigheter saknar Vitryssland ett uppdaterat kontraktuellt ramverk för samarbete med EU, men landet tillhör de sex länder som omfattas av det Östliga partnerskapet och Vitryssland deltar aktivt i samarbetets multilaterala del. EU har haft en uttalad beredskap att uppgradera den bilaterala relationen till Vitryssland, förutsatt att landet uppfyller kraven att släppa och rehabilitera alla politiska fångar samt gör framsteg inom demokrati, mänskliga rättigheter och när det gäller ökad rättssäkerhet. Vitryssland meddelade i november att landet är redo att inleda förhandlingar om de viseringsförenklings- och återtagandeavtal som EU erbjudit för att förenkla resande för den vitryska allmänheten.

15.4.5 Södra Kaukasien

Reformsamarbetet med Armenien, Azerbajdzjan och Georgien har fortsatt under året inom ramen för Östliga partnerskapet. Frågor om demokrati, mediefrihet och respekt för mänskliga rättigheter i regionen ägnades fortsatt uppmärksamhet, särskilt inför presidentval i alla tre länderna under året.

Förhandlingarna om ett associeringsavtal inklusive s.k. fördjupade frihandelsområden mellan EU och Georgien slutfördes under 2013 och paraferades av parterna under toppmötet för Östliga partnerskapet i Vilnius den 29 november.

Förhandlingarna med Armenien avslutades i juni. I september meddelade Armeniens president att man beslutat sig för att ansöka om medlemskap i den rysslandsledda Tullunionen, varvid undertecknande av Associeringsavtalet inte längre var möjligt.

För Azerbajdzjan har associationsavtalsförhandlingarna varit mer komplicerade och ett fördjupat frihandelsområde med EU kan först bli aktuellt först efter att landet antagits som medlem i WTO.

Viseringsdialogen mellan EU och Georgien förs inom ramen för en handlingsplan för viseringsliberalisering. Viseringsförenklings- och återtagandeavtalen med Armenien undertecknades och beräknas träda i kraft under 2014, medan viseringsförenklingsavtalet med Azerbajdzjan undertecknades.

Samarbetet mellan EU och Georgien respektive EU och Armenien inom partnerskapen för mobilitet har fortsatt. EU:s civila observatörsinsats EUMM Georgien, som upprättades efter den väpnade konflikten mellan Ryssland och Georgien i augusti 2008, fortsatte under året att övervaka eldupphöravtalets genomförande. Insatsens mandat förlängdes till 14 december 2014. De internationella samtalen i Genève som inleddes som en del av eldupphöravtalet 2008 fortsatte under året. Ett ramavtal för Georgiens deltagande i krishanteringsinsatser inom ramen för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik undertecknades.

15.4.6 Centralasien

Under året har EU genomfört möten på utrikesministernivå, dels bilateralt, i form av samarbetsråd, med Kazakstan, Kirgizistan och Tadzjikistan, dels gemensamt, i form av en ministerkonferens med samtliga fem centralasiatiska republiker. Ministerkonferensen ägde rum i november i Bryssel. Ett första möte har genomförts i den så kallade högnivåsäkerhetsdialogen mellan EU och de centralasiatiska staterna. Dialogen är en plattform för att diskutera regionens säkerhetspolitiska utmaningar. Under mötet lades tonvikt på samarbete mot terrorism och narkotikahandel mot särskild bakgrund av utvecklingen i Afghanistan.

Dialoger om mänskliga rättigheter har genomförts med Kazakstan, Turkmenistan och Uzbekistan.

Kommissionens ordförande besökte i juni Kazakstan för möten med bl.a. presidenten. På dagordningen stod ett fördjupande av relationerna för att stödja Kazakstan i landets modernisering samt utökad handel. I september besökte Kirgizistans president Bryssel och undertecknade ett

avtal om stöd från EU för stärkt rättssäkerhet i landet. Tadzjikistans president besökte Bryssel i april.

Arbetet med att genomföra EU:s strategi för Centralasien fortgår på områdena mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstat, utbildning, ekonomi, handel och investeringar, energi och transport, miljö och vatten samt gemensamma hot och utmaningar. EU fortsätter ge sitt stöd till förhandlingarna mellan Turkmenistan och Azerbajdzjan om en transkaspisk rörledning. Ambitionen att ytterligare stärka den diplomatiska närvaron i regionen genom att öppna en EU-delegation i Turkmenistan kvarstår.

Patricia Flor är sedan 2012 EU:s särskilda representant (EUSR) för Centralasien. Hennes mandat är att stärka EU:s relationer med de centralasiatiska länderna, bidra till samordningen av EU:s Centralasienpolitik samt till genomförandet av EU:s Centralasienstrategi. Under 2013 har Flor genomfört besök i samtliga fem centralasiatiska länder.

15.4.7 Utvecklingssamarbete i regionen

Europeiska grannskaps- och partnerskapsinstrumentet (ENPI) lanserades 1 januari 2007 och syftar till att främja samarbete och integration mellan EU och dess partnerländer i Östeuropa och Medelhavsområdet, särskilt genom att stärka genomförandet av de handlingsplaner som upprättats som en del av den europeiska grannskapspolitiken ENP. Kommissionens och EU:s utrikestjänsts meddelande om ENP 2011 lade grunden för det fortsatta grannskapsstödet för perioden 2014 till 2020 som kommer att benämnas europeiska grannskapsinstrumentet (ENI) då instrumentet inte längre kommer att omfatta Rysslands strategiska partnerskap med EU. Förslaget preciserades genom ett utkast till förordning i december 2011. Under 2013 antogs en ny förordningstext efter att förhandlingar förts inom rådet och med Europaparlamentet. En viktig aspekt i den nya förordningen är att principen om mer för mer ska få tydligare genomslag i praktiken, bl.a. avseende hur resurser fördelas.

Energieffektiviserings- och miljöinitiativet för Östeuropa (E5P) utvidgades under året till att, utöver Ukraina, omfatta även Moldavien, Georgien och Armenien.

15.5 Mellanöstern

15.5.1 Fredsprocessen i Mellanöstern

Den israelisk-palestinska fredsprocessen är en prioriterad fråga för EU. Rådsslutsatserna som antogs av rådet för utrikes frågor i december 2009 ligger fortsatt till grund för EU:s Mellanösternpolitik.

För första gången på nära tre år inleddes den 14 augusti 2013 freds-förhandlingar mellan palestinier och israeler. Förhandlingarna fokuserar på de så kallade slutstatusfrågorna gränser, säkerhet, flyktingar, Jerusalem och vatten/naturresurser. Målsättningen är att förhandlingarna ska slutföras nio månader efter att de inleddes. EU stöder

förhandlingarna och de amerikanska ansträngningarna samt Kvartettens (FN, EU, USA, Ryssland) arbete. EU har beredskap att bidra till genomförandet av en framtida överenskommelse. Den 22 juli 2013 antog rådet för utrikes frågor rådsslutsatser som uppmanade parterna att avstå från agerande som kan underminera förhandlingarna och möjligheterna till fred.

EU har under året fortsatt att genomföra rådsslutsatserna från maj och december 2012. I juli publicerade kommissionen riktlinjer för israeliska entiteters möjligheter att delta i EU:s samarbetsprogram. De klargör att endast israeliska entiteter som är registrerade och bedriver sin verksamhet i Israel inom 1967 års gränser kan bli aktuella för EU-stöd.

EU är den största givaren till den palestinska myndigheten och ger omfattande stöd till palestinskt statsbyggande. EU har fortsatt att uppmärksamma den allt sämre humanitära situationen i Gaza. Sverige bidrog också under 2013 med personal till EU:s polisinsats i de palestinska områdena, EUPOL COPPS, som har gjort betydande insatser för att stärka den palestinska säkerhets- och rättssektorn.

15.5.2 Tunisien

Under 2012 intensifierade EU sitt samarbete med Tunisien och en ny handlingsplan, som ger Tunisien ett ”privilegierat partnerskap” med EU, endosserades i samband med Associeringsrådet EU-Tunisien den 19 november 2012. Under 2013 har samarbetet fortsatt och resulterat i bl.a. ett s.k. partnerskap för rörlighet med Tunisien (i vilket Sverige deltar). Tunisien är också ett av de länder med vilka EU har inlett diskussioner om djupgående frihandelsavtal (DCFTA).

15.5.3 Egypten

Sedan Egyptens första demokratiskt valda president avsattes den 3 juli av den egyptiska militären har den politiska polariseringen och våldet ökat. EU har under året uttryckt oro över utvecklingen i Egypten men också gett fortsatt stöd för en övergång till demokrati och betonat vikten av att den framtida konstitutionen garanterar grundläggande maktodelningsprinciper respektive individuella fri- och rättigheter för alla medborgare.

I ljuset av utvecklingen i landet beslutade EU:s medlemsstater i augusti att till viss del omfördela biståndet till Egypten samt att suspendera exporttillstånd av materiel som kan användas för internt förtryck.

En dialog om djupgående frihandelsavtal (DCFTA) mellan Egypten och EU inleddes. Den höga representanten besökte Egypten fem gånger under 2013.

15.5.4 Libyen

Övergångsprocessen i Libyen har under året inte rört sig nämnvärt framåt. Arbetet med att utarbeta en ny konstitution stannade upp och flera kontroversiella lagar, som inte underlättar övergångsprocessen, antogs. EU uttryckte stöd för den fortsatta libyska övergångsprocessen

och påtalade särskilt vikten av att en ny konstitution antas som respekterar grundläggande demokratiska värderingar och respekt för individuella fri- och rättigheter för alla medborgare.

I maj sju sattes en civil GSFP-insats i Libyen i syfte att utbilda libysk personal inom gränsbevakning. Uppdraget omfattades inte av några exekutiva uppgifter. Kommissionens ordförande och den höga representanten träffade under året Libyens premiärminister.

15.5.5 Syrien

I mars 2011 inleddes oroligheterna i Syrien då demonstranter som försökte uttrycka sitt missnöje mot den syriska regimen brutalt slogs ned. Sedan dess har konflikten utvecklats till ett regelrätt inbördeskrig som orsakat över 110 000 dödsoffer, ca 7 miljoner internflyktingar och att över 2,2 miljoner syrier har tvingats lämna landet.

EU har återkommande, i rådsslutsatser och i uttalanden från den höga representanten för utrikes- och säkerhetsfrågor, fördömt våldet och uppmanat parterna till en fredlig lösning. För Sverige var Syrien tidigt en prioriterad fråga. Sverige var ett av de första länderna att utnämna ett speciellt sändebud till den demokratiska syriska oppositionen och är också en betydande humanitär givare.

EU beslutade i maj 2011 att införa sanktioner mot den syriska regimen och mot de personer, företag och institutioner som är ansvariga för det våldsamma förtrycket.

Efter c-vapenattacken i augusti enades FN:s säkerhetsråd om att eliminera Syriens samtliga c-vapen, ett arbete som har påbörjats och som EU gett stöd till. Mot bakgrund av den kraftigt försämrade humanitära situationen och det begränsade tillträdet för humanitära aktörer, gjorde FN:s säkerhetsrådsordförande ett uttalande som uppmanade samtliga aktörer att respektera internationell humanitär rätt.

EU och dess medlemsstater är tillsammans de största givarna av humanitär stöd till den syriska befolkningen. EU har vid flera tillfällen uttryckt oro för att Syrienkonflikten påverkar inte bara Syrien allvarligt utan även dess grannländer. Mot bakgrund av bl.a. de regionala konsekvenserna har EU välkomnat att FN:s säkerhetsråd betonat vikten av att hitta en politisk lösning på Syrienkonflikten. En FN-ledd Syrienkonferens är planerad till början av 2014.

15.5.6 Unionen för Medelhavet

Unionen för Medelhavet (UfM) bildades 2008 och är en fortsättning på Barcelonaprocessen. Syftet med ombildningen var att ge samarbetet mellan EU och dess sydliga partnerländer en starkare politisk förankring. Utöver EU:s medlemsstater deltar Marocko, Algeriet, Tunisien, Egypten, Israel, Jordanien, Libanon, Libyen, Turkiet, Palestina, Albanien, Mauretanien, Bosnien och Hercegovina, Kroatien, Monaco och Montenegro. Syrien har meddelat att de suspenderat medlemskapet i UfM.

Detta samarbete, som ofta övergripande kallas EuroMed, har en betoning på gemensamma värderingar om demokrati och mänskliga

Skr. 2013/14:115 rättigheter och är ett forum där en politisk dialog kan föras mellan arabstaterna, EU, Palestina och Israel. UfM har utsett nytt samordförandeskap där EU:s utrikestjänst representerar EU och Jordanien partnerländerna.

Sekretariatet i Barcelona har under generalsekreteraren konsoliderat organisationen och drivit arbetet exempelvis med att identifiera projekt inom prioriterade områden, bl.a. solenergi, transport, stöd till företag, räddningstjänst och sociala frågor, högre utbildning samt vatten. Kontakter har utvecklats med möjliga finansiärer för dessa projekt. Riksdagens delegation till UfM:s parlamentariska församling besökte sekretariatet 2012. I oktober 2013 besökte generalsekreteraren Stockholm. Ett stort antal expertmöten har hållits under året. Ministermöten har ägt rum om kvinnors roll i samhället, transport och energi och fler förutses äga rum under 2014.

15.5.7 Gulfstaternas samarbetsråd

Kommissionen fortsätter sina ansträngningar att kunna avsluta förhandlingarna om ett frihandelsavtal (FTA) med Gulfstaternas samarbetsråd (GCC). GCC:s generalsekreterare besökte Stockholm i november och ställde sig positiv till möjligheten att nå ett färdigförhandlat FTA.

EU:s relation med GCC innefattar också samarbetsprojekt och dialog inom bl.a. områden som energi, klimat och utbildning. EU och GCC för en politisk dialog om regionala frågor av gemensamt intresse, inte minst om Syrien och Egypten. Den politiska dialogen omfattar även mänskliga rättigheter EEAS utökade sin närvaro i GCC med inrättandet av en EU-delegation i Abu Dhabi.

15.5.8 Iran

Frågan om Irans kärntekniska program har under året fortsatt att stå högt på EU:s dagordning. Under den höga representantens för utrikes- och säkerhetsfrågor ledning gjordes framsteg i förhandlingarna mellan Iran och de s.k. E3+3 (Frankrike, Storbritannien och Tyskland samt Kina, Ryssland och USA). I november slöts en interimsoverenskommelse som innebär ett halvårslångt utvecklingsstopp för det kärntekniska programmet samtidigt som i första hand USA och EU utfäster sig att inte införa nya sanktioner och i stället suspendera vissa sanktioner under avtalsperioden. Målet är att inom denna sexmånadersperiod nå fram till en slutlig förhandlingslösning av den kärntekniska frågan.

Till följd av väsentligt utökade sanktioner har handeln med Iran minskat kraftigt särskilt under det senaste året. Sverige har stött EU:s sanktionspolitik mot Iran och samtidigt förespråkat en fortsättning av de diplomatiska ansträngningarna att lösa frågorna kring Irans kärntekniska program. Sverige har konsekvent förordat att sanktionspolitiken ska vila på rättssäker grund och inte störa legitim handel eller humanitära behov.

EU har reagerat kraftfullt mot den försämrade situationen för de mänskliga rättigheterna i Iran. I mars införde EU nya riktade restriktiva åtgärder mot ytterligare nio högt uppsatta iranska tjänstemän och

individer som är ansvariga, eller har koppling till personer som är ansvariga, för genomförande av allvarliga kränkningar mot mänskliga rättigheter i Iran. Sanktionerna innebär frysning av eventuella tillgångar och reseförbud inom EU och omfattar för närvarande 87 individer och en enhet.

EU följer situationen för de mänskliga rättigheterna i Iran noga och kommer kontinuerligt att se över listan över individer och enheter, dock senast i april 2014. Irans bristande respekt för de mänskliga rättigheterna har också uppmärksammats och kritiserats hårt av EU genom uttalanden av den höga representanten för utrikes- och säkerhetsfrågor.

15.5.9 Irak

Genomförandet av partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan EU och Irak (PSA) har fortsatt under året genom möten i sub-kommittéer om handel, energi och mänskliga rättigheter. Avtalet tillämpas provisoriskt till dess att samtliga medlemsstater ratificerat det. Avtalet är en del av EU:s långsiktiga målsättning att normalisera och fördjupa relationerna med Irak.

EU:s bistånd till Irak har sedan 2003 uppgått till närmare en miljard euro. Kommissionen arbetar utifrån sitt landstrategidokument för perioden 2011–13, ett dokument som samordnats med Sverige och Italien. Kommissionens insatser uppgår till cirka 95 miljoner euro.

EU:s gemensamma rättsstatsinsats EUJUST LEX, med syfte att stödja reformer inom polis- och rättsväsendet och främja samarbetet mellan domstols-, polis- och kriminalvårdssektorn, avslutades i december.

Den svåra situationen för minoriteter, bruket av dödsstraffet, situationen i fängelser m.m. i Irak väcker stort engagemang i EU. Den höga representanten har under året gjort flera uttalanden om Irak. EU har vid flera tillfällen tagit upp den ökade tillämpningen av dödstraffet med irakiska företrädare.

15.6 Nordamerika

15.6.1 EU:s ekonomiska samarbete med USA

Vid toppmötet mellan EU och USA i november 2011 togs beslut om inrättandet av en gemensam högnivåarbetsgrupp för jobb och tillväxt med uppgift att identifiera och bedöma alternativ för en fördjupad ekonomisk relation. Högnivågruppens analyser resulterade i en rapport som publicerades i februari 2013 i vilken gruppen rekommenderade parterna att lansera förhandlingar om ett ambitiöst och långtgående partnerskapsavtal (TTIP). Förhandlingarna lanserades snart därefter av USA:s president och Europeiska rådets ordförande.

Det första förhandlingsmötet ägde rum den 8–12 juli i Washington efter att båda parter fått sina förhandlingsmandat accepterade. Den andra rundan, som var planerad äga rum i Bryssel den 7–10 oktober, ställdes in till följd av att USA:s administration stängdes ned p.g.a. av att

Skr. 2013/14:115 kongressen inte lyckats enas kring den amerikanska budgeten och ägde i stället rum den 11–15 november.

Förhandlingen om TTIP är den viktigaste regionala frihandelsförhandlingen som EU hittills genomfört. Avtalet är tänkt bli mer omfattande och djupgående än något av de avtal som EU tidigare ingått. EU och USA svarar för ca 30 procent av världshandeln. Ekonomiska analyser visar att ett ambitiöst TTIP kommer att ge Sverige en exportökning till USA med ca 17 procent och en importökning med ca 15 procent.

15.6.2 EU:s ekonomiska samarbete med Kanada

Förhandlingarna mellan EU och Kanada om ett omfattande frihandelsavtal (CETA) har pågått sedan maj 2009. Den 18 oktober lyckades parterna enas kring en politisk principöverenskommelse. Vissa områden, t.ex. vissa delar av investeringskapitlet och vissa ursprungsregler, kräver ytterligare förhandlingar men dessa kommer inte att kunna ändra balansen i CETA.

Parallellt med CETA-förhandlingen har en uppdatering gjorts av 1976 års Ramavtal EU-Kanada om handel och ekonomiskt samarbete, numera kallat Strategiskt Partnerskapsavtal. Denna förhandling är ännu inte avslutad.

15.7 EU:s samarbete med Latinamerika och Karibien

Toppmöten mellan EU och Latinamerika och Karibien hålls som regel vartannat år. Det senaste mötet hölls i Santiago de Chile i januari 2013 mellan EU och den 2010 bildade regionala organisationen CELAC. Toppmötet fokuserade på att främja socialt och miljömässigt hållbara investeringar.

15.7.1 Regionala associerings- och frihandelsavtal

EU arbetar med Latinamerika och Karibien för att utöka frihandeln mellan regionerna. Associeringsavtalet mellan EU och Centralamerika (Guatemala, Panama, Costa Rica, El Salvador, Honduras och Nicaragua) och frihandelsavtalet mellan unionen och Colombia och Peru ingicks 2010. Europaparlamentet antog avtalen i december 2012 och under 2013 började den provisoriska tillämpningen av avtalen att gälla. EU:s medlemsstaters ratificeringsprocess har påbörjats. Inledande samtal pågår mellan EU och Ecuador om ett frihandelsavtal.

EU har sedan 2000 ett frihandelsavtal med Mexiko och sedan år 2002 ett associeringsavtal med Chile. Båda avtalen fungerar väl och årliga konsultationer, där avtalen utvärderas, hålls. Såväl Mexiko som Chile har efterfrågat en uppdatering av avtalen.

EU och den s.k. Sydliga gemensamma marknaden (Mercosur) har sedan 1995 ett ramavtal för samarbete. År 2010 återupptogs

förhandlingarna om ett djupare samarbete, ett associeringsavtal, mellan EU och Mercosur och nio förhandlingsrundor har genomförts sedan dess. Avsikten är att utbyta tullbud under början av 2014. Ett associeringsavtal mellan EU och Mercosur skulle skapa ett av världens största frihandelsområden med över 700 miljoner människor.

15.7.2 Utvecklingssamarbetet med Latinamerika

Utvecklingsinstrumentet (DCI) styr sedan 2007 EU:s samarbete med både Asien och Latinamerika, och för arton latinamerikanska mottagarländer gäller sjuåriga strategier från 2007–2013. Det finns även regionala och subregionala samarbetsprogram. De två övergripande prioriteringarna för EU:s bistånd till Latinamerika är att främja social sammanhållning och att stödja regional integration – ett område där EU kan dela med sig av sina erfarenheter.

Fördjupad regional integration i Latinamerika är också en förutsättning för att frihandelsområden med EU ska kunna upprättas. En annan övergripande målsättning är att stödja mottagarländernas ansträngningar att uppnå millenniemålet om att halvera fattigdomen till 2015. Jämställdhetsfrågor samt demokrati och mänskliga rättigheter betonas också. Sverige har i DCI-kommittén bl.a. betonat vikten av nationellt ägarskap, komplementaritet och givarsamordning med betoning på lokal samordning. I linje med dessa tankar genomför EU nu gemensamprogrammering av biståndet också i några latinamerikanska länder.

Europeiska utvecklingsfonden (EDF) samlar EU:s resurser för utvecklingssamarbete med Afrika, Karibien och Stillahavsområdet. I Karibien ligger fokus på att förändra ensidigt beroende av råvaruexport genom att utveckla tjänstesektorerna samt förbättra integrationen i den globala ekonomin. Det regionala forumet CARIFORUM med 15 deltagande stater är dialogpart inom EU:s utvecklingssamarbete med Karibien.

15.7.3 EU:s relation med några viktiga latinamerikanska länder

Brasilien

Brasilien och EU inrättade 2007 en fördjupad relation i form av ett strategiskt partnerskap. Den gemensamma handlingsplanen fortsatte att genomföras under året. Partnerskapet omfattar bl.a. politiska och ekonomiska frågor, handelsfrågor, klimatförändringar och hållbar utveckling, mänskliga rättigheter, utbildning och vetenskap samt kulturella frågor.

Colombia

EU:s övergripande mål är att stödja Colombias ansträngningar att nå fred. För åren 2007–2013 har EU avsatt 113 miljoner euro, varav den största delen till stöd för fred och stärkande av rättsstatliga funktioner, inklusive narkotikabekämpning.

EU har varit en aktiv partner i genomförandet av de nationella fredsavtalen från 1996. För 2007–2013 uppgår kommissionens bistånd till Guatemala till 135 miljoner euro, med fokus på social sammanhållning och offentlig säkerhet, ekonomisk tillväxt och regional integrering.

Kuba

I april inleddes EU:s interna diskussion om ett mandat för förhandlingar om ett bilateralt avtal mellan EU och Kuba. EU:s gemensamma ståndpunkt om Kuba från 1996 kommer att gälla tills vidare.

Mexiko

Mexiko och EU samarbetar inom flera områden som säkerhet, mänskliga rättigheter, miljö och klimat, social sammanhållning, vetenskap och teknik, utbildning och kultur. För 2007–2013 uppgår kommissionens utvecklingsstöd till 42 miljoner euro, och detta fokuserar på social sammanhållning och ekonomisk konkurrenskraft.

15.8 Afrika

Europa och Afrika har starka band och ett nära partnerskap som växer och utvecklas. EU deltog i maj i 50-årsfirandet av Afrikanska unionen och ett gemensamt arbete inför nästa års EU-Afrika-toppmöte har inletts. EU har fördjupade relationer med Sydafrika och Nigeria och ett nära samarbete med AU, där EU bl.a. bidrar till hanteringen av konflikter och kriser på den afrikanska kontinenten.

15.8.1 EU-Afrika-partnerskapet och Afrikanska unionen

Genomförandet av den gemensamma EU-Afrikastrategin inklusive handlingsplanen för perioden 2011–2013 har fortsatt under året. Samtidigt har en reflektionsprocess fortsatt avseende strukturer och arbetsmetoder, i syfte att effektivisera och öka resultatorienteringen i partnerskapet. Partnerskapet spänner över ett brett antal områden och omfattar såväl fred och säkerhet som samarbete inom områden som energi, handel, infrastruktur, klimatförändringar och mänskliga rättigheter.

Fred och säkerhet, liksom stödet till Afrikanska unionens (AU) institutions- och kapacitetsstärkande, utgör prioriteringar i samarbetet med AU. EU:s utrikesjänst och EU-delegationen i Addis Abeba spelar en allt viktigare roll i dialogen. EU:s ambassadörer i kommittén för utrikes- och säkerhetspolitik (KUSP) träffar regelbundet AU:s freds- och säkerhetsråd. Nästa toppmöte mellan EU och Afrika äger rum 2014.

Etiopien

I Etiopien har EU särskilt följt demokratiutvecklingen, situationen när det gäller de mänskliga rättigheterna samt den humanitära situationen i landet. Den politiska utvecklingen med ny premiärminister och lokalval har också varit i fokus. Dialogen med den etiopiska regeringen har fortsatt om mänskliga rättigheter och demokrati och samarbetet om fred och säkerhet i regionen. Såväl kommissionens ordförande som Europeiska rådets ordförande har under året haft möten med premiärministern. EU fortsatte att genom dialog och påverkansarbete driva på för att gränstvisten mellan Etiopien och Eritrea fortsatt skulle uppmärksammas, och att gränskommissionens beslut ska genomföras.

Eritrea

EU har följt den ekonomiska och politiska utvecklingen i Eritrea nära. Den höga representanten gjorde den 18 september å EU:s vägnar ett, årligen återkommande, uttalande med krav på att de fängslade journalisterna och politikerna omgående släpps.

Den europeisk-eritreanska medborgaren Dawit Isaak omnämns specifikt i EU-uttalandet. EU krävde i uttalandet att regeringen i Eritrea villkorslöst försätter dessa fångar på fri fot, offentliggör var de befinner sig och ger dem möjlighet att få kontakt med sina familjer och juridiska ombud, om inte annat av humanitära skäl. EU tog inom ramen för den politiska dialogen med Eritrea upp Dawit Isaaks fall. EU ställde sig också bakom den resolution om Eritrea som antogs av FN:s råd för mänskliga rättigheter i juli. Med resolutionen förlängdes mandatet för den särskilda rapportören för mänskliga rättigheter i Eritrea, som presenterade sin första rapport i juni.

Under 2013 har utbetalningar av en begränsad volym från EU:s utvecklingsfond till Eritrea gjorts.

Somalia

Under 2013 intensifierades arbetet för den nya somaliska regeringen. Det internationella samfundets starka stöd till Somalia fortsatte, bl.a. genom den internationella högnivåkonferens i Bryssel som EU tillsammans med den somaliska regeringen stod värd för. Vid mötet antogs en gemensam överenskommelse om ansvarstagande och prioriteringar i uppbyggnaden av Somalia, i enlighet med den så kallade New Deal-processen, dit EU utlovade ett stöd om 650 miljoner euro. EU intog också en mycket aktiv roll i de förberedande processerna inför konferensen.

Under året har rådet antagit slutsatser om Somalia i januari och juli. I slutsatserna betonas bl.a. vikten av somaliskt ägarskap och internationell givarsamordning.

EU är en central aktör i Somalia, bl.a. genom EU:s särskilda representant för Afrikas horn och genom deltagande i den internationella kärngruppen för Somalia. EU är även en av de tre största finansiärerna av AU:s fredsbevarande styrka, AMISOM, vars trupper är en förutsättning för stabiliteten i stora delar av landet. Därtill genomför EU GSFP-

Skr. 2013/14:115 insatserna EU NAVFOR Atalanta för att bemöta problematiken med sjöröveri och skydda matsändningar från FN:s livsmedelsprogram samt EUTM för utbildning av somaliska säkerhetsstyrkor.

Under året har den marina kapacitetsbyggande insatsen EUCAP Nestor påbörjat sitt arbete, med syfte att förstärka kustbevakningsförmågan i regionen. Den politiska utvecklingen och sjöröveriproblemet utanför Somalias kust har fortsatt behandlats i rådets arbetsgrupper. Sverige bidrog personellt både till EUTM och EU NAVFOR Atalanta.

Sudan

EU följer situationen i Sudan nära och fortsätter verka för fred och försoning i landet samt för att utestående frågor i fredsavtalet med Sydsudan ska lösas. EU har varit tydlig när det gäller Sudans skyldighet att samarbeta med den internationella brottmålsdomstolen (ICC) och följa de häktningsbeslut som utfärdats av domstolen. EU utgör den största biståndsgivaren till Sudan. EU:s särskilda representant för Sudan och Sydsudan (EUSR), har under året överlämnat ansvaret för de två länderna till EU:s särskilda representant för Afrikas horn.

EU har fortsatt vapenembargo mot Sudan och reserestriktioner samt frysning av tillgångar för personer som motverkar fredsprocessen.

När det gäller samarbetet och dialogen under Cotonou-avtalet, och det gemensamma EU-biståndet under den europeiska utvecklingsfonden (EUF), har Sudan fortsatt avstått från att ratificera det reviderade Cotonou-avtalet från 2005, delvis på grund av dess skrivningar om straffrihet och stöd till ICC. Sudan omfattas därför i nuläget inte av Cotonou-avtalet.

Sydsudan

EU följer situationen i Sydsudan nära och fortsätter verka för fred och försoning i landet samt för att utestående frågor i fredsavtalet med Sydsudan ska lösas. EU:s särskilda representant för Sudan och Sydsudan (EUSR) har under året överlämnat ansvaret för de två länderna till EU:s särskilda representant för Afrikas horn.

EU:s civila krishanteringsinsats till stöd för säkerhet vid Juba flygplats (EU AVSEC Sydsudan) har fortsatt under året och kommer att avslutas i januari 2014. EU:s insats har samarbetat nära med FN-insatsen UNMISS. EU utgör den största biståndsgivaren till Sydsudan och medlemsstaternas bistånd samordnas genom s.k. gemensamprogrammering.

Sydsudan har valt att i nuläget inte ansluta sig till Cotonou-avtalet.

15.8.3 Västafrika

Nigeria

EU genomförde under 2013 ett politiskt dialogmöte med Nigeria, där EU företrädde av den irländske handelsministern. Den höga representanten har i uttalanden fördömt rebellerörelsen Boko Harams attacker mot civila.

EU införde i maj 2012 restriktiva åtgärder i form av reserestriktioner och frysning av tillgångar för vissa personer och entiteter, däribland företag, som ansågs hota fred, säkerhet och stabilitet i Guinea-Bissau, till följd av statskuppen i april 2012. Genom rådsbeslut i juni 2013 förlängde EU dessa åtgärder mot Guinea-Bissau till 19 juli 2014.

EU genomförde en gemensam resa tillsammans med AU, FN, ECOWAS, CPLP och OIF i juli för att utvärdera situationen i landet. De allmänna val som skulle genomförts 24 november har skjutits upp till första kvartalet 2014.

EU väntas fortsätta sitt engagemang i landet under 2014, exempelvis genom en valobservatörsinsats.

Mali/Sahel

Efter begäran från Malis president inledde Frankrike en militär insats, Serval, mot de väpnade islamistiska grupperna som ockuperade norra Mali, med logistiskt stöd från flera västländer. EU påskyndade etableringen av utbildningsinsats till Malis försvarsmakt, EUTM Mali, och den afrikanskledda insatsen i Mali, Afisma, utgrupperades tidigare än planerat. Afisma fick sitt mandat från säkerhetsrådet genom resolution 2085 (2012).

Under våren pressades de väpnade islamistiska grupperna tillbaka, och kontrollen över städerna i norr återtogs. Processen mot återgång till konstitutionell ordning, efter statskuppen i mars 2012, tog flera viktiga steg framåt. EU kunde därmed häva suspenderingen av sitt utvecklingssamarbete med Mali.

I maj organiserades en givarkonferens för Mali i Bryssel, gemensamt ledd av Mali, EU och Frankrike, med över hundra deltagande delegationer. I juli övertog FN, genom sin insats Minusma, Afismas uppgifter. I slutet av juli och början av augusti hölls presidentval i Mali, och i november hölls parlamentsval.

Rådet för utrikes frågor har diskuterat utvecklingen i Mali kontinuerligt under året. EU har utsett en särskild representant (EUSR) för Sahel under 2013.

15.8.4 Stora sjöregionen

I februari undertecknades ett ramavtal för fred och säkerhet i Demokratiska Republiken Kongo (DRK) och regionen av elva afrikanska länder. Genomförandet har förblivit en stor utmaning. Under 2013 har säkerhetsläget och den humanitära situationen i östra DRK fortsatt varit mycket allvarligt. Detta är följderna av återkommande stridigheter mellan dels rebellgruppen M23, dels regeringsarmén med stöd av MONUSCO, FN:s stabiliseringsinsats. MONUSCO har i sin tur förstärkts med en interventionsbrigad med mandat att neutralisera alla rebellgrupper i DRK. Detta möjliggjorde en militär utveckling som ledde till att M23 under hösten lade ned vapnen, något som i kombination med ramavtalet har skapat ett positivt momentum för långsiktig stabilitet och utveckling i regionen.

EU har, bl.a. med aktivt engagemang av EU:s seniore samordnare för Stora sjöregionen, gett starkt stöd till ramavtalet och dess genomförande. I juni antog EU:s utrikestjänst och kommissionen ett gemensamt strategiskt ramverk för Stora sjöregionen, vilket anger den övergripande inriktningen på EU:s insatser i regionen. I juli och december antogs rådsslutsatser om Stora sjöregionen av EU:s utrikesministrar.

EU är fortsatt en politisk aktör och ledande inom humanitärt stöd och utvecklingssamarbete i DRK. EU:s polisinsats i DRK, EUPOL, fortsatte under året sin verksamhet till stöd för den nationella polisen. Även EU:s insats för säkerhetssektorreform, EUSEC, fortsatte bistå den kongolesiska försvarsmakten för att reformera de nationella väpnade styrkorna. Båda dessa insatser kommer att avslutas i september 2014.

15.8.5 Östra Afrika

Kenya

Kenya höll i mars 2013 ett relativt fredligt val, vilket övervakades av bl.a. EU:s valobservatörsmision. EU gratulerade Kenya för demokratiskt genomförda, fredliga val. Resultat var dock problematiskt eftersom både den valde presidenten och vicepresidenten står åtalade vid den internationella brottmålsdomstolen (ICC) i Haag för brott mot mänskligheten i samband med våldet i anslutning till valet 2007. EU har påtalat vikten av att de tilltalade fortsätter att samarbeta med den internationella brottmålsdomstolen i dessa mål.

Madagaskar

Sedan statskuppen i Madagaskar 2009 har EU begränsat sitt samarbete med landet. I oktober 2013 genomförde Madagaskar val som övervakades av EU. EU bedömde valet som fritt, fredligt och transparent, men uppmanade Madagaskar att stärka vissa aspekter av valprocessen inför den andra valomgången.

15.8.6 Södra Afrika

Sydafrika

Inom ramen för det strategiska partnerskapet mellan EU och Sydafrika genomfördes den 18 juli ett sjätte bilateralt toppmöte. Huvudfokus för diskussionerna var ekonomisk tillväxt och sysselsättning. En dialog fördes även inom för samarbetet viktiga regionala och globala områden som handel, migration, bistånd, energi, miljö, klimat och utrikes- och säkerhetspolitik.

Under året har en rad politiska överläggningar ägt rum på hög officiell nivå. EU-Sydafrikatoppmötet föregicks av möte mellan den höga representanten och Sydafrikas utrikesminister, i Bryssel i juni.

I maj genomfördes en årlig freds- och säkerhetsdialog, och för första gången fördes en mellanstatlig dialog mellan EU och Sydafrika om mänskliga rättigheter. Samtal fördes då kring frågor som yttrandefrihet i bred bemärkelse, skydd för homo-, bi- och transsexuella personers

rättigheter, företags samhällsansvar (CSR) och stöd i kampen mot straffrihet, dödsstraff och genderbaserat våld. Många beröringspunkter för framtida samarbete identifierades och utvecklades.

Möten på hög nivå har också ägt rum i syfte att föra förhandlingarna om det ekonomiska partnerskapsavtalet (EPA) vidare. Inför EU-Sydafrikatoppmötet hölls den 17 september även ett möte med näringslivet, där ett antal företag från EU:s medlemsstater deltog.

Zimbabwe

EU följer den politiska utvecklingen i Zimbabwe nära. I februari skedde en årlig översyn av EU:s viseringsrestriktioner och frysning av tillgångar. Ytterligare 21 personer och ett företag avfördes då från listan om frysning av tillgångar, och reserestriktionerna hävdades för ytterligare sex ministrar.

I mars, efter folkomröstningen om en ny konstitution i Zimbabwe, gjordes ytterligare en genomgång av de restriktiva åtgärderna och tillämpningen av restriktionerna gentemot 81 personer och åtta företag suspenderades. I september enades EU om att avföra ytterligare ett företag från listan över frysning av tillgångar.

Efter de allmänna valen i Zimbabwe i juli har den höga representanten gjort tre uttalanden om valet, den 1, 3 och 22 augusti. I dessa uttrycktes i tur och ordning uppskattning över att en stor del av Zimbabwe:s folk röstade och över att valen tycktes ha gått fredligt till, över AU:s och SADC:s engagemang i genomförandet av valet samt oro över påstådda oegentligheter.

Vidare konstaterades att EU ska se över sina relationer med Zimbabwe. Målet med en sådan översyn är att stödja det zimbabwiska folket att uppnå ett mer välmående och demokratiskt Zimbabwe som kan lägga en säker grund för en framtida full normalisering av relationerna mellan Zimbabwe och EU.

Situationen i Zimbabwe behandlas regelbundet i EU:s politiska dialog med regionen, framför allt Sydafrika.

Moçambique

EU följer noga händelseutvecklingen i landet inför presidents- och parlamentsvalen 15 oktober 2014. Flera väpnade attacker inträffade under hösten, liksom skottutväxlingar mellan regeringsstyrkor och den forna rebellrörelsen Renamo.

Den politiska krisen fördjupades efter det militära övertagandet av Renamos bas i Gorongosa i oktober 2013. Den höga representanten uttryckte den 22 oktober oro över den senaste tidens våld och förlust av liv.

Vidare uppmanades parterna att föra en konstruktiv dialog för att lösa politiska motsättningar och stödja demokratiska processer. Sverige verkar för ett gemensamt EU-agerande för att stödja den demokratiska utvecklingen i landet och en fredlig och bestående lösning på oroligheterna.

15.9.1 Sydasien

Indien

EU:s samarbete med Indien har under 2013 fortsatt att fördjupas inom ramen för det strategiska partnerskapet och den gemensamma handlingsplanen.

Förhandlingarna om ett bilateralt frihandelsavtal mellan EU och Indien, som inleddes 2007, fortgår men har tappat fart. Den säkerhetspolitiska dialogen mellan EU och Indien fortsätter att utvecklas och flera överläggningar har under året ägt rum, inklusive på utrikesministernivå.

Dialog äger även rum inom områden som internationell terrorism, cybersäkerhet och internationell bekämpning av sjöröveri. Andra viktiga områden för samarbete och dialog mellan EU och Indien är bl.a. mänskliga rättigheter, icke-spridning, regionala frågor samt miljö-, klimat- och energifrågor.

Pakistan

EU har ägnat Pakistan fortsatt stor uppmärksamhet under 2013, framförallt med fokus på den demokratiska utvecklingen, situationen för de mänskliga rättigheterna, handelsfrågor och landets roll i utvecklingen i Afghanistan.

Ett viktigt bidrag till en fortsatt positiv demokratisk utveckling var EU:s valobservatörsmission i samband med valen i maj. Dessa val var de första i landets historia där en demokratiskt vald regering efter fullgjord mandatperiod lämnade över makten till en annan demokratiskt vald regering. Rådsslutsatser antogs 11 mars och 24 juni. I de senare välkomnas valen och den nya regeringens engagemang för att hantera de ekonomiska utmaningarna. Vidare lyfts vikten av god samhällsstyrning och respekt för de mänskliga rättigheterna fram, liksom EU:s önskan att intensifiera samarbetet med den gemensamma femåriga engagemangsplan som antogs 2012.

Under året har även Pakistans ansökan om att omfattas av EU:s extra tullförmåner för hållbar utveckling under det allmänna preferenssystemet behandlats.

Afghanistan

Diskussionen om hur det internationella samfundet långsiktigt ska kunna bistå Afghanistan har intensifierats under 2013. I och med det internationella militära tillbakadragandet och med biståndet och nationsbyggandet alltmer i centrum kommer EU, tillsammans med FN, att framöver bli en allt viktigare aktör.

EU:s engagemang i Afghanistan har varit fortsatt stort under året. Huvudfokus har varit förberedelserna inför president- och provinsvalen i april 2014.

EU, liksom övriga delar av det internationella samfundet, understryker betydelsen av ett tydligt afghanskt ägarskap av landets utvecklings- ansträngningar och betonar vikten av genomförande av de ömsesidiga åtaganden som gjordes vid ministerkonferens i Tokyo 2012.

EU:s bistånd till Afghanistan är omfattande. Under 2013 uppgick kommissionens stöd till knappt 250 miljoner euro. Det totala stödet från EU inklusive medlemsstaterna uppgick till ungefär en och en halv miljard euro.

Rådsslutsatser antogs den 24 juni i vilka Afghanistan bl.a. uppmanas att respektera mänskliga rättigheter, i synnerhet gällande kvinnor, utveckla landets politiska och ekonomiska institutioner samt att arbeta mot korruption. EU uttrycker i slutsatserna även stöd för det regionala samarbetet för ökad stabilitet och utveckling i Afghanistan samt en framtida afghanskledd fredsprocess som baseras på konstitutionen. Som en uppföljning till rådsslutsatserna i juni har även ett arbete med att ta fram en ny strategi för EU:s engagemang i Afghanistan påbörjats.

På svenskt initiativ har ett förhandlingsmandat för ett fördjupat partnerskap mellan EU och Afghanistan utarbetats och antagits. Förhandlingarna inleddes i mars 2012. Förhandlingar om avtalet, som omfattar ett antal samarbetsområden och bekräftar EU:s engagemang i landet, har försenats även om endast några frågor återstår att lösa ut.

EU:s särskilda representant och chef för EU-kontoret i Kabul har spelat en fortsatt viktig roll i att representera EU på plats samt i samordningen med den afghanska regeringen och företrädare för det internationella samfundet.

Genom deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan ISAF bidrar EU:s medlemsstater med en stor andel av det internationella stöd som har funnits på plats för att stabilisera Afghanistan och bidra till att förbättra förmågan hos afghansk militär och polis.

EU:s polisinsats i Afghanistan (EUPOL) etablerades i juni 2007. Insatsens syfte är att bidra till uppbyggnaden av en effektiv polis och rättsapparat.

15.9.2 Östasien

Kina

Under året har EU:s strategiska relation till Kina behandlats i olika rådskonstellationer. Diskussioner har förts om hur EU bäst ska ta tillvara sina intressen och prioriteringar i relationen till Kina. Det sextonde toppmötet mellan EU och Kina ägde rum den 21 november i Peking. Toppmötet fokuserade på EU:s och Kinas strategiska partnerskap, globala och internationella frågor, ekonomi och handel samt särskilda temata som urbanisering, grön tillväxt, innovation och former för utökade mellanfolkliga kontakter.

Vid toppmötet lanserades förhandlingarna om ett bilateralt investeringsavtal, som ska omfatta både investeringsskydd och ökat marknadstillträde. Mandatet för dessa förhandlingar antogs av rådet i oktober.

Ett möte i den strategiska högnivådialog som EU och Kina etablerade 2010 skulle ha ägt rum i november men sköts upp till 2014.

Ett fjärde möte inom ramen för högnivådialogen om handel och ekonomi ägde rum den 24 oktober.

Inget möte ägde rum i högnivådialogen om mellanfolkliga kontakter som inrättades 2012.

Utöver de tre högnivådialogerna för EU sammanlagt ett sextiototal dialoger med Kina inom en rad policyområden. I juni genomfördes i Guiyang den 32:a halvårsvisa dialogen mellan EU och Kina om mänskliga rättigheter. Dialogen utgör ett centralt instrument för EU:s politik beträffande mänskliga rättigheter i förhållande till Kina.

Japan

Den 25 mars lanserades förhandlingar om såväl ett strategiskt partnerskapsavtal som ett frihandelsavtal mellan EU och Japan. Detta föregicks av rådets beslut i november 2012 att inleda förhandlingar med Japan.

Sverige var pådrivande för att så skulle ske. Förhandlingar om båda avtalen inleddes i april och totalt har tre förhandlingsrundor ägt rum under året. Syftet är ett stärkt samarbete med Japan inom flera politiska och sektoriella områden samt ett brett och ambitiöst frihandelsavtal. Ett ambitiöst frihandelsavtal mellan EU och Japan, som tillsammans står för cirka 30 procent av världens BNP, har en stor ekonomisk potential.

Ett toppmöte mellan EU och Japan ägde rum den 19 november i Tokyo. Toppmötet gav förnyad politisk drivkraft till de pågående avtalsförhandlingarna. Andra frågor på toppmötets dagordning var det världsekonomiska läget, klimatförändringar, ickespridning och regionala frågor. EU och Japan enades om att ytterligare utveckla samarbetet inom forskning och innovation, att inleda en dialog om rymdfrågor samt att se över möjligheten till en dialog om cyberfrågor.

Nordkorea

EU har under året fortsatt att verka för att Nordkorea ska avbryta sitt kärnvapenprogram. EU:s förhållande till Nordkorea bygger på ett kritiskt engagemang kring fred och säkerhet, ickespridning och mänskliga rättigheter.

I februari genomförde Nordkorea en tredje kärnprovsprängning vilket fick som följd att FN:s säkerhetsråd införde hårdare sanktioner gentemot Nordkorea. I april antog EU ytterligare restriktiva åtgärder, utöver de av FN redan föreskrivna, mot Nordkorea.

Liksom tidigare år lade EU, tillsammans med Japan, fram en resolution i FN:s generalförsamling om situationen för de mänskliga rättigheterna i Nordkorea. EU saknar delegation i Pyongyang och ansvaret att representera EU roterar halvårsvis mellan de medlemsstater som har ambassad i landet. Våren 2013 var Sveriges ambassad lokal EU-representant.

Sydkorea

I november genomfördes ett toppmöte mellan EU och Sydkorea som en del av det strategiska partnerskapet. Toppmötet markerade 50 år av

diplomatiska relationer. Sedan 2011 tillämpas provisoriskt ett frihandelsavtal mellan EU och Sydkorea, medan ratificeringsprocessen pågår i EU:s medlemsstater. Ratificeringsprocessen pågår även för det ramavtal som undertecknades 2010. Under oktober hölls en konsultation om mänskliga rättigheter, den första i sitt slag mellan EU och Sydkorea.

Mongoliet

I april undertecknades ett partnerskaps- och samarbetsavtal mellan EU och Mongoliet i samband med besök av den höga representanten. EU:s uppgradering av relationen med Mongoliet tydliggjordes även genom besöket av kommissionens ordförande i november.

15.9.3 Sydostasien och Oceanien

Myanmar (Burma)

Den demokratiska utvecklingen i Myanmar har kontinuerligt stått på EU:s utrikespolitiska dagordning under året. I januari togs beslut om att öppna en EU-delegation i Yangon. I mars besökte Myanmars president Bryssel och togs emot av Europeiska rådets ordförande, kommissionens ordförande och den höga representanten.

För att välkomna de reformer som redan gjorts och uppmuntra till fler reformer beslutade rådet den 22 april att häva EU:s samtliga sanktioner mot Myanmar med undantag för vapenembargot.

Tullförmåner för Myanmar enligt GSP-förordningen (allmänt preferenssystem) återinfördes av kommissionen i juli. Rådet antog 22 juli en övergripande ram med prioriteringar för EU:s politik och stöd till de pågående reformerna i Myanmar för de kommande tre åren. I oktober gästades rådet för utrikesfrågor av oppositionsledaren Aung San Suu Kyi.

Den 13–15 november ägde ”EU-Myanmar Task Force” rum i Myanmar, med parallella högnivåmöten och seminarier om politik, ekonomi och utveckling samt ett stort antal deltagande europeiska företag med intresse av att investera i Myanmar. Under besöket aviserades en ökning av EU:s bistånd till Myanmar. Fokus för EU:s bistånd kommer att ligga på landsbygdsutveckling, utbildning, god samhällsstyrning och fredsbyggande.

I likhet med föregående år har ett antal förändringar i positiv riktning skett i Myanmar under 2013 (frigivande av ett antal politiska fångar, tillstånd att publicera dagstidningar, strävan mot ett nationellt fredsavtal) vilket EU välkomnat. Samtidigt har EU uttryckt oro för den fortsatta konflikten i Kachin och våldet mot muslimer som blossat upp på flera ställen i Myanmar.

EU har även betonat vikten av grundlagsreformer i landet inför valen 2015. Inom ramen för den resolution om situationen för mänskliga rättigheter i Myanmar som EU presenterar årligen i FN:s råd för mänskliga rättigheter och FN:s generalförsamling har situationen för folkgruppen rohingya särskilt uppmärksammats.

15.9.4 Regionala frågor

Regionalt samarbete (ASEAN och ASEM)

EU har under året fortsatt gett stöd till ASEAN:s integrationsprocess och bidragit till upprättandet av nya organisatoriska strukturer. Genomförandet av den gemensamma handlingsplan för samarbetet mellan EU och ASEAN, vilken antogs vid utrikesministermötet i Brunei i april 2012, har fortsatt.

Vid ASEAN Regional Forums (ARF) ministermöte i juli representerades EU av den höga representanten. Samarbetet mellan Europa och Asien inom ramen för Asia Europe Meeting (ASEM) har fortsatt. Det elfte utrikesministermötet i ASEM genomfördes den 11–12 november i Indien.

Frihandelsavtal

Under året fortsatte förhandlingar om frihandelsavtal med Indien, Japan, Malaysia och Vietnam.

Förhandlingarna med Malaysia inleddes 2010 och hittills har fem rundor genomförts. En paus har tagits i förhandlingarna med anledning av det malaysiska valet i maj 2013.

Förhandlingarna med Vietnam inleddes i oktober 2012 och fem förhandlingsrundor har genomförts.

Det färdigförhandlade frihandelsavtalet med Singapore paraferades av EU och Singapore den 20 september 2013. Förhandlingar pågår dock fortfarande om investeringsskydd. Avsikten är att inkludera denna del i ett senare skede.

Till följd av de avstannade förhandlingarna om ett samlat frihandelsavtal mellan EU och ASEAN har EU under 2013 fortsatt verka för bilaterala frihandelsavtal med enskilda ASEAN-länder.

Förhandlingar om frihandelsavtal med Thailand lanserades den 6 mars. Under året genomfördes tre förhandlingsrundor med Thailand.

Preliminära diskussioner om eventuellt inledande av förhandlingar förs med fler ASEAN-länder, bl.a. Indonesien och Filippinerna. Målsättningen kvarstår att på sikt sluta ett interregionalt avtal mellan EU och ASEAN.

Övriga samarbetsavtal med länder i Asien

Samarbetet mellan EU och flertalet ASEAN-länder har breddats genom förhandlingarna om partnerskaps- och samarbetsavtal. Under 2013 har förhandlingsarbetet varit intensivt med dessa breda avtal som omfattar samarbete på en rad områden, bl.a. mänskliga rättigheter, handel och investeringar, miljö och migration.

Färdigförhandlade partnerskaps- och samarbetsavtal finns med Indonesien, Filippinerna, Vietnam, Singapore och Thailand. Avtalen kommer att ratificeras av parterna under de kommande åren.

Avtalsförhandlingar pågår fortfarande med Malaysia och Brunei.

Sedan tidigare har EU även tagit beslut om inledande av förhandlingar om rättsligt bindande ramavtal med såväl Australien som Nya Zeeland. Avtalen ska omfatta samarbete på en rad områden, bl.a. utrikes- och

säkerhetspolitik, handels- och investeringsaspekter, hållbar utveckling och mellanfolkliga förbindelser. Under året har förhandlingarna om dessa avtal fortsatt, dock utan att enighet om slutliga avtal kunnat nås. Skr. 2013/14:115

Sydkinesiska havet

Dispyten mellan Kina och Filippinerna respektive mellan Kina och Vietnam om Syd kinesiska havet har fortsatt under året. EU uppmuntrar parterna att lösa dispyter på fredlig väg i enlighet med internationell rätt, särskilt havsrättskonventionen.

I januari hänsköt Filippinerna tvisten till skiljeförfarande vid havsrättsdomstolen i Hamburg (ITLOS) i enlighet med havsrättskonventionen. Parterna har ombetts inkomma med inlagor till skiljedomstolen senast den 30 mars 2014.

DEL 4 EKONOMISKA OCH FINANSIELLA FRÅGOR

16 Ekonomi och finans

Det ekonomiska samarbetet inom EU sker genom samordning av den ekonomiska politiken och gemensamma finansieringsinstrument. Det syftar bl.a. till ekonomisk tillväxt, hög sysselsättning och hög konkurrenskraft. Framsteg har under året gjorts när det gäller såväl krishantering som det långsiktiga och förebyggande arbetet.

16.1 Den offentligfinansiella krisen

Det gemensamma EU-arbetet inom det ekonomiska och finansiella området har under året till stor del varit fortsatt fokuserat på hanteringen av den ekonomiska och finansiella krisen. Finanskrisen 2008–2009 och den efterföljande skuldkrisen påvisade betydande svagheter i EU:s ekonomisk-politiska regelverk. Behovet av en mer regelbaserad och tydlig struktur för krishantering, i synnerhet för medlemsstater med euro som valuta, tydliggjordes.

Sedan 2010 har ett arbete pågått för att stärka regelverken och att bygga ut krishanteringssystemet inom EU. Det gångna året har till stor del präglats av arbete relaterat till fördjupningen av EMU, särskilt uppbyggnad av en bankunion. Flera medlemsstater inom EU har fortsatt mycket allvarliga statsfinansiella problem, även om tecken på långsam återhämtning börjat synas. Grekland och Irland har sedan 2010 fått finansiellt stöd för att genomföra anpassningsprogram. Portugal och Spanien ingick i program under 2011 respektive 2012. Cypern beviljades ett lån i april. Irland avslutade sitt anpassningsprogram den 15 december och Spanien kommer att lämna sitt anpassningsprogram i januari 2014.

En betydande del av arbetet på detta område berör främst länder som har euron som valuta, men eftersom det är av stor betydelse för unionen som helhet tas det upp i detta kapitel.

16.1.1 Finansiellt stabilitetsstöd

Stabilitetsmekanismer inrättade för euroländer

År 2013 var det första fulla verksamhetsåret för Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM). ESM är euroländernas permanenta stabilitetsmekanism. Den startade sin verksamhet i oktober 2012 och har en total utlåningskapacitet på 500 miljarder euro, varav 90 procent (ca

450 miljarder euro) var tillgängligt vid slutet av 2013. ESM har ett kapital på 700 miljarder euro, bestående av 620 miljarder euro i garantikapital och 80 miljarder euro i inbetalt kapital. Under 2013 betalade euroländerna de tredje och fjärde trancherna av det inbetalda kapitalet, i enlighet med uppgjord plan. En tranch återstår att betala in 2014.

ESM har tagits i anspråk för två program. Spanien har fått finansiellt stöd genom ESM:s särskilda instrument för rekapitalisering av finansiella institutioner. Detta instrument kan användas då problem har sin huvudsakliga grund i den finansiella sektorn. En ram på 100 miljarder euro har satts för stödet till Spanien av vilket 41,3 miljarder euro har betalats ut. Under 2013 gjordes endast en mindre utbetalning på 1,9 miljarder euro. Ytterligare utbetalningar förutses inte.

Programmet för Cypern omfattar upp till 9 miljarder euro, varav 4,5 miljarder euro har betalats ut.

Euroländerna har kommit överens om att ytterligare ett finansiellt stödinstrument för ESM ska inrättas, nämligen direktrekapitalisering av finansiella institutioner. Under 2013 diskuterades regler och villkor för detta nya instrument. I juni kom Eurogruppen överens om huvuddragen i instrumentets utformning, som innebär att direktrekapitalisering inom en ram på 60 miljarder euro kan äga rum under vissa restriktiva villkor.

Den tillfälliga stabilitetsmekanismen Europeiska finansiella stödfaciliteten (EFSF) stängdes för nya program i juni, i enlighet med tidigare beslut. EFSF fullföljer dock programmen för Irland, Portugal och Grekland. En sista utbetalning till Irland på 2,27 miljarder euro gjordes i december.

Europeiska finansiella stödmekanismen (EFSM), som samtliga EU-länder står bakom, har en kapacitet på 60 miljarder euro varav 11,5 miljarder euro återstår. EFSM används för programmen till Irland och Portugal. Den kan i och med etablerandet av ESM inte användas för nya program. Under 2013 gjordes inga utbetalningar från EFSM. Under året förlängdes löptiderna på lånen till Irland och Portugal.

Inrättandet av ESM föregicks av en överenskommelse om en ändring i artikel 136 i EUF-fördraget, i vilken euroländernas rätt att bilda en stabilitetsmekanism klargörs. Fördragsändringen trädde i kraft den 1 maj.

Betalningsbalansstödet för medlemsstater med nationell valuta

Medlemsstater med nationell valuta som har drabbats av, eller allvarligt hotas av, svårigheter i betalningsbalansen kan söka stöd från en särskild facilitet. Stöd ges i form av medelfristiga lån, med konditionalitet, som finansieras genom marknadsupplåning av kommissionen i EU:s namn. Hittills har stöd getts tillsammans med stöd från Internationella valutafonden (IMF) och de båda organisationernas villkor har i huvudsak varit identiska. Medverkan från IMF är dock inte ett krav.

Under 2013 har Rumänien haft pågående program inom ramen för betalningsbalansstödet. Lettland och Ungern har varit föremål för särskild bevakning efter avslutade program.

I juni 2012 presenterade kommissionen ett förslag till en ny förordning om EU:s betalningsbalansstöd för icke-euroländer. Avsikten var att den skulle ersätta den existerande förordningen från 2002. Ett reviderat

Skr. 2013/14:115 förslag inkom till Regeringskansliet i juni, vilket innehöll mer omfattande ändringar av förordningen än kommissionens ursprungliga förslag. Förslaget har behandlats i rådet under hösten men någon överenskommelse kunde inte nås vid Ekofin-rådet i december.

Finansutskottet informerades skriftligen om förslaget till ny förordning i juni. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

Makrofinansiellt stöd för länder utanför EU

EU:s makrofinansiella stöd kan ges till länder i unionens närområde som drabbats av kortfristiga betalningsbalansproblem med syfte att stabilisera de offentliga finanserna och att stimulera strukturreformer. Det makrofinansiella stödet ges under vissa villkor som anges i ett s.k. samförståndsavtal och under förutsättning att ett IMF-program genomförs i landet under hela tiden stödet betalas ut. I juli 2011 presenterade kommissionen ett förslag till ramverksförordning för makrofinansiellt stöd. Förhandlingar mellan Europaparlamentet och rådet inleddes i juni 2012 och ledde till att dessa parter var nära att nå en överenskommelse. Kommissionen valde dock att i ett sent skede dra tillbaka sitt ramverksförslag. Rådet lämnade då in en stämningsansökan mot kommissionen, då det ansåg att tillbakadragandet går emot den grundläggande principen om lojalt samarbete mellan EU-institutionerna och medlemsländerna. Sverige har efter ett regeringsbeslut 31 oktober valt att formellt stödja rådet i denna process.

Under 2013 fanns pågående program i Bosnien och Hercegovina, Ukraina, Georgien och Kirgizistan. Nytt beslut om att bevilja makrofinansiellt stöd fattades för Jordanien och i slutet av året presenterade kommissionen ett förslag om att bevilja stöd även till Tunisien.

16.1.2 Medlemsstater som får stabilitetsstöd

EU-nämnden och finansutskottet informerades löpande under året om det ekonomiska läget i EU i allmänhet och i nedan beskrivna länder i synnerhet. Samråd med EU-nämnden har ägt rum vid översyner av anpassningsprogrammen i Portugal och Irland, där Sverige bidrar med finansiering via EFSM och Sveriges andel i IMF. Sverige bidrar också med ett bilateralt lån till Irland och samråd med EU-nämnden har även skett om detta.

Grekland

Den ekonomiska situationen i Grekland är fortsatt svår. Landet befinner sig för sjätte året i rad i recession med sjunkande ekonomisk tillväxt och rekordhög arbetslöshet. Samtidigt finns tecken på att den ekonomiska nedgången är på väg att plana ut. Grekland följer sedan 2010 ekonomiska anpassningsprogram kopplade till finansiellt stöd från euroländerna och IMF. Syftet med stödsatserna är att underlätta den grekiska regeringens ansträngningar att minska budgetunderskottet och genomföra tillväxtfrämjande strukturella reformer. Programmen har utformats gemensamt med kommissionen, Europeiska centralbanken och IMF.

Det nu pågående anpassningsprogrammet är det andra i ordningen och beslutades i mars 2012. Det finansiella stödet under programmet förutses omfatta sammanlagt 164,5 miljarder euro till slutet av 2014 varav den största delen, 144,7 miljarder euro, är ett åtagande av euroländerna. Den skuldomstrukturerings som genomfördes våren 2012 med privata fordringsägare innebär en skuldlättnad om drygt 100 miljarder euro för Grekland. Trots skuldlättnaden beräknas den offentliga bruttoskulden uppgå till 176 procent av BNP 2013.

Under 2013 har Grekland fortsatt att vidta åtgärder inom ramen för det ekonomiska programmet. Framsteg har gjorts som innebär att statsfinanserna har stärkts och budgetunderskottet minskat. Genomförandet av strukturreformer har också gått vidare men inte i den takt och omfattning som förutsetts enligt programmet. Bland annat har privatisering av statliga företag och effektivisering av den offentliga förvaltningen gått långsammare än planerat. Förseningar i reformarbetet har inneburit att vissa låneutbetalningar av programfinansieringen senarelagts något under året.

Euroländerna gjorde i november 2012 en utfästelse om fortsatt stöd till Grekland i syfte att uppnå en hållbar skuldsituation på medellång sikt. Målsättningen är att nedbringa statsskulden till 124 procent av BNP till 2020 och ännu lägre åren därefter. Åtagandet förutsätter att Grekland genomför åtgärder under anpassningsprogrammet fullt ut och att landet uppnår ett överskott i primärbalansen, dvs. budgetsaldot undantaget statsskuldräntor. Hur det fortsatta samarbetet kring Greklands anpassningspolitik konkret ska utformas och finansieras från 2014 och framåt har ännu inte specificerats. Oron över den ekonomiska situationen och statsskuldens långsiktiga hållbarhet kvarstår. Sverige bidrar med finansiering till Grekland via sin andel av IMF:s resurser.

Irland

År 2010 beslutades om ett anpassningsprogram för Irland, omfattande 85 miljarder euro. 67,5 miljarder utav detta utgjordes av externt stöd, lika fördelat mellan IMF, EFSM och EFSF (inklusive bilaterala långgivare). De bilaterala långgivarna är Sverige, Danmark och Storbritannien.

Sveriges andel av Irlands finansiella stöd är dels genom EFSM och IMF, dels genom ett bilateralt lånelöfte om 600 miljoner euro.

Utbetalningen av det svenska lånet har skett i fyra lika stora trancher på 150 miljoner euro var under 2012 och 2013. Den första och andra utbetalningen gjordes 2012 efter godkännande av den femte och sjunde översynen av Irlands anpassningsprogram. Under 2013 gjordes de sista två utbetalningarna i juni och november efter godkännande av den nionde och elfte översynen.

De översyner som gjorts av Irland under året har varit positiva och landet har följt anpassningsprogrammet väl. I mitten av december lämnade landet anpassningsprogrammet, utan att ansöka om någon ytterligare säkerhet i form av exempelvis en kreditlina. Tillväxten var positiv 2012. Utfallen för 2013 var vid årets slut inte publicerade, men tillväxten beräknas vara positiv även 2013. Arbetslösheten är fortfarande hög men minskar från den högsta nivån 2011–2012 och beräknas uppgå

Skr. 2013/14:115 till strax över 13 procent 2013. Den offentliga sektorns bruttoskuld beräknas uppgå till ca 124 procent som andel av BNP vid slutet av 2013.

Portugal

I maj 2011 beslutade Ekofin-rådet om ett finansiellt stöd till Portugal om totalt 78 miljarder euro, varav IMF, EFSF och EFSM står för 26 miljarder vardera. Stödet är knutet till ett ekonomiskt anpassningsprogram som syftar till att återställa förtroendet för den portugisiska ekonomin, möjliggöra en återgång till hållbar tillväxt och värna den finansiella stabiliteten.

Programmet bedöms enligt de översyner som gjorts under 2013 i stort sett genomföras planenligt, och ett betydande reformarbete fortgår. Utfallen för 2013 hade vid årets slut inte publicerats, men BNP-tillväxten beräknas förbli negativ 2013 och arbetslösheten är fortsatt hög.

Den offentliga sektorns bruttoskuld beräknas kulminera på ca 128 procent av BNP vid slutet av 2013, och budgetunderskottet beräknas uppgå till strax under 6 procent av BNP. Ekofin-rådet beslutade i juni att landets underskottsörfarande ska förlängas med ett år, från 2014 till 2015. Rådet beslöt samtidigt att förlänga löptiderna på Portugals lån från EFSM med 7 år. Sverige bidrar med finansiering till Portugal via EFSM och Sveriges andel av IMF.

Spanien

I juli 2012 lämnade den spanska regeringen en formell begäran om lån till eurogruppen för rekapitalisering av den spanska banksektorn. Euroländerna enades därefter om att genom ESM låna ut upp till 100 miljarder euro till den spanska staten för rekapitalisering av landets banker samt om ett anpassningsprogram för banksektorn.

Efter en första utbetalning om 39,5 miljarder euro i december 2012 genomfördes en andra utbetalning om 1,9 miljarder euro i februari 2013. Efter eurogruppens möte i november meddelades att Spanien skulle lämna anpassningsprogrammet i januari 2014, utan att ansöka om ytterligare stöd från ESM.

Enligt de översyner som gjorts av Spaniens anpassningsprogram under 2013 följs programmet väl. Programvillkoren har genomförts och de finansiella marknaderna har gradvis stabiliserats. Efter två år av recession återgick ekonomin till tillväxt under andra halvåret 2013. Samtidigt är den reala ekonomin skör, med 26 procents arbetslöshet och hög privat skuldsättning. Dessutom fortsätter statsskulden öka, och beräknas i slutet av 2013 överstiga 94 procent av BNP.

Cypern

Efter att Cypern i juni 2012 lämnat in en formell begäran om finansiellt stöd till ESM kunde kommissionen, ECB och IMF tillsammans med de cypriotiska myndigheterna nå en överenskommelse i början av april 2013. Cypern beviljades ett lån om upp till 10 miljarder euro under ett ekonomiskt anpassningsprogram, varav 9 miljarder euro via ESM och 1 miljard euro via IMF.

Målet med anpassningsprogrammet, som sträcker sig t.o.m. 2016, är bl.a. att återställa sundheten i banksektorn, korrigera landets alltför stora

budgetunderskott och genomföra strukturreformer för att stärka landets konkurrenskraft. Enligt de två översyner som gjorts under året följer Cypren anpassningsprogrammet väl och totalt har ca 4,8 miljarder euro betalats ut till landet. Omstruktureringen av banksektorn, som bl.a. omfattat en nedläggning av landets näst största bank och en nedskrivning av en andel av oförsäkrade insättningar i landets största bank, går framåt. De finanspolitiska målen för perioden har mötts och ett omfattande reformarbete pågår. De kapitalkontroller som infördes i samband med programöverenskommelsen var vid årets slut fortfarande på plats, även om de gradvis lättats något.

Det ekonomiska läget är dock fortsatt mycket svagt och prognosen omfattas av osäkerhet. Utfallen för 2013 var vid årets slut inte publicerade, men BNP beräknas minska med 7,7 procent 2013 och prognosen för 2014 var fortsatt negativ. Budgetunderskottet som andel av BNP beräknas till 8,4 procent 2013 och statsskulden väntas nå 116 procent av BNP 2013. Arbetslösheten fortsätter att stiga som en följd av det ekonomiska läget och beräknas uppgå till ca 19 procent under året. Sverige bidrar med finansiering till Cypren via sin andel av IMF:s resurser.

16.2 Ekonomisk styrning och samordning

16.2.1 Stabilitets- och tillväxtpakten

Stabilitets- och tillväxtpakten är EU:s gemensamma regelverk för att säkra sunda offentliga finanser. Pakten består av en förebyggande och en korrigerande del, det så kallade underskottsförfarandet. Medlemsstater med alltför stora underskott eller alltför hög skuldkvot kan bli föremål för ett underskottsförfarande. Vid ingången av 2013 var 20 av EU:s då 27 medlemsländer i underskottsförfarande. Förutom Sverige var det endast Bulgarien, Estland, Finland, Luxemburg, Malta och Tyskland som inte var föremål för underskottsförfarande.

Underskottsförfarandena har löpande följts upp vid rådsmöten under året. Ekofin-rådet beslutade i juni om att avsluta underskottsförfarandet för Italien, Lettland, Litauen, Malta och Rumänien. Dessa länder ansågs då av rådet ha korrigerat sina alltför stora budgetunderskott på ett hållbart och varaktigt sätt enligt de rekommendationer som rådet gett. Ett nytt underskottsförfarande har sedermera öppnats för Malta.

Ekofin-rådet beslutade vidare i juni att Frankrike, Nederländerna, Polen, Portugal, Slovenien och Spanien skulle få förlängd tidsfrist för att korrigera sina alltför stora underskott. Som en konsekvens av detta antog Ekofin-rådet i juni nya rekommendationer till dessa länder. I december beslutade Ekofin-rådet om att Polen inte vidtagit effektiva åtgärder för att korrigera underskottet och en ny rekommendation med en förlängd tidsfrist antogs.

16.2.2 Fördraget om stabilitet, samordning och styrning

I januari trädde fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom den ekonomiska och monetära unionen, den s.k. Finanspakten, i kraft. Detta mellanstatliga fördrag, som etablerades vid sidan av de befintliga EU-fördragen, har ratificerats av 25 av EU:s medlemsstater, däribland Sverige. Fördraget innehåller bestämmelser som syftar till att stärka de offentliga finanserna och samordningen av den ekonomiska politiken i euroområdet.

Fördraget innebär bl.a. följande.

- Euroländerna ska ha ett strukturellt saldo som överensstämmer med det landspecifika medelfristiga budgetmålet med ett nedre gränsvärde för det strukturella underskottet om 0,5 procent av BNP. Om ett euroland avviker från sitt medelfristiga budgetmål ska en automatisk korrigeringsmekanism aktiveras. Båda dessa regler ska senast ett år efter fördragets ikraftträdande föras in i euroländernas nationella lagstiftning så att reglerna respekteras och efterlevs i den nationella budgetprocessen.
- En högre grad av automatik ska införas i stabilitets- och tillväxtpaktens underskottsförfarande.
- Det ska hållas eurotoppmöten minst två gånger per år och icke-euroländer som ratificerat fördraget ska bjudas in till dessa toppmöten minst en gång per år.

Efter godkännande från riksdagen har regeringen i mars ratificerat, och därmed anslutit Sverige till, fördraget. Fördragets bestämmelser är bindande för euroländerna. Fördraget innebär inte några rättsliga förpliktelser för de medlemsstater i EU som, i likhet med Sverige, inte har euron som valuta såvida de inte förklarar sin avsikt att vara bundna av fördraget.

Genom att ansluta sig till fördraget ger Sverige sitt stöd till euroländernas arbete med att stärka det ekonomisk-politiska regelverket i euroområdet. Det innebär också en möjlighet för Sverige att få delta vid eurotoppmötena minst en gång per år och få visst inflytande i frågor som är av stor betydelse för Europas framtid. Sverige har ett starkt intresse av att euroområdet fungerar väl eftersom den svenska ekonomin i hög grad är integrerad med euroområdets.

16.2.3 Förstärkt ekonomisk styrning för euroländerna

I maj trädde två förordningar om stärkt ekonomisk styrning i euroområdet i kraft (det s.k. tvåpaketet, se faktapromemoria 2011/12:FPM70). Den ena förordningen syftar till att säkra samstämmigheten mellan villkor som ställs på euroländer som mottar finansiellt stöd och de krav som följer av EU:s samordningsförfaranden samt att ge möjligheter till skärpt övervakning av euroländer som har, eller hotas av, finansiella problem. Den andra förordningen fastslår att kommissionen ska granska och lämna yttranden på euroländernas budgetplaner samt utökar

rapporteringskraven för euroländer som är föremål för stabilitets- och tillväxtpaktens underskottsförfarande. Skr. 2013/14:115

Euroländerna har under hösten, för första gången, insänt sina budgetplaner till kommissionen som har antagit yttranden angående dessa budgetplaner. Kommissionens yttranden har därefter diskuterats av Eurogruppen. Flera euroländer i underskottsförfarande har vidare blivit föremål för de utökade rapporteringskraven. Som en del i den utökade rapporteringen har dessa länder redogjort för sitt reformarbete inom ramen för de så kallade ekonomiska partnerskapsprogrammen. Rådet antog i december yttranden om de ekonomiska partnerskapsprogrammen.

16.2.4 Makroekonomiska obalanser: förvarningsmekanismen

För andra året genomfördes förfarandet för övervakning av makroekonomiska obalanser inom ramen för den europeiska terminen, i enlighet med det s.k. sexpaketet och förordningen om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser. Processen startade genom att kommissionen i november 2012 publicerade rapporten om förvarningsmekanismen. Den innehöll en preliminär ekonomisk analys av medlemsstaterna, inklusive en resultattavla med elva olika makroekonomiska indikatorer, med syftet att avgöra om länderna skulle bli föremål för en djupgranskning för att där eventuellt påvisa om det finns makroekonomiska obalanser.

Utifrån den preliminära analysen av medlemsstaterna föreslogs djupgranskningar för 14 medlemsstater. För Sveriges del hade tröskelvärden passerats för tre av indikatorerna (bytesbalansen, exportmarknadsandelar och privat skuldsättning) och en djupgranskning initierades. Samtliga djupgranskningar presenterades i april. Dessa var sedan en del av underlagen för de förslag till landspecifika rekommendationer som kommissionen presenterade i slutet av maj.

I djupgranskningen konstaterades att Sverige uppvisade makroekonomiska obalanser som inte bedömdes vara allvarliga, men som borde åtgärdas. Det framhölls att i synnerhet den privata sektorns skuldsättning och bostadsmarknaden förtjänade uppmärksamhet och åtgärder för att minska risken för skadliga effekter på ekonomin.

I november publicerades en ny rapport om förvarningsmekanismen, för behandling under 2014 års europeiska termin.

Regeringen ställer sig positivt till den förstärkta ekonomiska styrningen inom ramen för sexpaketet och välkomnar publiceringen av förvarningsrapporten, resultattavlan och djupgranskningarna.

16.3.1 Reformering av den ekonomiska och monetära unionen

Inför Europeiska rådets möte i december 2012 fördes en diskussion om vissa långtgående förslag inriktade på en centralisering av beslutsfattandet om den ekonomiska politiken. Förslagen baserades på en rapport från Europeiska rådets ordförande och ett meddelande från kommissionen – ”En plan för en djupgående och verklig ekonomisk och monetär union” (KOM(2012)777). Europeiska rådet beslutade emellertid att lägga de mest långtgående förslagen åt sidan och låta uppföljningen under året omfatta följande fyra frågor (utöver bankunionen, se avsnitt 17.3.5):

- a) samordning i förväg av nationella ekonomiska reformer,
- b) den sociala dimensionen av EMU,
- c) individuella arrangemang av kontraktsmässig art, och
- d) solidaritetsmekanismer knutna till dylika arrangemang.

Arbete med de fyra frågorna har pågått under hela 2013. Angående den sociala dimensionen se avsnitt 28.2. Europeiska rådet har behandlat fördjupning av EMU vid alla sina ordinarie möten. Vidare har Ekofinrådet och EPSCO-rådet med berörda underorgan behandlat ärendet. Kommissionen lade i mars fram två meddelanden. Det ena meddelandet (KOM(2013)165) handlade om individuella arrangemang av kontraktsmässig art samt tillhörande solidaritetsmekanismer, gemensamt benämnda ”instrument för konvergens och konkurrenskraft”. Det andra meddelandet (KOM(2013)166) handlade om förhandssamordning av planer för större reformer av den ekonomiska politiken.

Regeringen har vid ett flertal tillfällen samrått med riksdagen om reformeringen av EMU. Två faktapromemorior har överlämnats (2012/13:FPM57 och 2013/14:FPM19). Regeringen anser att det är viktigt med ett väl fungerande EMU men EMU bör inte utvecklas i starkt centraliserande riktning. Det gäller nu framför allt att effektivt genomföra och tillämpa det förstärkta regelverket för ekonomisk-politisk samordning. Demokratisk legitimitet, ansvarsutkrävande och de nationella parlamentens roll är mycket centrala aspekter. Regeringen anser också att eventuella nya förfaranden måste ha ett tydligt mervärde. Regeringen betonar även att EU ska hållas samman.

När det gäller frågorna (a), (c) och (d) ovan har ingående diskussioner ägt rum. De har visat på en hel del problem och svårigheter och att det behövs mycket arbete innan det är möjligt att nå fram till lösningar som är praktiskt fungerande och acceptabla för samtliga medlemsstater. Bland de frågor som diskuterats finns mervärdet av nya förfaranden, anknytningen till redan befintliga förfaranden samt medlemsstaternas ägarskap av ekonomiska reformer. De föreslagna solidaritetsmekanismerna, som gäller finansiellt stöd för de kontraktsmässiga arrangemangen, har rest frågor om huruvida incitamenten för ekonomiska reformer verkligen kommer att stärkas.

Europeiska rådet i december beslutade om fortsatt arbete fram till oktober 2014 med ett system av ömsesidigt överenskomna kontraktsmässiga arrangemang och tillhörande solidaritetsmekanismer. Arbetet skulle baseras på vissa överenskomna huvuddrag. De innebär bl.a. att de nämnda arrangemangen skulle ha starkt nationellt ägarskap. Arrangemangen ska inriktas på ett begränsat antal centrala drivkrafter för tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning.

När det gäller solidaritetsmekanismerna ska olika alternativ undersökas när det gäller form för stödet (bidrag, lån, garanti), institutionell form samt storlek på stödet. Systemet ska vara tillämpligt på euroländer (utom de med makroekonomiska anpassningsprogram) men stå öppet för medlemsstater utanför euroområdet och vara förenligt med den inre marknaden.

Förhandssamordning av planer för större reformer av den ekonomiska politiken är föremål för en pilotstudie som utförs av Kommittén för ekonomisk politik. Pilotstudien syftar till att undersöka hur denna samordning kan fungera bra i praktiken. Studien förväntas vara färdig i början av 2014.

16.4 Europeiska investeringsbanken

Europeiska investeringsbanken (EIB) är en fristående institution inom EU. Bankens huvudsyfte är att bidra till en balanserad och störningsfri utveckling av den inre marknaden. Detta görs genom långsiktig finansiering av samhällsekonomiskt lönsamma projekt som främjar detta syfte. Prioriterade områden för bankens verksamhet är finansiering till forskning och utveckling, innovation, energi, miljöskydd, motverkande av klimatförändringar, små och medelstora företag samt transporter.

Under 2013 har EIB:s finansiering legat på en högre nivå än föregående år, ca 69 miljarder euro i tecknade lån (prognos). Detta framförallt till följd av det kapitaltillskott som det beslutades om under 2012.

Huvudsakliga frågor som behandlades under året var:

- Kriterier för EIB:s energinvesteringar
- Utformning av det nya lönesystem som ska gälla för alla som anställs vid banken från och med juli 2013
- Gemensamt förslag från kommissionen och EIB om ett initiativ för finansiering av små och medelstora företag
- Kapitaltillskott för Europeiska investeringsfonden (EIF) samt ett ytterligare mandat från EIB
- Renovering och utbyggnad av EIB:s campus
- EIB:s budget inklusive löner

Europeiska rådet beslöt under 2012 om ett kapitaltillskott till EIB om 10 miljarder euro med syftet att öka EIB:s sammanlagda utlåningskapacitet i EU med 60 miljarder euro samt för att stärka EIB:s finansiella ställning. Den ökade utlåningen ska ske över tre år och förväntas bidra till ökad tillväxt och sysselsättning i EU. Ökade investeringar förväntas särskilt

Skr. 2013/14:115 ske inom följande områden: forskning, utveckling, innovationer och utbildning, små och medelstora företag, resurseffektivitet samt strategisk infrastruktur.

16.4.1 Europeiska investeringsfonden

Europeiska investeringsfonden (EIF), som ingår i EIB-gruppen, är unionens gemensamma organ för riskkapital och garantier till små och medelstora företag. Fonden investerar indirekt i företag via europeiska riskkapitalfonder. Under året har fondens investeringar legat på ungefär samma nivå som föregående år.

Ett förslag om kapitaltillskott om 1,6 miljard euro till EIF diskuteras för närvarande och till detta förväntas EIB bidra med 994 miljoner euro, baserat på att man äger 62 procent av fonden. Utöver detta föreslås ett mandat om 4 miljarder euro över de kommande sju åren från EIB för EIF:s kapitalförstärkningsverksamhet.

16.5 EU i G20

Vid G20:s toppmöten representeras EU av ordförandena för Europeiska rådet och kommissionen. På finansministermöten representeras EU av ordförandeskapet, kommissionen och ECB. Inför varje G20-möte tas gemensamma ståndpunkter fram och godkänns av respektive rådskonstellation eller Europeiska rådet. Utöver EU är följande länder medlemmar i G20: Argentina, Australien, Brasilien, Kanada, Kina, Frankrike, Tyskland, Indien, Indonesien, Italien, Japan, Mexiko, Ryssland, Saudiarabien, Sydafrika, Sydkorea, Turkiet, Storbritannien och USA. Spanien deltar vid G20-möten som observatör.

Under 2013 hölls ett stats- och regeringschefsmöte, fyra finansministermöten och ett gemensamt finans- och arbetsmarknadsministermöte.

Det ryska ordförandeskapet 2013 hade fem huvudprioriteringar:

- i) den globala ekonomin och arbetet med att främja hållbar tillväxt,
- ii) reform av den internationella finansiella arkitekturen, inklusive inflytande och representation i IMF,
- iii) initiativ för att främja långsiktiga investeringar,
- iv) reformprocessen i finansiell sektor,
- v) ökad transparens och informationsutbyte på skatteområdet

G20-agendan har även präglats av den ekonomiska och finansiella krisen. Vid toppmötet i St. Petersburg kom stats- och regeringscheferna bl.a. överens om att

- ge fullt stöd till G20:s finansministrars och centralbankscheferns arbete med att öka transparens och informationsutbyte på skatteområdet
- välkomna inrättandet av Financial Stability Board (FSB) som en juridisk person med större ekonomisk självständighet och utökad kapacitet

- sätta press på strandade förhandlingar i Världshandelsorganisationen (WTO) och bekämpa protektionism

Skr. 2013/14:115

Inför toppmötet prioriterade ordförandelandet en överenskommelse om ökad tillgång till resurser för investeringar i låg- och medelinkomstländer, särskilt infrastruktur och finansiering för små och medelstora företag i syftet öka tillväxt och skapa fler arbetstillfällen. Det som diskuterades var framförallt hur förhållandet mellan kapitalmarknaden och stater kunde stärkas bl.a. genom att mobilisera resurser inom den privata sektorn.

Samråd med EU-nämnden har skett vid de tillfällen som Europeiska rådet eller Ekofin-rådet diskuterat EU:s gemensamma ståndpunkter. Australien är sedan december 2013 nytt ordförandeland.

17 Finansmarknaden

Arbetet med att förstärka regelverket på finansmarknadsområdet har under året varit präglad av en fortsatt hög regleringstakt. Ett flertal nya förslag har lagts, bl.a. om en gemensam avvecklingsmekanism, penningmarknadsfonder, bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism, långsiktiga investeringsfonder, index och lagstiftningspaketet för betaltjänster, vilket inkluderar frågor om betalkonto, betaltjänster och mellanbanksavgifter.

17.1 Försäkringsmarknaden

17.1.1 Omnibus II-direktivet/minimidirektivet

Omnibus II-direktivet är ett direktiv där kommissionen föreslår en rad ändringar i Solvens II-direktivet och prospektdirektivet (se fakta-promemoria 2010/11:FPM76). Solvens II-direktivet innehåller ett nytt riskbaserat regelverk för försäkringsföretag och syftar bl.a. till att stärka sambandet mellan kapitalkrav och de risker som företagen är exponerade mot. I prospektdirektivet finns regler om de prospekt som ska upprättas och offentliggöras när överlåtbara värdepapper erbjuds till allmänheten eller tas upp till handel på en reglerad marknad.

Genom Omnibus II-direktivet föreslås bl.a. ändringar i fråga om de områden där kommissionen ska ges befogenhet att besluta om tekniska standarder samt hur försäkringsföretagen ska beräkna och hantera sina långa försäkringsskulder. Vidare har frågan om när Solvens II-direktivet ska införlivas och tillämpas hanterats i ett separat direktiv det s.k. minimidirektivet. I september 2012 antog rådet och Europaparlamentet ett direktiv som innebär att datumen för införlivande och tillämpning av Solvens II-direktivet skulle flyttas fram till den 30 juni 2013 respektive den 1 januari 2014. I oktober 2013 presenterade kommissionen ett nytt förslag till ändring i Solvens II-direktivet gällande datumen för

Skr. 2013/14:115 införlivande och tillämpning (minimidirektiv II). Där föreslogs att datum för införlivande skulle flyttas fram till den 31 januari 2015 och att datum för tillämpning skulle flyttas fram till den 1 januari 2016.

Bakgrunden till förslaget är att förhandlingarna angående Omnibus II-direktivet fortsatt under hösten 2013 och därmed har flera medlemsstater aviserat att datumen måste flyttas fram ytterligare för att Solvens II-direktivet ska kunna färdigställas och införlivas i tid. Förhandlingarna under hösten – i rådet och i s.k. triloger mellan rådet, kommissionen och Europaparlamentet – har utmynnat i kompromissförslag när det gäller de båda direktivförslagen. Kompromissförslaget innehåller bl.a. att datumet för införlivande av Solvens II-direktivet flyttas fram ytterligare, nu till den 31 mars 2015. Minimidirektivet och Omnibus II-direktivet antogs i Coreper i november respektive december, och kommer sannolikt antas i rådet i början av 2014.

17.2 Värdepappersmarknaden

17.2.1 Marknader för finansiella instrument

I juni enades rådet om en allmän inriktning om kommissionens förslag till en förordning och ett nytt direktiv om marknader för finansiella instrument (MiFIR/MiFID II) som lades fram under hösten 2011 (se faktapromemoria 2011/12:FPM34). Inför den allmänna inriktningen skedde samråd med EU-nämnden. Sedan dess har medlemsstaterna förhandlat med Europaparlamentet om förslagen som innebär ändringar i de regler som gäller enligt direktivet om marknader för finansiella instrument (MiFID I), som huvudsakligen har genomförts i svensk rätt genom lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. Sverige är positivt till att regelverket på värdepappersmarknadsområdet anpassas till den utveckling som har skett sedan 2007.

Förslagen ingår som en del i reformeringen av det EU-rättsliga regelverket på finansmarknadsområdet och tar sikte på att uppnå ett säkrare, sundare, mer genomlyst och ansvarstagande finansiellt system, att uppfylla åtaganden i G20, att ta itu med finanssystemets mindre reglerade delar och förbättra genomlysning och tillsyn, inte minst för finansiella instrument som främst handlas vid sidan av handelsplatser (OTC). Förslagen tar främst sikte på verksamhet som drivs av värdepappersföretag och börser.

Regeringen tillsatte i våras en utredning som ska ta fram förslag till nödvändiga ändringar i svensk rätt. Avsikten är att utredningens förslag ska remitteras hösten 2014.

17.2.2 Öppenhetsdirektivet

Europaparlamentet och rådet kom i våras överens om ändringar i det s.k. öppenhetsdirektivet (se faktapromemoria 2011/12:FPM40). Öppenhetsdirektivet reglerar vilken finansiell information som ska offentliggöras av emittenter vars värdepapper är upptagna till handel på en reglerad

marknad samt skyldigheten att anmäla större innehav av exempelvis aktier i sådana bolag i samband med att vissa angivna tröskelvärden tangeras eller passeras (s.k. flaggningskyldighet). Sverige ser positivt på att öppenhetsdirektivet har förtydligats, förstärkts och anpassats till den utveckling som har skett på finansmarknaderna sedan direktivet trädde i kraft. Bland annat har det nu införts åtgärder för att öka bolags intresse för att ta upp sina värdepapper till handel på en reglerad marknad, förbättra informationen om ägarstrukturen i emittenter och göra tillämpningen av öppenhetsdirektivet mer effektiv. Rådet antog i oktober det direktiv som ändrade öppenhetsdirektivet. Inför detta skedde skriftligt samråd med EU-nämnden. Ändringsdirektivet trädde i kraft den 26 november. Regeringen har under hösten tillsatt en utredning som ska ta fram förslag till nödvändiga ändringar i svensk rätt. Avsikten är att utredningens förslag ska remitteras under hösten 2014.

17.2.3 Marknadsmisbruk och manipulation av referensvärden

Rådet beslutade i december 2012 om en allmän inriktning avseende kommissionens förslag till förordning respektive direktiv om marknadsmisbruk (se faktapromemoria 2012/13:FPM1 samt de tidigare faktapromemoriorna 2011/12:FPM35 och 2011/12:FPM36). Under våren inleddes förhandlingar med Europaparlamentet om förslaget till marknadsmisbruksförordning. Förhandlingarna avslutades genom att Europaparlamentet och rådet träffade en principöverenskommelse, vilken antogs i Coreper i juni.

Principöverenskommelsen innebär att den för Sverige viktiga frågan om att medlemsstaterna inte ska vara skyldiga att införa administrativa sanktioner för överträdelser som är straffbelagda har tillgodosetts.

Under hösten inleddes förhandlingar med Europaparlamentet om direktivförslaget om straffrättsliga påföljder för marknadsmisbruk. En principöverenskommelse ingicks i december och antogs i Coreper strax före jul.

Kommissionens justerade förslag, som syftade till att manipulation av referensvärden ska omfattas av bestämmelserna om marknadsmisbruk, har omhändertagits i överenskommelserna.

Slutligt antagande av rättsakterna kommer inte att kunna ske förrän en överenskommelse har ingåtts angående kommissionens förslag till ändringar i direktivet om marknader för finansiella instrument (se faktapromemoria 2011/12:FPM34 och avsnitt 17.2.1), till vilket flera bestämmelser i förordningen respektive direktivet hänvisar.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i juli inför att principöverenskommelsen om marknadsmisbruksförordningen skulle diskuteras i Ekofin-rådet.

17.2.4 Europeiska långsiktiga investeringsfonder

Förslaget om europeiska långsiktiga investeringsfonder syftar till att förbättra möjligheterna till finansiering av små och medelstora företag och långsiktiga projekt inom EU (se faktapromemoria 2012/13:FPM

140). Förslaget kompletterar direktivet om förvaltare av alternativa investeringsfonder (2011/61/EU). Genom att uppfylla de krav som föreslås i förordningen ges förvaltare som har auktoriserats i enlighet med detta direktiv möjlighet att marknadsföra andelar eller aktier i europeiska långsiktiga investeringsfonder i sitt hemland och, efter underrättelse till den behöriga myndigheten i hemlandet, även i andra länder inom ESS.

Marknadsföring av andelar eller aktier föreslås kunna ske till alla kategorier av investerare, inklusive konsumenter. I enlighet med fondernas långsiktiga inriktning saknar andelsägarna enligt förslaget möjlighet till förtidsinlösen av fondandelar, innan fonden upplöses genom avveckling av dess innehav. Sverige stöder inte att andelar eller aktier i en europeisk långsiktig investeringsfond ska kunna marknadsföras till konsumenter.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i november.

17.3 Bankmarknaden

17.3.1 Direktiv om att förhindra att finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism

I början av året presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om förhindrande av att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism. Förslaget syftar till att uppdatera och anpassa den befintliga lagstiftningen till reviderade internationella standarder. Revidering sker också med hänsyn till utfallet av den interna översyn som har gjorts av tillämpningen av det befintliga direktivet (2005/60/EG). Förslagen medför bl.a. att omfattningen av det administrativa ramverket för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism i vissa delar utvidgas (se faktagromemoria 2012/13:FPM72).

I sina slutsatser den 22 maj manade Europeiska rådet till snabba framsteg med sikte på ett antagande av en revidering innan årets slut. Förslaget har förhandlats under året och varit uppe dels för information vid Ekofin-rådet i maj, dels för diskussion vid Ekofin-rådet i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum inför båda dessa tillfällen.

17.3.2 Förordning om information som åtföljer överföringar av medel

Tillsammans med direktivet om förhindrande av att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism presenterade kommissionen också ett förslag till förordning om information som åtföljer överföringar av medel. I likhet med direktivförslaget syftar även detta förslag till att uppdatera och anpassa den befintliga förordningen (1781/2006) med hänsyn till reviderade internationella standarder och till utfallet av den interna översyn som har

gjorts av tillämpningen av den befintliga förordningen. Revideringen medför bl.a. att omfattningen av förordningen i vissa delar utvidgas och att tidigare luckor beträffande genomlysningsskraven åtgärdas (se faktapromemoria 2012/13:FPM73). Förhandlingar har inte inletts under året men information om förslaget lämnades till finansutskottet i mars.

17.3.3 Insättningsgarantidirektivet

I juli 2010 presenterade kommissionen ett förslag till ett omarbetat insättningsgarantidirektiv (se faktapromemoria 2009/10:FPM121). Förslaget syftar till att harmonisera och stärka insättningsgarantisystemen i EU och därigenom öka konsumenternas skydd samt främja den finansiella stabiliteten.

Förslaget innebär bl.a. att det införs harmoniserade regler för finansieringen av insättningsgarantisystemen, att utbetalningstiden vid ersättningsfall förkortas och att informationen till insättarna förbättras. En allmän inriktning antogs i juni 2011. Trilogförhandlingar inleddes i september 2011 men har varit vilande i väntan på bl.a. krishanteringsdirektivet. Förhandlingarna återupptogs i en andra läsning i oktober 2013 och en politisk överenskommelse nåddes i december.

17.3.4 Lagstiftningspaket för betaltjänster

Betalkontodirektivet

I maj lade kommissionen fram ett förslag till direktiv om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (se faktapromemoria 2012/13:FPM117). Förslaget syftar till att fortsätta utveckla den inre marknaden för finansiella tjänster och ge alla konsumenter möjlighet att dra fördel av den inre marknaden genom att förbättra insynen i och öka jämförbarheten av avgifter i samband med betalkonton, underlätta byte av betalkonto samt ge konsumenter inom EU tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner.

Förhandlingar i rådsarbetsgrupp inleddes i september och Coreper enades om en allmän inriktning i december. Överläggning med finansutskottet ägde rum i november.

Revidering av betaltjänstdirektivet

Kommissionen presenterade den 24 juli förslag till ett reviderat betaltjänstdirektiv (se faktapromemoria 2012/13:FPM156), vilket syftar till att anpassa ramverket för marknaden för elektroniska betalningar i EU till den utveckling som ständigt sker. De föreslagna nya reglerna är tänkta att säkerställa att det inte uppstår luckor i regelverket. Revideringen syftar även till att bidra till lika konkurrensvillkor, konsumentskydd och den inre marknads funktionalitet. Förhandlingar i rådsarbetsgrupp har ännu inte inletts. Information lämnades till finansutskottet i september.

Kommissionen presenterade den 24 juli en förordning om förmedlingsavgifter för kortbaserade betalningstransaktioner (se faktagromemoria 2012/13:FPM155), som hör ihop med förslaget till ett reviderat betaltjänstdirektiv (se ovan). Förordningen innebär att det föreslås gemensamma regler för tak för förmedlingsavgifter (vanligen kallade mellanbanksavgifter) i EU, när man betalar med kort som är vanligen förekommande hos konsumenterna. Förordningen innehåller också ett antal företagsregler som riktar in sig mot kortföretagen. Förhandlingar i rådsarbetsgrupp har ännu inte inletts. Information lämnades till finansutskottet i september.

17.3.5 Bankunionen

I september 2012 presenterade kommissionen ett meddelande om en samlad bankunion. Enligt kommissionen är syftet med att skapa en europeisk bankunion att återskapa förtroende i den europeiska banksektorn och för euron.

I samma månad presenterade kommissionen också ett förslag om en gemensam mekanism för banktillsyn i EU (se faktagromemoria 2012/13:FPM10). Förslaget innebär att Europeiska centralbanken får tillsynsbefogenheter över kreditinstitut i eurozonen samt i övriga medlemsstater som väljer att ingå nära samarbete med tillsynsmekanismen. Under hösten 2012 pågick intensiva förhandlingar av förslaget om den gemensamma tillsynsmekanismen och i december nåddes en uppgörelse i Ekofin-rådet. Under våren 2013 pågick trilogförhandlingar med Europaparlamentet som ledde till en preliminär överenskommelse i maj. Resultatet i de frågor som var viktiga för Sverige i förhandlingarna i rådet påverkades inte av trilogförhandlingarna. Förordningarna om den gemensamma tillsynsmekanismen antogs slutligt vid Ekofin-rådet i oktober 2013 och har publicerats.

I juli 2013 presenterade kommissionen nästa delförslag i bankunionen, om en gemensam avvecklingsmekanism (se faktagromemoria 2012/13:FPM148). Förslaget innebär att bankavveckling i de medlemsstater som ingår i bankunionen hanteras centralt och att kommissionen ges befogenhet att besluta om avveckling av enskilda banker. Det skapas också en gemensam avvecklingsfond för att täcka vissa avvecklingskostnader.

Under hösten har intensiva förhandlingar om förslaget om den gemensamma avvecklingsmekanismen pågått i en särskilt skapad tillfällig arbetsgrupp, i Coreper och i Ekofin-rådet.

Sverige har under förhandlingarna drivit att skapandet av avvecklingsmekanismen inte får leda till att medlemsstater som inte deltar diskrimineras eller påverkas negativt samt att nationella avvecklingsmyndigheter i deltagande medlemsstater bör ha så stort inflytande som möjligt i beslutsfattandet. En överenskommelse i Ekofin-rådet nåddes i december. I överenskommelsen fick Sverige gehör för sina krav och inför trilogförhandlingar med Europaparlamentet finns inga kvarstående frågor för svensk del.

Information och samråd med EU-nämnden har skett inför Europeiska rådets möten i oktober och december samt inför Ekofin-rådet i november och december. Överläggningar med finansutskottet hölls i november. Skr. 2013/14:115

17.3.6 Kapitaltäckning

Förslaget om ett nytt lagstiftningspaket om bl.a. kapitaltäckning för kreditinstitut och värdepappersföretag har behandlats i Ekofin-rådet där en allmän inriktning antogs i mitten av maj 2012. Efter detta följde förhandlingar mellan rådet och Europaparlamentet som avslutades med en överenskommelse som antogs av rådet i slutet av mars 2013.

De resulterande lagstiftningsakterna (tillsynsförordningen och fjärde kapitaltäckningsdirektivet) publicerades sedan i slutet av juni i EU:s officiella tidning. Tillsynsförordningen börjar gälla direkt den 1 januari 2014 medan det fjärde kapitaltäckningsdirektivet ska föras in i svensk rätt.

De nya kapitaltäckningsreglerna syftar i huvudsak till att genomföra den internationella Basel 3-överenskommelsen inom EU och ska ersätta gällande direktiv (se faktapromemoria 2010/11:FPM148). Det föreslagna regelverket innehåller bl.a. bestämmelser om krav på kapitaltäckning, skuldsättningsgrad, likviditetskrav samt bestämmelser om tillsyn, bolagsstyrning, sanktioner och kapitalbuffertar.

Samråd med och informationsgivning till riksdagen har ägt rum vid flera tillfällen, inklusive informationsgivning till finansutskottet i februari och samråd med EU-nämnden i mars.

17.3.7 Krishanteringsdirektivet

I juni 2012 presenterade kommissionen ett förslag till ett ramverk för hantering av banker, kreditmarknadsföretag och värdepappersföretag i kris (se faktapromemoria 2011/12:FPM165). Förslaget syftar till att säkerställa att myndigheter har trovärdiga verktyg för att avveckla institut på ett sätt som minimerar spridningsrisker och samtidigt behåller tillgången på grundläggande finansiella tjänster. Aktieägarna, åtminstone vissa borgenärer och bankindustrin i stort – genom någon form av stabilitetsfond – ska bära kostnaderna för ett eventuellt omhändertagande av en bank i kris. På så sätt ska incitamenten för ett överdrivet risktagande minskas.

Genom direktivet föreslår kommissionen åtgärder inom följande områden: förberedande och förebyggande åtgärder, åtgärder för tidigt ingripande, avvecklingsåtgärder, samordning av gränsöverskridande krishantering samt finansiering av kostnaderna för avveckling och sanktioner.

En allmän inriktning nåddes i rådet i juni 2013, och därefter påbörjades trilogförhandlingar med Europaparlamentet som ledde till en politisk överenskommelse i december. Finansutskottet informerades i februari, mars, juni och november (samt vid tre tillfällen under 2012). Samråd med och informationsgivning till EU-nämnden skedde vid flera tillfällen, senast i december.

17.3.8 Finansiering av europeiska ekonomin

Den 25 mars i år antog kommissionen en grönbok om långsiktig finansieringen av Europas ekonomi. Då finanskrisen påverkat den europeiska finansiella sektorns förmåga att kanalisera sparande till långsiktiga investeringar, finns det ett behov att undersöka vad som kan göras för att förbättra tillgången till långsiktig finansiering samt finansiering till små och medelstora företag. Grönboken koncentreras på hur den processen fungerar och identifierar alternativ till de traditionella kapitalkanalerna som banker (se faktapromemoria 2012/13:FPM93). Grönboken följdes av en konsultation samt tillsättandet av en högnivågrupp med uppgift att utreda alternativen vidare.

17.3.9 Initiativ för finansiering till små och medelstora företag

För att förstärka finansieringskanalerna för europeiska små och medelstora företag, lade kommissionen och Europeiska investeringsbanken (EIB) i juni fram ett förslag där medlemsstater frivilligt får allokera om strukturfondsmedel för att garantera banklån till små och medelstora företag. Detta förslag behandlades på Europeiska rådet både i juni och i oktober. Sverige har haft en skeptisk inställning till förslaget och var drivande i att begränsa dess omfattning. Initiativet kommer att gälla från 1 januari 2014 och det är fortfarande oklart hur många medlemsstater som kommer att delta. Samråd med EU-nämnden skedde i oktober.

17.4 Direktiv om bostadslåneavtal

Kommissionen presenterade under våren 2011 ett direktivförslag om bostadslåneavtal och intensiva förhandlingar har pågått sedan dess (se faktapromemoria 2010/11:FPM104). Coreper enades i maj 2012 om en allmän inriktning och gav ordförandeskapet mandat att inleda förhandlingar med Europaparlamentet. Förhandlingarna mellan rådet och Europaparlamentet pågår sedan juli 2012. Europaparlamentet antog sin ståndpunkt den 10 december. Enligt kommissionen finns det två syften med förslaget. Dessa är dels att skapa en effektiv och konkurrenskraftig inre marknad för konsumenter, kreditgivare och kreditförmedlare med en hög skyddsnivå, dels att främja finansiell stabilitet genom att sörja för ansvarsfullt fungerande marknader för hypotekslån.

Direktivet är tänkt att leda till en harmonisering av bestämmelserna på de områden som det reglerar. Förslaget innehåller vissa krav på kreditgivare och kreditförmedlare, t.ex. om hur de ska uppföra sig vid tillhandahållande av bostadskrediter och vilken minimikompetens de ska ha. Kreditförmedlare föreslås ställas under tillsyn och övervakning.

Förslaget innehåller också bestämmelser om utformningen av reklam och marknadsföring för bostadskrediter, vilken information konsumenterna ska få innan ett kreditavtal ingås, krav på kreditprövning av konsumenter, hur den effektiva räntan ska beräknas, rådgivning om

kredit samt om konsumenternas rätt till förtidsbetalning av sina skulder enligt bostadskreditavtal. Skr. 2013/14:115

Förnyad överläggning har under året ägt rum med civilutskottet. Information har även vid annat tillfälle lämnats till utskottet.

18 Skatter

Skattesystemet är ett viktigt nationellt instrument för att främja en god ekonomisk utveckling, en varaktig hög sysselsättning och en uthållig finansiering av offentliga utgifter. Samarbetet inom EU på skatteområdet syftar bl.a. till att säkerställa den inre marknads uppbyggande och funktion och att undvika snedvridning av konkurrensen. Under året har man kommit överens om ett åtgärdsprogram om momsusk, en förordning om tillämpningen av mervärdesskatteregler om beskattningsland för elektroniska tjänster och en förordning om en fortsättning av åtgärdsprogrammet för skattefrågor (Fiscalis 2020). Vidare har diskussioner förts om kommissionens förslag om bl.a. sparandeditivet, energiskattedirektivet, en gemensam konsoliderad bolagsskattebas och en skatt på finansiella transaktioner.

18.1 Punktskatter

18.1.1 Skatt på finansiella transaktioner

Den 22 januari bemyndigade Ekofin-rådet elva medlemsstater (Belgien, Estland, Frankrike, Grekland, Italien, Portugal, Slovenien, Slovakien, Spanien, Tyskland och Österrike) att inleda ett fördjupat samarbete om en skatt på finansiella transaktioner (FTT). Detta skedde sedan dessa medlemsstater uppmanat kommissionen att lämna ett förslag till bemyndigande om fördjupat samarbete avseende FTT. Bakgrunden var att det vid Ekofin-rådet i juni 2012 bekräftats att det inte fanns enhälligt stöd för den FTT som i september 2011 föreslagits av kommissionen (inom EU27).

Sverige röstade ja till bemyndigandet, men gjorde tillsammans med Bulgarien, Danmark, Polen, Rumänien och Ungern ett gemensamt protokolluttalande i vilket undertecknande medlemsstater förutsatte att icke deltagande medlemsstaters intressen skulle beaktas i den fortsatta behandlingen av skatteförslaget efter att bemyndigandet om ett fördjupat samarbete hade godkänts.

Den 14 februari 2013 presenterade kommissionen ett förslag till rådets direktiv om genomförande av det fördjupade samarbetet på området (se faktapromemoria 2012/13:FPM76).

Under året har förhandlingar om direktivförslaget pågått i rådsarbetsgruppen för skattefrågor. Sverige har deltagit aktivt, men har inte rösträtt. Den första läsningen av förslaget inom ramen för ett

Skr. 2013/14:115 fördjupat samarbete har avslutats. Rådets rättstjänst presenterade i september ett yttrande om förslaget förenlighet med bl.a. EU-rätten. Rättstjänsten anser att förslaget etableringsprincip (när det gäller finansinstitut från icke deltagande medlemsstater) inte är förenlig med EU-rätten. Etableringsprincipen är basen för beskattning av företag utanför de elva deltagande medlemsstaterna vid transaktioner med anknytning till de deltagande.

Regeringen anser att Sverige inte ska delta i ett fördjupat samarbete i EU om en skatt på finansiella transaktioner. Regeringen har dock respekt för att en sådan skatt har hög politisk prioritet för flera medlemsstater. Regeringen förutsätter att icke deltagande medlemsstaters intressen beaktas i den fortsatta behandlingen av skatteförslaget efter att bemyndigandet om ett fördjupat samarbete godkänts. En skatt med smalare skattebas är ett sätt att minska de negativa effekterna av FTT och skulle därför vara att föredra. Regeringen motsätter sig FTT som egna medel.

Samråd med EU-nämnden och överläggning med skatteutskottet ägde rum i januari.

18.1.2 Energiskattedirektivet

Det nuvarande energiskattedirektivet är föråldrat och behöver samordnas med EU:s ambitiösa klimat- och energipolitiska mål. För att uppfylla dessa mål behövs väl fungerande, samordnade och effektiva verktyg. Kommissionen presenterade därför under 2011 en översyn och förslag till ändringar av direktivet (se faktapromemoria 2010/11:FPM113).

Förslaget har under drygt två års tid diskuterats i rådsarbetsgruppen för skattefrågor utan att enighet kunnat nås. Europeiska rådet efterfrågade i mars 2013 att arbetet med direktivförslaget drivs framåt. Ekofin-rådet noterade en framstegsrapport över arbetet i juni.

Sverige verkar för en kompromisslösning som bevarar de huvudsakliga grundelementen i kommissionens förslag.

18.2 Mervärdesskatt

18.2.1 Åtgärds paket mot momsbedrägerier

Vid Ekofin-rådet i juni nåddes en politisk överenskommelse om två direktivförslag, dels om en mekanism för snabba insatser mot momsbedrägeri (se faktapromemoria 2012/13:FPM3), dels om omvänd skattskyldighet för moms för vissa varor och tjänster som är särskilt utsatta för bedrägerier.

Direktiven, som behandlades som ett paket mot momsbedrägerier, antogs sedan slutligt av rådet för utrikesfrågor den 22 juli. Direktiven har nu trätt i kraft och har båda en begränsad löptid till utgången av 2018.

Överläggning har skett med skatteutskottet i juni och samråd har ägt rum med EU-nämnden i maj och juni.

18.2.2 Förordning om mervärdesskatteregler om beskattningsland för elektroniska tjänster

Den 21 juni nådde Ekofin-rådet en politisk överenskommelse om det förslag om nya regler i rådets genomförandeförordning som kommissionen lade fram i december 2012 i syfte att förtydliga och klargöra tillämpningen av nya regler i mervärdesskattedirektivet (se faktagromemoria 2012/13:FPM45). Slutligt beslut fattades av rådet för rättsliga och inrikes frågor den 7 oktober.

Enligt de nya reglerna i mervärdesskattedirektivet ska telekommunikationstjänster, elektroniska tjänster samt radio- och tv-sändningar som säljs till privatpersoner i en annan medlemsstat beskattas i köparens medlemsstat (i stället för i säljarens medlemsstat) från och med den 1 januari 2015.

Sverige instämmer i kommissionens uppfattning att det är viktigt att reglerna är enkla och förutsägbara för företagen. Det är också viktigt att reglerna tillämpas på ett enhetligt sätt så att företag i olika EU-länder behandlas lika och såväl dubbelbeskattning som icke-beskattning undviks.

Överläggning ägde rum med skatteutskottet i juni.

18.2.3 Standardiserad mervärdesskattedeclaration

I oktober presenterade kommissionen ett förslag om standardiserad mervärdesskattedeclaration (se faktagromemoria 2013/14:FPM26). Syftet med förslaget är att företag i EU ska kunna lämna standardiserade mervärdesskatteuppgifter till skattemyndigheterna i ett gemensamt, företrädesvis elektroniskt, format. I förslaget behandlas innehållet i den standardiserade mervärdesskattedeclarationen samt hur och när den ska lämnas.

Kommissionen presenterade förslaget vid Ekofin-rådet den 15 november.

18.3 Företagsbeskattning

18.3.1 Gemensam konsoliderad bolagsskattebas

Diskussioner har under året ägt rum i rådsarbetsgruppen för skattefrågor om det förslag om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas (CCCTB) som kommissionen överlämnade i mars 2011 (se faktagromemoria 2010/11:FPM96). En första övergripande läsning av förslaget avslutades förra året. Under året har diskussioner om olika kompromissförslag avseende beräkningen av skattebasen och en generell regel mot missbruk förts i rådsarbetsgruppen.

Enligt kommissionen är ett av huvudsyftena med förslaget att lösa problemen med internprissättning och gränsöverskridande förlustutjämning. Enligt förslaget ska CCCTB fungera parallellt vid sidan av nuvarande nationella bestämmelser och vara frivilligt, dvs. företagen ska

Skr. 2013/14:115 kunna välja om de vill bli beskattade enligt de vanliga nationella skattereglerna eller enligt CCCTB.

Modellen innebär att en gemensam skattebas räknas fram för alla EU-företag i en koncern. Basen kommer därefter att fördelas på ett schablonmässigt sätt mellan dessa företag. Företagen ska alltså beskattas utifrån en schablonmässigt fördelad vinst och inte utifrån den verkliga vinsten. Varje stat tillämpar sedan sin bolagsskattesats på sin andel av skattebasen.

18.3.2 Uppförandekoden för företagsbeskattning

Enligt uppförandekoden ska skatteåtgärder som innebär en påtagligt lägre effektiv beskattningsnivå än den som normalt tillämpas i en medlemsstat granskas. Medlemsstaterna åtar sig också att inte införa nya skadliga skatteåtgärder samt att se över nuvarande bestämmelser (frysning). Vidare ska medlemsstaterna avveckla de skatteåtgärder som bedöms vara skadliga (avveckling).

En särskild högnivågrupp, uppförandekodgruppen, har inrättats inom rådet för att genomföra uppförandekodens bestämmelser. Vissa andra frågor inom kodens ram ska därutöver behandlas enligt gruppens arbetsprogram. Detta gäller förhållandet till tredjeland, administrativ praxis, åtgärder för att motverka skattebedrägeri och annat missbruk, övervakning av genomförande av överenskomna riktlinjer, framtagande av riktlinjer för olika typer av förmånliga regimer samt vissa frågor om skatteplanering med hjälp av särskilda skatteregimer för investeringsfonder. Gruppen lämnar varje halvår en rapport som antas av rådet.

Samråd har skett med EU-nämnden i juni.

18.3.3 Moder-/dotterbolagsdirektivet

Den 25 november presenterade kommissionen ett förslag till ändring i rådets direktiv 2011/96/EU om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater (se faktapromemoria 2013/14:FPM38).

Syftet är att dels förhindra dubbel icke-beskattning, dels förhindra skatteundandragande och skattemissbruk genom artificiella arrangemang. Kommissionen föreslår att utdelningar och övriga vinstöverföringar från dotterbolag till moderbolag ska vara skattefria i moderbolaget endast i den mån betalningen inte är avdragsgill i dotterbolaget. Kommissionen föreslår även en gemensam obligatorisk anti-missbruksbestämmelse för medlemsstaterna.

18.4 Administrativt samarbete

18.4.1 Sparandedirektivet

Under året har flera försök gjorts i rådet att nå en politisk överenskommelse om ändringar i sparandedirektivet, som kommissionen

föreslog 2008 (se faktapromemoria 2008/09:FPM71). Syftet var att täppa till vissa kryphål i det nuvarande sparandedirektivet, som började tillämpas den 1 juli 2005. Ändringarna innebär bl.a. att även betalningar som går via vissa obeskattade juridiska konstruktioner, såväl inom som utanför EU, till fysiska personer inom EU, ska omfattas av direktivet. Dessutom avses tillämpningsområdet utökas till att bl.a. omfatta vissa livförsäkringar. Förändringarna syftar också till att höja kvaliteten på den information som utbyts så att den fysiska person som mottar en räntebetalning med större säkerhet kan identifieras.

Vidare har under året ett mandat antagits för kommissionen att förhandla med Schweiz, Liechtenstein, Monaco, Andorra och San Marino så att även dessa länder ska tillämpa de föreslagna ändringarna av direktivet. Att kommissionen kan påbörja förhandlingarna med relevanta tredjeländer är ett viktigt steg för att komma vidare i processen mot ett antagande av ett reviderat sparandedirektiv.

Sverige anser att det är angeläget att kvaliteten på den information som utbyts enligt sparandedirektivet förbättras och att de kryphål som uppmärksammas täpps till och stöder därför det kompromissförslag som har tagits fram.

Samråd har ägt rum med EU-nämnden i maj, november och december.

18.4.2 Skattebedrägeri och skatteundandragande

Ekofin-rådet antog i maj slutsatser om den handlingsplan som kommissionen presenterade i december 2012 för att stärka bekämpningen av skattebedrägeri och skatteundandragande. I handlingsplanen presenterar kommissionen de initiativ den redan har tagit, nya initiativ som kan utvecklas under innevarande år, initiativ som planeras för nästa år och initiativ som kräver en längre tidsram (se faktapromemoria 2012/13:FPM62). Vid samma tillfälle presenterade kommissionen en rekommendation om en samordnad skattepolitik gentemot tredjeland och en rekommendation om arbetet mot aggressiv skatteplanering.

I Europeiska rådets slutsatser från maj uttalades bl.a. att en prioriterad uppgift var att utöka det automatiska informationsutbytet inom EU och globalt. Vidare uppmanade man till antagande av det reviderade sparandedirektivet före årets utgång (se avsnitt 18.4.1).

Sverige ser det som angeläget att först fullfölja det arbete som redan har inletts på området. Det gäller främst sparandedirektivet och genomförandet av det nya direktivet om administrativt samarbete i fråga om beskattning på den direkta skattens område (se avsnitt 18.4.3). Samråd med EU-nämnden har ägt rum i maj.

18.4.3 Direktiv om administrativt samarbete i fråga om beskattning

I juni presenterade kommissionen ett förslag om ändring av direktivet om administrativt samarbete i fråga om beskattning (se faktapromemoria 2012/13:FPM150). I sin nuvarande utformning innehåller direktivet bestämmelser om automatiskt informationsutbyte mellan medlems-

staterna när det gäller vissa kategorier av inkomster och kapital, dock inte inkomster och tillgångar på finansiella konton.

Med anledning av att samtliga medlemsstater har ingått eller förväntas ingå avtal med USA om automatiskt informationsutbyte när det gäller inkomster och tillgångar på finansiella konton, föreslog kommissionen att det automatiska informationsutbytet enligt direktivet ska utvidgas till att avse också sådana inkomster och tillgångar.

OECD har påbörjat ett arbete med att ta fram en global standard för ett sådant automatiskt informationsutbyte. Det råder enighet mellan medlemsstaterna om att en utveckling av olika standarder för det nya automatiska informationsutbytet bör undvikas. Planen är att arbetet med OECD:s globala standard ska avslutas under 2014.

Regeringen stöder arbetet med inriktning på en enda global standard för automatiskt informationsutbyte. Sverige var ett av de länder som anslöt sig till det multilaterala samarbetet, i enlighet med den globala standarden, som Frankrike, Storbritannien, Italien, Spanien och Tyskland tagit initiativ till och de uttalanden som gjordes om detta i samband med Ekofin-rådet i maj. Samtidigt uttalade Danmark, Finland och Sverige också att det utökade automatiska informationsutbytet måste hanteras på EU-nivå för att på ett effektivt sätt kunna samordnas med redan beslutade åtgärder för automatiskt informationsutbyte inom EU. Regeringen är positiv till att direktivet om administrativt samarbete justeras för att överensstämma med den globala standarden som OECD arbetar med att ta fram.

18.4.4 Åtgärdsprogram för skattefrågor, Fiscalis 2020

Ett nytt åtgärdsprogram för skattefrågor (Fiscalis 2020), som ska ersätta det nuvarande programmet (Fiscalis 2013) antogs av rådet den 5 december.

Programmet syftar till att främja samarbetet i skattefrågor i unionen baserat på dels multilaterala kontroller, personligt nätverksbyggande och kompetensuppbyggnad, dels uppbyggnad och behållande av it-kapacitet (se faktagromemoria 2012/13:FPM25).

Det möjliggör ett operativt samarbete samt utbyte av bästa praxis och operativa kunskaper bland medlemsstaterna och de andra länder som deltar i programmet. Programmet kan också finansiera avancerad it-infrastruktur och avancerade it-system som möjliggör informationsutbyte samt att unionens skatteförvaltningar utvecklas till e-förvaltningar.

19 EU:s budget

EU:s budget omfattar den europeiska unionens samtliga förväntade inkomster och utgifter. Under 2013 förhandlades budgeten för 2014, vilket är det första året i den fleråriga budgetram som omfattar perioden 2014–2020. Förhandlingarna mellan rådet och Europaparlamentet resulterade i en kompromiss omfattande åtagande-

anslag om 142 640 miljoner euro och betalningsanslag om 135 500 miljoner euro. Den svenska EU-avgiften bestäms utifrån betalningsanslagen på EU:s årsbudget och beräknas uppgå till 37 270 miljoner kronor för 2013.

Skr. 2013/14:115

19.1 Förhandling om EU:s årsbudget 2014

EU-budgetens inriktning och nivå bestäms dels av den fleråriga budgetramen som anger ramar för samtliga utgifter och åtaganden under varje utgiftsrubrik för en sjuårsperiod, dels av EU:s årliga budgetprocess. Utgifterna bestäms även av de nivåer som fastställs i det löpande lagstiftningsarbetet i EU.

Budgeten för 2014 är den första i den fleråriga budgetram som omfattar perioden 2014–2020. Årsbudgetförfarandet för 2014 inleddes med att kommissionen den 26 juni 2013 presenterade sitt budgetförslag. Processen var försenad med anledning av förhandlingen om den fleråriga budgetramen. Åtagandanslagen föreslogs uppgå till 142 011 miljoner euro, vilket lämnar en marginal på 528,6 miljoner euro. Betalningsanslagen föreslogs uppgå till 135 866 miljoner euro med en marginal på endast 0,2 miljoner euro. Sverige har under förhandlingarna i rådet, mot bakgrund av Sveriges allmänna budgetrestriktiva hållning samt det behov av budgetkonsolidering som finns i många medlemsstater till följd av det finansiella och ekonomiska läget, ansett att kommissionens förslag legat för högt och saknar tillräckliga marginaler för att kunna möta oförutsedda händelser under budgetåret.

Rådet antog den 2 september med kvalificerad majoritet sin ståndpunkt avseende förslaget till årsbudget för år 2014. Rådets kompromiss innebar att åtagandanslagen minskade med 241 miljoner euro och betalningsanslagen minskade med 1061 miljoner euro jämfört med kommissionens budgetförslag, för att skapa större marginaler till utgiftstaken. Det ger en marginal om 769 miljoner euro för åtaganden och 1 061 miljoner euro för betalningar. Två medlemsstater lade ner sina röster. Övriga medlemsstater, inklusive Sverige, gav sitt stöd till ordförandeskapets kompromissförslag.

Den 23 oktober antog Europaparlamentet sin läsning av budgetförslaget, vilket innebar en ökning av åtagandanslagen i förhållande till kommissionens budgetförslag med 519 miljoner euro till 142 626 miljoner euro och en ökning av betalningsanslagen med 216 miljoner euro till 136 077 miljoner euro. Europaparlamentet föreslog att flexibilitetsinstrumentet – som ligger utanför budgettaken – mobiliseras för såväl åtaganden och betalningar med 274 respektive 211 miljoner euro.

Därefter vidtogs ett förlikningsförfarande i tre veckor mellan rådet och Europaparlamentet. Vid Ekofin-rådet den 11 november behandlades årsbudgeten för 2014 samt ändringsbudget 9 för år 2013. Ändringsbudget 9 avsåg mobilisering av Solidaritetsfonden för fyra medlemsstater som drabbats av översvämningar och skogsbränder under 2012 och 2013. Kompromissen omfattade åtagandanslag om 142 640 miljoner euro och betalningsanslag om 135 500 miljoner euro. Trots att flera medlemsstater

Skr. 2013/14:115 efterfrågade högre marginaler för både åtaganden och betalningar så kunde rådet med kvalificerad majoritet godkänna kompromissen om årsbudget för 2014 samt om ändringsbudget 9. Sverige, tillsammans med tre andra medlemsstater, kunde inte ge stöd för kompromissen eftersom marginalerna i årsbudgeten för 2014 var för små. Kompromissen antogs formellt av rådet den 19 november och slutligen av Europaparlamentet vid dess plenarsession den 20 november. Samråd med EU-nämnden och information till finansutskottet genomfördes inför rådets läsning av budgetförslaget i juli samt inför förlikningen i november.

19.2 Sveriges EU-avgift och återflöde

Den svenska EU-avgiften bestäms utifrån betalningsanslagen på EU:s årsbudget. I budgetpropositionen för 2014 beräknas den svenska avgiften uppgå till 37 270 miljoner kronor för 2013.

Sveriges EU-avgift fördelar sig på fem olika avgifter. För 2013 uppgår dessa enligt prognosen i budgetpropositionen för 2014 till 4 201 miljoner kronor för tullavgiften, 22 miljoner kronor för sockeravgiften, 1 743 miljoner kronor för den mervärdesskattebaserade avgiften, 30 868 miljoner kronor för den BNI-baserade avgiften samt 436 miljoner kronor för finansieringen av Storbritanniens budgetreduktion. Dessa belopp är beräknade efter Sveriges särskilda avgiftsreduktioner.

Enligt årsredovisningen för staten uppgick Sveriges återflöde från EU-budgeten under 2012 till sammanlagt ca 13,5 miljarder kronor. Återflödet fördelade sig huvudsakligen på gårdsstöd till lantbrukare (5 922 miljoner kronor), EU-finansiering av landsbygdsprogrammet (2 659 miljoner kronor), bidrag från EU:s regionalfond (1 546 miljoner kronor) samt bidrag från EU:s socialfond (1 084 miljoner kronor).

20 Skydd av EU:s finansiella intressen

Europeiska revisionsrättens granskning av kommissionens genomförande av budgeten ligger till grund för bedömningen av om kommissionen ska beviljas ansvarsfrihet för aktuellt budgetår. Sverige röstade nej till rådets rekommendation till Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2011 vid Ekofin-rådet i februari 2013.

20.1 Revisionsrättens årsrapport och ansvarsfrihet för kommissionen för genomförandet av budgeten samt bedrägeribekämpningsfrågor

I november varje år presenterar den Europeiska revisionsrätten sin årsrapport för föregående budgetår. I november 2013 var det således rapporten avseende 2012 års budgetår som presenterades.

Revisionsrättens slutsatser ligger till grund för den rekommendation som rådet ska lämna till Europaparlamentet om kommissionen ska beviljas ansvarsfrihet för det aktuella budgetåret. Detta görs vid ett rådsmöte i februari 2014.

Kommissionen presenterade under sommaren 2013 sin årliga rapport om skydd av EU:s ekonomiska intressen och bedrägeribekämpning (KOM(2013) 548 final). I rapporten redovisas vilka åtgärder kommissionen vidtagit på unionsnivå och vilka åtgärder medlemsstaterna vidtagit på nationell nivå. Dessutom sammanställs resultaten från bedrägeribekämpningsarbetet under året. Därtill antogs under året en ny förordning för Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf), 833/2013 (se faktrapromemoria 2010/11:FPM94).

20.1.1 Genomförandet av 2011 års budget

Ekofin-rådet beslutade i februari 2013 att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2011.

Samråd med EU-nämnden skedde i februari.

Sverige, Nederländerna och Storbritannien röstade nej till rekommendationen vid omröstningen i Ekofin-rådet. Övriga medlemsstater ställde sig bakom rekommendationen. Rådets rekommendation kompletterades med slutsatser som innehöll rådets bedömning av läget och utvecklingen samt uppmaning till åtgärder från kommissionens sida för att komma till rätta med de brister som revisionsrätten konstaterat. Europaparlamentet beslutade i maj att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2011.

Regeringen informerade riksdagen om innehållet i revisionsrättens årsrapport avseende 2011 i Årsredovisning för staten 2012 (regeringens skrivelse 2012/13:101).

20.1.2 Genomförandet av 2012 års budget

I början av november publicerade revisionsrätten årsrapporten avseende budgetåret 2012. Rapporten presenterades för Ekofin-rådet av revisionsrätten i december. För 19:e året i rad lämnar revisionsrätten en revisionsförklaring med reservation när det gäller genomförandet av EU:s budget. Revisionsrätten lämnar dock ett uttalande utan reservation för EU:s räkenskaper. Revisionsrättens granskning visar att betalningarna från budgeten innehåller väsentliga fel för alla utgiftsområden utom ett – Administration och andra utgifter. Även inkomster bedöms av revisionsrätten vara utan väsentliga fel. De utgiftsområden som enligt revisionsrättens granskning har väsentliga fel är följande: a) landsbygdsutveckling, b) miljö, fiske och hälsa, c) regionalpolitik, d) energi och transport, e) jordbruk: marknads- och direktstöd, f) forskning och annan inre politik, g) sysselsättning och socialpolitik, h) yttre förbindelser, bistånd och utvidgning samt i) forskning och annan inre politik.

Sverige nämns i årsrapporten då Sverige har ingått i urvalet för granskning av landsbygdsutveckling. Revisionsrätten har vid sin granskning konstaterat att det finns vissa brister i Sverige. Bristerna avser

Skr. 2013/14:115 otillräcklig utvärdering av om kostnader är rimliga och att landsbygdsutvecklingssystemen för övervakning och kontroll enbart är delvis ändamålsenliga.

Regeringen avser att på sedvanligt sätt informera riksdagen om vilka åtgärder Sverige har vidtagit med anledning av revisionsrättens granskning i Årsredovisning för staten 2013.

20.2 Hantering och användning av EU-medel i Sverige

Regeringen lämnar i ett särskilt avsnitt av Årsredovisningen för staten ett intygande avseende hanteringen av EU-medel i Sverige. Intygandet innehåller en årlig räkenskapssammanställning över de medel som har tagits emot från EU:s budget och en redogörelse för hur dessa medel har använts. Årsredovisningen för staten, och därmed även intygandet, lämnas till riksdagen. Efter att Årsredovisningen för staten har lämnats till riksdagen översätts avsnittet med intygandet till engelska och skickas till kommissionen och revisionsrätten.

I intygandet bedömer regeringen om EU-räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande och intygar att det finns ett ramverk för staten som syftar till att säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medlen i Sverige. Intygandet grundas på ansvariga myndigheters intyganden och bedömningar avseende hanteringen av EU-medel, Ekonomistyrningsverkets revisionsutlåtanden och Riksrevisionens uttalanden från granskningar av myndigheternas räkenskaper och deras interna styrning och kontroll. Ekonomistyrningsverket har under det senaste året lämnat revisionsutlåtanden med reservation för följande fonder: Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling, Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska fiskerifonden, Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare, Europeiska flyktingfonden och Europeiska återvändandefonden. Regeringen noterar att ansvariga myndigheter vidtar åtgärder för att säkerställa korrekt hantering av EU-medel. Myndigheterna har dock inte redovisat några allvarliga brister avseende hanteringen av EU-medel för räkenskapsåret 2012 eller fått revisionsuttalanden med reservation från Riksrevisionen, varpå regeringen har lämnat följande intygande.

- Rättvisande räkenskaper: Sammanställningen av EU-räkenskaperna, omfattande resultat- och balansräkning samt en kassamässig redovisning, har upprättats enligt god redovisningssed. Regeringen bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.
- Betryggande intern styrning och kontroll: Det finns ett ramverk för staten som syftar till att säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medlen.

Samarbetet handlar om att harmonisera statistiken i medlemsstaterna. Jämförbar statistik är grundläggande för att kunna utveckla, analysera, genomföra, övervaka och utvärdera EU:s politik. Under året har Europaparlamentet och rådet beslutat om bl.a. revidering av det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i Europeiska unionen och om europeisk befolkningsstatistik.

I april 2012 presenterade kommissionen förslag till förordning om ändring av förordningen om europeisk statistik (se faktagromemoria 2011/12:FPM144). Förslaget syftar till att säkerställa trovärdigheten i den europeiska statistiken. Det ska, enligt kommissionen, uppnås genom att stärka det professionella oberoendet hos de nationella statistikmyndigheterna och deras chefer och samtidigt stärka samordningen av produktionen av europeisk statistik på nationell nivå. Under fjolåret och innevarande år har förhandlingar pågått i rådsarbetsgrupp och i Coreper om förslaget.

Utskottet informerades om förhandlingsläget i februari. Överläggningar med konstitutionsutskottet i de delar av förslaget som berör utskottet hölls i mars.

Europaparlamentet och rådet har under året beslutat om förordning om det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i Europeiska unionen (se faktagromemoria 2010/11:FPM63) och förordning om europeisk befolkningsstatistik (se faktagromemoria 2011/12:FPM100).

Härutöver har under året pågått förhandlingar om ett flertal förslag till förordningar på statistikområdet (se faktagromemoria 2012/13:FPM46, 89, 104, 130, 131, 145, 157, 158 och 2013/14:FPM28).

Det europeiska rådgivande organet för statistikstyrning presenterade i oktober sin femte årsrapport till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av uppförandekoden för europeisk statistik. Uppförandekoden är ett självregleringsinstrument som består av femton principer som ska tillämpas vid framställningen av gemenskapsstatistik. Rapporten behandlar huvudsakligen frågan om samordning av statistiken på nationell nivå och om kvaliteten i europeisk statistik.

Ekofin-rådet antog i november slutsatser om EU-statistik. Slutsatserna innehåller en bedömning av utvecklingen inom de statistikområden som rådet tidigare pekat ut som prioriterade. Det handlar om styrning av europeisk statistik och modernisering av det europeiska statistiksystemet, kvalitet i och tillgänglighet till ett antal centrala ekonomiska indikatorer samt pågående utvecklingsarbete av strukturstatistik. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

DEL 5 RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR

22 Civilrättsligt samarbete

I ett europeiskt område med verklig rättvisa ska medborgarna och företagen fritt kunna hävda sina rättigheter. Den främsta målsättningen med det civilrättsliga samarbetet är att förbättra samarbetet mellan medlemsstaternas myndigheter för att undanröja hinder som följer av de rättsliga och administrativa systemens olikheter. En hörnsten i det civilrättsliga samarbetet är ömsesidigt erkännande av domar.

22.1 Bryssel I-förordningen

I Bryssel I-förordningen, som är tillämplig på privaträttens område, finns regler om vilken domstol som ska pröva en tvist och om hur det ska undvikas att samma tvist prövas i flera domstolar. Förordningen innehåller också regler om hur en dom ska kunna verkställas i en annan medlemsstat. Förordningen har nyligen reviderats.

I februari i år undertecknade det stora flertalet EU-medlemsstater ett mellanstatligt avtal om att inrätta en enhetlig europeisk patentdomstol. Domstolen kommer att vara exklusivt behörig att avgöra flertalet frågor om europeiska patent. För svensk del innebär avtalet att de aktuella patentmålen, som i dag i förekommande fall handläggs i Stockholms tingsrätt, i stället ska avgöras av den enhetliga europeiska patentdomstolen. För att domstolsavtalet ska träda i kraft krävs bl.a. att ytterligare ändringar görs i Bryssel I-förordningen. Därför föreslog kommissionen i somras vissa ändringar som väsentligen är av tekniskt slag.

Under hösten har förslaget förhandlats i rådsarbetsgrupp. Vid råds-mötet den 6 december beslutades om en allmän inriktning som kommer att ligga till grund för förhandlingar med Europaparlamentet.

Samråd har ägt rum med EU-nämnden och civilutskottet har informerats om förhandlingarna.

22.2 Europeisk kvarstad på bankmedel

I juli 2011 presenterade kommissionen ett förslag till en förordning om europeisk kvarstad på bankmedel (se faktagpromemoria 2011/12:FPM153).

Kvarstad är en tillfällig åtgärd som innebär att egendom kan tas som säkerhet i avvaktan på dom eller för att säkerställa verkställighet av en dom.

Förslaget innebär att det inrättas ett europeiskt förfarande för kvarstad på bankmedel, som är tillämpligt i gränsöverskridande fall beträffande fordringar på privaträttens område. I förslaget finns även regler om verkställighet av kvarstadsbeslut som har meddelats med stöd av förordningen.

Under året har förslaget förhandlats i rådsstrukturen. Förslaget har behandlats vid rådet för rättsliga och inrikes frågor vid två tillfällen, först i juni då det antogs generella politiska riktlinjer för det fortsatta arbetet med förslaget och sedan i december då det nåddes en överenskommelse om allmän inriktning om förordningstexten.

Civilutskottet har informerats om förhandlingarna och överläggning har ägt rum. Samråd med EU-nämnden har ägt rum i anslutning till rådsmötena.

22.3 Bättre tillgång till rättslig information

Medlemsstaterna samarbetar under samlingsnamnet e-Justice för att skapa lättillgänglig och sammanhållen information om medlemsstaternas rättssystem. Arbetet syftar till att förbättra medborgarnas, företagens och rättstillämpares tillgång till nationella rättsliga förfaranden och till statliga register med rättslig information. Bland annat pågår ett arbete som Sverige deltar i för att koppla samman medlemsstaternas fastighetsregister. Den information som tas fram inom samarbetet presenteras och tillgängliggörs på en enhetlig webbplats – e-juridikportalen. Portalen utvecklas kontinuerligt både till innehåll och till funktionssätt. Arbetet, som bygger på frivillighet, bedrivs i en särskild rådsarbetsgrupp.

Inom rådsarbetsgruppen pågår även ett kontinuerligt arbete för att förenkla tillgången till medlemsstaternas lagstiftning och EU:s egen rättsliga information. Informationen presenteras på särskilda webbplatser (N-Lex för nationell lagstiftning och EUR-Lex för EU:s egen rättsinformation) men är sökbar via e-juridikportalen. För närvarande pågår bl.a. ett projekt för att, genom en gemensam standard, förbättra möjligheten till sökning i nationell lagstiftning som bygger på EU-rätten. Arbetet bedrivs under samlingsnamnet e-Law.

Rådsarbetsgruppen för e-Justice har under året arbetat fram strategiska riktlinjer för e-Justicesamarbetet 2014–2018. Rådet för rättsliga och inrikes frågor godkände det strategiska dokumentet i december.

22.4 Arbetsgruppen för civilrätt (allmänna frågor)

I arbetsgruppen behandlas löpande en rad övergripande frågor om bl.a. förhandlingsmandat för kommissionen om internationella avtal och EU:s externa relationer. Under året har man bl.a. tagit fram gemensamma EU-ståndpunkter till förhandlingar inom ramen för Haagkonferensen och förhandlingsmandat för att ingå parallellavtal med Luganostaterna om delgivning av handlingar och bevisupptagning. Vidare har kommissionens befogenhet att anta vissa rättsakter på civilrättens område

22.5 Makars och partners förmögenhetsförhållanden

I mars 2011 presenterade kommissionen två förslag till förordningar på familjerättens område. Det är fråga om förslag till förordning om makars förmögenhetsförhållanden och förslag till förordning om förmögenhetsrättsliga verkningar av registrerade partnerskap. Förslagen innehåller regler om behörighet, tillämplig lag samt erkännande och verkställighet i frågor om makars respektive registrerade partners förmögenhetsförhållanden. I praktiken rör det främst frågor om bodelning och andra slags ekonomiska uppgörelser mellan makar eller partners i samband med laglig separation eller dödsfall. Regleringen omfattar även den löpande förvaltningen av makars respektive registrerade partners egendom, så som t.ex. bodelning under bestående äktenskap eller partnerskap. Förslagen syftar till att skapa rättslig klarhet för internationella par och förenkla hanteringen av främst bodelningsärenden oavsett var i Europa egendomen finns.

Regeringens bedömning är att det finns ett stort praktiskt behov av gemensamma internationellt privaträttsliga regler i fråga om de förmögenhetsrättsliga verkningarna av äktenskap respektive registrerade partnerskap och har därför välkomnat att förslagen lagts fram.

Under året har förhandlingar förts i rådsarbetsgruppen. I april hölls överläggning med civilutskottet och i november informerades civilutskottet om läget i förhandlingarna.

22.6 Erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor

Förslaget till förordning om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor presenterades våren 2011 och var en del av ett lagstiftningspaket som syftade till att stärka brottsoffrens rättigheter inom EU. Förordningen gör det möjligt för personer som erhållit skyddsåtgärder beslutade i civilrättsliga frågor att ta med sig detta skydd till en annan medlemsstat (se faktapromemoria 2010/11:FPM125). Förordningen kompletterar direktivet om en europeisk skyddsorder som gäller för skyddsåtgärder beslutade i straffrättsliga frågor. De skyddsåtgärder som avses med förordningen och direktivet motsvaras i svensk rätt närmast av kontaktförbud.

Vid rådsmötet för rättsliga och inrikes frågor i december 2012 kom rådet överens om en allmän inriktning för hela förordningstexten och i mars 2013 träffades en överenskommelse om texten med Europaparlamentet. I maj och juni beslutade Europaparlamentet respektive rådet att anta den överenskomna texten.

Information lämnades till justitieutskottet och samråd med EU-nämnden skedde i samband med att information om överenskommelsen

22.7 Gemensam europeisk köplag

Under året har förhandlingarna om det i oktober 2011 presenterade förslaget till förordning om en gemensam europeisk köplag fortsatt (se faktagrupp 2011/12:FPM29). Förslaget syftar till att underlätta den gränsöverskridande handeln och därmed förbättra den inre marknadens funktion. Förordningen innebär i korthet att en näringsidkare och en konsument i ett gränsöverskridande kontrakt om försäljning av varor, tillhandahållande av digitalt innehåll och av anknyttande tjänster ska kunna välja att en enhetlig gemensam europeisk köplag tillämpas på kontraktet.

Även två näringsidkare där minst en av dem hör till kategorin små och medelstora företag ska kunna välja köplagen. Om parterna på ett giltigt sätt har kommit överens om att använda köplagen, ska frågor som omfattas av dess bestämmelser uteslutande regleras av den. I ett sådant fall blir inte längre den annars gällande dispositiva eller tvingande nationella kontraktsrätten tillämplig. Förordningen innebär alltså inte någon sedvanlig harmonisering av nationell lagstiftning.

Information har under året lämnats till civilutskottet.

22.8 Insolvensförordningen

I december 2012 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om ändring av EU:s insolvensförordning. I förslaget föreslås att tillämpningsområdet för insolvensförordningen utökas i syfte att inkludera fler insolvensförfaranden, bl.a. skuldsaneringsförfaranden. Det föreslås också att reglerna om domsrätt förtydligas, bl.a. genom att behörighetsreglerna för fysiska personer klargörs. Vidare föreslås bestämmelser i syfte att förbättra och förtydliga reglerna om samordning mellan samtidigt pågående insolvensförfaranden i olika medlemsstater, att underlätta för utländska fordringsägare att anmäla fordringar i insolvensförfaranden, att öka kraven på att information om insolvensförfaranden offentliggörs samt att förbättra samordningen mellan insolvensförfaranden för företag i en koncern. Förslaget syftar till att komma till rätta med identifierade brister i insolvensförordningen och att modernisera den. Syftet med förslaget är också att anpassa insolvensförordningen för att möta behovet av ett modernt och företagsvänligt klimat och att effektivisera hanteringen av gränsöverskridande insolvensförfaranden.

Regeringen har ställt sig positiv till att modernisera och förbättra insolvensförordningen och har också välkomnat förslagets övergripande målsättning att främja tillämpningen av förordningen och att bidra till en väl fungerande inre marknad.

Förhandlingar i rådsarbetsgrupp har pågått i knappt ett år och kan förväntas pågå ytterligare en tid, i vart fall under första halvåret 2014.

Skr. 2013/14:115 Vid rådet den 6–7 juni och den 5–6 december nåddes politiska överenskommelser om riktlinjer för det fortsatta arbetet i delar av förslaget.

Samråd har ägt rum med EU-nämnden. Civilutskottet har informerats om förhandlingarna och överläggning med civilutskottet har också skett.

23 Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete

Medlemsstaterna samarbetar för att förebygga och bekämpa allvarlig brottslighet med gränsöverskridande inslag, t.ex. organiserad brottslighet, terrorism, penningtvätt, människohandel, narkotikahandel och it-brottslighet. EU:s åtgärder för att förebygga och bekämpa denna brottslighet ska ge ett mervärde och bedrivs på ett effektivt sätt. Sverige bevakar att samtliga åtgärder är förenliga med grundläggande principer om rättssäkerhet och respekterar den personliga integriteten.

Under året har en överenskommelse träffats om ett initiativ från bl.a. Sverige som kommer att leda till en mer effektiv och rättssäker bevisinhämtning över gränserna. Under året antogs även direktivet om rätt till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden. Under 2013 har rådet beslutat om nio prioriterade brottsområden där medlemsstaternas myndigheter ska samarbeta i operativa projekt under de kommande fyra åren. Europeiska it-brottscentret vid Europol har inlett sitt arbete under året. Även ett direktiv om angrepp på informationssystem antogs.

23.1 Horisontella frågor

23.1.1 Organiserad brottslighet

EU:s policycykel för arbetet mot allvarlig organiserad brottslighet

I Stockholmsprogrammet framgår att rådet ska anta en strategi mot organiserad brottslighet och andra säkerhetshot samt identifiera prioriteringar och utveckla metoder för samarbetet mellan medlemsstaterna. En intern säkerhetsstrategi antogs av rådet för rättsliga och inrikes frågor våren 2010. Under hösten samma år utarbetades prioriteringar och metoder, vilket utmynnade i rådsslutsatser om att inrätta en s.k. policycykel för EU för arbetet mot allvarlig och organiserad internationell brottslighet.

Inom policycykeln antas prioriteringar, efter förslag som lämnas av Europol i den årliga hotbedömningsrapporten över den organiserade brottsligheten (SOCTA), av Ständiga kommittén för operativt samarbete i frågor som rör den inre säkerheten (COSI) och därefter av rådet. Dessa prioriteringar bryts sedan ner till ett antal operativa projekt med tematiskt fokus som medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och berörda EU-myndigheter deltar i.

Under 2013 har rådet efter förslag av COSI och på basis av Europols hotbedömning antagit följande prioriteringar mot grov och organiserad brottslighet för perioden 2014–2017:

- Störa brottsyndikat som är inblandade i verksamhet för att underlätta illegal invandring
- Störa brottsyndikat som är inblandade i människohandel
- Störa brottsyndikat som är inblandade i produktion och spridning av varumärkesförfalskade varor som bryter mot hälso-, säkerhets- och livsmedelsbestämmelser
- Störa brottsyndikat och specialister som är inblandade i punktskattebedrägerier och gemenskapsinterna bedrägerier
- Minska produktionen av syntetisk narkotika i EU och störa brottsyndikat som är inblandade i handel med syntetisk narkotika
- Minska kokain- och heroinhandeln till EU och störa brottsyndikat som underlättar spridningen inom EU och it-angrepp som påverkar viktig infrastruktur och informationssystem inom EU
- Minska risken för medborgarna att utsättas för skjutvapen
- Bekämpa organiserade egendomsbrott som begås av rörliga brottsyndikat

En aktiv uppföljning har också gjorts av den nuvarande policycykeln som avslutas vid årsskiftet 2013/2014.

Andra åtgärder mot grov, organiserad brottslighet

Medlemsstaterna utvärderar fortlöpande varandra för att se över hur EU-beslut för att bekämpa olika former av organiserad brottslighet efterlevs. Under året har den så kallade sjätte utvärderingsrundan inom ramen för den ömsesidiga utvärderingen bedrivits. Den sjätte utvärderingsrundan handlar om att utvärdera hur väl medlemsstaterna samarbetar med Eurojust och det europeiska rättsliga nätverket. Sverige utvärderades i den sjätte rundan i maj 2012 genom ett besök av experter från andra medlemsstater. Rapporten om Sverige behandlades i rådet i oktober 2012. Den sjätte rundan beräknas bli avslutad under våren 2014 genom att resultatet presenteras i en slutrapport som överlämnas till ministrarna.

Den sjunde utvärderingsrundan ska handla om hur väl medlemsstaterna samarbetar för att bekämpa it-brottslighet, internt så väl som i samarbete med Europols it-brottscenter. Den sjunde rundan beräknas inledas under våren 2014 och pågå fram till år 2015.

23.1.2 Europeiskt it-brottscenter vid Europol

Ett europeiskt it-brottscenter etablerades den 1 januari vid Europol på basis av kommissionens förslag i ett meddelande från mars 2012. Centrets uppgift är att stödja medlemsstaterna i deras brottsutredningar och bidra till att bygga upp kapaciteten hos medlemsstaternas nationella myndigheter bl.a. genom expertkunskap och utbildning. Ett stärkt samarbete med den privata sektorn på detta område utvecklas också. Centret kompletterar andra liknande inrättningar, så som Interpols planerade it-brottscenter i Singapore, som ska vara verksamt från 2015.

Uppbyggnaden av centret till full kapacitet väntas pågå ytterligare ett antal år.

Sverige stöder etablerandet av centret och menar att utredningar av it-brott till stor del bygger på internationellt samarbete och att information inhämtas från aktörer i andra länder. De särskilda utmaningar it-brott innebär för polisen motiverar därför en kraftsamling på EU-nivå.

23.1.3 Narkotika

I december 2012 antog rådet en ny EU-strategi mot narkotika för perioden 2013–2020. I juni 2013 antogs kommissionens förslag till EU-handlingsplan mot narkotika för den första halvan av perioden, dvs. åren 2013–2016.

För varje period presenterar alltså kommissionen en handlingsplan med konkreta förslag till operativa åtgärder och lagstiftningsåtgärder. EU-strategin bygger vidare på den tidigare strategin som gällde för perioden 2005–2012 och är liksom denna uppdelad i två policyområden, nämligen minskning av efterfrågan och minskning av utbudet. För båda områdena innehåller strategin och handlingsplanen tre tematiska delar, nämligen 1) samarbete och samordning, 2) internationellt samarbete samt 3) information, forskning och utvärdering.

Under hösten har arbetet med att genomföra handlingsplanen inletts. Kommissionen har lagt fram förslag till direktiv respektive förordning om förstärkt kontroll av s.k. nya psykoaktiva substanser (se avsnitt 31.1). De båda rättsakterna kommer att förhandlas i rådet och Europaparlamentet och förväntas bli antagna under 2014.

23.1.4 Terrorism

Terrorism är ett gränsöverskridande fenomen som kräver internationell samverkan. EU:s insatser omfattar konkreta stödåtgärder i särskilt utsatta länder och områden (se vidare avsnitt 12.9). Den övergripande EU-strategin mot terrorism som Europeiska rådet antog 2005 ligger fortsatt till grund för EU:s arbete på området. Flera tematiska handlingsplaner har också antagits sedan dess.

Det internationella samarbetet syftar bl.a. till att använda flygpassageraruppgifter, s.k. PNR-uppgifter, för att bekämpa terrorism och annan grov gränsöverskridande brottslighet. Under 2013 har kommissionen avslutat förhandlingarna med Kanada om ett avtal mellan EU och Kanada om reglering av användningen av PNR-uppgifter.

Kommissionen har också inletts förhandlingar med Ryssland om ett liknande avtal. Kommissionen leder alltså förhandlingarna varefter rådet och Europaparlamentet godkänner de färdiga avtalsförslagen.

Syftet med avtalen är att så enhetligt som möjligt reglera informationsutbytet mellan berörda parter för att förbättra det internationella samarbetet och samtidigt garantera grundläggande rätt till privatliv och skydd för personuppgifter.

Eftersom Ryssland och flera andra länder aviserat sitt intresse för att ingå PNR-avtal med EU, så har kommissionen efter samråd med medlemsstaterna meddelat att man överväger att lägga fram ett förslag

till standardavtal att användas vid framtida förhandlingar med tredjeländer. Förslaget förväntas bli presenterat under våren eller sommaren 2014.

Sverige har fortlöpande under avtalsförhandlingarna bevakat frågan om balansen mellan å ena sidan behovet av brottsbekämpning som krävs för att skydda människors säkerhet, och å andra sidan skyddet för den enskildes personliga integritet.

Överläggningar har ägt rum i justitieutskottet och samråd har skett med EU-nämnden om de avtal mellan EU och USA, Australien och Kanada som redan har ingåtts.

I april 2012 antog rådet en allmän inriktning till ett förslag till direktiv om behandling av flygpassageraruppgifter inom EU. Ett kompromissförslag har lämnats till Europaparlamentet. Direktivet syftar till att bekämpa allvarliga brott samt harmonisera bestämmelser om integritetsskydd m.m. Kompromissförslaget har dock under 2013 ännu inte slutligt avgjorts av Europaparlamentet och det är för närvarande oklart när det kommer att ske.

Sveriges grundläggande inställning till ett direktiv om användning av flygpassageraruppgifter (PNR) för brottsbekämpande ändamål är positiv under förutsättning att direktivet innebär en god balans mellan behovet av att bekämpa brott å ena sidan och den grundläggande rätten till privatliv, skydd av den personliga integriteten och dataskydd å den andra sidan.

Överläggningar har ägt rum i justitieutskottet och samråd har skett med EU-nämnden under året.

Inom EU har man under året utvecklat förmågan att förebygga, upptäcka och hantera terroristattacker med kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära ämnen. Med utgångspunkt i förslag från kommissionen har arbetet med att genomföra handlingsplanen på detta område påbörjats under 2010 och det har fortskridit under 2011–2013.

Under 2013 har kommissionen förklarat att den för närvarande inte ser behov av att föra fram förslag till en ram för administrativa åtgärder, såsom frysning av tillgångar, för att förebygga och bekämpa terrorism.

Under 2013 har EU:s antiterrorismsamordnare presenterat ytterligare en av sina årligen återkommande rapporter om åtgärder som vidtagits inom EU i kampen mot terrorism i enlighet med den övergripande EU-strategin från 2005.

Under året har rådet för rättsliga och inrikes frågor framförallt diskuterat problematiken med personer som reser till konfliktområden, särskilt Syrien, för att delta i olagliga våldshandlingar eller få träning i strid. Sverige har aktivt deltagit i dessa diskussioner. EU:s antiterrorism-samordnare har även presenterat sin syn på vilka åtgärder som bör vidtas för att bemöta problematiken. Justitieministern har deltagit i en konferens i januari, organiserad av kommissionen och ett nätverk för kunskapsspridning om radikaliserings (RAN) om det förebyggande arbetet på området.

Rådet har även antagit slutsatser om att uppdatera EU:s strategi för att motverka radikaliserings och rekrytering till terrorism, en fråga som Sverige har varit delaktig i att driva framåt.

23.1.5 Sprängämnesprekursorer

I syfte att motverka olaglig tillverkning av sprängämnen och därigenom minska risken för attacker utförda av terrorister och andra kriminella antog EU den 15 januari förordningen (98/2013) om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer. Förordningen ska tillämpas från och med den 2 september 2014.

Förordningens syfte ska uppnås dels genom att allmänheten hindras från att få tillgång till vissa nyckelkemikalier, sprängämnesprekursorer, dels genom att aktörer i distributionskedjan ska rapportera misstänkta transaktioner samt betydande försvinnanden och stölder av sprängämnesprekursorer.

Under året började kommissionen, i enlighet med artikel 9.5 i EU-förordningen om sprängämnesprekursorer, att ta fram riktlinjer till stöd för ekonomiska aktörer och behöriga myndigheter.

Regeringskansliet har under året berett förslag till den lagstiftning som behövs för att komplettera EU-förordningen.

23.1.6 Nytt Europol

Kommissionen antog i mars ett förslag till förordning om EU:s byrå för samarbete och utbildning i brottsbekämpning (Europol). Förordningen är en uppdatering av nu gällande rådsbeslut som reglerar Europol. Syftet är att förstärka Europol och anpassa byrån till nya krav i Lissabonfördraget.

Förhandlingarna i rådet om det nya förslaget inleddes i juni och pågick under året. Europaparlamentet genomför parallellt sin granskning.

23.1.7 Statistik om brott, trygghet och åtgärder mot brott

Sverige deltar i kommissionens expertgrupp och i Eurostats arbetsgrupp för att stödja genomförandet av kommissionens handlingsplan för brottsstatistik 2011–2015 (se faktapromemoria 2011/12:FPM115). Kommissionens förslag till förordning om europeisk statistik om trygghet mot brott förhandlades i rådsarbetsgruppen om statistik under andra halvåret 2011 (se faktapromemoria 2010/11:FPM140). Europaparlamentet avvisade i december 2012 kommissionens utkast till förordning och uppmanade kommissionen att dra tillbaka det och återkomma med ett nytt förslag. Kommissionen har under 2013 dragit tillbaka sitt förslag.

23.2 Informationsutbyte för att förebygga och bekämpa brott

23.2.1 Utbyte av DNA-uppgifter m.m.

Ett viktigt steg mot ett effektivare informationsutbyte är genomförandet av Prüm-rådsbeslutet, med dess möjligheter till ett effektivare utbyte

mellan medlemsstaterna av DNA-, fingeravtrycks- och fordonsregister-uppgifter. Uppkoppling mot övriga medlemsstaters fordonsregister har genomförts. Under året godkändes Sverige för det automatiserade utbytet av DNA-uppgifter. Godkännande för utbyte av fingeravtrycksuppgifter planeras under 2014.

23.2.2 Utbyte av uppgifter ur kriminalregister

Det förbättrade utbytet av uppgifter mellan medlemsstaternas kriminalregister syftar till att varje medlemsstat ska ha information om alla de domar som har meddelats inom EU mot de egna medborgarna. Det ska också påskynda och förenkla förfarandet när uppgifter ur kriminalregister begärs i ett enskilt ärende från en annan medlemsstat. Informationen ska göras tillgänglig i mer begriplig form och via elektronisk överföring.

De svenska författningsändringarna trädde i kraft den 1 januari och Sverige har under året efterhand kopplat upp sig mot ett antal medlemsstater. Arbetet kommer att fortsätta under 2014.

23.2.3 Tillgång till informationssystemet för viseringar i brottsbekämpande syfte

Rådet beslutade i juli att rådets beslut 2008/633/RIF skulle träda i kraft och få verkan från den 1 september. Det handlar om åtkomst till informationssystemet för viseringar (VIS) för nationella brottsbekämpande myndigheter och Europol. Syftet är att förhindra, upptäcka och utreda terroristbrott och andra grova brott.

Regeringskansliet bereder för närvarande förslag till de författningsändringar som behövs för att genomföra rådsbeslutet.

23.2.4 Förhandlingar med USA om ett dataskyddsavtal

Den gränsöverskridande brottsbekämpningen förutsätter ett gränsöverskridande informationsutbyte. För att möjliggöra fortsatt utveckling av informationsutbytet är det viktigt att parterna som utbyter information kan lita på varandras regelverk när det gäller dataskydd.

För att det viktiga informationsutbytet mellan EU och USA ska kunna utvecklas anser EU:s medlemsstater att det är önskvärt med ett rättsligt bindande avtal om skydd av personuppgifter inom ramen för det brottsbekämpande informationsutbytet mellan parterna.

I slutet av 2010 antog rådet för rättsliga och inrikes frågor ett beslut om att inleda förhandlingar med USA och gav kommissionen mandat att genomföra förhandlingarna. Förhandlingarna har pågått sedan 2011 men försenades under 2013 av diskussionerna kring amerikanska myndigheters övervakning av telefonsamtal och internettrafik. För detta ändamål tillsattes en särskild ad hoc-grupp som avlämnade sin rapport i november. Beslut om att ingå dataskyddsavtalet kommer att fattas först när ett beslut av alla parter att godkänna förhandlingsresultat finns.

23.2.5 Europeisk informationsutbytesmodell

Kommissionen presenterade i december 2012 enligt uppdrag i Stockholmsprogrammet ett meddelande om en europeisk informationsutbytesmodell. I meddelandet konstaterar kommissionen att informationsutbytet i allmänhet fungerar väl och att det inte finns behov av någon ny EU-lagstiftning eller några nya system på EU-nivå. Däremot konstateras att existerande instrument kan och bör genomföras bättre och att informationsutbytet borde organiseras mer konsekvent. Meddelandet och dess rekommendationer diskuterades i rådet under 2013 och har legat till grund för rådsslutsatser om det fortsatta arbetet med ett effektiviserat informationsutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter.

23.3 Gränsövervakning, Schengenfrågor och tullsamarbete

23.3.1 Europeiskt gränsövervakningssystem

I december trädde det europeiska gränsövervakningssystemet EUROSUR i kraft (se faktrapromemoria 2011/12:FPM88). Syftet med EUROSUR är att upptäcka, förhindra och bekämpa olaglig invandring och gränsöverskridande brottslighet och bidra till att säkerställa skydd för och att rädda migranternas liv. EUROSUR ska bygga på redan befintliga lösningar och skapa en helhetsbild av gränsövervakningen i hela EU. De medlemsstater som har sydlig yttre sjögräns och östlig yttre landgräns är anslutna från den 2 december. Övriga medlemsstater, däribland Sverige, ska vara anslutna senast den 1 december 2014.

För svensk del har det varit viktigt att EUROSUR även ska ha som syfte att bidra till att rädda migranternas liv. Sverige välkomnar att detta syfte nu finns med i förordningen och hoppas att systemet kommer att bidra till att sjöodugliga båtar upptäcks i tid.

23.3.2 Paket om smart gränsförvaltning

Kommissionen antog den 28 februari ett paket om smart gränsförvaltning som innehåller tre förslag till förordningar (se faktrapromemoria 2012/13:FPM80). Kommissionen föreslår att ett in- och utresesystem och ett program för registrerade resenärer inrättas. Dessutom föreslås ändringar i gränskodexen med anledning av inrättandet av de två systemen.

Förslaget om att inrätta ett in- och utresesystem syftar till att förbättra förvaltningen av den yttre gränsen genom att skapa ett tillförlitligt och mer skyndsamt sätt att kontrollera tredjelandsmedborgares resor till och från Schengenområdet. Detta ska ske genom att kravet på stämpling av tredjelandsmedborgares pass vid in- och utresa ersätts med en datoriserad registrering för att på ett mer tillförlitligt sätt kunna bedöma den tillåtna vistelsetiden för den resande enligt gränskodexen.

Förslaget om ett program för registrerade resenärer syftar till att skapa möjlighet att utnyttja ny teknik för att underlätta passage av yttre gräns för att möta det ökande passagerarflödet. Alla tredjelandsmedborgare, oavsett om de är viseringspliktiga eller inte, föreslås kunna ansöka om att bli en registrerad resenär, dvs. en på förhand kontrollerad resenär. Om en sådan ansökan godkänns kan resenären vid ankomst och avresa kontrolleras i och passera genom en automatisk spärr, om sådan finns vid den aktuella gränsövergången.

En första genomgång av förslagen avslutas under våren 2014. Därefter kommer en studie och ett pilotprojekt att genomföras. Varken studien eller pilotprojektet bör innebära ett avbrott i förhandlingarna om paketet då rådet bör kunna fortsätta hantera de frågor som inte är direkt kopplade till dessa delar.

Avsikten är att paketet ska vara färdigförhandlat i mitten av 2016.

Överläggning med justitiekommittén ägde rum i april. Därutöver har utskottet informerats om paketet vid två tillfällen.

23.3.3 Regler för operativt samarbete vid de yttre sjögränserna

Kommissionen presenterade i april ett förslag till förordning om regler för operativt samarbete vid de yttre sjögränserna (se faktapromemoria 2012/2013:FPM99). Förslaget bygger på ett rådsbeslut som antogs år 2010 men som på formella grunder underkändes av EU-domstolen i september 2012. EU-domstolen ansåg att rådsbeslutet borde ha fattats inom det ordinarie lagstiftningsförfarandet (det vill säga rådet tillsammans med Europaparlamentet).

Förordningen omfattar medlemsstaternas operativa samarbete som samordnas av EU:s gränsbyrå Frontex vid de yttre sjögränserna. Förordningen reglerar hur de medlemsstater som deltar i en sådan sjöoperation ska agera om de upptäcker ett fartyg på ett territorialhav, en angränsande zon eller på det fria havet. Förordningen reglerar även hur sjöräddning och landsättning av migranter ska gå till.

Förhandlingarna har gått in i sitt slutskede.

23.3.4 Arbetsgruppen för Medelhavet

Efter de allvarliga olyckorna utanför Lampedusa och Malta i oktober 2013, där hundratals migranter omkom på resan till Europa, enades EU på rådet för rättsliga och inrikes frågor den 7–8 oktober 2013 om att sådana tragiska händelser var en EU-angelägenhet som krävde gemensamma ansträngningar. Efter rådsmötet sammankallade kommissionen medlemsstaterna till en särskild arbetsgrupp för att diskutera möjliga åtgärder.

Arbetsgruppen sammanträdde vid två tillfällen under hösten 2013 och Sverige deltog vid båda tillfällena. Vid Europeiska rådet den 24–25 oktober 2013 efterfrågades åtgärder för att förhindra förlust av människoliv till havs. Europeiska rådet efterfrågade även åtgärder för att bekämpa människohandel och människosmuggling, en förstärkning av Frontex verksamhet och ett stärkt samarbete med ursprungs- och

Skr. 2013/14:115 transitländer. Kommissionen antog den 4 december 2013 ett meddelande som redogör för arbetsgruppens arbete (se faktapromemoria 2013/2014:FPM34). Kommissionens meddelande diskuterades av rådet för rättsliga och inrikes frågor den 5–6 december 2013 och frågan togs upp som en informationspunkt vid Europeiska rådets möte den 19–20 december 2013. I slutsatserna av den 20 december välkomnade Europeiska rådet kommissionens meddelande och uppmanade berörda aktörer att anstränga sig för att genomföra de åtgärder som presenterades i meddelandet. Överläggning med socialförsäkringsutskottet skedde i december då även justitieutskottet informerades om läget. Därutöver har samråd med EU-nämnden ägt rum i anslutning till rådsmötena.

23.3.5 Schengens informationssystem

I april driftsattes efter många års arbete den andra generationen av Schengenländernas gemensamma datasystem för eftersökta personer och föremål (SIS II). Drift och förvaltning har övertagits av eu-LISA, den nya europeiska myndigheten för teknisk förvaltning av gemensamma it-system inom området frihet, säkerhet och rättvisa.

23.3.6 Schengenförvaltning och Schengenuvärderingar

Nya och befintliga staters korrekta tillämpning av Schengenregelverket utvärderas av medlemsstaterna i Schengens utvärderingsgrupp. Sedan ett antal år har kommissionen haft ambitionen att förnya och förstärka denna utvärderingsmekanism, bl.a. genom att huvudansvaret för planering och genomförande av utvärderingarna övertas av kommissionen. I september 2011 presenterades kommissionens förslag till ett nytt lagstiftningspaket om förvaltning av Schengensamarbetet (se faktapromemoria 2011/12:FPM19).

Efter långdragna förhandlingar kunde förslagen slutligen under hösten. Den nya utvärderingsmekanismen kommer att tillämpas från den 27 november 2014.

23.3.7 Gränskodexen

I juli trädde en förordning om ändringar av den s.k. gränskodexen i kraft. Ändringarna syftar till att uppdatera gränskodexen och rätta till vissa felaktiga hänvisningar och rättsliga oklarheter som har upptäckts under de år som förordningen har tillämpats. Ändringsförslagen är främst av teknisk karaktär men ett fåtal nya förslag finns med, t.ex. beräkning av vistelsetid inom Schengen och giltighetstider för resedokument.

23.4.1 Europeiska utredningsordern

År 2010 presenterade Sverige tillsammans med sex andra medlemsstater ett förslag till direktiv om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området (se faktapromemoria 2009/10:FPM94).

Direktivet syftar till att förbättra det straffrättsliga samarbetet om bevisinhämtning mellan åklagare och domstolar inom EU. Tanken med direktivet är att skapa ett heltäckande instrument för bevisinhämtning baserat på principen om ömsesidigt erkännande, i enlighet med målsättningsarna i bl.a. Stockholmsprogrammet.

En europeisk utredningsorder ska kunna utfärdas i syfte att hämta in bevisning som finns i en annan medlemsstat. Det kan röra sig om att hålla ett förhör, ta egendom i beslag eller att genomföra en hemlig teleavlyssning. Förslaget är i princip grundat på en skyldighet för den verkställande staten att inom en viss tidsfrist erkänna och verkställa en utredningsorder, under förutsättning att någon av direktivets vägransgrunder inte är tillämpliga.

Vid rådsmötet för rättsliga och inrikes frågor i december 2011 enades rådet om en allmän inriktning för direktivet. Direktivet ska antas inom det ordinarie lagstiftningsförfarandet, vilket bl.a. innebär att Europaparlamentet är medbeslutande. Förslaget har behandlats av utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE) och efter flera informella trilogförhandlingar har en överenskommelse träffats. Ett antagande av direktivet i dess helhet väntas ske i början av år 2014.

Frågan har behandlats vid flera möten med justitiekommittén, senast vid överläggning i april. Frågan har även behandlats vid två samråd med EU-nämnden 2010. Konstitutionsutskottet informerades i februari och november 2012.

23.4.2 En europeisk åklagarmyndighet

Den 17 juli presenterade kommissionen ett förslag till förordning om inrättande av en europeisk åklagarmyndighet (se faktapromemoria 2013/14:FPM10). Förslaget lades fram som ett lagstiftningspaket tillsammans med förslaget till förordning om Eurojust. Förslaget syftar till att stärka skyddet av EU:s finansiella intressen och är enligt kommissionen nödvändigt eftersom medlemsstaterna inte förmår att bekämpa denna brottslighet tillräckligt effektivt.

Den europeiska åklagarmyndigheten ska enligt förslaget ha exklusiv behörighet att utreda och åtala för brott mot EU:s finansiella intressen. Med brott mot EU:s finansiella intressen avses exempelvis bedrägerier riktade mot EU. Enligt förslaget ska myndigheten ledas av en europeisk åklagare med placering i Luxemburg. I varje medlemsstat ska det finnas minst en delegerad europeisk åklagare som ska genomföra utredningar och föra talan i nationella domstolar på den europeiska åklagarens vägnar

och i enlighet med dennes instruktioner. Den europeiska åklagarmyndigheten ska få såväl administrativt som operativt stöd av Eurojust.

Det står medlemsstaterna fritt att ställa sig utanför den europeiska åklagarmyndighetens verksamhet och regeringens ståndpunkt är att Sverige i dagsläget inte bör delta i den föreslagna myndigheten.

Förhandlingar om förslaget inleddes i början av oktober. Samma månad stod det klart att tillräckligt många av medlemsstaternas parlament invänt att förslaget stred mot subsidiaritetsprincipen. Riksdagen var ett av dessa. Kommissionen meddelade i slutet av november att man stod fast vid sitt förslag i oförändrat skick.

Information lämnades till justitieutskottet i februari och oktober och samråd skedde med EU-nämnden inför rådet för rättsliga och inrikes frågor i oktober.

23.4.3 Eurojust

Den 17 juli presenterade kommissionen ett förslag till förordning om EU:s organ för straffrättsligt samarbete – Eurojust (se faktapromemoria 2013/14:FPM1). Förslaget lades fram som ett lagstiftningspaket tillsammans med förslaget till förordning om den europeiska åklagarmyndigheten. Syftet med förslaget är i huvudsak att effektivisera verksamheten vid Eurojust genom att införa en ny ledningsstruktur och att säkerställa Eurojusts nära samarbete med den föreslagna europeiska åklagarmyndigheten. Förslaget förändrar inte Eurojusts kärnverksamhet; Eurojust ska även i framtiden främja och förbättra samordning och samarbete mellan medlemsstaterna när de bekämpar grov gränsöverskridande brottslighet.

Regeringen, som välkomnar initiativet att reformera och effektivisera Eurojust, ställer sig i huvudsak positiv till förslaget.

Förhandlingarna om förslaget inleddes i september. Information lämnades till justitieutskottet i februari och oktober och samråd skedde med EU-nämnden inför rådet för rättsliga och inrikes frågor i oktober.

23.5 Materieell straffrätt

23.5.1 Angrepp mot informationssystem

Hösten 2010 lade kommissionen fram ett förslag till direktiv om angrepp mot informationssystem och om ersättande av rådets rambeslut 2005/222/RIF (se faktapromemoria 2010/11:FPM15). Förslaget byggde i stora delar på det tidigare rambeslutet. Direktivet blev antaget den 22 juli och ska vara genomfört i nationell rätt senast den 4 september 2015.

Direktivet syftar till att ytterligare tillnärma medlemsstaternas strafflagstiftning för att bekämpa angrepp mot informationssystem genom att fastställa minimiregler för brottsrekvisit och påföljder. Avsikten är även att främja förebyggandet av sådana brott och förbättra samarbetet mellan rättsliga och andra behöriga myndigheter. Direktivet innehåller bestämmelser om kriminalisering av angrepp mot

informationssystem, liksom av anstiftan, medhjälp och försök. Vidare föreskrivs lägsta maximistraff och regler om försvårande omständigheter. I övrigt innehåller direktivet regler om ansvar och sanktioner för juridiska personer, domsrätt, utbyte av uppgifter samt statistik. Skr. 2013/14:115

23.5.2 Frysning och förverkande av utbyte av brott

Under våren 2012 lade kommissionen fram ett förslag till direktiv om frysning och förverkande av utbytet av brott inom Europeiska unionen (se faktagromemoria 2011/12:FPM132). Förslaget bygger på två rambeslut från 2001 och 2005 inom samma område och syftar till att stärka medlemsstaternas system för frysning och förverkande av tillgångar som härrör från brottslig verksamhet. Med frysning – ett begrepp som vanligen inte används i svensk lagtext – menas att egendom tillfälligt tas om hand eller görs omöjlig att disponera i avvaktan på ett beslut om förverkande. I förslaget finns bestämmelser om bl.a. förverkande i vissa fall utan samband med fällande dom, förverkande hos tredje man, utvidgat förverkande och frysning av egendom för framtida förverkande. Det innehåller även regler om hantering av fryst egendom och krav på effektiv verkställighet av förverkandebeslut samt vissa skyldigheter att föra statistik.

Vid rådet för rättsliga och inrikes frågor i december 2012 nåddes enighet om en allmän inriktning om förslaget. Förhandlingar med Europaparlamentet inleddes först i juni 2013 och har varit svåra. Europaparlamentet har i fråga om bl.a. utvidgat förverkande och förverkande utan en fällande brottmålsdom velat gå betydligt längre än vad som följer av den allmänna inriktningen i rådet. Direktivet kan förväntas antas under våren 2014. Sverige har i förhandlingarna verkat aktivt för att förverkande av vinning av brott ska vara ett effektivt verktyg i kampen mot allvarlig brottslighet, men har samtidigt också verkat för att förslaget ska leva upp till högt ställda rättssäkerhetskrav.

23.5.3 Skydd av EU:s finansiella intressen genom straffrättsliga bestämmelser

Hösten 2012 inleddes förhandlingar med anledning av kommissionens förslag till ett direktiv om skydd av EU:s finansiella intressen genom straffrättsliga bestämmelser (se faktagromemoria 2011/12:FPM181). Förhandlingarna fortsatte under våren 2013. Vid rådet för rättsliga och inrikes frågor i juni nåddes enighet om en allmän inriktning om direktivet inför fortsatta förhandlingar med Europaparlamentet. Europaparlamentet har ännu inte antagit någon ståndpunkt i frågan.

Det föreslagna direktivet syftar till att förebygga och bekämpa bedrägerier och annan bedrägerirelaterad brottslighet som riktar sig mot unionens finansiella intressen. Direktivet ska ersätta 1995 års bedrägerikonvention och dess tre protokoll. Förslaget innehåller brottsdefinitioner avseende bedrägerier och bedrägerirelaterad brottslighet som riktar sig mot EU:s finansiella intressen. Det innehåller också regler om påföljder, jurisdiktion och preskription.

Kommissionen har som rättslig grund för direktivförslaget angett en bestämmelse om förebyggande av och kamp mot bedrägerier som riktar sig mot unionens finansiella intressen (artikel 325.4 i EUF-fördraget). Förhandlingarna i rådet har emellertid förts med utgångspunkt i en annan rättslig grund än den som kommissionen åberopat för förslaget. I rådets överenskommelse om allmän inriktning anges som rättslig grund artikel 83.2 i EUF-fördraget (se avsnitt 23.5.6). I förhandlingarna har Sverige verkat aktivt för den linje som sedermera blev rådets. Sverige har även drivit och vunnit gehör i andra frågor, exempelvis om påföljdsregleringens utformning.

Regeringen har under året informerat och haft överläggning med justitieutskottet och samrått med EU-nämnden.

23.5.4 Straffrättsligt skydd av euron och andra valutor mot förfalskning

Under våren lade kommissionen fram ett förslag till direktiv om straffrättsligt skydd av euron och andra valutor mot förfalskning (se faktagromemoria 2012/13:FPM70). Förslaget bygger vidare på ett rambeslut från 2000 inom samma område och syftar till att ytterligare förstärka arbetet inom EU med att bekämpa penningförfalskning.

Förslaget innehåller bestämmelser om kriminalisering av penningförfalskning och distribution av falska pengar, liksom av anstiftan, medhjälp och försök till sådana brott. Vidare föreskrivs skärpta lägsta maximistraff för vissa brott. I övrigt innehåller förslaget regler om ansvar och sanktioner för juridiska personer, tillhandahållande av tvångsmedel vid utredning av misstänkt penningförfalskning samt skyldighet att överlämna falska eurosedlar och euromynt till analysmyndigheten för analys och spårning.

Sverige har under förhandlingarna verkat aktivt för att påföljdsbestämmelserna ska få ett lämpligt innehåll. Vid rådet för rättsliga och inrikes frågor i oktober nåddes enighet om en allmän inriktning om förslaget. Förhandlingarna med Europaparlamentet har inte inletts.

Regeringen informerade justitieutskottet och höll samråd med EU-nämnden om förslaget i februari, april och oktober.

23.5.5 Narkotikarambeslutet

Kommissionen presenterade under hösten ett förslag till direktiv om ändring av rådets rambeslut 2004/757/RIF om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel (narkotikarambeslutet) när det gäller definitionen av narkotika (se faktagromemoria 2013/14:FPM 12). Förslaget lämnades samtidigt med ett förslag till en förordning om nya psykoaktiva ämnen som ska ersätta rådets beslut 2005/387/RIF (se avsnitt 31.1).

Direktivförslaget syftar till att utvidga tillämpningsområdet för narkotikarambeslutet till att även omfatta sådana nya psykoaktiva ämnen som är föremål för kontrollåtgärder enligt rådets beslut 2005/387/RIF samt sådana ämnen som efter kommissionens beslut ska vara föremål för permanent marknadsbegränsning enligt den föreslagna förordningen.

Kampen mot narkotika är en högt prioriterad fråga och regeringen är mot den bakgrunden positiv till förslaget. Det är dock angeläget att de nationella möjligheterna att förklara ämnen som narkotika inte inskränks genom kommissionens förslag. Justitiekommittén informerades om direktivförslaget i oktober. Förslaget har ännu inte börjat förhandlas.

Skr. 2013/14:115

23.5.6 Straffrätt enligt artikel 83.2 i EUF-fördraget

Enligt artikel 83.2 i EUF-fördraget får minimiregler för fastställande av brottsrekvisit och påföljder antas på ett harmoniserat område, om det är nödvändigt för att effektivt genomföra unionens politik på det berörda området.

Kommissionen lade det första förslaget om straffrätt enligt denna rättsliga grund hösten 2011. Förslaget gäller ett direktiv om straff för marknadsmissbruk (se avsnitt 17.2.3). Grunden har även aktualiserats i förhandlingarna om direktivet om skydd av EU:s finansiella intressen genom straffrättsliga bestämmelser (se avsnitt 23.5.3).

23.6 Processuella rättigheter för misstänkta och tilltalade personer

I juni 2011 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om rätt till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och rätt att kommunicera vid frihetsberövande (se faktagrupp 2010/11:FPM126). Direktivet antogs den 7 oktober. Direktivet behandlar rätten för misstänkta och tilltalade att få tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder. Direktivet innehåller även regler om rätten att få tredje parter underrättade vid frihetsberövande samt rätten att kontakta tredje parter och konsulära myndigheter under frihetsberövandet.

Regeringen har under året informerat justitiekommittén.

24 Asyl, invandring, visering och annan politik som rör rörlighet för personer

EU har som mål att skapa en gemensam politik för invandring vilket också stärker unionens konkurrenskraft. Etableringen av ett gemensamt europeiskt asylsystem är ett viktigt övergripande mål inom ramen för EU:s asylpolitik.

Under året har Sverige verkat aktivt för att avsluta förhandlingarna om de rättsakter som ingår i det gemensamma europeiska asylsystemet. Sverige verkar för att genom ett fördjupat europeiskt samarbete säkerställa en långsiktigt hållbar migrationspolitik som värnar asylrätten och som, inom ramen för den reglerade invandringen, underlättar rörlighet över gränser, främjar en behovsstyrd arbetskrafts-

24.1 Gemensamt europeiskt asylsystem

I juni antog rådet och Europaparlamentet gemensamt de omarbetade asylprocedur- och mottagandedirektiven och Dublin- och Eurodac-förordningarna. Det omarbetade skyddsgrundsdirektivet antogs 2011. Därmed har samtliga rättsakter som ingår i det europeiska asylsystemet antagits. Syftet med det gemensamma asylsystemet är bl.a. att uppnå ett mer likvärdigt skydd i hela EU genom att höja nivåerna på mottagande av asylsökande och ställa högre krav på asylförfarandet samt säkerställa ökad solidaritet mellan EU:s medlemsstater. Genom den omarbetade Eurodac-förordningen ges nationella brottsbekämpande myndigheter och Europol under vissa förutsättningar åtkomst till Eurodac i syfte att förhindra, upptäcka och utreda terroristbrott och andra grova brott. Rättsakterna ska nu genomföras i nationell rätt.

Det europeiska stödkontoret för asylfrågor (EASO) har under året varit verksamt på flera olika fronter. Stödkontoret har arbetat med utbildning och kvalitet, landinformation, inrättande av ett system för tidig varning och beredskap samt bidragit med expertinsatser i länder där behov föreligger (Grekland, Italien och Bulgarien). Regeringen har framhållit vikten av att medlemsstaterna fortsätter att stärka det praktiska samarbetet, främst inom ramen för stödkontorets verksamhet, för att förbättra tillämpningen av den gemensamma lagstiftningen.

24.2 Europeiskt system för laglig migration

EU har som mål att utforma en gemensam politik för laglig migration. Syftet är att bl.a. främja ekonomisk tillväxt och öka unionens konkurrenskraft.

Som ett led i detta arbete har två direktiv antagits på området. Direktivet om ett enda ansökningsförfarande för ett kombinerat uppehålls- och arbetstillstånd samt en gemensam uppsättning rättigheter för arbetstagare från tredjeland, det så kallade ramdirektivet, antogs i december 2011. I departementspromemorian Genomförande av direktivet om ansökningsförfarandet för vissa uppehålls- och arbetstillstånd (Ds 2013:62) ges förslag till hur direktivet kan genomföras i svensk rätt. Direktivet om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning, det så kallade blåkortsdirektivet, antogs i maj 2009 och har genomförts i svensk rätt. Lagändringarna trädde i kraft den 1 augusti 2013.

För närvarande förhandlas två direktiv avseende arbetskraftsinvandring, ett direktiv som rör säsongarbetare och ett som rör företagsinterna förflyttningar. Förslagen till direktiv presenterades i juli 2010 och förväntas antas under 2014.

Under 2013 har ytterligare ett förslag presenterats på området laglig migration. Den 25 mars presenterade kommissionen ett direktivförslag

om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, elevutbyte, avlönad och oavlönad praktik, volontärarbete och au pair-arbete. Tanken är att gällande direktiv för forskare respektive studerande ska ersättas av ett nytt, sammanslaget direktiv som syftar till att göra EU mer attraktivt för tredjelandsmedborgare. Direktivförslaget omfattar även au-pairer och avlönade praktikanter, två kategorier som inte omfattas av gällande EU-lagstiftning. Förhandlingar pågår på rådsarbetsgruppsnivå. Skr. 2013/14:115

24.3 Viseringspolitik

24.3.1 Viseringsinformationssystemet

Utrullningen av viseringsinformationssystemet (VIS) fortsatte under året. VIS togs i bruk den 11 oktober 2011 och systemet ska användas av samtliga länder som är medlemmar i Schengensamarbetet. Med VIS kommer alla viseringsansökningar att samlas i en central databas för att säkerställa identifieringen av den som söker visering. Biometri (fingeravtryck och foto) ska lämnas vid varje förstagångsansökan om visering.

Driftsättningen av VIS startade i Nordafrika. Sedan dess har VIS införts i ytterligare sju regioner i Mellanöstern. Under 2013 driftsattes VIS i övriga Afrika, Sydamerika, Central- och Sydostasien samt Palestina. Den globala driftsättningen av VIS ska vara slutförd i början av 2015.

24.3.2 Viseringsförordningen

Den 24 maj 2011 antog kommissionen ett förslag om att ändra i viseringsförordningen så att det under vissa omständigheter (nöd-situationer, exempelvis vid plötslig och hög inströmning av ogrundade asylansökningar från ett viseringsfritt land) ska vara möjligt att tillfälligt återinföra viseringstvånget, en så kallad suspenderingsmekanism. Dessutom antogs en mekanism för att hantera situationer då det brister i ömsesidigheten när det gäller viseringskraven från ett enskilt tredjeland, en så kallad reciprocitetsmekanism. Förslaget om en suspenderingsmekanism lades mot bakgrund av den ökade inströmningen av ogrundade asylansökningar från personer från länderna på västra Balkan efter att viseringsfrihet införts där.

Förslaget antogs av Europaparlamentet den 12 september och av rådet i december.

24.3.3 Viseringsförenklingsavtal

Ett viseringsförenklingsavtal innebär fördelar för medborgarna i samband med utfärdande av Schengenviseringar (korttidsviseringar) i det land med vilket avtalet ingåtts. Förutom de förenklade rutinerna, bl.a. i form av kortare handläggningstider och lägre krav på dokumentation, är ansökningsavgiften ofta också betydligt lägre. För vissa personkategorier är avgiften helt borttagen.

Viseringsförenklingsavtalen är uttryck för en politisk vilja inom EU att öka samarbetet och utbytet mellan EU och tredjeländer.

Det första viseringsförenklingsavtalet ingicks med Ryssland och trädde i kraft 2007. Därefter har avtal ingåtts också med Ukraina, Moldavien och Georgien samt länderna på västra Balkan (Albanien, Bosnien och Hercegovina, Makedonien, Montenegro och Serbien). Ett mandat för kommissionen att förhandla ett viseringsförenklingsavtal med Vitryssland är antaget. Några förhandlingar har dock ännu inte inletts. Omförhandlingar av viseringsförenklingsavtalen med Ryssland, Ukraina och Moldavien inleddes under våren 2011. Anledningen till omförhandlingarna var viseringskodexens ikraftträdande och önskan att i vissa delar harmonisera avtalen med kodexen samt att införa ytterligare förenklingar och förbättringar av avtalen. De omförhandlade avtalen med Ukraina och Moldavien trädde i kraft under sommaren 2013. Avtalet med Ryssland är ännu inte färdigförhandlat.

Under våren 2009 beviljades kommissionen mandat att förhandla fram ett viseringsförenklingsavtal med Kap Verde. Förhandlingarna avslutades under hösten 2012 och avtalet antogs i oktober 2013. Avtalet kommer att träda i kraft när Kap Verde har slutfört sina interna beredningsprocesser.

Hösten 2011 presenterade kommissionen förslag till förhandlingsmandat för viseringsförenklingsavtal med Armenien och Azerbajdzjan vartefter förhandlingar inleddes. Avtalet med Armenien undertecknades i december 2012 och förväntas träda i kraft den 1 januari 2014. Avtalet med Azerbajdzjan undertecknades i november 2013 och förväntas träda i kraft under 2014.

Ett mandat att inleda förhandlingar om ett viseringsförenklingsavtal med Marocko antogs i december 2013.

24.3.4 Viseringsfrihet

I rådets förordning (EG) 539/2001 regleras vilka medborgare från tredjeland som är viseringsfria respektive inte viseringsfria vid inresa i Schengenområdet. Förordningen revideras regelbundet.

I november 2012 presenterade kommissionen ett förslag om att sexton nya länder ska överföras till den viseringsfria listan i viseringsförordningen. De föreslagna länderna var Dominica, Grenada, Kiribati, Marshallöarna, Mikronesien, Nauru, Palau, Saint Lucia, Saint Vincent och Grenadinerna, Samoa, Solomonöarna, Timor-Leste, Tonga, Trinidad-Tobago, Tuvalu samt Vanuatu. Utöver detta har Förenade Arabemiraten lagts till i förslaget på initiativ av ett flertal medlemsstater samt Europaparlamentet. Förslaget har behandlats under året och förhandlingar mellan rådet och Europaparlamentet har inletts.

I november presenterade kommissionen ett förslag om viseringsfrihet för Moldavien (se faktapromemoria 2013/14:FPM41).

24.3.5 Fri rörlighet för EU-medborgare och deras familjemedlemmar

Frågan om fri rörlighet för personer har fortsatt vara aktuell under 2013. Ansvariga ministrar i Storbritannien, Nederländerna, Tyskland och

Österrike har lyft fram utmaningar i relation till denna fråga. Medlemsstaterna har uppmanats att lämna in uppgifter och statistik om arten och omfattningen av det påstådda missbruket av den fria rörligheten. Under rådet för rättsliga och inrikes frågor i juni gavs kommissionen i uppdrag att presentera en rapport mot bakgrund av dessa uppgifter. I sin rapport uttrycker kommissionen förståelse för de utmaningar som vissa medlemsstater gett uttryck för, men menar att det finns fungerande skyddsmekanismer i systemet. Sverige har i sammanhanget framfört sin syn på vikten av den fria rörligheten som en rättighet att värna.

24.4 Återvändande och olaglig invandring

24.4.1 Återtagandeaftal

Rådet har sedan år 2000 gett kommissionen mandat att förhandla om återtagandeaftal med ett antal länder utanför EU. Aftalen reglerar villkor och procedurer för återtagande av egna medborgare, medborgare i tredjeland samt statslösa, liksom transitering. Aftal har hittills trätt i kraft med Albanien, Bosnien och Hercegovina, Makedonien, Georgien, Hongkong, Macao, Moldavien, Montenegro, Ryssland, Serbien, Sri Lanka, Ukraina och Pakistan.

Under 2013 beslutade rådet om undertecknande och ingående av återtagandeaftalet med Azerbajdzjan och avtalen med Armenien, Kap Verde och Turkiet undertecknades.

Förhandlingsmandat har sedan tidigare även beslutats avseende Algeriet, Kina, Marocko och Vitryssland men förhandlingarna har inte avslutats.

Sverige stöder ingående av återtagandeaftal mellan EU och tredjeländer. Det finns ett värde i att medlemsländerna nära samverkar i återtagandefrågor och avtalen kan bidra till att avlägsnandebeslut verkställs på ett effektivt och humant sätt.

24.4.2 Åtgärder som rör migrationstryck

I april 2012 godkände rådet en handlingsplan mot olaglig invandring: EU:s åtgärder rörande migrationstrycket – Ett strategiskt svar. Handlingsplanen utgör en redovisning och inventering av konkreta åtgärder för att motverka olaglig invandring till EU. Handlingsplanen uppdaterades under det irländska ordförandeskapet i juni och under det litauiska i november i syfte att bl.a. beakta de framsteg som uppnås i genomförandet av de konkreta åtgärder som redovisas i handlingsplanen.

Sverige stöder handlingsplanen som ger en bra översyn av konkreta och resultatnriktade åtgärder. Arbetet med framtagande av handlingsplanen och statusen av ett ”levande” dokument bidrar till att konsolidera och sammanlänka pågående åtgärder.

24.5 Migration i de yttre förbindelserna

I takt med en ökad globalisering har migrationsfrågorna blivit en alltmer integrerad del av EU:s yttre förbindelser. Nära och fördjupat samarbete med tredjeländer och med internationella organisationer är en förutsättning för att kunna omsätta politiska prioriteringar i konkreta handlingar, dvs. i syfte att stärka tredje länders kunskap, strukturer och kapacitet att hantera alla aspekter av migration. Det handlar om ett brett angreppssätt, EU-intern solidaritet, balans och partnerskap. I detta arbete verkar Sverige bl.a. genom aktivt deltagande i flera partnerskap för rörlighet.

24.5.1 EU:s övergripande strategi för migration och rörlighet

EU:s övergripande strategi för migration och rörlighet etablerar strukturerade dialoger och samarbeten med prioriterade transit- och ursprungsländer i syfte att stärka dessa länders kunskap och kapacitet att hantera migration, inklusive kapacitet att ge skydd. Genom rådsslutsatser 2012 har strategin utökats geografiskt och tematiskt. Ett fjärde område – asyl och internationellt skydd – har tillkommit och geografiskt befäst strategins globala användningsområde. Rörlighetsfrågan har fått ett större fokus med tillägget rörlighet i strategins titel. Jämte de etablerade regionala och bilaterala migrationsdialoger och samarbetsprocesser finns två typer av instrument för strategins genomförande: partnerskap för rörlighet och den gemensamma agendan för migration och rörlighet.

Sverige har fortsatt att bidra till genomförandet av den övergripande strategin, inte minst genom deltagande i partnerskapen för rörlighet med Moldavien, Georgien, Armenien och det under året undertecknade avtalet med Marocko samt inför det planerade partnerskapet för rörlighet med Tunisien.

24.5.2 Regionala och bilaterala samarbetsprocesser

Utöver nedan uppräknade samarbetsprocesser har Sverige under året deltagit i de dialoger som finns på migrationsområdet med USA, Ryssland, Indien, Kina, Nordafrika, Latinamerika och Karibien samt med AVS (Afrika, Västindien och Stillaohavsregionen).

24.5.3 Pragprocessen

Pragprocessen är det huvudsakliga operativa ramverket för genomförandet av den övergripande strategin för migration och rörlighet i den östliga dimensionen. Sverige ingår i processens kärngrupp. Som en del av den handlingsplan för 2012–2016 som antogs 2011 har fyra pilotprojekt initierats. Sverige (Migrationsverket) och Tyskland leder, i samarbete med UNHCR och Europeiska stödkontoret för asylfrågor, pilotprojektet på området för asyl och internationellt skydd. Projektet syftar till att utbilda handläggare och beslutsfattare i länderna inom det

24.5.4 EU-Afrikas strategiska partnerskap på migrationsområdet

EU-Afrikas strategiska partnerskap på migrationsområdet omfattar hela den afrikanska kontinenten och är det huvudsakliga ramverket för genomförandet av den övergripande strategin för migration och rörlighet i den sydliga dimensionen. Svenskt engagemang i processen är i huvudsak inriktat på Östafrika/Afrikas horn. Under året har arbetet med att ta fram en ny handlingsplan på migrations- och rörlighetsområdet påbörjats. Denna ska antas vid Afrika-EU:s toppmöte i april 2014 då även en ny struktur för det övergripande samarbetet mellan Afrika och EU kommer att formuleras.

24.5.5 Migration och utveckling

Ett viktigt inslag i det utrikespolitiska arbetet på migrationsområdet är integreringen av migrationspolitiken i den europeiska utvecklingspolitiken, där migrationens positiva effekter ges en central betydelse. I kommissionens meddelande Maximera migrationens bidrag till utvecklingen (KOM(2013) 292) ges förslag på fortsatta åtgärder på området. I Europeiska unionens rådsslutsatser gällande ökad koppling mellan utveckling och migration bekräftas vikten av detta arbete. Kopplingen mellan migration och utveckling kommer även fortsättningsvis vara en viktig del av både EU:s utvecklingspolitik och EU:s migrationspolitik och konkretiseras i första hand inom ramen för genomförandet av den övergripande strategin för migration och rörlighet.

24.5.6 Budapestprocessen

Inom ramen för Budapestprocessen deltar Sverige, genom Migrationsverket, i arbetsgruppen för Sidenvägsregionen. Arbetet syftar till att fördjupa kontakter och identifiera gemensamma prioriteringar i syfte att etablera en långsiktig migrationsdialog med partnerländerna som i huvudsak är Iran, Irak, Afghanistan, Bangladesh och Pakistan. Vid en ministerkonferens i Istanbul i april etablerades på politisk nivå, på basis av arbetsgruppens arbete, ett partnerskap för migrationssamarbete med fokus på Sidenvägsregionen. I partnerskapet deltar nära 60 länder.

25 Grundläggande rättigheter och medborgarskap

Ett av EU:s fundament är grundläggande rättigheter. Att slå vakt om dess efterlevnad i medlemsstaterna och garantera rättigheterna uttryckta i stadgan om de grundläggande rättigheterna är något EU har åtagit sig. Som ett led i detta arbete har EU under året antagit rådsslutsatser om grundläggande rättigheter, EU:s byrå för grundläggande rättigheter och medborgarskapsfrågor. Därutöver har EU och Europarådet träffat en överenskommelse om ett utkast till avtal om EU:s anslutning till Europakonventionen.

25.1 EU:s anslutning till Europakonventionen

I och med Lissabonfördragets ikraftträdande finns en skyldighet för EU att ansluta sig till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Genom EU:s anslutning till Europakonventionen kommer EU och dess institutioner att sättas under extern kontroll av Europadomstolen som kan hålla EU:s institutioner ansvariga för kränkningar av de grundläggande rättigheterna i konventionen.

Sveriges övergripande målsättning har sedan länge varit att anslutningen till Europakonventionen ska komma till stånd så snart som möjligt och att anslutningen ska bidra till att stärka både den enskildes och Europakonventionens ställning.

Förhandlingarna mellan EU och Europarådet har pågått sedan i juli 2010 och resulterade under våren 2013 i en överenskommelse om ett avtalsutkast. I juli begärde kommissionen att EU-domstolen skulle yttra sig över om det framförhandlade avtalet är förenligt med EU-fördragen. Parallellt med processen i EU-domstolen pågår en diskussion i en arbetsgrupp i Bryssel om de EU-interna regler som ska komplettera anslutningsavtalet. EU-domstolen förväntas lämna sitt yttrande tidigast under andra halvåret 2014. Under förutsättning att EU-domstolen inte invänder mot avtalsutkastet förväntas kommissionen att lägga fram ett komplett förslag till EU-interna regler under 2014.

Samråd med riksdagen ägde rum i maj och november.

25.2 Reformen av EU:s dataskyddsreglering

I januari 2012 lade kommissionen fram förslag till en omfattande reform av EU:s dataskyddsreglering. Kommissionens förslag innebär att en allmän dataskyddsförordning (se faktapromemoria 2011/12:FPM117) ska ersätta det s.k. dataskyddsdirektivet som genomförts i svensk rätt genom personuppgiftslagen (1998:204). I reformpaketet ingår också ett förslag till dataskyddsdirektiv för det brottsbekämpande området (se faktapromemoria 2011/12:FPM119) som ska ersätta dataskyddsrambeslutet från 2008.

Det huvudsakliga syftet med kommissionens förslag till allmän dataskyddsförordning är att ytterligare harmonisera och effektivisera skyddet av personuppgifter för att förbättra den inre marknadens funktion och öka enskildas kontroll över sina personuppgifter. Förslaget till direktiv för det brottsbekämpande området syftar till att säkerställa ett effektivt informationsutbyte inom ramen för det brottsbekämpande samarbetet till skydd för medborgarna. Detta förutsätter ett stort förtroende för andra medlemsstaters informationshantering både när det gäller dataskydd och informationssäkerhet.

Det är av yttersta vikt att EU:s nya dataskyddsregelverk inte kommer i konflikt med grundlagsregleringen om offentlighetsprincipen och tryck- och yttrandefriheten. Regeringen verkar därför för att den allmänna dataskyddsregleringen ges formen av ett direktiv i stället för en förordning. Regeringen anser vidare att direktivförslaget för det brottsbekämpande området inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen när det gäller tillämpningen på renodlat nationell personuppgiftsbehandling som inte omfattas av rambeslutets tillämpningsområde. Det måste alltså finnas ett tillräckligt utrymme för att på nationell nivå ha den reglering som krävs bl.a. mot bakgrund av grundläggande principer i brottmålsförfarandet liksom medlemsstaternas vitt skilda lagstiftning och organisation när det gäller brottsbekämpning.

Förslagen har under året förhandlats i rådsstrukturen. Förhandlingarna kommer att fortsätta under 2014.

Informationsgivning, överläggning och samråd med riksdagen ägde rum i januari, mars, maj, oktober och november.

25.3 EU:s stadga om grundläggande rättigheter

Kommissionen lämnade för tredje året en rapport om tillämpningen av EU:s stadga för grundläggande rättigheter. Rådet antog därefter rådsslutsatser på rådet för rättsliga frågor den 7 juni, med fokus på frågor om grundläggande rättigheter och rättsstatsprincipen. I rådsslutsatserna uppmanas kommissionen att initiera en diskussion om det finns ett behov av en metod för granskning av medlemsländernas efterlevnad av grundläggande rättigheter och rättsstatsprincipen och hur en sådan metod bör se ut. Viktiga utgångspunkter för en sådan diskussion är bl.a. att det behövs en gemensam förståelse för initiativets omfattning och att samarbete bör ske med bl.a. Europarådet som har lång erfarenhet av granskning av mänskliga rättigheter. Sverige är positivt till att stärka efterlevnaden av grundläggande värden inom EU och medlemsstaterna och välkomnar en fortsatt diskussion kring hur det kan ske.

Samråd med riksdagen ägde rum i maj.

25.4 EU:s byrå för grundläggande rättigheter

EU:s byrå för grundläggande rättigheter blev operativ 2007 och dess sammansättning, mål, uppgifter, m.m. regleras i rådets förordning (EG) nr 168/2007. Enligt förordningen om byrån ska en oberoende utvärdering

göras av byråns verksamhet efter de första fem verksamhetsåren. Resultatet av utvärderingen som blev klar under 2013, har analyserats av byråns styrelse som därefter har lämnat rekommendationer till kommissionen om byråns framtida arbete och roll. Kommissionen kan därefter komma att lämna förslag på ändringar i byråns mandat. Rådet har som ett inspel till kommissionens överväganden i frågan antagit rådsslutsatser på rådet för rättsliga frågor den 6 december. I rådsslutsatserna välkomnas utvärderingen. Rådet noterar även idén om att EU:s byrå för grundläggande rättigheter i lagstiftningsprocessen skulle kunna lämna egna yttranden samt att byråns nuvarande mandat bör granskas. I sammanhanget påminns också om rådets tidigare överenskommelse om att frågan om att inkludera polisiärt och straffrättsligt samarbete ska tas upp för diskussion när utvärderingen är gjord. Sverige har gett sitt stöd till rådsslutsatserna.

Samråd med riksdagen ägde rum i september och november.

25.5 Medborgarskapsåret 2013

År 2013 har utsetts till Europaåret för medborgarna och har till syfte att främja debatten och öka medvetenheten om de rättigheter och skyldigheter som är kopplade till unionsmedborgarskapet. Debatter och seminarier har därför hållits på flera platser i landet under året. Justitiedepartementet har deltagit i egenskap av kontaktpunkt.

Kommissionen presenterade i maj ett meddelande och en rapport om den viktigaste utvecklingen när det gäller EU-medborgarskapet 2013. Därefter har rådet antagit rådsslutsatser på rådet för rättsliga frågor den 6 december om arbetet för att undanröja de hinder som gör att medborgarna inte kan utöva sina EU-rättigheter. I rådsslutsatserna tas bl.a. frågan om att ta bort hinder för arbetstagare, studerande och praktikanter, exempelvis genom att främja och underlätta rörligheten inom EU upp, liksom frågan att stärka och utveckla EU-medborgares möjligheter att delta i det demokratiska och politiska livet i EU. Kommissionen uppmanas att fortsätta med de åtgärder på området som de initierat och medlemsstaterna uppmanas också att bidra till processen för att öka medvetenheten om de rättigheter som följer med EU-medlemskapet. Sverige var positivt till att undanröja hinder för den fria rörligheten inom EU och till att stärka det demokratiska deltagandet, och välkomnade därför rådsslutsatserna.

Samråd med riksdagen ägde rum i november.

26 Finansieringsprogram för rättsliga och inrikes frågor

I EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020 finns följande fonder och program som finansierar åtgärder inom politikområdet för rättsliga och inrikes frågor: Asyl-, migration- och integrationsfonden,
--

Fonden för inre säkerhet, programmet Rättsliga frågor och programmet Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap. Regeringen anser att ett gemensamt agerande inom området rättsliga och inrikes frågor har ett tydligt europeiskt mervärde. Det gäller främst genom lagstiftning och samarbete, men gemensam finansiering kan i vissa fall också bidra till att vidareutveckla gemensamma prioriteringar.

Kommissionen presenterade i november 2011 de sex förordningar som reglerar de fyra fonderna/programmen på det rättsliga och inrikes området inom ramen för EU:s fleråriga budgetram. I juni 2012 enades rådet om en partiell allmän inriktning om programmen för Rättsliga frågor samt för Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap och i december samma år nåddes en partiell allmän inriktning för Asyl-, migration- och integrationsfonden och Fonden för inre säkerhet. Under 2013 har trepartsförhandlingar pågått mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen. I december enades rådet och Europaparlamentet om programmen för Rättsliga frågor samt Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap. Beslut om Asyl-, migration- och integrationsfonden samt Fonden för inre säkerhet fattas sannolikt under första kvartalet 2014. Dessa beslut fattas enligt det ordinarie beslutsförfarandet där Europaparlamentet är medbeslutande.

En överläggning om Asyl-, migration- och integrationsfonden genomfördes i socialförsäkringsutskottet i januari 2012. Riksdagens justitieutskott informerades i maj 2012 om alla finansieringsprogram och i juni samma år specifikt om programmen för Rättsliga frågor och Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap. Samråd skedde med EU-nämnden om dessa program i juni 2012.

26.1 Asyl- och migrationsfonden

Det övergripande syftet med Asyl-, migration- och integrationsfonden är att bidra till en effektivare hantering av migrationsströmmar inom EU – i enlighet med EU:s gemensamma asyl- och migrationspolitik. Förslaget syftar även till att förenkla administration och förvaltning av fonden samt att främja ett effektivare och mer resultatinriktat genomförande.

Fonden föreslås bli reglerad av två förordningar, dels förordningen om inrättandet av Asyl-, migration- och integrationsfonden (KOM(2011) 751), dels genom en horisontell förordning som fastställer administrativa regler för programplanering, förvaltning och kontroll, räkenskapsavslutning, rapportering och utvärdering (KOM(2011) 752).

Budgeten för Asyl-, migration- och integrationsfonden uppgår till 3 137 miljoner euro för perioden 2014–2020. Den föreslagna fonden är en sammanslagning av den nuvarande Flyktingfonden, Återvändandefonden samt Integrationsfonden. Kommission föreslår ökad tillämpning av delad förvaltning i fonden, dvs. att genomförandeuppgifter delegeras till medlemsstaterna.

26.2 Fonden för inre säkerhet

Fonden för inre säkerhet är uppdelad i två instrument, ett för ekonomiskt stöd för yttre gränser och viseringar (KOM(2011) 750) och ett för ekonomiskt stöd för polissamarbete, förebyggande och bekämpande av brottslighet samt krishantering (KOM(2011) 753). På grund av det breda spektrumet av strategiska mål i Fonden för inre säkerhet består den rättsliga grunden av olika fördragsbestämmelser, och kommissionen anser det därför inte rättsligt möjligt att inrätta fonden som ett enda finansieringsprogram. Administrativa regler för programplanering, förvaltning och kontroll, räkenskapsavslutning, rapportering och utvärdering föreslås bli reglerad genom en horisontell förordning (KOM(2011) 752).

Budgeten för Fonden för inre säkerhet uppgår till 3 764 miljoner euro för perioden 2014–2020.

26.2.1 Ekonomiskt stöd för yttre gränser och viseringar

Det övergripande syftet med gräns- och viseringsinstrumentet är att stödja en gemensam viseringspolitik och därigenom underlätta lagligt resande, säkra lika behandling av tredjelandsmedborgare samt hantera irreguljär migration. Därtill ska instrumentet stödja gränsförvaltningen för att dels säkerställa en hög skyddsnivå dels en smidig passage vid de yttre gränserna i enlighet med Schengenregelverket.

Instrumentet motsvarar den nuvarande Gränsfonden. Kommission föreslår ökad tillämpning av delad förvaltning i fonden, dvs. att genomförandeuppgifter delegeras till medlemsstaterna.

26.2.2 Ekonomiskt stöd till polissamarbete, förebyggande och bekämpande av brottslighet samt krishantering

Det övergripande syftet med detta instrument är att förebygga och bekämpa gränsöverskridande, allvarlig och organiserad brottslighet, inklusive terrorism samt stärka samordningen och samarbetet mellan medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och mellan dessa och berörda tredjeländer. Dessutom ska instrumentet främja medlemsstaternas och unionens förmåga att effektivt hantera säkerhetsrelaterade risker och kriser och förbereda sig för och skydda människor och kritisk infrastruktur mot terroristattacker och andra säkerhetsrelaterade händelser.

Instrumentet motsvarar de nuvarande programmen Förebyggande och bekämpande av brottslighet samt Förebyggande, beredskap och konsekvenshantering när det gäller terrorism och andra säkerhetsrelaterade risker. Kommission föreslår att delad förvaltning ska tillämpas i instrumentet, dvs. att genomförandeuppgifter delegeras till medlemsstaterna.

Det övergripande syftet med programmet för rättsliga frågor föreslås vara att 1) underlätta och stödja civilrättsligt och straffrättsligt samarbete, 2) stödja och främja rättslig fortbildning, inbegripet språklig fortbildning på området för juridisk terminologi, i syfte att främja en gemensam rättslig kultur, 3) underlätta den faktiska tillgången till rättslig prövning för alla, inbegripet främjande och stödjande av brottsoffers rättigheter, samtidigt som rätten till försvar respekteras samt 4) stödja initiativ på området för narkotikapolitik avseende rättsligt samarbete och brottsförebyggande aspekter.

Budgeten för programmet rättsliga frågor uppgår till 378 miljoner euro för perioden 2014–2020. Programmet ersätter följande tre program: Civilrätt, Straffrätt och Förebyggande av och information om narkotikamissbruk. Programmet administreras och förvaltas av kommissionen.

26.4 Programmet rättigheter, jämlikhet och medborgarskap

Programmet syftar till att bidra till att individens rättigheter främjas och skyddas i enlighet med fördraget och EU:s stadga för grundläggande rättigheter. Programmet ska särskilt främja:

- rättigheter som härrör från unionsmedborgarskapet,
- principerna om icke-diskriminering,
- jämställdhet mellan kvinnor och män,
- rättigheter för äldre och personer med funktionshinder,
- rätten till dataskydd,
- barnets rättigheter,
- konsumenters rättigheter, och
- friheten att driva ett företag på den gemensamma marknaden.

Budgeten för programmet rättigheter, jämlikhet och medborgarskap uppgår till 439 miljoner euro för perioden 2014–2020. Programmet ersätter följande tre finansieringsprogram: Grundläggande rättigheter och medborgarskap, Daphne III och sektionerna icke-diskriminering och jämlikhet inom Progress. Sammanslagningen av dessa tre syftar till att öka effektiviteten i administrationen av programmet. Programmet administreras och förvaltas av kommissionen.

27 Civilskydd

Civilskyddssamarbetet inom EU syftar till att skydda människor, miljö, egendom och kulturarv i händelse av en naturkatastrof eller katastrof orsakad av människan. EU genomför katastrofinsatser såväl

I slutet av året överenskom rådet och Europaparlamentet i en första läsning en ny rättsakt för civilskyddssamarbetet. Behandlingen av kommissionens förslag, som presenterades i december 2011 (se faktapromemoria 2011/12:101), inleddes i januari 2012.

Rättsakten innebär bl.a. ett ökat fokus på förebyggande åtgärder och medlemsstaternas riskhantering. Vidare innebär rättsakten att man skapar en frivillig pool av medlemsstaternas resurser för att snabbare och mer effektivt kunna genomföra insatser vid en förfrågan om stöd vid en katastrof. I rättsakten ingår också en process för identifiering av eventuella resursbrister och en möjlighet att bristerna ska kunna täckas till viss del av EU-finansiering om det bedöms som kostnadseffektivt och inga andra möjligheter finns. Sverige ser inte behov av ökad EU-finansiering och anser att all eventuell medfinansiering ska baseras på tydliga behov och fokusera på resurser med klart europeiskt mervärde. De rådsslutsatser om en utvecklad process för erfarenhetsåterföring som antogs under våren 2012 återspeglas i den nya rättsakten. Information har lämnats till försvarsutskottet i september 2012 samt till EU-nämnden i oktober 2012.

28 Sysselsättningspolitik

Att öka sysselsättningsgraden bland kvinnor och män är betydelsefullt för tillväxten, välfärden och jämställdheten i EU. Under året har Sverige aktivt deltagit i genomförandet av den europeiska sysselsättningsstrategin inom ramen för den europeiska terminen. Ett effektivt samarbete på sysselsättningsområdet är viktigt för att stimulera medlemsstaterna att genomföra nödvändiga reformer för att få fler i arbete. Huvudansvaret och de främsta instrumenten på sysselsättningsområdet ligger hos medlemsstaterna.

28.1 Sysselsättningsstrategin inom Europa 2020 och den europeiska terminen

Sysselsättningsriktlinjerna

Rådet antog 2010 riktlinjer för medlemsstaternas sysselsättningspolitik. Riktlinjerna antas årligen. Mot bakgrund av att rådet har betonat att riktlinjerna bör förbli oförändrade fram till 2014, beslutade rådet att riktlinjerna antagna från 2010 fortsatt även skulle gälla under 2013. Samråd med EU-nämnden i februari följdes av ett skriftligt samråd i april. Arbetsmarknadsutskottet informerades i frågan i januari.

Sverige ställde sig bakom sysselsättningsriktlinjerna. Riktlinjerna, som medlemsstaterna ska beakta i sin nationella politik, utgör ett viktigt instrument inom ramen för den öppna samordningsmetoden på sysselsättningsområdet. I november 2013 presenterade kommissionen ett förslag om att även under 2014 behålla riktlinjerna oförändrade. Behandling och antagande av dessa är planerat till 2014.

Gemensam sysselsättningsrapport

Inom ramen för den europeiska sysselsättningsstrategin ska rådet och kommissionen årligen upprätta en sysselsättningsrapport till Europeiska rådet om sysselsättningsläget och genomförandet av de integrerade sysselsättningsriktlinjerna.

Den 28 november 2012 presenterade kommissionen ett utkast till rapport. Utkastet utgjorde en integrerad bilaga till kommissionens tredje årliga tillväxtrapport.

I rapportens inledande del konstateras bl.a. att återhämtningen av sysselsättningen stannat upp och att arbetslösheten ökar igen. Rapporten går också på ett övergripande plan igenom medlemsstaternas åtgärder på sysselsättningsriktlinjernas och de landspecifika rekommendationernas

område. Vidare poängteras att ambitiösa reformer nu genomförs i medlemsländerna, men att ytterligare ansträngningar behövs för att modernisera arbetsmarknaderna och investera i humankapital för att skapa förutsättningar för en sysselsättningsrik återhämtning.

Regeringen informerade arbetsmarknadsutskottet i januari. Samråd i EU-nämnden hölls i februari. Sverige ställde sig bakom antagandet av rapporten i februari och välkommande rapportens budskap om behovet av ytterligare ansträngningar för att skapa förutsättningar för en sysselsättningsrik återhämtning.

I november presenterade kommissionen utkast till en sysselsättningsrapport för den fjärde europeiska terminen. Antagande av denna är planerat till 2014.

Landspecifika rekommendationer på sysselsättningsområdet

Rekommendationer på sysselsättningsstrategins område inom Europa 2020-strategin antogs av rådet i juli (se avsnitt 3.2.1) om Europa 2020-strategin. På sysselsättningsområdet rekommenderas Sverige att:

- Förstärka ansträngningarna för att förbättra integrationen på arbetsmarknaden för lågutbildade ungdomar och personer med invandrarbakgrund genom kraftfullare och mer målinriktade åtgärder för att stärka deras anställbarhet och efterfrågan på dessa gruppers arbetskraft.
- Stärka satsningarna på att underlätta övergången från skola till arbete, bl.a. genom bredare användning av lärande på arbetsplatsen, lärlingsplatser och andra avtalsformer som kombinerar arbete och utbildning.
- Komplettera ungdomsgarantin så att den bättre omfattar ungdomar som varken går någon utbildning eller fortbildning.
- Genomföra och dra slutsatser av utvärderingen av effektiviteten av den sänkta mervärdesskattesatsen på restaurang- och cateringtjänster till stöd för nya arbetstillfällen.

Rekommendationen på arbetsmarknadsområdet ligger helt i linje med regeringens politik för att föra Sverige mot full sysselsättning genom minskat utanförskap.

Rådsrekommendation om inrättande av ungdomsgarantier

Mot bakgrund av den höga ungdomsarbetslösheten i Europa presenterade kommissionen i december 2012 ett ungdomspaket, som bl.a. innehöll ett förslag till rådsrekommendation om inrättande av ungdomsgarantier. Kommissionens förslag innebär att alla medlemsstater bör se till att ”alla ungdomar under 25 år inom en period av fyra månader efter att de blivit arbetslösa eller avslutat sin formella utbildning får ett högkvalitativt erbjudande om sysselsättning, vidareutbildning, lärlingsutbildning eller praktik”. Detta är ungdomsgarantin (se faktapromemoria 2012/13:FPM42). Sverige välkomnade förslaget om rådsrekommenda-

tion av inrättande av ungdomsgarantier, som kan bidra till att minska ungdomsarbetslösheten och utanförskapet bland unga.

Regeringen överlade och samrådde med riksdagen i januari och i februari.

Förslaget antogs av EPSCO-rådet i april. Frågan om ungdomars sysselsättning och arbetslöshet diskuterades under våren på EPSCO-rådets möte i juni och senare i juni utgjorde den huvudfrågan vid Europeiska rådets möte.

Relaterat till ungdomsgarantin antog EPSCO-rådet i oktober även ett uttalande till stöd för den europeiska alliansen för lärlingsutbildning som lanserades i juli.

28.2 Den sociala dimensionen av EMU

Sverige har välkomnat diskussionen om den sociala dimensionen av EMU liksom införandet en social resultattavla inom ramen för de existerande processerna inom Europa 2020-strategin. Sverige har också ansett det vara viktigt att arbetsmarknadens parter, såväl på nationell som på EU-nivå, involveras i Europa 2020-strategin och den europeiska terminen. En viktig utgångspunkt för Sverige i diskussionen om den sociala dimensionen av EMU har varit att medlemsstaternas befogenheter gällande arbetsmarknad, sociala frågor och på skatteområdet inte försvagas.

Den ekonomiska och finansiella krisen har väckt en debatt om EMU:s grundkonstruktion. Som en uppföljning på tidigare diskussioner under 2012, beslutade Europeiska rådet i december 2012 att man till Europeiska rådet i juni 2013 skulle utföra arbete om fyra identifierade frågor, varav en var frågan om den sociala dimensionen av EMU, inklusive social dialog.

Vid Europeiska rådets möte i juni beslutades att den sociala dimensionen av EMU borde stärkas genom att bättre övervaka och beakta den sociala situationen och läget på arbetsmarknaderna. Stats- och regeringscheferna betonade också vikten av att säkerställa bättre samordning av sysselsättningspolitiken och den sociala politiken samtidigt som de nationella befogenheterna respekteras till fullo. Arbetsmarknadsparternas roll och den sociala dialogen avsågs också vara viktigt. Frågan om den sociala dimensionen var också uppe för diskussion vid ett informellt möte för arbetsmarknads- och socialministrarna i EU.

I ett meddelande från oktober presenterade kommissionen initiativ i syfte att stärka den sociala dimensionen av EMU. Kommissionen anser att övervakningen av problem som rör sysselsättningen och den sociala situationen behöver stärkas, bl.a. genom inrättande av en ny social resultattavla. Det föreslås även att samordningen av sysselsättnings- och socialpolitiken inom den europeiska terminen ska stärkas. Vidare anser kommissionen att de möjligheter som EU:s budget erbjuder måste tas till vara för att utveckla den sociala dimensionen. Kommissionen menar också att det behövs fler insatser för sysselsättning och för att öka

Skr. 2013/14:115 arbetskraftens rörlighet liksom en förstärkt dialog med arbetsmarknadens parter.

Regeringen välkomnade vid EPSCO-rådets diskussion i oktober kommissionens bidrag till diskussionen om den sociala dimensionen av EMU. Medlemsstaterna välkomnade kommissionens förslag om inrättandet av en social resultattavla. Vid Europeiska rådets möte i oktober följde man, mot bakgrund av Europeiska rådets slutsatser i juni och kommissionens meddelande, upp frågan om den sociala dimensionen av EMU. Bland annat anvisades fortsatt arbete med en social resultattavla inom ramen för Europa 2020 och om att stärka den sociala dialogen, vilket följdes upp i december månad. Användandet av denna nya resultattavla inom den europeiska terminen godkändes av EPSCO-rådet i december följt av Europeiska rådets bekräftelse samma månad.

Regeringen samrådde med riksdagen i juni, oktober och december. Regeringen överlade med riksdagen i november.

28.3 Sektorsstrategier på sysselsättningsområdet

Programmet för sysselsättning och social innovation

Under året avslutades förhandlingarna om förslaget att instifta programmet för sysselsättning och social innovation (EaSI), vilket bygger på och utvidgar tre befintliga instrument på det social- och sysselsättningspolitiska området. Programmet bygger på och utvidgar programmen Progress, EURES samt EU:s instrument för mikrokrediter. Ursprungsförslaget presenterades 2011 (se faktapromemoria 2011/12:FPM28).

Programmets syfte är att bidra till genomförandet av Europa 2020-strategin. Programmet ska pågå från 2014 till 2020. Programmets första del, Progress, ska stödja utveckling, genomförande, övervakning och utvärdering av Europa 2020-strategin och lagstiftning om arbetsvillkor. Programmet ska även främja evidensbaserat beslutsfattande och social innovation, i partnerskap med arbetsmarknadens parter, det civila samhällets organisationer och andra berörda organ. Programdelen Eures ska stödja verksamhet som utförs av Eures för att utveckla utbyte och spridning av information och andra former av samarbete för att främja arbetstagarnas frivilliga geografiska rörlighet. Den tredje delen av programmen, programdelen Mikrofinansiering och socialt entreprenörskap, ska öka tillgången till och utbudet av finansiering för utsatta personer, bygga upp institutionella kapaciteten för mikrokreditgivare och stödja utvecklingen av sociala företag.

Rådet antog förslaget till program i december. Regeringen informerade riksdagen i januari och samråd ägde rum i november.

Europeiska globaliseringsfonden

Under året har förhandlingar om förslaget att förlänga Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter slutförts. Ursprungsförslaget presenterades av EU-kommissionen år 2011 (se faktapromemoria 2011/12:FPM27).

Globaliseringsfonden kommer under perioden 2014–2020 liksom inom tidigare period (2007–2013) kunna ge stöd till arbetstagare som sagts upp till följd av förändrade världshandelsmönster (globalisering). Tillämpningsområdet har däremot utvidgats för att fonden också ska kunna ingripa vid uppsägningar som orsakats av globala finansiella och ekonomiska kriser. Temporärt ska stöd också kunna ges till unga som varken studerar eller arbetar i regioner med hög ungdomsarbetslöshet. Medfinansieringsgraden från EU blir som mest 60 procent. I förhandlingen om utformningen av fondens regelverk har Sverige verkat för ett restriktivt regelverk.

Rådet antog förslaget i december. Regeringen överlade med riksdagen i september och samråd ägde rum i juni och december.

29 Arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor

Arbetsrätt och arbetsmiljöfrågor ingår i området sysselsättnings- och socialpolitik, där en central målsättning är att förbättra arbetstagares levnads- och arbetsvillkor. Ett viktigt inslag på detta område är dialogen mellan arbetsmarknadens parter. Samarbetet inom socialpolitikens område sker inom ramen för den öppna samordningsmetoden för social trygghet och social delaktighet. Samarbetet har som övergripande syfte att öka den sociala sammanhållningen inom EU med utgångspunkt i mål för fattigdomsbekämpning, för arbetet med att skapa hållbara och adekvata pensionssystem och för ökad tillgång till hälso- och sjukvård och äldreomsorg.

29.1 Klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar

Kommissionen lämnade i februari 2013 ett förslag till ändring av fem arbetsmiljödirektiv för anpassning till förordningen om klassificering och märkning av ämnen och blandningar (CLP-förordningen). Syftet med det föreslagna direktivet är att uppdatera referenser och terminologi i skylddirektivet, minderårigdirektivet, direktivet om kemiska agenser, direktivet om gravida och ammande och direktivet om carcinogener och mutagena ämnen i arbetet, så att de överensstämmer med gällande EU-klassificering och märkning av kemiska ämnen i CLP-förordningen.

Sverige delade kommissionens bedömning att det fanns behov av harmonisering av reglerna. Sverige hade som utgångspunkt att det är viktigt att försöka undvika att anpassningarna till CLP-direktivet leder till oavsiktliga och icke önskvärda materiella ändringar i gällande rätt. De anpassningar som görs bör leda till att direktiven blir mer tydliga och användarvänliga. De bör inte leda till ändrat skydd för arbetstagare jämfört med i dag eller till krångligare regler.

Regeringen höll överläggningar med riksdagen i maj.

29.2 Pensionsrättigheter

Efter att ha legat nere under flera år återupptogs i november 2012 förhandlingar om ett direktiv om intjänande och bevarande av kompletterande pensionsrättigheter (KOM(2007) 603 slutlig). Direktivförslaget innehåller bestämmelser som syftar till att främja den fria rörligheten för arbetstagare och att underlätta arbetstagares rörlighet i arbetslivet, genom att förbättra villkoren för intjänande och bevarande av tjänstepensionsrättigheter (se faktagromemoria 2007/08:FPM27).

Direktivförslaget har behandlats i rådsarbetsgruppen under hösten 2012 och våren 2013. På EPSCO-rådet i februari hölls en informell lunchdiskussion om förslaget. I juni nåddes i EPSCO-rådet en allmän inriktning. Därefter har det litauiska ordförandeskapet fört informella trepartssamtal med Europaparlamentet i syfte att nå en överenskommelse om förslaget. I slutet av november nådde ordförandeskapet och Europaparlamentets förhandlingsdelegation en preliminär överenskommelse. Denna överenskommelse bekräftades i Coreper den 4 december och av Europaparlamentets utskott för sysselsättning och sociala frågor den 9 december. Det formella antagandet av direktivet väntas därmed kunna äga rum i början av 2014.

Utgångspunkten för Sverige under förhandlingen har varit att värna den svenska arbetsmarknadsmodellen där tjänstepensioner huvudsakligen regleras i kollektivavtal. Sverige har under förhandlingen drivit och fått gehör för att direktivet ska medge möjlighet till avvikelser genom kollektivavtal. Vidare har Sverige verkat för att direktivets materiella bestämmelser endast ska ta sikte på sådana system som faktiskt utgör hinder för den fria rörligheten, såsom långa förvärvandestider eller kvalifikationstider.

Riksdagen har under året informerats om läget i förhandlingen. Överläggning och samråd med riksdagen ägde rum i maj och i juni.

29.3 Direktiv om genomförande av utstationeringsdirektivet

Kommissionen kom i mars 2012 med ett förslag om ett direktiv om genomförande av utstationeringsdirektivet (tillämpningsdirektivet). Förslaget är en av de tolv nyckelåtgärder som kommissionen antog i sitt meddelande 2011 för att stimulera tillväxt och stärka förtroendet för den inre marknaden. Förslaget om ett tillämpningsdirektiv syftar till att skapa ett allmänt regelverk för utstationeringar med en bättre och mer enhetlig tillämpning av direktivet 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster (utstationeringsdirektivet). Genom att klargöra och förtydliga hur bestämmelserna i utstationeringsdirektivet ska tillämpas kan skyddet för utstationerade arbetstagares villkor säkerställas och en sund konkurrens på den inre marknaden främjas, samtidigt som missbruk av utstationeringsreglerna motverkas (se faktagromemoria 2011/12:FPM135).

Regeringen är positiv till kommissionens initiativ att förbättra och förtydliga tillämpningen av utstationeringsreglerna. Det är angeläget att

säkerställa skyddet för utstationerade arbetstagares villkor och främja en sund konkurrens på den inre marknaden, samtidigt som det är viktigt att utstationeringsreglerna respekterar medlemsstaternas olika arbetsmarknadsmodeller.

På EPSCO-rådet i december kom medlemsstaterna överens om en allmän inriktning. Samråd skedde med riksdagen i juni, oktober och december och överläggning i mars och oktober. Information lämnades till utskottet i januari, juni och september.

29.4 Direktiv om åtgärder för att underlätta fri rörlighet för arbetstagare

Kommissionen antog i april 2013 ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om åtgärder som underlättar utövandet av arbetstagares rättigheter i samband med fri rörlighet för arbetstagare (se faktagrannering 2012/13:FPM109). Förslaget syftar till att förbättra och fördjupa den praktiska tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 492/2011 av den 5 april 2011 om arbetskraftens fria rörlighet inom unionen, men innebär inte några nya materiella rättigheter för EU-arbetstagare. Kommissionen avser genom direktivet att tillförsäkra arbetstagare förbättrade möjligheter att göra sina rättigheter enligt förordning (EU) nr 492/2011 gällande.

Regeringen ser positivt på syftet med förslaget, att verka för att undanröja hinder mot den fria rörligheten för arbetskraft. Myndigheter, organisationer och arbetsgivare är redan i dag skyldiga att tillämpa förordning (EU) 492/2011. Regeringen anser att medlemsstaterna bör ges stort utrymme att själva besluta om konkreta åtgärder som bör vidtas för att uppnå syftet med förordningen.

Under året inleddes förhandlingar om förslaget. Regeringen har under året informerat och överlagt med riksdagen i maj respektive september.

29.5 Utökat samarbete mellan de offentliga arbetsförmedlingarna i EU

Kommissionen antog i juni ett förslag till beslut om ett utökat samarbete mellan de offentliga arbetsförmedlingarna (se faktagrannering 2012/13:FPM137). Förslaget innebär att det inrättas ett europeiskt nätverk för offentliga arbetsförmedlingar som ska möjliggöra jämförelser av arbetsförmedlingarnas resultat på europeisk nivå, kartlägga god praxis och främja ömsesidigt lärande för att förbättra arbetsförmedlingarnas kapacitet och flexibilitet. Förslaget syftar till att förstärka och befästa existerande samarbete mellan de offentliga arbetsförmedlingarna i medlemsstaterna. Det nuvarande samarbetet i nätverket för nationella offentliga arbetsförmedlingar är frivilligt och inte formaliserat.

Regeringen ser positivt på syftet med förslaget, det vill säga att utöka erfarenhetsutbytet mellan offentliga arbetsförmedlingar. Regeringen anser dock att förslaget inte får innebära en förändring av nätverkets nuvarande samarbetsform. Nätverket får inte ges en beslutande roll och

Skr. 2013/14:115 det får inte heller dubblera existerande strukturer för samverkan på sysselsättningsområdet.

Under året har förslaget förhandlats i rådet. Vid EPSCO-rådet i december antogs en allmän inriktning om förslaget. Regeringen har under året informerat och överlagt med riksdagen i september och december.

29.6 Socialt protokoll

Riksdagen gav 2012 regeringen tillkänna att Sverige bör kräva att EU ska anta ett juridiskt bindande protokoll, som tydliggör att grundläggande fackliga rättigheter såsom den fria förhandlings- och konflikträtten samt rätten att fritt teckna kollektivavtal gäller inom EU och att dessa inte underordnas EU:s ekonomiska friheter. Anställda ska bl.a. ha rätt att vidta sympatiåtgärder för löntagare i ett annat land. I tillkännagivandet anges att en sådan femte frihet bör gälla inom hela EU och komplettera dagens fyra friheter på den inre marknaden.

29.7 Sociala investeringspaketet

I februari presenterade kommissionen ett initiativ för att främja sociala investeringar för tillväxt och sammanhållning det s.k. sociala investeringspaketet.

Initiativet är kopplat till Europa 2020-strategin och kan ses som en motsvarighet till det s.k. sysselsättningspaketet som presenterades föregående vår. Meddelandet presenterar inga nya lagstiftningsinitiativ utan syftar till att ge medlemsstaterna strategisk vägledning i arbetet med att modernisera välfärdssystemen. Syftet är att säkerställa långsiktig hållbarhet, underlätta arbetsmarknadsdeltagande och ge tillräckligt stöd och trygghet för att möta utmaningar under olika skeden i livet.

Investeringspaketet innehåller ett meddelande om sociala investeringar (se faktrapromemoria 2012/13:FPM78), en rekommendation om att investera i barns framtid (se faktrapromemoria 2012/13:FPM79) samt ett antal arbetsdokument. Arbetsdokumenten berör den demografiska utvecklingen, investeringar i hälsa, uppföljning av strategin för aktiv inkludering, utnyttjande av Europeiska socialfonden, hemlöshet, äldreomsorg samt en rapport om sociala tjänster av allmänt intresse.

Tre övergripande områden i meddelandet för fortsatt arbete pekas särskilt ut; Sociala investeringar som del av den europeiska terminen; EU-medel som stöd för sociala investeringar (ESF) samt Förenklad förvaltning (styrning) och rapportering. Regeringen välkomnar initiativets inriktning och fokus på långsiktigt hållbara lösningar och ett ändamålsenligt och effektivt användande av resurser. Det innebär ett välkommet skifte bort ifrån riktade insatser och utpekande av utsatta grupper. Denna inriktning ligger väl i linje med regeringens politik på området.

EPSCO-rådet antog i juni rådsslutsatser om meddelandet.

29.8 Europeisk fond för stöd till de mest behövande

Kommissionen föreslog i oktober 2012 en förordning om en europeisk fond för stöd till de mest behövande (se faktapromemoria 2012/13:FPM20). Fonden är tänkt att ersätta det program som sedan 1987 har fördelat jordbruksöverskott som livsmedelshjälp inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken. Fonden omfattar ca 3 400 miljoner euro under perioden 2014–2020. Medlen tas från strukturfonderna för detta ändamål. Förhandlingar om förslaget avslutades 2013 och fonden är verksam från den 1 januari 2014.

EU har en viktig roll i att främja samarbetet mellan medlemsländerna för att motverka fattigdom och social utestängning, men direkta socialpolitiska stödinsatser ska vara ett ansvar för varje medlemsstat. Regeringen har därför starkt ifrågasatt om förslaget är i linje med subsidiaritetsprincipen. Under förhandlingarna har regeringen verkat för ökad flexibilitet i förordningen jämfört med kommissionens ursprungliga förslag, vilket innebär att fonden ger möjlighet att inte bara finansiera materiellt stöd, utan även sociala insatser för ökad inkludering. Fattigdom och social utestängning motverkas bäst genom att främja arbete som möjliggör egen försörjning och genom att utveckla sociala trygghetssystem som omfattar hela befolkningen.

Överläggningar om förslaget skedde med socialutskottet i november 2012 och september 2013.

30 Jämställdhet och arbetet mot diskriminering

Sverige arbetar aktivt för att främja jämställdhet inom alla politikområden och i genomförandet av EU:s större processer och program. Under året har Sverige bl.a. aktivt drivit frågan om att stärka jämställdhetsperspektivet i Europa 2020-strategin och i relevanta slutsatser och rekommendationer som EU:s rådsrekommendation om integrering av romer.
--

30.1 Jämställdhet

Förslag till direktiv om jämnare könsfördelning i börsnoterade bolagsstyrelser

Kommissionen beslutade i november om ett förslag till ett direktiv om förbättrad könsbalans i börsbolagens styrelser. Förslaget innebär att styrelserna för börsbolag med mer än 250 anställda och en årlig

Skr. 2013/14:115 omsättning på minst 50 miljoner euro senast 2020 ska bestå av 40 procent av vardera könet. Offentligt ägda företag ska uppnå målet senast 2018. Förslaget har bl.a. föregåtts av en öppen konsultation om möjliga åtgärder på EU-nivå. Som ett inspel i den processen diskuterade jämställdhetsministrarna i rådet frågan i februari 2012. Jämställdhetsministerns inlägg i debatten behandlades i EU-nämnden i februari, efter samråd med civilutskottet. Ämnet var också uppe för debatt på EPSCO-rådet i december och behandlades dessförinnan i EU-nämnden i november.

Uppföljning av Pekingplattformen

Inom EU sker ett strategiskt arbete med att följa upp FN:s handlingsplan för jämställdhet som antogs i Peking 1995. Handlingsplanen är den formella utgångspunkten för EU:s medlemsstaters åtagande beträffande jämställdhetsintegrering och för framtagande av indikatorer för uppföljning av Pekingplattformens 12 kritiska områden. Inom denna process antog rådet slutsatser och beslutade om nya indikatorer med fokus på kvinnors deltagande i beslutsfattande positioner inom mediaorganisationer. Överläggning med arbetsmarknadsutskottet hölls i april och samråd med EU-nämnden i juni. På rådsmötet i december antog rådet slutsatser om institutionella mekanismer för jämställdhetsarbetet. Överläggning med arbetsmarknadsutskottet hölls i oktober och samråd med EU-nämnden i december. Jämställdhetsinstitutet i Vilnius, har presenterat omfattande rapporter på respektive tema som bakgrundsunderlag till slutsatserna.

30.2 Arbetet mot diskriminering

Antidiskrimineringsdirektivet

Kommissionen lämnade 2008 ett förslag till skydd mot diskriminering på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Sverige har välkomnat förslaget och verkat för ett antagande av ett direktiv som säkerställer samma nivå av skydd mot diskriminering inom EU oavsett diskrimineringsgrund (se faktapromemoria 2007/08:FPM127).

Irland och Litauen har under 2013 arbetat vidare med förslaget. Frågor om direktivets räckvidd, skäliga stöd- och anpassningsåtgärder för personer med funktionshinder samt innebörden av vissa begrepp har diskuterats. Det krävs enhällighet i rådet för att direktivet ska antas. Vid EPSCO-rådet i juni och december presenterades en lägesrapport.

Samråd med riksdagen ägde rum i juni och december.

Arbetet avseende romers situation

Kommissionen presenterade i juni ett meddelande om en utvärdering av medlemsstaternas genomförande av de nationella strategierna för integrering av romer. Kommissionen presenterade samtidigt även ett förslag till rådsrekommendation om effektiva åtgärder för romsk inkludering i medlemsstaterna.

Regeringen välkomnade meddelandet och ställde sig i huvudsak positiv till förslaget inriktning (se faktapromemoria 2012/13:FPM 132). Romer är en särskilt utsatt grupp i Europa när det gäller såväl diskriminering som socialt och ekonomiskt utanförskap. Rådsrekommendationen bidrar till att fortsatt hålla frågan om romers inkludering högt på den politiska dagordningen. I december beslutade rådet enhälligt om att anta förslaget. I förhandlingarna verkade Sverige särskilt för att stärka jämställdhets- och icke-diskrimineringsperspektivet. Överläggning med riksdagen ägde rum i september.

Under året höll kommissionen två möten med nätverket för medlemsstaternas nationella kontaktpunkter för romska frågor. Frågor som var i särskilt fokus under dessa möten var en effektivare användning av EU-fonder för att finansiera insatser för romsk integrering och arbetet för romsk integrering på lokal nivå. Den sistnämnda frågan samt frågan om romska barn och ungdomars situation var huvudämnen vid mötet för plattformen för romers integrering som hölls i juni.

31 Hälsfrågor

Folkhälsa respektive hälso- och sjukvård är huvudsakligen nationell kompetens, men det finns ett mervärde i att arbeta tillsammans i EU inom vissa områden. Som exempel kan nämnas arbetet inom läkemedelsområdet, t.ex. utveckling av läkemedelslagstiftning inom EU. Regeringen fortsatte att aktivt verka för trygg och effektiv vård över gränserna. Det svenska engagemanget var särskilt stort inom arbetet mot antibiotikaresistens och revideringen av tobaksprodukt direktivet. Det pågår även ett utvecklat samarbete när det gäller hälsohot och Sverige har ansvarat för ordförandeskapet i en arbetsgrupp som syftar till att hitta rutiner för att följa upp och jämföra effekt i sjukvårdssystem inom EU.

31.1 Folkhälsa

Tobaksprodukt direktivet

Ett förslag till direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och liknande produkter presenterades av kommissionen i december 2012. Förslaget syftar till att uppnå en hög grad av skydd för människors hälsa, att stärka konsumentskyddet och att få en bättre fungerande inre marknad inom EU. Förslaget ökar förutsättningarna för minskade tobaksskador och ett ökat konsumentskydd för EU:s medborgare. Direktivet föreslås ersätta nuvarande tobaksprodukt direktiv från 2001.

I kommissionens förslag ställs t.ex. krav på medlemsstaterna att tobaksprodukter med karakteristisk smak ska förbjudas och att

Skr. 2013/14:115 kombinerade text- och bildvarningar ska täcka 75 procent av ytan på vilken de trycks (avser t.ex. cigarettpaket).

Vid EPSCO-rådet i juni antogs en allmän inriktning av direktivet som innebar att snuset inte omfattades av vissa av reglerna om tillsatser samt att de kombinerade hälsovarningarnas storlek ska täcka 65 procent av ytan på vilken de trycks. Vid EPSCO-rådet presenterade Sverige en deklARATION om att förslaget om hälsovarningarnas storlek är problematiskt utifrån ett grundlagsperspektiv.

Den 8 oktober röstade Europaparlamentet om sina ändringsförslag i kommissionens förslag till reviderat tobaksproduktdirektiv. Efter förhandlingar mellan kommissionen, rådet och Europaparlamentet kunde parterna i december enas kring ett kompromissförslag till nytt direktiv. Innan ett slutligt reviderat direktiv kan antas återstår formella beslut i Europaparlamentet och rådet.

Överläggning skedde med socialutskottet i februari och socialutskottet har även informerats i juni, september och november. Samråd skedde också med EU-nämnden i juni. Överläggning har också skett med konstitutionsutskottet i juni och information har lämnats till konstitutionsutskottet i november.

Hälsosäkerhet

Under året har en överenskommelse nåtts mellan rådet, kommissionen och Europaparlamentet om ett beslut om allvarliga gränsöverskridande hot mot människors hälsa. Reglerna innebär att samarbetet stärks mellan medlemsstaterna när det gäller olika typer av gränsöverskridande hälsohot. Regelverket är brett och omfattar alla typer av hälsohot i likhet med WHO:s internationella hälsoregler. EU:s beslut och även WHO:s hälsoregler ställer krav på medlemsländerna att ha kapacitet att hantera hälsohot samt att varna och agera vid sådan hot. Ett flertal genomföranderättsakter kommer att tas fram under 2014 för att implementera beslutet.

Överläggning skedde med socialutskottet i februari 2012, och samråd med EU-nämnden i juni 2012.

Programmet för hälsa och tillväxt 2014–2020

Kommissionen lämnade i november 2011 förslag om inrättande av ett program för hälsa och tillväxt; det tredje fleråriga programmet för EU-åtgärder på hälsoområdet för perioden 2014–2020 (se faktapromemoria 2011/12:FPM53).

En överenskommelse om hälsoprogrammet nåddes i november efter förhandlingar mellan rådet, kommissionen och Europaparlamentet. De allmänna målen för programmet är att stödja samarbete mellan medlemsländerna för att stimulera innovation inom hälso- och sjukvården, göra hälso- och sjukvårdssystemen mer hållbara, förbättra EU-medborgarnas hälsa samt att skydda dem mot gränsöverskridande hälsohot. Budgeten för programperioden uppgår till 449,4 miljoner euro.

Handlingsplan mot narkotika

Under året antogs en handlingsplan mot narkotika 2013–2016. Handlingsplanen anger insatser för att genomföra målen för EUs

narkotikastrategi som antogs under hösten 2012. Förutom de båda målen att minska både utbud och efterfrågan av narkotika innehåller strategin och handlingsplanen även tre tvärssektoriella teman. Dessa är samordning, internationell samordning samt information, forskning, uppföljning och utvärdering.

Förslag till förordning om nya psykoaktiva ämnen

Genom rådets beslut 2005/387/RIF inrättades ett system för hantering av nya psykoaktiva ämnen (syntetiska och naturliga) som ger anledning till oro på EU-nivå kallat "Early warning system". I beslutet fastställs bestämmelser om informationsutbyte om dessa ämnen mellan medlemsstaterna vilket samordnas av ECNN och Europol, om ämnernas riskbedömning och kontroller och straffrättsliga påföljder i hela EU för de ämnen som utgör en risk. Beslut om kontrollåtgärder och påföljder är inte bindande för medlemsstater.

I september 2013 presenterade kommissionen ett förslag till förordning där kommissionen övertar rådets nuvarande rätt att besluta om att begära riskbedömningar av nya psykoaktiva ämnen och på grundval av dessa också besluta om kontrollåtgärder inom EU. Beslut 2005/387/RIF avses upphävas och ersättas av den föreslagna förordningen. Regeringen är allmänt positiv till förslaget, som dock behöver analyseras närmare (se faktapromemoria 2013/14:FPM11). Förslaget lämnades samtidigt med ett förslag till direktiv om ändring av rådets rambeslut 2004/757/RIF om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel (narkotikarambeslutet) när det gäller definitionen av narkotika (se avsnitt 23.5.5).

Överläggning med socialutskottet ägde rum i oktober.

Narkotikaprekursorer

En överenskommelse nåddes under året mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen om förslaget till förordning om ändring i förordning nr 273/2004. Förordningen reglerar kontrollen med mera av handeln på EU:s inre marknad med sådana kemiska ämnen som ofta används vid illegal framställning av narkotika.

Beslutet innehåller bättre förebyggande åtgärder mot avledning av ättiksyraanhydrid för att förhindra avledning av detta ämne för olaglig framställning av heroin. I beslutet framgår också att marknadsaktörerna förser de behöriga myndigheterna med sammanfattad information om sina transaktioner med förtecknade ämnen. Kommissionen inrättar en europeisk databas för narkotikaprekursorer i syfte att modernisera insamlingen av de uppgifter som medlemsstaterna tillhandahåller om beslag och stoppade leveranser av narkotikaprekursorer.

31.2 Hälsa- och sjukvård

Hållbara hälsosystem

EPSCO-rådet antog den 10 december rådsslutsatser om moderna, flexibla och hållbara hälso- och sjukvårdssystem. Rådsslutsatserna sammanfattar

Skr. 2013/14:115 och avslutar den så kallade reflektionsprocessen om hållbara hälsosystem, där Sverige varit ordförande i en arbetsgrupp som utvecklat förslag kring uppföljning inom hälso- och sjukvårdssystem. I övrigt behandlade rådsslutsatserna frågor kring gemensamma utmaningar inom hälsosystemen där kunskapsutbyte mellan medlemsländerna är av värde, med utgångspunkt i de utmaningar som medlemsstaternas hälso- och sjukvårdssystem möter.

E-hälsa

Regeringen har fortsatt e-hälsoarbetet i Europa genom olika insatser. Inom eHealth Network, en del av patientrörlighetsdirektivet, har det beslutats om en patientöversikt för Europa, vidare samarbete och användning av terminologin SNOMED CT samt diskuterats den ehealth action plan som tagits fram av kommissionen.

Inom det Sverige-ledda EU-projektet epSOS (Smart Open Services for European Patients) har i dagsläget nio länder tagit sina pilotprojekt i drift, inklusive Sverige. Ytterligare sju länder har ambitionen att vara i drift senast till årsskiftet. Syftet med epSOS är att möjliggöra utbyte av patientinformation mellan medlemsstater samt expediering av elektroniska läkemedelsrecept. Projektet pågår fram till sommaren 2014.

Transparensdirektivet

Kommissionen presenterade i mars 2013 ett reviderat förslag till direktiv om transparens gällande insyn i de åtgärder som reglerar prissättningen på humanläkemedel och deras inordnande i de nationella sjukförsäkringssystemen. Det ursprungliga förslaget presenterades i mars 2012 (se faktapromemoria 2011/12:FPM125). Överläggningar skedde med socialutskottet i maj 2012 angående det ursprungliga förslaget. Förslaget är framförallt fokuserat på kortare tidsgränser för prissättning av läkemedel framförallt för generiska läkemedel. Förhandlingarna i rådet hölls under våren men har under hösten legat helt nere.

Kliniska prövningar

I juli 2012 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om kliniska prövningar (se faktapromemoria 2011/12:FPM182). Förslagen har som syfte att öka Europas attraktionskraft för kliniska prövningar. Kliniska prövningar är en viktig del av den kliniska forskningen, som i sin tur är nödvändig för att man ska kunna utveckla läkemedel och förbättra vården.

Nyheter i den nya förordningen, som är tänkt att ersätta nuvarande direktiv, är bl.a. ett förenklat centralt ansökningsförfarande för att få starta kliniska prövningar, ett ansökningsförfarande för prövningar som ska utföras i flera medlemsstater samt ett förbättrat säkerhetsövervakningssystem för incidenter i samband med kliniska prövningar. Efter intensiva förhandlingar under hösten lyckades rådet nå en förstaläsningsöverenskommelse med Europaparlamentet i december.

Överläggning skedde med socialutskottet om förslaget i oktober 2012.

Kommissionen presenterade i juli ett förslag till förordning om avgifter som ska betalas av läkemedelsbolagen till den Europeiska läkemedelsmyndigheten för säkerhetsövervakning av läkemedel (se faktapromemoria 2012/13:FPM135). Förslaget är en kombination av förfaranderelaterade avgifter och en fast avgift och ska täcka de nya säkerhetsbedömningar som görs sedan systemet för säkerhetsövervakning stärktes genom reviderade lagstiftning 2010 och 2012.

Förslaget har förhandlats i rådet under hösten och sannolikt kan en överenskommelse med Europaparlamentet uppnås i början av 2014.

Medicinteknik

De två förslagen till förordningar om medicintekniska produkter om medicintekniska produkter för in vitro diagnostik, som presenterades av kommissionen i september 2012, har under året förhandlats i rådet. Förslagen är komplexa och omfattande och under året har man gått igenom artikel för artikel och detta arbete kommer att fortsätta under 2014. Syftet med förslagen är att främja innovation och konkurrenskraft inom det medicintekniska området samtidigt som folkhälsan ska säkerställas. Det befintliga regelverket har fungerat väl men behöver anpassas till den tekniska och vetenskapliga utvecklingen.

Överläggning skedde med socialutskottet i november 2012 och samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och december 2013.

32 Den inre marknadens utveckling

Utvecklingen av det EU-gemensamma regelverket för den inre marknaden utgör en drivkraft för reformer på nationell nivå. Åtgärder som ökar rörligheten på den inre marknaden stärker därmed tillväxten och konkurrenskraften.

Regeringen fortsätter att lägga stor vikt vid EU:s inre marknad och ett korrekt genomförande och bättre tillämpning av de gemensamt beslutade rättsakterna, vilket är centralt för att lagstiftningen ska uppnå sitt syfte. Bristen på genomförande i medlemsstaterna pekar tydligt på behovet av att förbättra styrningen av den inre marknaden.

32.1 Inre marknadsakterna

Inom ramen för de två inre marknadsakterna har totalt 24 åtgärder presenterats i syfte att stärka Europas tillväxt och öka människors och företags förtroende för den inre marknaden. Regeringen har tidigare välkomnat de två meddelanden som kommissionen presenterat, i april 2011 för den första inre marknadsakten (se faktapromemoria 2010/11:FPM112) och i oktober 2012 för den andra inre marknadsakten (se faktapromemoria 2012/13:FPM19).

Regeringen anser att genomförandet av nyckelåtgärderna i de två inre marknadsakterna (SMA I och SMA II) är centralt för att stärka EU:s konkurrenskraft. Regeringen har under året verkat för att nyckelåtgärderna får ett tydligt tillväxtperspektiv och att beslut kan fattas av EU-institutionerna så snart som möjligt för de utestående lagstiftningsförslagen i SMA I och senast under våren 2014 för åtgärderna i SMA II.

32.1.1 Första inre marknadsakten

I januari trädde den första av åtgärderna inom ramen för SMA I i kraft, standardiseringspaketet som antogs under 2012. Under året har ytterligare sex av förslagen antagits nämligen riskkapitalfonder, yrkeskvalifikationsdirektivet, ett enhetligt patent, alternativ tvistlösning, sociala entreprenörskapsfonder och företagets offentliga redovisning. Överenskommelser har träffats om fonden för ett sammanlänkat Europa och offentlig upphandling. Förhandlingar pågår fortfarande om e-identifiering, energiskattedirektivet och utstationeringsdirektivet.

Regeringen har under året överlagt och samrått med näringsutskottet respektive EU-nämnden vid ett flertal tillfällen. Regeringen har dessutom överlagt med andra utskott då dessa berörts av ett förslag.

32.1.2 Andra inre marknadsakten

Kommissionen har under året presenterat samtliga förslag som aviserades i meddelandet om SMA II från den 2 oktober 2012, förutom den s.k. Euresförordningen (samarbete mellan arbetsförmedlingar) som väntas presenteras i januari 2014.

Regeringen har under året överlagt och samrått med näringsutskottet respektive EU-nämnden vid ett flertal tillfällen. Regeringen har dessutom överlagt med andra utskott då dessa berörts av ett förslag.

32.2 Styrning av den inre marknaden

I november presenterade kommissionen integrationsrapporten för den inre marknaden (se faktagromemoria 2013/14:FPM29). Detta är andra gången en årlig integrationsrapport presenteras som ett bidrag till kommissionens årliga tillväxtrapport (se faktagromemoria 2013/14:FPM33).

Regeringen delar kommissionens bedömning om vikten av att förbättra styrningen av den inre marknaden. Integrationsrapporten spelar en viktig roll i arbetet med att upprätthålla trycket på genomförande och en korrekt tillämpning av lagstiftningen på nationell nivå.

32.2.1 Administrativt samarbete IMI

Informationssystemet för den inre marknaden (IMI) är ett onlineverktyg för informationsutbyte mellan myndigheter i EU och mellan myndigheterna och kommissionen. IMI är ett effektivt och användarvänligt system som underlättar det gränsöverskridande administrativa samarbetet i nationella myndigheters löpande verksamhet. Kommerskollegium är nationell samordnare för IMI i Sverige. IMI används i dag för att underlätta informationsutbyte inom ramen för tjänstedirektivet, yrkeskvalifikationsdirektivet, direktivet om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård, förordningen om transport över gränserna av kontanter i euro och nätverket för problemlösning Solvit. Det pågår dessutom pilotprojekt för bl.a. utstationeringsdirektivet och e-handelsdirektivet. Kommissionen arbetar med att utvidga IMI till att omfatta fler rättsakter. Från april 2012 till april 2013 har informationsutbytet över gränserna via IMI ökat med 24 procent. Regeringen är positiv till utvecklingen och utvidgningen av IMI som effektiviserar och underlättar det administrativa samarbetet inom unionen.

32.2.2 Solvit – ett informellt nätverk för att lösa handelshinder

Solvit är ett informellt nätverk som etablerades år 2002. Det finns ett Solvit-center i varje EU/EES-land och det svenska Solvit-centret finns på Kommerskollegium. Solvit tar emot ärenden där privatpersoner och företag upplever sig begränsade av nationella myndigheter i rätten till

den fria rörligheten inom EU/EES. Ett Solvit-ärende definieras som ett gränsöverskridande problem som uppstår till följd av att en myndighet kan ha överträtt unionslagstiftning om den inre marknaden. Solvit har inga formella påtryckningsmedel till sitt förfogande. Trots detta leder Solvit:s arbete ofta till ett positivt resultat. Det är regeringens mening att Solvit:s verksamhet bidrar till att minska gränsöverskridande hinder inom EU/EES.

Under 2013 har Solvit hanterat 196 ärenden varav 124 ärenden gäller problem som utländska privatpersoner och företag upplever i Sverige. Merparten av ärendena rör personrörlighet och har anknytning till ärenden där EU-medborgare och deras familjemedlemmar har haft svårigheter att få ett svenskt personnummer. Ett svenskt personnummer är i många fall grundläggande för att få tillgång till flertalet tjänster och funktioner i det svenska samhället. Problematiken blir ett hinder för de personer som vill etablera sig i Sverige. Resterande ärenden gäller hinder som svenska företag och privatpersoner har upplevt i en annan medlemsstat och är jämt fördelade mellan fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och personer. Statistiken ger en indikation på vilka områden som är särskilt problematiska på den inre marknaden.

Kommissionen har under året kommit med en ny rekommendation om principerna för Solvit (se faktagruppmemorier 2013/14:FPM16). Rekommendationen ska återspegla nätverkets ärendehantering och förtydliga omfattningen av de ärenden som Solvit ska ta sig an för att skapa en enhetlig funktion av Solvit-nätverket. Solvit-centren rekommenderas att använda sig av den s.k. Solvit plus-funktionen för att komma till rätta med strukturella problem gällande lagstiftning i medlemsstaterna. Med detta avses att Solvit tar kontakt med berörda myndigheter och departement för att försöka informera om och påverka dem att ändra lagstiftning som eventuellt står i konflikt med EU-rätten. Det görs i de fall Solvit har fått kännedom om problematik gällande nationell och inre marknadslagstiftning via ett ärende. Vidare ges rekommendation om minimistandarder och servicenivå gällande centrens hantering av ärenden. Regeringen stöder kommissionens rekommendation för Solvit då den stärker möjligheterna att undanröja handelshinder och bidrar till att underlätta den fria rörligheten inom EU.

32.2.3 Resultattavlan för den inre marknaden – ny statistik på nätet

I juli lanserade kommissionen en ny nätupplaga av resultattavlan för den inre marknaden på nätet. Därmed infördes en mer användarvänlig översikt av hur den inre marknaden fungerar och hur situationen ser ut i enskilda medlemsstater. De länder som lyckats bäst överlag när det gäller den sammantagna statistiken över t.ex. genomförande av direktiv, överträdelseärenden och Solvit-problemlösning är i rangordning Estland, Sverige, Österrike, Storbritannien, Tyskland, Cypern, Litauen, Ungern, Danmark, Malta och Finland. När det gäller införlivande av inre marknadsdirektiv var det endast 0,6 procent som inte införlivats i tid i nationell lagstiftning under årets första sex månader. Sverige hade det lägsta genomförandeunderskottet av alla medlemsstater med endast ett

utestående icke införlivat direktiv, vilket gav en siffra på 0,1 procent. När det gäller överträdelseförfaranden med koppling till den inre marknaden hade EU-genomsnittet minskat något från 31 pågående ärenden till 30 per medlemsstat. Dessa siffror bekräftar den långsamma men stadiga minskningen av överträdelseärenden. Den svenska nivån var den lägsta sedan 2004 med 28 pågående ärenden.

Regeringen anser att resultattavlan ger en god bild av den inre marknads styrka och svagheter och vilka områden som behöver förbättras i de olika EU-länderna. Resultattavlan visar t.ex. att det fortfarande finns många hinder kvar när det gäller social trygghet, rätt till bosättning, erkännande av yrkeskvalifikationer och registrering av motorfordon.

32.2.4 Handlingsplan för att förbättra webbportalen Ditt Europa

Ditt Europa är kommissionens webbplats som syftar till att informera såväl företag som privatpersoner om deras respektive EU-rättigheter. Webbplatsen har existerat sedan 2005 och Kommerskollegium och Tillväxtverket företräder Sverige i webbplatsens redaktionsstyrelse. Som svar på Europaparlamentets uppmaning att utveckla portalen så att den blir en verklig digital gemensam kontaktpunkt presenterade kommissionen i september ett meddelande inklusive en handlingsplan för att förbättra webbplatsen. Webbplatsen har ca 16 000 besökare varje dag, varav 93 procent anser att webbplatsen fungerar tillfredställande. Kommissionen konstaterar dock att det finns utrymme för förbättringar.

I stora drag drag identifieras tre områden där förbättringar är möjliga:

- Otillräcklig information. I kommissionens undersökningar uppger endast 10 procent av besökarna att de hittat all information de letat efter. En orsak till detta är att viss information saknas på nationell nivå.
- Otillgänglig information. En annan orsak till att de som besöker sidan inte alltid hittar den information som de söker är att det finns brister i sökfunktionen och vägledningen på sidan. För att åtgärda detta har kommissionen åtagit sig att förbättra webbplatsens sökfunktion. Även medlemsstaterna kan bidra genom att förslagsvis skapa länkar mellan nationella webbplatser och Ditt Europa.
- För få besökare. Kommissionen konstaterar att det alltfjänt finns möjligheter för webbplatsen att expandera. För att bidra till detta åtar sig kommissionen att synliggöra Ditt Europa genom bl.a. sökmotoroptimering, onlinereklam och ökad integrering i sociala medier. Medlemsstaterna uppmanas att göra reklam för webbplatsen genom att länka till den från sina nationella portaler samt genomföra informationskampanjer.

Skr. 2013/14:115 Regeringen gör bedömningen att Sverige i dag håller en hög nivå på sin information. Möjligen kan framtida åtgärder bli aktuella på området t.ex. informationskampanjer för Ditt Europa eller utökad länkning från svenska myndigheters webbplatser till kommissionens webbplats.

32.3 E-handel

Den digitala inre marknaden och utvecklingen av e-handel och online-tjänster har stor tillväxtpotential och prioriteras högt av regeringen. Gränsöverskridande e-handel ökar även konsumenternas valfrihet såväl som företags möjligheter att nå ut till en större marknad. Regeringen stöder EU:s målsättning att till 2015 fördubbla e-handelns andel av detaljhandeln samt internetbaserade verksamheters andel av EU:s BNP.

Det finns dock vissa hinder som måste undanröjas för att e-handeln ska fungera effektivt. Inte alla är specifika för just e-handeln, men kan ha kommit i dager för att e-handeln på ett nytt sätt tydliggör onödiga handelshinder. Såväl kommissionen som regeringen har tagit initiativ till åtgärder som syftar till att undanröja hinder och stärka förtroendet för e-handel.

Den gränsöverskridande e-handeln främjas vidare bl.a. genom bättre fungerande lösningar för e-signaturer, e-fakturer och mer utvecklade betalningslösningar. På EU-nivå har regeringen i flera fora arbetat för att uppmärksamma den digitala inre marknads tillväxtpotential och vikten av att främja e-handeln, bl.a. inom ramen för inre marknadsakterna, vid kontakter med kommissionen och rådet samt i Europeiska rådets slutsatser.

Rådsslutsatser om den digitala ekonomin, digital innovation och tjänster inom den digitala sektorn antogs vid Europeiska rådet i oktober.

I december 2012 presenterade kommissionen grönboken En integrerad marknad för leverans av paket i syfte att främja e-handeln inom EU. Samrådet om grönboken avslutades under våren. Regeringen anser att det är positivt att kommissionen ser över hur leveranser på den inre marknaden kan bli t.ex. säkrare, snabbare och mer tillförlitliga (se faktagruppmemorier 2012/13:FPM48). Den 16 december antog kommissionen meddelandet Färdplan för fullbordandet av den inre marknaden för paketleveranser – bygga upp förtroendet för leveranstjänster och uppmuntra av nätförsäljningen. Färdplanen ger ett antal rekommendationer till marknadsaktörerna och kommissionen för att fullborda den inre marknaden för paket. Huruvida målsättningarna i planen har uppnåtts ska utvärderas efter 18 månader.

32.4 Standardisering

Standardiseringen är ett viktigt instrument för svensk tillväxt och konkurrenskraft och därmed även till tillväxt för svensk export. De viktigaste processerna sker inom det europeiska och det internationella standardiseringsarbetet och där måste de svenska intressena bevakas och främjas.

Ett angeläget mål för den svenska standardiseringen är att den ska bidra till en hållbar utveckling för det svenska samhället i vid mening. Det är önskvärt att de svenska standardiseringsinsatserna bygger både på svensk kompetens liksom medvetenhet om att en del sektorer måste byggas upp eller förstärkas när det gäller standardisering. I EU:s förordning om europeisk standardisering som trädde i kraft 2012 framhålls bl.a. betydelsen av att beakta funktionshinderfrågorna liksom medverkan i standardiseringsprocessen från de slutliga användarnas sida (konsumenter och arbetstagare). Det är områden där Sverige har lång tradition och kompetens som kan bidra till ändamålsenlig utveckling av standarder.

32.5 Associationsrätt

Kommissionen presenterade i december 2012 en handlingsplan på bolagsrättens område. Planen syftar bl.a. till att öka bolagens öppenhet och uppmuntra ett långsiktigt ägarengagemang. Kommissionen har bl.a. meddelat att ändringar i direktivet om aktieägares rättigheter och en rekommendation om självregleringens ”följ eller förklara-princip” är att vänta.

I november 2012 lämnade kommissionen ett förslag till direktiv om en jämnare könsfördelning bland styrelseledamöter i stora börsnoterade bolag (se faktapromemoria 2012/13:FPM33). I förslaget finns regler om tillsättning av styrelseledamöter i bolag där färre än 40 procent av styrelseledamöterna tillhör det underrepresenterade könet. Bolagen ska vid tillsättningen tillämpa fastställda kriterier i syfte att senast år 2020 uppnå en jämnare könsfördelning. Förslaget har under året förhandlats i rådet. Förhandlingarna har ännu inte avslutats. Europaparlamentet har haft omröstning och antagit ett förslag som i huvudsak överensstämmer med kommissionens. Civilutskottet har informerats och samråd har skett med EU-nämnden.

Det finns i dag enbart nationella stiftelseformer. Dessa skiljer sig åt mellan olika medlemsstater och det kan upplevas som ett hinder för gränsöverskridande verksamhet. Kommissionen presenterade därför i februari 2012 ett förslag till en förordning om en europeisk stiftelseform (se faktapromemoria 2011/12:FPM123). Avsikten är att stärka den inre marknaden genom att underlätta gränsöverskridande verksamhet med allmännyttiga ändamål. Förhandlingar om förslaget påbörjades i rådet 2012 och har fortsatt under året. Civilutskottet har informerats.

I december 2013 lämnade kommissionen ett förslag till direktiv om skyddet för företagshemligheter (se faktapromemoria 2013/14:FPM42). I förslaget finns krav på en civilrättslig reglering av skyddet mot att företagshemligheter anskaffas, röjs och utnyttjas utan lov. Syftet är att öka europeiska företags konkurrenskraft. Förhandlas i rådet under 2014.

32.6 Redovisnings- och revisionsfrågor

Under hösten 2011 lade kommissionen fram ett förslag till nytt redovisningsdirektiv (se faktagromemoria 2011/12:FPM42). Ett av huvudsyftena med direktivet är att minska byråkratin och förenkla bestämmelserna för små företag. Direktivet innehåller bl.a. också en ny skyldighet för vissa företag att redovisa vilka betalningar som görs till regeringar i de länder där naturtillgångar hämtas. Förhandlingar skedde under 2011, 2012 och 2013. Direktivet antogs i juni i år. Civilutskottet har informerats och samråd har skett med EU-nämnden.

Revisorernas och revisionens roll under och efter den finansiella krisen har uppmärksammats genom en översyn av EU-regelverket om revision. Kommissionen lämnade i november 2011 ett förslag till ändringar av det s.k. revisorsdirektivet och ett förslag till förordning med nya regler om revisionen av företag av allmänt intresse, dvs. börsnoterade och finansiella företag, (se faktagromemoria 2011/12:FPM82). Förslagen ska bl.a. bidra till ökad finansiell stabilitet och förbättra förutsättningarna för och tillsynen över gränsöverskridande revisionsverksamhet på den inre marknaden. Bland delförslagen märks ett förbud för revisorer att tillhandahålla revisionsklienterna vissa andra tjänster än revision och en skyldighet för revisionsklienter att efter viss tid välja en revisor från en ny revisionsbyrå (s.k. byrårotation). Följderna kan bli ökade kostnader för klienterna, vilket Sverige har framhållit. Sverige har också påtalat att förändringsbehovet i fråga om icke-finansiella företag är oklart. Förhandlingar om förslagen har pågått i rådet sedan början av 2012. Informella trepartssamtal inleddes under hösten 2013. En prognos är att förhandlingarna kan slutföras under 2014. Civilutskottet har informerats om förslagen och dessutom har överläggningar med utskottet ägt rum.

Våren 2013 föreslog kommissionen ändringar i EU:s redovisningsdirektiv. Förslaget innebär att stora bolag ska göra ett uttalande om bl.a. miljöaspekter och respekt för mänskliga rättigheter (icke-finansiell information) i sin årsredovisning (se faktagromemoria 2012/13:FPM101). Stora noterade bolag ska också lämna information om mångfaldspolicy i styrelsen. Informationen ska belysa aspekter som t.ex. ålder och kön. Ett bolag som inte tillämpar en policy ska vara tvunget att förklara varför man inte gör det. Förhandlingar i rådet påbörjades i juli. Civilutskottet har informerats.

33 Fri rörlighet för varor

Varuhandeln står för den största andelen av handeln på EU:s inre marknad med 75 procent av den totala handeln. Ett gemensamt och väl utbyggt regelverk för varuhandeln är en förutsättning för varors fria rörlighet på den inre marknaden. Under året har viktiga framsteg gjorts på såväl det harmoniserade varuområdet där regelverk har reviderats och förenklats som på det icke harmoniserade området där arbete har skett inom ramen för befintliga procedurer. Industrivaruområdet är till skillnad från tjänsteområdet reglerat sedan

länge i EU. Initiativ för att modernisera ramverket har emellertid inletts dels i form av en allmän översyn, dels i form av förhandlingar om marknadskontroll och om anpassning av nio olika direktiv. Vidare har man även kommit överens om en ny tullkodex för unionen och en förordning om en fortsättning av åtgärdsprogrammet för tullfrågor (Tull 2020).

Skr. 2013/14:115

33.1 Det harmoniserade varuområdet

I februari presenterade kommissionen ett paket om produktsäkerhet och marknadskontroll (se faktrapromemoria 2012/13:FPM74). Paketet är en av nyckelåtgärderna i den andra inre marknadsakten och innehåller en handlingsplan för marknadskontroll samt förslag till två rättsakter. De rör dels ett förslag till förordning om konsumentprodukters säkerhet (se även avsnitt 38.1), dels ett förslag till förordning om marknadskontroll av produkter. Syftet med paketet är att reformera och förenkla reglerna om marknadskontroll av produkter och samla regler i färre rättsakter. När förordningen om marknadskontroll beslutas kommer regler som i dag återfinns i ett stort antal rättsakter som gäller för enskilda typer av produkter att upphävas och motsvarande regler endast återfinnas i förordningen om marknadskontroll. Vissa regler som i dag återfinns i det allmänna produktsäkerhetsdirektivet kommer också att flyttas över till den nya förordningen om marknadskontroll.

Marknadskontrollförordningen har diskuterats i berörd rådsarbetsgrupp under året och beslut väntas i början av 2014 under förutsättning att en överenskommelse nås. Förordningen kan förväntas ha regelförenklande effekter när det gäller kontroll av varor på det harmoniserade området och vara till nytta för både myndigheter och företag. Därigenom kan i förlängningen mer gynnsamma förutsättningar för den fria rörligheten för varor inom EU skapas. Regeringen välkomnar översynen av regelverket för marknadskontroll och stöder förslagens övergripande målsättning att förbättra och stärka marknadskontrollen av produkter på den inre marknaden. Under året har förhandlingar om revidering av de nio olika harmoniserade produkt direktiven som presenterades under 2011 (se faktrapromemoria 2011/12:FPM66) avslutats. Genom revideringen har direktiven gjorts mer enhetliga genom att anpassas efter en gemensam mall. Även denna revidering kan på motsvarande sätt som förordningen om marknadskontroll förväntas ha regelförenklande effekter. Beslut i rådet väntas även gällande dessa rättsakter under början av 2014.

33.2 Det icke harmoniserade varuområdet

Det icke harmoniserade området bedöms täcka 20–25 procent av varuområdet. Inom denna sfär förväntas fri varurörlighet gälla på basis av ömsesidigt erkännande. I den av kommissionen i slutet av år 2012 aviserade översynen av regelverket på industrivaruområdet lyftes bl.a. detta område fram.

Den preventiva proceduren i direktiv 98/34/EG om ett informationsförfarande för tekniska föreskrifter genererade på sedvanligt vis över 700 anmälningar från medlemsstaterna. Av dessa blev cirka 30 procent föremål för reaktioner. För Sveriges del anmälades 33 förslag och dessa kommenterades i 8 av fallen (under året).

Ett stort antal aktörer använder den öppna databasen TRIS som hör till proceduren. Databasen ger möjlighet inte bara för företagen att upptäcka handelshinder utan även för medlemsstaternas myndigheter att jämföra bästa regelpraxis. En modell för frivilligt inkluderande av konsekvensanalyser aviserades under hösten av kommissionen. I december presenterades ett förslag till kodifiering av direktivet med anledning av exkluderandet av direktivets del om standardisering.

33.3 Omarbetning av tullkodexen

Vid Corepers möte den 25 januari gavs ordförandeskapet mandat att inleda trilog med kommissionen och Europaparlamentet om förslaget till omarbetning av tullkodexen, den s.k. unionstullkodexen (se faktapromemoria 2011/12:FPM12).

I juni 2008 trädde förordningen (EG) nr 450/2008 om fastställande av en tullkodex för gemenskapen i kraft. Avsikten var att den moderniserade tullkodexen skulle börja tillämpas när dess tillämpningsföreskrifter trätt i kraft, dock senast den 24 juni 2013. Den moderniserade tullkodexen innehåller regler om de förfaranden och tullformaliteter som ska tillämpas då varor förs in i eller ut ur unionen. I februari 2012 lämnade emellertid kommissionen ett förslag till Europaparlamentet och rådet om en omarbetning av denna tullkodex.

Anledningen till detta var dels ikraftträdandet av Lissabonfördraget, dels ett behov av att anpassa den moderniserade tullkodexen till den utveckling som skett inom tullagstiftningen och andra politikområden. Slutligen finns ett behov av att anpassa förordningen till den tid som krävs för utveckling av stödjande it-system.

Efter det att triologen genomfördes under våren godkändes förslaget av Europaparlamentet och rådet i september.

Lagstiftningsakten är nu publicerad (förordning 952/2013) och den nya tullkodexen för unionen trädde i kraft den 30 oktober 2013 och ska tillämpas från och med den 1 maj 2016. Under tiden fram till dess kommer arbete att pågå inom EU med kommissionens delegerade akter och genomförandeakter. För svenskt vidkommande behöver en ny tullag beredas. Sverige har under förhandlingarna i likhet med flertalet andra medlemsstater motsatt sig att beslutanderätt delegeras till kommissionen i den utsträckning som kommissionen föreslagit. I den antagna förordningen har omfattningen på delegeringarna till kommissionen begränsats.

I januari hölls överläggning med skatteutskottet.

Ett nytt åtgärdsprogram för tullfrågor (Tull 2020), som ska ersätta det nuvarande åtgärdsprogrammet (Tull 2013) antogs av rådet i december.

Tull 2020 har utarbetats med målsättningen att stärka den inre marknaden genom en ändamålsenlig och effektiv tullunion. Det föreslagna programmet syftar till att främja samarbetet i tullfrågor i unionen, bl.a. genom kompetensutbyte, personligt nätverksbyggande och uppbyggnad av it-kapacitet (se faktapromemoria 2012/13:FPM6).

Överläggning skedde med skatteutskottet i januari.

33.5 Tullkontroll av immaterialrättsintrång

Under hösten 2012 diskuterade Europaparlamentet, rådet och kommissionen förslaget om en förordning om tullkontroller för immaterialrättsintrång (se faktapromemoria 2010/11:FPM130).

Enighet i diskussionerna nåddes i december 2012 och förslaget godkändes av rådet i mars och av Europaparlamentet i juni. Den nya förordningen, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 608/2013 om tullens säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter och upphävande av rådets förordning (EG) nr 1383/2003, antogs den 12 juni. Den ska börja tillämpas den 1 januari 2014.

Överläggning ägde rum med skatteutskottet i januari.

Under hösten 2012 tog kommissionen fram ett förslag till ny handlingsplan för tullens bekämpning av intrång i de immateriella rättigheterna för perioden 2013–2017.

Handlingsplanen antogs av konkurrenskraftsrådet i december 2012. Samråd skedde med EU-nämnden samma månad. I juli 2013 inleddes genomförandet på expertnivå. Sverige deltar i arbetet.

33.6 Förordning om administrativt samarbete på tull- och jordbruksområdet

I november presenterade kommissionen ett förslag om ändring av förordning (EG) nr 515/97 om ömsesidigt bistånd mellan medlemsstaternas administrativa myndigheter och om samarbete mellan dessa och kommissionen för att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen (se faktapromemoria 2013/14:FPM43). Syftet är att säkerställa en korrekt tillämpning av tull- och jordbrukslagstiftningen.

Kommissionen föreslår bl.a. inrättandet av två nya databaser om containerrörelser respektive import-, export- och transiteringsuppgifter. Förslaget innebär också möjligheten att använda information som samlats in genom ömsesidigt bistånd som bevisning i nationella straffrättsliga förfaranden. Likaså föreslås en högsta tillåtna lagringstid på tio år för uppgifter som finns i tullinformationssystemet. Förslaget innebär också att den nuvarande förordningen görs förenlig med Lissabonfördraget. Även frågor om dataskydd berörs. Förhandlingarna i rådsarbetsgruppen för tullunionen kommer att inledas i januari 2014.

Offentlig upphandling spelar en viktig roll i EU:s gemensamma tillväxt- och sysselsättningsstrategi Europa 2020. Reformen av upphandlingslagstiftningen är en av de tolv prioriterade åtgärderna i den första inreklamnsakten. Under året avslutades förhandlingarna om nya EU-direktiv på upphandlingsområdet, då en politisk överenskommelse uppnåddes i juli. De nya direktiven förväntas bli antagna i början av 2014.

34.1 Nya EU-direktiv på upphandlingsområdet

Offentlig upphandling spelar en viktig roll i EU:s gemensamma strategi för smart och hållbar tillväxt för alla – Europa 2020. Den pågående reformen av lagstiftningen om offentlig upphandling är en av tolv prioriterade nyckelåtgärder i inreklamnsakten från april 2011. Reformen omfattar förslag till tre nya direktiv på upphandlingsområdet (se faktagromemoria 2011/12:FPM90). Två av dessa avser att ersätta nu gällande direktiv 2004/18/EG om offentlig upphandling (det s.k. klassiska direktivet) och direktiv 2004/17/EG om upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (det s.k. försörjningsdirektivet). Det tredje direktivet är nytt och rör tilldelning av koncessioner.

Reformen av de befintliga upphandlingsdirektiven har som övergripande mål att öka effektiviteten i de offentliga utgifterna när det gäller att få mer värde för pengarna och att ge upphandlande myndigheter och enheter bättre möjlighet att använda upphandling till stöd för gemensamma samhällsliga mål, såsom skyddet av miljön samt främjande av innovation, sysselsättning och social integration.

Reformen omfattar fem huvudområden: förenkling av och ökad flexibilitet i upphandlingsreglerna, strategisk användning av upphandling, bättre tillgång till marknaden för små, medelstora och nystartade företag, sunda förfaranden samt tillsyn och vägledning (se vidare nedan). Det kommande direktivet om tilldelning av koncessioner syftar till att minska osäkerheten kring tilldelning av koncessioner och därmed vara en hjälp för myndigheter och leverantörer samt att garantera alla företag i EU ett effektivt marknadstillträde.

Sedan rådet i december 2012 enats om en allmän inriktning om de tre förslagen och Europaparlamentet i början av året avslutat sin interna behandling inleddes intensiva förhandlingar mellan Europaparlamentet och rådet, som pågick under första halvåret 2013. I juli avslutades förhandlingarna då en politisk överenskommelse uppnåddes om alla tre direktiven. De nya direktiven har ännu inte antagits, men förväntas bli antagna och träda i kraft i början av 2014.

Några av nyheterna i de kommande reformerade upphandlingsdirektiven är att möjligheten att förhandla om anbuden i den s.k. klassiska sektorn ökar, ett nytt förfarande, innovationspartnerskap, introduceras och elektronisk kommunikation görs obligatorisk inom en övergångstid på fyra och ett halvt år från direktivens ikraftträdande.

Genom de kommande direktiven betonas vidare möjligheterna att beakta miljöhänsyn och sociala hänsyn, bl.a. genom en allmän bestämmelse om säkerställandet av leverantörers efterlevnad av miljö-, social- och arbetsrättsliga skyldigheter och bestämmelser om livscykelkostnader.

Den nuvarande uppdelningen i A- och B-tjänster ersätts av en ordning med enklare regler för s.k. sociala och andra särskilda tjänster. Ytterligare en nyhet är att undantag för s.k. offentligt–offentligt samarbete, som avser i vilken utsträckning avtal kan ingås mellan offentliga aktörer utan att det behövs någon upphandling, regleras i direktiven.

De nya direktiven kommer också att innehålla regler om tillsyn, vägledning, rapportering och statistik. Reglerna är inriktade på vilka uppgifter som ska utföras, men inte hur verksamheten ska organiseras. Det kommande direktivet om tilldelning av koncessioner kommer att reglera såväl byggkoncessioner som tjänstekoncessioner. Regleringen är mindre detaljerad än i de båda övriga direktiven. Enligt de nya direktiven bör valfrihetssystem och andra liknande arrangemang inte anses utgöra koncessioner och inte heller ses som upphandling.

Finansutskottet informerades om förhandlingarna i augusti.

34.2 Elektronisk upphandling

I juni 2013 presenterade kommissionen meddelandet ”Genomgående e-upphandling för att modernisera offentlig förvaltning”. Meddelandet betonar vinsterna med att införa en genomgående elektronisk inköpsprocess (från elektronisk annonsering till elektronisk betalning).

Bland de föreslagna åtgärderna kan nämnas att Europaparlamentet och rådet föreslås komma överens om en ny rättslig ram enligt vilken det blir obligatoriskt för upphandlande myndigheter och upphandlande enheter att godta e-fakturor som uppfyller en ny europeisk standard. Åtgärden knyter an till det förslag till direktiv om elektronisk fakturering i offentlig upphandling, som presenterades samma dag som det aktuella meddelandet. Bland övriga åtgärder kan nämnas att medlemsstaterna uppmanas att upprätta nationella strategier med detaljerade handlingsplaner för att säkerställa införandet av e-upphandling och e-fakturering inom de tidsfrister som anges i direktiven för offentlig upphandling och e-fakturering.

Under hösten 2012 beslutade kommissionen att ett konsortium och projekt med namnet Electronic Simple European Networked Services (e-SENS) ska etableras. Kammarkollegiet har sedan den 27 mars 2013 haft uppdraget att, inom ramen för e-SENS, ge stöd till piloter för elektroniska inköp i de delar som avser hanteringen från annonsering till tecknande av kontrakt.

Konsortiet Pan European Procurement OnLine (Peppol) bildades i syfte att stimulera den gränsöverskridande handeln och att förenkla upphandlingsprocessen genom elektroniska förfaranden. Peppol-projektet avslutades i augusti 2012 och avsikten är att den långsiktiga förvaltningen av Peppol-arbetet ska ske bl.a. inom organisationen Open Peppol samt av ett antal s.k. Peppol-myndigheter.

Ekonomistyrningsverket har sedan augusti 2012 uppdragen att utgöra Peppol-myndighet samt att som medlem delta i organisationen OpenPeppol och bidra till organisationens arbete för att säkerställa att de operativa aspekterna av lösningar för elektronisk upphandling och handel fungerar och utvecklas på ett positivt sätt samt att de stöder EU:s och Sveriges långsiktiga planer på området.

35 Fri rörlighet för tjänster

Det finns fortfarande en outnyttjad potential för ökad tillväxt och sysselsättning inom tjänstehandeln. Europeiska rådet har uppmanat medlemsstaterna att förbättra genomförandet av tjänstedirektivet. Ambitionen är att öppna upp tjänstemarknaderna och undanröja omotiverade eller oproportionerliga hinder för att garantera lika villkor på tjänstemarknaden. Regeringen välkomnar Europeiska rådets slutsatser om att driva på reformarbetet på tjänsteområdet och kommer att fortsätta verka för att undanröja hinder för tjänsteföretagen.

35.1 EU:s tjänstedirektiv

EU:s tjänstedirektiv är numera genomfört i alla medlemsstater. Inför Europeiska rådets tematiska diskussion om bl.a. tjänster i oktober presenterade kommissionen en tjänstemannarapport över resultatet av den ömsesidiga granskning som medlemsstaterna tillsammans med kommissionen varit involverade i under det senaste året. Den s.k. peer review-processen har i princip gått ut på att jämföra nationella krav som ställs på företag som vill tillhandahålla tjänster samt etablera sig i olika länder inom EU.

Medlemsstaterna har dessutom fått redogöra för vilka nationella krav och villkor man avser behålla under tjänstedirektivet och hur dessa krav rättfärdigas. Av rapporten framgår att många medlemsstater fortfarande ställer oproportionerliga krav på att utländska tjänsteföretag t.ex. ska ha en särskild bolagsform eller att aktieägarinnehavet ska se ut på ett visst sätt när utländska företag vill upprätta en filial i landet.

När det gäller kvarvarande hinder inom tjänstesektorn ligger problematiken i att direktivet i sig medger ett stort tolkningsutrymme för vilka krav och tillstånd en medlemsstat kan välja att behålla. Ett krav för att få bedriva viss typ av tjänsteverksamhet ska motiveras genom ett tvingande samhällshänsyn, men hur en enskild medlemsstat har definierat detta begrepp skiljer sig åt och det kan konstateras att länderna har olika syn på vad som faktiskt kan anses vara proportionerligt. Sverige omnämns endast i rapporten som ett gott exempel, bl.a. när det gäller arkitekter som utgör ett helt oreglerat yrke i landet.

Regeringen beklagar att kommissionen inte presenterat några konkreta förslag till åtgärder trots den övertygande sammanställningen och identifieringen av hinder för tjänsteföretag. Det är därför, enligt regeringens mening, mycket värdefullt att Europeiska rådet genom

offensiva slutsatser från oktober gav ett starkt budskap om att driva på reformarbetet på tjänsteområdet. De åtgärder som presenterades omfattade bl.a. en uppmaning till kommissionen att presentera en skriftlig vägledning för hur s.k. proportionalitetsbedömningar ska göras och att skapa en årlig uppföljning på stats- och regeringschefsnivå på grundval av rapporter från kommissionen och rådet om hur reformarbetet fortskrider.

35.2 Detaljhandel

Sektorn handel och distribution utgör 11 procent av EU:s samlade BNP och nästan 15 procent av den totala sysselsättningen inom unionen. Fler än sex miljoner företag, motsvarande 29 procent av alla företag i EU, är verksamma inom denna sektor. I januari 2013 presenterade kommissionen ett meddelande om en europeisk handlingsplan för detaljhandel. Meddelandet syftar bl.a. till att undanröja hinder för utvecklingen av en inre marknad för detaljhandel genom att ta fram en strategi för att förbättra konkurrenskraften och stärka sektorns ekonomiska, sociala och miljömässiga resultat.

Kommissionen har identifierat fem särskilt prioriterade områden som viktiga drivkrafter för en mer konkurrenskraftig och hållbar detaljhandel:

- i) ökat inflytande för konsumenter,
- ii) tillgång till mer konkurrenskraftiga detaljhandelstjänster,
- iii) rättvisare affärsförbindelser i alla led i detaljhandelskedjan som också bör göras mer miljömässigt hållbar,
- iv) främja innovativa lösningar, och
- v) skapa mer gynnsamma arbetsvillkor.

Inom ramen för dessa områden har kommissionen tagit fram 11 konkreta åtgärder. Dessa åtgärder ska bl.a. underlätta nyetablering av försäljningsställen, få medlemsstaterna att uppfylla sina otvetydiga skyldigheter enligt tjänstedirektivet däribland förbudet mot s.k. ekonomiska behovsprövningar och stärka möjligheterna för gränsöverskridande e-handel. Ekonomisk behovsprövning innebär att myndigheter gör en bedömning av om marknaden är mättad och om så anses fallet får tjänsteföretaget inte tillstånd att etablera sig med hänvisning till att det skulle påverka den befintliga konkurrensen (se faktapromemoria 2012/13:FPM69).

Detaljhandelns ekonomiska betydelse och tillväxtpotential har även belysts i Europaparlamentets resolution av den 11 september 2013 om den inre marknaden för tjänster: lägesrapport och kommande steg (2012/2144(INI)).

Regeringen har välkomnat kommissionens initiativ till att utveckla den inre marknaden för detaljhandel och anser att samtliga områden som lyfts upp i meddelandet är relevanta och av betydelse för utvecklingen av handel och distribution inom EU. Regeringen har särskilt välkomnat kommissionens avisering om nolltolerans för åsidosättande av skyldigheter enligt tjänstedirektivet.

Immateriella rättigheter – bl.a. upphovsrätt, patent, varumärken och mönster – representerar betydande värden och har en nyckelfunktion i den globala ekonomin. Utvecklingen och förbättringen av systemen genom förhandlingar inom EU – men även globalt – är av centralt intresse för en kunskapsintensiv ekonomi som den svenska. Arbetet på immaterialrättsområdet syftar till främjandet av innovation och skapande och därmed till målet att främja tillväxt och sysselsättning. Sedan förordningarna om det enhetliga patentskyddet antogs och avtalet om den enhetliga patentdomstolen undertecknades har ett intensivt förberedelsearbete påbörjats för att få det enhetliga patentskyddet och den enhetliga patentdomstolen på plats.

36.1 Enhetligt patentskydd och enhetlig patentdomstol

Det enhetliga patentskyddet och en enhetlig europeisk patentdomstol är av stor betydelse för Europas konkurrenskraft. Det enhetliga patentskyddet kommer att göra det möjligt att genom en ansökan få ett patent som täcker hela EU utom Spanien, Italien och Kroatien. Europeiska patentverket som i dag beviljar europeiska patent enligt den europeiska patentkonventionen kommer att bevilja även det enhetliga patentskyddet. Den enhetliga patentdomstolen kommer att hantera tvister om både det enhetliga patentskyddet och de befintliga europeiska patenten. Domstolen ska ha en första instans bestående av en central avdelning samt lokala och regionala avdelningar. Den centrala avdelningen ska ligga i Paris med underavdelningar i München och London. Andra instansen ska ha sitt säte i Luxemburg.

I december 2012 antog Europaparlamentet och rådet dels förordning (EU) nr 1257/2012 om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd, dels förordning (EU) nr 1260/2012 om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd när det gäller tillämpliga översättningsarrangemang.

Förordningarna antogs inom ramen för ett fördjupat samarbete mellan alla EU:s medlemsstater utom Spanien och Italien. I februari i år undertecknande alla EU:s medlemsstater utom Spanien och Polen avtalet om den enhetliga patentdomstolen. Det är oklart om Kroatien, som blev ny EU medlemsstat i juli i år, kommer att ansluta sig till det enhetliga patentsystemet inom de närmaste åren.

Avtalet kommer att träda i kraft och förordningarna bli tillämpliga när minst tretton avtalsstater, inklusive Frankrike, Storbritannien och Tyskland, har ratificerat avtalet.

Den nuvarande officiella målsättningen är att det enhetliga patentsystemet ska vara operativt tidigt 2015. Det är emellertid uppenbart att detta kommer att försenas. Ett sannolikt ikraftträdande är årsskiftet 2015/2016.

Förberedelserna för att få det nya patentsystemet på plats sker i två olika processer – en för att införa det enhetliga patentskyddet och en för att inrätta den enhetliga patentdomstolen.

För det enhetliga patentskyddet har ett särskilt utskott (under den Europeiska patentorganisationens, EPO, förvaltningsråd) etablerats där de deltagande medlemsstaterna deltar. Det särskilda utskottet har getts i uppdrag att bl.a. se till att nivån och fördelningen av årsavgifter för de europeiska patenten med enhetlig verkan bestäms efter principer som följer av EU-förordningarna om det enhetliga patentskyddet.

För inrättandet av den enhetliga patentdomstolen har en förberedande kommitté etablerats där de deltagande medlemsstaterna deltar. Sverige innehar posten som vice ordförande i kommittén. Kommittén ska bl.a. ta fram rättegångsregler, rekrytera domare, bygga upp ett it-system och i övrigt se till att domstolen har de förutsättningar som krävs för att den ska fungera när avtalet träder i kraft.

Sedan domstolsavtalet undertecknades i februari, har Sverige fört förhandlingar med Danmark, Estland, Finland, Lettland och Litauen om att inrätta en nordisk-baltisk regional avdelning.

Finland beslutade i december att lämna samarbetet och i stället inrätta en lokal finsk avdelning. De kvarvarande medlemsstaterna har dock fortsatt förhandlingarna och kommit överens om ett avtal som bl.a. innebär att avdelningens säte placeras i Stockholm och att rättegångsspråket vid avdelningen ska vara engelska. Målsättningen är att avtalet om en nordisk-baltisk regional avdelning ska undertecknas i början av mars 2014.

36.2 Översynen av EU:s varumärkessystem

I mars presenterade kommissionen förslag till ändringar i den förordning som gör det möjligt att registrera ett varumärke med giltighet i hela EU (gemenskapsvarumärke) och omarbetning av det direktiv som i hög grad harmoniserar den nationella varumärkesrätten inom EU (se faktagrupp 2012/13:FPM94). Förslagen syftar till att främja innovation och ekonomisk tillväxt genom att göra EU:s varumärkessystem mer tillgängliga och ändamålsenliga. Bland annat ska åtgärderna leda till lägre kostnader, förenklingar, snabbare förfaranden samt ökad förutsebarhet och rättssäkerhet. Samexistensen mellan de nationella varumärkena och gemenskapsvarumärkena ska upprätthållas.

Förhandlingar i rådet inleddes under våren och förväntas pågå i vart fall till och med våren 2014. En lägesrapport från förhandlingarna presenterades på rådsmötet i december, vilket föregicks av samråd med EU-nämnden i slutet av november.

36.3 Arbetsgruppen för civilrätt (allmänna frågor)

I arbetsgruppen behandlas löpande en rad övergripande frågor om bl.a. förhandlingsmandat för kommissionen om internationella avtal och EU:s externa relationer. Under året har man bl.a. tagit fram gemensamma EU-

Skr. 2013/14:115 ståndpunkter till förhandlingar inom ramen för Haagkonferensen och förhandlingsmandat för att ingå parallellavtal med Luganostaterna om delgivning av handlingar och bevisupptagning. Vidare har kommissionens befogenhet att anta vissa rättsakter på civilrättens område (delegerande akter) och strategiska riktlinjer för arbetet på det rättsliga och inrikes området diskuterats.

37 Näringspolitik

Syftet med EU:s industripolitik är att skapa bästa möjliga förutsättningar för konkurrenskraften och goda ramvillkor för näringslivet. Sverige verkar för en branschövergripande och långsiktigt hållbar europeisk näringspolitik. I arbetet driver Sverige på för goda ramvillkor för företag där hållbarhet, energi- och resurseffektivitet är viktiga teman, att principerna om smart lagstiftning tillämpas och att arbetet för småföretag stärks. Sverige verkar också för frihandel och öppenhet i EU:s internationaliseringsarbete.

37.1 EU:s industripolitik

Under året har rådet diskuterat industripolitik vid tre tillfällen, maj, oktober och december. Vid decembermötet antogs även rådsslutsatser med syfte att förbereda ett inspel till Europeiska rådets diskussion om industripolitik i februari 2014.

Vid mötet i februari behandlade rådet kommissionens handlingsplan för entreprenörskap (se faktapromemoria 2012/13:FPM60). Sverige välkomnade prioriteringen av arbetet med att stärka företagandet och entreprenörskap. Samtidigt påminde Sverige att medlemsstaternas befogenheter på exempelvis skatteområdet och utbildningsområdet ska respekteras samt att förslag på skatteområdet inte bör vara alltför långtgående och detaljerade avseende utformningen av medlemsstaternas skattesystem.

Rådet antog vid sitt möte i mars förordningen om europeiska sociala entreprenörskapsfonder (se faktapromemoria 2011/12:FPM80). Förordningen syftar till att stärka utvecklingen av sociala företag genom att skapa förutsättningar för en mer effektiv kapitalanskaffning för investeringsfonder som verkar med inriktning på dessa företag.

Vid rådets möte i december antogs förordningen med program för företagets konkurrenskraft och små och medelstora företag (2014–2020) – COSME (se faktapromemoria 2011/12:FPM77), som är ett program inom ramen för nästa långtidsbudget. COSME innehåller förslag för att underlätta tillgången till finansiering för små och medelstora företag. Vidare är syftet att främja entreprenörskap och attityder till företagande i EU och att underlätta företags internationalisering.

Vid rådsmötet den 11 oktober behandlades kommissionens meddelande om hållbar konkurrenskraft i byggsektorn (se faktapromemoria 2012/13:FPM4) i samband med den övergripande

industripolitiska diskussionen. Sverige välkomnade åtgärder som främjar hållbar konkurrenskraft i byggsektorn på såväl kort som lång sikt och framhöll att byggsektorn kan i stor utsträckning stärkas och förverkligas inom ramen för EU:s befintliga strategier och instrument. Information till näringsutskottet och samråd med EU-nämnden skedde i oktober.

I slutrapporten från kommissionens högnivågrupp om fordonsindustrin, CARS 21, föreslås ett brett spektrum av åtgärder. I november 2011 kom ett meddelande från kommissionen (KOM(2012) 636) CARS 2020, med en aktionsplan med åtgärder i linje med de som skissats på i CARS 21-rapporten. Som ett led i uppföljningen av CARS 2020-planen har under året Sverige deltagit i ett antal arbetsgruppsmöten och ett högnivåmöte med samma syfte planeras till våren 2014. Kommissionen har med erfarenheterna från bl.a. CARS 21 tagit fram eller aviserat fler sektorsmeddelanden och tillsatt högnivågrupper för bl.a. stålindustrin (se faktapromemoria 2012/13:FPM124), försvarsindustrin (se faktapromemoria 2011/12:FPM179) och kemiindustrin.

37.2 Förenkla för företag inom EU/Smart lagstiftning

Vid rådets möte i maj och december antogs rådsslutsatser om smart lagstiftning. Arbetet inom rådet syftar till att stärka och ta ytterligare steg i arbetet med att förenkla för företag på EU-nivå. Det har även i rådsslutsatser från Europeiska rådet i mars, juni och oktober lyfts fram att regelbördan för framförallt små och medelstora företag bör minska på EU-nivå.

Kommissionen har under året presenterat fyra nya meddelanden som beskriver kommissionens arbete med att förenkla för företag inom Europeiska unionen:

- meddelande om smart lagstiftning – tillgodose de små och medelstora företagens behov (se faktapromemoria 2012/13:FPM47),
- meddelande om programmet om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat (Refit-programmet): resultat och nästa steg (se faktapromemoria 2013/14:FPM20),
- meddelande om kommissionens uppföljning av topp 10-samrådet med små och medelstora företag om EU-lagstiftningen med hänvisning till KOM(2013) 446,
- meddelande om stärkta grunder för smart lagstiftning – utvärdera bättre med hänvisning till KOM(2013) 686.

37.3 Konkurrens och statsstöd

I juni presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om skadeståndstalan vid konkurrensöverträdelser (se faktapromemoria 2012/13:FPM125). Förslaget syftar till att säkerställa att den som lidit skada till följd av konkurrensöverträdelser ska kunna utöva sin rätt till full ersättning för skadan. Förslaget syftar även till att optimera samspelet mellan offentlig och privat tillämpning av konkurrensreglerna,

särskilt med avseende på program för eftergift, och tillämpningen av skadeståndsregler i nationella domstolar. Förslaget är ett led i Lissabonstrategin.

Sveriges ståndpunkt har varit att, med beaktande av svenska nationella processrättsliga principer och domstolars självständighet, ett direktiv kan antas som underlättar för skadelidande att få ersättning för skador orsakade av överträdelser av konkurrensreglerna och som effektiviserar tillämpningen av konkurrensreglerna. Sverige har särskilt drivit frågor för att förhindra en inskränkning i den fria bevisföringen.

Under året har behandling av förslaget påbörjats i rådet. Beslut om allmän inriktning togs vid konkurrenskraftsrådet i december. Samråd med näringsutskottet och EU-nämnden skedde i november.

Kommissionens arbete med moderniseringen av statsstödsregelverket har fortgått under 2013. Kommissionens övergripande ambition med reformen är att stimulera till bärkraftig tillväxt på en konkurrenskraftig inre marknad. Detta för att stötta målsättningarna i Europa 2020-strategin och bidra till att främja innovationer, tillväxt och sysselsättning.

Under våren har kommissionens förslag på komplettering av procedurförordningen och bemyndigandeförordningen (se faktagromemoria 2012/13:FPM43) förhandlats med medlemsstaterna och slutligen antagits av rådet den 22 juli. Frågan behandlades av EU-nämnden i februari och i maj. Som en följd av beslutet i rådet har kommissionen därefter öppnat översynen av sin egen förordning om stöd av försumbar betydelse (de minimis) och den allmänna gruppundantagsförordningen. Förslagen beräknas kunna antas av kommissionen till sommaren 2014.

Arbetet med översynen av enskilda riktlinjer inom moderniseringsarbetet har också fortgått. Beslut om riktlinjerna för regionalstöd samt statligt stöd till bredband och film antogs av kommissionen under början av året. Riktlinjer för stöd till banker i kris antogs under hösten. Därutöver pågår översynen av en mängd centrala riktlinjer, såsom stöd till flyg- och flygplatser, forskning, utveckling och innovationer, miljö- och energi, riskkapital samt riktlinjer för hur dessa stödordningar ska utvärderas. Arbetet kommer att fortgå under första hälften av 2014.

38 Konsumentpolitik

EU-samarbetet på konsumentområdet syftar till att stärka konsumentens ställning på den inre marknaden. En prioritering under året har varit förhandlingarna om ett förslag till förordning om konsumentprodukters säkerhet. Under året antogs direktivet om alternativ tvistlösning och en förordning om tvistlösning på internet, vilka syftar till att öka konsumenters förtroende för gränsöverskridande handel genom att säkerställa att de har tillgång till tvistlösning utanför domstol inom hela EU.
--

Kommissionen presenterade i februari ett förslag till ett produkt-säkerhetspaket med två förordningar om konsumentprodukters säkerhet (se faktrapromemoria 2012/13:FPM77) respektive marknadskontroll av produkter (se avsnitt 33.1). Förslagen syftar till mer säkra konsumentvaror på den inre marknaden genom ett mer enhetligt och tydligt regelverk och ett förbättrat system för marknadskontroll av produkter.

Produktsäkerhetspaketet är en av nyckelåtgärderna i den andra inre marknadsakten och ett intensivt förhandlingsarbete har pågått under året. Målsättningen är att produktsäkerhetspaketet ska antas i maj 2014 och att de nya rättsakterna ska träda i kraft den 1 januari 2015. Regeringen ställer sig positiv till att regelverket för produktsäkerhet och marknadskontroll förbättras men motsätter sig den föreslagna bestämmelsen om obligatorisk ursprungsmärkning. Civilutskottet informerades i april och överläggning hölls i juni.

38.2 Paketresor och liknande arrangemang

Kommissionen presenterade i juli ett direktivförslag med reviderade regler om paketresor (se faktrapromemoria 2012/13:FPM149). Förslaget syftar till enhetliga konsumentregler inom EU för paketresor och s.k. assisterade researrangemang och till att förtydliga vilka kombinationer av resetjänster som omfattas av EU:s regelverk. Resemarknaden har genomgått omfattande förändringar sedan det nu gällande paketresedirektivet antogs. Resetjänster säljs numera ofta via internet genom att kunden själv kombinerar sin resa. Vissa reseprodukter har därmed hamnat i en rättslig gråzon. Förslaget syftar till att utvidga direktivets tillämpningsområde. Bestämmelserna handlar framför allt om vilken information konsumenterna ska få, liksom vilket stöd och vilken ersättning de har rätt till när deras rättigheter inte har blivit tillgodosedda. Förhandlingarna påbörjades i september. Regeringen ställer sig i huvudsak positiv till förslaget och avser att arbeta för enhetliga regler på en hög konsumentskyddsnivå. Civilutskottet informerades i november.

38.3 Konsumentprogram för 2014–2020

Ett förslag till förordning om ett nytt konsumentprogram för 2014–2020 presenterades i november 2011 (se faktrapromemoria 2011/12:FPM67). Konsumentprogrammet utgör grunden för hur EU-budgeten får användas på konsumentområdet och innebär i huvudsak en fortsättning på nuvarande program. Programmet avser bl.a. att finansiera ett brett kunskapsunderlag, stöd till samarbete mellan tillsynsmyndigheter, stöd till konsumenterna vid gränsöverskridande handel samt stöd till konsumentorganisationer på EU-nivå. Regeringen anser att de åtgärder som tas upp i konsumentprogrammet i princip är ändamålsenliga. Förhandlingar med Europaparlamentet inleddes hösten 2012. I oktober i

39 Forskning och innovation

EU och medlemsstaterna har delad kompetens inom forskning och innovation. Syftet med politiken är att stärka unionens vetenskapliga och tekniska grund genom att åstadkomma ett europeiskt forskningsområde med fri förlighet för forskare, vetenskapliga rön och teknik samt att främja utvecklingen av unionens konkurrensförmåga. EU:s finansiella insatser inom området kanaliseras via ett särskilt ramprogram. Ett nytt ramprogram, Horisont 2020, slutförhandlades under året och kommer att löpa under perioden 2014–2020. För att på ett övergripande sätt kunna följa utvecklingen inom innovation har en ny innovationsindikator föreslagits.

39.1 Europeiska forskningsområdet

I syfte att skapa en inre marknad för kunskap, forskning och innovation, påbörjades år 2000 arbetet med Europeiska forskningsområdet (ERA). Olika typer av insatser har genomförts på såväl EU-nivå som på nationell nivå. Europeiska rådet beslutade i februari 2011 att ERA ska vara förverkligat 2014. Som svar på beslutet presenterade kommissionen ett meddelande om ERA i juli 2012. Med utgångspunkt i meddelandet om ERA antog konkurrenskraftsrådet i december 2012 rådsslutsatser om ERA.

I september presenterade kommissionen en första lägesrapport om utvecklingen mot ERA. I rapporten framhålls att reformer och deras rapportering måste vara en del av den Europeiska terminen så att den nationella forskningspolitiken placeras i sin ekonomiska kontext. Kommissionen framhåller också vikten av att det system som används för att följa utvecklingen måste ge tillförlitlig information och att man därför arbetar för att förbättra systemet ytterligare. I rapporten ges rekommendationer inom de prioriterade insatsområdena, dvs. effektivare nationella forskningssystem, optimalt transnationellt samarbete, forskningens infrastruktur, öppen arbetsmarknad för forskare, jämställdhet, optimal spridning och överföring av vetenskaplig kunskap samt internationellt samarbete. I slutet av 2014 kommer kommissionen att presentera en fullständig rapport med en bedömning av om ERA har förverkligats i enlighet med Europeiska rådets beslut 2011.

Mot bakgrund av kommissionens lägesrapport diskuterade forskningsministrarna ERA vid mötet i konkurrenskraftsrådet i september. Inför detta möte hölls överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden i september.

I november 2011 publicerade kommissionen sitt förslag till ramprogram för forskning och innovation för perioden 2014–2020, Horisont 2020 (se faktapromemoria 2011/12:FPM69). Lagstiftningspaketet för Horisont 2020 rymmer sex olika förslag:

1. ramprogram,
2. särskilt program,
3. kärnforskningsprogram (Euratom),
4. deltaganderegler,
5. förordning för Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT),
och
6. strategisk innovationsagenda för EIT.

Det ordinarie beslutsförfarandet gäller för det övergripande ramprogrammet, deltagarreglerna samt för EIT:s förordning och strategiska innovationsagenda. Rådet tog ställning till dessa förslag vid konkurrenskraftsrådets möten i maj, oktober och december 2012. Det ansvariga utskottet i Europaparlamentet tog ställning till förslagen i november 2012.

Förhandlingar mellan rådet och Europaparlamentet inleddes i början av 2013. Totalt hölls nio trepartssamtal första halvåret 2013. En kompromisslösning kunde godkännas i Coreper i juli. Sverige har under förhandlingen bl.a. drivit frågan om förenkling på ett framgångsrikt sätt. Europaparlamentet godkände kompromissen i november. Ett slutgiltigt beslut om Horisont 2020 kunde sedan fattas vid konkurrenskraftsrådets möte den 3 december. Utbildningsutskottet informerades om utfallet av förhandlingen i september.

Förhandlingen i rådet om förslaget till kärnforskningsprogram (Euratom) fortsatte under året och ett beslut kunde fattas i rådet den 16 december. Samråd med EU-nämnden skedde i maj och december 2012.

39.3 Partnerskapsprogram

I juli presenterades kommissionens meddelande om partnerskapsprogram inom forskning och innovation (se faktapromemoria 2012/13:FPM153). I samband med detta lades ett antal specifika förslag till program inom olika forsknings- och innovationsområden under artikel 185 och artikel 187 i EUF-fördraget. Förhandlingar i rådet har pågått under hösten. Sammantaget syftar programmen till att mobilisera en total investering på ca 22 miljarder euro, varav ca en tredjedel finansieras från EU:s budget och resten från näringslivet och medlemsstaterna. Sverige har generellt ställt sig positiv till de föreslagna programmen. Europaparlamentet är medbeslutande för de partnerskap som baseras på artikel 185 och för programmen under 187 ska rådet fatta beslut efter att Europaparlamentet hörts.

Skr. 2013/14:115 Konkurrenskraftsrådet tog ställning till programmen i december. Överläggning hölls med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

39.4 Innovationsindikator

För att möjliggöra en bättre uppföljning av innovationspolitiken uppmanade Europeiska rådet i sina slutsatser i juni 2010 och i februari 2011 kommissionen att utveckla en innovationsindikator. Kommissionen publicerade ett meddelande om en innovationsindikator i september. Indikatorn är ett kompositindex som ger en indikation på ett lands prestation inom innovation genom att mäta patent, kunskapsintensiv arbetskraft, kunskapsintensiv export samt snabbväxande innovativa företag.

Mot bakgrund av kommissionens meddelande diskuterade forskningsministrarna innovationsindikatorn vid mötet i konkurrenskraftsrådet i september. Inför detta möte hölls överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden i september. Fortsatta diskussioner om indikatorn väntas under 2014.

39.5 Europeiska innovationspartnerskap

Europeiska innovationspartnerskap (EIP) föreslogs av kommissionen i flaggskeppsinitiativet Innovationsunionen (KOM(2010) 546) som är en del av strategin Europa 2020. Partnerskapen ska bidra till att testa nya tillvägagångssätt när det gäller EU:s forsknings- och innovationsaktiviteter. De ska drivas av utmaningar, agera i hela forsknings- och innovationskedjan samt integrera och förbättra samordningen av befintliga instrument och initiativ. Innovationspartnerskap har hittills inrättats för råvaror, aktivt och hälsosamt åldrande, vatten och hållbart jordbruk samt s.k. smarta städer och samhällen. I det europeiska innovationspartnerskapet för råvaror är miljöministern medlem i högnivågruppen.

39.6 Viktig möjliggörande teknik

Konkurrenskraftsrådet antog i oktober rådsslutsatser kring kommissionens meddelande om viktig möjliggörande teknik (se faktapromemoria 2011/12:FPM166). I promemorian välkomnade Sverige strategin för viktig möjliggörande teknik som ett redskap för att stärka befintlig industris konkurrenskraft samt bidra till framväxten av ny industri. Under oktober informerades näringsutskottet och samråd skedde med EU-nämnden. Inför konkurrenskraftsrådet hölls överläggning med näringsutskottet och samråd med EU-nämnden i september.

Kommissionens förslag till ändring av förordning om inrättande av Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT), (se faktapromemoria 2011/12:FPM87) förhandlades mellan rådet och Europaparlamentet under första halvåret 2013. En kompromisslösning kunde godkännas i Coreper i juli. Vid konkurrenskraftsrådets möte i maj gavs information om förhandlingarna och ärendet var i samband med detta föremål för information, överläggning och samråd med såväl utbildningsutskottet och näringsutskottet som EU-nämnden. Sverige har ställt sig generellt positivt till kommissionens förslag (se vidare om Horisont 2020).

40 Den europeiska rymdpolitiken

Rymdverksamheten spelar en viktig roll för möjligheten att framgångsrikt möta globala samhälleliga utmaningar samt skapa innovativa lösningar och ge kunskap inom områden som har stor betydelse för samhällsutvecklingen. Med Lissabonfördraget fick rymdverksamhet en rättslig grund genom artikel 189 i EUF-fördraget. EU utvecklar därför stegvis sina ambitioner och aktiviteter inom området.

Under året har det inom EU:s rådsarbete framför allt förts diskussioner om utvecklingen av en europeisk rymdindustripolitik för långsiktig global konkurrenskraft och samhällsnytta, en ny förordning för jordobservationsprogrammet under sitt nya namn Copernicus samt om inrättande av ett stödjande ramverk för rymdövervakning och spårning av objekt i rymden.

40.1 En europeisk rymdindustripolitik

Vid konkurrenskraftsrådets möte om rymdfrågor i maj antogs slutsatser om utveckling av en europeisk rymdindustripolitik (se faktapromemoria 2012/13:FPM82). Syftet med politiken är att inom EU se över hur förutsättningarna för europeisk rymdverksamhet och industri kan utvecklas för långsiktig global konkurrenskraft och samhällsnytta. En viktig utgångspunkt är att rymdverksamheten inte enbart är en fråga om forskning och teknisk utveckling och att dess europeiska politiska dimension bör utvecklas. Rådsslutsatserna framhåller bl.a. betydelsen av en sammanhållen rymdindustripolitik för EU som utvecklas i nära samverkan med medlemsstaterna och den europeiska rymdorganisationen ESA.

Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden genomfördes i maj.

40.2 Jordobservationsprogrammet GMES blir Copernicus

Vid konkurrenskraftsrådets möte om rymdfrågor i början av december antogs en allmän inriktning för en ny förordning för jordobservationsprogrammet Copernicus (se faktapromemoria 2012/13:FPM123). Den 20 december nåddes en politisk överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet om förordningen som formellt ska godkännas av Europaparlamentet i en plenarsession och av rådet under första kvartalet 2014. Förordningen gäller dock retroaktivt från den 1 januari 2014. Programmet har utvecklats gemensamt inom EU och ESA under ett antal år och kommer med de data och tjänster som utvecklas ge det europeiska samarbetet mervärde genom ökad kunskap om klimatförändringar, användningen av naturresurserna m.m. som underlag för det gemensamma miljöarbetet. Den nya förordningen lägger fast en budget för programmets genomförande, anger villkoren för programmets driftsfas från 2014 och framåt samt definierar styrningen av programmet och då särskilt kommissionens roll. Den fördelar även driftsansvaret och definierar programmets mål och indikatorer som möjliggör en effektiv övervakning av dess genomförande. I och med den nya förordningen byter programmet formellt namn från GMES till Copernicus. Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden genomfördes i november.

40.3 Rymdövervakning ska utvecklas

Under året har medlemsländerna även diskuterat ett förslag till beslut om inrättande av ett stödjande ramverk för rymdövervakning och spårning av objekt, t.ex. satelliter, i rymden (se faktapromemoria 2012/13:FPM81). Ramverket avser ett inrättande av en tjänstefunktion på europeisk nivå. Syftet är att undvika kollisioner mellan rymdfarkoster eller mellan rymdfarkoster och rymdskrot samt övervaka okontrollerat återinträde i jordatmosfären av rymdfarkoster eller delar av sådana farkoster. Tjänsten ska baseras på ett sensornätverk under namnet SST (Space Surveillance and Tracking) som förutsätter ett kommande partnerskap där deltagande medlemsstater ställer lämpliga existerande och framtida nationella sensorresurser till unionens förfogande och unionen tillhandahåller ett legalt ramverk och finansiering för genomförande av de aktiviteter som förutses. Information om framstegsrapporter från rådsförhandlingarna gavs till utbildningsutskottet och EU-nämnden i maj och november.

EU:s sammanhållningspolitik har som mål att bidra till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom EU. Den ska bidra till att minska regionala skillnader, främja social inkludering och medverka till tillväxt och utveckling. I slutet av året nåddes en överenskommelse mellan Europaparlamentet och rådet om sammanhållningspolitikens lagstiftningspaket. Därmed är reglerna klara för framtagandet och genomförandet av strukturfondsprogrammen för perioden 2014–2020. De nya reglerna innebär bl.a. striktare villkor och fler incitament för att säkerställa att medlen utnyttjas effektivt. Vidare finns krav på koncentration till ett begränsat antal tematiska mål, i syfte att nå målen i Europa 2020-strategin om en smart och hållbar tillväxt för alla.

Hösten 2011 presenterade kommissionen sitt förslag till regelverk för sammanhållningspolitiken för nästa programperiod 2014–2020 (se fakta-promemoria 2011/12:FPM24).

Under 2012 förhandlades förslagen i rådet och partiell allmän inriktning nåddes för i stort sett alla förhandlingsblock. Eftersom Europaparlamentet är medbeslutande, har därmed årets förhandlingar präglats av trepartssamtal mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen.

I de fall frågor har varit uppe för diskussion i Allmänna rådet, har samråd skett med EU-nämnden. Näringsutskottet har också vid flera tillfällen informerats om förhandlingsläget.

Eftersom Europaparlamentets och rådets positioner på många punkter skiljt sig väsentligt från varandra, har förhandlingarna varit komplicerade och utdragna. Sveriges utgångspunkt har varit att, tillsammans med likasinnade medlemsstater, så långt som möjligt slå vakt om den allmänna inriktning, som nåddes i rådet under 2012, och de delar av sammanhållningspolitiken som ingick i Europeiska rådets beslut om långtidsbudgeten i februari.

DEL 8 TRANSPORT, TELEKOM OCH ENERGI

42 Transporter

Ett väl fungerande och långsiktigt hållbart transportsystem är en viktig förutsättning för att möta klimatutmaningen och för att stärka EU:s ekonomi och konkurrenskraft. En hel del arbete återstår dock innan den inre marknaden för transporter kan anses färdig. Tre nyckelåtgärder i den andra inre marknadsakten avser transportområdet, nämligen det fjärde järnvägspaketet, sjöfartsmarknaden och utvecklingen av det gemensamma luftrummet. Arbete i rådet har pågått under året på alla dessa områden även om järnvägsfrågorna dominerat.

Under året antogs ny lagstiftning om transeuropeiska transportnät, europeiska system för satellitnavigering samt ändringar i befintlig sjöfartslagstiftning med anledning av 2006 års sjöarbetskonvention.

42.1 Frågor som rör flera transportslag

42.1.1 Transeuropeiska transportnät

Arbetet med kommissionens förslag till förordning med nya riktlinjer för transeuropeiska transportnät (se faktagromemoria 2011/12:FPM37) som pågick under hela 2012 har fortsatt även under 2013 och då mest bestått av kontakter med Europaparlamentet i syfte att nå en uppgörelse i den första behandlingen av förslaget. En uppgörelse mellan institutionerna uppnåddes under sommaren och kunde bekräftas genom slutligt antagande av Europaparlamentet och rådet i slutet av året.

Kopplat till TEN-T är kommissionens förslag om en infrastrukturfond ("Fonden för ett sammanlänkat Europa", se faktagromemoria 2011/12:FPM55) som ska utgöra det legala instrumentet för kommissionen att bevilja medel till infrastruktur för transport, energi och it. Den ska ersätta den gällande finansiella förordningen för TEN-T. I en bilaga till den föreslagna förordningen pekas transportkorridorer och projekt ut som ska vara särskilt prioriterade för finansiering från fonden. För Sveriges del är järnvägssträckorna Stockholm–Malmö, Malmö–Göteborg, Malmbanan och Bottniska korridoren Sundsvall–Haparanda upptagna i denna bilaga. Förhandlingarna om fondens storlek har avslutats under året och förordningen antogs av Europaparlamentet och rådet var för sig i slutet av året.

Förslaget att inrätta fonden för ett sammanlänkat Europa presenterades av kommissionen i oktober 2011 och avser en gemensam fond för infrastrukturinvesteringar inom transport, energi och digitala nät. Tillsammans med förslag om förordningar med riktlinjer för respektive sektor och ett förslag om att inrätta en pilotfas för projektobligationer bildar förslaget ett paket inom ramen för EU:s nästa fleråriga budgetram 2014–2020.

Vid rådet för transport, telekommunikation och energi (TTE-rådet) i juni 2012 enades man om en allmän inriktning för merparten av förslaget. Under hösten 2012 pågick förhandlingar i rådet främst om det kapitel i förordningen som rör användningen av finansiella instrument. Under våren slutfördes dessa förhandlingar i rådet samtidigt som trepartsförhandlingar mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen genomfördes. I juni nåddes en överenskommelse mellan parterna om förordningstexten. Europaparlamentet och rådet bekräftade sedan denna uppgörelse formellt i november respektive december efter att en formell uppgörelse om EU:s fleråriga budgetram nåtts i november. Sverige har under förhandlingarna försvarat åtgärder som medverkar till ett grönt perspektiv liksom att marknadens aktörer ska vara huvudansvariga för finansiering av energi- och bredbandsnät. Regeringen säkrade även möjlighet för Sverige att ansöka om finansiering för av Sverige prioriterade stråk på transportområdet. Sverige bidrog i förhandlingarna till att användningen av så kallade finansiella instrument i den slutliga förordningen begränsas. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni inför att en framstegsrapport antogs vid TTE-rådet den 10 juni.

42.1.3 Infrastruktur för alternativa drivmedel

Kommissionen presenterade i januari ett förslag till direktiv om utbyggnad av infrastruktur för alternativa drivmedel (se faktapromemoria 2012/13:FPM65). Kommissionens förslag till direktiv kräver att medlemsstaterna bygger upp en minimi-infrastruktur med laddningsstationer för elbilar och tankningsstationer för naturgas (LNG och CNG) och väte senast år 2020. Denna infrastruktur ska uppfylla gemensamma tekniska specifikationer. Direktivförslaget ställer också krav på att medlemsstaterna ska inrätta nationella planer för marknadsutvecklingen av alternativa drivmedel och dess infrastruktur.

Under behandlingen i rådet har flera medlemsstater, inklusive Sverige, varit kritiska till kommissionens förslag på flera punkter. En gemensam nämnare i denna kritik har varit att kravet på utbyggnad av infrastrukturen inte tar hänsyn till de enskilda medlemsstaternas förutsättningar.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars och i november. TTE-rådet enades om en allmän inriktning i december.

42.1.4 Satellitnavigeringsprogrammet Galileo

Kommissionens förslag till förordning om uppbyggnad och drift av de europeiska satellitnavigeringssystemen (se faktagromemoria 2011/12:FPM76) har slutligt antagits under året. Den nya förordningen behandlar finansieringen av satellitnavigeringsprogrammen Galileo och Egnos och innehåller detaljerade regler om styrningen av programmen under kommande budgetperiod. I förordningen får också den europeiska byrån för GNSS nya uppgifter vilket föranlett kommissionen att lägga fram förslag till ändring av den förordning som styr byråns verksamhet (se faktagromemoria 2012/13:FPM75). Det senare förslaget har behandlats av rådet som kunde besluta en allmän inriktning i oktober. Därefter inleddes kontakter med Europaparlamentet i syfte att nå en överenskommelse under den första behandlingen av förslaget. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

42.2 Landtransporter

42.2.1 Förordningen om färdskrivare

I juli 2011 lade kommissionen fram ett förslag om ändring av rådets förordning nr 3821/85 om färdskrivare vid vägtransporter och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning 561/2006 (se faktagromemoria 2011/12:FPM 22). Vid rådets möte i juli antog rådet en politisk överenskommelse om förordningen. Förslaget överensstämmer i huvudsak med den text som beslutats som en allmän riktlinje under 2012. Under året har diskussioner förts med Europaparlamentet och en uppgörelse har nåtts. Europaparlamentet förväntas anta förslaget i plenum i januari 2014.

42.2.2 Kontrollbesiktningfrågor

Kommissionen presenterade i juli ett förslag till förordning om periodisk provning av motorfordons och tillhörande släpvagnars trafiksäkerhet (se faktagromemoria 2011/12:FPM173).

Det övergripande syftet med förslaget är att förbättra trafiksäkerheten och minska antalet dödade i vägtrafik inom EU genom harmoniserade trafiksäkerhetskontroller av fordon. Tillsammans med ett förslag till förordning om flygande inspektion, vilket behandlats i rådet 2013, är målet att spara 900–1100 liv årligen. Jämfört med gällande EU-rätt föreslås utökade krav på vilka fordon som ska kontrollbesiktigas, hur ofta besiktningen ska ske, hur besiktningens organets oberoende ska säkerställas, vad som ska ligga till grund för bedömning av brister, vilken utrustning som ska användas och vilka färdigheter besiktningsteknikern ska ha.

Rådet antog en allmän riktlinje om förslaget om periodisk provning av motorfordon i december 2012 och i juni 2013 om förslaget om vägkontroller hos nyttofordon samt om registreringsbevis för fordon. Europaparlamentet antog ett orienterande yttrande i juli om ett antal ändringsförslag. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

I april presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om ändring av direktivet 96/53/EG om största tillåtna dimensioner och vikter för vissa vägfordon (se faktagromemoria 2012/13:FPM111). Förslaget syftar till att effektivisera vägtransporter med vissa tunga fordon, genom att främja aerodynamiska anordningar på fordon, el- och hybridmotorer som har en positiv inverkan på miljön. Eftersom vikten/längden på dessa miljöfrämjande element ofta innebär att fordonen väger mer/är längre än de värden som fastställts i direktivet föreslås vissa undantag för sådana fordon. Det viktigaste för Sverige är att kommissionens förslag tillåter gränsöverskridande användning av längre fordon för godstransporter, om två berörda medlemsstater med gemensam gräns redan tillåter längre fordon. Sveriges målsättning är att både längre och tyngre lastbilar ska få möjlighet att köra över gränserna mellan fler än två medlemsstater. Behandlingen av förslaget har påbörjats av Europaparlamentet och det förväntas att rådets behandling kan inledas i början av 2014.

42.2.4 Fjärde järnvägspaketet

I januari lade kommissionen fram sitt i den andra inremarknadsakten aviserade förslag om ett fjärde järnvägspaket som innehåller sammanlagt sex rättsakter (se faktagromemoria 2012/13:FPM66 och 2012/13:FPM67). Det övergripande syftet med paketet är att fullborda lagstiftningen som inrättar ett gemensamt europeiskt järnvägsområde genom att förbättra kvaliteten och öka valfriheten när det gäller järnvägstjänster i Europa. Paketet är indelat i två tematiska huvuddelar. Den första rör driftskompatibilitet och säkerhet och den andra framförallt fortsatt öppning av järnvägstransportmarknaden, bl.a. för inrikes persontrafik och krav på konkurrensutsatt upphandling av avtalad trafik.

Rådsbehandlingen började med det första huvudtemat och förslaget till omarbetat driftskompatibilitetsdirektiv. En riktlinjedebatt hölls vid TTE-rådets möte i mars. Flertalet medlemsstater, bland dem Sverige, uttryckte då tveksamhet mot vad man tyckte var en alltför långtgående överföring av behörighet från medlemsstaterna till den Europeiska järnvägsbyrån. När TTE-rådet i juni enades om en allmän inriktning innehöll denna en kompromiss som bl.a. delade behörighet för godkännande av järnvägsfordon mellan medlemsstaterna och byrån.

Under sommaren fortsatte rådsbehandlingen med förslaget till omarbetat järnvägssäkerhetsdirektiv. Utgångspunkten var att tillämpa samma kompromiss på utfärdande av säkerhetsintyg till järnvägsföretag som rådet enades om när det gäller fordonsgodkännanden. Sverige stödde denna inriktning och lade samtidigt förslag som skulle förtydliga huvudaktörernas – järnvägsföretag och infrastrukturförvaltare – ansvar för den operativa säkerheten. När TTE-rådet i oktober enades om en allmän inriktning hade Sverige inte fullt ut fått gehör för sina synpunkter och antecknade detta till mötesprotokollet.

I oktober inleddes behandlingen av förslaget till ny förordning om Europeiska unionens järnvägsbyrå. Vid TTE-rådets möte i december lämnade ordföranden en statusrapport och förhandlingarna fortsätter

Skr. 2013/14:115 under början av 2014. Därefter kommer det andra huvudtemat i paketet att tas upp. Samråd har skett med riksdagen i mars, april, juni, oktober och november.

42.3 Sjöfart

42.3.1 Marin utrustning

Kommissionens förslag till ett nytt direktiv om marin utrustning som ska ersätta det nuvarande (96/98/EG) lades fram i december 2012. Avsikten med förslaget var att rätta till oklarheter och problem som uppstått i tillämpningen av det befintliga direktivet. Syftet var även att förenkla regelverket, förbättra genomförandet av direktivet samt garantera att IMO-kraven tillämpas på ett enhetligt sätt inom EU. Genom detta uppnås en väl fungerande inre marknad för marin utrustning, samtidigt som en hög sjösäkerhetsnivå och förebyggande av havsföroreningar säkerställs (se faktagromemoria 2012/13:FPM49). Vid TTE-rådet i juni nåddes en allmän inriktning om förslaget. Samråd med riksdagen ägde rum i juni. Under slutet av året har en genomgång av Europaparlamentets kommentarer påbörjats.

42.3.2 Finansiering av några av sjösäkerhetsbyråns uppgifter

Europeiska sjösäkerhetsbyrån har särskilda uppgifter i fråga om insatser vid föroreningar från fartyg och fr.o.m. 2013 även vid olyckor på olje- och gasanläggningar till havs. I april presenterade kommissionen ett förslag som syftar till att förnya den fleråriga finansieringen för dessa insatser för perioden 2014–2020 (COM(2013) 174 final). Ett belopp på 160,5 miljoner euro ska enligt kommissionens förslag öronmärkas jämfört med 154 miljoner euro för föregående period. I oktober antog rådet en allmän riktlinje vilken innebar att 160,5 miljoner euro föreslås öronmärkas. I samband med rådsmötet hölls samråd med riksdagen. Sverige har i rådet verkat för ett lägre belopp än vad som beslutades enligt den allmänna riktlinjen (154 miljoner euro justerat för inflation). I Europaparlamentet har transport- respektive budgetutskottet röstat för att beloppet ska höjas till 185,5 miljoner euro. Kontakter har inletts mellan institutionerna i syfte att uppnå en överenskommelse i den första behandlingen av förslaget.

42.3.3 Hamnpaketet

I början av sommaren presenterades kommissionens förslag till förordning om inrättande av en ram för tillträde till marknaden för hamntjänster och för finansiell insyn i hamnar (se faktagromemoria 2012/13:FPM128). Förslaget syftar till att bidra till ett mer effektivt och hållbart transeuropeiska transportnät TEN-T i Europa. Detta mål ska uppnås genom inrättandet av en ram som förbättrar hamnarnas

effektivitet och hjälper dem att hantera olika transport- och logistiktjänster. Utgångspunkten är rätten att erbjuda hamntjänster som ska vara öppna för alla. Insynen i hamnfinansieringen ska ökas för att undvika snedvriden konkurrens och samtidigt ska det redovisas hur offentliga medel fördelas mellan olika typer av hamnverksamhet.

Samtliga hamnar inom TEN-T omfattas av förslaget vilket enligt bakgrunden till förordningsförslaget innebär att det totala antalet berörda kusthamnar uppgår till 319 stycken. Tjänster som omfattas är bunkring, lasthantering, muddring, förtöjning, passagerartjänster, mottagningsanordningar i hamn, lotsning samt bogsering. I förslaget fastställs friheten att tillhandahålla tjänster i hamnar, med undantag för lasthantering och passagerartjänster. Begränsning av antalet leverantörer av hamntjänster är i vissa fall tillåten men då ska leverantör utses efter ett öppet och icke-diskriminerande förfarande.

De finansiella förbindelserna mellan myndigheter och en hamnledning som erhåller offentliga medel ska på ett öppet och transparent sätt kunna avläsas i räkenskaper. Vidare föreslås att en hamnledning ska fastställa en infrastrukturavgift på ett självständigt sätt i enlighet med sin egen affärs- och investeringsstrategi. Avgiftsprinciperna ska dock vara gemensamma och enligt förslaget ska kommissionen få rätt att genom delegerade akter fastställa de närmare kriterierna för avgiftsuttaget. Samtliga hamnar ska också tillsätta en rådgivande hamnanvändarkommitté bestående av företrädare för fartygsoperatörer, lastägare eller andra hamnanvändare som är skyldiga att betala hamnavgift eller hamninfrastrukturavgift.

Enligt förslaget ska medlemsstaterna dessutom säkerställa att ett oberoende tillsynsorgan övervakar tillämpningen av förordningen samt hanterar tvister och klagomål med anledning av förordningen. Förslaget började behandlas i rådet under september månad.

42.4 Den integrerade havspolitikern

Den integrerade havspolitikern inrättades vid utgången av 2007 genom att Europeiska rådet antog slutsatser med anledning av en vitbok från kommissionen om detta tvärssektoriella politikområde. Under 2013 har rådsarbetet främst inriktats på förhandlingar om ett direktiv om havsplanering (se faktapromemoria 2012/13:FPM118). Direktivet syftar till att skapa gemensamma principer för planering av havens och kustområdenas resurser. Sverige har verkat för att nya regler inte ska påverka gällande svenska regler för fysisk planering. Fortsatt arbete för att etablera en gemensam informationsmiljö sker också inom det tvärssektoriella området sjöövervakning.

42.5.1 Översyn av flygpassagerares rättigheter

Kommissionen presenterade i juni ett förslag till ändringar av två EU-förordningar som gäller flygpassagerarnas rättigheter (se fakta-promemoria 2012/13:FPM91). De mest centrala frågorna gäller flygbolagens skyldigheter vid olika fall av resestörningar som exempelvis inställda och försenade flyg. Passageraren kan vid sådana tillfällen ha rätt till ekonomisk kompensation och assistans av olika slag.

Bakgrunden till kommissionens ändringsförslag är dels att flygbolag till viss del underlåter att fullgöra sina skyldigheter gentemot passagerarna enligt EU-förordningarna, dels att flygbolagens ekonomiska situation är sådan att de mest kostsamma aspekterna av förordningarna behöver minskas. Förslaget syftar därför till att säkerställa att passagerarnas rättigheter verkligen tillvaratas samtidigt som flygbolagens finansiella kapacitet beaktas i högre utsträckning. Regeringen har i förhandlingarna i huvudsak stött inriktningen på förslaget i de centrala frågorna, men har framhållit att passagerarnas rättigheter inte får urholkas.

Civilutskottet informerades och samråd med EU-nämnden skedde inför transportministrarnas möte i oktober, där inriktningen i ett par frågor diskuterades. En lägesrapport från förhandlingarna presenterades på rådsmötet i december, vilket föregicks av samråd med EU-nämnden i slutet av november.

42.5.2 Flygplatspaketet

Arbetet i rådet med det s.k. flygplatspaketet påbörjades under 2012. Det innehåller förslag till översyn av direktiven om marktjänster och buller från flygplatser och av den s.k. slotsförordningen (se fakta-promemoria 2011/12:FPM73, 2011/12:FPM75 respektive 2011/12:FPM74). ”Slots” är en benämning på start- och landningstider för flygplan. Rådet antog under samma år allmänna inriktningar för de tre rättsakterna inom paketet. Europaparlamentet förkastade initialt kommissionens förslag till ändring av marktjänstedirektivet vilket påverkade även de andra rättsakterna. Under 2013 har dock yttranden kommit från Europaparlamentet på hela paketet och det litauiska ordförandeskapet har i slutet av året påbörjat behandling av förslaget om buller från flygplatser.

42.5.3 Händelserapportering

Kommissionen presenterade i december 2012 ett förslag till förordning om händelserapportering med ändring av förordning 996/2010 och upphävande av direktiv 2003/42 med tillhörande genomförandeakter (se fakta-promemoria 2012/13:FPM54). Förslaget innebär bl.a. att fler personalgrupper ska rapportera händelser, ett utökat skydd av informationskällan och att ett europeiskt register inrättas med större möjligheter till erfarenhetsutbyten mellan medlemsstaterna.

Rådet beslutade en allmän inriktning i juni och informella diskussioner har därefter hållits med Europaparlamentet i syfte att nå en överenskommelse i första behandlingen av förslaget. Skr. 2013/14:115

42.5.4 Det gemensamma luftrummet

Kommissionen presenterade i juni en revidering av lagstiftningen kring det gemensamma europeiska luftrummet (Single Sky) (se fakta-promemoria 2012/13:FPM136). Paketet innehöll en sammanskrivning av det fyra lagstiftningarna om det gemensamma luftrummet samt justeringar i förordningen om den europeiska byrån för luftfartssäkerhet. Kommissionens övergripande syfte är att påskynda genomförandet av det gemensamma luftrummet. Föreslagna ändringar rör bl.a. former för bildande av funktionella luftrumsblock, medlemsstaternas roll i preciseringen av prestationsmål och former för anställning av personal i nyckelbefattningar i de nationella tillsynsmyndigheterna.

Förslaget diskuterades vid ett informellt transportministerrådsmöte i september. Medlemsstaterna var vid mötet i huvudsak kritiska mot kommissionens förslag. Skälen var att elementen av överstatlighet och medlemsstaternas minskade möjlighet till påverkan av prestationsmålen ogillades. Ordförandeskapet har efter det inte tagit upp förslaget i rådet.

42.5.5 Statsstöd till flygplatser

I juli presenterade kommissionen ett utkast till EU-riktlinjer för statligt stöd till flygplatser och flygbolag. För att säkerställa konkurrens på lika villkor, definieras högsta tillåtna stödnivåer beroende på storleken av en flygplats. Flygplatserna måste se till att de successivt minskar sitt stödberoende. Enligt förslaget måste flygplatserna, senast inom 10 år, ha nått full täckning för sina driftskostnader och inget driftsstöd till flygplatser kommer att tillåtas från och med då. Vissa flygplatser kan fortsättningsvis få ersättning med offentliga medel om de har en viktig roll att spela när det gäller regional anslutning av isolerade, avlägsna och perifera regioner i EU och kan anförtros att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

Sverige har lämnat sina synpunkter till kommissionen, som har den slutliga beslutanderätten. Sverige lyfte fram den viktiga rollen för flygplatser i transportsystemet och flygets funktion i att öka tillgängligheten i ett glesbefolkat och geografiskt vidsträckt land.

De åtgärder som vidtas inom området politiken för informationssamhället syftar till att skapa goda förutsättningar för väl fungerande marknader och effektiv konkurrens. Hushåll och företag ska ha tillgång till effektiv, robust och säker infrastruktur och bästa möjliga utbud av kommunikationstjänster. Sverige har under året prioriterat frågorna om e-legitimationer och betrodda tjänster, riktlinjer för trans-europeiska telekommunikationsnät m.m. inom ramen för Fonden för ett sammanlänkat Europa (en förhandling som kunnat slutföras under året) samt Europeisk inre marknad för elektronisk kommunikation. Byrån för nät- och informationssäkerhet (Enisa) har under året fått ett förnyat mandat.

43.1 E-legitimationer och betrodda tjänster

Förhandlingarna om kommissionens förslag till förordning om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden har fortsatt under året. Förslaget avser att stärka förtroendet för och säkerheten i elektroniska transaktioner samt att undanröja rättslig fragmentering och brist på interoperabilitet på området. Syftet är att möjliggöra ett effektivt elektroniskt samspel mellan företag, medborgare och offentliga myndigheter över nationsgränserna.

Förslaget ställer bl.a. upp villkor under vilka förhållanden e-legitimationer som utfärdats i en medlemsstat ska erkännas i e-tjänster som tillhandahålls i andra medlemsstater. Vidare ställer förordningen upp krav på tillhandahållare av s.k. betrodda tjänster, vilken tillsyn som ska bedrivas över dessa och hur tjänsterna (t.ex. elektroniska certifikat, signaturer och sigill) ska vara utformade. Förordningen säkerställer att betrodda tjänster ges rättslig verkan och kan åberopas som bevis vid rättsliga förfaranden och ger tjänster som uppnår en viss säkerhetsnivå (kvalificerade tjänster) rättslig särställning.

Regeringen stöder målsättningen att reglera det ömsesidiga erkännandet av e-legitimationer och förenkla elektroniska transaktioner över nationsgränserna. Detta är viktiga förutsättningar för att främja en digital inre marknad. För att få ett effektivt genomslag är det väsentligt att regleringen av såväl e-legitimationer som betrodda tjänster får en lämplig avvägning mellan säkerhetskrav och kostnadsåtaganden.

Lägesrapport från förhandlingarna presenterades på TTE-rådet i juni. Förhandlingarna är på väg in i sitt slutskede och ordförandeskapet informerade om förhandlingsläget vid rådsmötet i december. Samråd har skett med trafikutskottet och EU-nämnden i maj inför TTE-rådet i juni samt i november inför TTE-rådet i december.

43.2 Europeiska byrån för nät- och informationssäkerhet

Skr. 2013/14:115

Europeiska nät- och informationssäkerhetsbyrån ger stöd, råd och expertis till EU-institutionerna och medlemsstaterna om alla relevanta aspekter av nät- och informationssäkerhet. Det underlättar också utbyte av bästa praxis och samarbete mellan både offentliga och privata organisationer.

I september 2010 beslutade kommissionen om två förslag (se faktapromemoria 2010/11:FPM13), i syfte att förlänga och modernisera Europeiska nät- och informationssäkerhetsbyråns mandat. Den tillfälliga förlängningen antogs av rådet 2011 och löpte ut i och med att rådet antog förslaget om ett moderniserat mandat i maj 2013. Överläggning har skett med trafikutskottet och samråd med EU-nämnden i maj inför TTE-rådet i juni samt i november inför TTE-rådet i december.

43.3 Direktiv om nät- och informationssäkerhet

I februari presenterade kommissionen ett direktivförslag om åtgärder för att säkerställa en hög gemensam nivå av nät- och informationssäkerhet i unionen (se faktapromemoria 2012/13:FPM68).

Direktivet ålägger alla medlemsstater att se till att de har en miniminivå av nationell kapacitet genom att inrätta nationella myndigheter för nät- och informationssäkerhet och att inrätta incidenthanteringsorganisationer. Förslaget innebär också att medlemsstaterna ska anta nationella strategier för nät- och informationssäkerhet samt nationella samarbetsplaner för nät- och informationssäkerhet.

Enligt förslaget ska behöriga nationella myndigheter samarbeta inom ett nätverk och utbyta information. Företag inom specifika kritiska sektorer och offentliga förvaltningar ska vara skyldiga att underrätta de behöriga myndigheterna om alla incidenter som utgör ett hot mot deras nät och informationssystem och som på ett allvarligt sätt påverkar kontinuiteten för kritiska tjänster och tillhandahållandet av varor.

Inledande diskussioner om direktivförslaget har skett i rådsarbetsgruppen och direktivet togs upp på TTE-rådet i juni.

Överläggning har ägt rum med försvarsutskottet och samråd har skett med EU-nämnden i maj inför detta TTE-råd.

43.4 Transeuropeiska telekommunikationsnät

I oktober 2011 presenterade kommissionen ett meddelande om en fond för ett sammanlänkat Europa, med förslag till särskilda riktlinjer för transeuropeiska telekommunikationsnät (se faktapromemoria 2011/12:FPM39). Meddelandet fastställde riktlinjer för mål och prioriteringar om bredbandsnät och infrastrukturer för digitala tjänster som skulle kunna få ekonomiskt stöd från EU via de instrument som fanns tillgängliga enligt förordningen om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa (se faktapromemoria 2011/12:FPM55) (se vidare

43.5 Europeisk inre marknad för elektronisk kommunikation

Kommissionen presenterade i september ett förslag till förordning med åtgärder för att stärka den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation och upprätta en uppkopplad kontinent (se faktapromemoria 2013/14:FPM8). Förhandlingsarbetet i rådsarbetsgruppen inleddes under hösten och vid TTE-rådet i december hölls en riktlinjedebatt.

Kommissionen har presenterat ett antal mål varav det främsta är att förverkliga den inre marknaden för elektronisk kommunikation genom att undanröja hinder som i sig fragmenterar marknaden. Förslagen till åtgärder omfattar flera olika områden. Förslaget är både omfattande och juridiskt och tekniskt komplicerat.

Det är regeringens inställning att förslagets effekter noggrant måste utredas och att kommissionens konsekvensutredning, som tagits fram under en mycket kort tid, lider av allvarliga brister. Regeringen har remitterat förslaget och konsekvensutredningen och ett fyrtiotal remissvar har inkommit.

I sak delar regeringen kommissionens inställning att förverkligandet av en digital inre marknad, där sektorn för elektronisk kommunikation utgör en viktig del, kan bidra till tillväxt och skapa jobb i Europa. Det huvudsakliga målet för förhandlingsarbetet är att värna och stärka den inre marknaden samtidigt som möjligheter att vidta nationella åtgärder för att nå angelägna mål måste kunna bibehållas.

Det finns redan ett omfattande EU-baserat regelverk för området bestående av i huvudsak ett antal direktiv. Kännetecknande för regelverket är att målen i hög grad ska uppfyllas genom konkurrens och teknikneutralitet eftersom den tekniska utvecklingen går så snabbt samt en balans mellan gemensamma regler och flexibel tillämpning på nationell nivå. Förslaget kommer därför också att analyseras i ljuset av befintligt regelverk och dess tillämpning.

Överläggning har skett med Trafikutskottet och samråd med EU-nämnden inför TTE-rådet som ägde rum i december.

43.6 Förordning om reducerade kostnader vid bredbandsutbyggnad

Kommissionen presenterade i mars ett förslag till förordning om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (se faktapromemoria 2012/13:FPM92). Förslaget ingår som en av tolv nyckelåtgärder inom ramen för EU:s andra inre marknadspaket och syftet är att öka effektiviteten och undanröja flaskhalsar i utbyggnadsprocessen som leder till höga kostnader och en administrativ börda för nätoperatörer. Förslaget har

gåtts igenom uppdelat i kluster under hösten och medlemsstaterna har kunnat komma in med kommentarer. Skr. 2013/14:115

Regeringen delar kommissionens målsättning att sänka kostnaderna för och effektivisera utbyggnaden av höghastighetsinfrastruktur för elektronisk kommunikation och ska verka aktivt för att rättsakten ska få en så ändamålsenlig text som möjligt utan att stå i strid med svensk lag och EU:s regelverk. Regeringen ska också verka för att markägarnas rättigheter och skyddet för äganderätten tillgodoses och för att förslaget ska utformas samhällsekonomiskt effektivt och kostnadseffektivt.

Överläggning har skett med Trafikutskottet och samråd med EU-nämnden i maj inför TTE-rådet i juni samt i november inför TTE-rådet i december. Vid TTE-rådet i december presenterade ordförandeskapet en lägesrapport.

43.7 Tillgänglighet till myndigheters webbplatser

Kommissionen presenterade i december 2012 ett förslag till direktiv om tillgängligheten till offentliga myndigheters webbplatser (se faktapromemoria 2012/13:FPM53). Syfte med direktivet är att, minska skillnaderna mellan medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillgänglighet till myndigheters webbplatser. Det föreslås att harmoniserade krav tas fram. I förslaget fastställs tekniska bestämmelser för hur medlemsstaterna ska göra innehållet på vissa typer av webbplatser som drivs av offentliga myndigheter tillgängligt. Webbtillgänglighet är av stor vikt för offentliga myndigheter, för att de ska kunna nå ut till så många som möjligt och fullgöra sina offentliga åtaganden.

Inledande diskussioner om direktivförslaget har skett i rådsarbetsgruppen och det var också kort uppe på TTE-rådet i juni. Många medlemsstater lade dock in granskningsreservationer, så även Sverige, eftersom de inte hunnit analysera förslaget innan det togs upp. Förhandlingarna har inte fortsatt sedan den första genomgången. Regeringen är positiv till ökad tillgänglighet på myndigheters webbplatser. Såväl behovet av en EU-lagstiftning som konsekvenserna av sakinnehållet i förslaget kan dock ifrågasättas och behöver analyseras. Regeringen ställer sig därför i nuläget avvaktande till aktuellt direktivförslag. Det är viktigt att lösningar som föreslås är kostnads-effektiva samt att föreslagna lösningar inte i någon större utsträckning påverkar väl fungerande webbplatser som redan utvecklats eller är på väg att utvecklas i enlighet med befintliga svenska riktlinjer om webbutveckling.

Överläggning har skett med trafikutskottet och samråd med EU-nämnden i maj inför TTE-rådet i juni.

43.8 E-faktura

Förslaget om ett direktiv för e-faktura presenterades av kommissionen i juni (se faktapromemoria 2012/13:FPM142) och har identifierats som en

av nyckelåtgärderna i den andra inremarknadsakten. Europeiska rådet uttryckte i sina slutsatser i juni 2012 att särskild prioritet bör ges åtgärder som syftar till ytterligare utveckling av gränsöverskridande e-handel, bl.a. genom underlättande av övergången till e-fakturerings. I slutsatserna från Europeiska rådet i oktober understryks att moderniseringen av offentlig sektor ska fortsätta genom ett snabbt införande av elektronisk fakturerings.

Förslaget förutsätter att en ny europeisk standard för e-fakturerings ska utarbetas av den Europeiska standardiseringskommittén. Detta kommer att göras på grundval av ett mandat från kommissionen som förbereds i ett senare skede. Den nya europeiska standarden som ska tas fram ska omfatta den semantiska datamodellen för basinnehållet i den elektroniska fakturan. Standarden ska vara tekniskt neutral och säkerställa skyddet av personuppgifter i enlighet med direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter. Om den nya europeiska standarden uppfyller kraven i föreliggande direktiv, ska kommissionen offentliggöra hänvisningen till denna europeiska standard i Europeiska unionens officiella tidning.

Medlemsstaterna ska säkerställa att upphandlande myndigheter och upphandlande enheter inte vägrar att ta emot elektroniska fakturor som överensstämmer med den nya europeiska standarden till vilken en hänvisning har offentliggjorts.

Samråd har skett med EU-nämnden i november inför möte i konkurrenskraftsrådet i december. Konkurrenskraftsrådet antog i december en allmän inriktning för att därefter inleda förhandlingarna med Europaparlamentet.

43.9 Vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn

Direktivet om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (PSI-direktivet) antogs i november 2003. PSI-direktivet syftar till att skapa förutsättningar för en europeisk informationsmarknad. Direktivet innehåller en uppsättning minimiregler för vidareutnyttjande av handlingar som finns hos offentliga myndigheter. Reglerna ska säkerställa rättvisa, proportionella och icke-diskriminerande villkor för vidare utnyttjande av handlingar.

Kommissionen lade i december 2011 fram ett förslag till ändringar i PSI-direktivet (se faktapromemoria 2011/12:FPM89). Ett ändringsdirektiv antogs i juni. Ändringarna innebär att direktivet utvidgas till att omfatta arkiv, museer och bibliotek, som i dag inte omfattas. Direktivets bestämmelser om avgifter för vidareutnyttjande av handlingar ändras också. Myndigheter ska som huvudregel kunna ta ut avgifter motsvarande marginalkostnaderna för reproduktion och spridning av handlingar, men i undantagsfall ska myndigheter kunna ta ut avgifter upp till full kostnadstäckning. Museer, arkiv och bibliotek får möjlighet att ta ut avgifter upp till full kostnadstäckning. Vidare innebär ändringarna att beslut alltid ska kunna överklagas. Ändringarna ska vara

genomförda i medlemsstaterna i juni 2015. Sverige har i förhandlingarna i huvudsak stött inriktningen på förslaget i de centrala frågorna. Skr. 2013/14:115

Överläggning har skett med trafikutskottet och samråd med EU-nämnden i maj och inför TTE-rådet i juni samt i november inför TTE-rådet i december. Överläggning med finansutskottet hölls i april 2012 och därefter har utskottet informerats om förhandlingarna.

44 Energi

EU:s insatser på energiområdet ska vila på tre pelare: miljömässig hållbarhet (inklusive bekämpande av klimatförändringar), konkurrenskraft och ökad försörjningstrygghet. Målen i EU-samarbetet för ökad miljömässig hållbarhet anger att utsläppen av växthusgaser ska minska med 20 procent, att 20 procent av den energi som används inom EU ska komma från förnybara energikällor och att energieffektiviseringen ska öka med 20 procent. Inom dessa tre områden har EU antagit ett flertal rättsakter i enlighet med den energihandlingsplan för 2007–2009 som samtidigt slogs fast för att genomföra de s.k. 20–20–20-målen senast 2020. En ny energipolitisk handlingsplan antogs 2011 som utöver 20–20–20-målen betonar den externa energipolitiken, infrastrukturutveckling samt det långsiktiga energipolitiska perspektivet till 2050. Andra viktiga målsättningar för marknadsintegration anger att ingen medlemsstat ska vara isolerat från EU:s gas och elnätverk efter 2015 och att den inre marknaden för energi ska vara fullbordad 2014.

44.1 Grönboken om klimat- och energipolitiken till 2030

I mars presenterade kommissionen en grönbok om ett klimat- och energiramverk till 2030 med utgångspunkt i det gällande klimat- och energipaketet samt i beaktande av viktiga förändringar som inträffat sedan paketet beslutades, färdplanerna och det långsiktiga målet till 2050 (se faktapromemoria 2012/13:FPM110).

Publiceringen av grönboken innebar starten för en offentlig konsultation i kommissionens regi som pågick fram till den 2 juli. I grönboken konstaterar kommissionen att ett nytt ramverk för klimat- och energipolitiken behövs och att en tidig överenskommelse om detta är viktig för att inom EU skapa förutsägbarhet, förhindra inlåsnings effekter och driva utvecklingen mot en konkurrenskraftig ekonomi med ett säkert energisystem samt för att ge EU förutsättningar att vara pådrivande i de internationella förhandlingarna om en ny global klimatöverenskommelse från 2020. Eftersom den nya klimatöverenskommelsen ska antas 2015 bör EU:s ramverk bestämmas innan dess.

Kommissionen återger i grönboken resonemang från de tidigare färdplanerna och redogör för de viktigaste slutsatserna däri. Grönboken

Skr. 2013/14:115 innehåller dock inga skarpa förslag på åtgärder eller styrmedel utan är tänkt att utgöra ett underlag för en europeisk klimat- och energidiskussion. Grönboken innehåller en översiktlig genomgång av EU:s nuvarande politik på klimat- och energiområdet. Man redovisar sin bedömning att de bindande målen för 2020 är på god väg att uppfyllas. I grönboken resonerar kommissionen vidare kring förutsättningar för nya mål efter 2020, risk för målkonflikter och bristande samstämmighet mellan policyinstrument och effekter på konkurrenskraften.

Kommissionen avser att i början av 2014 följa upp grönboken med förslag om hur EU bör gå vidare med ett 2030-ramverk på klimat- och energiområdet.

Näringsutskottet informerades i juni.

44.2 Indirekt förändrad markanvändning (ILUC)

Den 17 oktober 2012 presenterade kommissionen ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 98/70/EG om kvaliteten på bensin och dieselbränslen och om ändring av direktiv 2009/28/EG om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor. Direktivet syftar till att minimera risken för utsläpp in indirekt förändrad markanvändning (se faktagrönboken 2012/13:FPM40). Med ILUC menas att ökad produktion av biodrivmedel i ett land kan leda till att annan jordbruksproduktion trängs undan, vilket i förlängningen kan leda till en omvandling av skogs- eller betesmark till jordbruksmark någonstans i världen och därigenom orsaka indirekta utsläpp av växthusgaser. Kommissionen föreslår bl.a. att konventionella biodrivmedel som producerats av spannmål, andra stärkelserika grödor, socker och oljegrödor endast får bidra med fem procentenheter till målet om 10 procents förnybar energi i transportsektorn.

Förslaget har behandlats i Europaparlamentet och rådet. Frågor som diskuterats är bl.a. den föreslagna restriktionen för konventionella biodrivmedel samt olika förslag till incitament för att främja introduktionen av avancerade biodrivmedel. Europaparlamentet har i en första läsning föreslagit att restriktionen för konventionella biodrivmedel bör höjas till 6 procent samt att avancerade biodrivmedel ska främjas genom ett särskilt bindande mål för dessa drivmedel. Rådet föreslår att restriktionen höjs ytterligare, till sju procent samt att målet för avancerade biodrivmedel ska vara frivilligt.

I förhandlingarna har Sverige särskilt verkat för att direktivet ska återspegla de skillnader i miljöprestanda som finns mellan olika biodrivmedel. Sverige har även framgångsrikt arbetat för att biodrivmedel baserade på skoglig råvara ska inkluderas bland de biodrivmedel som bör främjas enligt direktivet. Förhandlingarna i rådet har ännu inte avslutats.

Överläggningar med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i mars. Samråd med EU-nämnden har ägt rum inför TTE-rådet (energi) i februari, miljörådet i mars, TTE-rådet (energi) och miljörådet i juni, TTE-rådet (energi) och miljörådet i december.

I november 2012 presenterade kommissionen meddelandet För en väl fungerande marknad för energi (se faktagromemoria 2012/13:FPM37) avseende den inre marknaden för energi med en tillhörande handlingsplan med aktiviteter, ansvariga aktörer och tidpunkter för genomförandet av den inre marknaden.

Meddelandet är en plattform för hur EU:s klimat- och energiutmaningar ska hanteras och hur den inre marknaden ska nå sin fulla potential. Kommissionen vill med meddelandet tydliggöra behovet av integrering av marknader genom investeringar i infrastruktur och elproduktion, öka konsumentinflytandet och i slutändan förbättra konkurrensen.

Kommissionen ser bl.a. tendenser till att vissa länder vidtar åtgärder som kan hota arbetet med den inre marknaden och snedvrider konkurrensen. Andra problem som nämns är att det fortfarande är hög koncentration i produktionsledet i vissa länder, att det fortfarande är höga inträdesbarriärer och att marknaderna karaktäriseras av icke transparens, vilket är negativt både för företag och för konsumenter. Rådsslutsatser om meddelandet antogs vid TTE-rådet (energi) i juni.

Överläggningar med näringsutskottet ägde rum i februari. Meddelandet behandlades vid samråd med EU-nämnden i februari och maj. Näringsutskottet informerades i februari och maj.

44.4 Meddelande om energiteknik och innovation

I maj antog kommissionen meddelandet Energiteknik och innovation (se faktagromemoria 2012/13:FPM112). Meddelandet utgår från behovet av en stark och dynamisk teknik- och innovationspolitik på energiområdet inom EU för att bidra till möjligheterna att nå klimat- och energimålen för 2020 och 2050. Det föreslås en strategi som ska bidra till att realisera energieffektiviseringens fulla potential och till att leverera lösningar för ett rent, hållbart, säkert och effektivt energisystem. En integrerad färdplan för energiområdet och en handlingsplan ska utarbetas. Arbetet med en integrerad färdplan pågår och förväntas vara klart i februari 2014. En riktlinjedebatt fördes i TTE-rådet (energi) i juni. I denna fick kommissionens föreslagna inriktning för den fortsatta processen generellt stöd.

Meddelandet behandlades vid samråd med EU-nämnden i maj. Näringsutskottet informerades i maj.

44.5 Säkerhet vid utvinning av olja och gas till havs

I syfte att reducera riskerna för olyckor i samband med utvinning av olja och gas till havs presenterade kommissionen i oktober 2011 ett förslag till förordning om säkerhet och miljöskydd vid olje- och gasutvinning till havs (se faktagromemoria 2011/12:FPM41). Arbetet har under 2013 skett under ledning av det irländska ordförandeskapet som också avslutade förhandlingarna. Vid TTE-rådet (energi) i februari informerades

Skr. 2013/14:115 ordförandeskapet att en överenskommelse med Europaparlamentet hade nåtts.

Sverige har under arbetet ställt sig generellt positiv till intentionerna i kommissionens förslag till förordning och har därför välkomnat förslaget. Stödet för att utforma rättsakten som ett direktiv i stället som en förordning var starkt bland medlemsstaterna, och arbetet inriktades mot att ta fram ett direktiv i stället för en förordning. Regeringen har verkat för att lagförslaget utformat som direktiv ska garantera samma höga standard som en förordning. Sverige har ansett att det är av högsta vikt att olje- och gasutvinning till havs kringgärdas av höga säkerhets- och miljökrav oavsett var utvinningen sker.

Näringsutskottet informerades i februari. Samråd med EU-nämnden ägde rum i februari.

44.6 Meddelande om långsiktig infrastrukturvision

I oktober presenterade kommissionen ett meddelande om en långsiktig infrastrukturvision för och utanför Europa (se faktagrupp 2013/14:FPM21). Meddelandet pekar på att energinätverk är en viktig del av unionens mål för energipolitiken, inte minst för att integrera energiöar och att hantera utmaningarna i samband med ökande mängd variabel energiproduktion. Den nyligen antagna förordningen om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer (nr 347/2013) nämns men samtidigt framförs att mycket mer återstår att göra.

Meddelandet tar upp att, om det behövs, måste den rättsliga ramen för projekt av ömsesidigt intresse undersökas. Fullbordandet av projekt av intresse för Energigemenskapen i sydöstra Europa sägs ha avgörande betydelse för marknadsöppningen, försörjningstryggheten och hållbarheten i hela regionen.

44.7 Notifieringsförordningen

I september 2012 beslutade EU-domstolen att förordningen om anmälan till kommissionen av projekt för investeringar i energiinfrastruktur (nr 617/2010) ogiltigförklaras. Bakgrunden var att Europaparlamentet bestred den rättsliga grund som använts för antagande av förordningen. Efter domstolens dom har förordningen fortsatt verkan till dess att en ny förordning har antagits med stöd av artikel 194.2 i EUF-fördraget.

I mars föreslog kommissionen en förordning med i princip samma innehåll som den ogiltigförklarade för att följa domstolens dom, med undantag för nödvändiga anpassningar på grund av det nya lagstiftningsförfarandet. Förordningen anger gemensamma ramar för anmälan till kommissionen av uppgifter och information om projekt för investeringar i energiinfrastruktur inom sektorerna olja, gas, el, biobränsle och koldioxid. Medlemsstaterna eller de enheter de delegerar denna uppgift till ska vartannat år samla in och vidarebefordra uppgifter och information om investeringsprojekt som rör produktion, transport

och lagring. Vid TTE-rådet (energi) i december informerade Skr. 2013/14:115
ordförandeskapet att en överenskommelse nåtts.

Riksdagen har i april informerats om regeringens bedömning av
tillämpningen av subsidiaritetsprincipen i förordningsförslaget. Närings-
utskottet informerades i december. Samråd i EU-nämnden har ägt rum i
december.

DEL 9 JORDBRUK, FISKE OCH LIVSMEDEL

45 Den gemensamma jordbrukspolitiken

EU:s gemensamma jordbrukspolitik är ett fullständigt harmoniserat politikområde som består av två pelare: första pelaren (direktstöd och marknadsordningen) och andra pelaren (miljö- och landsbygdsstöd). Under hösten 2013 nådde Europaparlamentet, rådet och kommissionen en överenskommelse om utformningen av den framtida jordbrukspolitiken efter 2013.

45.1 Reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken

Kommissionen presenterade sitt lagförslag för den framtida gemensamma jordbrukspolitiken i oktober 2011. Förslaget omfattade fyra förordningar: direktstödsförordningen, marknadsordningen, landsbygdsförordningen samt den horisontella förordningen om finansiering, förvaltning och kontroll (se faktagromemoria 2011/12:FPM30).

Under vintern och våren 2013, under det irländska ordförandeskapet, behandlades ett antal utestående frågor i de olika förslagen till förordningar. Principöverenskommelsen om EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020 vid stats- och regeringschefernas möte i februari medförde att flera av dessa frågor löstes ut.

Vid jordbruksrådet i mars enades medlemsländerna om en allmän inriktning gällande hela förslaget till gemensam jordbrukspolitik. Efter det att Europaparlamentet fattat beslut om förordningarna inleddes intensiva trepartsförhandlingar. Europaparlamentet, rådet och kommissionen nådde i juni en politisk överenskommelse om alla fyra förordningarna. Några frågor i direktstödsförordningen och landsbygdsförordningen kvarstod och en överenskommelse om dessa nåddes först i september.

Rådet antog förordningarna i december efter det att Europaparlamentet fattat beslut i november.

Reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken innebär, förutom en minskad budget, att jordbrukspolitikens tre delar – marknadsstöd, direktstöd och landsbygdsstöd – kvarstår. Inga större framsteg gjordes i reformen för att öka marknadsorienteringen av jordbrukssektorn. Reformen innebär vidare att skillnader i direktstödsnivåer mellan medlemsländer och mellan lantbrukare minskar samt att en rad nya komponenter införs inom ramen för direktstödet.

Regeringens övergripande handlingslinje i förhandlingarna har varit att uppnå ökad marknadsorientering, lika konkurrensvillkor, ökad miljönytta, förenkling och en förbättrad samstämmighet med politiken för

global utveckling. Regeringen har kontinuerligt samrått med EU-nämnden inför ministermöten och hållit överläggningar med miljö- och jordbruksutskottet.

Skr. 2013/14:115

45.2 Övergångsförordning för den gemensamma jordbrukspolitiken år 2014

Eftersom reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken till största del kommer att träda i kraft först 2015 lade kommissionen fram ett förslag till övergångsregler för år 2014 i april 2013. Reglerna möjliggör en övergång mellan budgetperioderna och regelverken och omfattar övergångsregler för både pelare I- och pelare II-åtgärder (se fakta-promemoria 2012/13:FPM105). Förslaget började diskuteras under det irländska ordförandeskapet, diskussioner som fortsatte under det litauiska ordförandeskapet. Regeringens övergripande handlingslinje var att övergångsreglerna skulle vara enkla att hantera och möjliggöra en smidig övergång till en ny gemensam jordbrukspolitik. I linje med detta förespråkade regeringen därför så få förändringar som möjligt jämfört med nuvarande regelverk.

Rådet antog övergångsreglerna i december efter det att Europaparlamentet fattat beslut i november.

45.3 Säljfrämjande åtgärder och informationskampanjer för jordbruksprodukter

Meddelandet Säljfrämjande åtgärder och informationskampanjer för jordbruksprodukter – en strategi med stort europeiskt mervärde för att främja Europas smaker presenterades vid jordbruks- och fiskerådet i april. I november offentliggjorde kommissionen sitt förslag till ny förordning på området.

Förslaget innehåller bl.a. ändringar som syftar till ökat fokus på europeiska mervärden och ursprung, ökad samverkan mellan producenter i olika medlemsstater samt förenklingar i det administrativa systemet. Kommissionen föreslår även en utökad budget, ett bredare tillämpningsområde beträffande både produkter och stödmottagare samt anpassningar av regelverket till Lissabonfördraget och den nya förordningen om en samlad marknadsordning.

Regeringens övergripande ståndpunkt är att informationskampanjer och säljfrämjande åtgärder inte ska finansieras med offentliga medel utan främst är en uppgift för marknadens aktörer. Inför det faktum att systemet med offentligt stöd till informationskampanjer och säljfrämjande åtgärder redan existerar, ligger det i svenskt intresse att verka för att gemenskapens medel används på ett så klokt och effektivt sätt som möjligt.

En rad EU-politikområden som miljö, landsbygdsutveckling, energi och handel påverkar skog och skogsbruk i medlemsstaterna. Det finns dock inte någon specifik rättslig grund för en gemensam skogsolitik i EU-fördraget.

46.1 EU:s nya skogsstrategi

Vid Jordbruks- och fiskerådet i september 2013 presenterade kommissionen ett meddelande om en ny skogsstrategi (se faktagrupp 2013/14:FPM15).

EU har sedan 1998 en skogsbruksstrategi. Under åren 2007–2011 strukturerades genomförandet av skogsbruksstrategin i en handlingsplan för skog. Utvärderingarna av handlingsplanen påpekade behovet av en uppdatering av EU:s skogsbruksstrategi.

Meddelandet utgör grunden för ett nytt strategiskt ramverk både för samarbetet mellan medlemsstaterna och mellan medlemsstaterna och EU-institutionerna. Strategins syfte enligt meddelandet är att säkerställa samstämmighet mellan politikområden på EU-nivå som påverkar hållbart skogsbruk. Dessutom konstateras att många utmaningar som EU:s skogar står inför är gränsöverskridande. Kommissionen föreslår att strategin, förutom att främja en samstämmig helhetssyn på skogsbruk, etablerar som ett gemensamt mål om att skogarna i EU år 2020 ska vara brukade enligt principen om hållbart skogsbruk. Målet är dessutom att EU:s bidrag till främjandet av hållbart skogsbruk och minskad avskogning på global nivå förstärks. Förutom betoningen av hållbart skogsbruk lyfts resurseffektivitet och globalt skogsansvar fram som vägledande principer. Meddelandet innehåller åtta prioriterade områden som väl återspeglar de EU-politikområden som påverkar medlemsstaternas skogsbruk. Inom de prioriterade områdena har kommissionen inkluderat ett fyrtiotal pågående och kommande initiativ av strategisk karaktär.

Regeringen välkomnar arbetet med att se över EU:s skogsstrategi men är dock oroad över den ansats som kommissionen valt i meddelandet eftersom den delvis är tveksam ur ett befogenhetshänseende.

Regeringens övergripande ståndpunkter när det gäller EU och skog är att skogsolitik är nationell kompetens och i övrigt, där kommissionen använder sin initiativrätt, måste subsidiaritetsprincipen respekteras. EU:s insatser på skogsområdet bör även fortsättningsvis vara begränsade. Regeringen anser att samordning av politik på EU-nivå som påverkar skog och skogsbruk kan förbättras och värdesätter att meddelandet tar sin utgångspunkt i begreppet hållbart skogsbruk. Således anser regeringen att det är av största vikt att även den uppdaterade skogsstrategin tar hänsyn till de olika förutsättningar som råder i EU:s medlemsstater samt respekterar och kompletterar medlemsstaternas nationella skogsolitik.

Det inkommande grekiska ordförandeskapet kommer att fortsätta arbetet med rådsslutsatserna med ambitionen att dessa ska antas under våren 2014.

Den gemensamma fiskeripolitiken är en fullt utvecklad unionspolitik. Målet är att förvalta en gemensam, gränsöverskridande naturresurs på ett sådant sätt att ett hållbart nyttjande kan uppnås i ekonomiskt, miljömässigt och socialt hänseende.

47.1 Reform av den gemensamma fiskeripolitiken

I juli 2011 antog kommissionen ett förslag till reformpaket för den gemensamma fiskeripolitiken (se faktapromemoria 2011/12:FPM43). Paketet omfattade den s.k. grundförordningen, marknadsordningen och ett meddelande om den externa dimensionen. I december 2011 presenterades den sista delen i reformpaketet, förslaget om en Europeisk havs- och fiskerifond (EHFF).

Förordningen om den gemensamma fiskeripolitiken (grundförordningen)

Europaparlamentet röstade om sin ståndpunkt vid första behandlingen i februari. Efter förhandlingar mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen kunde en överenskommelse nås i juni. Överenskommelsen godkändes därefter av Europaparlamentets fiskeriutskott den 18 juni samt av rådet den 15 juli. Sverige röstade ja till den slutliga överenskommelsen om grundförordningen.

I korthet innebär överenskommelsen att EU:s fiskebestånd ska uppnå maximal hållbar avkastning (MSY) till år 2015 där det är möjligt, och senast år 2020 för samtliga fiskebestånd och att ett utkastförbud införs successivt i olika fiskerier med start 2015.

Regelverket ger möjlighet till femprocentiga undantag 'av mindre betydelse' från utkastförbudet, så kallade 'de minimis' (dessa tillåts vara sex till sju procent under de fyra första åren). För undantag krävs att vetenskapliga bevis tyder på att ökad selektivitet är mycket svårt att uppnå eller att hanteringen av oönskade fångster skulle medföra oproportionerliga kostnader för fiskaren. Den nya gemensamma fiskeripolitiken ska se till att fisket och vattenbrukets aktiviteter är långsiktigt hållbara och överensstämmer med annan gemenskapspolitik, såsom unionens miljö- och utvecklingspolitik. Skärpta regler för EU:s fiske som bedrivs i tredjeland, de s.k. fiskepartnerskapsavtalen, har också införts i förordningen.

Europaparlamentet bekräftade förordningen genom en tidig överenskommelse i andra läsnings i december.

Marknadsordningen

Vid rådsmötet i juli antogs en politisk överenskommelse för marknadsordningen, som i korthet innebär en tydligare koppling mellan marknadsordningen och den Europeiska havs- och fiskerifonden samt de uppsatta målen i den gemensamma fiskeripolitiken (GFP). Den nya marknadsordningen ska bidra till att målen med GFP uppnås, vilket har varit i överensstämmelse med Sveriges generella handlingslinje under

förhandlingsprocessen. En tydlig koppling till GFP är exempelvis beaktande av minsta bevarandestorlek i förekommande fall i samband med fastställandet av handelsnormer och minsta handelsstorlek vilket särskilt nämns i den nya marknadsordningen. Detta knyter an till utkastförbudet och hantering av oönskad fångst som behandlas i den nya förordningen genom möjligheten till användning av all landad fisk till andra ändamål än att användas som livsmedel.

Vidare ges producentorganisationerna möjlighet till ett större ansvar inom den dagliga förvaltningen av fisket, vilket framförallt syftar till en hållbar fiskeri- och vattenbruksverksamhet. Detta säkerställs bl.a. med krav i förordningen på utarbetande av produktions- och saluföringsplaner och en större roll inom övervakning och kontroll. Samtidigt trappas interventionssystemet ner och återtaget av osålda produkter avskaffas i den nya förordningen, vilket har varit en viktig fråga för Sverige. I den nya marknadsordningen utvidgas dessutom kravet på konsumentinformation. Förutom artens handelsbeteckning, produktionsmetod och fångstzon måste nu även vetenskapligt namn samt huvudsaklig redskapstyp anges när produkten säljs till konsument. Samråd med riksdagen skedde senast i juli.

Den europeiska havs- och fiskerifonden

Vid Jordbruks- och fiskerådet i juli nåddes en överenskommelse om en s.k. allmän inriktning om förslaget till förordning om en europeisk havs- och fiskerifond. Överenskommelsen kompletterade den delvisa allmänna inriktning som rådet kom överens om i oktober 2012, då ministrarna enades om vilka slags åtgärder som fonden ska stödja. De utestående frågorna rörde framförallt utformningen av de bestämmelser som reglerar genomförandet av förvaltningen av fonden (den s.k. genomförandemekanismen), men också om fondbudgetens fördelning mellan åtgärder och de kriterier som ska styra kommissionens kommande fördelning av fondens medel till medlemsstaterna. Den slutliga kompromissen fick stöd av Sverige tillsammans med en bred majoritet av medlemsstaterna. Endast Rumänien och Bulgarien meddelade att de inte kunde ställa sig bakom kompromissen.

Europaparlamentet antog i plenum i oktober ett betänkande om samma förordning. Trepartsförhandlingar mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen inleddes i november men slutfördes inte under året. Förhandlingarna förväntas återupptas i januari 2014.

Den övergripande svenska målsättningen under förhandlingarna har varit att åstadkomma ett finansiellt instrument som understöder bl.a. en hållbar förvaltning av havet och dess resurser och inte bidrar till att vidmakthålla överkapacitet i flottan och en sned konkurrenssituation. Sverige kan konstatera att flera av ändringsförslagen i Europaparlamentets betänkande går i motsatt riktning. Den svenska handlingslinjen i trepartsförhandlingarna mellan rådet, kommissionen och Europaparlamentet bygger därför på att försöka behålla rådets allmänna inriktning intakt. Sverige arbetar för att säkerställa att sådana stödåtgärder som har tydlig koppling till den gemensamma fiskeripolitiken och som kräver en gemensam lösning på EU-nivå behålls samt

att sådana stödåtgärder som motverkar målet om ett hållbart fiske tas bort eller omgärdas av striktare villkor. Skr. 2013/14:115

Samråd skedde med riksdagen i juli.

47.2 EU:s fiskepartnerskapsavtal med tredjeland

Regeringens hållning angående EU:s fiskepartnerskapsavtal med tredjeländer (FPA) har varit att göra ett ställningstagande från fall till fall.

Avtalet med Marocko har en särställning bland fiskepartnerskapsavtalen på grund av Västsahara-frågan. I februari 2012 antog rådet med kvalificerad majoritet ett mandat som möjliggjorde för kommissionen att inleda förhandlingar om ett nytt protokoll mellan EU och Marocko. Sverige röstade nej till detta mandat. Efter ett antal förhandlingsrundor kom kommissionen i juli i år överens med Marocko om ett nytt protokoll. Protokollet ska gälla i fyra år och har ett ekonomiskt värde på 40 miljoner euro per år. Sverige har sedan länge ifrågasatt huruvida EU:s fiskepartnersavtal med Marocko är förenligt med folkrätten. Eftersom Västsahara inte är en del av Marockos territorium, krävs enligt folkrätten att nyttjandet av fiskeresurserna sker till förmån för det sahariska folket i Västsahara och i enlighet med deras intresse och vilja. Sverige har noterat de ansträngningar som gjorts från kommissionens och Marockos sida för att säkerställa en bättre regional fördelning av intäkterna från avtalet. Trots ansträngningar i rätt riktning är dock bedömningen att de förändringar som skett inte är tillräckliga för att tillse att de folkrättsliga förpliktelseerna är uppfyllda i relation till det sahariska folket i Västsahara. Den sammantagna bedömningen blev därför att Sverige inte kunde ställa sig bakom protokollet till fiskepartnerskapsavtalet och Sverige röstade nej. Europaparlamentet godkände protokollet i december.

Under året har följande protokoll behandlats och Sverige har röstat ja till ingående av protokoll med Mauritius, Gabon, Komorerna, Seychellerna och Elfenbenskusten.

Förhandlingsmandat har antagits för Sao Tomé och Príncipe samt Seychellerna. Sverige har röstat ja till dessa förhandlingsmandat.

47.3 Fiskeriförvaltning i Östersjön

Liksom tidigare år nåddes en politisk överenskommelse om fiskemöjligheterna i Östersjön för nästkommande år vid jordbruks- och fiskerådet i oktober. Kvoterna för torsk sänktes för det västra beståndet och ökades för det östra beståndet. För både östra och västra beståndet var besluten i enlighet med förvaltningsplanen. För lax sänktes kvoten något utöver det förslag som kommissionen lämnat. För övriga bestånd (sill, skarpsill och rödspätta) visar den vetenskapliga rådgivningen på en positiv eller stabil trend och där beslutades huvudsakligen om ökning av fiskemöjligheterna. Ökningarna ligger under eller i linje med de vetenskapliga råden. Antalet fiskbestånd som fiskas enligt principen om maximal hållbart avkastning (MSY) till 2014 har ökat, och merparten av sillbestånden, så väl som det östra torskbeståndet, fiskas i dag enligt

47.4 Fiskeriförvaltning i Västerhavet

Inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken förhandlar EU årligen om fiskemöjligheter i Västerhavet (Nordsjön, Kattegatt och Skagerrak). Förhandlingar om fiskekvoter och övriga regler för fisket på gemensamt förvaltade bestånd sker dels internt inom EU, dels med kuststaterna runt Västerhavet. Resultatet av både de externa och de interna förhandlingarna om fiskerimöjligheter fastställs i den s.k. TAC- och kvotförordningen som i regel antas vid jordbruks- och fiskerådsmötet i december.

Årsförhandlingarna med tredjeland baseras på långsiktiga fiskeavtal, främst mellan EU och Norge, men även mellan EU och de övriga kuststaterna Island, Färöarna, Grönland samt Ryssland. För Sverige är de viktigaste bestånden i Västerhavet torsk, kolja, sill, makrill, räka, havskräfta, tobis och blåvitling. Förslaget om 2014 års fiskemöjligheter antogs genom en politisk överenskommelse vid jordbruks- och fiskerådsmötet i december. För majoriteten av EU:s bestånd innebar överenskommelsen att gällande förvaltningsplaner följdes samt kvotminskningar eller oförändrade nivåer med utgångspunkt från vetenskaplig rådgivning.

Ministrarna fattade också beslut om oförändrat antal dagar till havs för fiske med torskfångande fiskeredskap inom ramen för den reviderade förvaltningsplanen för torsk. Endast preliminära kvoter kunde fastställas för flera av de för Sverige viktiga kvoterna i Skagerrak och Nordsjön såsom torsk, sill, makrill, räka, kolja och sej. Detta beror på att förhandlingarna mellan EU och Norge inte kunde slutföras som brukligt i början av december. Inte heller kuststatsförhandlingarna kunde slutföras innan årsskiftet. EU hoppas kunna slutföra dessa förhandlingar i januari 2014.

EU och Norge undertecknade i oktober ett nytt tillträdesavtal för Skagerrak som ger svenska, danska och norska yrkesfiskare tillträde till varandras kustnära vatten. Det tidigare avtalet mellan Sverige, Danmark och Norge från 1966 sades upp av Norge, och upphörde i augusti 2012. Det ömsesidiga tillträdet har förlängts i omgångar i avvaktan på att förhandlingarna om ett nytt avtal kunde slutföras. Samtidigt med diskussionerna om detta så kallade tillträdesavtal har man kommit fram till överenskommelser om så lika fiskeregler som möjligt för fiske i Skagerrak, exempelvis gemensamma redskapsregler vilket medför ett mer selektivt fiske i hela Skagerrak.

Inom EU finns omfattande regelverk för djur och livsmedel. Enligt fördraget har unionen och medlemsstaterna skyldighet att ta hänsyn till djurens välfärd. Lagstiftningen om djurhälsa syftar dels till att underlätta handeln med djur och animaliska produkter inom EU utan att sprida sjukdomar, dels till att förhindra smitta från djur till människa. Lagstiftningen för livsmedel är i stort sett harmoniserad inom unionen, vilket innebär att det inte är tillåtet för enskilda medlemsstater att ha strängare regler eller mer generösa bestämmelser än de som finns i EU:s regelverk.

48.1 Friskare djur, sundare växter och säkrare livsmedel

På försommaren 2013 presenterade kommissionen ett lagstiftningspaket med fem rättsakter och ett meddelande under namnet: Friskare djur, sundare växter och en säkrare jordbruksbaserad livsmedelskedja – en moderniserad lagstiftning för ett mer konkurrenskraftigt EU.

Förordningsförslagen handlar om djurhälsa, skyddsåtgärder mot växtskadegörare, produktion och tillhandahållande på marknaden av växtförökningsmaterial, offentlig kontroll inom djur-, växt- och livsmedelsområdena m.fl. samt EU-utgifter inom områdena djurhälsa, växtskadegörare och offentlig kontroll.

Kommissionens målsättning med förslagen är att skapa en effektivare, mer modern och enklare lagstiftning för en god djurhälsa, ett gott skydd mot växtskadegörare, säkra livsmedel och ett konkurrenskraftigt jordbruk. Förslagen förhandlades under året mellan medlemsstaterna och i Europaparlamentet. Sverige har gett stöd för förslagets huvudlinjer men ifrågasatt vissa delar, främst sådana där bedömningen är att de skulle innebära onödig administrativ börda för företag och myndigheter.

Förslagen var föremål för överläggning med riksdagens miljö- och jordbruksutskott i augusti och samråd med EU-nämnden i december.

Riksdagen har informerats genom faktapromemoriorna 2012/13: FPM113, 2012/13:FPM114, 2012/13:FPM115, 2012/13:FPM116 och 2012/13:FPM129.

48.2 Elektronisk märkning av djur

Kommissionen presenterade i augusti 2011 ett förslag som innebär att elektronisk identifiering (EID), vid sidan av konventionella öronmärken, blir en officiell metod för märkning och registrering av nötkreatur. Tillämpningen av EID föreslås bli frivillig, men medlemsstaterna ges samtidigt möjlighet att införa nationella bestämmelser om obligatorisk EID-märkning. Kommissionen föreslog vidare att det nuvarande systemet som gäller för frivillig märkning av nötkött upphävs och ersätts med de generella märkningsbestämmelserna. Förslagen syftar till att

minska den administrativa bördan för berörda och öka sektorns konkurrenskraft. Särskilt frågan om reglerna för den frivilliga märkningen ledde i rådet till utdragna diskussioner mellan medlemsstaterna. Regeringen har gett stöd för förslaget huvudlinjer (se faktagruppmemorier 2011/12:FPM2). Europaparlamentet krävde i ett ändringsförslag att bestämmelser om märkning av kött från klonade djur och deras avkommor ska införas i förslaget, vilket inte kunde accepteras av övriga institutioner. En principöverenskommelse uppnåddes i första behandlingen av förslaget efter att kommissionen skriftligen lovat att i en separat lagstiftningsakt under 2013 lägga fram bestämmelser i fråga om kloning. Antagandet av förslaget har försenats beroende på att Europaparlamentet vill invänta förslaget om kloning från kommissionen. Kommissionen antog i december två lagstiftningsförslag om kloning.

48.3 Honung

I september 2012 presenterade kommissionen ett förslag till ändring av rådets direktiv 2001/110 om honung (honungsdirektivet, se faktagruppmemorier 2012/13:FPM12). Målsättningen med förslaget är dels att anpassa lagstiftningen till EUF-fördraget, dels att klargöra att pollen är en beståndsdel i honung och inte en ingrediens mot bakgrund en dom i EU-domstolen. Målet rörde förekomsten av pollen från genetiskt modifierad majs i biodlingsprodukter. Honungsdirektivet är i Sverige genomfört i Livsmedelsverkets föreskrifter om honung, SLVFS 2003:10. Regeringen delar kommissionens problembeskrivning och förslag till åtgärder och välkomnar därför förslaget till ändring av honungsdirektivet. Förslaget har behandlas i en rådsarbetsgrupp under året. Jordbruks- och miljöutskotten i Europaparlamentet röstade under hösten och antog en rad ändringsförslag. Rapportören valde att inte söka mandat för att förhandla med rådet. Skälet var bl.a. vissa av ändringsförslagen. Hela Europaparlamentet måste nu rösta innan triloger kan inledas. Denna omröstning beräknas ske under början av 2014.

48.4 Kommissionens handlingsplan mot livsmedelsbedrägerier

I början av 2013 påvisades inom EU hästkött i produkter som enligt märkningen skulle innehålla nötkött. Ett antal åtgärder har vidtagits för att kartlägga vidden av – och för att motarbeta – denna sorts aktiviteter. Det irländska ordförandeskapet sammankallade berörda ministrar i februari för att informera om läget. Därefter togs frågan även upp för information på jordbruks- och fiskerådet. Under mars månad genomförde medlemsstaterna och kommissionen en samordnad kontrollplan avseende provtagning för häst-DNA i färdiga livsmedel och avseende förekomst av det i livsmedel förbjudna hästläkemedlet fenylbutazon. På EU-nivå blev resultaten av 4144 tester för häst-DNA 193 positiva (4,66 procent) och av 3155 tester för fenylbutazon visade 16 tester spår av ämnet.

Med anledning av hästköttsskandalen har en handlingsplan lagts fram. Ett fempunktsprogram presenterades av kommissionen i mars med avsikt att återfå konsumenternas förtroende för europiska livsmedel. De fem punkterna handlar om livsmedelsbedrägerier, provtagningsprogram, hästpass, offentliga kontroller, implementering och påföljder samt ursprungsmärkning. Bland annat finns förslag om närmare samarbete mellan medlemsstaterna och att redlighetsfrågor ska ingå i medlemsstaternas kontrollplaner. Vidare uppmanas medlemsstaterna att rapportera om åtgärder som vidtas för att kontrollera efterlevnaden av hästpassförordningen. Kommissionen har lagt fram ett förslag i Ständiga kommittén för livsmedelskedjan och djurhälsa (SKLD) till ändringar i förordning (EG) 504/2008 (hästpassförordningen) så att det bl.a. blir obligatoriskt att registrera hästpass i en central nationell databas baserat på djurhälso- och zooteknisk lagstiftning. Regeringen är positiv till att reglerna förtydligas när det gäller hästpassen och accepterar behovet av en central hästdatabas för att få en bättre överblick över hästpopulationen i Sverige och inom EU.

48.5 Ursprungsmärkning av kött

Kommissionen ska, enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna senast 13 december 2013 anta genomförandebestämmelser bl.a. om hur ursprungsmärkning för färskt, kylt och fryst kött från gris, får, get och fjäderfä ska utformas. Kommissionen har presenterat utkast till förslag under hösten och diskussioner med medlemsländerna har förts i både Generaldirektoratet för jordbruk och i Generaldirektoratets för hälsa och konsumentskydd regi. En omröstning i kommissionens ständiga kommitté för livsmedelskedjan och djurhälsa ägde rum i november. Kommissionen fick då tillräckligt stöd från medlemsländerna för att anta bestämmelserna som kommer att börja tillämpas den 1 april 2015. Sverige röstade nej till förslaget, då regeringen anser att bestämmelserna inte ger konsumenterna entydig information om djurens ursprung.

48.6 Livsmedel för spädbarn, småbarn och livsmedel för speciella medicinska ändamål

Kommissionen lade i juni 2011 fram ett förslag till en förordning om livsmedel för spädbarn, småbarn och livsmedel för speciella medicinska ändamål (se faktapromemoria 2010/11:FPM149). Samråd med riksdagen skedde i november 2011 och december 2012. Förordningen antogs av rådet och Europaparlamentet våren 2013 i en tidig andraläsningsoverenskommelse. Förordning (EU) 609/2013 om livsmedel för spädbarn och småbarn, livsmedel för speciella medicinska ändamål och komplett kostersättning för viktkontroll trädde i kraft den 19 juli 2013 och ska tillämpas från och med den 20 juli 2016. Det pågår arbete i kommissionen med att komplettera rättsakten med delegerade akter om

Skr. 2013/14:115 bl.a. livsmedel för speciella medicinska ändamål, modersmjölks-
ersättning och tillskottsning.

49 Horisontella miljöfrågor

EU har en avgörande betydelse för utvecklingen på miljöområdet genom sin befogenhet att anta miljöregler som är bindande för medlemsstaterna. EU ska vara en drivande kraft för att både inom Europa och globalt skydda miljön och säkra en hållbar utveckling som genom en resurseffektiv ekonomi lägger grunden för grön tillväxt.

49.1 EU:s sjunde miljöhandlingsprogram

Kommissionen presenterade i november 2013 ett förslag till nytt miljöhandlingsprogram för unionen – Att leva gott inom planetens gränser. Förslaget, som är det sjunde i raden av EU:s miljöhandlingsprogram, förhandlades under första halvåret 2013 och godkändes slutligen av rådet och Europaparlamentet i november. EU:s nya miljöhandlingsprogram gäller för perioden 2014–2020 och ger en samlad bild av EU:s miljöpolitik och lagstiftning. Programmet omfattar nio mål som ska uppnås till 2020, med sikte på en långsiktig vision för 2050. Varje mål åtföljs av konkreta krav på åtgärder. Tonvikten ligger på att EU:s miljöpolitik och ett förbättrat genomförande av befintlig lagstiftning bidrar till och är en förutsättning för att lyfta EU ur den ekonomiska krisen, däribland genom integrering av miljöpolitiken i övriga politikområden och med hänsyn till den globala dimensionen och genomförande av resultaten från Rio+20. Sveriges välkomnar det sjunde miljöhandlingsprogrammet med dess inriktning på genomförande och tydliga mål att hänvisa till i det löpande EU-arbetet. Sverige välkomnar även de prioriteringar beträffande kemikalier som programmet omfattar, med bl.a. en strategi för giftfri miljö som ska presenteras 2018 (se faktapromemoria 2012/13:FPM58). Överläggningar och samråd med riksdagen har ägt rum i december 2012 och februari 2013.

49.2 Finansieringsprogrammet LIFE

Kommissionen presenterade 2011 ett förslag till ny LIFE-förordning för perioden 2014–2020. LIFE är ett finansieringsinstrument inom EU för miljö- och klimatåtgärder och är en del i genomförandet av EU:s miljö- och klimatpolitik. LIFE är tänkt att stärka genomförandet av miljöpolitiken samt i större utsträckning bidra till att mobilisera andra medel och fonder för att få största möjliga genomslag. LIFE-förordningen består av två delprogram, ett för miljö och ett för klimat samt inbegriper ett nytt slags projekt s.k. integrerade projekt som ska omfatta projekt i större geografiska områden (t.ex. regioner). Övriga viktiga element är prioritering av miljöteknik, åtgärder på kemikalie-

Skr. 2013/14:115 området, vikten av konkreta projekt och att projekten ska ge ett EU-mervärde.

Den slutliga LIFE-förordningen godkändes av rådet och Europaparlamentet i november 2013 i samband med att en överenskommelse nåddes om EU:s nya långtidsbudget 2014–2020 (se faktapromemoria 2011/12:FPM97). Samråd med riksdagen ägde rum i mars 2012.

49.3 Miljökonsekvensbeskrivningar

Kommissionen presenterade i oktober 2012 ett förslag till revidering av direktivet om miljökonsekvensbeskrivningar, det så kallade MKB-direktivet (85/337/EEG). Kommissionens förslag syftar bl.a. till att förbättra genomförandet av direktivet och att anpassa direktivet till principerna om s.k. smart lagstiftning, (se faktapromemoria 2012/13:FPM27) Slutförhandlingar pågår för närvarande. Sverige har i förhandlingarna särskilt betonat vikten av att ändringarna syftar till verkliga effektiviseringar av gällande regelverk och motsvarande miljönytta. Överläggning och samråd med riksdagen ägde rum i mars.

50 Klimat

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. För att klara klimatutmaningarna och främja en hållbar utveckling krävs en ambitiös och sammanhållen klimatpolitik globalt och inom EU. EU är en drivande kraft i arbetet för en ny global rättsligt bindande klimatöverenskommelse.

50.1 FN:s ramkonvention om klimatförändringar

Under året har förhandlingarna under FN:s klimatkonvention fortsatt. Särskilt fokus har riktats mot arbetet med att få till stånd en överenskommelse för tiden efter 2020 som enligt tidigare beslut under konventionen ska antas 2015 samt att öka den totala ambitionsnivån i åtagandena före 2020. Miljörådet antog rådsslutsatser i oktober som utgjorde grund för EU:s position vid det nittonde partsmötet under konventionen i Warszawa i november (COP 19). Sverige var pådrivande för att EU skulle bekräfta sitt villkorade åtagande om att minska utsläppen med 30 procent till 2020, för att EU så tydligt som möjligt skulle driva på för en ambitiös tidsplan för åtaganden till den nya överenskommelsen samt för en granskningsfas för att se till att åtagandena blir tillräckliga för att nå två-gradersmålet. Samråd med riksdagen ägde rum i oktober.

I den betydelsefulla frågan om klimatfinansiering hade Sverige under 2013 en roll som vice-ordförande i Klimatkonventionens arbetsgrupp om långsiktig finansiering. Fokus för EU-arbetet i frågan har varit

finansieringens roll i en ny överenskommelse och genomförandet av redan gjorda åtaganden. EU:s position i frågan inför Warszawamötet behandlades vid Ekofin-rådet i oktober. Samråd skedde inför detta med riksdagen. Under året har förberedelserna för att operationalisera den gröna klimatfonden fortsatt med svenskt deltagande i styrelsen. Sverige har annonserat beredskap att bidra med substantiella belopp till fonden under 2014, förutsatt att den blir operativ och alla nödvändiga arrangemang är på plats.

Vid november månads partsmöte i Warszawa (COP 19) antogs bl.a. beslut om en arbetsplan för arbetet fram till 2015 med utformningen av den globala överenskommelsen som ska börja gälla 2020 och om hur man ska arbeta för att höja ambitionen före 2020. Genom medling av de svenska och sydafrikanska miljöministrarna antogs också en mekanism för att hantera skador och förluster relaterade klimatförändringar. Ett beslutspaket för att minska avskogning och främja hållbart skogsbruk var en framgång från Warszawa.

Förberedelserna för ratificeringen av Kyotoprotokollets andra åtagandeperiod har inletts inom EU. Kommissionen presenterade ett meddelande i mars om den internationella klimatöverenskommelsen 2015. Meddelandet innehåller inga nya förslag utan syftar till att vägleda diskussion med medlemsstater, EU:s institutioner och intressenter om utformningen av den internationella klimatöverenskommelsen.

50.2 En EU-strategi för anpassning till ett förändrat klimat

Kommissionen antog i april 2013 ett meddelande om en EU-strategi för anpassning till klimatförändring (KOM(2013) 216). Strategin syftar till att bidra till ett mer klimattåligt Europa genom att förbättra beredskapen och kapaciteten att anpassa sig till effekterna av klimatförändringar på lokal, regional, nationell nivå samt EU-nivå. Strategin föreslår insatser som främjar åtgärder i medlemsstaterna, såsom utveckling av nationella anpassningsstrategier och åtgärdsplaner. Vidare föreslår kommissionen åtgärder för ett mer underbyggt beslutsfattande samt åtgärder för klimatsäkring på EU-nivå (se faktapromemoria 2012/13:FPM102). Miljörådet antog rådsslutsatser om strategin i juni. Överläggning och samråd med riksdagen ägde rum i juni. Samtliga medlemsstater välkomnade kommissionens förslag.

Under 2013 har arbetet med att genomföra strategin pågått, bl.a. med att utveckla indikatorer för klimatanpassning. De europeiska standardiseringsorganisationerna har fått i uppdrag att påbörja en kartläggning av standarder som kan beröra klimatanpassning inom områdena energi, transporter och byggnader.

50.3 Fluorerade växthusgaser

Kommissionen presenterade i november 2012 ett förslag till förordning om fluorerade växthusgaser. Det övergripande syftet med förslaget är att

Skr. 2013/14:115 EU:s medlemsstater på ett kostnadseffektivt sätt kan bidra till att nå EU:s klimatmål. Mängden fluorerade växthusgaser som sätts på EU:s marknad ska minska med 79 procent till 2030 (se faktapromemoria 2012/13: FPM38).

Förslaget har under året behandlats i rådet och Europaparlamentet. Målsättningen är att nå en överenskommelse i första läsning före årets slut. Sverige verkar för en ambitiös linje i förhandlingarna, förslaget är ett viktigt led i arbetet att nå EU:s mål om att minska utsläppen av växthusgaser med 80–95 procent till 2050. Samråd med riksdagen ägde rum i juni.

50.4 EU:s system för handel med utsläppsrätter

Ett förslag för att genomföra åtgärder för att stärka EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU ETS) har behandlats och antagits under året. EU ETS reglerar utsläppen av växthusgaser från utsläppsintensiva industri-, värme- och elproduktionsanläggningar inom EU i enlighet med EU:s klimatmål till 2020 att minska utsläppen med 20 procent. Under de senaste åren har efterfrågan på utsläppsrätter dock försvagats och priset på utsläppsrätter sjunkit kraftigt jämfört med vad som förutsågs vid systemets start och ett överskott av utsläppsrätter i systemet har uppstått. Förslaget som presenterades i november 2012 ger kommissionen mandat att ändra tidsschemat för auktionering av utsläppsrätter i EU ETS. Förslaget innebär en tidsförskjutning när det gäller tillförsel av nya utsläppsrätter till marknaden men innebär inte någon ambitionshöjning utöver det nuvarande utsläppsmålet på 20 procent (se faktapromemoria 2012/13:FPM63).

Förslaget har behandlats i rådet och i Europaparlamentet under året. Ett slutligt mandat för kommissionen att genomföra ändringen beslutades i december som därmed kan genomföras genom kommittéförfarandet. Sverige välkomnar och stöder beslutet som ett första steg att stärka EU ETS och förbättra utsläppsmarknadens funktion. Sverige har under förhandlingarna också understrukit att det finns behov av mer långtgående åtgärder för att stärka handelssystemet för att säkerställa och främja dess roll i den europeiska klimatpolitiken. Samråd med riksdagen ägde rum i oktober och december 2012.

50.5 Utsläppsrätter och flyget

Från och med 2012 ingår flygningar till och från samt inom EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU ETS). Åtgärden beslutades av EU år 2008 för att begränsa flygets klimatpåverkan. EU beslutade i november 2012 att ”stoppa klockan” för att flygningar till och från tredjeland tillfälligt skulle undantas från EU ETS för utsläppsåret 2012 tills framsteg nåddes i FN:s organ för luftfartsfrågor (ICAO). På ICAO:s generalförsamling den 24 september–4 oktober 2013, enades världens länder om att arbeta fram ett globalt marknadsbaserat styrmedel för flyget. Styrmedlet ska godkännas på ICAO:s generalförsamling 2016 och

genomföras år 2020. Kommissionen lade i oktober fram ett förslag där samtliga flygplatser inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) i sin helhet är inkluderade på samma sätt som under det ursprungliga direktivet. Flygningar mellan en flygplats i EES och tredjeland är inkluderade enbart på den sträckan som flygs inom EES:s luftrum. Frågan behandlas för närvarande i rådsarbetsgrupp.

Skr. 2013/14:115

50.6 Mätning, rapportering och verifiering av koldioxidutsläpp från sjötransporter

I juni presenterade kommissionen ett förslag till förordning om regler för mätning, rapportering och verifiering (MRV) av koldioxidutsläpp från sjötransporter. Det långsiktiga målet är att bygga upp ett regelverk som kan bli en förebild för en global reglering av sjöfartens utsläpp av växthusgaser. Förslaget behandlas under året i rådet och Europaparlamentet. Det kommande grekiska ordförandeskapet har som målsättning att förhandla fram en överenskommelse i första läsning mellan rådet och Europaparlamentet under våren 2014. Sverige välkomnar kommissionens förslag till MRV-regler för sjöfarten. Det är positivt att EU intar en ledande ställning när det gäller att få till åtgärder på global nivå för att minska utsläppen från sjöfarten. Samråd med riksdagen ägde rum i december.

50.7 Koldioxidkrav för fordon

I december godkände rådet och Europaparlamentet ett nytt regelverk för de genomsnittliga utsläppen av koldioxid från nya personbilar och lätta lastbilar. För personbilar skärps utsläppsmålen stegvis från 130 till 95 g CO₂/km mellan 2020–2021 och för lätta lastbilar från 175 till 147 g CO₂/km från 2020. Vidare ska en ny provmetod för godkännande av fordonen (WLTP), som bättre återspeglar utsläppen vid verklig körning, införas så snart som möjligt. Det nya regelverket ger fortsatt undantag för nischstillverkare och för småvolymstillverkare samt fortsatt stöd till miljöinnovationer, elbilar och laddhybrider. Sverige välkomnar de skärpta utsläppsmålen som ett viktigt inslag i unionens politik för att nå klimatmålen, men hade dock velat se kravet på 95 gram träda i kraft 2020 utan undantag. Samråd med riksdagen ägde rum i december 2012 samt oktober 2013.

Biologisk mångfald är tillsammans med klimatförändringarna vår tids stora miljöutmaning. Ekosystem och växt- och djurarter känner inte nationsgränser. Arbetet för att bevara och hållbart nyttja biologisk mångfald, också genom globala åtgärder, samordnas inom EU-samarbetet.

51.1 Invasiva främmande arter

Kommissionen presenterade i september ett förslag till förordning om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Utgångspunkten för kommissionens förslag är de skador som dessa arter orsakar på biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Av de mer än 12 000 främmande arter som finns i miljön inom EU har 10–15 procent reproducerat och spridit sig samt orsakat miljömässig, ekonomisk och social skada. Invasiva främmande arter är en av de största orsakerna till förlust av biologisk mångfald och utrotning av arter. De kan även orsaka sjukdomar och hälsoproblem samt skada infrastruktur, jordbruk och skogsbruk. Kommissionens förslag syftar till att förebygga, minimera och lindra dessa negativa effekter. Kommissionen föreslår att invasiva främmande arter som påverkar hela EU inte avsiktligt får föras in i EU, släppas ut, användas eller tillåtas reproducera sig. Enligt förslaget ska medlemsstaterna göra en analys av spridningsvägarna, upprätta och genomföra en handlingsplan med åtgärder samt inrättat ett offentligt övervakningssystem. Om en medlemsstat upptäcker en invasiv främmande art som påverkar hela EU ska utrotningsåtgärder vidtas.

Regeringen välkomnar kommissionens förslag till förordning och anser att det är angeläget ett system för hantering av invasiva främmande arter inom EU kommer till stånd inom en nära framtid (se faktapromemoria 2013/14:FPM7). Förslaget förhandlas för närvarande i rådet och Europaparlamentet. Överläggning respektive samråd med riksdagen ägde rum i oktober och december.

51.2 Tillträdesregler till genetiska resurser

Hösten 2012 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om efterlevnad av tillträdesregler till genetiska resurser i syfte att EU och dess medlemsstater ska genomföra Nagoyaprotokollet under Konventionen om biologisk mångfald. Målsättningen är att EU och dess medlemsstater förväntas kunna ratificera Nagoyaprotokollet under den första halvan av 2014 för att sedan kunna delta vid det första beslutande mötet för protokollet som är planerat till hösten 2014. Förslaget har förhandlats i rådet och Europaparlamentet under 2012 och 2013. Förhandlingar inleddes mellan rådet och Europaparlamentet i oktober 2013 och en överenskommelse i första läsning nåddes i december 2013.

52 Kemikalier och avfall

EU driver på för internationella åtgärder som kompletterar åtgärder på nationell nivå och EU-nivå, i syfte att skydda människa och miljö mot farliga kemikalier och säkra att avfallet kan utnyttjas som resurs. Problematiken med negativa effekter på hälsa och miljö orsakade av farliga ämnen är gränsöverskridande och förstärks av en globaliserad ekonomi. Det sker en diffus spridning av ämnen från varor vid användning i vår vardag och i avfallsledet.

52.1 Partsmöten för Basel-, Rotterdam- och Stockholmskonventionerna

Partsmöten (COP) och extraordinära partsmöten (ExCOP) för de tre FN-konventionerna inom avfalls- och kemikalieområdet, *Stockholmskonventionen*, *Baselkonventionen* och *Rotterdamkonventionen* ägde rum i april och maj i Genève, Schweiz. Det gemensamma mötet var ett konkret steg i den så kallade synergi-processen som bland andra Sverige har drivit och som syftar till att få konventionerna att bli mer sammanhängande och effektiva. EU agerar samordnat i de allra flesta frågorna relaterade till konventionerna.

Stockholmskonventionen hanterar förbud och begränsning av långlivade organiska föroreningar s.k. POP:s ämnen (Persistent Organic Pollutants) som t.ex. DDT, PCB eller HCB. Inom Stockholmskonventionen beslutade parterna att förbjuda flamskyddsmedlet HBCDD, efter påtryckningar från bl.a. EU. Sverige har varit drivande i processen. Vid mötet kom man också överens om att bilda en ny kommitté för att granska effektiviteten i konventionens arbete. Sverige blev vald som medlem i konventionens expertkommitté POPRC samt som ordförande inför och under nästa partsmöte som äger rum 2015.

Rotterdamkonventionen innebär ett förfarande med förhandsgodkännande av vissa kemikalier och bekämpningsmedel i internationell handel, den s.k. PIC-proceduren (Prior Informed Consent). Inom Rotterdamkonventionen listades de tre substanserna azinphos-methyl, pentaBDE, octaBDE och PFOS, vilket innebär att substanserna kommer att vara föremål för informations- och godkännandeprocessen PIC. Detta välkomnas av EU och Sverige. *Baselkonventionen* rör kontroller av gränsöverskridande transporter och slutligt omhändertagande av farligt avfall. Partsmötet enades om fortsatta åtgärder för att få till stånd en miljöriktig avfallshantering på alla nivåer.

De tre konventionerna kommer att fortsätta arbeta med synergier, en fråga där EU-gruppen, med Sverige och kommissionen i spetsen, har varit drivande. Nästa partsmöten äger rum 2015 i en synergistisk anda

52.2 Tillsyn av avfallstransporter

Kommissionen lade i juli fram ett förslag till ändring av förordning (EU) nr 1013/2006 om transporter av avfall. Avsikten med förslaget är att stärka tillsynsregleringen för att därmed förbättra efterlevnaden av förordningen. Kommissionen anser att tillsynen behöver stärkas och likriktas för att minska den illegala transporten av avfall inom EU, i synnerhet till länder utanför EU. Enligt förslaget ska medlemsländerna ta fram planer för hur tillsynen ska genomföras och för hur samarbetet mellan berörda myndigheter ska ske. Samråd med riksdagen har ägt rum under september och oktober. Förhandlingar pågår i rådet och Europaparlamentet. Sverige välkomnar förslaget och anser att införandet av krav på tillsynsplanerna kan bidra till en effektivare tillsyn över transport av farligt avfall. För att säkerställa en effektiv tillsyn anser Sverige att det är viktigt att medlemsstaterna ges tillräcklig flexibilitet att behovsanpassa tillsynen.

52.3 Batteridirektivet

Batteridirektivet (2006/66/EG) syftar till att göra batteri- och ackumulatoranvändningen mindre skadlig för miljön. Med vissa undantag är det enligt batteridirektivet i princip förbjudet att släppa ut batterier på marknaden som innehåller bly, kadmium eller kvicksilver. Ett av dessa undantag tillåter att bärbara batterier och ackumulatorer som är avsedda att användas i handhållna sladdlösa elektriska verktyg får innehålla kadmium. Kommissionen lade i mars 2012 fram ett förslag som innebär att detta undantag ska upphöra då det numera finns fullgoda alternativ på marknaden till nickelkadmiumbatterier. Förslaget har sedan kompletterats till att även inkludera motsvarande undantag för knappcells-batterier. Ändringen av direktivet innebär att det existerande undantaget för kadmiumbatterier avsedda för handhållna verktyg upphör den 31 december 2016. Undantaget för knappcells-batterier innehållande kvicksilver tas bort 21 månader efter ändringsdirektivets ikraftträdande. Vidare har ett förtydligande gjorts om att batterier ska vara enkla att avlägsna ur apparater.

Rådet och Europaparlamentet nådde en överenskommelse om det reviderade direktivet i juni 2013. Sverige välkomnar resultatet. Det reviderade direktivet publiceras i slutet av 2013 och ska genomföras i medlemsstaternas nationella lagstiftning inom 18 månader efter ikraftträdandet. Överläggningar och samråd med riksdagen ägde rum i oktober 2012.

Kommissionen presenterade i mars 2012 ett förslag till förordning om fartygsåtervinning i syfte att förebygga och minska eller eliminera skadliga följder för människors hälsa och miljön till följd av återvinning, drift och underhåll av fartyg. Förordningen syftar till att genomföra den s.k. Hong Kong-konventionen som antogs av Internationella Sjöfartsorganisationen (IMO) i maj 2009 (se faktapromemoria 2011/12: FPM139). Under hösten har rådet och Europaparlamentet nått en överenskommelse i första läsning om förslaget till förordning. Sverige välkomnar den nya förordningen och har under förhandlingarna verkat för att förordningen bör träda i kraft så snart som möjligt. Samråd med riksdagen ägde rum i oktober 2012.

52.5 Kvikksilverförhandlingarna

Under 2013 deltog Sverige, inom ramen för EU:s delegation, i globala förhandlingar om en ny kvikksilverkonvention den så kallade Minamatakonventionen. Det femte och avslutande förhandlingsmötet ägde rum i Schweiz i januari. Målsättningen nåddes med att förhandla fram en global kvikksilverkonvention där alla utsläppskällor ska beaktas, dels i livscykeln från gruvbrytning till slutförvar av avfall, dels när kvikksilver frigörs vid förbränning av kol i kraftverk och andra industriella aktiviteter. Konventionen innebär ett stort framsteg för det globala kemikaliearbetet och är viktig för att Sverige ska kunna nå miljömålet Gifrfri miljö. Sverige har, både inom EU och globalt, varit ett av de mest drivande länderna för att få till stånd en ambitiös global konvention.

I oktober öppnades konventionen för signering och ratificering vid en ceremoni i Japan. Arbetet fortsätter nu med förberedandet av de beslut som kommer behöva antas av första partsmötet. Även Sverige ska ratificera konventionen, vilket bl.a. innebär en noggrann genomgång av vår lagstiftning i ljuset av konventionstexten. De globala förhandlingarna är även en drivkraft för EU:s interna arbete med kvikksilver.

52.6 Minskad användning av tunna plastkassar

Kommissionen presenterade den 4 november ett förslag om revidering av förpackningsdirektivet (94/62/EG). Syftet med förslaget är att begränsa de negativa effekterna på miljön som användningen av plastkassar orsakar, särskilt i form av nedskräpning, och att uppmuntra avfallsförebyggande och en mer effektiv användning av resurser samtidigt som de socioekonomiska effekterna begränsas. Förslaget innebär att medlemsländerna inom två år ska vidta åtgärder (nationella minskningsmål, ekonomiska styrmedel eller saluföringsrestriktioner) för att uppnå en minskad konsumtion av tunna plastkassar och därefter rapportera till kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits. Förslaget följer av grönboken om en europeisk strategi för plastavfall i miljön som

Skr. 2013/14:115 enligt kommissionen syftade till att starta en bred europeisk diskussion om hur problemet med plastavfall ska kunna lösas, på land såväl som i vatten och marin miljö. Sverige välkomnar förslaget som ett viktigt bidrag till ansträngningar att minska förekomsten av plastavfall, inklusive mikroplaster, i den marina miljön.

53 Vatten och marin miljö

Allt vatten hänger ihop. Vattenkvaliteten på land påverkar havets miljötillstånd och därför krävs en sammanhållen havs- och vattenpolitik. EU:s havspolitik ska verka för ett hållbart nyttjande och bevarande av haven och havsbassängerna inom EU och i EU:s närhet, däribland Östersjön och Nordsjön. EU verkar också för att stärka arbetet med innovationer inom havs- och vattenområdet.

53.1 Planering av havets resurser

I mars presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om havsplanering och kustförvaltning. Förslaget syftar till att främja en hållbar tillväxt av aktiviteter vid kusten och till havs liksom en hållbar användning av resurserna i de områdena genom att det upprättas ramverk för en effektiv tillämpning av havsplanering i unionens vatten och integrerad förvaltning i kustområdena i medlemsstaterna. Förslaget ställer krav på att medlemsstaterna upprättar havsplaner och strategier för kustförvaltning. Medlemsstaterna ska fastställa operativa åtgärder som bidrar till EU:s mål för energiförsörjning, sjötransporter m.m. och de ska garantera effektivt gränsöverskridande samarbete. Förslaget behandlas för närvarande i rådet och Europaparlamentet.

53.2 Prioriterade ämnen på vattenpolitikens område

Europaparlamentet och rådet enades under våren 2013 om en överenskommelse i första läsning om en revidering av direktiven om prioriterade ämnen inom vattenpolitikens område (2000/60/EG och 2008/105/EG). I det nya direktivet (2013/39/EU) fastställs miljökvalitetsnormer för tolv nya ämnen. Genom inrättandet av en s.k. bevakningslista kommer EU att få bättre dataunderlag för framtida överväganden om nya prioriterade ämnen. Vidare stärks kopplingarna mellan ramdirektivet och centrala rättsakter på kemikalieområdet (Reach, biocider, växtskyddsmedel och industriutsläpp – IED). Dessutom ska kommissionen inom två år presentera ett förslag till strategiskt angreppssätt för hantering av föroreningar av läkemedelssubstanser.

54 Utbildning

EU-samarbetet på utbildningsområdet ska inte omfatta harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning, men unionen har befogenhet att främja samarbetet mellan medlemsstaterna. Samtidigt har Europa 2020-strategin inneburit en ny dynamik för utbildningsfrågorna i EU. Strategins övergripande mål på utbildningsområdet omvandlas till nationella mål som följs upp på högsta politiska nivå i Europeiska rådet. Utbildning spelar en allt viktigare roll för att nå de gemensamma målen om tillväxt och sysselsättning.

54.1 Utbildningens roll i Europa 2020-strategin

Utbildning har en central plats i den Europa 2020-strategi som antogs 2010 med målet att EU de kommande tio åren ska bli en smart och hållbar ekonomi för alla. De övergripande målen för EU inom utbildningsområdet till 2020 är att andelen elever som hoppar av skolan i förtid ska vara lägre än 10 procent och att minst 40 procent av 30 till 34-åringarna ska ha en eftergymnasial eller motsvarande utbildning. De övergripande målen har sin grund i det strategiska ramverket för europeiskt utbildningssamarbete, kallat ”Utbildning 2020”, som utbildningsministrarna ställde sig bakom 2009.

Vid sitt rådsmöte i februari antog utbildningsministrarna rådsslutsatserna Att investera i utbildning – ett svar på En ny syn på utbildning: att investera i färdigheter för att uppnå bättre socioekonomiska resultat och den årliga tillväxtöversikten för 2013. Rådsslutsatserna lyfter bl.a. fram utbildningsområdets tydliga roll i Europa 2020-strategin och att utbildning är en viktig nyckel till ökad sysselsättning och ekonomisk återhämtning i Europa.

Rådsslutsatserna behandlades i utbildningsutskottet i januari och i EU-nämnden i februari.

54.2 EU:s program för utbildning, ungdom och idrott (Erasmus+)

Den 23 november 2011 lade kommissionen fram förslag i fråga om ett nytt EU-program för utbildning, ungdom och idrott. I november respektive december 2013 fattade Europaparlamentet och rådet beslut om programmet. Det nya programmets namn blir Erasmus+ och programperioden 2014–2020.

Erasmus+ omfattar de programaktiviteter som tidigare täcktes av Programmet för livslångt lärande, Ung och aktiv i Europa, ett antal program inom högre utbildning som omfattar samarbeten med tredjeland, såsom Erasmus Mundus, Tempus, Alfa och Edulink samt ett nytt idrottsprogram och Jean Monnet-programmet.

Inom Erasmus+ kan medel sökas för tre typer av aktiviteter (gäller dock inte Jean Monnet och idrottsområdet) som alla ska bidra till målen i Europa 2020-strategin:

- a) individuell lärandemobilitet,
- b) samarbete för innovation och goda exempel, och
- c) stöd till policyreformer.

Erasmus+ blir det övergripande namnet men de tidigare programnamnen, Comenius, Grundtvig samt Leonardo da Vinci kan användas vid kommunikation med respektive målgrupp.

Erasmus+ innehåller även ett initiativ kallat studielånggarantin som ska främja mobilitet inom högre utbildning, på avancerad nivå – (Master). EU ska stå som ekonomisk garant till banker som i sin tur ska förmedla studielån för programmobilitet på mastersnivå.

Förslaget behandlades i utbildningsutskottet i april 2012 och i EU-nämnden i maj 2012.

54.3 Högre utbildningens sociala dimension

I ett antal tidigare beslutade rådsdokument inom utbildningsområdet, bl.a. i Utbildning 2020, har frågor om rättvisa, social sammanhållning och aktivt medborgarskap lyfts fram. Vid sitt rådsmöte i maj 2013 antog utbildningsministrarna rådsslutsatser om den högre utbildningens sociala dimension. Medlemsstaterna åtar sig i slutsatserna bl.a. att vidta åtgärder för att stärka underrepresenterade gruppers tillgång till, deltagande i och fullbordande av högre utbildning och att stödja tydlighet när det gäller olika vägar genom utbildningssystemet och mellan utbildningsformer.

Rådsslutsatserna behandlades i utbildningsutskottet och i EU-nämnden i maj.

54.4 Europeiska högre utbildningens globala dimension

Kommissionen publicerade den 11 juli meddelandet ”Den europeiska högre utbildningen i världen” (se faktapromemoria 2012/13:FPM146).

I meddelandet lyfter kommissionen fram den högre utbildningens centrala roll i att bidra till kunskap, anställningsbarhet, produktivitet och ökad ekonomisk tillväxt i Europa. Internationalisering genom ökad mobilitet, partnerskap och digitalt lärande ska bidra till att skapa förutsättningar för individer att bidra till ökad sysselsättning och tillväxt.

Kommissionen konstaterar i meddelandet att om Europa ska kunna fortsätta vara en attraktiv studiedestination måste Europas lärosäten öka

sin attraktivitet bl.a. genom att hålla en mycket hög kvalitet på sina utbildningar, främja internationell rörlighet för studenter, forskare och anställda samt samarbeta med såväl andra utbildningsanordnare som näringsliv, statlig sektor och samhället i stort både nationellt och internationellt.

Vid sitt rådsmöte i november antog utbildningsministrarna rådsslutsatser om den europeiska högre utbildningens globala dimension.

Rådsslutsatserna behandlades i utbildningsutskottet och i EU-nämnden i november.

54.5 Ledarskap inom utbildning

Under det svenska ordförandeskapet i EU hösten 2009 lyfte Sverige fram skolledares viktiga roll i att bidra till kvalitativa utbildningssystem i medlemsstaterna. Det litauiska ordförandeskapet i EU under hösten valde att åter rikta ljuset på frågan om ledarskap inom utbildning och en konferens på temat hölls i Vilnius den 9–10 september.

Vid sitt rådsmöte i november antog utbildningsministrarna rådsslutsatser om effektivt ledarskap inom utbildning. Slutsatserna tar bl.a. upp utbildningsledares komplexa roll, vikten av stöd till ledare inom utbildning och vilka förutsättningar som bör finnas för att ett ledarskap inom utbildning ska kunna bli effektivt.

Rådsslutsatserna behandlades i utbildningsutskottet och i EU-nämnden i november.

54.6 Öppna utbildningsresurser och digital inlärning

Kommissionen publicerade den 25 september meddelandet En öppen utbildning: Innovativ inlärning och undervisning med ny teknik och öppna utbildningsresurser för alla (se faktopromemoria 2013/14:FPM17). I meddelandet presenterar kommissionen en europeisk agenda för främjandet av högkvalitativa och innovativa inlärnings- och undervisningsmetoder genom ny teknik och digitalt innehåll.

För att främja den digitala utvecklingen på utbildningsområdet föreslår kommissionen en rad åtgärder på EU-nivå och nationell nivå som kan bidra till att skapa mer öppna lärmiljöer som tillhandahåller högkvalitativ och effektiv utbildning. En omformning av utbildningen i EU genom ny teknik och öppna utbildningsresurser skulle enligt kommissionen även bidra till att uppfylla Europa 2020-målen om ökad konkurrenskraft och tillväxt tack vare en bättre kvalificerad arbetskraft och ökad sysselsättning.

54.7 Yrkeskvalifikationsdirektivet

Yrkeskvalifikationsdirektivet innehåller bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationer för reglerade yrken och minimikrav för vissa utbildningar. För att främja rörligheten inom EU:s inre marknad

presenterade kommissionen ett förslag till modernisering av direktivet i december 2011. Ett reviderat direktiv förhandlades under 2012–2013. Det nya direktivet (2013/55/EU) antogs den 20 november.

Regeringen välkomnar initiativet till modernisering av yrkeskvalifikationsdirektivet och de ansträngningar som görs för att underlätta rörligheten inom EU. Möjligheten för arbetstagare och egenföretagare att röra sig inom EU är en nyckelfråga för att tillgodose tillgången på kompetens. Regeringen ser därför yrkeskvalifikationsdirektivet som en prioriterad fråga. I förhandlingen omhändertogs de flesta av de viktigaste frågorna för svenskt vidkommande. Det innebär bl.a. att Sverige lyckades att få rådet att inte godta de nya förslagen som skulle förändra utbildningssystemet för bl.a. arkitekt- och apoteksutbildningarna.

Det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet finns beskrivet i faktapromemoria 2011/12:FPM94. Utbildningsutskottet informerades i september.

55 Ungdomsfrågor

Nästan 100 miljoner, eller cirka 20 procent av EU:s medborgare, är ungdomar mellan 15 och 29 år. De två övergripande mål som ligger till grund för EU-samarbetet 2010–2018 är att skapa fler och lika möjligheter för alla unga i utbildningen och på arbetsmarknaden samt att främja alla ungas aktiva medborgarskap, sociala delaktighet och solidaritet. Under året fokuserades ungdomssamarbetet inom EU på att maximera ungdomspolitikens potential, ungdomsarbetets bidrag till ungdomars utveckling och social integration av ungdomar som varken arbetar eller studerar.

55.1 Ungdomspolitiken

Under vårens irländska ordförandeskap antog ministrarna med ansvar för ungdomsfrågor slutsatser om att maximera ungdomspolitikens potential att bidra till målen i Europa 2020-strategin.

Rådsslutsatserna har som målsättning att förtydliga arbetet med att uppnå de uppställda målen (gällande ungdom) i förhållande till Europa 2020-strategin och inom andra relevanta områden inom ramen för det ungdomspolitiska samarbetet inom EU.

Slutsatserna understryker behovet av att eftersträva en politik som främjar ungdomars sysselsättning, minskar antalet unga som varken arbetar, praktiserar eller studerar och som minimerar risken för unga att hamna i långvarigt utanförskap.

En utgångspunkt är att arbeta tvärsektorielt där styrkorna och möjligheterna i utbildnings-, arbetsmarknads-, ungdoms- och socialpolitiken optimeras. Ungdomsministrarna bör inom ramen för EU-samarbetet på ungdomsområdet anta en koordinerande roll när det gäller att stärka synergierna mellan det europeiska ramverket på ungdomsområdet, Europa 2020-strategin och andra EU-initiativ som berör unga.

55.2 Ungdomars utveckling, välbefinnande och sociala integration

Ungdomsarbete var det irländska ordförandeskapets huvudprioritering på ungdomsområdet. Med ungdomsarbete avses aktiviteter utanför skolan för, av och med ungdomar, i första hand på lokal nivå. Verksamheten kan ledas av såväl professionella som av ideella aktörer.

Genom slutsatserna enas EU:s medlemsländer om att på olika sätt stödja och utveckla ungdomsarbetet och att undersöka hur ungdomsarbetet kan bidra till att uppnå de övergripande målen för det ungdomspolitiska samarbetet i EU. Fokus ligger på frågor som exempelvis att öka genomslagskraften av ungdomsarbete och ett erkännande av ungdomsledares kunskaper och kompetens genom lämpliga europeiska och nationella instrument. En europeisk tematisk expertgrupp bör inrättas för att undersöka hur t.ex. gemensamma indikatorer inom ungdomsarbete kan utvecklas.

Rådsslutsatserna antogs av ungdomsministrarna i rådet den 16 maj. Rådsmötet behandlades i EU-nämnden i maj.

55.3 Ungdomar som varken arbetar eller studerar

Det litauiska ordförandeskapet hade som huvudprioritering på ungdomsområdet valt att fokusera på rådsslutsatser om en förbättrad social integration av ungdomar som varken arbetar eller studerar. Slutsatserna understryker bl.a. behovet av främjande insatser som förhindrar att unga hamnar utanför utbildning och arbete samt insatser som underlättar ungas väg tillbaka till utbildning och sysselsättning.

Rådsslutsatserna pekar på att det krävs ett tvärasektoriellt samarbete mellan flera olika aktörer för att insatserna ska få genomslag och bli framgångsrika. Medlemsländerna uppmanas t.ex. att ge unga fler utbildningsmöjligheter och att involvera ideella organisationer vilkas insatser kan bidra till en smidig övergång mellan utbildning och arbete.

Rådsslutsatserna antogs av ungdomsministrarna i rådet den 25 november. Rådsmötet behandlades i EU-nämnden i november.

55.4 Programmet Ung och aktiv i Europa

Programmet Ung och aktiv i Europa löper under 2007–2013 och har en total budget på 885 miljoner euro. I Sverige fördelades drygt 36 miljoner kronor under 2013. Programmet ger stöd till ungdomsutbyten, volontärtjänst och ungas egna initiativ. Programmet är unikt då det inte kräver några förkunskaper och då det vänder sig till ungdomar med begränsade möjligheter att få en internationell erfarenhet.

Under året fick Ungdomsstyrelsen, som ansvarar för programmet i Sverige, in 303 ansökningar och gav stöd till 188 projekt samt genomförde 36 kompetenshöjande utbildningsinsatser för ungdomsledare. I programmet prioriterades unga med begränsade möjligheter och då särskilt unga arbetslösa. Under året var 61 procent av alla beviljade projekt s.k. inkluderingsprojekt där temat för projektet eller deltagarna själva var unga med begränsade möjligheter. Cirka 51 000 deltagare deltog i beviljade projekt under året.

56 Kultur, medier och idrott

EU ska bidra till kulturens och den audiovisuella sektorns utveckling med respekt för den nationella och regionala mångfalden. EU ska också främja europeiska idrottsfrågor och ska då beakta idrottens särart. Insatserna ska främja samarbete mellan medlemsstaterna. I slutet av året antogs EU:s nya stödprogram för kultur- och medieområdet Kreativa Europa.

56.1 Kultur

Europeisk kulturhuvudstad

I maj antog rådet en allmän riktlinje om förslaget till EU:s insats för evenemanget Europas kulturhuvudstad för åren 2020 till 2033 som kommissionen presenterat i juli 2012 (se faktapromemoria 2011/12:FPM180). Förslaget utgår i stort från nuvarande förordning (1622/2006/EG) som löper ut 2019. En rad förändringar föreslås med inriktning på tydligare kriterier för att säkerställa kvaliteten och underlätta juryns arbete och utvärdering. Enligt förslaget skärps villkoren för att få EU:s ekonomiska stöd till kulturhuvudstadsevenemanget, Melina Mercouripriset, och verksamheten öppnas för deltagande av kandidatländer och potentiella kandidatländer.

Vid rådsmötet i maj beslutade kulturministrarna också att utse städerna Århus i Danmark och Pafos på Cypern till europeiska kulturhuvudstäder 2017 samt Valletta på Malta till europeisk kulturhuvudstad 2018.

Överläggningar och samråd med riksdagen ägde rum i maj.

Återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium

Rådet antog i november en allmän inriktning om det förslag som kommissionen presenterade i maj för omarbetning av rådets direktiv (93/7/EEG) om återlämnande av kulturföremål som olagligen förts bort från en medlemsstats territorium (se faktapromemoria 2012/13:FPM 122). Det nu gällande direktivet antogs 1993, i samband med att de inre gränserna avskaffades, för att skydda kulturföremål som klassas som nationella skatter och som olagligen förts bort till en annan medlemsstat efter den 1 januari 1993.

Syftet med den föreslagna omarbetningen är att ge medlemsstaterna bättre möjlighet att få tillbaka bortförda kulturföremål genom att alla kulturföremål som en medlemsstat anser vara nationalskatter ska kunna återlämnas. Tidsfristerna förlängs både för att kontrollera om föremål som påträffats i en annan medlemsstat utgör en nationalskatt och för att väcka talan om återlämnande. Det administrativa samarbetet mellan medlemsstaternas centrala myndigheter ska underlättas och effektiviseras genom användandet av informationssystemet för den inre marknaden, IMI. Förslaget innehåller också gemensamma kriterier för tolkningen av begreppet vederbörlig omsorg och uppmärksamhet. Det föreslås att den som har anskaffat ett föremål har rätt till ersättning på villkor att han vid anskaffandet av föremålet bevisligen visat vederbörlig omsorg och uppmärksamhet i fråga om det var lagligt att föra ut kulturföremålet från den återkrävande medlemsstatens territorium.

Överläggningar och samråd med riksdagen ägde rum i november.

Ramprogrammet Kultur (2007–2013)

Programmet Kultur (2007–2013) omfattar alla konst- och kulturområden utom de audiovisuella medierna. Programmet har som övergripande mål att:

- främja rörlighet för personer yrkesverksamma inom kultur,
- främja rörlighet över gränserna för konstverk och kulturella och konstnärliga produkter,
- främja den interkulturella dialogen.

Antalet länder i kulturprogrammet år 2012 uppgick till totalt 37 stycken. Det samlade stödbeloppet under 2012 för samtliga projekt med svensk medverkan, antingen i form av en svensk koordinator eller en svensk medarrangör, var 11,3 miljoner euro.

56.2 Audiovisuella frågor

Mediefrihet och mediepluralism

I början av året presenterade en oberoende högnivågrupp tillsatt av kommissionen sin rapport om mediefrihet och mediepluralism. Rapporten innehöll 30 rekommendationer som riktade sig till bl.a. EU och dess medlemsstater. Rekommendationerna möttes av stark kritik från flera håll och frågan diskuterades vid ett informellt kulturministermöte i oktober. Det var då tydligt att majoriteten av ministrarna ansåg att det är medlemsstaterna själva som ska garantera mediefrihet och mediemångfald. Utifrån diskussionen vid det informella ministermötet togs det fram förslag till slutsatser om mediefrihet och mediepluralism, som rådet antog i november. I slutsatserna framhävs subsidiaritetsprincipen och samarbetet med Europarådet. Skydd av journalister mot otillbörlig påverkan och källskyddet betonas. Rådsslutsatserna innehåller också formuleringar om mediekoncentration som tar sikte på behovet av ökad transparens kring ägarförhållanden inom mediesektorn.

Överläggningar och samråd med riksdagen ägde rum i november.

Kommissionen presenterade i april grönboken *Förberedelse för en helt konvergerad audiovisuell värld: tillväxt, skapande och värderingar* (se faktagromemoria 2012/13:FPM103). Syftet med grönboken var att inleda en bred allmän diskussion om konsekvenserna av den pågående omvandlingen av det audiovisuella medielandskapet som kännetecknas av konvergens, dvs. att traditionella sändningstjänster och internet successivt växer samman. Konvergensen medför nya sätt att leverera rörlig bild och ljud till konsumenterna och därmed nya konsumtionsmönster. I grönboken ställer kommissionen frågor för att analysera vilket behov som finns av åtgärder för att främja ekonomisk tillväxt och företagsinnovation. Kommissionen försöker också utröna hur respekten för grundläggande värderingar som yttrandefrihet, mediemångfald, kulturell mångfald samt skydd av konsumenter, inklusive utsatta grupper som minderåriga och personer med funktionsnedsättning, ska kunna tillgodoses i det konvergerade medielandskapet. Grönboken var föremål för ett offentligt samråd vars resultat kommissionen nu analyserar.

Ramprogrammet Media 2007 (2007–2013)

Media 2007 är EU:s stödprogram för film-, tv- och multimediebranschen. Programmet syftar till att stärka den europeiska audiovisuella sektorns konkurrenskraft, bl.a. genom att stödja distributionen av audiovisuella verk inom och utanför EU. Under 2012 tilldelades helt svenska projekt ca 3,4 miljoner euro. Till detta kommer pengar som inkommer till Sverige genom samproduktioner, svenskars deltagande i europeiska aktiviteter och svenska filmer som får distribution utomlands.

56.3 Kreativa Europa

I slutet av året fattades beslut om Kreativa Europa, EU:s nya ramprogram för de kulturella och kreativa sektorerna för åren 2014–2020. Programmet är en sammanslagning och utveckling av de nuvarande programmen Kultur och Media, inklusive Media Mundus. De övergripande målen med programmet är att värna och främja Europas kulturella och språkliga mångfald samt att stärka den kulturella och kreativa sektorns konkurrenskraft och därigenom bidra till en smart och hållbar tillväxt för alla. En tydlig koppling görs också till EU2020-målen.

56.4 Programmet Ett Europa för medborgarna

Programmet Ett Europa för medborgarna löper under perioden 2007–2013 och syftar till att överbrygga klyftan mellan medborgarna och EU:s institutioner samt att stärka sammanhållningen mellan européer. I december 2011 presenterade kommissionen ett förslag till rådets förordning om inrättande av programmet Ett Europa för medborgarna för perioden 2014–2020 (se faktagromemoria 2011/12:FPM104). Ett slutligt program blev klart under hösten.

Det nya programmets övergripande syfte är att öka kunskapen om Europeiska unionen och främja medborgarengagemang. Programmet syftar till att uppmuntra medborgarnas demokratiska delaktighet och att öka kunskapen om unionen. Proceduren för medfinansiering av projekt har förbättrats och förenklats i förhållande till det nuvarande programmet. Ungdomsstyrelsen har utsetts till nationell kontaktpunkt för programmet 2014–2020, med uppgift att öka kunskapen om programmet och främja deltagande.

56.5 Idrott

Erasmus+

I slutet av året antogs Erasmus+ som är unionens program för allmän utbildning, yrkesutbildning, ungdom och idrott för perioden 2014–2020 (se även avsnitt 54.2). Idrottens del av det totala programmet är 1,8 procent med en huvudsaklig inriktning mot idrott på gräsrotsnivå. Programmet ska bl.a. syfta till att motverka gränsöverskridande hot mot idrottens integritet som t.ex. dopning, uppgjorda matcher och våld samt alla former av intolerans och diskriminering. Det syftar också till att främja och stödja goda styrelseformer inom idrotten samt främja frivilliginsatser inom idrotten.

Hälsofrämjande fysisk aktivitet

I november antog rådet en rekommendation om hälsofrämjande fysisk aktivitet i alla sektorer. Rekommendationen togs fram av kommissionen på uppmaning av rådet i slutsatser om hälsofrämjande fysisk aktivitet som antogs i november 2012. Syftet med rekommendationen är att förstärka medlemsstaternas insatser när det gäller att framhäva hälsofrämjande fysisk aktivitet och att stödja dem genom att ge dem en ram för att övervaka deras policy. Rekommendationen syftar till att förstärka samarbete och samordning av politiken mellan medlemsstaterna och bana väg för ytterligare utbyten av goda lösningar inom de relevanta strukturerna för idrott och folkhälsa på unionsnivå.

Överläggningar och samråd med riksdagen ägde rum i november.

Ett nytt regelverk för kampen mot dopning inom idrotten antas

Det internationella arbetet mot dopning inom idrotten leds och samordnas av Världsentidopningsbyrån, WADA. Rådet har vid olika tillfällen yttrat sig över förslag från WADA till en ny världsentidopningskod och internationella standarder som antogs vid slutet av året.

Utgångspunkten för rådets yttranden har varit kodens tillämpning inom ramen för EU-rätten. Förslag till yttranden har utarbetats av en av rådet beslutad expertgrupp mot dopning där Sverige har innehaft ordförandeskapet. Expertgruppen har också i enlighet med rådets slutsatser från maj 2012 lämnat förslag till rekommendationer för att bekämpa dopning inom motionsidrotten.

DEL 12 EU:S INSTITUTIONER

57 Institutionernas verksamhet

EU:s institutioner är Europaparlamentet, Europeiska rådet, rådet, kommissionen, EU-domstolen, Europeiska centralbanken och Revisionsrätten. Europaparlamentet, rådet och kommissionen bistås av Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén, vilka har en rådgivande funktion. Skrivelsen i övrigt fokuserar på regeringens arbete i rådet och Europeiska rådet och tas därför inte upp specifikt i detta kapitel.

57.1 Kommissionen

57.1.1 Kommissionens arbetsprogram

Kommissionens arbete utgick under året från de prioriteringar och initiativ som presenterades i det årliga arbetsprogrammet (se faktapromemoria 2012/13:FPM24). I detta angav kommissionen att EU:s viktigaste uppgift är en effektiv bekämpning av den ekonomiska krisen i syfte att återgå till hållbar tillväxt och pekade på vilka konkreta steg för att föra EU närmare dess långsiktiga målsättningar. Särskilt fokus låg på att genomföra redan beslutade åtgärder med hänvisning till att framsteg i genomförandet bidrar till högre tillväxt och fler arbetstillfällen och att förtroendet bland medborgare och investerare stärks.

Arbetsprogrammet innehöll 76 specifika initiativ och var indelat i sju avsnitt:

- En verklig ekonomisk och monetär union
- Den inre marknaden och industripolitiken för främjad konkurrenskraft
- Bättre nät för bättre konkurrens
- Tillväxt för arbetstillfällen
- Effektiv användning av Europas resurser för att konkurrera bättre
- Ett säkert och tryggt Europa
- Ökat EU-inflytande på den globala arenan.

57.1.2 Arbetsgruppen för Grekland

Arbetsgruppen för Grekland bildades hösten 2011 på uppdrag av kommissionens ordförande för att bistå den grekiska regeringen med reformer inom en rad olika samhällsområden. Arbetsgruppen ska också

samarbeta med den grekiska regeringen för att öka utnyttjandet av medel från EU:s strukturfonder.

I dag arbetar drygt 30 personer på arbetsgruppen för Greklands kontor i Aten, av vilka några är placerade på grekiska ministerier. Dessutom arbetar ytterligare drygt 30 personer på arbetsgruppens kontor i Bryssel.

Arbetet genomförs i samarbete med den grekiska regeringen och statsförvaltningen, dels tillsammans med arbetsgruppens egen personal, dels genom teknisk assistans från EU:s medlemsstater. Nitton medlemsstater har bidragit med teknisk assistans. De mest omfattande projekten återfinns inom "budget- och skatteområdet", "administrativ reform" samt "förbättrat företagsklimat".

Sverige har under 2013 varit aktiv på flera områden, som arbetsmarknads-, hälso-, socialförsäkrings-, exportfrämjande- och skatteområdena, framförallt med experter som åtagit sig kortare uppdrag. Arbetsgruppens kontor i Aten har sekonderats med en svensk nationell expert sedan juli 2012.

Under 2013 har genomförandet av ett antal tidigare beslutade och planerade reformer påbörjats. Till exempel har 500 personer specialutbildats inom arbetsområdet "reformer mot penningtvätt och korruption". Ny lagstiftning inom ett flertal relaterade områden har beslutats, bl.a. skärpta regler för öppnande av bankkonton.

Även arbetet med "hälsoreform" är omfattande och inkluderar allt från reformer för folkhälsa till utvecklande av ett system för e-recept, vilket bl.a. bidragit till ökad transparens, patientsäkerhet och minskade läkemedelskostnader.

Vidare har den grekiska förmågan att absorbera strukturfonderna ökat från 35 procent i december 2011 till 67 procent 2013. Motsvarande siffra för sammanhållningsfonderna är 29 procent 2011 respektive 74 procent 2013.

57.1.3 Genomförande av direktiv

Medlemsstaterna är skyldiga att korrekt och i tid genomföra den gemensamt överenskomna lagstiftningen i nationellt regelverk.

Av resultattavlan för den inre marknaden framgår i vilken utsträckning medlemsländerna uppnår den politiska överenskommelsen att inte vara sen med att genomföra fler än maximalt 1 procent av alla inre marknadsdirektiv.

Sverige har under året uppnått den politiska målsättningen att genomföra direktiv med maximalt 1 procent andel för sent genomförda direktiv. Vid mätningarna i februari respektive juli hamnade Sverige på 0,1 procent, vilket är det bästa resultatet som Sverige redovisat hittills. Detta ligger i linje med den positiva trend som finns generellt för samtliga medlemsstater. Det genomsnittliga införlivandeunderskottet i EU låg på 0,6 procent i de mätningar som publicerades under året, vilket är en rekordlåg nivå. Vid en jämförelse med läget i våra grannländer hade Finland ett införlivandeunderskott på 0,7 respektive 0,8 procent och Danmark på 0,4 respektive 0,5 procent.

57.1.4 Överträdelseärenden

Kommissionen övervakar att medlemsstaterna tillämpar och genomför EU-rätten på ett riktigt sätt. Om kommissionen anser att en medlemsstat inte uppfyller sina skyldigheter kan den inleda ett s.k. överträdelseärende. Sådana ärenden kan avse utebliven anmälan om genomförande av direktiv, felaktigt genomförande eller felaktig tillämpning av EU-rätt samt verkställighet av EU-domstolens domar.

Förfarandet för överträdelseärendena består av tre formella steg. I det första steget fattar kommissionen beslut om en s.k. formell underrättelse till berörd medlemsstat, som kan svara inom viss tid. Om kommissionen inte är nöjd med svaret kan den avge ett s.k. motiverat yttrande. Om medlemsstaten inte inom viss tid, normalt två månader, vidtar de åtgärder som kommissionen bedömer vara nödvändiga kan kommissionen i ett tredje steg föra ärendet vidare till EU-domstolen.

Under året överlämnade kommissionen 14 formella underrättelser till Sverige, varav åtta avsåg utebliven anmälan om genomförande av direktiv, två felaktigt genomförande av direktiv, tre felaktig tillämpning av EU-rätten samt en verkställighet av dom, vilket kan leda till ekonomiska sanktioner mot Sverige. Året innan överlämnade kommissionen tio formella underrättelser till Sverige. Av dessa avsåg sex utebliven anmälan om genomförande av direktiv, en felaktigt genomförande av direktiv, två felaktig tillämpning av EU-rätten samt en verkställighet av dom.

Under året riktade kommissionen fem motiverade yttranden och tre kompletterande motiverade yttranden mot Sverige, varav tre avsåg för sent genomförande av direktiv, tre felaktigt genomförande av direktiv och två felaktig tillämpning av EU-rätten. Året innan riktade kommissionen åtta motiverade yttranden och ett kompletterande motiverat yttrande mot Sverige. Av dessa avsåg fem för sent genomförande av direktiv, två felaktigt genomförande av direktiv och två felaktig tillämpning av EU-rätten.

Kommissionen väckte under året talan i ett mål mot Sverige i EU-domstolen.

Under året skrev kommissionen av 16 ärenden (32 ärenden 2012) som varit föremål för formellt överträdelseförfarande mot Sverige.

Det kan vara intressant att jämföra de nu redovisade siffrorna med läget i Danmark och Finland under året. När det gäller Finland överlämnade kommissionen 15 formella underrättelser (varav nio avsåg utebliven anmälan om genomförande av direktiv) och nio motiverade yttranden (varav tre avsåg utebliven anmälan om genomförande av direktiv). Kommissionen väckte under året talan i tre mål mot Finland i EU-domstolen (men återkallade sin talan i samtliga tre mål). När det gäller Danmark överlämnade kommissionen 21 formella underrättelser (varav 13 avsåg utebliven anmälan om genomförande av direktiv), tre motiverade yttranden och ett kompletterande motiverat yttrande (varav inga avsåg utebliven anmälan om genomförande av direktiv). Kommissionen väckte under året inte någon talan i mål mot Danmark i EU-domstolen.

Sedan 2008 driver kommissionen ett projekt för att utveckla nya arbetsmetoder för bättre och mer effektiv handläggning av klagomål.

Projektet ”EU-piloten” har ersatt de tidigare administrativa skrivelserna som föregick ett eventuellt överträdelseförfarande enligt artikel 258 i EUF-fördraget. Projektet bedöms som framgångsrikt eftersom ca 80 procent av alla ärenden i EU-piloten avslutas där och således inte når stadiet för överträdelseförfarande. Sverige deltar i projektet tillsammans med samtliga övriga medlemsstater. Sverige har under året erhållit 55 ärenden inom ramen för pilotprojektet och 35 ärenden har avslutats. Vid årsskiftet fanns 51 öppna ärenden inom ramen för pilotprojektet.

I bilaga 2 redogörs för läget per den 31 december 2013 beträffande överträdelseärenden mot Sverige. För en översikt av överträdelseärenden som kommissionen driver mot medlemsstaterna hänvisas till kommissionens årliga rapport om kontrollen av unionsrättens tillämpning.

57.2 Europaparlamentet

Vid sin första session 2013 beslutade Europaparlamentet att anta ett s.k. initiativbetänkande på området för god förvaltning. I betänkandet ställs krav på kommissionen att, i enlighet med artikel 298 i EUF-fördraget (en rättslig grund som tillkommit på svenskt initiativ), presentera ett lagförslag till en generell och horisontell förvaltningslag för EU:s institutioner och organ.

År 2012 avslutades förhandlingarna mellan rådet och Europaparlamentet om en överenskommelse om Europaparlamentets tillgång till säkerhetsklassad information från rådet utom på området för utrikes- och säkerhetspolitik. Avtalet har ännu inte undertecknats. Det kommer att ske när överensstämmelse mellan rådets och Europaparlamentets säkerhetsåtgärder/regler uppnåtts. Diskussioner om motsvarande överenskommelse inom det utrikes- och säkerhetspolitiska området fortsatte under året.

År 2012 antog Europaparlamentet ett betänkande med förslag till förordning om närmare föreskrifter för utövande av Europaparlamentets undersökningsrätt. Under året har det inte varit några ytterligare förhandlingar mellan de båda institutionerna i denna fråga.

I lagstiftningsarbetet har frågan om kommissionens befogenhet att anta delegerade akter eller genomförandeakter fortsatt varit föremål för diskussioner mellan institutionerna.

I juni fattades beslut om Europaparlamentets sammansättning under nästa mandatperiod när Lissabonfördragets regler får fullt genomslag. För närvarande gäller ett undantag som medger att Europaparlamentet fram till valet 2014 har 766 platser, varav tolv tilldelades Kroatien vid dess anslutning. Beslut om Europaparlamentets sammansättning ska tas enhälligt av Europeiska rådet på förslag av Europaparlamentet som också måste godkänna Europeiska rådets beslut. Beslutet innebär att Europaparlamentet under nästa mandatperiod kommer att ha 751 ledamöter som är det högsta tillåtna antalet enligt Lissabonfördraget. Sverige får behålla tjugo mandat. Beslutet ska ses över före mandatperioden 2019–2024.

I juni beslutades det också att tidigarelägga valen till Europaparlamentet 2014. Enligt gällande valrättsakt skulle valen äga rum under perioden 5–

8 juni 2014. Eftersom denna period sammanfaller med pingsthelgen aktualiserades frågan om att tidigarelägga valen. Efter diskussioner enades rådet och Europaparlamentet om perioden 22–25 maj 2014. Medlemsstaterna väljer själva vilken eller vilka dagar under den angivna tidsperioden valen ska genomföras. För Sveriges del blir det söndagen den 25 maj 2014. Beslut om att ändra datum ska tas av rådet med enhällighet efter att Europaparlamentet konsulterats.

I juli antog Europaparlamentet ett initiativbetänkande om den praktiska organisationen av valen. I den riktas en rad rekommendationer till de politiska partierna och medlemsstaterna om hur valen bör genomföras. Vidare föreslås att den närmare utformningen av samråden mellan Europaparlamentet och Europeiska rådet när det gäller valet av kommissionens ordförande bör beslutas i samförstånd i god tid före valet. Europaparlamentet förväntar sig enligt initiativbetänkandet att den kandidat som lanserats av det europeiska politiska parti som får flest mandat ska komma först i fråga för befattningen som kommissionens ordförande.

I november antog Europaparlamentet ett initiativbetänkande om lokalisering av säten för EU:s institutioner men som framför allt fokuserar på Europaparlamentets säte. I betänkandet sägs att Europaparlamentet – för att kunna uppfylla den roll man anser sig fått genom fördraget samt medborgarnas förväntningar – bör få rätten att organisera sig själva på ett lämpligt sätt.

I november godkände Europaparlamentet också överenskommelsen om EU:s långtidsbudget för perioden 2014 till 2020. Det var första gången långtidsbudgeten antogs enligt det nya särskilda lagstiftningsförfarandet. Årets Sacharovpris gick till pakistanskan Malala Yousafzai för hennes kamp för flickors rätt till utbildning.

57.3 EU-domstolen

Genom Lissabonfördraget förändrades reglerna om EU:s eget domstols-system på så sätt att domstolen numera som utgångspunkt är behörig på samtliga politikområden.

Uttryckliga undantag från domstolens behörighet görs för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, där domstolen i stort sett saknar behörighet. När domstolen utövar sina befogenheter på området med frihet, säkerhet och rättvisa ska den inte heller vara behörig att pröva giltigheten eller proportionaliteten av insatser som polis eller andra brottsbekämpande organ gör i en medlemsstat. Detsamma gäller när medlemsstaterna utövar sitt ansvar för att upprätthålla lag och ordning och skydda den inre säkerheten.

Domstolens uppgift är att säkerställa att lag och rätt följs vid tolkningen och tillämpningen av EU-rätten.

EU-domstolen ska se till att unionens institutioner handlar inom sina respektive behörighetsområden och i enlighet med EU-rätten. Det är också EU-domstolen som ytterst avgör om medlemsstaterna och unionens institutioner följer och tillämpar EU-rätten korrekt. En lägre instans med behörighet att pröva vissa särskilda grupper av ärenden är

knuten till domstolen, vilken genom Lissabonfördraget bytte namn från förstainstansrätten till tribunalen.

Tribunalens domar kan överklagas till domstolen. Europeiska unionens personaldomstol, som inrättades 2005, är knuten till tribunalen på samma sätt som tribunalen till domstolen. I personaldomstolen handläggs mål mellan institutionerna och deras anställda.

De vanligaste målen vid EU-domstolen rör förhandsavgöranden enligt artikel 267 i EUF-fördraget. Sådana mål inleds genom en begäran från en nationell domstol i någon av medlemsstaterna. I begäran ställer den nationella domstolen en eller flera frågor om hur EU-rätten ska tolkas och tillämpas. I domen i sådana mål lämnar domstolen bindande uttalanden om tolkningen av fördragen och om tolkningen eller giltigheten av rättsakter som har beslutats av unionens institutioner.

Under året begärde nationella domstolar förhandsavgörande från EU-domstolen i 386 fall. Av dessa kom åtta från svenska domstolar. Under året yttrade sig regeringen skriftligen i tio mål om förhandsavgörande och deltog vid muntlig förhandling i sex sådana mål.

För att effektivisera EU-domstolens verksamhet och förkorta handläggningstiderna infördes 2008 ett förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande. Förfarandet, som är tillämpligt på området frihet, säkerhet och rättvisa, möjliggör en snabb och rättssäker hantering av mål som kräver en mycket skyndsam handläggning, t.ex. vissa fall av frihetsberövande. Under 2013 beslutade domstolen om tillämpning av förfarandet i två mål.

Vid EU-domstolen handläggs även mål om så kallad direkt talan, dvs. mål där talan väcks direkt vid EU-domstolen eller tribunalen. I domstolen är det huvudsakligen fråga om mål som inleds när en institution eller en medlemsstat väckt talan mot en annan medlemsstat eller institution, t.ex. i mål där kommissionen har väckt fördragsbrotts-talan mot en medlemsstat enligt artikel 258 i EUF-fördraget.

Under året väcktes vid EU-domstolen talan mot Sverige avseende fördragsbrott i ett mål. I samma mål gav regeringen in ett svaromål och en duplik. Därutöver deltog Sverige i en muntlig förhandling i ett mål i vilket talan tidigare väckts mot Sverige. I mål om direkt talan mot en institution eller annan medlemsstat än Sverige ansökte regeringen vid domstolen om att få föra talan till stöd för en av parterna (intervention) i nio mål.

Vidare gav regeringen in fem interventionsinlagor och deltog under året i fyra muntliga förhandlingar i sådana mål.

Mål där talan väcks av fysiska eller juridiska personer mot EU-institutionernas beslut handläggs av tribunalen, och kan överklagas till domstolen. I sådana överklagade mål gav regeringen in en interventionsinlaga i ett mål och deltog i muntliga förhandlingar i tre mål samt ingav upplysningar i tre förenade mål. Sverige intervenerade under året i åtta mål vid tribunalen och gav in fyra interventionsinlagor samt svarade på frågor i ett mål.

I bilaga 1 finns en redogörelse för mål av svenskt intresse vid domstolen och tribunalen under året. Det gäller dels mål där den svenska regeringen har agerat eller där en begäran om förhandsavgörande har inkommit från en svensk domstol, dels mål där Sverige är part eller har stött en av parterna.

Skr. 2013/14:115 Sverige har under året intervenerat eller yttrat sig i mål om bl.a. öppenhet, fri rörlighet och funktionen av den inre marknaden samt frågor om EU-institutionernas befogenheter.

57.4 Öppenhet och insyn

Europaparlamentet, rådet och kommissionen tillämpar sedan 2001 förordningen om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen). I behandlingen av de enskilda ärenden om utlämnande av handlingar som rådet beslutar i har Sverige sedan reglerna antogs agerat aktivt för att främja en öppenhetsvänlig tolkning av förordningen.

Handlingsoffentligheten inom EU har ökat väsentligt sedan öppenhetsförordningen infördes. Många handlingar som tidigare var hemliga är numera direkt sökbara på internet. Utvecklingen mot ökad handlingsoffentlighet är dock inte entydig. Under den översyn av öppenhetsförordningen som inleddes under 2008 och fortfarande pågår, har även framförts förslag som skulle kunna leda till minskad öppenhet. Sveriges målsättning i förhandlingarna är ökad öppenhet i EU:s institutioner. Det litauiska ordförandeskapet övervägde att ta upp översynen till förnyad behandling under hösten, men valde att avstå.

Alla mål vid EU-domstolen och tribunalen med anknytning till allmänhetens tillgång till handlingar bevakas. Under året har Sverige fortsatt att agera i de mål där Sverige redan tidigare har varit aktivt och intervenerat i tre nya principiellt viktiga mål vid tribunalen. Ett av målen rör tolkningen av sekretessundantaget i öppenhetsförordningen till skydd för den enskildes privatliv och integritet i förhållande till EU:s personuppgiftsförordning (45/2001), i samband med en begäran att få ut handlingar om ett pensionssystem från Europaparlamentet (T-115/13). De andra två målen gäller tolkningen av sekretessundantaget till skydd för rättslig rådgivning (T-303/13 och T-395/13).

EU-domstolen avkunnade den 14 november dom i två mål av principiell betydelse där Sverige hade intervenerat (C-514/11 P och C-605/11 P). EU-domstolen konstaterade i domen bl.a. att det finns en allmän presumtion för sekretess rörande handlingar som är hänförliga till ett fördragsbrottsförfarandes administrativa fas, till skydd för syftet med utredningen.

57.5 Personalpolitik i EU:s institutioner

Tjänsteföreskrifterna

Kommissionen lämnade den 13 december 2011 ett förslag om förordning om reviderade tjänsteföreskrifter för tjänstemän, respektive anställningsvillkor för övriga anställda inom EU:s institutioner. I juni 2013 antog Coreper ett kompromissförslag till nya tjänsteföreskrifter som antogs av Europaparlamentet den 2 juli. Med det avslutades ett tvåårigt förhandlingsförfarande. Rådet antog därefter lagstiftningsakten i oktober.

Utrikesutskottet har informerats vid tre tillfällen under året.

I november meddelade EU-domstolen dom i ärendet om löneuppräkningsför 2011 för tjänstemän i Europeiska unionens institutioner. Kommissionen stämde tidigare rådet för att man, med stöd av undantagsklausulen i de till nu gällande tjänsteföreskrifterna, vägrat att anta kommissionens förslag om en uppräknings av lönerna på 1,7 procent mot bakgrund av den plötsliga nedgången i den ekonomiska situationen i Europa. Kommissionen hävdade att en sådan plötslig nedgång i ekonomin inte förelåg. Domstolen har i domen C-63/12 konstaterat att det är rådet som ska göra den bedömningen.

Främjande av nyanställning från Sverige inom EU:s institutioner

Tjänstemännen inom EU:s institutioner kommer från unionens alla medlemsländer. Det är viktigt för legitimitet och för att bygga nätverk mellan tjänstemän i de nationella förvaltningarna och tjänstemän i institutionerna. Regeringen lägger vikt vid att även personer från Sverige blir anställda i rimlig utsträckning inom EU:s institutioner.

Nyrekryteringen till EU:s centrala institutioner sker främst via uttagningsprov. Det är angeläget att många svenska medborgare söker till dessa prov och att de lyckas bli antagna.

En framgångsrik basrekrytering är också en förutsättning för att det på sikt ska finnas svenska medborgare inom institutionerna som kan befordras till högre tjänster. För dessa syften har regeringen under året satsat på information om EU:s institutioner som arbetsgivare och om karriärvägar inom dessa institutioner för att fler ska söka från Sverige. Särskild vikt läggs även vid att informera om möjligheter till praktik, en inkörspport för framtida arbete inom institutionerna. Vidare genomförs särskilda insatser för att ge de sökande relevant stöd och träning inför uttagningsproven i syfte att fler ska klara dessa prov. Under 2013 tillförde regeringen särskilda resurser till myndigheten Universitets- och högskolerådet för de ändamålen.

57.6 Tolkning

När det gäller öppenhet och demokratisk förankring av EU-samarbetet är språkfrågan av betydelse. En hög och jämn efterfrågan av tolkning till och från svenska är en förutsättning för att även på sikt kunna säkra en jämn tillgång till svensk tolkkapacitet. Sverige har exempelvis fortsatt att beställa tolkning i rådsarbetsgrupperna i relativt hög omfattning under året, enligt det s.k. beställa-betala-systemet. Drygt hälften av det tilldelade anslaget för svensk tolkning har använts. En resterande del av anslaget kan användas till rådsresor.

57.7 EU-språkvården

Målet för EU-språkvården är överskådliga, klara och begripliga EU-rättsakter. Tanken är att om grundtexterna skrivs så klart som möjligt, leder det automatiskt till bättre översättningar.

Regeringskansliet driver EU-språkvården och den riktar sig främst till dem som arbetar med EU-texter inom Regeringskansliet, myndigheterna eller EU:s institutioner. Inom EU-språkvården finns det ett nätverk av kontaktpersoner i EU-språkliga frågor på olika departement och myndigheter. Stöd ges till översättare, granskare och juristlingvister i institutionerna. EU-språkvårdens webbsidor finns på <http://www.regeringen.se/sb/d/2750>.

57.8 Regionkommittén

Den nuvarande mandatperioden för Regionkommittén löper t.o.m. den 25 januari 2015. Då Kroatien anslöt sig till EU den 1 juli utökades kommittén från 344 till 353 ledamöter. Sverige företräds av 12 ledamöter och 12 ersättare.

Regionkommittén har under året haft sex plenarsessioner. Flera yttranden har antagits, bl.a. om riktlinjer för statligt stöd till regionala flygplatser och flygbolag, förordning om offentlig kontroll och det fjärde järnvägspaketet.

Sverige har under året haft fyra rapportörskap. De har gällt EU:s strategi för utrotningen av människohandeln 2012–2016, en öppen utbildning, smarta städer och samhällen och direktivet om elektronisk fakturering och genomgående e-upphandling.

57.9 Europeiska Ekonomiska och Sociala Kommittén

EU-institutionerna kan dra nytta av Europeiska Ekonomiska och Sociala kommitténs sakkunskap genom att begära yttranden om förslag till EU-lagstiftning.

En av kommitténs viktigaste uppgifter är att fungera som en förbindelselänk mellan EU-institutionerna och det organiserade civila samhället.

Kommittén har 353 ledamöter och Sverige företräds av 12 ledamöter och 12 ersättare.

I det följande redovisas de mål vid EU-domstolen och tribunalen i vilka den svenska regeringen har varit part eller intervenient eller intressent och – i fråga om mål om förhandsavgöranden – de mål i vilka den svenska regeringen har yttrat sig eller där förhandsavgörande har begärts från svensk domstol. Redovisningen avser 2013. Övriga domar av särskild betydelse som meddelats under året finns sammanställda på domstolarnas gemensamma webbplats, under följande adress: <http://curia.europa.eu/sv/actu/communiques/index.htm>.

I det inledande registret nedan listas målen efter det sakområde som de huvudsakligen berör med angivande av målnummer och en beskrivande beteckning.

Därunder upptas i avsnitt 2 de mål som har avgjorts slutligt under år 2013. I avsnitt 3 finns de mål som vid utgången av året fortfarande var pågående. Målen redovisas inom respektive avsnitt i två avsnitt, varav de första (avsnitt 2.1 och 3.1) avser målen i vilka Sverige är eller varit part eller intervenient och de senare (avsnitt 2.2 och 3.2) avser målen om förhandsavgörande. Inom varje kapitel redovisas målen i målnummerordning, med EU-domstolens mål först följda av tribunalens mål.

Överträdelseärenden mot Sverige som gått vidare till EU-domstolen redovisas särskilt i bilaga 2.

1 REGISTER

Arbetsrätt

C-522/12 – Om begreppet minimilön

C-83/13 – Stridsåtgärder som vidtagits mot EES-bolag med fartyg som fört tredjelandsflagg

C-396/13 – Tolkning av utstationeringsdirektivet

C- 533/13 – Tolkning av bemanningsdirektivet

Behörighetsfördelning EU

C-414/11 – Om viss bestämmelse i TRIPs-avtalet omfattas av unionens exklusiva behörighet

C-658/11 – Överföring av pirater – Gemensam utrikes- och säkerhetspolitik eller rättsligt samarbete? (fördragsbrott)

C-28/12 – Behörighet att fatta beslut på luftfartsområdet (fördragsbrott)

C-43/12 – Gränsöverskridande samarbete om trafikbrott (fördragsbrott)

C-137/12 – Krypterade radio- och TV-tjänster (fördragsbrott)

A-1/13 – Godtagande av tredjelands anslutning till 1980-års Haagkonvention

A-2/13 – Huruvida unionens anslutning till Europakonventionen är förenlig med EU-fördragen

C-425/13 – Rådets befogenhet att inkludera processuella föreskrifter i förhandlingsdirektiv

Bryssel I-förordningen

C-147/12 – Tolkning av artiklarna 5.1 och 5.3

Energi

C-573/12 – Förnybar el och elcertifikat

Etableringsfrihet

T-496/11 – ECB:s lokaliseringpolicy för centrala motparter (I)

T-45/12 – ECB:s lokaliseringpolicy för centrala motparter (II)

T-93/13 – ECB:s lokaliseringpolicy för centrala motparter (III)

EU-Processrätt

C-270/11 – Datalagringsdirektivet; ekonomiska sanktioner (fördragsbrott)

C-292/11 P – Ekonomiska sanktioner (fördragsbrott)

C-40/12P, C-50/12P och C-58/12P – Rättegång inom skälig tid i konkurrensrätt

C-109/13 – Ekonomiska sanktioner (fördragsbrott)

C-111/13 – Ekonomiska sanktioner (fördragsbrott)

C-240/13 – Ekonomiska sanktioner (fördragsbrott)

C-241/13 – Ekonomiska sanktioner (fördragsbrott)

C-243/13 – IPPC-direktivet; ekonomiska sanktioner (fördragsbrott)

Fri rörlighet för arbetstagare/personer

C-523/11 – Studiestöd och exportabilitet

C-585/11 – Studiestöd och exportabilitet

C-20/12 – Studiestöd och exportabilitet

C-140/12 – Begreppet ”socialt biståndssystem” i rörlighetsdirektivet

C-321/12 – Vilken medlemsstat ska bekosta pensionärers vårdförmåner.

C-423/12 – Begreppet ”beroende för sin försörjning” i rörlighetsdirektivet

Immaterialrätt

C-274/11 och C-295/11 – Fördjupat samarbete – enhetligt patentskydd

C-466/12 – Överföring till allmänheten genom tillhandahållande av länk

C-146/13 och C-147/13 – Fördjupat samarbete – enhetligt patentskydd – genomförande

C-279/13 – Överföring till allmänheten och tolkning av artikel 3.1 i infosocdirektivet

C-364/13 – Begreppet mänskliga embryon i bioteknikdirektivet

Institutionella frågor

C-409/13 – Om kommissionen haft rätt att dra tillbaka ett lagstiftningsförslag

C-417/12 P – Utbetalningar som undantas från finansiering genom EU:s utvecklings- och garantifonder för jordbruket
C-565/13 – Avtal om fiskepartnerskap mellan EG och Konungariket Marocko

Krigsmateriel

C-474/12 – Hemvistkrav för styrelsemedlemmar

Marknadsföringsrätt

C-435/11 – Förbud mot otillbörliga affärsmetoder

Migration

C-648/11 – Dublinförordningen

Miljö

C-203/12 – Avgift för utsläppsrätter som inte överlämnats
C-525/12 – Begreppet vattentjänster – Tyskland (fördragsbrott)
C-251/13 – Tillstånd till vattenverksamhet
C-329/13 – Miljöinformationsdirektivet
T-429/13 och T-451/13 – Användningen av neonikotinoider i växtskyddsmedel

Skatterätt

C-480/10 – Momsgrupper – (fördragsbrott)
C-617/10 – Skattetillägg – förbud mot dubbelbestraffning
C-64/11 – Utflyttningsskatt II – Spanien (fördragsbrott)
C-74/11 – Momsgrupper II – Finland (fördragsbrott)
C-123/11 – Förlustavdrag vid fusion
C-168/11 – Beräkning av avräkningsbelopp
C-261/11 – Utflyttningsskatt III – Danmark (fördragsbrott)
C-301/11 – Utflyttningsskatt IV – Nederländerna (fördragsbrott)
C-322/11 – Förlustavdrag vid försäljning av fast egendom
C-7/13 – Moms – transaktioner mellan huvudetablering utomlands och filial i Sverige som ingår i momsgrupp
C-256/13 och C-264/13 – Elektroniska kommunikationsnät

Sociallagstiftning på vägtransportområdet

C-222/12 – Undantag från skyldighet att använda färdskrivare
C-317/12 – Undantag från skyldighet att använda färdskrivare

Straff- och processrätt

C-60/12 – Begreppet ”domstol med särskild behörighet i brottmål”

Transporträtt

C-509/11 – Rättigheter för tågresenärer vid förseningar

Öppenhet (tillgång till handlingar)

C-514/11 P och C-605/11 P – Handlingar i överträdelseärende
C-365/12 P – Handlingar i konkurrensärende
T-403/05 RENV – Handlingar i bl.a. ett företagskoncentrationsärende
T-188/12 – Handlingar som härrör från domstolen
T-306/12 – Handlingar i ett ärende i EU-piloten
T-402/12 – Handlingar i ett s.k. 98/34-ärende
T-115/13 – Handlingar som innehåller personuppgifter
T-303/13 – Handlingar i lagstiftningsärende
T-395/13 – Handlingar i lagstiftningsärende

Övrigt

C-307/13 – Anmälningsskyldighet enligt direktiv 98/34/EG
C-340/13 – Prissättning av posttjänster

2 SLUTLIGT AVGJORDA MÅL

2.1 Mål i vilka talan väckts vid EU-domstolen eller tribunalen

C-480/10 (UDEUD2010/274) Europeiska kommissionen mot Konungariket Sverige

Kommissionen yrkade att domstolen skulle fastställa att Sverige underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt (mervärdesskattedirektivet), genom att i praktiken begränsa ordningen för mervärdesskattegrupper till tillhandahållare av finansiella tjänster och försäkringstjänster.

Sverige bestred talan och anförde bl.a. följande. Föremålet för kommissionens talan har utvidgats och ändrats från det administrativa förfarandet till processen i domstolen. I det motiverade yttrandet gjorde kommissionen gällande att den svenska lagstiftningen skulle strida mot principen om skatteneutralitet vilket under domstolsprocessen ersatts med ett påstående om att lagstiftningen skulle strida mot likabehandlingsprincipen. Det handlar om en otillåten taleändring varför kommissionens påstående i denna del ska avvisas. I övrigt har Sverige gjort gällande att de ifrågasatta svenska bestämmelserna ligger inom ramen för det skönsrättsliga utrymme medlemsstaterna har enligt artikel 11 i mervärdesskattedirektivet att fastställa de närmare villkoren för en nationell ordning med gruppregistrering till mervärdesskatt. De svenska reglerna i 6 a kap. 2 § mervärdesskattelagen kommer inte i konflikt med grundläggande principer på mervärdesskatteområdet. De företag i den finansiella sektorn som omfattas av den svenska ordningen befinner sig inte i en jämförbar situation med andra företag i Sverige. I vart fall innebär den svenska ordningen inte någon godtycklig olikbehandling av företagsgrupper utanför den finansiella sektorn utan grundar sig på objektiva skäl.

EU-domstolens dom den 25 april 2013: Kommissionens talan avvisades i den del den avsåg åsidosättande av likabehandlingsprincipen. I övrigt ogillades kommissionens yrkande. Domstolen påpekade att under förutsättning att unionsrätten följs är det tillåtet för medlemsstaterna att inskränka tillämpningen av ordningen enligt artikel 11 i syfte att förhindra skatteundandragande eller skatteflykt. Enligt domstolen kunde kommissionen inte på ett övertygande sätt visa att det saknades fog för Sverige att, i syfte att förhindra skatteundandragande och skatteflykt, begränsa möjligheten att bilda en mervärdesskattegrupp till att avse företag som direkt eller indirekt står under Finansinspektionens tillsyn och som således omfattas av ett regelverk för offentlig kontroll.

Skr. 2013/14:115
Bilaga 1

C-64/11 (UDEUD2011/159) Europeiska kommissionen mot Konungariket Spanien

Kommissionen yrkade att domstolen skulle fastställa att Spanien underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 49 FEUF respektive artikel 31 i EES-avtalet genom vissa bestämmelser enligt vilka orealiserade kapitalvinster beskattas när ett bolag flyttar sitt säte eller platsen för bolagets verkliga ledning från Spanien till en annan medlemsstat eller när ett bolags fasta driftsställe upphör med sin verksamhet i Spanien eller ett bolag utan att upphöra med sin verksamhet i Spanien flyttar tillgångar från Spanien till en annan medlemsstat, medan en liknande flytt av ett bolags säte i Spanien eller överföring av tillgångar från sätet till en filial i samma medlemsstat inte medför några omedelbara skattekonsekvenser.

Sverige intervenerade till stöd för Spanien och anförde bl.a. följande. Rätten till fri etablering utgör inte något hinder mot nationella bestämmelser om uttagsbeskattning som de ifrågasatta spanska reglerna. Även om så skulle vara fallet kan sådana bestämmelser om uttagsbeskattning av företag rättfärdigas med hänvisning till behovet av att säkerställa en välavvägd fördelning av beskattningsrätten mellan medlemsstaterna och för att förebygga skatteundandraganden.

EU-domstolens dom den 25 april 2013: Domstolen hänvisade i allt väsentligt till den bedömning som gjorts i mål C-371/10 National Grid Indus och C-38/10 Kommissionen mot Portugal och fann att de spanska bestämmelserna om omedelbart uttag av skatt när ett bolag flyttar sitt säte eller platsen för bolagets verkliga ledning från Spanien till en annan medlemsstat och när ett bolag flyttar tillgångar från Spanien till en annan medlemsstat stred mot artikel 49 FEUF. Däremot var bestämmelserna om omedelbart uttag av skatt när ett fast driftsställe upphör med sin verksamhet i Spanien inte oförenliga med artikel 49 FEUF. Uttag av skatt i sistnämnda situation berodde inte på någon förflyttning mellan medlemsstater. Kommissionens talan vad avsåg överträdelse av artikel 31 i EES-avtalet avvisades. Detta eftersom kommissionens formella underrättelse inte innehöll något påstående om överträdelse av nämnda bestämmelse.

C-74/11 (UDEUD2011/150) Europeiska kommissionen mot Republiken Finland

Kommissionen yrkade att domstolen skulle fastställa att Finland inte uppfyllt sina skyldigheter enligt direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt (mervärdesskattedirektivet), bl.a. genom att begränsa ordningen för mervärdesskattegrupper till tillhandahållare av finansiella tjänster och försäkringstjänster.

Sverige intervenerade till stöd för Finland och anförde bl.a. följande. De ifrågasatta finska bestämmelserna ligger inom ramen för det skönsmässiga utrymme medlemsstaterna har, vid tillämpningen av artikel 11 i mervärdesskattedirektivet, att fastställa de närmare villkoren för en nationell ordning med gruppregistrering till mervärdesskatt. De ifrågasatta finska bestämmelserna kommer inte i konflikt med grundläggande principer på mervärdesskatteområdet. De företag i den finansiella sektorn som omfattas av de ifrågasatta bestämmelserna befinner sig inte i en jämförbar situation med andra företag i Finland. I vart fall innebär den finska ordningen inte någon godtycklig olikbehandling av företagsgrupper utanför den finansiella sektorn utan grundar sig på objektiva skäl. Kommissionens talan ska således lämnas utan bifall såvitt den avser att Finland inte uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 11 i mervärdesskattedirektivet genom att begränsa möjligheten till att registrera mervärdesskattegrupper till tillhandahållare av tjänster inom den finansiella sektorn och försäkringstjänster (jfr mål C-480/10 Kommissionen mot Sverige ovan).

EU-domstolens dom den 25 april 2013: Kommissionens talan avvisades i den del den avsåg åsidosättande av likabehandlingsprincipen. I övrigt ogillades kommissionens yrkande. Domstolen påpekade att under förutsättning att unionsrätten följs är det tillåtet för medlemsstaterna att inskränka tillämpningen av ordningen enligt artikel 11 i syfte att förhindra skatteundandragande eller skatteflykt. Enligt domstolen kunde kommissionen inte visa att inskränkningen till företag i den finansiella sektorn saknade grund.

C-261/11 (UDEUD2011/312) Europeiska kommissionen mot Konungariket Danmark

Kommissionen yrkade att domstolen skulle fastställa att Danmark underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 49 FEUF och artikel 31 i EES-avtalet genom vissa bestämmelser enligt vilka orealiserade kapitalvinster beskattas när ett bolag flyttar enskilda tillgångar till en annan medlemsstat, medan en liknande flytt inom Danmark inte medför några omedelbara skattekonsekvenser.

Sverige intervenerade till stöd för Danmark och anförde bl.a. följande. Den danska lagstiftningen om uttagsbeskattning strider inte mot artikel 49 FEUF och artikel 31 i EES-avtalet. Lagstiftningen kan rättfärdigas med hänvisning till behovet av att säkerställa en välavvägd fördelning av beskattningsrätten mellan medlemsstaterna och av att förebygga

skatteundandraganden och går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa ändamål.

Skr. 2013/14:115
Bilaga 1

EU-domstolens dom den 18 juli 2013: Domstolen hänvisade i allt väsentligt till den bedömning som gjorts i mål C-371/10 National Grid Indus och C-38/10 Kommissionen mot Portugal och fann att de danska bestämmelserna, som föreskrev omedelbart uttag av skatt när ett bolag flyttar enskilda tillgångar till en annan medlemsstat eller EES-stat, var oproportionerliga och därmed stred mot artikel 49 FEUF och artikel 31 i EES-avtalet. Enligt domstolen har en medlemsstat möjlighet att föreskriva en annan betalningstidpunkt än vid själva överföringen och det även vad gäller tillgångar som normalt sett inte realiseras.

C-270/11 (UDEUD2011/171) Europeiska kommissionen mot Konungariket Sverige

Kommissionen yrkade bl.a. att domstolen skulle fastställa att Sverige inte hade uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 260.1 FEUF eftersom Sverige inte vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa domstolens dom i mål C-185/09 och förpliktat Sverige att betala ekonomiska sanktioner i form av vite och standardbelopp.

Sverige bestred kommissionens yrkande om att Sverige skulle förpliktas att betala ett standardbelopp och i vart fall att Sverige skulle förpliktas att betala både ett standardbelopp och vite samt yrkade att domstolen skulle ogilla kommissionens talan i dessa delar. Sverige bestred även storleken av beloppen på de av kommissionen yrkade ekonomiska sanktionerna och begärde att domstolen, under förutsättning att den ansåg att Sverige skulle förpliktas att betala ekonomiska sanktioner, skulle bestämma dessa till de lägre belopp som domstolen med hänsyn till omständigheterna i målet ansåg vara skäligt.

Till grund för denna inställning anfördes i huvudsak följande. Kommissionens värdering av den aktuella överträdelsen är alltför hård vad gäller svårighetsgrad, varaktighet och behov av avskräckande effekt. I synnerhet har kommissionen inte visat förekomsten av omständigheter som skulle motivera en tillämpning av en så hög koefficient som 10 för svårighetsgraden för den aktuella överträdelsen och det saknas under alla förhållanden anledning att tillämpa en så hög koefficient. Direktiv 2006/24/EG om lagring av uppgifter som genererats eller behandlats i samband med tillhandahållande av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster eller allmänna kommunikationsnät och om ändring av direktiv 2002/58/EG (datalagringsdirektivet) har inte den betydelse för den inre marknadens funktion som kommissionen påstår och kommissionen har inte visat att Sveriges underlåtelse att genomföra datalagringsdirektivet har haft den betydelse för allmänna och enskilda intressen som påstås. I vart fall ifrågasätts att underlåtenheten skulle kunna ha haft någon sådan inverkan av betydelse för allmänna och enskilda intressen med hänsyn till den ringa grad av harmonisering som datalagringsdirektivet innebär och till den nationella reglering som finns i kraft. Sverige har inte heller tidigare underlåtit att efterkomma någon

dom från domstolen och omständigheterna som lett till Sveriges underlåtenhet i detta fall är extraordinära. Mot den bakgrunden saknas anledning att förplikta Sverige att betala något standardbelopp. I den mån domstolen skulle finna anledning att ådöma Sverige ekonomiska sanktioner, föreligger det skäl att bestämma storleken av sanktionerna till lägre belopp än vad kommissionen har yrkat.

Den lagstiftning som genomförde direktivet i svensk rätt trädde i kraft den 1 maj 2012. Kommissionen återkallade i samband därmed sitt yrkande om att Sverige skulle förpliktas att betala vite.

EU-domstolens dom den 30 maj 2013: Domstolen biföll kommissionen talan på så sätt att den fastställde att Sverige inte hade vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa domstolens dom i mål C-185/09 och ålade Sverige att betala ekonomiska sanktioner i form av ett standardbelopp om 3 000 000 euro. Som skäl för sitt ställningstagande uttalade domstolen bl.a. att Sveriges underlåtenhet att efterkomma domen kunde komma att påverka allmänna och enskilda intressen samt att ansemlig tid hann förflyta från att den tidigare domen meddelades till att lagstiftningen var i fullständig överensstämmelse med denna. Det fanns därför skäl att förplikta Sverige att betala ett standardbelopp. När det gällde standardbeloppets storlek konstaterade domstolen att syftet med datalagringsdirektivet bl.a. är att skydda en väl fungerande inre marknad men att kommissionen hade att styrka sitt påstående om att konkurrensvillkoren för teletjänster på den inre marknaden rubbats, vilket kommissionen inte hade förmått. Vid bedömningen av standardbeloppets storlek tog domstolen hänsyn till den förmildrande omständigheten att Sverige aldrig tidigare underlåtit att följa en dom enligt artikel 258 FEUF. Däremot togs ingen hänsyn till de interna svårigheter av extraordinärt slag som Sverige gjort gällande varit förknippade med det aktuella lagstiftningsförfarandets särdrag.

C-274/11 (UDEUD2011/273) Konungariket Spanien mot Europeiska unionens råd och C-295/11 (UDEUD2011/274) Republiken Italien mot Europeiska unionens råd

Spanien och Italien yrkade att domstolen skulle ogiltigförklara rådets beslut om bemyndigande av ett fördjupat samarbete på området skapande av ett enhetligt patentskydd (2011/167/EU). Till stöd för sin talan anförde Spanien bl.a. att rådet genom att anta beslutet om bemyndigande av ett fördjupat samarbete missbrukat sina befogenheter när målet med samarbetet inte är att alla medlemsstater ska delta, utan att undvika förhandlingar med en medlemsstat genom att lägga fram en lösning där denna medlemsstat utesluts, och genom att använda ett fördjupat samarbete för att i själva verket ingå ett internationellt mellanstatligt avtal enligt artikel 142 i Europeiska patentkonventionen. Italien gjorde bl.a. gällande att rådets beslut stred mot artikel 20.1 första stycket FEU, enligt vilken ett sådant förfarande endast är tillåtet inom ramen för unionens icke-exklusiva befogenheter, eftersom unionen har exklusiv befogenhet att skapa ”europeiska rättigheter” på grundval av artikel 118 FEUF.

Rådet bestred Spaniens och Italiens talan och tillbakavisade påståendena om maktmissbruk och om att förutsättningarna för att besluta om ett fördjupat samarbete inte skulle ha varit uppfyllda. Rådet anförde bl.a. att beslutet om att gå vidare med ett fördjupat samarbete antogs först sedan det stod klart att samtliga medlemsstater inte kunde enas om den språkregim som bör gälla för ett enhetligt patentskydd.

Sverige intervenerade till stöd för rådet, anslöt sig till de grunder och omständigheter som rådet anförde och anförde bl.a. följande. Det omtvistade beslutet avser skyddet för immateriella rättigheter som är ett område där medlemsstaterna och unionen har delad behörighet. Något hinder enligt artikel 20.1 första stycket FEU mot att anta beslutet föreligger därmed inte. Vidare fattades det omtvistade beslutet först sedan det visat sig vara omöjligt att inom överskådlig tid hitta en lösning på frågan om språkanvändningen för ett EU-patent som medlemsstaterna enhälligt kunde ställa sig bakom.

EU-domstolens dom den 16 april 2013: Domstolen gjorde bedömningen att rådet haft befogenhet att bemyndiga det fördjupade samarbetet och att det angripna beslutet inte utgjorde maktmissbruk utan – mot bakgrund av att det var omöjligt att uppnå en gemensam reglering för hela unionen inom en rimlig tid – bidrog till integrationsprocessen. Beslutet utgjorde inte heller ett åsidosättande av villkoret att ett beslut om bemyndigande av ett fördjupat samarbete ska antas som en sista utväg. Med hänsyn till detta och då varken Spaniens eller Italiens talan kunde vinna bifall på någon av övriga åberopade grunder ogillade domstolen deras respektive talan i dess helhet.

C-301/11 (UDEUD 2011/313) Europeiska kommissionen mot Konungariket Nederländerna

Kommissionen yrkade att domstolen skulle fastställa att Nederländerna underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 49 FEUF genom vissa bestämmelser enligt vilka orealiserade kapitalvinster beskattas när ett företag, eller en del därav, flyttas till en annan medlemsstat eller när ett företags säte eller platsen för den verkliga ledningen flyttas till en annan medlemsstat.

Sverige intervenerade till stöd för Nederländerna men lämnade inte in någon skriftlig interventionsinlägga.

EU-domstolens dom den 31 januari 2013: Domstolen konstaterade att Nederländerna, efter domstolens dom i mål C-371/10 National Grid Indus, inte bestred kommissionens talan som bifölls.

LPN och Finland, var och en för sig, överklagade tribunalens dom i mål T-29/08 (LPN mot kommissionen) och yrkade att domstolen med upphävande av domen skulle bifalla LPN:s begäran om tillgång till handlingar i ett överträdelseärende.

Sverige anförde följande. Det finns inte något som motiverar en tillämpning av en allmän presumtionsregel för sekretess i överträdelseärenden. Kommissionen borde därför ha gjort en konkret och individuell prövning av innehållet i var och en av handlingarna i det aktuella överträdelseärendet. Även om en allmän presumtionsregel skulle anses tillämplig borde kommissionen ex officio ha prövat huruvida denna presumtion faktiskt var tillämplig i detta fall. Åberops- och bevisbördan för om presumtionen i det enskilda fallet är tillämplig eller inte kan inte åvila sökanden. Att det inte finns anledning till en allmän presumtion för sekretess blir än tydligare när, som här, handlingarna innehåller miljöinformation enligt förordning (EG) 1367/2006 om tillämpning av bestämmelserna i Århuskonventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor på gemenskapens institutioner och organ (Århusförordningen) och Konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslut och rätt till överprövning i miljöfrågor (Århuskonventionen). Artikel 6.1 andra meningen i Århusförordningen påverkar bedömningen enligt förordning (EG) nr 1049/2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen) på så sätt att rätten att få del av handlingar som innehåller miljöinformation förstärks. Därigenom minskar således utrymmet för att anse att det skulle föreligga en allmän presumtion för sekretess och ökar utrymmet för att det finns ett övervägande allmänintresse av att handlingarna lämnas ut.

EU-domstolens dom den 14 oktober 2013: Överklagandena avslogs. Domstolen ansåg inte att tribunalen gjorde någon felaktig rättstillämpning när den fann att kommissionen kunde grunda sig på en allmän presumtionsregel – enligt vilken ett beslut att under den administrativa fasen av ett fördragsbrottsförfarande bevilja allmänheten tillgång, helt eller delvis, till handlingar hänförliga till detta förfarande äventyrar uppnåendet av syftet med förfarandet – för att neka tillgång till dessa handlingar enligt artikel 4.2 tredje strecksatsen i öppenhetsförordningen. Detta eftersom det kan presumeras att ett utlämnande av handlingar hänförliga till ett fördragsbrottsförfarande under dess administrativa fas skulle kunna ändra ett sådant förfarandes karaktär och förlopp och följaktligen att ett sådant utlämnande i princip undergräver skyddet för syftet med utredningen i den mening som avses i artikel 4.2 tredje strecksatsen. Vidare gjorde domstolen bedömningen att det av formuleringen av de båda meningarna i artikel 6.1 i århusförordningen och dessas systematik framgår klart att

unionslagstiftaren avsåg att undanta fördragsbrottsförfaranden från tillämpningsområdet för denna bestämmelse i dess helhet.

Skr. 2013/14:115
Bilaga 1

C-40/12P, C-50/12P och C-58/12P (UDEUD2012/356) Gascogne Sack Deutschland m.fl. mot Europeiska kommissionen

Gascogne Sack Deutschland m.fl. (klagandena) yrkade att domstolen i första hand skulle upphäva den överklagade domen och återförvisa målet till tribunalen för en prövning av de ekonomiska konsekvenserna av att tribunalen inte avgjorde målet inom skälig tid och i andra hand sätta ned de böter som kommissionen ålagt klagandena.

Under handläggningen uppmanade domstolen bl.a. medlemsstaternas regeringar att besvara frågor angående vilka kriterier som ska beaktas vid bedömningen av huruvida ett förfarande vid tribunalen har tagit rimligt lång tid och vilka åtgärder som kan vidtas för att avhjälpa konsekvenserna av att förfarandet pågått orimligt länge.

Sverige anförde sammanfattningsvis följande. De kriterier som ska beaktas vid bedömningen av huruvida ett förfarande vid en unionsdomstol tagit rimligt lång tid är de kriterier som Europadomstolen liksom domstolen angett i sin respektive praxis, nämligen målets komplexitet, vilka intressen som står på spel för klaganden samt klagandens agerande och unionsdomstolens agerande. En så lång handläggningstid om fem år och åtta månader som det är fråga om i de aktuella målen torde endast i undantagsfall kunna anses vara skälig. Detta måste dock bedömas med hänsyn till de nyss nämnda kriterierna. Om principen om skälig tid skulle ha åsidosatts i målen synes den gottgörelse som i första hand bör komma i fråga vara nedsättning av de böter som företagen förpliktats att utge. En part bör som princip redan i tribunalen kunna få beaktat att dess rätt till rättegång inom skälig tid åsidosatts genom rättegången där om detta är lämpligt med hänsyn till den utredning och de bedömningar som frågan kräver. Inget hindrar dock en part från att göra gällande ett sådant rättegångsfel först i samband med ett överklagande till domstolen.

EU-domstolens dom den 26 november 2013: Domstolen slog fast att frågan huruvida den tid som förflutit innan dom meddelas är rimlig ska bedömas med hänsyn till omständigheterna i varje enskilt mål, såsom tvistens komplexitet och parternas uppträdande och fann i förevarande fall att handläggningen vid tribunalen hade inneburit ett åsidosättande av artikel 47 andra stycket i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan). Vidare fann domstolen att det inte kan krävas av en part att den åberopar ett rättegångsfel i ett skede då den fulla verkan av ett sådant fel ännu inte är känd och att klagandena därmed varit oförhindrade att vänta tills dess att förfarandet i tribunalen avslutats för att få kännedom om rättegångens totala tidsåtgång och därmed ha alla de uppgifter som är nödvändiga för att fastställa den kränkning som de ansåg sig ha blivit utsatta för. Slutligen ansåg domstolen att en unionsdomstols underlåtenhet att iaktta sin skyldighet enligt artikel 47 andra stycket i stadgan inte i sig kan leda till att den

överklagade domen upphävs och att denna underlåtenhet bör avhjälpas genom att en skadeståndstalan väcks vid tribunalen eftersom en sådan talan utgör ett effektivt rättsmedel.

C-137/12 (UDEUD2012/230) Europeiska kommissionen mot Europeiska unionens råd

Kommissionen yrkade att rådets beslut 2011/853/EU om undertecknande för unionens räkning av den europeiska konventionen om rättsligt skydd för tjänster som bygger på eller utgörs av villkorad tillgång (beslutet) skulle ogiltigförklaras med stöd av två grunder. För det första ansåg kommissionen att artikel 114 FEUF inte var korrekt rättslig grund för beslutet. Den europeiska konventionen om rättsligt skydd för tjänster som bygger på eller utgörs av villkorad tillgång (konventionen), som beslutet avser, syftar inte till att förbättra villkoren för den inre marknaden och dess funktion, utan till att underlätta och främja tillhandahållandet av tjänster som bygger på villkorad tillgång mellan unionen och andra europeiska länder. Beslutet borde följaktligen ha antagits med stöd av artikel 207.4 FEUF som reglerar den gemensamma handelspolitiken. För det andra hävdade kommissionen att unionens exklusiva externa befogenheter enligt artiklarna 2.1, 3.1 och 3.2 FEUF har åsidosatts, såtillvida att rådet inte har ansett att konventionens ingående omfattas av unionens exklusiva befogenheter, trots att konventionen faller inom den gemensamma handelspolitikens område eller, i vart fall, att konventionens ingående kan påverka de gemensamma reglerna eller påverka deras räckvidd.

Den svenska regeringen intervenerade till stöd för rådet och anförde i huvudsak följande. Det var korrekt av rådet att anta beslutet med stöd av artikel 114 FEUF. Det huvudsakliga syftet med konventionen är nämligen att förbjuda ett antal aktiviteter på parternas territorier som ger otillåten tillgång till villkorade tjänster och att tillnärma parternas lagstiftning på området. Dessutom omfattar unionens befogenhet på den gemensamma handelspolitikens område inte sådana åtgärder som avses i artiklarna 6 och 8 i konventionen. Inte heller påverkar det förhållandet att medlemsstaterna undertecknar och ingår konventionen i dessa delar några gemensamma regler inom unionen. Beslutet strider således inte mot bestämmelserna om unionens exklusiva befogenheter enligt artiklarna 2.1, 3.1 och 3.2 FEUF, utan innehållet i konventionen omfattas av både unionens och medlemsstaternas befogenheter och ska således undertecknas och ingås av både unionen och dess medlemsstater.

EU-domstolens dom av den 22 oktober 2013: Domstolen ogiltigförklarade rådets beslut. Enligt domstolen ska dock verkningarna av det ogiltigförklarade beslutet bestå till dess att ett nytt beslut antas inom skälig tid, dock senast inom sex månader, med stöd av korrekt rättslig grund.

MyTravel Group plc yrkade i tribunalen (mål T-403/05) att tribunalen skulle ogiltigförklara kommissionens beslut av avslå MyTravels begäran om att få del av handlingar i en företagskoncentration. Sedan tribunalen ogillat MyTravels talan överklagade Sverige tribunalens dom till EU-domstolen (mål C-506/08). EU-domstolen biföll dels Sveriges talan, dels återförvisade en del av målet till tribunalen för förnyad prövning. Nu aktuellt mål handlar om de delar av mål C-506/08 som EU-domstolen återförvisat till tribunalen.

Sverige har anfört i huvudsak följande. Det framgår inte av kommissionens båda beslut att det funnits tillräckliga skäl för att neka MyTravel tillgång till de aktuella handlingarna med stöd av skyddet för rättsliga förfaranden och skyddet för syftet med utredningar och revisioner. Den tolkning och tillämpning av öppenhetsförordningen som kommissionens båda beslut ger uttryck för innebär ett alltför långtgående sekretesskydd med hänsyn framför allt till att begäran om utlämnande avser handlingar i ett avslutat ärende.

Genom beslut den 10 januari 2013 avskrev domstolen målet med hänvisning till att klaganden förklarar sig inte längre ha något intresse av att målet prövades i sak.

2.2 Mål om förhandsavgöranden

*C-617/10 (UDEUD2011/55) Åklagaren mot Hans Åkerberg Fransson
Begäran från Haparanda tingsrätt, Sverige*

Den nationella domstolens fråga: Om ett upptagande till prövning av ett åtal om skattebrott omfattas av förbudet mot dubbelbestraffning i artikel 4 i det sjunde tilläggsprotokollet till Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) och artikel 50 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan), när den åtalade tidigare påförts en i ett administrativt förfarande bestämd ekonomisk påföljd (skattetillägg) i anledning av samma oriktiga uppgiftslämnande och om ett villkor om ”klart stöd i Europakonventionen eller Europadomstolens praxis” för att en nationell domstol ska kunna åsidosätta nationella bestämmelser som kan misstänkas strida mot nämnda förbud mot dubbelbestraffning är förenligt med EU-rätten och särskilt dess allmänna principer om EU-rättens företräde och direkta effekt?

Sverige anförde att eftersom målet i den nationella domstolen avser en tillämpning av svenska skatte- och straffrättsliga bestämmelser som inte aktualiserar någon tillämpning av unionsrätten, är det uppenbart att den unionsrättsliga bestämmelse som domstolen har ombetts att tolka inte är tillämplig i förevarande mål. Förutsättningar saknas därmed för domstolen att ge den nationella domstolen vägledning i frågan om den nationella lagstiftningen är förenlig med stadgan eller

EU-domstolens dom den 26 februari 2013: Vid prövningen av om tolkningsfrågorna kunde tas upp till prövning hänvisade domstolen till medlemsstaternas unionsrättsliga skyldigheter att vidta de lagstiftningsåtgärder och administrativa åtgärder som krävs för att mervärdesskatt inom dess territorium ska kunna uppbäras i sin helhet samt till dess skyldigheter att bekämpa skatteundandragande och olaglig verksamhet som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen. Därefter slog domstolen fast att skattetillägg och åtal för skattebrott – på grund av att oriktiga uppgifter avseende mervärdesskatt lämnats – utgör en tillämpning av unionsrätten, i den mening som avses i artikel 51.1 i stadgan. Domstolens gav följande svar på tolkningsfrågorna: Principen *ne bis in idem* i artikel 50 i stadgan utgör inte hinder för en medlemsstat att för samma gärning i form av underlåtenhet att uppfylla skyldigheten att deklarerera mervärdesskatt, först påföra ett skattetillägg och därefter utdöma ett straff, förutsatt att den förstnämnda sanktionen inte har straffrättslig karaktär, vilket det ankommer på den nationella domstolen att bedöma. Unionsrätten reglerar inte förhållandet mellan Europakonventionen, och medlemsstaternas rättsordningar, och den fastställer inte heller vilka slutsatser en nationell domstol ska dra när en nationell bestämmelse är oförenlig med de rättigheter som garanteras i konventionen. Unionsrätten utgör hinder för en domstolspraxis som innebär att en nationell domstols skyldighet att underlåta att tillämpa bestämmelser som är oförenliga med en grundläggande rättighet vilken är garanterad i stadgan, är underkastad kravet att oförenligheten ska ha klart stöd i stadgans lydelse, eller i rättspraxis avseende densamma, eftersom en sådan praxis förvägrar den nationella domstolen möjligheten att, eventuellt i samarbete med Europeiska unionens domstol, göra en fullständig bedömning av nämnda bestämmelsers förenlighet med stadgan.

*C-123/11 (UDEUD2011/120) A Oy mot Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt, Finansministeriet
Begäran från Högsta förvaltningsdomstolen, Finland*

Den nationella domstolens frågor: Förutsätter artiklarna 49 FEUF och 54 FEUF att ett övertagande bolag får göra avdrag vid beskattningen för förluster som ett bolag med hemvist i en annan medlemsstat vilket fusionerats med det övertagande bolaget redovisat i sin där bedrivna verksamhet för åren före fusionen, när det övertagande bolaget inte behåller något fast driftställe i det överlåtna bolagets hemviststat och enligt den nationella lagstiftningen får dra av förluster hänförliga till det överlåtna bolaget endast om detta utgör ett bolag med hemvist i landet eller förlusterna har uppstått i ett i fast driftställe beläget i denna stat? Den nationella domstolen har också frågat hur denna avdragsgilla förlust i så fall ska beräknas.

Sverige anförde följande. Artiklarna 49 FEUF och 54 FEUF utgör inte hinder för den begränsning till interna situationer som de nu ifrågasatta

finska bestämmelserna rörande resultatutjämning och konsolidering inom en bolagsgrupp innebär. Regler som de finska är ett utflöde av den internationellt vedertagna principen om att stater som utgångspunkt får beskatta all verksamhet som bedrivs på deras territorium, men är fria att sinsemellan fördela beskattningsrätten mellan sig i syfte att undvika dubbelbeskattning. Eftersom de finska bestämmelserna bygger på denna princip är den olikbehandling av utländska bolag som blir följden av deras tillämpning fullt berättigad, med hänsyn till domstolens praxis i fråga om nationella bestämmelser som utesluter gränsöverskridande resultatutjämning inom en bolagsgrupp. Av denna praxis följer att sådana bestämmelser som de finska kan motiveras och rättfärdigas dels av risken för att den välvägdade fördelningen av beskattningsrätten mellan stater annars äventyras, dels av risken för och behovet av att motverka skatteflykt.

EU-domstolens dom den 21 februari 2013: Artiklarna 49 FEUF och 54 FEUF utgör under sådana omständigheter som dem i det nationella målet inte hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken ett moderbolag, som fusioneras med ett dotterbolag som har hemvist i en annan medlemsstat och som har upphört med sin verksamhet, saknar möjlighet att från sin skattepliktiga inkomst göra avdrag för förluster som detta dotterbolag har redovisat under taxeringsår före fusionen, medan en sådan möjlighet ges enligt nämnda lagstiftning när moderbolaget fusioneras med ett dotterbolag med hemvist i samma land som moderbolaget. En sådan nationell lagstiftning är dock oförenlig med unionsrätten om den inte ger moderbolaget en möjlighet att bevisa att dotterbolaget utan hemvist i landet har uttömt möjligheterna till avdrag för dessa förluster och att det inte existerar några möjligheter till avdrag för dem i dotterbolagets hemviststat under kommande taxeringsår, vare sig för dotterbolaget självt eller för en utomstående. Reglerna för beräkning av förluster i ett dotterbolag utan hemvist i landet när de ska övertas av ett moderbolag med hemvist i landet, genom en sådan transaktion som den i det nationella målet, får inte medföra en särbehandling i jämförelse med de beräkningsregler som skulle vara tillämpliga om denna fusion hade genomförts med ett dotterbolag med hemvist i landet.

*C-168/11 (UDEUD2011/153) Manfred Beker och Christa Beker mot
Finanzamt Heilbronn
Begäran från Bundesfinanzhof, Tyskland*

Den nationella domstolens fråga: Om artikel 63 FEUF om fri rörlighet för kapital utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning om beräkning på visst sätt av avräkningsbelopp vid beskattning av obegränsat skattskyldigas utländska inkomster av kapital.

Sverige anförde följande. Den tyska lagstiftningen utgör inte någon inskränkning av den fria rörligheten för kapital. Enligt regeringen hindrar alltså artikel 63 FEUF inte att medlemsstaterna vid avräkning av utländsk skatt föreskriver att avräkning högst medges med ett belopp som motsvarar den inhemska skatten på den utländska inkomsten (maximalt avräkningsbelopp), varvid detta maximala avräkningsbelopp utgör så stor

andel av den inhemska skatten som de utländska inkomsterna utgör av de sammanlagda inkomsterna före allmänna avdrag. Detta är innebörden av de ifrågasatta tyska bestämmelserna. Den ifrågavarande tyska lagstiftningen innebär inte att en person med hemvist i Tyskland behandlas olika där beroende på om personen enbart har inkomster från Tyskland eller om personen också har inkomster från utlandet. En eventuell högre total skattebelastning på inkomsterna beror i stället på att utländsk skatt på utländsk inkomst överstiger inhemsk skatt på samma inkomst.

EU-domstolens dom den 28 februari 2013: Artikel 63 FEUF ska tolkas så, att den utgör hinder för en lagstiftning i en medlemsstat enligt vilken det, vid ett förfarande för att lindra dubbelbeskattning, för obegränsat skattskyldiga personer som erlägger en skatt på utländsk inkomst i källstaten motsvarande den inkomstskatt som påförts i nämnda medlemsstat, ska medges avräkning av den utländska skatten från den inkomstskatt som ska erläggas i denna medlemsstat genom att den skatt som ska erläggas på beskattningsbar inkomst i den medlemsstaten, inklusive de utländska inkomsterna, multipliceras med kvoten mellan nämnda utländska inkomster och summan av inkomsterna, varvid sistnämnda summa inte minskats med avdrag för särskilda utgifter och extraordinära kostnader i form av privata levnadskostnader eller kostnader p.g.a. personliga förhållanden och familjesituation.

*C-322/11 (UDEUD2011/253) K mot Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt, Finansministeriet
Begäran från Högsta Förvaltningsdomstolen, Finland*

Den nationella domstolens fråga: Om FEUF:s bestämmelser om den fria rörligheten för kapital utgör hinder för att vid fastställande av inkomstskatt neka en person med hemvist i medlemsstaten avdrag för förlust som är hänförlig till försäljning av fast egendom i en annan medlemsstat med hänvisning till att motsvarande inkomster från den fasta egendomen inte är skattepliktiga i hemviststaten enligt ett skatteavtal mellan de två medlemsstaterna.

Sverige anförde att bestämmelserna i FEUF om fri rörlighet för kapital inte utgör hinder för bestämmelser som de finska i målet. Frågor som rör direkt beskattning omfattas av medlemsstaternas behörighet, dock att medlemsstaterna ska utöva denna behörighet i enlighet med unionsrätten. Unionsrätten innehåller ingen generell princip för hur medlemsstaterna ska fördela beskattningsrätten sinsemellan och kräver i sig inte att medlemsstaterna undanröjer juridisk dubbelbeskattning, dvs. sådan dubbelbeskattning som uppkommer om två stater enligt internationell skatterätt har ett berättigat anspråk att båda beskatta en och samma inkomst. På unionsrättens nuvarande stadium är medlemsstaterna behöriga att i syfte att undanröja internationell juridisk dubbelbeskattning fördela beskattningsrätten mellan sig. Ett skatteavtal som i detta syfte innehåller bestämmelser som bygger på vedertagna principer för beskattningsrättens fördelning, t.ex. som här på OECD:s modellavtal, och som med tillämpning av den s.k. exemptmetoden innebär att

inkomster från ett fast driftställe i en av de avtalsslutande staterna endast ska beskattas i källstaten kommer därmed inte i konflikt med unionsrätten. Av internationellt vedertagna principer inom den internationella skatterätten följer vidare att det är källstaten som har att beakta såväl vinst som förlust när exemptmetoden tillämpas. Att avdrag för förlust som är hänförlig till en utländskt fast egendom, under sådana förhållanden, inte medges vid fastställande av beskattningsunderlaget i skattesubjektets hemviststat kommer därmed inte i konflikt med fri rörlighet för kapital enligt artikel 63 och 65 FEUF. Det förhållandet att förlusten blir slutgiltig ändrar inte bedömningen.

EU-domstolens dom den 7 november 2013: Artiklarna 63 och 65 FEUF utgör inte hinder för en sådan skattelagstiftning i en medlemsstat som den i det nationella målet aktuella, enligt vilken skattskyldiga med hemvist i denna medlemsstat, där de är obegränsat skattskyldiga till inkomstskatt, saknar rätt till avdrag för förlust vid överlåtelse av fast egendom belägen i en annan medlemsstat från i förstnämnda medlemsstat skattepliktig inkomst av kapital, medan rätt till sådant avdrag under vissa förutsättningar skulle föreligga om den fasta egendomen hade varit belägen i den första medlemsstaten.

*C-414/11 (UDEUD2011:295) Daiichi Sankyo och Sanofi-Aventis
Deutschland
Begäran från Protodikeio Athinon, Grekland*

Den nationella domstolens fråga: Om medlemsstaterna fortfarande har behörighet att tolka artikel 27 i TRIPs-avtalet, en bestämmelse som handlar om vad som ska vara patenterbart – och om så är fallet – om det står medlemsstaten fritt att tillerkänna bestämmelsen direkt verkan.

Sverige, som endast yttrat sig muntligen, anförde att eftersom artikel 27 i TRIPs-avtalet inte innehåller handelsrelaterade aspekter av immateriella rättigheter i enlighet med artikel 207.1 FEUF bör bedömningen av domstolens behörighet bli densamma som i målet C-431/05 Merck och den nationella domstolens fråga således besvaras jakande i alla delar.

EU-domstolens dom den 18 juli 2013: Artikel 27 i TRIPs-avtalet omfattas av den gemensamma handelspolitiken. Bestämmelsen ska tolkas så, att en uppfinning avseende en farmaceutisk produkt som utgörs av den aktiva substansen i ett läkemedel, kan patenteras under de förutsättningar som anges i artikel 27.1 i avtalet, om det inte föreligger ett undantag enligt artikel 27.2 eller 27.3 i avtalet. Ett patent som har erhållits till följd av en ansökan vars patentkrav omfattade både tillverkningsprocessen för den aktiva substansen i ett läkemedel och den aktiva substansen som sådan, men som har meddelats enbart på uppfinningen avseende tillverkningsprocessen, ska inte, på grundval av artiklarna 27 och 70 i TRIPs-avtalet, anses omfatta även uppfinningen avseende den aktiva substansen från det att nämnda avtal trädde i kraft.

*C-435/11 (UDEUD2011/315) CHS Tour Services GmbH mot Team4
Travel GmbH*

Begäran från Oberster Gerichtshof, Österrike

Den nationella domstolens fråga: Om artikel 5 i direktiv 2005/29/EG om otillbörliga affärsmetoder ska tolkas så att, när det är fråga om vilseledande affärsmetoder i den mening som avses i artikel 5.4 i direktivet, det inte är tillåtet att göra en separat prövning av kriterierna i artikel 5.2 a i samma direktiv.

Sverige anförde följande. Den fråga som den nationella domstolen synes söka svar på är om en affärsmetod, som bedöms vara vilseledande, ska anses vara otillbörlig och därmed förbjuden så snart kriterierna enligt artikel 5.4 i direktivet är uppfyllda eller om svaret blir beroende av huruvida affärsmetoden även strider mot god yrkessed enligt artikel 5.2. Enligt regeringen är en sådan affärsmetod otillbörlig och därmed förbjuden så snart som kriterierna enligt artikel 5.4 i direktivet är uppfyllda och det saknar vid ett sådant förhållande betydelse huruvida affärsmetoden skulle vara förenlig med kravet på god yrkessed.

EU-domstolens dom den 19 september 2013: När en affärsmetod redan uppfyller samtliga kriterier i artikel 6.1 i direktivet för att kvalificeras som en vilseledande handling gentemot konsumenten, är det inte nödvändigt att kontrollera huruvida ett sådant agerande även strider mot kravet på att näringsidkaren ska tillämpa god yrkessed i artikel 5.2 a i samma direktiv innan det på goda grunder kan fastställas att agerandet är otillbörligt och i enlighet härmed förbjudet enligt artikel 5.1 i nämnda direktiv.

*C-509/11 (UDEUD2011/344) ÖBB-Personenverkehr Aktiengesellschaft
mot Schienen-Control Kommission*

Begäran från Verwaltungsgerichtshof, Österrike

Den nationella domstolens fråga: Om artikel 30 i förordning (EG) nr 1371/2007 om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer (förordningen) ger nationella tillsynsorgan en rätt att tvingande föreskriva det konkreta innehåll i de villkor för ersättning av biljettpriset som ska tillämpas av ett järnvägsföretag även om tillsynsorganet enligt nationell rätt endast är behörigt att ogiltigförklara villkor som strider mot förordningen och om förordningen ska tolkas på så sätt att ett järnvägsföretag inte är skyldigt att utbetala ersättning av biljettpriset vid force majeure.

Sverige anförde att frågorna bör besvaras nekande. Förordningen reglerar inte befogenheterna för de nationella organ som utövar tillsyn över efterlevnaden av förordningen, utan detta ankommer det på medlemsstaterna att besluta om. Förordningen ger därför inte ett nationellt tillsynsorgan befogenhet att ålägga ett järnvägsföretag att tillämpa ett visst konkret innehåll i villkor för ersättning av biljettpriset i stället för villkor som strider mot artikel 17 i förordningen, när tillsynsorganet enligt nationell rätt saknar den befogenheten och endast har befogenhet att ogiltigförklara sådana villkor. Regeringen anser vidare

att förordningen inte tillåter att ett järnvägsföretag med hänsyn till force majeure begränsar sin skyldighet att betala ersättning för biljettpriset vid förseningar. Skr. 2013/14:115
Bilaga 1

EU-domstolens dom av den 23 september 2013: Artikel 30.1 första stycket i förordningen ska tolkas så att det nationella tillsynsorgan som kontrollerar att förordningen efterlevs inte har rätt att – i avsaknad av nationella bestämmelser på området – utfärda tvingande föreskrifter avseende det konkreta innehållet i de villkor för ersättning av biljettpriset som ska tillämpas av järnvägsföretag, vars ersättningsvillkor inte motsvarar kriterierna i artikel 17 i nämnda förordning. Artikel 17 i förordningen ska tolkas så att ett järnvägsföretag inte har rätt att i sina allmänna transportvillkor införa en bestämmelse om att företaget undantas från skyldigheten att utge ersättning av biljettpriset på grund av försening, när förseningen beror på force majeure eller har någon av de orsaker som anges i artikel 32.2 i de enhetliga rättsreglerna för avtal om internationell transport av resande på järnväg i fördraget om internationell järnvägstrafik av den 9 maj 1980 i dess ändrade lydelse enligt Vilniusprotokollet av den 3 juni 1999.

*C-523/11 (UDEUD2011/351) Prinz (förenat med mål C-585/11)
Begäran från Verwaltungsgericht Hannover, Tyskland*

Den nationella domstolens fråga: Om ett bosättningskrav på tre år för det egna landets medborgare för att beviljas studiestöd för studier utomlands, utgör en unionsrättsligt obefogad begränsning av rätten för unionsmedborgare att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier enligt artiklarna 20 FEUF och 21 FEUF.

Sverige anförde följande. Det är berättigat att en medlemsstat endast beviljar studiemedel till studerande som kan påvisa en viss grad av samhällsintegration och anknytning till medlemsstatens utbildningssystem. Detta för att förvissa sig om att utbildningen i fråga inte enbart berikar den berörde förmånstagaren, utan även kommer den inhemska arbetsmarknaden och samhället till del. Den tyska treårsregeln utgör därför en unionsrättsligt befogad och proportionerlig inskränkning av rätten för unionsmedborgare att fritt röra sig och uppehålla sig enligt artiklarna 20 och 21 FEUF. Sverige föreslog således att den nationella domstolens fråga skulle besvaras nekande.

EU-domstolens dom av den 18 juli 2013: Artiklarna 20 och 21 FEUF ska tolkas så, att de utgör hinder för en medlemsstats bestämmelser enligt vilka studiestöd för studier i en annan medlemsstat beviljas för en längre period än ett år endast under förutsättning att den som ansöker om studiestöd har varit stadigvarande bosatt i den medlemsstaten under minst tre år innan studierna påbörjades.

Den nationella domstolens fråga: Om unionsrätten utgör hinder för nationella bestämmelser enligt vilka studiestöd för studier i en annan medlemsstat nekas utslutande av det skälet att den studerande, som har utnyttjat sin rätt till fri rörlighet, inte varit stadigvarande bosatt i den stat där studiestöd söks under minst tre år när studierna påbörjas.

Sverige anförde följande. Det är berättigat att en medlemsstat endast beviljar studiemedel till studerande som kan påvisa en viss grad av samhällsintegration och anknytning till medlemsstatens utbildningssystem. Detta för att förvissa sig om att utbildningen i fråga inte enbart berikar den berörde förmånstagaren, utan även kommer den inhemska arbetsmarknaden och samhället till del. Den tyska treårsregeln utgör därför en unionsrättsligt befogad och proportionerlig inskränkning av rätten för unionsmedborgare att fritt röra sig och uppehålla sig enligt artiklarna 20 och 21 FEUF. Sverige föreslog således att den nationella domstolens fråga skulle besvaras nekande.

EU-domstolens dom av den 18 juli 2013: Artiklarna 20 och 21 FEUF ska tolkas så, att de utgör hinder för en medlemsstats bestämmelser enligt vilka studiestöd för studier i en annan medlemsstat beviljas för en längre period än ett år endast under förutsättning att den som ansöker om studiestöd har varit stadigvarande bosatt i den medlemsstaten under minst tre år innan studierna påbörjades.

Den nationella domstolens fråga: Vilken medlemsstat som enligt artikel 6 andra stycket i förordning (EG) nr 343/2003 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylansökan som en medborgare i tredje land har gett in i någon medlemsstat (Dublinförordningen) är ansvarig för prövningen av asylansökan när en asylsökande underårig utan medföljande vuxen och utan familjemedlemmar som lagligen befinner sig i en annan medlemsstat har ingett asylansökningar i flera medlemsstater.

Sverige anförde att artikel 6 andra stycket Dublinförordningen bör tolkas på så sätt att det är den medlemsstat där vederbörande för första gången ansökte om asyl som är ansvarig för prövningen av asylansökan. Denna tolkning stämmer bäst överens med bestämmelsens syfte och systematik samt har stöd i de allmänna principer som Dublinförordningen grundar sig på.

EU-domstolens dom den 6 juni 2013: Med hänvisning bl.a. till vikten av att underåriga snabbt får tillgång till förfarandet för fastställande av deras flyktingstatus fann domstolen att artikel 6 andra stycket Dublinförordningen ska tolkas på så sätt att det är den medlemsstat där den

underårige befinner sig, efter att där ha lämnat in en asylansökan, som har ansvaret för att pröva asylansökan.

Skr. 2013/14:115
Bilaga 1

*C-20/12 (UDEUD2012/63) Giersch m.fl.
Begäran från Tribunal administratif, Luxemburg*

Den nationella domstolens fråga: Om utbildningspolitiska och budgetpolitiska hänsyn, nämligen strävan att öka befolkningsandelen med en examen från en högre utbildning, kan motivera den särbehandling som följer av ett krav på bosättning för att få studiemedel för högre utbildning, mot bakgrund av principen om likabehandling enligt artikel 7.2 i förordning (EEG) nr 1612/68 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (förordningen).

Sverige anförde följande. Strävan att öka befolkningsandelen med en examen från högre utbildning, liksom att undvika en orimlig belastning på statsbudgeten, kan utgöra legitima ändamål som kan motivera en begränsning av principen om likabehandling enligt artikel 7.2 i förordningen. Dessa ändamål kan därmed rättfärdiga den skillnad i behandling som följer av det krav på bosättning som gäller, både för luxemburgska medborgare och för medborgare i andra medlemsstater, för att få studiestöd för högre utbildning.

EU-domstolens dom av den 20 juni 2013: Artikel 7.2 i förordningen ska tolkas på så sätt att den i princip utgör hinder mot en medlemsstats lagstiftning, som den i målen vid den nationella domstolen, som föreskriver att studentens bosättning i medlemsstaten utgör ett villkor för studiemedel för högre utbildning, vilket leder till att de som inte bor i den berörda medlemsstaten men är barn till gränsarbetare som arbetar i denna medlemsstat särbehandlas – och därmed indirekt diskrimineras – i förhållande till dem som bor i medlemsstaten.

*C-60/12 (UDEUD2012/86) Marián Baláž
Begäran från Vrchní soud v Praze, Republiken Tjeckien*

Den nationella domstolens frågor: Om begreppet ”domstol med särskild behörighet i brottmål” i artikel 1 a iii i rådets rambeslut 2005/214/RIF om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff (rambeslutet) ska tolkas som ett självständigt unionsrättsligt begrepp. Om så är fallet vill den nationella domstolen även få klarhet i vilka allmänna kriterier som ska tillämpas för att avgöra om en nationell domstol innefattas i begreppet. Även frågor om huruvida det är myndigheten i den utfärdande eller verkställande staten som ska företa tolkning och enligt vilket lands lag tolkningen ska ske. Slutligen frågor om vilken betydelse ett visst interimistiskt förfarande i den tjeckiska processen har för att uppfylla direktivets krav på att få sitt fall prövat inför en domstol med särskild behörighet i brottmål.

Sverige anförde följande. Rambeslutet bygger på principen om ömsesidigt erkännande och har till syfte att underlätta verkställighet av ett beslut om bötesstraff i en annan medlemsstat än domslandet. Rambeslutet syftar inte till att harmonisera medlemsstaternas process-

ordningar eller rättssystem. Vad som menas med en ”domstol med särskild behörighet i brottmål” ska därför avgöras av myndigheten i den utfärdande staten enligt det landets lag.

EU-domstolens dom den 14 november 2013: Begreppet ”domstol med särskild behörighet i brottmål” är ett självständigt unionsrättsligt begrepp och ska tolkas så, att det omfattar varje domstol som tillämpar ett förfarande som uppvisar de viktigaste kännetecknen för ett straffrättsligt förfarande. En person ska anses ha haft möjlighet att få fallet prövat inför en domstol med särskild behörighet i brottmål när vederbörande inte kunde överklaga direkt till domstol, utan först var tvungen att begära omprövning hos förvaltningsmyndighet. En sådan domstol ska ha obegränsad behörighet att pröva ärendet vad gäller såväl rättsfrågor som faktiska omständigheter.

*C-140/12 (UDEUD2012/135) Peter Brey mot
Pensionsversicherungsanstalt
Begäran från Oberste Gerichtshof, Österrike*

Den nationella domstolens fråga: Ska tilläggsersättningen betraktas som en social förmån på det sätt som avses i artikel 7.1 b i direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier (rörlighetsdirektivet).

Sverige anförde följande. Det borde inte föreligga något hinder mot att begreppet socialt biståndssystem ges en sådan vid tolkning att det kan omfatta sådana sociala trygghetsförmåner som den nu aktuella tilläggsersättningen. Unionen har inte befogenhet att harmonisera medlemsstaternas lagstiftning på området för social trygghet och medlemsstaterna ska själva få besluta hur de vill utforma sina sociala trygghets- och biståndssystem. Tilläggsersättningens karaktär, syfte och finansiering talar för att den kan omfattas av begreppet socialt biståndssystem. En sådan tolkning är också proportionerlig.

EU-domstolens dom den 19 september 2013: Domstolen fann att unionsrätten, såsom den följer av bl.a. artiklarna 7.1 b, 8.4, 24.1 och 24.2 i rörlighetsdirektivet, ska tolkas på så sätt att den utgör hinder mot en medlemsstats lagstiftning, vilken, även för tiden efter de första tre månadernas vistelse, generellt och automatiskt utesluter att en ekonomiskt icke aktiv medborgare i en annan medlemsstat beviljas en sådan social förmån som den aktuella med hänvisning till att den berörde inte uppfyller villkoren för att beviljas uppehållsrätt för längre tid än tre månader i den förstnämnda medlemsstaten, på grund av att det för en sådan uppehållsrätt krävs att den berörde har tillräckliga tillgångar för att inte behöva ansöka om en sådan förmån.

Den nationella domstolens frågor: Bl.a. om artikel 5.1 och 5.3 i förordning (EG) nr 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen) ska tolkas som utgörande ett heltäckande undantag från artikel 2 i samma förordning vid tvister om ersättning och om (i) en talan som grundar sig på styrelseledamotens personliga ansvar och (ii) en talan som grundar sig på principen om s.k. ansvarsgenombrott ska kvalificeras som en talan enligt artikel 5.3, som avser ”talan om skadestånd utanför ett avtalsförhållande”.

Sverige anförde följande. Bryssel I-förordningens regler om domstols behörighet har sin utgångspunkt i att talan ska väckas där svaranden har sin hemvist (artikel 2 i förordningen). Artiklarna 5.1 och 5.3 utgör alternativa behörighetsregler som käranden kan åberopa när särskilda förutsättningar är uppfyllda. Dessa artiklar ska tolkas restriktivt och utgör inte något heltäckande undantag till artikel 2 vid tvister om ersättning. En styrelseledamots personliga betalningsansvar enligt 25 kap. 18 § aktiebolagslagen är inte ett skadeståndsansvar. Inte heller en talan mot en ägare till ett aktiebolag grundad på principen om s.k. ansvarsgenombrott utgör en skadeståndstalan. En talan som grundar sig på reglerna om styrelseledamotens ansvar i aktiebolagslagen eller principen om ansvarsgenombrott kan därmed inte inordnas under tillämpningsområdet för artikel 5.3 i Bryssel I-förordningen.

EU-domstolens dom den 18 juli 2013: Begreppet ”skadestånd utanför avtalsförhållanden” i artikel 5.3 i Bryssel I-förordningen ska tolkas på så sätt att det omfattar talan av ett aktiebolags fordringsägare, såsom den talan som är i fråga i de nationella målen, om att en styrelseledamot i bolaget respektive en av bolagets aktieägare ska ansvara för bolagets skulder, när dessa drivit verksamheten vidare trots att bolaget var underkapitaliserat och likvidationspliktigt.

*C-203/12 (UDEUD2012/177) Billerud Karlsborg Aktiebolag m.fl. mot Naturvårdsverket
Begäran från Högsta domstolen, Sverige*

Den nationella domstolens fråga: Om artikel 16.3 och 16.4 i direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen (direktivet) innebär att en verksamhetsutövare som inte har överlämnat tillräckligt antal utsläppsrätter den 30 april ska betala en avgift oavsett orsaken till underlåtenheten, t.ex. när verksamhetsutövaren visserligen hade ett tillräckligt antal utsläppsrätter den 30 april men på grund av ett förbiseende, ett administrativt fel eller tekniska problem inte överlämnar dem då samt om så är fallet om avgiften ska eller kan efterges eller jämkas.

EU-domstolens dom den 19 september 2013: Artikel 16.3 och 16.4 i direktivet ska tolkas så, att de utgör hinder för att en verksamhetsutövare

som – trots sitt innehav av ett tillräckligt antal utsläppsrätter – inte senast den 30 april under det innevarande året har överlämnat utsläppsrätter för koldioxidkvivalenter motsvarande verksamhetsutövarens utsläpp under det föregående året, undgår den avgift för ”överskridande utsläpp” som föreskrivs i den ovannämnda bestämmelsen. Bestämmelserna ska även tolkas så, att avgiftsbeloppet inte kan justeras av den nationella domstolen med stöd av proportionalitetsprincipen.

*C-317/12 (UDEUD2012/251) Brottmålet mot Daniel Lundberg
Begäran från Svea hovrätt, Sverige*

Den nationella domstolens frågor: Om begreppet ”icke-kommersiell transport av gods” i artikel 3 h i förordningen (EG) nr 561/2006 om harmonisering av viss sociallagstiftning på vägtransportområdet m.m. ska tolkas så att det omfattar en transport av gods som en privatperson utför inom ramen för sin hobbyverksamhet men som delvis finansieras genom ekonomiska bidrag (”sponsring”) från utomstående personer eller företag. Även fråga om vissa omständigheters betydelse för bedömningen vad som utgör en ”icke-kommersiell transport”.

EU-domstolens dom den 2013: Begreppet ”icke-kommersiell transport av gods” i artikel 3 h i förordningen ska tolkas så, att det omfattar transport av gods som enskild utför för sin egen räkning och uteslutande inom ramen för en hobbyverksamhet, när denna verksamhet delvis finansieras genom ekonomiska bidrag från utomstående och någon ersättning inte utgår för transporten.

*C-321/12 (UDEUD2012/256) F. van der Helder och D. Farrington mot
College voor zorgverzekering
Begäran från Centrale Raad van Beroep, Nederländerna*

Den nationella domstolens fråga: Åsytftar formuleringen ”lagstiftning [som den pensionsberättigade] har omfattats av under längst tid” i artikel 28.2 b i förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen (förordningen), lagstiftningen angående förmåner vid sjukdom och moderskap, lagstiftningen angående förmåner vid ålderdom eller all lagstiftning angående de grenar av social trygghet som nämns i artikel 4 i förordningen, som ansetts tillämplig med stöd av avdelning II i förordningen?

Sverige anförde följande. Formuleringen lagstiftning som åsytftas i artikel 28.2 b i förordningen ska tolkas på så sätt att den avser all lagstiftning angående de grenar av social trygghet som nämns i artiklarna 4.1 och 4.2 i förordningen. En sådan tolkning vinner stöd av den definition som finns i artikel 1 j) i förordningens avdelning I, och är den tolkning som är mest förenlig med de grundläggande principer och den systematik som förordningen är uppbyggd kring. Denna tolkning tillgodoser även kraven på att reglerna ska vara tydliga och förutsebara. Vidare skulle en tolkning som den som klagandena gjort gällande vid den nationella domstolen riskera att urholka systemet med samordnande regler vars främsta syfte

är att främja den fria rörligheten. Detta skulle i förlängningen kunna få negativ inverkan på den fria rörligheten för arbetstagare.

Skr. 2013/14:115
Bilaga 1

EU-domstolens dom den 10 oktober 2013: Domstolen gjorde bedömningen att det finns ett samband mellan behörigheten att betala ut pensioner och skyldigheten att betala kostnaden för förmåner vid sjukdom och moderskap samt att detta ledde till slutsatsen att denna skyldighet är sammankopplad med en faktisk behörighet i fråga om pensioner. I enlighet med detta resonemang slog domstolen fast att formuleringen ”lagstiftning [som den pensionsberättigade] har omfattats av under längst tid” i artikel 28.2 b i förordningen åsyftar pensionslagstiftningen.

*C-522/12 (UDEUD2012/381) Tevfik Isbir mot DB Services GmbH
Begäran från Bundesarbeitsgericht, Tyskland*

Den nationella domstolens frågor: Ska begreppet ”minimilön” i artikel 3.1 första stycket c i direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster (direktivet) tolkas så, att det avser arbetsgivarens vederlag för arbetstagarens arbetsprestation som, enligt bestämmelser i lagar eller andra författningar som anges i artikel 3.1 i detta direktiv eller i kollektivavtal med allmän giltighet, uteslutande ska betalas med minimilönen enligt kollektivavtal (normal prestation), och därför bara sådana ersättningar kan räknas in i den minimilön som arbetsgivaren är skyldig att betala som utgör vederlag för denna normala prestation och som ska stå till arbetstagarens förfogande senast på förfalldagen för respektive löneperiod? Ska begreppet ”minimilön” i artikel 3.1 första stycket c i direktivet tolkas så, att det utgör hinder för nationella bestämmelser eller praxis enligt vilka en arbetsgivares utbetalningar inte ska anses utgöra en del av minimilönen och därmed inte räknas in i minimilönen, om arbetsgivaren på grundval av en skyldighet enligt kollektivavtal gör dessa utbetalningar som enligt avsikten hos arbetsmarknadens parter och den nationella lagstiftaren är avsedda att bygga upp en förmögenhet som ska ägas av arbetstagarna och för det ändamålet (i) att arbetsgivarens månatliga utbetalningar investeras på lång sikt för arbetstagaren, till exempel som ett sparbidrag, som ett bidrag för att bygga eller köpa en bostad eller som ett bidrag till en kapitallivförsäkring, (ii) stöds genom statliga bidrag och skattelättnader, (iii) arbetstagaren inte disponerar beloppen förrän efter flera år och (iv) bidragens storlek i form av ett fast belopp per månad enbart är beroende av den avtalade arbetstiden och inte av ersättningen för arbetet (löntagarsparande)?

Sverige anförde följande. Direktivet riktar sig till medlemsstaterna endast när de tillämpar unionsrätten, det vill säga när det föreligger en gränsöverskridande situation som innebär att en arbetsgivare i en medlemsstat utstationerar en arbetstagare till en annan medlemsstat. Regeringen anser att omständigheterna i målet vid den nationella domstolen inte aktualiserar någon tillämpning av unionsrätten i den mening som krävs för att utstationeringsdirektivet ska vara tillämpligt. Regeringen ifrågasätter därför att domstolen är behörig att uttala sig om tolkningen

av unionsrätten till ledning för den nationella domstolen vad gäller om den nationella lagstiftningen är förenlig med utstationeringsdirektivet. Om domstolen skulle anse sig behörig att uttala sig om tolkningen av den aktuella unionsbestämmelsen anser regeringen att tolkningsfrågorna inte kan prövas i sak eftersom utstationeringsdirektivet uttryckligen slår fast att minimilönbegreppet ska bestämmas på nationell nivå.

EU-domstolens dom av den 7 november 2013: Artikel 3.1 andra strecksatsen c i direktivet ska tolkas så, att bestämmelsen inte utgör hinder för att i minimilönen räkna in sådana delar av ersättningen som inte ändrar förhållandet mellan arbetstagarens prestation och det vederlag han eller hon uppbär som ersättning för prestationen. Det ankommer på den nationella domstolen att pröva huruvida detta är fallet beträffande de delar av ersättningen som är i fråga i det nationella målet.

C-251/13 (UDEUD2013/207) E.ON Vattenkraft Sverige Aktiebolag mot Kammarkollegiet m.fl.

Begäran från Östersunds tingsrätt, Mark- och miljödomstolen, Sverige

Den nationella domstolens frågor: Bl.a. om direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (direktivet) ska tolkas så att det inte är förenligt med direktivets bestämmelser att med stöd av nationell lagstiftning meddela tillstånd till en verksamhet eller åtgärd som medför att vattenförekomstens nuvarande ytvattenstatus försämras – utan att behörig myndighet först konstaterat att verksamheten eller åtgärden uppfyller villkoren för vissa undantag i direktivet. Även fråga om nationell underrätts bundenhet av EU-domstolens tolkning av de unionsrättsliga bestämmelserna.

Sedan Östersunds tingsrätt återkallat sin begäran om förhandsavgörande skrev EU-domstolen av målet den 20 augusti 2013.

3 PÅGÅENDE MÅL

3.1 Mål i vilka talan har väckts vid EU-domstolen eller tribunalen

C-292/11P (UDEUD2011/323) Europeiska kommissionen mot Republiken Portugal

Kommissionen har överklagat en dom från tribunalen (mål T-33/09) genom vilken tribunalen biföll Portugals yrkande om ogiltigförklaring av ett beslut från kommissionen den 25 november 2008 om krav på betalning av vite som utgår med anledning av verkställandet av domstolens dom av den 10 januari 2008 i mål C-70/06, kommissionen mot Portugal. Enligt det ogiltigförklarade beslutet ansåg kommissionen att de portugisiska myndigheterna inte verkställt domen från den 10 januari 2008 förrän den 18 juli 2008 då lag nr 31/2008 trädde i kraft. Antagandet den 30 januari 2008 av lag nr 67/2007, vilken upphävde den nationella förordning som låg till grund för det ursprungliga

fördragsbrottet som fastställdes genom domstolens dom den 14 oktober 2004 i mål C-275/03, kommissionen mot Portugal, utgjorde inte ett korrekt verkställande av fördragsbrottet. Kommissionen fastställde således genom det ogiltigförklarade beslutet ett tidigare framställt krav om 2 753 664 euro avseende förfallna viten för perioden 10 januari–31 maj 2008 samt framställde ytterligare ett krav om 911 424 euro avseende perioden 1 juni–17 juli 2008.

Portugal har bestritt ändring av den överklagade domen.

Sverige har intervenerat till stöd för Portugal och anfört att tribunalens dom är riktig och att kommissionens anmärkningar bygger på en felaktig tolkning av tribunalens dom. Tribunalen har prövat om Republiken Portugal följt domen i mål C-70/06 mot bakgrund av de skäl som domstolen angett däri (punkt 69 i den överklagade domen) och dragit slutsatsen att så varit fallet. Tribunalen har vidare bedömt att den nya lagstiftning, som kommissionen anser hade bort omfattas av tribunalens prövning, innebar väsentliga förändringar i förhållande till den lagstiftning som fördragsbrottstalan omfattade (i målen C-275/03 och C-70/06) och att frågan om den lagstiftningens förenlighet med unionsrätten därmed föll utanför dess behörighet (punkterna 84 och 90 i den överklagade domen). Den överklagade domen innebär således inte någon begränsning av kommissionens eller tribunalens behörighet i strid med artikel 260.2 FEUF och brister inte heller i motivering.

C-658/11 (UDEUD2012/129) Europaparlamentet mot Europeiska unionens råd

Europaparlamentet har yrkat att domstolen ska ogiltigförklara rådets beslut 2011/640/Gusp om undertecknande och ingående av avtalet mellan Europeiska unionen och Republiken Mauritius om villkoren för att överföra misstänkta pirater och egendom som i detta sammanhang har beslagtogs av den EU-ledda marina styrkan till Republiken Mauritius och om villkoren för misstänkta pirater efter en sådan överföring.

För det första har Europaparlamentet gjort gällande att avtalet inte uteslutande gäller den Gemensamma Utrikes- och Säkerhetspolitiken (GUSP) på det sätt som avses i artikel 218.6 andra stycket FEUF, eftersom dess syfte och innehåll även har samband med straffrättsligt samarbete, polissamarbete och utvecklingssamarbete och på dessa områden är det ordinarie lagstiftningsförfarandet tillämpligt. Beslutet att ingå avtalet hade därför krävt Europaparlamentets godkännande enligt artikel 218.6 a v FEUF. För det andra anser Europaparlamentet att rådet inte fullgjort sina skyldigheter enligt artikel 218.10 FEUF genom att Europaparlamentet inte informerats omedelbart och fullständigt i alla skeden av förfarandet för avtalets ingående.

Den svenska regeringen har intervenerat till stöd för rådet och anfört följande. När det gäller den första grunden för Europaparlamentets talan saknas det anledning att ifrågasätta giltigheten av beslutet att ingå avtalet eftersom avtalet uteslutande gäller GUSP i den mening som avses i

artikel 218.6 andra stycket FEUF. Det förhåller sig så eftersom avtalet rätteligen har kunnat ingås av unionen enbart med stöd av unionens befogenheter som gäller GUSP. Avtalet varken syftar till eller innehåller element av straffrättsligt, polisiärt eller utvecklingssamarbete på ett sådant sätt att det inte uteslutande gäller GUSP. Någon ytterligare rättslig grund utöver de bestämmelser på området för GUSP som har tillämpats, har därmed inte behövts för att unionen på ett korrekt sätt ska ha kunnat ingå avtalet. Såvitt gäller den andra grunden för Europaparlamentets talan som avser överträdelse av artikel 218.10 FEUF har regeringen anslutit sig till vad rådet har anfört. Rådet anser bl.a. att Europaparlamentets talan ska avvisas eftersom beslutet och avtalet hänför sig till området för GUSP och domstolen således inte har jurisdiktion att pröva frågan om huruvida rådet har agerat i strid med artikel 218.10 FEUF.

C-28/12 (UDEUD2012/140) Europeiska kommissionen mot Europeiska unionens råd

Kommissionen har yrkat att rådets och medlemsstaternas regeringars beslut 2011/708/EU av den 16 juni 2011 om undertecknande för unionens räkning och provisorisk tillämpning av dels luftfartsavtalet mellan USA, Europeiska unionen och dess medlemsstater samt Island och Norge, dels biavtalet mellan samma parter (beslutet), ska ogiltigförklaras med stöd av tre grunder. För det första strider beslutet enligt kommissionen mot artiklarna 13.2 FEU, 218.2 och 218.5 FEUF eftersom rådet ensamt borde ha fattat beslutet och inte tillsammans med medlemsstaternas regeringar. För det andra anser kommissionen att beslutet strider mot omröstningsreglerna i artiklarna 218.8 och 100.2 FEUF enligt vilka rådet ska fatta beslut med kvalificerad majoritet, medan medlemsstaternas regeringar medverkan innebär ett krav på enhällighet. För det tredje gör kommissionen gällande att beslutet strider mot fördragets syften och principen om lojalt samarbete enligt artikel 13.2 FEU.

Den svenska regeringen har intervenerat till stöd för rådet och anfört följande. Det är förenligt med artiklarna 13.2 FEU, 218.2 och 218.5 FEUF att medlemsstaternas regeringar deltar vid sidan av rådet i beslut om undertecknande och provisorisk tillämpning av internationella avtal i vilka såväl unionen som medlemsstaterna är parter. Artikel 218 FEUF reglerar förfarandet för unionens ingående av internationella avtal. Artikelns tillämpning på ingåendet av ett visst avtal förutsätter att den läses tillsammans med de bestämmelser i fördragen som reglerar unionens befogenheter på det politikområde som avtalet gäller. Befogenheterna på transportområdet enligt artikel 4.2 g FEUF delas av unionen och medlemsstaterna. Att det förhåller sig så vad gäller det aktuella luftfartsavtalet och biavtalet har kommissionen inte ifrågasatt. Det är således fullt möjligt för unionen och medlemsstaterna att tillsammans och gemensamt utöva sina befogenheter i samband med ingående av internationella avtal. Detta förfarande har vidare inte inneburit att omröstningsreglerna i artiklarna 218.8 och 100.2 FEUF inte skulle ha respekterats. Unionsfördragen reglerar inte medlemsstaternas förfarande för ingående av internationella avtal, varför någon

oförenlighet mellan medlemsstaternas förfarande och unionens förfarande för ingående av internationella avtal knappast kan uppstå. På motsvarande sätt har domstolen accepterat att kravet på enhällighet enligt artikel 308 EG, numera artikel 352 FEUF, kan kombineras med andra bestämmelser i fördragen med andra röstningsregler när så behövs vid valet av rättslig grund för en rättsakt då den nödvändiga behörigheten inte fullt ut omfattats av särskilda bestämmelser i fördragen. Eftersom artikel 308 EG och nu artikel 352 FEUF reglerar utövandet av befogenheter för vilka det saknas särskilda bestämmelser i fördragen synes någon konflikt inte uppkomma i förhållande till de förfarandekrav som föreskrivs i fördragen för utövande av där fastlagda befogenheterna. Inte heller strider förfarandet mot fördragets syften eller principen om lojalt samarbete enligt artikel 13.2 FEU. Beslutet är en intern unionsåtgärd och torde redan av den anledningen inte kunna leda till effekter i fråga om suddighet i unionens personlighet och representation utåt som kommissionen befarar. Beslutet ger tydligt besked om delens enigheten mellan unionen och dess medlemsstater om ingående och provisorisk tillämpning av de aktuella avtalen, dels att det är rådets ordförande eller den han eller hon utser som ska underteckna avtalen. Genom beslutet tydliggörs således hur unionen företräds utåt i detta fall.

C-43/12 (UDEUD2012/151) Europeiska kommissionen mot Europaparlamentet och Europeiska unionens råd

Kommissionen har yrkat att domstolen ska ogiltigförklara direktiv 2011/82/EU om underlättande av ett gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott (direktivet). Kommissionen har vidare yrkat att domstolen ska förordna om att verkningarna av direktivet ska anses vara definitiva.

Kommissionen har gjort gällande att artikel 87.2 FEUF inte är korrekt rättslig grund för direktivet, eftersom direktivet avser att införa ett system för utbyte av information mellan medlemsstaterna, vilket omfattar trafikförseelser, oavsett om de är administrativa eller straffrättsliga. Kommissionen har vidare anfört att bestämmelsen endast avser polissamarbete mellan de organ som är specialiserade på att förebygga, upptäcka och utreda brott. Kommissionen har hävdade att den korrekta rättsliga grunden i stället är artikel 91.1 FEUF eftersom direktivet syftar till att förbättra trafiksäkerheten, vilket är ett av områdena för den gemensamma transportpolitiken och som uttryckligen föreskrivs i punkten c i denna bestämmelse.

Den svenska regeringen har intervenerat till stöd för Europaparlamentet och rådet och anfört följande. Det var korrekt av Europaparlamentet och rådet att anta direktivet med stöd av artikel 87.2 FEUF. Detta eftersom det huvudsakliga syftet med direktivet är att förenkla identifieringen av personer som misstänks för trafiksäkerhetsrelaterade brott genom att inrätta ett effektivt system för utbyte av information i medlemsstaternas fordonsregister. För att möjliggöra ett sådant informationsutbyte krävs ett polissamarbete mellan myndigheter i enlighet med artikel 87.2 FEUF som inte är avhängigt av hur trafikförseelserna klassificeras i

medlemsstaterna (administrativa, straffrättsliga eller en kombination av båda).

Generaladvokatens avgörande av den 24 september 2013: Domstolen föreslås ogilla kommissionens yrkande.

C-365/12 P (UDEUD2012/264) Europeiska kommissionen mot EnBW Energie Baden-Württemberg AG

Genom dom den 22 maj 2012 i mål T-344/08 EnBW Energie Baden-Württemberg AG mot Europeiska kommissionen ogiltigförklarade tribunalen kommissionens beslut att neka EnBW tillgång till handlingar i ett konkurrensärende rörande gasisolerade ställverk. Kommissionen har överklagat tribunalens dom och yrkat att domstolen med upphävande av domen ska ogilla den talan om ogiltighetsförklaring som EnBW väckte i mål T- 344/08. Sverige, som i målet vid tribunalen intervenerade till stöd för EnBW, har i svarsskrivelse yrkat att domstolen ska fastställa tribunalens dom och ogilla kommissionens överklagande.

Sverige har anfört följande. Regeringen ställer sig bakom tribunalens slutsats att kommissionen, med undantag för handlingar som erhållits i samband med inspektioner, var skyldig att göra en konkret och individuell prövning av de i målet aktuella handlingarna. Vidare är regeringen av uppfattningen att även om en allmän presumtionsregel skulle anses tillämplig måste det åligga kommissionen att ex officio pröva huruvida denna presumtion faktiskt var tillämplig i detta fall. Eftersom det endast är kommissionen som har kännedom om innehållet i handlingarna är det självfallet endast den som har en reell möjlighet att göra skadeprövningen. Att lägga åberops- och bevisbördan för denna på sökanden faller på sin egen orimlighet.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 3 oktober 2013: Generaladvokaten föreslår att domstolen delvis ska bifalla överklagandet såvitt avser den andra, den fjärde och den femte grunden, enligt vilka det gjorts en felaktig tolkning av artikel 4.2 och 4.3 i förordning (EG) nr 1049/2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen) beträffande villkoren för tillgång till handlingar i ett förfarande rörande konkurrensbegränsande samverkan och beträffande skyddet för affärsintressen och beslutsförfarandet. Följaktligen föreslås att domstolen ska upphäva tribunalens dom genom vilken tribunalen ogiltigförklarade kommissionens beslut av den 16 juni 2008 att neka tillgång till handlingarna i ärende COMP/F/38.899 – Gasisolerade ställverk samt även ogiltigförklara kommissionens ovannämnda beslut eftersom kommissionen har gjort en uppenbart oriktig bedömning beträffande räckvidden av ansökan om tillgång.

C-417/12 P (UDEUD2012/383) Konungariket Danmark mot Europeiska kommissionen

Danmark har överklagat tribunalens dom i mål T-212/09 i vilken tribunalen ogillade Danmarks yrkande om att helt eller delvis

ogiltigförklara kommissionens beslut den 19 mars 2009 om undantagande från finansiering av vissa utgifter som verkstälts av Danmark inom ramen för EU:s utvecklings- och garantifonder för jordbruket. Danmark har gjort gällande att tribunalen har gjort sig skyldig till en felaktig rättstillämpning bl.a. genom att tillämpa ett beviskrav som avviker från rättspraxis och som dessutom är omöjligt att uppfylla i praktiken. Tribunalen har framhållit att eftersom Danmark inte har åberopat bevisning vad gäller samtliga uttagna arealer har Danmark inte visat att kommissionens slutsatser om bristfälliga kontroller varit felaktiga. Vidare har Danmark gjort gällande att tribunalen har underlåta att pröva om villkoren för att använda finansiella korrigeringar har varit uppfyllda.

Sverige har intervenerat till stöd för Danmark och anfört bl.a. följande. Av domstolens fasta praxis framgår att det åligger en medlemsstat ”att så detaljerat och fullständigt som möjligt bevisa att kontrollerna verkligen har genomförts samt, i förekommande fall, bevisa att kommissionens påståenden är felaktiga”. Enligt regeringen kan man inte av denna formulering utläsa att en medlemsstat ska lägga fram bevisning om samtliga uttagna arealer för att kullkasta kommissionens påstående. Beviskravet är i praktiken omöjligt att uppfylla. I nu aktuellt fall skulle det röra sig om kontroller av mer än 100 000 uttagna arealer för vart och ett av de tre år som omfattas av kommissionens beslut. En finansiell korrigering är endast motiverad om det förelegat en allvarlig brist och denna brist har utsatt fonden för en verklig risk för förlust eller oegentlighet. Av tribunalens dom går det inte att utläsa att den har tagit ställning till om påtalade brister har utsatt fonden för en sådan risk. Eftersom det inte utan en sådan bedömning går att komma fram till om en finansiell korrigering varit motiverad är tribunalens slutsats att en finansiell korrigering bör tillåtas felaktig.

*C-525/12 (UDEUD2013/79) Europeiska kommissionen mot
Förbundsrepubliken Tyskland*

Kommissionen har yrkat att domstolen ska fastställa att Tyskland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (direktivet) och särskilt enligt direktivets artiklar 2.38 och 9 genom att undanta vissa tjänster från tillämpningen av tolkningen av begreppet vattentjänster.

Sverige har intervenerat till stöd för Tyskland och anfört följande. Enligt regeringen talar ordalydelsen och systematiken i direktivet för att definitionen vattentjänster i artikel 2.38 i direktivet omfattar sådana tjänster som kan sammanfattas med begreppen vattenförsörjning och avloppshantering. Kommissionens vida tolkning skulle däremot leda till att det är oklart var gränsen går för vad som ska inbegripas i begreppet vattentjänster. Om alla möjliga former av uttag, uppdämning, lagring, rening och distribution ska omfattas, innebär det i praktiken att det inte längre finns någon skillnad mellan begreppet vattentjänst och begreppet vattenanvändning.

A-1/13 (UDEUD2013/221) Europeiska kommissionen
Begäran om yttrande enligt artikel 218.11 FEUF

Kommissionen har begärt att domstolen ska avge yttrande i frågan om godtagandet av ett tredjelands anslutning till Konventionen om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn (1980 års Haagkonvention) omfattas av unionens exklusiva befogenhet. I sin begäran har kommissionen gjort gällande att godtagande av ett tredjelands anslutning till 1980 års Haagkonvention kan påverka gemensamma regler eller ändra räckvidden för dessa och särskilt hänvisat till vissa bestämmelser i förordning (EG) nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000 (Bryssel IIa-förordningen).

Sverige har anfört följande. Medlemsstaternas godtagande av tredjeländers anslutning till 1980 års Haagkonvention varken påverkar eller ändrar räckvidden av bestämmelserna i Bryssel IIa-förordningen. Således saknar unionen exklusiv befogenhet i fråga om godtagande av tredjeländers anslutning till konventionen. Den svenska regeringen föreslår att kommissionens fråga besvaras nekande.

A-2/13 (UDEUD2013/268) Europeiska kommissionen

Av artikel 6.2 FEU följer att unionen ska ansluta sig till Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Rådet fattade 2010 beslut om att förhandlingar om en anslutning skulle inledas med Europarådet. I april 2013 enades förhandlingarna om ett utkast till avtal om unionens anslutning till Europakonventionen.

Kommissionen har ställt en fråga till EU-domstolen enligt artikel 218.11 FEUF om det tilltänkta avtalet är förenligt med fördragen. I likhet med kommissionen anser regeringen att så är fallet. Avtalsutkastet tillgodoser de krav och villkor som fastställs beträffande avtalets innehåll i fördragen med tillhörande protokoll. Avtalet innebär inte heller att den s.k. autonomi i unionens rättsordning kränks. Regeringen har i det sammanhanget särskilt argumenterat för att fördragets bestämmelser om EU-domstolens behörighet att pröva s.k. restriktiva åtgärder på GUSP-området bör ges en vid tolkning och att i princip alla rättsakter eller beslut som medför rättsverkningar för tredje man bör kunna bli föremål för domstolens prövning. I fördraget anges annars som huvudregel att domstolen inte är behörig med avseende på fördragets bestämmelser på GUSP-området.

C-109/13 (UDEUD2013/176) Europeiska kommissionen mot Republiken Finland

Kommissionen har yrkat att domstolen ska förplikta Finland att betala löpande vite jämlikt artikel 260.3 FEUF från och med den kommande domen på grund av att Finland inte antagit nödvändiga författningar för att genomföra direktiv 2009/72/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG eller i vart

fall inte ha underrättat kommissionen om sådana åtgärder. Finland har bestridit kommissionens talan och bland annat gjort gällande att anmärkningar om åtgärdernas materiella innehåll i förhållande till direktivet inte rymms inom en talan enligt artikel 260.3 FEUF

Skr. 2013/14:115
Bilaga 1

Sverige har intervenerat till stöd för Finland och anslutit sig till dess talan. Sverige har anfört att artikel 260.3 FEUF endast kan användas i fall där en medlemsstat har underlåtit att underrätta kommissionen om nationella bestämmelser som syftar till att genomföra ett direktiv. Kommissionen kan därför inte väcka en talan enligt artikel 260.3 FEUF i fall där en medlemsstat underrättat kommissionen om nationella bestämmelser som genomför ett direktiv men där kommissionen ifrågasätter det materiella genomförandet. I en sådan situation är kommissionen i stället hänvisad till att väcka en talan om felaktigt genomförande av unionsrätten enligt artikel 258 FEUF.

Kommissionen har återkallat sin talan den 19 november 2013.

C-111/13 (UDEUD2013/177) Europeiska kommissionen mot Republiken Finland

Kommissionen har yrkat att domstolen ska förplikta Finland att betala löpande vite jämlikt artikel 260.3 FEUF från och med den kommande domen på grund av att Finland inte antagit nödvändiga författningar för att genomföra direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG eller i vart fall inte ha underrättat kommissionen om sådana åtgärder. Finland har bestridit kommissionens talan och bland annat gjort gällande att anmärkningar om åtgärdernas materiella innehåll i förhållande till direktivet inte rymms inom en talan enligt artikel 260.3 FEUF

Sverige har intervenerat till stöd för Finland och anslutit sig till dess talan. Sverige har anfört att artikel 260.3 FEUF endast kan användas i fall där en medlemsstat har underlåtit att underrätta kommissionen om nationella bestämmelser som syftar till att genomföra ett direktiv. Kommissionen kan därför inte väcka en talan enligt artikel 260.3 FEUF i fall där en medlemsstat underrättat kommissionen om nationella bestämmelser som genomför ett direktiv men där kommissionen ifrågasätter det materiella genomförandet. I en sådan situation är kommissionen i stället hänvisad till att väcka en talan om felaktigt genomförande av unionsrätten enligt artikel 258 FEUF.

Kommissionen har återkallat sin talan den 19 november 2013.

C-146/13 (UDEUD2013/253) Konungariket Spanien mot Europaparlamentet och Europeiska unionens råd

Spanien har yrkat att domstolen ska ogiltigförklara förordning (EU) 1257/2012 om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd (mål C-146/13), Syftet med denna förordning är att genomföra rådets beslut av den 10 mars 2011 om bemyndigande av ett fördjupat samarbete på området skapande av ett enhetligt patentskydd

(2011/167/EU) – ett beslut som redan varit föremål för domstolens prövning (se målen C-274/11 och C-295/11 ovan). Spanien har anfört sju grunder till stöd för sin talan. Den första grunden avser åsidosättande av rättsstatens värderingar genom att den omtvistade förordningen grundar sig på ett bevis utfärdat av Europeiska patentverket, vars rättsakter inte är underkastade domstolskontroll. Den andra grunden avser avsaknad av en unionsrättsakt och, alternativt, avsaknad av rättslig grund för den omtvistade förordningen, genom att den inte föreskriver åtgärder som säkerställer det enhetliga skydd som stadgas i artikel 118 FEUF. Den tredje grunden avser maktmissbruk genom fördjupat samarbete för andra syften än de som föreskrivs i fördragen. Den fjärde grunden avser åsidosättande av artikel 291.2 FEUF eller, alternativt, åsidosättande av rättspraxis efter domen i målet Meroni vid upprättandet av systemet med årsavgifter och fastställandet av årsavgifternas fördelning. Den femte grunden avser åsidosättande av rättspraxis efter domen i målet Meroni, genom att vissa administrativa uppgifter avseende europeiska patent med enhetlig verkan delegerats till Europeiska patentverket. De sjätte och sjunde grunderna avser åsidosättande av principerna om autonomi och enhetlighet vid tillämpningen av unionsrätten, i samband med ordningen för den omtvistade förordningens ikraftträdande.

Sverige har intervenerat till stöd för Europaparlamentet och rådet och anslutit sig till deras talan. Sverige har anfört att Europaparlamentet och rådet inte har åsidosatt rättsstatens värderingar genom att ha antagit en förordning som grundar sig på ett bevis utfärdat av Europeiska patentverket, att valet av rättslig grund för den omtvistade förordningen är korrekt, att Europaparlamentet och rådet inte har missbrukat sina befogenheter, att vare sig artikel 291.2 FEUF eller rättspraxis efter domen i målet Meroni har åsidosatts samt att principerna om autonomi och enhetlighet vid tillämpningen av unionsrätten inte har åsidosatts.

C-147/13 (UDEUD2013/254) Konungariket Spanien mot Europeiska unionens råd

Spanien har yrkat att domstolen ska ogiltigförklara förordning (EU) 1260/2012 om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd när det gäller tillämpliga översättningsarrangemang. Syftet med denna förordning är att genomföra rådets beslut av den 10 mars 2011 om bemyndigande av ett fördjupat samarbete på området skapande av ett enhetligt patentskydd (2011/167/EU) – ett beslut som redan varit föremål för domstolens prövning (se målen C-274/11 och C-295/11 ovan). Spanien har anfört fem grunder till stöd för sin talan. Den första grunden avser åsidosättande av icke-diskrimineringsprincipen vid införande av en ordning som är till nackdel för personer vars språk inte är engelska, franska eller tyska, eftersom ordningen är oproportionerlig mot det eftersträvade målet. Den andra grunden avser åsidosättande av rättspraxis efter domen i målet Meroni, genom att administrationen av ersättningssystemet och offentliggörandet av översättningar delegerats till Europeiska patentverket (EPO). Den tredje grunden avser avsaknad av rättslig grund för artikel 4, såtillvida som den bestämmelsen reglerar översättning i händelse av tvist, vilket inte direkt

berör språkanvändningen enligt artikel 118 andra stycket FEUF. Den fjärde grunden avser åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen. Den femte och sista grunden avser åsidosättande av principen om EU-rättens autonomi, genom att tillämpningen av förordningen gjort avhängig ikraftträdandet av avtalet om en enhetlig patentdomstol.

Skr. 2013/14:115
Bilaga 1

Sverige har intervenerat till stöd för rådet och anslutit sig till rådets talan. Sverige har anfört att icke-diskrimineringsprincipen inte har åsidosatts, att rättspraxis efter domen i målet Meroni inte har åsidosatts, att den angivna rättsliga grunden för den omtvistade förordningen är korrekt, att rättssäkerhetsprincipen inte har åsidosatts samt att inte heller principen om autonomi vid tillämpningen av unionsrätten har åsidosatts.

C-240/13 (UDEUD2013/421) Europeiska kommissionen mot Republiken Estland

Europeiska kommissionen yrkat att domstolen ska förplikta Estland att betala löpande vite fr.om. den kommande domen p.g.a. att Estland inte antagit nödvändiga författningar för att genomföra direktiv 2009/72/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG eller i vart fall inte ha underrättat kommissionen om sådana åtgärder. Estland har bestridit kommissionens talan bl.a. eftersom anmärkningar om att åtgärderna inte skulle vara tillräckliga i materiellt hänseende för att genomföra direktiven inte ryms inom ramen för ett överträdelseförfarande om avsaknad av genomförandeåtgärder. Några ekonomiska sanktioner enligt artikel 260.3 FEUF p.g.a. materiella felaktigheter i genomförandet kan det inte bli fråga om.

Sverige har intervenerat till stöd för Republiken Estland.

C-241/13 (UDEUD2013/422) Europeiska kommissionen mot Republiken Estland

Europeiska kommissionen har yrkat att domstolen ska förplikta Estland att betala löpande vite fr.om. den kommande domen p.g.a. att Estland inte antagit nödvändiga författningar för att genomföra direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG eller i vart fall inte ha underrättat kommissionen om sådana åtgärder. Estland har bestridit kommissionens talan bl.a. eftersom anmärkningar om att åtgärderna inte skulle vara tillräckliga i materiellt hänseende för att genomföra direktiven inte ryms inom ramen för ett överträdelseförfarande om avsaknad av genomförandeåtgärder. Några ekonomiska sanktioner enligt artikel 260.3 FEUF p.g.a. materiella felaktigheter i genomförandet kan det inte bli fråga om.

Sverige har intervenerat till stöd för Republiken Estland.

Kommissionen har yrkat att domstolen ska fastställa att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 260.1 FEUF eftersom Sverige inte vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa domstolens dom i mål C-607/10, förplikta Sverige att betala ett vite om 14 912 euro per dag, för var dag som nödvändiga åtgärder inte vidtas för att följa domen, från och med den dag då dom i detta mål meddelas till den dag då domen i mål C-607/10 följs och förplikta Sverige att utge ett standardbelopp om 4 893 euro per dag, för var dag som nödvändiga åtgärder inte vidtas för att följa domen, från och med den dag då domen i mål C-607/10 meddelades till dess dom meddelas i detta mål, eller den dag som nödvändiga åtgärder vidtas för att följa nämnda dom i mål C-607/10, om denna inträffar tidigare.

Regeringen har bestritt kommissionens yrkande om att domstolen ska fastställa att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 260.1 FEUF eftersom Sverige inte vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa domstolens dom i mål C-607/10. Om domstolen finner att Sverige underlåtit att efterkomma domen, har regeringen bestritt yrkandet om att Sverige ska förpliktas att betala ekonomiska sanktioner. Under alla förhållanden har regeringen bestritt att Sverige ska förpliktas att betala både ett vite och ett standardbelopp. Regeringen har även bestritt storleken av beloppen på de av kommissionen yrkade ekonomiska sanktionerna och begärt att domstolen, för det fall den anser att Sverige ska förpliktas att betala någon ekonomisk sanktion, ska bestämma denna till det lägre belopp som domstolen med hänsyn till omständigheterna i målet anser vara skäligt.

Till stöd för denna inställning har i huvudsak anförts följande. Vid utgången av den frist som angavs i den formella underrättelsen i det skriftliga förfarandet var tillståndsfrågan löst för 27 av de 29 anläggningar som omfattades av domen i mål C-607/10. Tillstånd i enlighet med kraven i direktiv 2008/1/EG om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar (IPPC-direktivet) för de två återstående anläggningarna var vid denna tidpunkt föremål för domstolsprövning sedan februari respektive juli 2011. Regeringen saknar helt möjlighet att påverka dessa tillståndsprocesser och det finns följaktligen inte några ytterligare åtgärder som regeringen kan vidta för att följa domen. Mot denna bakgrund gör regeringen i första hand gällande att den vidtagit de åtgärder som krävs för att följa domstolens dom i mål C-607/10 vid utgången av den frist som angavs i den formella underrättelsen. Kommissionens talan ska således ogillas i sin helhet. I vart fall föreligger mot bakgrund av anförda omständigheter inte skäl att förplikta Sverige att betala någon ekonomisk sanktion och det framstår som oproportionerligt att utdöma både ett vite och ett standardbelopp. Kommissionen har inte tagit tillräcklig hänsyn till att det fördragsbrott som fastställdes genom domen i mål C-607/10 var av mycket begränsad omfattning, 29 av 1 035 anläggningar, och att Sverige, vid referenstidpunkten för nu aktuellt förfarande, hade följt domen

Sk. 2013/14:115
Bilaga 1

beträffande 27 av dessa 29 anläggningar, vilket ska beaktas i förmildrande riktning. Kommissionen har inte förmått styrka att den påstådda överträdelsen har haft de följder för enskilda och allmänna intressen som har gjorts gällande. Tvärtom framgår det av verksamheternas miljörapporter att de har medfört mycket begränsad miljöpåverkan. Den omständigheten att kommissionen har inlett överträdelse-förfaranden mot 14 andra medlemsstater för bristande genomförande av IPPC-direktivet illustrerar svårigheterna kring att säkerställa att IPPC-direktivets krav uppnås i alla avseenden, något som bör beaktas i förmildrande riktning om domstolen skulle välja att ådöma Sverige ekonomiska sanktioner. I den mån domstolens skulle finna anledning att ålägga Sverige någon ekonomisk sanktion, föreligger skäl att sätta ned av kommissionen yrkade belopp.

C-409/13 (UDEUD2013/371) Europeiska unionens råd mot Europeiska kommissionen

Rådet har yrkat att domstolen ska ogiltigförklara kommissionens beslut den 8 maj 2013, genom vilket kommissionen drog tillbaka sitt förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om allmänna bestämmelser för makrofinansiering till tredjeländer. Till stöd för sin talan har rådet bl.a. gjort gällande att kommissionen har åsidosatt principen om tilldelade befogenheter och lojalt samarbete i artikel 13.2 FEU.

Sverige har ansökt om intervention till stöd för rådet.

C-425/13 (UDEUD2013/348) Europeiska kommissionen mot Europeiska unionens råd

Kommissionen har yrkat att domstolen, helt eller delvis, ska ogiltigförklara ett beslut från rådet om att bemyndiga kommissionen att inleda förhandlingar om sammankoppling av EU:s system för handel med utsläppsätter med ett system för handel med utsläppsätter i Australien.

Sverige har ansökt om intervention till stöd för rådet.

T-496/11 (UDEUD2013/41) Förenade kungariket mot Europeiska centralbanken

Förenade kungariket har yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara Europeiska centralbankens ”Eurosystem Oversight Policy Framework” av den 5 juli 2011, i den del som det där föreskrivs en lokaliseringspolitik som ska tillämpas på clearingsystem för centrala motparter (CCP) i medlemsstater som inte är euroländer.

Sverige har ansökt om intervention till stöd för Förenade kungariket (se även mål T-45/12 och T-93/13).

T-45/12 (UDEUD2013/42) Förenade kungariket mot Europeiska centralbanken

Förenade kungariket har yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara Europeiska centralbankens Statements of Standards, offentliggjort den 18

november 2011, i den mån det fastställer en etableringspolitik som ska tillämpas på centrala motparters clearingsystem.

Sverige har ansökt om intervention till stöd för Förenade kungariket (se även mål T-496/11 och T-93/13).

T-188/12 (UDEUD2012/253) Patrick Breyer mot Europeiska kommissionen

Patrick Breyer har yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara kommissionens beslut att inte ge honom tillgång till Österrikes inlagor i mål C-189/09 vilka överlämnats till kommissionen av domstolen.

Sverige har intervenerat till stöd för Patrick Breyer och anfört följande. Kommissionen har vid sin tolkning av förordning (EG) nr 1049/2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen) i ljuset av artikel 15 FEUF felaktigt kommit till slutsatsen att öppenhetsförordningen inte är tillämplig. Det är i och för sig riktigt att domstolen enligt artikel 15.3 fjärde stycket FEUF endast omfattas av skyldigheten att ge tillgång till handlingar när den utövar sina administrativa funktioner. Detta betyder att om en begäran om tillgång till handlingar som rör domstolens dömande verksamhet skulle ställas till domstolen skulle öppenhetsförordningen inte vara tillämplig. Den nu aktuella situationen är emellertid helt annorlunda då sökandens begäran avser handlingar som kommissionen mottagit från domstolen i egenskap av part i ett mål vid denna. Eftersom handlingarna finns hos kommissionen och har ett klart samband med åtgärder som omfattas av kommissionens ansvarsområde omfattas de enligt artikel 2.3 i öppenhetsförordningen av förordningens tillämpningsområde.

T-306/12 (UDEUD2012/313) Spirlea mot Europeiska kommissionen

Spirlea har yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara kommissionens beslut att inte ge tillgång till två handlingar inom ramen för ett ärende i EU-piloten mot Tyskland.

Sverige har ansökt om intervention till stöd för Spirlea och argumenterat mot att handlingar inom ramen för EU-pilotförfarandet ska anses omfattas av en allmän presumtionsregel om sekretess och för att förordning (EG) nr 1049/2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen) kräver en konkret skadeprövning i varje enskilt fall.

T-402/12 (UDEUD2012/372) Schlyter mot Europeiska kommissionen

Schlyter har yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara kommissionens beslut att inte ge honom tillgång till ett utlåtande som kommissionen har lämnat rörande ett utkast till föreskrifter som Frankrike har anmält enligt det s.k. 98/34-förfarandet, enligt vilket förfarande medlemsstaterna är skyldiga att anmäla alla utkast till tekniska föreskrifter i fråga om produkter och informationstjänster innan de får antas i den nationella lagstiftningen.

Sverige har ansökt om intervention till stöd för Schlyter och anført följande. 98/34-förfarandet omfattar förslag till nya föreskrifter och påminner delvis om det svenska remissförfarandet. Utgångspunkten bör vara att handlingar i detta förfarande är offentliga, med hänvisning till tydliga paralleller med Turco- domen som handlade om ett lagstiftningsärende på unionsnivå. Samma demokratiaspekter som var avgörande för domstolen i det målet talar för en generös inställning till offentlighet i fråga om nationella lagstiftningsprojekt och kommissionens eventuella synpunkter på sådana. Om det ska tillämpas en presumtion bör den alltså vara för offentlighet och inte tvärtom. I vart fall bör en konkret skadeprovning göras i varje enskilt fall och allmänintresset av ett utlämnande bör tillmätas stor vikt med hänsyn till att det rör sig om lagstiftning. I vart fall måste ett delvis utlämnande övervägas.

T-93/13 (UDEUD2013/170) Förenade kungariket mot Europeiska centralbanken

Förenade kungariket har yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara dels Europeiska centralbankens (ECB) beslut den 11 december 2012 om ändring av beslut ECB/2007/7 om villkoren för TARGET2-ECB i den del som beslutet föreskriver, godkänner eller genom hänvisning införlivar en lokaliseringpolicy för centrala motparter (CCP) och/eller i den del det hindrar ECB från att tillhandahålla centralbankspengar i euro till CCP:er verksamma i medlemsstater utanför eurozonen, dels ECB:s riktlinje den 5 december 2012 om ett transeuropeiskt automatiserat system för bruttoavveckling av betalningar i realtid (TARGET2) i den del som riktlinjen föreskriver, godkänner eller genom hänvisning införlivar en lokaliseringpolicy för CCP:er och/eller hindrar centralbanker inom eurozonen från att tillhandahålla centralbankspengar i euro till CCP:er verksamma i medlemsstater utanför eurozonen.

Förenade kungariket har gjort gällande att ECB saknade behörighet att anta de överklagade akterna, att de överklagade akterna strider mot bestämmelser i FEUF vad gäller etableringsfrihet, fri rörlighet för tjänster och/eller kapital samt mot EU:s konkurrensrätt. Vidare anser Förenade kungariket att de överklagade akterna utgör en direkt eller indirekt diskriminering på grund av nationalitet samt att de överklagade akterna och/eller lokaliseringspolicyn strider mot bestämmelserna i förordning (EU) nr 648/2012 om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister (EMIR) och bestämmelserna i det internationella handelsavtalet General Agreement on Trade in Services (GATS). Slutligen har Förenade konungariket anført att den rättfärdigande grund som ECB har åberopat till stöd för lokaliseringspolicyn inte är förenlig med proportionalitetsprincipen.

Sverige har intervenerat till stöd för Förenade kungariket och anført följande. I likhet med den brittiska regeringen ifrågasätter den svenska regeringen att de överklagade akterna i nu relevanta delar är förenliga med EMIR och med grundläggande bestämmelser i fördragen som till exempel etableringsfriheten och/eller den fria rörligheten för tjänster eller kapital alternativt förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet.

Den svenska regeringen delar också den brittiska regeringens uppfattning att ett krav på att CCP:er som bedriver clearing i euro överstigande vissa tröskelvärden ska vara etablerade i eurozonen inte är proportionerligt i förhållande till det av ECB angivna ändamålet (se även mål T-496/11 och T-45/12).

T-115/13 (UDEUD2013/178) Dennekamp mot Europaparlamentet

Den holländske journalisten Dennekamp har hos Europaparlamentet begärt att få tillgång till handlingar som visar vilka av dess ledamöter som är anslutna till tilläggs pensionssystemet. Europaparlamentet har avslagit hans begäran med motiveringen att Dennekamp inte på det sätt som krävs enligt personuppgiftsförordningen har visat att det är nödvändigt att personuppgifterna överförs samt att de berörda ledamöternas intressen överväger de eventuella behoven av en sådan överföring. Dennekamp har överklagat beslutet.

Sverige har intervenerat till stöd för Dennekamp och anfört följande. I situationer där både förordning (EG) nr 45/2001 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter (personuppgiftsförordningen) och förordning (EG) nr 1049/2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen) är tillämpliga ska en sammantagen bedömning göras som innebär en rimlig avvägning mellan de olika syften och rättigheter som förordningarna återspeglar. Dennekamp har lämnat en uttrycklig och legitim motivering som visar varför en överföring p.g.a. allmänintresse är nödvändig. Uppgifter om anslutning till tilläggs pensionssystemet tillhör parlamentsledamöternas offentliga sfär och är inte av integritetskänsligt slag. Det saknas därför skäl att anta att de berörda ledamöternas legitima intressen skulle kunna skadas genom en överföring. De handlingarna som Dennekamp begärt tillgång till kan därför lämnas ut.

T-303/13 (UDEUD2013/298) Miettinen mot Europeiska unionens råd

Den finske forskaren Samuli Miettinen har yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara rådets beslut den 21 mars 2013 att inte ge fullständig tillgång till handling nr 15309/12, bestående av ett yttrande från rådets rättstjänst över ett av Europeiska kommissionen framlagt förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om bekämpning genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägerier som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen.

Sverige har ansökt om intervention till stöd för Miettinen.

T-395/13 (UDEUD2013/359) Miettinen mot Europeiska unionens råd

Den finske forskaren Samuli Miettinen har yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara dels rådets beslut den 21 maj 2013 att inte ge fullständig tillgång till handling nr 12979/12, bestående av ett yttrande från rådets rättstjänst över två av Europeiska kommissionen framlagda lagstiftnings-

förslag om insiderhandel och marknadsmissbruk, dels rådets beslut den 23 juli 2013 att på nytt neka honom tillgång till handlingen.

Skr. 2013/14:115
Bilaga 1

Sverige har ansökt om intervention till stöd för Mietinen.

T-429/13 (UDEUD2013/432) Bayer CropScience mot Europeiska kommissionen och T-451/13 (UDEUD2013/433) Syngenta Crop Protection m.fl. mot Europeiska kommissionen

Bayer CropScience och Syngenta Crop Protection m.fl. har yrkat att tribunalen ska ogiltigförklara kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 485/2013 om ändring av genomförandeförordning (EU) nr 540/2011 vad gäller villkoren för godkännande av de verksamma ämnena klotianidin, tiametoxam och imidakloprid samt om förbud mot användning och försäljning av utsäde som behandlats med växtskyddsmedel innehållande dessa verksamma ämnen.

Sverige har ansökt om intervention till stöd för kommissionen.

3.2 Mål om förhandsavgörande

*C-222/12 (UDEUD2012/189) A. Karuse mot Politsei- ja Piirivalveamet (Lõuna Politseipre-fektuur)
Begäran från Tartu Ringkonnakohus, Estland*

Målet handlar om hur en undantagsbestämmelse från skyldigheten att använda färdskrivare ska tolkas. Den nationella domstolens fråga: Om uttrycket ”i samband med ... underhåll ... av vägar”, vilket används vid definitionen av undantaget i artikel 13.1 h i förordning (EG) nr 561/2006 om harmonisering av viss sociallagstiftning på vägtransportområdet (förordningen), ska tolkas så, att det omfattar en tippbil, med en högsta tillåtna vikt på 25,5 ton, som på en allmän landsväg transporterar grus från ett grustag till en ort där förbättrings- och underhållsarbeten av en väg genomförs.

Sverige har anfört följande. Enligt regeringens uppfattning kan tolkningsfrågan endast besvaras med beaktande av samtliga relevanta omständigheter i det enskilda fallet. Vid sin bedömning saknar domstolen möjlighet att beakta omständigheter som skulle innebära att ytterligare rekvisit för undantagets tillämplighet än de som uttryckligen framgår av artikel 13.1. h i förordningen ställs upp. Den nationella domstolens fråga bör besvaras jakande under förutsättning att tippbilen använts på det sätt som gjorts gällande i målet.

Den nationella domstolens fråga: Domstolen vill för det första få reda på om artikel 2.2 c) i direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier (rörlighetsdirektivet) kan tolkas på så sätt att en medlemsstat, under vissa omständigheter, får kräva att en släkting i rakt nedstigande led som är 21 år eller äldre – för att anses vara beroende för sin försörjning och därmed falla in under definitionen av familjemedlem enligt artikel 2.2 c) rörlighetsdirektivet – ska ha försökt att få ett arbete, få hjälp för sin försörjning från ursprungslandets myndigheter och/eller på annat sätt klara sin försörjning men att detta inte har varit möjligt. För det andra vill den nationella domstolen få svar på vilken betydelse det har vid tolkningen av rekvisitet ”är beroende för sin försörjning” i artikel 2.2 c) i rörlighetsdirektivet att en släkting, på grund av personliga omständigheter såsom ålder, utbildning och hälsa, bedöms ha goda förutsättningar för att få ett arbete och dessutom har för avsikt att börja arbeta i medlemsstaten, vilket skulle innebära att förutsättningarna för att anses som sådan anhörig som är beroende för sin försörjning enligt bestämmelsen inte längre föreligger.

Sverige har anfört följande. Rekvisitet ”beroende för sin försörjning” i artikel 2.2 c) i rörlighetsdirektivet ska tolkas så att en medlemsstat, i vart fall under vissa omständigheter, får kräva att den som påstår sig vara en beroende familjemedlem ska ha försökt få ett arbete, hjälp för sin försörjning från ursprungslandets myndigheter och/eller på annat sätt klara sin försörjning men att detta inte har varit möjligt. Domstolens praxis, särskilt mål C-1/05 Jia, ger utrymme för en sådan tolkning av artikel 2.2 c). Dessutom talar syftet med bestämmelsen i artikel 2.2 c) och dess effektiva tillämpning för den tolkning som regeringen förespråkar. En annan tolkning skulle riskera att göra kravet på beroende verkningslöst. Slutligen anser regeringen att det inte är relevant för tolkningen av rekvisitet ”beroende för sin försörjning” i artikel 2.2 c) i rörlighetsdirektivet huruvida den sökande bedöms ha goda förutsättningar och/eller avsikt att i framtiden börja arbeta i medlemsstaten. Denna uppfattning vinner stöd av såväl bestämmelsens ordalydelse som av domstolens praxis.

Generaladvokatens förslag till avgörande den 6 november 2013: Enligt generaladvokaten ska artikel 2.2 c) tolkas så att en familjemedlem ska anses beroende för sin försörjning om vederbörande – oavsett skälet härtill – inte kan tillgodose sina grundläggande behov i ursprungslandet och faktiskt befinner sig i ett sådant beroendeförhållande att det materiella biståndet som ges av unionsmedborgaren är nödvändigt för att familjemedlemmen ska klara sin försörjning. Enligt generaladvokaten kan ett sådant faktiskt beroendeförhållande styrkas med varje bevismedel och det åligger under alla omständigheter myndigheterna i den mottagande medlemsstaten att säkerställa den ändamålsenliga verkan av de rättigheter som medlemmarna i kärnfamiljen indirekt tillerkänns

genom att inte ställa alltför höga krav angående bevisningen på sökandena.

Skr. 2013/14:115
Bilaga 1

Att en sökande har uttryckt en avsikt att arbeta i den mottagande medlemsstaten eller att vid tidpunkten för ingivande av ansökan av myndigheterna i den staten anses som en person med goda förutsättningar att få ett arbete, får enligt generaladvokaten inte utgöra hinder för att han eller hon anses som ”beroende för sin försörjning” om det i övrigt framgår att sökanden i sitt ursprungsland befinner sig i ett faktiskt beroendeförhållande till den unionsmedborgare som han eller hon vill ansluta sig till.

C-466/12 (UDEUD2012/335) Nils Svensson m.fl. mot Retriever Sverige AB

Begäran från Svea hovrätt, Sverige

Den nationella domstolens frågor: Om någon annan än innehavaren av upphovsrätten till ett visst verk tillhandahåller en länk till verket på sin webbsida, är det då fråga om överföring till allmänheten av verket på sådant sätt som avses i artikel 3.1 i direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället? Är det möjligt för en medlemsstat att föreskriva ett mer omfattande skydd för upphovsmannens ensamrätt genom att låta överföring till allmänheten omfatta fler förfoganden än vad som följer av artikel 3.1 i direktivet?

C-474/12 (UDEUD2012/341) Schiebel Aircraft GmbH mot Bundesminister für Wirtschaft, Familie und Jugend

Begäran från Verwaltungsgerichtshof, Österrike

Den nationella domstolens fråga: Utgör unionsrätten, särskilt artiklarna 18, 45 och 49 jämförda med artikel 346.1 b FEUF, hinder för en nationell bestämmelse, enligt vilken ledamöterna i de organ som företräder ett bolag eller de delägare som har rätt att leda och företräda näringsidkande bolag som avser att bedriva handel med militära vapen och militär ammunition samt förmedla köp och försäljning av militära vapen och militär ammunition, måste vara österrikiska medborgare och det inte är tillräckligt att vara medborgare i en annan EES-medlemsstat?

Sverige har anfört följande. En medlemsstat bör med stöd av artikel 346.1 b FEUF i vissa situationer kunna ställa krav på att en eller flera ledamöter i bolagets styrelse och/eller den verkställande direktören i bolag som är verksamma inom handel med militära vapen och militär ammunition ska vara medborgare i den aktuella staten om detta är nödvändigt för att säkerställa medlemsstatens väsentliga säkerhetsintressen.

C-573/12 (UDEUD2013/13) Ålands Vindkraft AB mot Energimyndigheten

Begäran från Förvaltningsrätten i Linköping, Sverige

I samband med Förvaltningsrätten i Linköpings prövning har fråga uppkommit om en begränsning som innebär att elcertifikat endast kan

tilldelas producenter vars elproduktion är belägen i Sverige är förenlig dels med direktiv 2009/28/EG om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (förnybartdirektivet) dels med fördragets bestämmelse om fri rörlighet för varor i artikel 34 FEUF.

Sverige har anfört följande. Enligt den svenska regeringen tillåter förnybartdirektivet sådana nationella stödsystem som innebär att bidrag endast beviljas för energi från förnybara energikällor som produceras på en medlemsstats eget territorium. Vidare utgör elcertifikatssystemet inte en kvantitativ importrestriktion eller en åtgärd med motsvarande verkan. Det svenska stödsystemet innebär inte någon koppling mellan handeln med el och handeln med elcertifikat. Systemet innebär därmed inte någon inköpsskyldighet av el producerad av svenska förnybara energikällor. Således kan el handlas över gränserna och det gäller även el från förnybara källor i andra medlemsstater. Det svenska elcertifikatssystemet hindrar därför inte den gränsöverskridande handeln med el. För det fall det svenska elcertifikatssystemet ändå skulle anses innebära en begränsning av den fria rörligheten för varor enligt artikel 34 FEUF, är detta befogat med hänsyn till skyddet för miljön eftersom systemet främjar användningen av förnybara energikällor och bidrar till att minska utsläppen av växthusgaser. Domstolen har redan konstaterat i mål C-379/98 PreussenElektra att utsläppen av växthusgaser är en av huvudorsakerna till klimatförändringarna som unionen och dess medlemsstater har föresatt sig att motverka.

*C-7/13 (UDEUD2013/40) Skandia America Corporation USA (svensk filial) mot Skatteverket
Begäran från Förvaltningsrätten i Stockholm, Sverige*

Den nationella domstolens fråga: Om, enligt direktiv 2006/112 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (mervärdesskattedirektivet), tillhandahållanden av externt förvärvade tjänster från ett företags huvudetablering i tredje land till dess filial i en medlemsstat, med en allokering av kostnaderna för förvärven till filialen, utgör beskattningsbara transaktioner, om filialen ingår i en mervärdesskattegrupp i medlemsstaten? Och om svaret på denna fråga är jakande, huruvida huvudetableringen i tredje land är att betrakta som en beskattningsbar person som inte är etablerad i medlemsstaten enligt artikel 196 i mervärdesskattedirektivet, med följd att förvärvaren ska beskattas för transaktionerna?

*C-83/13 (UDEUD2013/103) Fonnship A/S mot Svenska Transportarbetarförbundet et v.v. samt Fonnship A/S mot Facket för Service och Kommunikation
Begäran från Arbetsdomstolen, Sverige*

Den nationella domstolens fråga: Är regleringen i EES-avtalet om fri rörlighet för tjänster, sjötransporttjänster – vilken reglering har sin motsvarighet i EG-fördraget – tillämplig för ett bolag med säte i en EFTA-stat såvitt avser dess verksamhet i form av transporttjänster till en EG-medlemsstat eller en EFTA-stat med ett fartyg som är registrerat, flaggat, i ett tredje land utanför EG/EES-området?

Sverige har anfört följande. Regeringen ifrågasätter att förordning (EEG) nr 4055/86 om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet mellan medlemsstater samt mellan medlemsstater och tredje land skulle vara tillämplig när ett bolag med säte i en EU- eller EES-stat har flaggat ut ett fartyg till ett tredjeland i en situation då besättningen endast består av tredjelandsmedborgare och då rättsförhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare regleras av lagstiftningen i tredjeland.

*C-256/13 och C-264/13 (UDEUD2013/209) Provincie Antwerpen mot Belgacom NV van publiek recht och Mobistar NV
Begäran från Hof van beroep te Antwerpen, Belgien*

Den nationella domstolens fråga: Utgör artiklarna 6 och 13 i direktiv 2002/20/EG om auktorisation för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (auktorisationsdirektivet) hinder mot att beskatta den ekonomiska verksamhet som telekomoperatörerna bedriver på territoriet via de på allmän eller privat mark belägna GSM-master, GSM-pyloner eller GSM-antennor som används för denna verksamhet?

Sverige har anfört följande. Den nationella domstolens fråga bör besvaras nekande eftersom den aktuella beskattningen av företags driftställen inte utgör någon avgift i den mening som avses i artikel 13 i auktorisationsdirektivet och nämnda artikel inte heller reglerar medlemsstaternas beskattningsrätt.

*C-279/13 (UDEUD2013/214) C More Entertainment mot Linus Sandberg
Begäran från Högsta domstolen, Sverige*

Den nationella domstolens frågor: Omfattar begreppet överföring till allmänheten, i den mening som avses i artikel 3.1 i direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (infosocdirektivet), åtgärden att på en webbsida som är tillgänglig för envar tillhandahålla en klickbar länk till ett verk som sänds ut av den som innehar upphovsrätten till verket. Har det någon betydelse för bedömningen av denna fråga på vilket sätt länkningen görs? Spelar det någon roll om tillgängligheten till det verk vartill länkningen sker är på något sätt begränsad? Får medlemsstaterna föreskriva en mer omfattande ensamrätt för upphovsmannen genom att låta överföring till allmänheten omfatta fler förfoganden än de som anges i artikel 3.1 i infosocdirektivet? Får medlemsstaterna föreskriva en mer omfattande ensamrätt för rättighetshavaren genom att låta överföring till allmänheten omfatta fler förfoganden än de som anges i artikel 3.2 i infosocdirektivet?

*C-307/13 (UDEUD2013/233) Brottmålet mot Lars Ivansson m.fl.
Begäran från Helsingborgs tingsrätt, Sverige*

Den nationella domstolens fråga: Om 1) den förkortning av genomförandetiden från den 1 maj 2003 till den 15 april 2003 som förekom vid införandet av 9 § djurskyddsförordningen medfört en

skyldighet för Sverige att anmäla författningsförslaget på nytt i enlighet med artikel 8.1 tredje stycket i direktiv 98/34/EG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster och 2) om svaret på den första frågan innebär att ny anmälan skulle ha gjorts, vilka rättsverkningar har den omständigheten att så inte har skett?

Sverige har anfört följande. Inledningsvis kan det finnas anledning att överväga om regeln om förnyad anmälan överhuvudtaget är tillämplig i förevarande fall. Anledningen till detta är att genomförandetiden endast synes ha förkortats i förhållande till den tidsplanering som regeringen meddelat den svenska myndigheten Kommerskollegium, och inte kommissionen under informationsförfarandet. Om regeln trots det sagda är tillämplig ska den endast anses avse fall i vilka genomförandetiden i väsentlig grad har förkortats. Vid denna bedömning blir svaret på den nationella domstolens första fråga nekande och regeringen saknar därför anledning att ta ställning till den nationella domstolens andra fråga.

*C-329/13 (UDEUD2013/238) Ferdinand Stefan mot Bundesminister für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft
Begäran från Unabhängiger Verwaltungssenat, Österrike*

Den nationella domstolens frågor: Är alla delar i direktiv 2003/4/EG av den 28 januari 2003 om allmänhetens tillgång till miljöinformation och om upphävande av rådets direktiv 90/313/EEG (miljöinformationsdirektivet), giltiga, särskilt mot bakgrund av bestämmelserna i artikel 47 andra stycket i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan). I vilken mån och under vilka förutsättningar är bestämmelserna i direktivet förenliga med bestämmelserna i stadgan och bestämmelserna i artikel 6 FEU?

Sverige har anfört följande. Artikel 47 andra stycket i stadgan, tar inte sikte på allmänhetens rätt till tillgång till handlingar hos offentliga myndigheter. Det går därför inte att i denna artikel utläsa någon skyldighet för nationella myndigheter att sekretessbelägga information som rör en pågående domstolsprocess. En sådan tolkning torde sakna stöd i Europadomstolens rättspraxis och skulle dessutom strida mot vissa medlemsstaters konstitutionella ordningar. Det finns därför ingenting i artikel 47 andra stycket i stadgan som hindrar att den information som delges en enskild person inom ramen för en domstolsprocess också offentliggörs eller på begäran lämnas ut till andra än den enskilda personen som är föremål för domstolsprocessen. Här står det i stället medlemsstaterna fritt att, utifrån sina rättsliga traditioner och politiska ställningstaganden, med beaktande av övriga bestämmelser i stadgan och Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen), avgöra i vilken mån information ska vara tillgänglig för allmänheten. Ett ogiltigförklarande av direktivet skulle omkullkasta hela det EU-rättsliga system som inrättats när det gäller tillgång till miljöinformation liksom även det arbete som EU bedriver för att förbättra genomförandet av miljörätten i syfte att skydda miljön.

Den nationella domstolens frågor: Ska den femte strecksatsen i artikel 12 i direktiv 97/67/EG om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna (direktivet) endast tillämpas på tillfälliga rabatter och mängdrelaterade rabatter i stället bedömas enligt den fjärde strecksatsen i samma bestämmelse? Om denna fråga besvaras nekande; innebär det ett åsidosättande av principen om icke-diskriminering i femte strecksatsen i artikel 12 att den mängdrelaterade rabatt som förmedlaren beviljas inte är lika stor som den rabatt som beviljas en avsändare som avlämnar samma antal försändelser, utan i stället motsvarar summan av de rabatter som beviljas samtliga avsändare på grundval av antalet försändelser från var och en av dessa?

Sverige har anfört följande. Enligt den svenska regeringens uppfattning är den mängdrabatt som är aktuell i målet en sådan specialavgift som omfattas av och därmed ska bedömas enligt femte strecksatsen i artikel 12 i direktivet. Vidare anser regeringen att principen om icke-diskriminering i denna bestämmelse åsidosätts om den mängdrelaterade rabatten som förmedlaren beviljas inte är lika stor som den rabatt som beviljas en avsändare som avlämnar samma volym försändelser.

C-364/13 (UDEUD2013/263) International Stem Cell Corporation mot Comptroller General of Patents
Begäran från the High Court of Justice, Chancery Division, Patents Court, Förenade kungariket

Den nationella domstolens fråga: Om obefruktade mänskliga ägg, vilkas delning och vidareutveckling har stimulerats genom partenogenes, och vilka, i motsats till befruktade ägg, innehåller endast pluripotenta celler och inte kan utvecklas till människor, omfattas av uttrycket ”mänskliga embryon” i artikel 6.2 c) i direktiv 98/44/EG om rättsligt skydd för biotekniska uppfinningar (bioteknikdirektivet)?

Sverige har anfört följande. Under den förutsättning som är ett ostridigt faktum i den nationella domstolen – dvs. att utvecklingen av partenogenetiskt aktiverade äggceller inte kan leda till en människa – är denna typ av äggceller inte av ett sådant slag att de ska anses kunna utlösa utvecklingen av en människa. Sådana partenogenetiskt aktiverade äggceller som avses i detta mål omfattas därför inte av begreppet ”mänskliga embryon” i bioteknikdirektivets mening. Vid nu redogjorda förhållanden är obefruktade mänskliga ägg, vilkas delning och vidareutveckling har stimulerats genom partenogenes, och som innehåller endast pluripotenta celler och inte kan utvecklas till människor, således inte undantagna patenterbarhet på grund av artikel 6.2 c) i bioteknikdirektivet.

Den nationella domstolens frågor: I samband med den nationella domstolens prövning har fråga uppkommit om den kan underlåta att tillämpa artikel 84 i den polska lagen om arbete, det vill säga om finsk lagstiftning är tillämplig framför polsk lagstiftning såvitt gäller arbetstagares möjlighet att överlåta anspråk på lön och andra anställningsförmåner till sin fackförening för att göra gällande anspråken vid domstol samt fackföreningens rätt att väcka en sådan talan. Den finska domstolen önskar också få reda på vilka ersättningar liksom förmåner i form av logi och matkuponger som omfattas av begreppet minimilön enligt artikel 3.1 c i direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster (direktivet) och om detta även omfattar frågan om lönegruppsindelning.

Sverige har anfört följande. Artiklarna 3, 5.2 och 6 i direktivet, jämförda med artiklarna 9.2, 14.2 och 23 i förordning (EG) nr 593/2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I-förordningen) ska tolkas på så sätt att det är värdeledsstatens bestämmelser som ska tillämpas i ett fall som det förevarande ifråga om arbetstagarnas möjlighet att överföra sina förfallna lönefordringar till sin fackförening för indrivning. Även beträffande frågan om fackföreningens rätt att väcka en sådan talan ska värdeledsstatens bestämmelser tillämpas. Enligt regeringen ska artikel 3.1 c i direktivet tolkas så att begreppet minimilön kan omfatta grundtimlön efter lönegrupp, ackordgarantilön, semesterlön, fast dagtraktamente och ersättning för den dagliga resan till arbetet samt att artikel 3 ska tolkas på så sätt att indelningen i lönegrupper omfattas av de rekvisit som värdeledsstaten kan fastställa för bestämmandet av minimilönen. Artikel 3 ska vidare tolkas så att begreppet minimilön inte omfattar ersättning för kostnader för logi och matkuponger, under förutsättning att arbetstagarnas rätt till ersättning för dessa kostnader inte undermineras.

Den nationella domstolens frågor: Ska artikel 4.1 i direktiv 2008/104/EG om arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag (direktivet) tolkas så, att nationella myndigheter inklusive domstolar har en fortgående skyldighet att, med de medel som står till deras förfogande, säkerställa att inga nationella bestämmelser eller kollektivavtal som strider mot en bestämmelse i direktivet är i kraft eller tillämpas? Ska artikel 4.1 i direktivet tolkas så, att den utgör hinder för en nationell bestämmelse enligt vilken arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag endast får anlitas i särskilt angivna fall, till exempel för att hantera arbetstoppar eller för arbetsuppgifter som inte kan utföras av ett företags egen personal? Om ett företag under en längre tid anlitar arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag och dessa arbetar inom ramen för nämnda företags sedvanliga verksamhet, vid sidan av företagets egen personal, kan detta anses utgöra otillåtet anlitage av arbetstagare från

bemanningsföretag? För det fall den nationella bestämmelsen bedöms strida mot direktivet, vilka medel står då till domstolens förfogande för att uppnå direktivets mål när fråga är om ett kollektivavtal som är bindande för de privaträttsliga subjekt som är parter?

Skr. 2013/14:115
Bilaga 1

*C-565/13 (UDEUD2013/411) Brottmålet mot Ove Ahlström m.fl.
Begäran från Hovrätten för västra Sverige, Sverige*

Den nationella domstolens fråga: Om artikel 6.1 i avtalet om fiskepartnerskap mellan Europeiska gemenskapen och Konungariket Marocko är exklusiv i den meningen att den utesluter gemenskapsfartyg från att få bedriva fiske eller hyras ut till marockanska företag för fiske i marockanska fiskezoner, med stöd av licenser som utfärdats uteslutande av behöriga marockanska myndigheter för marockanska ägare av fiskekvoter. Även fråga om avtalet medger att Marocko vid sidan av avtalet utvecklar och bedriver ett eget inhemskt pelagiskt industrifiske söder om 29:e breddgraden nord och, om så är fallet, huruvida avtalet ger en rätt för Marocko att för sitt inhemska fiske hyra in eller bevilja licenser direkt till gemenskapsflaggade fiskefartyg utan krav på tillstånd från Europeiska gemenskapen.

Bilaga 2 Under 2013 avslutade och pågående överträdelseärenden

I det följande redovisas de ärenden som varit föremål för formellt överträdelseförfarande mot Sverige under 2013. Redovisningen sker departementsvis och upptar under separata rubriker de ärenden som har avslutats under året, mål vid EU-domstolen, de i vilka motiverat yttrande utfärdats och slutligen de ärenden i vilka enbart en formell underrättelse har utfärdats.

1 JUSTITIEDEPARTEMENTET

1.1 Avslutade ärenden

Direktiv 2006/24/EG om lagring av uppgifter som genererats eller behandlats i samband med tillhandahållande av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster eller allmänna kommunikationsnät och om ändring av direktiv 2002/58/EG (ärendenummer 2007/1181, mål C-185/09 och C-270/11)

Kommissionen skrev av ärendet den 20 november 2013.

Direktiv 2009/50/EG om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för högkvalificerad anställning (ärendenummer 2011/0949)

Kommissionen skrev av ärendet den 17 oktober 2013.

Direktiv 2009/52/EG om minimistandarder för sanktioner och åtgärder mot arbetsgivare för tredjelandsmedborgare som vistas olagligt (ärendenummer 2011/1118)

Kommissionen skrev av ärendet den 17 oktober 2013.

Rådets beslut 2002/762/EG om bemyndigande för medlemsstaterna att i gemenskapens intresse underteckna, ratificera eller ansluta sig till 2001 års internationella konvention om ansvarighet för skada orsakad av förorening genom bunkerolja (ärendenummer 2012/2126)

Kommissionen skrev av ärendet den 20 november 2013.

Direktiv 2012/7/EU om ändring av direktiv 2009/48/EG om leksakers säkerhet i syfte att anpassa del III i bilaga II till den tekniska utvecklingen (ärendenummer 2013/0192)

Kommissionen skrev av ärendet den 20 november 2013.

1.2 Mål i EU-domstolen

1.3 Motiverade yttranden

Skr. 2013/14:115
Bilaga 2

Direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier (ärendenummer 2011/2060)

Kommissionen anförde i formell underrättelse i maj 2011 att Sverige inte har genomfört rubricerat direktiv på rätt sätt och att genomförandet brister på 16 punkter.

Sverige anförde i svar i juli 2011 bl.a. följande. Vissa av de av kommissionen påtalade bristerna har redan åtgärdats genom ändringar i utlänningsförordningen (2006:97), vilka trädde i kraft den 16 maj 2011. Den 16 juni 2011 beslutade regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att överväga hur en klarare uppdelning kan åstadkommas mellan de bestämmelser i utlänningslagen (2005:716) respektive utlänningsförordningen som rör EES-medborgare och deras familjemedlemmar och de bestämmelser i lagen respektive förordningen som rör andra utlänningsförfaranden. Vidare pågår inom Regeringskansliet en uppföljning av direktivets genomförande i svensk rätt och under det arbetet övervägs behovet av att ytterligare anpassa de svenska bestämmelserna till direktivet. En departementspromemoria beräknas kunna remitteras under hösten 2011 och ett utkast till ändringar i utlänningslagen och utlänningsförordningen bifogades det svenska svaret på den formella underrättelsen.

I en kompletterande formell underrättelse i september 2011 anförde kommissionen att tolv frågor rörande genomförandet kvarstår olösta och att Sverige således inte har genomfört direktivet korrekt i svensk rätt.

Den kompletterande formella underrättelsen besvarades i november 2011 och Sverige informerade då om pågående arbete som berör direktivet.

Ett kompletterande svar på kommissionens kompletterande formella underrättelse överlämnades i mars 2012.

Kommissionen inkom i juni 2012 med ett motiverat yttrande.

Det motiverade yttrandet besvarades i september 2012. I detta svar angav Sverige att samtliga författningsändringar beräknas vara i kraft den 1 juli 2013.

Ett kompletterande svar på det motiverade yttrandet överlämnades i december 2012.

Den 22 maj 2013 anmälde Sverige vissa ändringar i utlänningsförordningen, med ikraftträdande den 10 juni 2013, som nationella genomförandebestämmelser.

1.4 Formella underrättelser

Migrationsverkets vägran att utfärda ett uppehållskort (ärendenummer 2007/4081)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i november 2009 att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt dåvarande artikel 18 EG samt artiklarna 3.1, 9, 10 och 16.3 i direktiv 2004/38/EG om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier genom att vägra att för en specifik person utfärda ett uppehållskort för en unionsmedborgares familjemedlem och genom att begära registrering i folkbokföringsregistret i enlighet med folkbokföringslagen, förutom den registrering som krävs hos Migrationsverket i kraft av utlänningslagen samt att ställa krav som inte förutses i direktivet.

Sverige svarade i januari 2010 i huvudsak följande. I samband med utfärdande av uppehållskort får Migrationsverket kräva att sökanden visar upp ett giltigt pass, handlingar som styrker familjeanknytningen till EES-medborgaren, registreringsbevis eller andra handlingar som styrker att den EES-medborgare från vilken uppehållsrätten härleds har uppehållsrätt i Sverige samt, i den mån detta är en förutsättning för sökandens uppehållsrätt, handlingar som styrker att han eller hon är beroende av EES-medborgaren eller hans eller hennes make eller sambo för sin försörjning. Dessa krav är förenliga med direktivet. Folkbokföringen utgör inte någon förutsättning för bedömningen av om en person har uppehållsrätt i Sverige. Folkbokföringen innebär inte heller en registrering av rätten att uppehålla sig i landet. Direktivet innehåller bestämmelser om rätten att uppehålla sig i en medlemsstat och vilka administrativa formaliteter som får åläggas en unionsmedborgare och dennes familjemedlemmar i samband med registrering av uppehållsrätten. Såvitt framgår innehåller dock inte direktivet några bestämmelser om när en person kan anses bosatt i ett land eller hur bosättningen ska fastställas. Utgångspunkten måste vara att direktivet och syftet med direktivet inte hindrar ett land att hålla ett register över sin befolkning på det sätt som sker genom den svenska folkbokföringen eller genom någon annan motsvarande befolkningsregistrering. I vissa delar finns dock omedelbara beröringspunkter mellan direktivet och folkbokföringen där regleringen i folkbokföringslagen naturligtvis inte får strida mot direktivet. Inte heller får dessa regler begränsa möjligheterna enligt direktivet att uppehålla sig i landet eller försvåra ett sådant uppehåll. Beträffande frågan om registrering av vissa unionsmedborgare både hos Migrationsverket, i fråga om uppehållsrätt, och hos Skatteverket, vad gäller folkbokföring samt formerna för dessa registreringsförfaranden, har en översyn inletts av såväl folkbokföringslagen som utlänningslagen.

Syftet med översynen är att ytterligare anpassa regelverken i de båda lagarna så att de inte ska kunna ifrågasättas utifrån direktivet.

Skr. 2013/14:115
Bilaga 2

Ett kompletterande svar på kommissionens formella underrättelse överlämnades i december 2012.

Direktiv 2011/51/EU om ändring av direktiv 2003/109/EG i syfte att utöka dess räckvidd till att omfatta även personer som beviljats internationellt skydd (ärendenummer 2013/0286)

Kommissionen anförde i formell underrättelse den 24 juli 2013 att Sverige inte i tid anmält rubricerat direktiv som genomfört.

Sverige svarade den 23 september 2013 följande. Direktivet kommer att genomföras genom författningsändringar. En departementspromemoria har remitterats. Beslut om lagrådsremiss beräknas kunna fattas i oktober 2013 och en proposition beräknas därefter kunna beslutas i december 2013. Avsikten är att relevanta lag- och förordningsändringar ska träda i kraft den 1 maj 2014.

2 UTRIKESDEPARTEMENTET

2.1 Avslutade ärenden

2.2 Mål i EU-domstolen

Bilaterala investeringsskyddsavtal (ärendenummer 2004/2055, mål C-249/06)

Kommissionen yrkade att domstolen skulle fastställa att Sverige, genom att inte vidta alla lämpliga åtgärder för att undanröja oförenligheter med dåvarande artiklarna 57.2, 59 och 60.1 EG i form av bestämmelsen om fria transfereringar av kapital relaterade till investeringar inom ramen för Sveriges bilaterala investeringsskyddsavtal med Vietnam, liksom i sexton ytterligare investeringsskyddsavtal (Argentina, Bolivia, Elfenbenskusten, Egypten, Hongkong, Indonesien, Kina, Madagaskar, Malaysia, Pakistan, Peru, Senegal, Sri Lanka, Tunisien, Yemen och Jugoslavien), har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt dåvarande artikel 307 andra stycket EG. Enligt kommissionen skulle artikel 5 i investeringsskyddsavtalet med Vietnam, som gäller rätt till fri transferering av kapital relaterat till investeringar som omfattas av avtalet, innebära att Sverige är förhindrat att i förhållande till Vietnam genomföra eventuella restriktiva åtgärder avseende kapital och betalningar som kan komma att beslutas av unionen enligt artiklarna 57.2 EG (generella undantag från förbudet mot restriktioner för kapital och

betalningar i förhållande till tredjeland), 59 EG (restriktiva åtgärder till skydd för EMU:s funktion) och 60.1 EG (ekonomiska sanktioner grundade på en gemensam åtgärd eller gemensam ståndpunkt beslutad enligt bestämmelserna om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken). Detsamma skulle gälla också i förhållande till övriga nämnda länder med hänsyn till motsvarande bestämmelse om fri transferering i respektive avtal. Enligt kommissionens uppfattning kan bestämmelsen om fri transferering i investeringsskyddsavtalen inte inskränkas eftersom det inte finns någon uttrycklig bestämmelse i avtalen om undantag från transfereringsrätten.

Sverige bestred talan och anförde följande. Det finns inte något exempel på att transfereringsbestämmelsen i investeringsskyddsavtalen har förhindrat Sverige från att genomföra åtgärder enligt artiklarna 57.2 EG, 59 EG eller 60.1 EG. Det ankommer på kommissionen att visa att avtalen verkligen ger upphov till en folkrättslig förpliktelse i förhållande till aktuella tredjeländer som är av det slaget att Sverige skulle vara förhindrat att genomföra eventuella restriktiva åtgärder enligt artiklarna 57.2 EG, 59 EG och 60.1 EG som kan komma att beslutas i framtiden. Regeringen bestrider att så är fallet. När det gäller beslut om restriktiva åtgärder enligt artikel 60.1 EG, dvs. åtgärder som grundar sig på en gemensam åtgärd eller gemensam ståndpunkt som beslutats med stöd av bestämmelserna om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, kan ett åtagande om rätt till fri transferering i ett investeringsskyddsavtal inte utgöra hinder för att genomföra denna typ av åtgärd. I de fall de unionsrättsliga åtgärderna grundas på en resolution av FN:s säkerhetsråd, följer det direkt av artikel 103 i FN-stadgan att säkerhetsrådsbeslut enligt kapitel sju i FN-stadgan utgör lex superior i förhållande till förpliktelser i traktat- och sedvanerätt. I ett sådant fall föreligger det inte bara en rätt för Sverige utan också en folkrättslig skyldighet att genomföra resolutionen framför ett åtagande om fri transferering i ett bilateralt investeringsskyddsavtal. Regeringen bestrider under alla omständigheter att investeringsskyddsavtalen innefattar en undantagslös transfereringsrätt.

EU-domstolen meddelade dom den 3 mars 2009. Den fastställde att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 307.2 EG genom att inte vidta lämpliga åtgärder för att undanröja oförenligheter i de bestämmelser om överföring av kapital som finns i de aktuella bilaterala avtalen.

I juli 2009 upplyste Sverige kommissionen om att arbetet med att ändra de 17 investeringsskyddsavtal som berörs av domen kommer att ta tid. I syfte att ändra avtalen i enlighet med domen utformade regeringen ett tillägg till artikeln om kapitalöverföring i avtalen. Sverige kontaktade vissa tredje länder i anledning av domen. Avsikten var att kommunicera med alla de 17 stater som är motparter i de avtal som berörs och anpassa avtalen med den nya bestämmelsen.

Den 1 december 2009 trädde emellertid Lissabonfördraget i kraft vilket medförde att EU enligt artikel 3.1.e FEU erhöll exklusiv kompetens vad gäller utländska direktinvesteringar som utgör en del av den

gemensamma handelspolitiken enligt artikel 207.1 FEU. Av artikel 3.2 FEU följer att endast EU får ingå internationella avtal på detta område. Kommissionen har lagt fram ett förslag om en ny EU-förordning om en övergångsordning för bilaterala investeringskyddsavtal mellan medlemsstater och tredjeland. Förordningen antogs av rådet och Europaparlamentet den 12 december 2012. Skr. 2013/14:115 Bilaga 2

2.3 Motiverade yttranden

2.4 Formella underrättelser

3 FÖRSVARSDPARTEMENTET

3.1 Avslutade ärenden

3.2 Mål i EU-domstolen

3.3 Motiverade yttranden

3.4 Formella underrättelser

4 SOCIALDEPARTEMENTET

4.1 Avslutade ärenden

Direktiv 93/42/EEG om medicintekniska produkter (ärendenummer 2008/4993)

Kommissionen skrev av ärendet den 24 januari 2013.

Direktiv 2011/62/EU om ändring av direktiv 2001/83/EG om upprättande av gemenskapsregler för humanläkemedel vad gäller att förhindra att förfälskade läkemedel kommer in i den lagliga försörjningskedjan (ärendenummer 2013/0191)

Kommissionen skrev av ärendet den 26 september 2013.

Direktiv 2012/21/EU om ändring av direktiv 76/768/EEG om kosmetiska produkter i syfte att anpassa bilagorna II och III till den tekniska utvecklingen (ärendenummer 2013/0249)

Kommissionen skrev av ärendet den 26 september 2013.

4.2 Mål i EU-domstolen

4.3 Motiverade yttranden

4.4 Formella underrättelser

Restaurangkoncessioner (ärendenummer 2013/4153)

Kommissionen skickade den 18 oktober 2013 en formell underrättelse till Sverige i vilken den anförde följande. Sveriges lagstiftning strider mot såväl artiklarna 49 och 56 FEUF som artikel 19 (1) andra meningen FEU och artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Bakgrunden till den formella underrättelsen är följande. Uppsala läns landsting tilldelade den 22 augusti 2011 ett koncessionskontrakt för restaurangtjänster till ett företag vars anbud – enligt kommissionen – på flera punkter avvek från de offentliggjorda kraven och som därför borde ha avvisats av den upphandlande myndigheten. En konkurrent till företaget överklagade tilldelningsbeslutet till förvaltningsrätten i Uppsala som emellertid genom beslut daterat den 7 september 2011 avvisade talan med motiveringen att det inte finns något rättsmedel mot en

tjänstekoncession i den svenska lagen om offentlig upphandling. Förvaltningsdomstolen fann även att varken FEU:s principer eller andra allmänna rättsprinciper gav den klagande rätt att överklaga tilldelningsbeslutet med stöd av förvaltningslagen. Förvaltningsrättens avvisningsbeslut fastställdes av Kammarrätten i Stockholm genom beslut daterat den 10 oktober 2011. Högsta förvaltningsdomstolen beslutade den 20 december 2011 att inte meddela prövningstillstånd.

Mot bakgrund av detta påstår kommissionen i den formella underrättelsen att det förefaller som att det svenska systemet inte är förenligt med etableringsrätten som garanteras av artikel 49 FEUF eller med friheten att tillhandahålla tjänster som garanteras av artikel 56 FEUF. På samma sätt tycks det svenska systemet strida mot artikel 19 (1) andra meningen i FEU samt artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Sverige svarade den 18 december 2013 sammanfattningsvis följande. Det följer av fast rättspraxis att det ankommer på varje medlemsstats interna rättsordning att fastställa de rättsmedel som syftar till att säkerställa skyddet för enskildas rättigheter enligt unionsrätten. Dessa rättsmedel får vidare varken vara mindre förmånliga än liknande rättsmedel som grundas på nationell rätt (likvärdighetsprincipen) eller göra det i praktiken omöjligt eller orimligt svårt att utöva dessa rättigheter (effektivitetsprincipen). EU-domstolen har också i sin praxis förtydligat vilken typ av rättsmedel som kan anses säkerställa skyddet för enskildas rättigheter enligt unionsrätten. I detta sammanhang kan också nämnas att den svenska Högsta förvaltningsdomstolen har konstaterat att en möjlighet att föra en skadeståndstalan kan anses utgöra ett rättsligt förfarande som ger ett effektivt skydd av den enskildes rättigheter enligt unionsrätten. På upphandlingsområdet, som är av särskilt intresse i detta fall, har EU-domstolen vidare fastslagit att principerna om likabehandling och icke-diskriminering inte innebär att de offentliga myndigheterna måste säga upp ett avtal eller att de nationella domstolarna måste utfärda ett föreläggande varje gång det görs gällande att denna skyldighet har åsidosatts vid tilldelning av tjänstekoncessioner. Den svenska regeringen vill därutöver framhålla att det s.k. rättsmedelsdirektivet (89/665/EEG) inte kan ge en leverantör som med stöd av direktivet ansöker om rättelse på grund av överträdelse av upphandlingsdirektivet rätt att inträda i det av leverantören angripna upphandlingskontraktet. Ansökan om rättelse kan enbart avse lagligheten av ett tilldelningsbeslut där det slås fast att annan viss leverantör felaktigt tilldelats kontraktet. Såvitt regeringen förstår har klaganden varit oförhindrad att föra talan om skadestånd mot Uppsala läns landsting på den grunden att landstinget åsidosatt unionsrätten i form av principerna om öppenhet, icke-diskriminering och likabehandling vid tilldelningen av tjänstekoncessionen. En talan om skadeståndsskyldighet enligt ovan är inte mindre förmånlig än liknande rättsmedel som grundas på nationell rätt. Rättsmedlet gör det inte heller i praktiken omöjligt eller orimligt svårt att utöva dessa rättigheter. Den svenska rättsordningen innehåller inte någon nationell frist för talans väckande när det gäller unionsrättsligt skadestånd. Sedvanlig 10-årig fordringspreskription enligt preskriptions-

lagen tillämpas på samma sätt som för skadestånd enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen (klagandens talan är således inte preskriberad när detta skrivs). Inte heller gäller särskilda presumtionsregler eller förbud mot att åberopa viss typ av bevisning. Det är rättegångsbalkens regler om bevisning i allmänhet som tillämpas. De processuella bestämmelser som reglerar villkoren för en skadeståndstalan i Sverige uppfyller det unionsrättsliga kravet på att tillhandahålla ett effektivt rättsmedel. Den svenska regeringen vill också erinra om att kommissionens invändningar mot den svenska lagstiftningen kommer att tas om hand i och med att regeringen genomför det kommande koncessionsdirektivet.

5 FINANSDEPARTEMENTET

5.1 Avslutade ärenden

Begreppet ”yrkesmässig verksamhet” i mervärdesskattelagen (ärendenummer 2008/2002)

Kommissionen skrev av ärendet den 26 september 2013.

Mervärdesskatt – ordningen för mervärdesskattegrupper (ärendenummer 2008/2144, C-480/10)

Kommissionen skrev av ärendet den 20 juni 2013.

Direktiv 2010/78/EU om ändring av direktiven 98/26/EG, 2002/87/EG, 2003/6/EG, 2003/41/EG, 2003/71/EG, 2004/39/EG, 2004/109/EG, 2005/60/EG, 2006/48/EG, 2006/49/EG och 2009/65/EG, vad gäller befogenheterna för Europeiska tillsynsmyndigheten (Europeiska bankmyndigheten), Europeiska tillsynsmyndigheten (Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten) och Europeiska tillsynsmyndigheten (Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten) (ärendenummer 2012/0130)

Kommissionen skrev av ärendet den 21 mars 2013.

5.2 Mål i EU-domstolen

5.3 Motiverade yttranden

Lotterilagen (ärendenummer 2004/4087)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i april 2006 att tillämpningen av 9, 15 och 45 §§ samt, i den del den hänför sig till främjande och annonsering, även 38 § lotterilagen (1994:1000), innebär en inskränkning i friheten för utländska spelbolag att tillhandahålla sina

tjänster i Sverige. Sådana undantag från fördragets grundläggande rättigheter är endast tillåtna om de kan motiveras av tvingande skäl av allmänintresse och under förutsättning att detta intresse inte skyddas i den medlemsstat där tjänsteleverantören är etablerad samt om åtgärderna är proportionerliga. Rent ekonomiska skäl, såsom att garantera intäkter till statskassan, är enligt EU-domstolens praxis inte ett godtagbart skäl. Mot bakgrund av omfattningen av den marknadsföring som de statligt styrda monopolföretagen bedriver ställd i relation till de medel som avsätts för att motverka spelberoende samt med hänsyn till regeringens beslut att bevilja AB Svenska Spel tillstånd för nätpokertjänster anser kommissionen att det är ytterst tveksamt om Sverige rimligen kan åberopa konsumentskyddet eller andra motiv för att begränsa utländska bolags rätt att tillhandahålla speltjänster på den svenska marknaden.

Sverige redogjorde i svar i juli 2006 ingående för det svenska systemet och hur det uppfyller angivna skyddsintressen, något som EU-domstolen framhållit måste bedömas i ett sammanhang. Vid en sådan helhetsbedömning framgår att regelverket är ändamålsenligt och konsekvent och tillgodoser syftena med regleringen samt att de inskränkningar som förekommer i det svenska regelverket är nödvändiga och proportionerliga för att säkerställa den skyddsnivå som ska gälla i landet. Den av kommissionen ifrågasatta marknadsföringen, liksom tillståndet att bedriva nätpoker, måste ses mot bakgrund av att kommersiella spelbolag i stor utsträckning redan är verksamma på den svenska marknaden och att AB Svenska Spel måste ges möjlighet att kanalisera det existerande spelintresset till reglerade speltjänster som erbjuder alternativ med bättre konsumentskydd och större socialt ansvarstagande. När det så gäller motverkande av olagliga handlingar och brott kan det konstateras att det i Europa förekommer stora variationer vad gäller de krav och begränsningar som medlemsstaterna ställer på speltjänsteleverantörer, och att det kan innebära att gränsöverskridande spelverksamhet därmed inte omfattas av något lands offentliga tillsyn.

I ett motiverat yttrande i juni 2007 vidhöll kommissionen sin inställning att 9, 38 och 45 §§ lotterilagen inte är förenliga med artikel 49 EG (numera artikel 56 FEUF) men inskränkte granskningen till idrottsrelaterade vadhållningstjänster. Kommissionen gjorde gällande att tillstånd som innehas av spelbolag etablerade i andra medlemsstater inte erkänns av den svenska Lotteriinspektionen ens om samma hänsyn till allmänintresset som motiverar den svenska begränsningen redan har beaktats genom bestämmelser och kontroller i den utländske speltjänstleverantörens hemland. Kommissionen påpekade att villkoren för att bevilja tillstånd enligt 45 § lotterilagen inte är lagfästa, vilket medför att den svenska regeringen kan agera på ett sådant skönsmässigt sätt att de unionsrättsliga bestämmelserna fråntas sin ändamålsenliga verkan. Kommissionen hänvisade till EU-domstolens praxis och menade att tillståndsordningen ska grundas på objektiva kriterier som inte är diskriminerande och som är kända på förhand för att begränsa myndigheternas utrymme för skönsmässig bedömning och förhindra att bedömningen blir godtycklig. Kommissionen påstod att det viktigaste politiska syftet med spelregleringen är att garantera intäkter till

statskassan och gjorde även gällande att skyddet för underåriga inte upprätthålls samt att AB Svenska Spels beviljade tillstånd att bedriva nätpoker har skapat en ny spelmarknad.

I svar i augusti 2007 vidhöll Sverige sin inställning att den svenska spelregleringen innebär begränsningar av artikel 49 EG (numera artikel 56 FEUF) men att dessa är motiverade av hänsyn till allmänintresset och är proportionerliga i enlighet med EU-domstolens praxis på spel- och lotteriområdet. Regeringen tillbakavisade bestämt att syftet med regleringen skulle vara att berika statskassan och att det nya nätpokertillståndet skulle ha skapat en ny spelmarknad. Det huvudsakliga syftet med spelregleringen är sociala skyddshänsyn och att skapa en sund och säker spelmarknad under kontroll och tillsyn samt att motverka spelberoende och förebygga brott. Regeringen informerade att AB Svenska Spel har infört en åldersgräns om 18 år på alla spel i butiker utom Triss-lotter. Regeringen medgav dock att vissa delar i spelregleringen kan förbättras, och informerade att en översyn av lotterilagstiftningen genomförs som syftar till att stärka de sociala skyddsaspekterna och modernisera spelregleringen så att den även framgent överensstämmer med unionsrätten.

Regeringen har härefter översänt SOU 2008:124 En framtida spelreglering till kommissionen.

Kommissionen skickade den 21 november 2013 ett kompletterande motiverat yttrande till Sverige. I yttrandet ifrågasätter kommissionen att den svenska regleringen kan motiveras med stöd av tvingande skäl med hänsyn till allmänintresset, som t.ex. konsumentskydd och förebyggande av spelberoende, bekämpande av olagliga handlingar och brott, särskilt penningtvätt samt finansiering av allmännyttiga verksamheter. Kommissionen behandlar även frågor om uteslutning av privat vinst samt huruvida det svenska systemet med ensamrätt är sammanhängande och systematiskt. Slutligen har kommissionen synpunkter på öppenheten i tillståndsprövningen.

Sverige ska svara senast den 21 januari 2014.

Mervärdesskatt på posttjänster (ärendenummer 2006/2046)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i april 2006 att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 13.A.1 a och artikel 13.b e i sjätte mervärdesskattedirektivet (77/388/EEG) genom att inte undanta posttjänster som tillhandahålls av det offentliga postväsendet och därmed förenade varuleveranser från mervärdesskatteplikt samt genom att inte undanta tillhandahållande till nominella värdet av frimärken giltiga för posttjänster inom landet från mervärdesskatteplikt.

Sverige svarade i juni 2006 i huvudsak följande. Sedan postområdet liberaliserats och monopolet avskaffats den 1 januari 1993 finns inte längre något offentligt postväsende i Sverige. Posten AB har samma

verksamhetsförutsättningar som övriga operatörer på den svenska postmarknaden och bedrivs som ett självständigt privaträttsligt subjekt utan någon ersättning från staten. Tillståndsmyndigheten har möjlighet enligt lag att utse vem som helst av de 35 postoperatörerna att, genom förpliktelse i tillståndsvillkoren, tillhandahålla samhällsomfattande posttjänster. I dag finns sådana tillståndsvillkor för företaget Posten AB. Den omständigheten kan inte medföra att Posten AB:s tjänster därmed betraktas som utförda av ett offentligt postväsende. Därutöver, om Posten AB, till skillnad från övriga företag som bedriver likartad postverksamhet, inte skulle ta ut mervärdesskatt på sina tjänster skulle det medföra en allvarlig konkurrenssnedvridning på marknaden.

Kommissionen vidhöll sin inställning i ett motiverat yttrande i juli 2007. Kommissionen anser att det förhållandet att Posten AB är ett privaträttsligt företag och drivs i vinstsyfte inte betyder att det inte längre kan karakteriseras som ett "offentligt postväsende". Denna uppfattning stöds enligt kommissionen av EU-domstolens dom i mål 107/84 där domstolen slog fast att postverksamhet fortfarande undantas även om den utförs av ett licensierat företag. Undantaget från mervärdesskatt gäller dock endast postmyndighetens tillhandahållande av tjänster, oavsett om det är ett offentlighetsrättsligt organ eller ett licensierat företag, och inte tjänster som andra företag tillhandahåller postmyndigheten. Kommissionen anser vidare att inte alla licenshavare ska betraktas som "offentliga postväsendet" utan endast det eller de företag som ålagts att säkerställa tillhandahållandet av samhällsomfattande posttjänster inom hela landet enligt artikel 3 i direktiv 97/67/EG om gemensamma regler för utveckling av unionens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna.

Sverige svarade i september 2007 att undantaget från skatteplikt i mervärdesskattedirektivet för posttjänster som tillhandahålls av det offentliga postväsendet inte är tillämpligt på en avreglerad och konkurrensutsatt postmarknad som den svenska. Enligt regeringens mening saknar kommissionens extensiva tolkning av begreppet offentligt postväsende och dess tillämpningsområde stöd i såväl mervärdesskattedirektivet som i EU-domstolens praxis. Mål 107/84 avser en monopolsituation och kan inte läggas till grund för slutsatser avseende en avreglerad och konkurrensutsatt marknad. De allmänna tolkningsprinciperna medger inte att undantaget tolkas och ges innehåll med hjälp av senare tillkommen lagstiftning inom ett annat rättsområde som postdirektivet. Det finns inget stöd för kommissionens påstående att det finns ett samband mellan postdirektivets syfte att säkerställa samhällsomfattande posttjänster och mervärdesskattedirektivets undantag från skatteplikt för det offentliga postväsendet. Kommissionens resonemang leder till att principen om skatteneutralitet sätts ur spel och att konkurrensen mellan postoperatörerna påtagligt snedvrids, vilket skulle kunna slå ut konkurrerande postoperatörer. Ett dylikt förhållningssätt strider mot de grundläggande principerna om fri rörlighet för tjänster och konkurrens.

Beskattningsav utdelning av utländska pensionsstiftelser (ärendenummer 2006/4107)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i mars 2007 att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt dåvarande artikel 56 EG om fri rörlighet för kapital och motsvarande artiklar i EES-avtalet genom att beskatta utdelningar och räntor som mottas av utländska pensionsstiftelser hårdare än utdelningar som mottas av svenska pensionsstiftelser.

Sverige svarade i juli 2007 att utländska pensionsstiftelser inte missgynnas skattemässigt jämfört med svenska pensionsstiftelser och att i vart fall är skillnaderna i beskattningshänseende av utdelningar till svenska och utländska pensionsstiftelser, enligt vilka de förstnämnda beskattas med avkastningsskatt och de senare med kupongskatt, berättigade. Regeringen grundar denna bedömning på att svenska och utländska pensionsstiftelser inte befinner sig i en jämförbar situation, eftersom beskattning av stiftelserna uppfyller helt skilda syften. Det strider inte mot EU-rätten att vissa inhemska skatteskyldiga, såsom svenska pensionsstiftelser, av sociala skäl får lägre skatt, även om samma lättnad inte ges till motsvarande utländska skatteskyldiga subjekt.

I en kompletterande formell underrättelse i september 2008 vidhöll kommissionen sin inställning och anförde följande. Även om den slutliga kupongskatten på utdelningar till utländska pensionsstiftelser kan vara begränsad i enlighet med svenska skatteavtal, utgör den ett hinder för och begränsar den fria rörligheten för kapital, i den mening som avses i de nämnda bestämmelserna i EG-fördraget. Dessa begränsningar förefaller inte kunna motiveras av tvingande hänsyn av allmänintresse.

I svar i november 2008 och februari 2009 vidhöll Sverige sin inställning.

Kommissionen vidhöll sin inställning i ett motiverat yttrande i oktober 2010.

Sverige svarade i december 2010 följande. Regeringen håller inte med om kommissionens slutsatser, utan anser att de ifrågasatta svenska bestämmelserna inte medför någon restriktion för den fria rörligheten för kapital i strid med artikel 63 FEUF eller motsvarande bestämmelse i EES-avtalet. Enligt artikel 65.1 ska bestämmelserna i artikel 63 inte påverka medlemsstaternas rätt att tillämpa sådana bestämmelser i sin skattelagstiftning som skiljer mellan skattebetalare som har olika bostadsort eller som har investerat sitt kapital på olika ort. Av artikel 65.3 FEUF framgår att sådana nationella skattebestämmelser inte får utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller en förtäckt begränsning av den fria rörligheten för kapital och betalningar enligt artikel 63. De ifrågasatta svenska bestämmelserna ger uttryck för olika beskattningstekniker av utländska och inhemska pensionsstiftelser, vilket som utgångspunkt är tillåtet. Tillämpningen av bestämmelserna leder

också till en i princip likvärdig beskattning av utländska och inhemska pensionsstiftelser. Någon konflikt mellan de svenska bestämmelserna och den fria rörligheten för kapital uppkommer inte heller eftersom utländska och inhemska pensionsstiftelser inte befinner sig i en objektivt jämförbar situation med hänsyn till att utländska pensionsstiftelser har skatterättsligt hemvist i en annan medlemsstat. Därav följer att det inte kan uppställas något krav på en absolut likabehandling. De smärre skillnader i beskattning av i huvudsak teknisk natur som de ifrågasatta bestämmelserna kan innebära är i vart fall befogade av tvingande skäl av allmänintresse, nämligen att bevara det svenska systemet för beskattning av pensionssparande.

Kommissionen inkom i mars 2012 med ett kompletterande motiverat yttrande i ärendet. Av yttrandet framgår att kommissionen frånfallit sitt påstående om att den svenska regleringen skulle medföra likviditetsnackdelar för utländska pensionsstiftelser men att kommissionen i övrigt vidhåller sin uppfattning att regleringen strider mot artikel 63 FEUF och motsvarande bestämmelser i EES-avtalet.

Sverige bemötte i svar i maj 2012 kommissionens yttrande varvid regeringen särskilt framhöll att pensionsstiftelser som är begränsat skattskyldiga för utdelningar från bolag verksamma i Sverige inte kan anses befinna sig i en jämförbar situation med pensionsstiftelser som är obegränsat skattskyldiga för sådan inkomst i Sverige. Vidare påpekade regeringen att de kostnader som kommissionen anser bör vara avdragsgilla även för en utländsk pensionsstiftelse som endast är begränsat skattskyldig i Sverige saknar direkt samband med den inkomst som beskattas här.

Internetpoker och pokerspel i lokaler (ärendenummer 2006/4160)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i februari 2008 att Sverige har brutit i uppfyllandet av sina förpliktelser enligt artikel 49 EG (numera artikel 56 FEUF) genom att införa dels restriktioner för anordnande och främjande av internetpokerspel som erbjuds av en godkänd tjänsteleverantör i en annan medlemsstat, särskilt vad gäller 9, 45 och 54 §§ lotterilagen (1994:1000), dels restriktioner och diskriminerande brottspåföljder för främjande av internetpokerspel som erbjuds av en godkänd tjänsteleverantör i en annan medlemsstat, särskilt vad gäller 9, 38, 45 och 54 §§ lotterilagen, och restriktioner och diskriminerande brottspåföljder för främjande av pokerspel och turneringar som anordnas i lokaler med tillstånd i en annan medlemsstat, särskilt vad gäller 9, 38, 45 och 54 §§ lotterilagen.

Sverige svarade i april 2008 följande. Det går inte att särskilja anordnandet av en särskild spelform, i detta fall pokerspel, från den sammanhållna spel- och lotteripolitik som bedrivs i Sverige och som syftar till att upprätthålla sociala skyddshänsyn och förebygga kriminalitet. (Jfr ärendenummer 2004/4087). Den svenska lotterilagen är föremål för en utredning i syfte att uppnå en stärkt och moderniserad spelreglering som redovisas i december 2008. Angående straffbestämmelserna bekräftar Sverige att 54 § lotterilagen endast avser straff

för främjande av lotterier i Sverige som anordnas utom landet. Däremot finns straffbestämmelser för olagligt anordnade lotterier inom Sverige i 16 kap. 14 § brottsbalken om dobbleri samt främjande och medverkan till dobbleri enligt 23 kap. 4 § brottsbalken. Frågan om straffbestämmelsernas effekter och tillämpning är föremål för prövning i svensk domstol. En central fråga i spelutredningen är att se över sanktionsbestämmelserna. Fysiska pokerturneringar i Sverige tillåts endast på de fyra kasinona. Enligt kasinolagen (1999:355) föreligger utöver åldersgräns och legitimationskrav även krav på registrering inklusive fotografi av besökare i syfte att förebygga och avslöja brott. Kasinolagen föreskriver även förbud mot kreditgivning och förbud för anställda att delta i kasinospel. Den förra regeringen beslutade i november 2006 att ge AB Svenska Spel tillstånd under drygt två år att anordna och förmedla internetpoker. Deltagandet i internetpokerspel som erbjöds i Sverige av aktörer utan svenskt tillstånd fick sådana konsekvenser att regeringen ansåg att det fanns anledning att kanalisera det växande intresset för pokerspel till ett kontrollerat alternativ med adekvata begränsningar. Tillståndet är förenat med särskilda villkor om bl.a. åldersgräns, att spelaren i förväg måste ange för hur stora belopp spelaren tänker spela och under hur lång tid samt hur mycket spelaren är beredd att förlora. Utöver dessa villkor har Lotteriinspektionen utfärdat villkor för bl.a. ålderskontroll. Från spelsajten finns direkta länkar till stödlinjen för spelberoende. Nätpokerutredningen (SOU 2008:36) presenterade sitt betänkande i april 2008, som remissbehandlas. Marknadsföring av AB Svenska Spels nätpokertjänst får endast ske i tidningar och på internet. Marknadsföring i medier som television och radio är inte tillåtet. Den återhållsamhet i form av utbud och erbjudanden som Svenska Spels nätpokertjänst inneburit har bidragit till förverkligandet av lotterilagens avsedda sociala skyddsfunktion. I spelutredningens uppdrag ingår att överväga förutsättningar för en mer restriktiv reglering kring befintliga aktörers marknadsföring. Sverige bestrider inte att bestämmelserna i lotterilagen om anordnande och främjande av pokerspel medför vissa begränsningar av friheten att i Sverige tillhandahålla tjänster enligt artikel 49 EG (numera artikel 56 FEUF). Begränsningarna är dock motiverade av tvingande skäl med hänsyn till allmänintresset, de bidrar till förverkligandet av lotterilagens avsedda syften att upprätthålla sociala skyddshänsyn och förebygga kriminalitet samt går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa syften.

Kommissionen skickade den 21 november 2013 ett motiverat yttrande till Sverige. I yttrandet ifrågasätter kommissionen att den svenska regleringen kan motiveras med stöd av tvingande skäl med hänsyn till allmänintresset, som t.ex. konsumentskydd och förebyggande av spelberoende, bekämpande av olagliga handlingar och brott, särskilt penningtvätt samt finansiering av allmännyttiga verksamheter. Kommissionen behandlar även frågor om uteslutning av privat vinst samt huruvida det svenska systemet med ensamrätt är sammanhängande och systematiskt.

Befrielse från mervärdesskatt för allmännyttiga ideella föreningar och registrerade trossamfund (ärendenummer 2007/2311)

I en formell underrättelse i juni 2008 gjorde kommissionen gällande att Sverige har underlåtit att fullgöra sina skyldigheter enligt artiklarna 2 och 9 i mervärdesskattedirektivet (2006/112/EG) genom att låta leveranser av varor och tillhandahållande av tjänster mot ersättning som görs inom Sveriges territorium av ideella föreningar och registrerade trossamfund falla utanför tillämpningsområdet för mervärdesskatt, även när dessa bedriver ekonomisk verksamhet i den mening som avses i artikel 9 i direktivet. Detta innebär att leveranser av varor och tillhandahållanden av tjänster mot ersättning som görs inom Sveriges territorium av sådana föreningar och trossamfund inte blir föremål för mervärdesskatt trots att de borde anses som beskattningsbara personer som agerar i denna egenskap.

Sverige svarade i oktober 2008 i huvudsak följande. Det har skett en utveckling i rättspraxis avseende skattefriheten för ideella föreningar och registrerade trossamfund i direktivkonform riktning. I ett flertal mål i svenska domstolar har yrkanden om skattefrihet avseende inkomstskatt och mervärdesskatt underkänts med hänvisning till de kriterier som ska vara uppfyllda avseende finansieringen av verksamheten som framgår av skattefrihetsreglerna i 7 kap. 7 § inkomstskattelagen och 4 kap. 8 § mervärdesskattelagen, t.ex. bedömningen av skatteplikten för idrottsklubbers erhållna ersättningar för TV-rättigheter m.m. Regeringsrätten har gjort en direktivkonform tolkning i RÅ 2007 ref. 57 där rätten slog fast att en ideell förening skulle anses som näringsidkare enligt mervärdesskattelagen. Ideella föreningar och registrerade trossamfund är till stor del beroende av icke skattepliktiga bidrag och bedriven näringsverksamhet lämnar ofta obetydliga överskott samtidigt som näringsverksamheten i många fall är svår att skilja från den ideella verksamheten. I statsfinansiellt hänseende skulle därför en skyldighet att betala mervärdesskatt för föreningslivet troligen inte generera några skatteintäkter men förorsaka betydande administrativa kostnader för föreningslivet och det allmänna. Det är också den svenska regeringens bestämda uppfattning att allmännyttig verksamhet ska ha goda villkor i ekonomiskt hänseende. Villkoren för allmännyttig verksamhet bör dock inte få störa konkurrensen med näringslivet på ett otillbörligt vis. Den svenska regeringen avser att se över den utformning som de svenska reglerna om ideella föreningar och registrerade trossamfund har i förhållande till mervärdesskattedirektivet.

Kommissionen har i januari 2009 uppmanat Sverige att göra ett tydligt åtagande om att lagstiftningen kommer att ändras och tillhandahålla information om vilka konkreta åtgärder som kommer att vidtas för att lagstiftningen ska överensstämma med fördraget.

Sverige underrättade i mars 2009 kommissionen om att två utredare utsetts för att se över utformningen av de svenska reglerna om

Utredarna redovisade i oktober 2009 sina överväganden och förslag i promemorian Mervärdesskatt för den ideella sektorn, m.m. (Ds 2009:58). Regeringen kompletterade i december 2009 ärendet med promemorian.

Regeringen beslöt i januari 2011 att hos kommissionen ansöka om tillåtelse att få införa en regel om s.k. omsättningsgräns för mervärdesskatteredovisning avseende ideell sektor. Ansökan innebar att verksamheter inom ideell sektor som har en skattepliktig omsättning på högst en miljon kronor skulle kunna undantas. Enligt ett besked från kommissionen i mars 2011 godtogs dock inte ansökan.

Regeringen och kommissionen har för närvarande en pågående dialog i frågan om den ideella sektorns mervärdesskattesituation.

Direktiv 2011/61/EU om förvaltare av alternativa investeringsfonder samt om ändring av direktiv 2003/41/EG och 2009/65/EG och förordningarna (EG) nr 1060/2009 och (EU) nr 1095/2010 (AIFM-direktivet) (ärendenummer 2013/0322).

Kommissionen skickade den 27 september 2013 en formell underrättelse i vilken den anförde att Sverige inte i tid anmält rubricerat direktiv som genomfört.

Sverige svarade den 27 november 2013 följande. Direktivet skulle vara genomfört den 22 juli 2013. Den 22 juli 2013 trädde lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder i kraft. Direktivet notifierades den 3 juli 2013 som delvis genomfört. De artiklar som ännu inte anmälts ska börja tillämpas tidigast 2015. AIFM-direktivet är således, i alla delar som skulle börja tillämpas den 22 juli 2013, genomfört i svensk rätt fullständigt och i rätt tid. När det gäller artiklarna 35 och 37–41 respektive 36 och 42 pågår för närvarande arbete med att ta fram en lagrådsremiss avseende de regler som eventuellt ska börja tillämpas tidigast 2015 samt upphöra att gälla tidigast i slutet av 2018. En lagrådsremiss beräknas vara färdig i slutet av januari 2014 och avsikten därefter är att överlämna en proposition till riksdagen i mars 2014. Det innebär att riksdagen ska kunna fatta beslut om lagändringar som genomför artiklarna 35 och 37–41 respektive upphäver de bestämmelser som genomför artiklarna 36 och 42 i AIFM-direktivet före sommaruppehållet 2014 och att lagändringarna då kan utfärdas senast vid halvårsskiftet 2014.

6.1 Avslutade ärenden

6.3 Motiverade yttranden

6.4 Formella underrättelser

7 LANDSBYGDSDEPARTEMENTET

7.1 Avslutade ärenden

7.2 Mål i EU-domstolen

7.3 Motiverade yttranden

Direktiv 64/432/EEG om djurhälsoproblem som påverkar handeln med nötkreatur och svin inom gemenskapen (ärendenummer 2010/4214)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i januari 2012 att Sverige hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt unionsrätten och särskilt direktiv 64/432/EEG om djurhälsoproblem som påverkar handeln med nötkreatur inom gemenskapen. Kommissionen anförde att Sverige i samband med anslutningen till EU fick ett undantag från bestämmelserna i direktivet. Genom detta undantag tilläts Sverige att under en övergångsperiod om ett år fortsätta att tillämpa nationella regler enligt vilka nötkreatur och svin testades för vissa sjukdomar innan de fick föras in i Sverige. Kommissionen anförde att Sverige genom att fortsätta att tillämpa dessa regler, trots att tiden för undantaget gått ut, bryter mot direktivets regler.

Sverige besvarade den formella underrättelsen i mars 2012 och anförde i huvudsak följande. Sverige har ett gott djurhälsoläge och är fritt från många allvarliga djursjukdomar som orsakar lidande och försämrad produktionsekonomi i andra medlemsstater. De nuvarande svenska införselreglerna utgör ett viktigt instrument för att förhindra introduktionen av djursjukdomar och upprätthålla djurhälsan. Om provtagning vid införsel av djur från smittade områden inte längre kan krävas kommer det, enligt svenska veterinära experter, inte längre vara möjligt att förhindra bl.a. att paratuberkulos introduceras i Sverige.

Kommissionen inkom i oktober 2012 med ett motiverat yttrande i ärendet, vilket regeringen besvarade i november 2012. I det motiverade yttrandet gjorde kommissionen gällande att Sverige vid införsel av nötkreatur och svin tillämpade serologiska tester (blodprov) för att utvärdera om djuren led av sjukdomen paratuberkulos. I sitt svar anförde regeringen att kommissionens motiverade yttrande byggde på felaktiga sakuppgifter. Regeringen anförde att svin inte testas för att upptäcka om de lider av paratuberkulos eftersom svin inte drabbas av denna sjukdom samt att Sverige inte utför några serologiska tester för att utreda om nötkreatur som ska föras in i landet lider av paratuberkulos.

Den 12 februari 2013 besvarade Sverige ett brev från kommissionen vari kompletterande uppgifter begärdes.

Kommissionen beslutade den 21 juni 2013 att stämma Sverige inför EU-domstolen.

7.4 Formella underrättelser

Antagandet den 24 juni 2011 av ett antal resolutioner inom ramen för Internationella vinorganisationen (OIV) (ärendenummer 2011/2141)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i september 2011 att Sverige, genom att i OIV:s generalförsamling rösta för antagandet av ett antal OIV-resolutioner (eller genom att inte motsätta sig dem) utan att det först antagits ett rådsbeslut i enlighet med artikel 218.9 FEUF, har åsidosatt sin skyldighet i enlighet med artiklarna 2.1, 3.2 och 42 FEUF att respektera unionens exklusiva behörighet och sin skyldighet till lojalt samarbete enligt artikel 4.3 FEU.

Sverige svarade i november 2011 i huvudsak följande. Det är mycket viktigt att unionen kan agera i förhållande till tredjeländer och inom ramen för internationella organisationer på ett enhetligt och konsekvent sätt, och att dess ståndpunkter bygger på en väl fungerande intern koordination. Regeringen ifrågasätter inte nödvändigheten av att en gemensam ståndpunkt å unionens vägnar tas fram när området faller under unionens befogenhet. I detta fall stod det dock inte klart om det krävdes att den gemensamma ståndpunkten antogs genom ett formellt beslut i rådet i enlighet med artikel 218.9 FEUF eller om sedvanlig koordinering var tillräcklig. Unionen är inte part i OIV, de resolutioner

som stod på dagordningen för mötet var inte rättsligt bindande och artikel 218.9 FEUF hade inte tidigare tillämpats vid koordineringen inför dessa möten. I kommissionens förslag till rådsbeslut, som lades fram den 16 maj 2011 och således förhållandevis kort tid före mötet i OIV, angavs dessutom ett nytt tillvägagångssätt för att etablera en gemensam ståndpunkt å unionens vägnar genom ett formellt rådsbeslut i enlighet med artikel 218.9 FEUF inför beslut inom OIV. Inte någon gång sedan avtalet om OIV ingicks 2001 har nödvändigheten av ett sådant rådsbeslut påtalats. Det kan här konstateras att Lissabonfördragets ikraftträdande inte innebar någon ändring i sak av bestämmelsen som även dessförinnan återfanns i samma lydelse. Inför mötet i OIV:s generalförsamling den 24 juni 2011 skedde sedvanlig koordinering och enighet förelåg mellan medlemsstaterna beträffande innehållet i de resolutioner som stod på dagordningen. Mot denna bakgrund motsatte sig Sverige inte de 25 resolutioner som stod på dagordningen vid mötet.

Skr. 2013/14:115
Bilaga 2

8 MILJÖDEPARTEMENTET

8.1 Avslutade ärenden

Direktiv 2002/96/EG om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter – WEEE (ärendenummer 2007/2398)

Kommissionen skrev av ärendet den 26 september 2013.

Direktiv 2001/42/EG om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan (ärendenummer 2009/2241)

Kommissionen skrev av ärendet den 25 april 2013.

8.2 Mål i EU-domstolen

Direktiv 2008/1/EG om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar (ärendenummer 2009/2291, mål C-243/13)

EU-domstolen meddelade dom den 29 mars 2012 i mål C-607/10 och biföll kommissionens yrkanden om att Sverige hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 5.1 i det så kallade IPPC-direktivet (direktiv 2008/1/EG om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar). Domstolen ansåg att Sverige inte hade vidtagit nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de behöriga myndigheterna, med hjälp av tillstånd i enlighet med artiklarna 6 och 8 i direktivet eller på lämpligt sätt genom en förnyad bedömning av villkoren och, i förekommande fall, genom en uppdatering av villkoren, övervakar att samtliga befintliga anläggningar drivs i överensstämmelse med kraven i artiklarna 3, 7, 9, 10, 13, 14 a och b samt 15.2 i direktivet.

I april 2012 tillsändes Sverige en skrivelse där kommissionen efterfrågade vilka åtgärder Sverige vidtagit med anledning av domen. Sverige besvarade denna skrivelse i maj 2012 och uppgav i huvudsak att det nu endast fanns två anläggningar i Sverige, Surahammars bruk AB samt LKAB Svappavaaragruvan, som ännu inte hade tillståndsprövats enligt IPPC-direktivets krav.

Kommissionen inkom med en formell underrättelse enligt artikel 260 FEUF i oktober 2012 och efterhörde på nytt vilka åtgärder Sverige vidtagit för att följa domstolens dom. Kommissionen efterfrågade information om när tillstånd för Surahammars bruk AB samt LKAB Svappavaaragruvan förväntades att kunna meddelas samt hur och när överensstämmelse med IPPC-direktivets krav uppnåtts för de ytterligare anläggningar som omfattades av domen av den 29 mars 2012. Sverige anförde i svar i november 2012 att tillståndsfrågan för de båda anläggningarna Surahammars bruk AB samt LKAB Svappavaaragruvan var under domstolsbehandling samt att tillstånd enligt IPPC-direktivet uppskattningsvis förväntades att kunna meddelas under våren och sommaren 2013. Sverige redogjorde även för hur och när överensstämmelse uppnåtts för övriga anläggningar vilka omfattades av domen av den 29 mars 2012.

Kommissionen beslutade den 21 februari 2013 att med stöd av artikel 260.2 FEUF stämma Sverige inför EU-domstolen (mål C-243/13). I ansökan om stämning som mottogs den 3 maj 2013 yrkade kommissionen bl.a. att domstolen skulle fastställa att Sverige inte hade uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 260.1 FEUF eftersom Sverige inte vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa domstolens dom i mål C-607/10 samt förplikta Sverige att betala ekonomiska sanktioner i form av vite och standardbelopp.

I svaromål den 12 juli 2013 bestred Sverige kommissionens talan i sin helhet och anförde i huvudsak följande. Vid utgången av den frist som angavs i den formella underrättelsen i det skriftliga förfarandet var tillståndsfrågan löst för 27 av de 29 anläggningar som omfattades av domen i mål C-607/10. Tillstånd i enlighet med IPPC-direktivets krav för de två återstående anläggningarna var vid denna tidpunkt föremål för domstolsprövning sedan februari respektive juli 2011. Regeringen saknar helt möjlighet att påverka dessa tillståndsprocesser och det finns följaktligen inte några ytterligare åtgärder som regeringen kan vidta för att följa domen. Mot denna bakgrund gör regeringen i första hand gällande att den vidtagit de åtgärder som krävs för att följa domstolens dom i mål C-607/10 vid utgången av den frist som angavs i den formella underrättelsen. Kommissionens talan ska således ogillas i sin helhet. I vart fall föreligger mot bakgrund av anförda omständigheter inte skäl att förplikta Sverige att betala någon ekonomisk sanktion och det framstår som oproportionerligt att utdöma både ett vite och ett standardbelopp. Kommissionen har inte tagit tillräcklig hänsyn till att det fördragsbrott som fastställdes genom domen i mål C-607/10 var av mycket begränsad omfattning, 29 av 1 035 anläggningar, och att Sverige, vid referens-tidpunkten för nu aktuellt förfarande, hade följt domen beträffande 27 av

dessa 29 anläggningar, vilket ska beaktas i förmildrande riktning. Kommissionen har inte förmått styrka att den påstådda överträdelsen har haft de följder för enskilda och allmänna intressen som har gjorts gällande. Tvärtom framgår det av verksamheternas miljörapporter att de har medfört mycket begränsad miljöpåverkan. Den omständigheten att kommissionen har inlett överträdelseförfaranden mot 14 andra medlemsstater för bristande genomförande av IPPC-direktivet illustrerar svårigheterna kring att säkerställa att IPPC-direktivets krav uppnås i alla avseenden, något som bör beaktas i förmildrande riktning om domstolen skulle välja att ådöma Sverige ekonomiska sanktioner. I den mån domstolen skulle finna anledning att ålägga Sverige någon ekonomisk sanktion, föreligger skäl att sätta ned av kommissionen yrkade belopp.

Kommissionen vidhöll sin talan i en replik som gavs in den 5 september 2013. Regeringen bemötte denna i duplik den 25 oktober 2013.

Den 29 november 2013 löstes tillståndsfrågan för LKAB Svappavaara-gruvan. Nu återstår endast Surahammars bruk.

8.3 Motiverade yttranden

Direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för unionens åtgärder på vattenpolitikens område (ärendenummer 2006/4643)

Kommissionen inkom i november 2007 med en formell underrättelse (ärende 2007/2239 med hänvisning till ärende 2006/4643) och i mars 2010 med en kompletterande formell underrättelse (enbart ärende 2007/2239), vilka besvarades i februari 2008 respektive i maj 2010 (se under avsnittet Formella underrättelser).

I ett motiverat yttrande i oktober 2011 anförde kommissionen att Sverige underlåtit att fullgöra sina skyldigheter enligt direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område, särskilt artikel 9, genom att undanta vissa verksamheter (såsom uppdamning för vattenkraftproduktion, sjöfart och översvämningsskydd, uttag för bevattning och industriell användning samt eget uttag) från tillämpningen av definitionen av vattentjänster.

Sverige svarade i december 2011 sammanfattningsvis att man har en annan uppfattning än kommissionen om hur definitionerna av vattentjänster och vattenanvändning enligt artiklarna 2.38 respektive 2.39 i direktivet ska tolkas. Oavsett hur dessa definitioner ska tolkas, saknar vidare skillnaderna i tolkning av begreppet vattentjänst och vattenanvändning betydelse för ett effektivt genomförande av artikel 9 i direktivet i Sverige, utifrån de geografiska och klimatiska förhållanden som gäller här och den begränsade effekten på den generella vattenstatusen i Sverige. I den svenska lagstiftningen finns det regleringar som medför att det finns principer för kostnadstäckning av vattentjänster och en prispolitik som inbegriper även sådan vattenanvändning som inte utgör vattentjänster enligt artikel 2.38 i

direktivet. I enlighet med artikel 9 i direktivet beaktas därmed principerna om kostnadstäckning och att förorenaren betalar samt den ekonomiska analys som utförs enligt bilaga III i direktivet. Sverige uppfyller således sina skyldigheter enligt artikel 9 i direktivet.

Direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter/art- och habitatdirektivet. (ärendenummer 2010/4200)

I januari 2010 mottog kommissionen ett klagomål från fyra svenska icke-statliga organisationer angående den nya vargpolitiken och den licensjakt som nyligen hade ägt rum i Sverige. Enligt klagomålet har den svenska vargstammen inte gynnsam bevarandestatus, främst på grund av att den lider av en hög grad av inavel till följd av geografisk isolering. Att godkänna licensjakt på en skyddad art i en så känslig situation var därför enligt de klagandes åsikt inte förenligt med direktivet. Kommissionen gjorde i en formell underrättelse i januari 2011 gällande att Sverige inte uppfyllt sina skyldigheter enligt artiklarna 12 och 16 i direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Detta genom att Sverige enligt kommissionen har antagit en vargpolitik som påverkar och sannolikt kommer att påverka möjligheterna till en gynnsam bevarandestatus för den svenska vargen, genom att tillåta licensjakt på varg trots att förutsättningarna enligt direktivet för en sådan jakt inte varit uppfyllda.

Sverige redogjorde i svar i mars 2011 för den svenska vargpolitiken och den licensjakt som ägt rum och som enligt regeringen inte står i strid med art- och habitatdirektivet. Kompletterande svar skickades in i april, maj och juni 2011.

I juni 2011 vidhöll kommissionen sin inställning i ett motiverat yttrande. Till grund för sin bedömning lade kommissionen följande närmare omständigheter; att den svenska vargstammen begränsats till ett givet tak, att licensjakten avsett en strikt skyddad art som inte har gynnsam bevarandestatus på grund av populationsdynamik och begränsning av det naturliga utbredningsområdet samt att flyttningar av varg medgetts för vilka det inte finns några garantier för att de kommer att genomföras, som inte varit förberedda på ett sätt som garanterar ett snabbt genomförande och som i vart fall inte har realiserats än.

Sverige anförde i svar i augusti 2011 sammanfattningsvis följande. Regeringen är angelägen om att fortsätta dialogen med kommissionen i syfte att uppnå en samsyn om hur en gynnsam bevarandestatus för vargen ska uppnås. Någon sådan licensjakt som skett under 2010 och 2011 kommer därför inte att äga rum 2012. Begränsningen till ett givet tak för den svenska vargstammen gäller inte längre. Regeringen har gett Naturvårdsverket i uppdrag att upprätta en förvaltningsplan för varg och beslutat att inrätta en nationell kommitté för hållbar rovdjurspolitik för varg. Regeringen fortsätter också att vidta konkreta åtgärder för att öka vargstammens genetiska status och under våren 2012 kommer utsättning av djurparksvälpar att äga rum. Regeringen har också inlett ett utökat nordiskt samarbete om vargförvaltningen och kontakt har även etablerats

med Ryssland. Dock var enligt regeringens uppfattning licensjakten efter varg 2010 och 2011 förenlig med artiklarna 12 och 16 i art- och habitatdirektivet. Det råder inte något tvivel om att det största hindret för en gynnsam bevarandestatus för den svenska vargstammen är brister i dess genetiska status. För att effektiva åtgärder i form av utflyttning och införsel av varg ska kunna vidtas för att läka dessa brister måste det finnas en acceptans hos den lokala befolkningen för dessa åtgärder och den svenska vargförvaltningen som helhet. Detta kan endast åstadkommas genom en ökad delaktighet från befolkningens sida i vargförvaltningen. Regeringen är också av uppfattningen att det är av stor vikt att förvaltningen av rovdjursstammarna i huvudsak sker nationellt i enlighet med subsidiaritetsprincipen och med regionalt och lokalt inflytande. Mot bakgrund av att svenska myndigheter sedan lång tid arbetat med olika åtgärder för att öka den lokala acceptansen för varg och det därvid kunnat konstateras att acceptansen sjunkit trots dessa åtgärder när varg-stammen ökat, har det förelegat ett behov av att stärka den lokala acceptansen. De viktigaste åtgärderna för att åstadkomma detta har varit att inrätta viltvårdsdelegationer i kombination med att under strikt kontrollerade former tillåta licensjakt på varg. Någon annan lämplig lösning har enligt regeringens uppfattning inte stått till buds. Det finns också underlag till stöd för att licensjakten effektivt bidragit till att öka den lokala acceptansen för vargförvaltningen. Licensjakten har varken riskerat att försvåra eller försvårat möjligheterna att uppnå en gynnsam bevarandestatus för den svenska vargstammen. Besluten om licensjakt har varit väl underbyggda, beaktat försiktighetsprincipen och omgärdat jakten med strikta villkor i enlighet med artikel 16.1 e) i art- och habitatdirektivet. Att bedömningen att licensjakt 2010 och 2011 kunde tillåtas enligt artikel 16.1 e) i art- och habitatdirektivet var riktig bekräftas i dag av rapporter som visar att vargbeståndet ökat och som indikerar en bättre genetisk status hos vargstammen.

I september 2011 kompletterade Sverige sitt svar på det motiverade yttrandet genom att bifoga och informera om dels rapporten Illegal jakt på stora rovdjur i Sverige, dels rapporten Valputbyten hos varg (*Canis lupus lupus*) i skandinaviska djurparker. Härefter har kompletterande svar lämnats in till kommissionen i februari, april och juni 2012 samt i februari 2013.

Den 22 november 2013 kompletterade Sverige sitt svar på det motiverade yttrandet ytterligare med en redogörelse för innehållet i regeringens proposition 2012/13:191 En hållbar rovdjurspolitik och information om utredningen om en översyn av jaktlagstiftningen. Den 10 december 2013 beslutades propositionen av riksdagen.

Direktiv 2009/31/EG om geologisk lagring av koldioxid och ändring av direktiv 85/337/EEG, direktiv 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG och 2008/1/EG samt förordning (EG) nr 1013/2006 (ärendenummer 2011/0948)

Kommissionen inkom i juli 2011 med en formell underrättelse i ärendet och anförde att Sverige inte i tid anmält rubricerat direktiv som genomfört.

Sverige svarade i september 2011 att direktivet har genomförts genom en ändring i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd som trädde i kraft den 15 augusti 2011 och att direktivet den 1 augusti 2011 anmälades som fullständigt genomfört i kommissionens databas för genomförande av direktiv.

Kommissionen utfärdade ett motiverat yttrande den 20 november 2013 och vidhöll därvid sin inställning att Sverige inte genomfört ovanstående direktiv i sin helhet.

Det motiverade yttrandet ska besvaras senast den 21 januari 2014.

Direktiv 2006/21/EG om hantering av avfall från utvinningsindustrin (ärendenummer 2011/2117)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i september 2011 att Sverige genom att underlåta att till fullo och eller korrekt införliva artiklarna 3, 4, 5, 6, 11, 12, 13, 14, 15, 17 samt bilaga II i direktiv 2006/21/EG av den 15 mars 2006 om hantering av avfall från utvinningsindustrin och om ändring av direktiv 2004/35/EG försummat att uppfylla sina skyldigheter enligt dessa bestämmelser.

Sverige svarade i november 2011 sammanfattningsvis följande. Regeringen vidgår att bilaga II till direktivet inte till fullo har införlivats i svensk lagstiftning, men bestrider kommissionens påståenden i övrigt. Även om regeringens uppfattning är att artiklarna 3.12, 5.2 a och b, 5.3 c, 5.3 e, g och h samt 5.3 andra stycket är genomförda i svensk lagstiftning, har kommissionens synpunkter avseende det svenska genomförandet av dessa bestämmelser varit värdefulla och kommer att ingå i den svenska översynen av förordningen om utvinningsavfall. Redan i svaret på en informell skrivelse aviserade den svenska regeringen denna översyn. Tyvärr har detta arbete blivit försenat. Den svenska regeringen kommer nu att prioritera arbetet med översynen. Kommissionens synpunkter är förstås i detta sammanhang av stor betydelse. Regeringen har för avsikt att, i samband med att ett författningsförslag remitteras nationellt, överlämna detsamma till kommissionen för att på så sätt ge kommissionen möjlighet att lämna synpunkter på författningsändringarna. Regeringen planerar att remittera ett förslag till ny författningstext i januari 2012 och de nya reglerna planeras därefter träda i kraft den 1 maj 2012.

Ett kompletterande svar på den formella underrättelsen inlämnades till kommissionen i juli 2012. Ytterligare ett kompletterande svar överlämnades den 9 juli 2013. I detta redogjorde regeringen bl.a. för

innehållet i den nya förordningen (2013:319) om utvinningsavfall som ersatt den tidigare.

Skr. 2013/14:115
Bilaga 2

Den 20 november 2013 utfärdade kommissionen ett motiverat yttrande och gjorde därvid gällande att artikel 5.2 b, inledningen till artikel 5.2 c, artikel 5.3 g, artikel 6.4 första stycket, artikel 6.5 första stycket andra meningen, artikel 12.3 första stycket, artikel 12.5, artikel 14.1 a och artikel 14.2 ännu inte har genomförts korrekt i svensk lagstiftning.

Det motiverade yttrandet ska besvaras senast den 21 januari 2014.

Direktiv 2006/66/EG om batterier och ackumulatorer och förbrukade batterier och ackumulatorer och om upphävande av direktiv 91/157/EEG (ärendenummer 2012/2164)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i oktober 2012 att Sverige inte har genomfört direktiv 2006/66/EG om batterier och ackumulatorer och förbrukade batterier och om upphävande av direktiv 91/157/EEG på ett korrekt sätt. Kommissionen hävdar för det första att Sverige endast delvis har genomfört artiklarna 2 och 3, vilka behandlar direktivets tillämpningsområde samt vissa definitioner. Kommissionen anmärker vidare på Sveriges genomförande av artikel 8 vilken behandlar insamlingssystemen samt konstaterar att Sverige utlovat ny lagstiftning på området men att någon sådan lagstiftning ännu inte har anmälts till kommissionen. Vidare anmärker kommissionen på hur Sverige har genomfört de artiklar som handlar om behandling och återvinning av batterier. Kommissionen har även anmärkt på hur Sverige har reglerat producenternas finansiella ansvar för batterier som släppts ut på marknaden. Slutligen vidhåller kommissionen i den formella underrättelsen att Sverige inte genomfört bilaga III på ett korrekt sätt, vilken reglerar detaljerade krav på behandling och återvinning av batterier.

Sverige besvarade den formella underrättelsen i november 2012 och argumenterade för att direktivet har genomförts på ett korrekt sätt i svensk rätt, men angav att genomförandet kan förtydligas på vissa ställen. Till svaret bifogades tilltänkta ändringar av förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier (batteriförordningen), som enligt regeringen förtydligar det svenska genomförandet av direktivet. I februari 2013 genomfördes ändringar i batteriförordningen och avfallsförordningen (2011:927).

Den 27 september 2013 överlämnade kommissionen ett motiverat yttrande i ärendet. Kommissionen anser att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter eftersom artiklarna 8 och 12 samt bilaga III till direktivet inte har genomförts på ett korrekt sätt.

Sverige besvarade det motiverade yttrandet den 5 november 2013 och förklarade därvid att de författningsändringar som utlovats hade genomförts men att vissa av ändringarna av förbiseende inte anmälts i genomförandedatabasen. Svaret innehöll även en redogörelse för de ändringar som genomför artiklarna 8 och 12 samt bilaga III till direktivet.

8.4 Formella underrättelser

Rening av avloppsvatten (ärendenummer 2002/2130, mål C-438/07)

Kommissionen yrkade i ansökan om stämning fastställelse av att Sverige har brutit mot artiklarna 5.2, 5.3 och 5.5 i direktiv 91/271/EEG. Underlåtelsen består i att Sverige inte senast den 31 december 1998 har ordnat så att samtliga utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse med över 10 000 personekvivalenter (pe) som släpps ut direkt i känsliga områden eller deras avrinningsområden uppfyller de tillämpliga kraven i bilaga 1 till direktivet. Enligt kommissionen finns det vetenskapliga bevis för att fosfor och kväve är huvudorsakerna bakom Östersjöns eutrofiering, att fosfor- och kväveutsläpp i kustvatten sprids till andra delar av Östersjön och att sådana utsläpp i inlandsvatten som ligger i Östersjöns avrinningsområde bidrar till dess eutrofiering. Kommissionen har mot denna bakgrund gjort gällande att direktiv 91/271/EEG kräver att det införs en allmän kväverening vid alla reningsverk för avloppsvatten från tätorter med mer än 10 000 pe som släpps ut direkt i de känsliga områdena eller i deras avrinningsområden. Eftersom Sverige inte har vidtagit sådana åtgärder har kommissionen yrkat att domstolen ska fastställa att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt direktiv 91/271/EEG.

Sverige vitsordade för det första att 37 av de sammanlagt 141 aktuella reningsverken inte uppfyller tillämpliga krav på kväverening enligt bilaga 1 till direktiv 91/271/EEG och att regeringen därför inte har någon anledning att bestrida kommissionens talan såvitt avser dessa. För det andra anförde regeringen att 68 reningsverk är utrustade med särskild teknik för kväverening samt uppfyller utsläppskraven enligt bilaga 1 till direktiv 91/271/EEG och att kommissionens talan således saknar grund i den delen. Vad beträffar resterande 36 reningsverk vitsordade regeringen för det tredje att det inte har införts särskild teknik för kväverening men att enligt regeringens uppfattning direktivet inte kräver detta. Det följer nämligen inte någon allmän skyldighet av direktiv 91/271/EEG att införa särskild teknik för kväverening vid samtliga reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse med mer än 10 000 pe. Tvärtom föreskriver direktivet att medlemsstaterna utifrån de lokala förhållandena ska bedöma vilket eller vilka näringsämnen – fosfor och/eller kväve – som bidrar till eutrofiering och i enlighet med denna bedömning vidta mer långtgående reningsåtgärder.

EU-domstolen meddelade den 6 oktober 2009 dom i målet och ogillade kommissionens talan beträffande de sammanlagt 104 reningsverk som Sverige bestritt att de inte uppfyller direktivets krav på rening. Vad gäller de övriga 37 reningsverken fastställde domstolen kommissionens yrkanden om att Sverige brutit mot de relevanta artiklarna i direktiv 91/271/EEG.

I november 2009 ställde kommissionen i en skrivelse frågor om vilka åtgärder Sverige vidtagit för att efterfölja EU-domstolens dom. I svar i januari 2010 angav regeringen att det pågår ett intensivt arbete för att

säkerställa att domen efterlevs. Bland annat har Miljödepartementet remitterat kommissionens skrivelse till de länsstyrelser som i sin egenskap av tillsynsmyndigheter berörs av den aktuella domen och begärt redovisningar av vilka åtgärder som vidtagits för att säkerställa domens efterlevnad för varje enskilt reningsverk. Regeringen har i Naturvårds-verkets regleringsbrev för 2010 angett att myndigheten ska verka för och följa upp att länsstyrelserna ser till att Naturvårdsverkets föreskrifter avseende avloppsreningsverk för att minska kväveutsläpp följs. Verket ska redovisa vilka åtgärder som har vidtagits och resultaten av dessa till Regeringskansliet senast den 30 mars 2011. Vidare har regeringen i regleringsbrev för landets länsstyrelser för 2010 angett att länsstyrelserna ska intensifiera arbetet med att verka för att verksamhetsutövarna iakttar Naturvårdsverkets föreskrifter avseende avloppsreningsverk för att minska kväveutsläpp. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits och resultaten av dessa.

Sverige besvarade i november 2010 ett antal kompletterande frågor från kommissionen. Regeringen förklarade varför det ansågs att vissa av de tätorter som tidigare angetts inte klara kraven i avloppsdirektivet nu anses klara kraven på grund av naturlig retention. Vidare lämnade regeringen av kommissionen efterfrågad information om månatliga analysdata avseende kvävekoncentration för de berörda tätorterna.

Sverige överlämnade en lägesrapport till kommissionen den 7 februari 2013.

Den 26 april 2013 beslutade kommissionen om en formell underrättelse enligt artikel 260.2 FEUF och gjorde därvid gällande att den hittills erhållit ofullständiga uppgifter om de åtgärder som vidtagits av den svenska regeringen för att följa EU-domstolens dom samt erinrade om kommissionens möjlighet att väcka talan om ekonomiska sanktioner vid domstolen.

I svar den 26 juni 2013 anförde Sverige bl.a. följande. Under de tre år som har förflutit sedan EU-domstolens dom har Sverige åtgärdat huvuddelen av de anläggningar som i domen konstaterades inte leva upp till avloppsreningsdirektivets krav på kväverening. För närvarande pågår ett intensivt arbete med åtgärdande av de återstående reningsverken. Till svaret fogades bilagor där nuvarande kväverenningsgrad, belastnings- och retentionsberäkningar samt i förekommande fall tidplan för pågående ombyggnationer tydligt framgår. Vidare utlovade regeringen att, i enlighet med kommissionens önskan, fortsätta lämna uppdateringar var sjätte månad till dess kraven är helt uppfyllda.

Direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för unionens åtgärder på vattenpolitikens område samt klagomål angående genomförandet av direktivet (ärendenummer 2007/2239 med hänvisning till ärende 2006/4643)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i november 2007 att Sverige inte fullständigt, eller på ett felaktigt sätt, har införlivat artiklarna

2, 4, 5, 9, 10, 11 och 13 samt bilagorna VII, VIII, IX och X i direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för unionens åtgärder på vattenpolitikens område. Kommissionen hänvisade även till ett inkommet klagomål (ärendenummer 2006/4643) om Sveriges sätt att implementera direktivet när det gäller begreppet vattentjänster. Kommissionen ansåg att definitionen av vattentjänster i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster är för begränsad.

Sverige svarade kommissionen i februari 2008 och uppgav i huvudsak följande. Direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för unionens åtgärder på vattenpolitikens område (RDV) är ett s.k. ramdirektiv. Enligt ingressen, punkten 18, kräver unionens vattenpolitik en klar och tydlig, effektiv och enhetlig rättslig ram. Denna ram har införlivats i svensk rätt genom ändringar i miljöbalken (MB) och i det system av kompletterande författningar med mer detaljerade och tekniska bestämmelser, som MB lägger grunden för. RDV:s syften täcks av MB och de författningar som har meddelats med stöd av balken, liksom de författningar som har en nära anknytning till balken. De ytterligare ändringar i svensk lagstiftning som planeras i anledning av direktivet beräknas träda i kraft den 1 oktober 2008.

I en kompletterande formell underrättelse i mars 2010 (enbart ärende 2007/2239) uppgav kommissionen att den inte kommer att driva vidare de klagomål som avsåg artiklarna 2.29, 2.30, 2.31, 4.1 b iii, 4.4, 4.9, 5, 10.2, 10.3, 11.6 och bilagorna VII, VIII och IX till RDV. Kommissionen uppgav vidare att den inte heller kommer att driva vidare klagomålen rörande tolkningen av begreppet ”vattentjänster” (förutom när så är relevant för genomförandet av definitionen av vattentjänster och artikel 9 i direktivet) men att det är möjligt att den återkommer i denna fråga. Kommissionen förklarade att den vidhåller övriga påstådda brister och har dessutom pekat på oklarheter i genomförandet av artiklarna 3.1, 3.3 och 3.5 samt avsaknad av information angående genomförandet av bilagorna I, II, III, IV och VI. Sammanfattningsvis ansåg kommissionen att Sverige inte har fullgjort sina skyldigheter enligt artiklarna 2, 3, 4, 9, 13 och 24 samt bilagorna I, II, III, IV och VI till direktivet.

Sverige svarade i maj 2010 att artiklarna 2, 4, 9 och 13 samt bilagorna I, II, III, IV, och VI till RDV har införlivats i svensk rätt på ett korrekt sätt. När det gäller de påstådda oklarheterna med genomförandet av artikel 3 konstaterar regeringen att de begrepp som används i RDV inte är formulerade på samma sätt i förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön (VFF). Skillnaden gäller huvudsakligen begreppet internationellt avrinningsdistrikt enligt RDV och hur det har genomförts i svensk rätt. Med anledning av den nya gränsöverskridande överenskommelsen mellan Sverige och Finland kommer vissa ändringar att genomföras i 8 kap. VFF och i det sammanhanget är det lämpligt att även åtgärda sådana oklarheter som kommissionen pekat på i fråga om olika begrepp och ansvarsfördelning.

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i mars 2010 att Sverige inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt artiklarna 4, 5 och 10 i direktiv 91/271/EEG om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse. Underlåtenheten består i att avloppsvatten från reningsverk i 13 tätorter med en belastning understigande 10 000 personekvivalenter (pe) inte undergår sekundär rening eller motsvarande rening i enlighet med kraven i artikel 4.1 och 4.3 i direktivet. Vad gäller tre reningsverk i tätorter med en belastning som överstiger 10 000 pe har Sverige inte säkerställt att avloppsvatten från dessa undergår mer långtgående rening före utsläpp i känsliga områden än vad som följer av artikel 4 (tertiär rening) i enlighet med kraven i artikel 5.2 och 5.3 i direktivet.

Sverige svarade i april 2010 i huvudsak följande. Reningsverken i tio av de 13 tätorter med en belastning understigande 10 000 pe är belägna i de nordliga delarna av Sverige. Enligt regeringens uppfattning kan undantaget i artikel 4.2 i avloppsdirektivet tillämpas på reningsverk som är belägna i de delar av norra Sverige, där en effektiv biologisk rening är svår att upprätthålla på grund av låga temperaturer. Även om kommissionen inte delar uppfattningen att undantaget i artikel 4.2 i avloppsdirektivet är tillämpligt så uppfylls ändå avloppsdirektivets syfte eftersom recipienten har sådana egenskaper att utsläppen inte ogynnsamt påverkar miljön. Härtill kommer att de aktuella kraven enligt artikel 4.3 med hänvisning till tillämpliga krav i avsnitt B i bilaga 1 och tabell 1 till avloppsdirektivet enligt uppgifter om BOD respektive COD utifrån koncentration eller reduktion är uppfyllda i fråga om sex av de tio reningsverken. Sammantaget anser regeringen att sju av de nordliga reningsverken uppfyller kraven i artikel 4 och 10 i avloppsdirektivet. Beträffande övriga tre reningsverk i norra Sverige görs för närvarande insatser för att uppfylla direktivets krav fullt ut. För de reningsverk i de tre tätorter som är belägna i de sydligare delarna av Sverige gäller inte sådana låga temperaturer att undantaget i artikel 4.2. kan tillämpas. Dessa tre reningsverk uppfyller dock de krav som följer av artikel 4.3 i avloppsdirektivet.

Med anledning av kompletterande frågor från kommissionen skickade regeringen ett kompletterande svar i november 2010 med bl.a. en redogörelse för de bestämmelser som säkerställer fosforrening i Sverige samt en redogörelse för hur undantaget i artikel 4.2 i direktivet tillämpas i Sverige.

Tröskelvärde i Reachförordningen (ärendenummer 2012/2196)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 25 januari 2013 att Sverige inte tillämpar det tröskelvärde som fastställts i artiklarna 7.2 och 33 i förordning 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reachförordningen) på ett korrekt sätt. I underrättelsen framför kommissionen att den har kännedom om att Sverige – i strid med vad som anges i den Europeiska kemikalieinspektionens vägledning om krav för ämnen i varor – vill tillämpa tröskelvärdet på de enskilda delarna eller beståndsdelarna i varor och inte

på ”komplexa” eller ”sammansatta” varor. Enligt kommissionen skulle en sådan tillämpning av Reachförordningen strida direkt mot formuleringarna i artiklarna 7.2 och 33 samt mot artikel 2.2 i avtalet om tekniska handelshinder.

Sverige besvarade den formella underrättelsen den 25 mars 2013 och anförde då bl.a. följande. Den svenska regeringen vidhåller sin inställning att svenska myndigheters tolkning och tillämpning av kraven i artiklarna 7.2 och 33 i Reachförordningen är förenlig med artiklarnas ordalydelse och med definitionen av vara i förordningen. Tolkningen är även ändamålsenlig eftersom den tillgodoser syftet med bestämmelserna, och är proportionerlig i förhållande till målet att skydda människors hälsa och miljön. De svenska myndigheternas tillämpning av artiklarna 7.2 och 33 i Reachförordningen strider därmed inte mot artikel 2.2 i avtalet om tekniska handelshinder.

Överskridna gränsvärden – partiklar i luften, PM10 (2012/2216)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 26 april 2013 att gränsvärdena för halten av större partiklar (PM10) i luften överskridits på flera platser i Sverige under åren 2008–2011 och att överskridandena visar på en trend av fortlöpande och varaktiga överträdelser av artikel 13 i direktiv 2008/50/EG om luftkvalitet och renare luft i Europa (luftkvalitetsdirektivet). Kommissionen gjorde också gällande att de åtgärdsprogram som tagits fram i Sverige för att komma till rätta med luftkvalitetsproblemen inte innehållit tillräckligt effektiva åtgärder för att hålla perioden av överskridande så kort som möjligt och att Sverige inte hade uppfyllt sina skyldigheter i enlighet med artikel 23.1 i direktivet.

I svaret på den formella underrättelsen den 26 juni 2013 bekräftade regeringen att överskridanden av gränsvärdena skett på vissa platser i landet (Norrköping, Stockholm, Södertälje och Uppsala) men underströk samtidigt att överskridandena var begränsade till ett fåtal mätstationer inom de aktuella zonerna och att det inte varit fråga om överskridanden varje år vid varje enskild mätstation. Enligt regeringen visar överskridandena alltså inte på en trend av fortlöpande och varaktiga överträdelser utan det är tvärtom tydligt att överskridandena har minskat över åren. Under 2012 underskreds gränsvärdena i Sverige med undantag för en mätstation. Regeringen delar inte kommissionens uppfattning om att de åtgärdsprogram som antagits i Sverige inte skulle vara tillräckliga för att hålla perioderna av överskridande så korta som möjligt. Det faktum att halterna av PM10 i luften i de aktuella zonerna och tätorterna har minskat över tid visar att åtgärderna har varit väl lämpade för att nå de dagliga gränsvärdena.

Direktiv 2010/75/EU om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar) (ärendenummer 2013/0190)

Kommissionen beslutade om formell underrättelse den 21 mars 2013 och gjorde därvid gällande att Sverige inte i tid anmält rubricerat direktiv som genomfört.

Sverige besvarade den formella underrättelsen den 21 maj 2013 och anförde att direktivet genomförts fullständigt genom antagandet av tio förordningar samt en lagändring som beslutades och anmäldes i genomförandedatabasen den 8 maj 2013.

Skr. 2013/14:115
Bilaga 2

Direktiv 2011/70/Euratom om inrättande av ett gemenskapsramverk för ansvarsfull och säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall (ärendenummer 2013/2238)

Kommissionen beslutade om formell underrättelse den 20 november 2013 och gjorde därvid gällande att Sverige inte i tid anmält rubricerat direktiv som genomfört.

Den formella underrättelsen ska besvaras senast den 21 januari 2014.

9 NÄRINGSDEPARTEMENTET

9.1 Avslutade ärenden

Direktiv 2010/40/EU om ett ramverk för införande av intelligenta transportsystem på vägtransportområdet och för gränssnitt mot andra transportslag (ärendenummer 2012/0225)

Kommissionen skrev av ärendet den 26 september 2013.

9.2 Mål i EU-domstolen

”Open skies” (ärendenummer 1995/2089, mål C-468/98)

I dom den 5 november 2002 fastställde EU-domstolen att Sverige underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt dåvarande artiklarna 5 och 52 i EG-fördraget, enligt förordning (EEG) nr 2409/92 om biljettpriser och tariffer för lufttrafik och enligt förordning (EEG) nr 2299/89 om en uppförandekod för datoriserade bokningssystem, i dess lydelse enligt förordning (EEG) nr 3089/93, genom att, trots omförhandlingen av luftfartsavtalet av den 16 december 1944 mellan Sverige och USA, bibehålla internationella åtaganden gentemot USA

- avseende vilka flygpriser som trafikföretag som USA har utsett ska tillämpa på flyglinjer inom unionen,
- avseende de datoriserade bokningssystem som erbjuds eller används i Sverige och
- om att ge USA rätt att neka eller återkalla trafikrättigheter för det fall de av Sverige utsedda lufttrafikföretagen inte ägs av denna medlemsstat eller av svenska medborgare.

Kommissionen påtalade i juli 2004 i en formell underrättelse att kommissionen inte har mottagit någon underrättelse om vilka åtgärder som vidtagits av Sverige för att följa EU-domstolens dom.

Sverige svarade i september 2004 i huvudsak följande. Det är riktigt att EU-domstolen fastställde att vissa delar av Sveriges luftfartsavtal med USA inte var förenliga med Sveriges åtaganden enligt fördraget. Eftersom frågan inte enbart rör Sveriges förhållande till USA har Sverige i den uppkomna situationen sökt att samordna sitt agerande med övriga medlemsstater i syfte att nå en gemensam lösning. Som regeringen har uppfattat det har detta också skett helt i enlighet med kommissionens bedömning av vilken handlingslinje som varit den lämpligaste. Alltsedan mandatet för kommissionen beviljades har Sverige utgått från att bristerna i det bilaterala avtalet skulle tillrättaläggas genom det unionsavtal med USA som kommissionen förhandlar om. Eftersom unionsförhandlingar med USA med hög intensitet har pågått alltsedan kommissionen fick sitt mandat, har regeringen ännu inte övervägt att säga upp det bilaterala luftfartsavtalet. Vad gäller frågan om uppsägning/ändring av avtalet har Sverige slutligen särskilt hänvisat till den gemensamma deklARATION som rådet och kommissionen antog vid ministerrådet i juni 2003. Enligt regeringens mening har USA inte motsatt sig erforderliga ändringar i avtalen och det har därmed inte uppstått en situation som enligt deklARATIONEN kräver att medlemsstaterna som en sista utväg bör vidta en sådan allvarlig åtgärd som att säga upp luftfartsavtalen i fråga. Som framgår av deklARATIONEN är detta under alla omständigheter inte en fråga som kan eller bör avgöras av medlemsstaterna var för sig.

9.3 Motiverade yttranden

Förordning (EG) nr 1228/2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel (ärendenummer 2009/2180)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i juli 2009 att Sverige inte hade uppfyllt sina skyldigheter i enlighet med artiklarna 5.2, 6.1, 6.3, 6.4, 6.5, 6.6, 9 och 12.1 i förordning (EG) nr 1228/2003 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel (elförordningen) och punkterna 1.9, 2.9, 3.2, 3.5, 5.5, 5.7 och 5.8 i bilagan till förordningen (riktlinjerna).

Sverige svarade i september 2009 i huvudsak följande. De aktuella bestämmelserna i elförordningen och riktlinjerna efterlevs i huvudsak i Sverige. Vad gäller frågan om hanteringen av överbelastning är det riktigt att Baltic Cable AB och SwePol Link AB behåller överföringskapacitet som den systemansvarige för överföringsnätet har tilldelat nätägarna för de båda sammanlänkningarna Baltic Cable och SwePol Link. Ett sådant förfarande anser dock Sverige är förenligt med artikel 6.1 i elförordningen förutsatt att den kapacitet som inte utnyttjas säljs på elmarknaden under sådana former som anges i artikeln. När det gäller kraven i artiklarna 6.3 och 6.4 om att metoderna för beräkning av överföringskapacitet ska offentliggöras och att maximal

överföringskapacitet alltid ska vara tillgänglig har Sverige i sitt svar beskrivit att den totala kapacitet som Svenska kraftnät fördelar på det svenska stamnätet alltid är den för stamnätet maximala tillgängliga kapaciteten. När det gäller artikel 6.5 i elförordningen som kräver att elflöden dirigeras i motsatt riktning när detta är tekniskt möjligt har Sverige angett att flödena hittills har gått i rätt riktning. När det gäller artikel 6.6 i elförordningen och relaterade artiklar i riktlinjerna har kommissionen framfört att Sverige inte utfört sina övervaknings- och rapporteringsskyldigheter för att bedöma användningen av intäkter från hanteringen av överbelastning vid Baltic Cable och SwePol Link. Sverige har uppgett att Energimarknadsinspektionen hittills inte har detaljgranskat Baltic Cable AB och SwePol Link AB och samtidigt beskrivit hur vissa intäkter hanteras. I fråga om tillsyn av näten så uppställs i artikel 9 i elförordningen krav på tillsyn av efterlevnaden av förordningen. Sverige påpekar här att i det i viss utsträckning inte varit påkallat för Energimarknadsinspektionen att vidta några särskilda åtgärder. I den mån tillsynsåtgärder varit påkallade finns det vissa praktiska problem så som t.ex. att tillsynen kräver samordning med andra medlemsstater.

Kommissionen vidhöll i ett motiverat yttrande i juni 2010 sin inställning i fråga om artiklarna 6.1, 6.5 och 9 i elförordningen och punkterna 1.5, 1.6, 1.9, 2.1, 2.9 och 3.2 i riktlinjerna.

Sverige svarade i augusti 2010 i huvudsak följande. Genom marknadskopplingen av Baltic Cable tillämpas icke-diskriminerande, marknadsbaserade lösningar för att tilldela kapacitet till marknaden beträffande förbindelsen mellan Sverige och Tyskland. Vidare erbjuder marknadskopplingen en automatisk lösning för nettoberäkning, eftersom all kapacitet tilldelas dagen innan genom implicita auktioner, där resultatet blir att all kraft går i riktning från lågprisområde till högprisområde. Det blir sålunda inte aktuellt med flöden i motsatt riktning. Vad gäller SwePol Link pågår ännu arbetet med att få till stånd en marknadskoppling. Börserna har i juni 2010 offentliggjort att marknadskoppling bör kunna inledas i november 2010. Genom den redan inledda marknadskopplingen av Baltic Cable och den marknadskoppling av SwePol Link som planeras kommer förbudet i punkt 2.9 i riktlinjerna mot att fastställa reservationspriser inom ramen för kapacitetstilldelningsmetoderna att efterkommas fullt ut. Huvuddelen av kraven på samordning kommer att tillgodoses genom implicita auktioner på både Baltic Cable och SwePol Link. Genom att lösningar har valts som används för andra förbindelser i närområdet, kommer graden att samordning att öka.

Sverige tillsände kommissionen ett kompletterande svar på det motiverade yttrandet i mars 2012 och meddelade att huvuddelen av de brister som kommissionen tagit upp i det motiverade yttrandet nu är åtgärdade. Sverige redovisade även mer utförligt vilka åtgärder Sverige vidtagit. I fråga om införandet av intradaglig hantering anförde Sverige att det fortfarande kvarstod vissa praktiska problem. Sverige bedömde

9.4 Formella underrättelser

Det bilaterala luftfartsavtalet mellan Sverige och Ryssland (ärendenummer 2010/2182)

En formell underrättelse inkom i januari 2011. Kommissionen gjorde gällande att Sverige genom att påta sig vissa på luftfartsområdet särskilt angivna internationella åtaganden gentemot Ryssland har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 49 FEUF och artikel 4.3 FEU jämförd med artikel 101 FEUF. De internationella åtaganden kommissionen anmärkte på följer enligt kommissionen av vissa specifika avtal och protokoll som har ersatt Sveriges överenskommelse med De Socialistiska Rådsrepublikernas Union rörande luftfartsförbindelserna från 1956.

Den formella underrättelsen besvarades i mars 2011. Sverige anförde i huvudsak följande. Kommissionens beskrivning av avtalsförhållandet mellan Sverige och Ryssland på luftfartsområdet är enligt den svenska regeringens uppfattning inte korrekt. Sveriges överenskommelse med Sovjetunionen från 1956, till vilken Ryssland har succederat, gäller fortfarande. Inget av de specifika avtal eller protokoll som kommissionen nämner har nämligen ratificerats och trätt i kraft. Således är överenskommelsen från 1956 alltså avgörande för Sveriges avtalsförhållande med Ryssland på luftfartsområdet med vissa tillägg och ändringar. Kommissionen har påpekat att Sverige har anmält de aktuella avtalen och protokollen till kommissionen i enlighet med artikel 1.2 i förordning (EG) nr 847/2004. Av en medlemsstats anmälan enligt artikel 1.2 i förordningen om att förhandlingar inletts med tredjeland följer dock inte att förhandlingarna lett fram till bindande åtaganden. Sveriges anmälan visar däremot att Sverige lojalt samarbetar med kommissionen i enlighet med gällande unionslagstiftning. Efter EU-domstolens avgörande i de s.k. open skies-målen 2002, antog Europaparlamentet och rådet förordning (EG) nr 847/2004 av den 29 april 2004 om förhandling om och genomförande av luftfartsavtal mellan medlemsstater och tredje länder. Den svenska regeringen har alltsedan förordningens tillkomst, följt denna och fullt ut samarbetat med kommissionen i syfte att bringa sina förbindelser med Ryssland i överensstämmelse med unionsrätten. I förhandlingar med Ryssland har företrädare för den svenska regeringen gjort fullt tydligt att deras överenskommelser på luftfartsområdet måste omfatta EU:s standardklausuler. Sverige, liksom övriga medlemsstater, har dock ännu inte lyckats övertyga ryska myndigheter om nödvändigheten av dessa ändringar. Kommissionen fick 2003 ett generellt mandat av rådet att förhandla med samtliga tredje länder om att göra de nödvändiga ändringarna i medlemsstaternas bilaterala luftfartsavtal med tredje land, i syfte att få dem i överensstämmelse med unionsrätten. Sverige har stöttat kommissionen i dessa förhandlingar som till mycket stor del varit framgångsrika. Inte heller kommissionen har

dock lyckats övertyga ryska myndigheter om nödvändigheten av att komplettera luftfartsavtalen med EU:s standardklausuler. Den svenska regeringen anser således att den, i enlighet med andra stycket i artikel 351 FEUF, har vidtagit alla lämpliga åtgärder för att undanröja det som i dess förbindelser med Ryssland är oförenligt med fördragen. Förordningen innehåller inte heller någon bestämd tidsfrist för när standard-klausulerna måste vara intagna i de bilaterala luftfartsavtalen. När det gäller kraven på EU:s flygbolag att betala en särskild avgift ”royalties”, för rätten att överflyga Sibirien har Sverige fullt ut stöttat kommissionen i dess ansträngningar att slutföra en överenskommelse med Ryssland om ett avskaffande av dessa avgifter. Det fanns tidigare vissa utsikter till frågans slutliga och positiva lösning i anslutning till Rysslands inträde i WTO. Denna förhoppning har inte infriats och frågan är fortfarande olöst.

Direktiv 2011/76/EU av den 27 september 2011 om ändring av direktiv 1999/62/EG om avgifter på tunga godsfordon för användningen av vissa infrastrukturer (ärende 2013/0432)

Kommissionen inkom den 29 november 2013 med en formell underrättelse i ärendet och anförde att Sverige inte i tid anmält rubricerat direktiv som genomfört.

Sverige ska svara senast den 29 januari 2014.

Direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda (ärendenummer 2013/2134)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse daterad den 27 september 2013 att Sverige underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 28.1 i direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda genom att inte anta och omedelbart underrätta om alla nationella åtgärder för att genomföra artikel 2.2, 2.3, 2.5, 2.7–2.10, 2.12, 2.1–2.18, artikel 3 och bilaga 1, artikel 8.1 andra stycket, artikel 9.1 a och b första stycket och artikel 9.2, artikel 11.2 a och b, 11.3–4, artikel 17 tredje stycket, artikel 18.3 och artikel 20.3 i direktivet.

Sverige svarade den 27 november 2013 sammanfattningsvis följande. Enligt regeringen är direktivet fullständigt genomfört i enlighet med vad som angivits vid anmälan av nationella genomförandeåtgärder i MNE-databasen. De lagar och förordningar som är nödvändiga för att följa direktivet har satts i kraft senast den 9 juli 2012. Enligt den svenska regeringens uppfattning är det av stor vikt att en tydlig distinktion görs mellan vad som utgör ett försenat direktivgenomförande, som kan bli föremål för ett förfarande enligt både artiklarna 258 och 260.3 FEUF, och ett inkorrekt direktivgenomförande, som kan bli föremål för ett förfarande enligt enbart artikel 258 FEUF. I ett ärende som detta där ett direktiv har anmälts som fullständigt genomfört i MNE är som utgångspunkt det senare förfarandet tillämpligt. Kommissionen borde därför ha ställt uppföljande frågor angående genomförandeåtgärderna inom ramen för EU-piloten i stället för att tillstålla Sverige en formell underrättelse och återopa artikel 260.3 FEUF. Den svenska regeringen

ifrågasätter således kommissionens ensidiga ändring av direktivets status från att vara ett fullständigt genomförande till ett försenat sådant. Den svenska regeringen delar således inte kommissionens tolkning att genomförandeåtgärder saknas på det sätt som görs gällande i den formella underrättelsen. Trots detta kan den svenska regeringen i en anda av gott samarbete ändå tänka sig att göra förtydliganden av de svenska genomförandeåtgärderna. De kompletterande genomförandeåtgärderna vidtas således endast i förtydligande syfte och de påverkar inte tillämpningen av befintliga regelverk eller systemet som sådant. De författningsförslag som redovisas bereds för närvarande i Regeringskansliet. De kommer att översändas till kommissionen så snart de har beslutats av den svenska regeringen eller av behörig myndighet (Boverket). Enligt planeringen ska regeringen besluta om författningsändringarna i början av januari 2014 och författningarna ska träda i kraft senast den 1 mars 2014. När det gäller artikel 2.18 och artikel 3 är avsikten att förtydliganden ska tas in i bindande myndighetsföreskrifter som beslutas av Boverket. I dessa fall kommer beslut att fattas först under sommaren/hösten 2014. Detta beror på att förtydligandena kommer att hanteras inom Boverkets pågående process för revidering av Boverkets byggregler BFS 2011:6 vilket innebär att de kommer att hanteras tillsammans med ändringar som inte har samband med direktivet. De ändringar som inte har samband med direktivet är tekniska föreskrifter som ska anmälas till kommissionen enligt direktiv 98/34/EG om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter vilket ger en mer utdragen tidplan som dock, mot bakgrund av att det endast handlar om förtydliganden, borde vara acceptabel.

10 KULTURDEPARTEMENTET

10.1 Avslutade ärenden

Förbud mot användning av metallsökare som lagligen tillverkas och/eller saluförs i andra medlemsstater (ärendenummer 2008/4191)

Kommissionen skrev av ärendet den 17 oktober 2013.

10.2 Mål i EU-domstolen

10.3 Motiverade yttranden

Direktiv 2010/13/EU om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (ärendenummer 2013/2191)

Kommissionen anförde i formell underrättelse den 21 november 2013 att Sverige införlivat direktivet om audiovisuella medietjänster på felaktigt sätt genom att inte i enlighet med artikel 3 säkerställa fri mottagning och förhindra begränsningen av vidareändring av audiovisuella medietjänster från andra medlemsstater, att inte i enlighet med artiklarna 10 och 11 skydda ansvaret och det redaktionella oberoendet hos leverantörer av audiovisuella medietjänster samt att inte i enlighet med artiklarna 7, 13, 16 och 17 främja europeiska produktioner och tillgänglighet för syn- och hörselskadade.

Den formella underrättelsen ska besvaras senast den 21 mars 2014.

11 ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET

11.1 Avslutade ärenden

Direktiv 2008/104/EG om arbetstagare som hyrs ut av bemanningsföretag (ärendenummer 2012/0128)

Kommissionen skrev av ärendet den 21 februari 2013.

11.2 Mål i EU-domstolen

11.3 Motiverade yttranden

Direktiv 1999/70 om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP (ärendenummer 2007/4835)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse i mars 2010 att avsaknaden i svensk rätt av en tydlig övre tidsgräns för flera på varandra följande visstidsanställningar rörande allmän visstidsanställning och vikariat och den fullständiga avsaknaden av åtgärder för att förhindra missbruk av visstidsanställningar för säsongarbete och för arbetstagare som har fyllt 67 år, innebär att kravet att förhindra missbruk av varandra följande visstidsanställningar enligt klausul 5 i bilagan till direktiv 1999/70/EG om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP inte har uppfyllts.

Sverige svarade bl.a. följande i juni 2010. Regeringen kan inte godta kommissionens uppfattning att kravet att förhindra missbruk av på varandra följande visstidsanställningar enligt klausul 5 i bilagan till visstidsdirektivet inte har uppfyllts. Lagen om anställningsskydd innehåller flera olika medel mot missbruk, bl.a. krav på objektiva skäl för användandet av vikariat och säsongsanställning, regler om att för en arbetstagare som under en femårsperiod har varit anställd hos arbetsgivare antingen i allmän visstidsanställning i sammanlagt mer än två år, eller som vikarie i sammanlagt mer än två år, övergår anställningen till en tillsvidareanställning samt regler om företrädesrätt till återanställning. Reglerna är sanktionerade genom möjlighet för arbetstagare att få skadestånd och en domstols förklaring om att en lagstridig visstidsanställning ska gälla tills vidare. Regeringens ståndpunkt är att ovanstående regler sammantaget utgör ett tillräckligt effektivt skydd mot missbruk genom användandet av flera på varandra följande visstidsanställningar. Det svenska regelsystemet uppfyller därför kraven i klausul 5.

Under 2011 utarbetades departementspromemorian Anmälningsskyldighet vid utstationering samt förtydligande avseende missbruk av visstidsanställningar enligt anställningsskyddslagen (Ds 2011:22). Promemorian innehåller förslag till förtydligande av rättsläget på så sätt att det direkt av lagen om anställningsskydd ska framgå att om tidsbegränsade anställningar respektive provanställning kombineras på ett sätt som utgör missbruk, kan arbetstagaren få domstols förklaring att avtalet ska gälla tills vidare.

Sverige ingav två kompletterande svar i maj 2012 och bifogade Ds 2011:22 Anmälningsskyldighet vid utstationering samt förtydligande avseende missbruk av visstidsanställningar enligt anställningsskyddslagen.

Sverige ingav ett kompletterande svar i juni 2012 och bifogade Ds 2012:25 Förstärkt skydd för arbetstagare med allmän visstidsanställning och vikariat. Promemorian innehåller bl.a. förslag till ändringar i lagen om anställningsskydd. Syftet med ändringarna är att begränsa risken för att olika former av tidsbegränsade anställningar kombineras på ett sätt som innebär ett kringgående av de tidsgränser som gäller för att en allmän visstidsanställning eller en anställning som vikarie ska övergå till en tillsvidareanställning. Därmed stärks skyddet för arbetstagare med tidsbegränsade anställningar. Avsikten med lagändringarna är att säkerställa svensk rätts överensstämmelse med direktivet.

Den föreslagna ändringen innebär att det införs en kompletterande bestämmelse om att en allmän visstidsanställning eller en anställning som vikarie övergår till en tillsvidareanställning om arbetstagaren, under en period då provanställning eller tidsbegränsade anställningar följt på varandra, har varit anställd hos arbetsgivaren antingen i allmän visstidsanställning i sammanlagt mer än två år, eller som vikarie i sammanlagt mer än två år. Vid bedömningen av om anställningarna har följt på varandra ska tidsbegränsade anställningar och provanställningar

enligt såväl anställningsskyddslagen som specialförfattningar och, i förekommande fall, kollektivavtal, beaktas. Skr. 2013/14:115
Bilaga 2

Kommissionen vidhöll sin inställning i ett motiverat yttrande den 22 februari 2013.

Sverige vidhöll sin inställning i svar den 22 april 2013.

11.4 Formella underrättelser

Bilaga 3 Beslut i rådet under 2013 som Sverige inte stött

En målsättning för regeringens EU-arbete är att genom tidigt påverkansarbete och aktivt deltagande i förhandlingsarbete nå resultat som gagnar svenska och europeiska intressen. Vid ett fåtal tillfällen varje år kan det dock uppkomma situationer då det inte är möjligt att stödja rådets beslut. Dessa fall redovisas i denna bilaga.

1. Beslut i rådet där Sverige röstat nej

1.1 Protokoll om fiskepartnerskapsavtal med Marocko

Röstning ägde rum i rådet för Ekofin-rådet den 15 november. Sverige röstade nej till protokollet av folkrättsliga skäl. Eftersom Västsahara inte är en del av Marockos territorium, krävs enligt folkrätten att nyttjandet av fiskeresurserna sker till förmån för det sahariska folket i Västsahara och i enlighet med deras intresse och vilja. Trots ansträngningar i rätt riktning blev bedömningen att de förändringar som skett inte är tillräckliga för att se till att de folkrättsliga förpliktelseerna är uppfyllda i relation till det sahariska folket i Västsahara.

1.2 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om särskilda åtgärder inom jordbruket till förmån för unionens yttersta randområden

Röstning ägde rum i jordbruks- och fiskerådet den 25 februari. Sverige röstade nej till att rådet antar förordningen om särskilda åtgärder inom jordbruket till förmån för unionens yttre randområden. Sverige fick inte gehör för sin restriktiva hållning avseende ökade utgifter och inte heller fått klarhet i hur utgiftsutökningen ska finansieras.

1.3 Beslut om budget för 2014 samt ändringsbudget nr 9 till 2013 års budget

Kommissionen presenterade den 26 juni ett förslag till EU-budget för 2014. Rådets antog en kompromiss den 2 september vilken innebar att åtagandeanslagen minskade med 241 miljoner euro och betalningsanslagen minskade med 1061 miljoner euro jämfört med kommissionens budgetförslag. Två medlemsstater lade ner sina röster. Övriga medlemsstater, inklusive Sverige, gav sitt stöd till rådets kompromissförslag.

Vid förhandlingar mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen den 11 november behandlades årsbudgetförslaget tillsammans med ändringsbudget 9 för 2013 års budget som ett paket. Ändringsbudget 9 avsåg mobilisering av Solidaritetsfonden för fyra medlemsstater som drabbats av översvämningar och skogsbränder under 2012 och 2013. Överenskommelsen omfattade en åtagandenivå på 142,6 miljarder euro, vilket är ca 0,4 miljarder euro över rådets läsning i somras och en

betalningsnivå på 135,5 miljarder euro, vilket är 0,5 miljarder euro över rådets läsning i somras. Sverige, tillsammans med tre andra medlemsstater, kunde inte ge stöd för överenskommelsen eftersom marginalerna i årsbudgeten för 2014 var för små.

Skr. 2013/14:115
Bilaga 3

Kompromissen antogs formellt av rådet med kvalificerad majoritet den 19 november och slutligen av Europaparlamentet vid sin plenarsession den 20 november. Samråd med EU-nämnden och information till finansutskottet genomfördes inför rådets läsning av budgetförslaget i juli samt inför förlikningen i november.

1.4 Rådets rekommendation till Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförande av budgeten 2011

Sverige röstade nej vid Ekofin-rådet den 12 februari till rådets rekommendation till Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2011. Rådets rekommendation baseras främst på Europeiska revisionsrättens årsrapport för aktuellt budgetår. Revisionsrätten lämnade i årsrapporten för 2011 en revisionsförklaring med reservation för 18:e året i rad. Felen vid genomförandet av budgeten som revisionsrätten identifierat för 2011 låg i samma nivå som året innan. Sverige hade röstat nej till att bevilja kommissionen ansvarsfrihet året innan och gjorde därför samma bedömning som tidigare. Två andra medlemsstater röstade nej, övriga ställde sig bakom rådets rekommendation.

Sakregister

Afghanistan.....	86
Afrika.....	80
Agenda för förändring.....	62
Aid for Trade	61
Albanien.....	33
Allmänna rådet.....	24
Ansvarsfullt företagande.....	58
Antidiskrimineringsdirektivet ...	162
Antidumpning	59
Arbetsförmedling.....	159
Arbetsgruppen för Grekland	242
Arbetsgruppen för Medelhavet ..	133
Arbetsmarknad.....	157
Arbetsmiljödirektiv	157
Armenien	72
ASEAN.....	90
Asien.....	86
Associationsrätt.....	173
Asyl.....	139
Asyl- och migrationsfonden.....	149
Audiovisuella frågor	239
Avfall	230
AVS-länderna	64
Azerbajdzjan	72
Bankmarknaden	106
Bankunionen	108
Batteridirektivet	230
Bedrägeribekämpning	118
Bekämpa brott.....	130
Betalningsbalansstöd.....	93
Betal tjänster	107
Biologisk mångfald.....	228
Biståndseffektivitet	63
Bolagsstyrelser.....	161
Bosnien och Hercegovina	34
Bostadslåneavtal	110
Brasilien.....	79
Bredbandsutbyggnad	204
Bryssel I-förordningen.....	122
Budapestprocessen.....	145
Budgetram.....	27
Centralasien	72
Civilrättsligt samarbete	122
Civilskydd.....	151
CLP-förordningen.....	157
Colombia	79
Copernicus	192
Cypern	96
Dataskyddsavtal	131
Dataskyddsreglering	146
Delegerade akter	39
Demokrati	63, 67
Demokratiska Republiken Kongo ..	83
Detaljhandel	181
Diskriminering	161
Djur- och livsmedelsfrågor.....	219
DNA-uppgifter	131
EEAS.....	35
E-faktura.....	205
EFTA.....	65
Egypten	74
E-handel	172
E-hälsa.....	166
Ekonomi	92
Ekonomisk styrning.....	97
Ekonomiska och monetära unionen ..	100
E-legitimationer.....	202
Elektronisk kommunikation	204
Energi.....	207
Energiskattedirektivet.....	112
Erasmus+.....	233
Eritrea.....	81
Etiopien	81
Ett Europa för medborgarna.....	240
EU-avgift.....	118
EU-domstolen	246
EU-medel	120
Eurojust	136
Europa 2020	24
Europakonventionen.....	146
Europaparlamentet	245
Europarådet	49
Europeisk åklagarmyndighet....	135
Europeiska Finansiella Stödfaciliteten (EFSF).....	93
Europeiska Finansiella Stödmekanismen (EFSM)	93
Europeiska forskningsområdet ..	188
Europeiska globaliseringsfonden ..	156
Europeiska investeringsbanken ..	101
Europeiska investeringsfonden.....	102
Europeiska långsiktiga investeringsfonder	105
Europeiska rådet.....	17
Europeiska Stabilitetsmekanismen (ESM).....	92
Europeiska terminen.....	24
Europeiska utredningsordern....	135
Europeiska utvecklingsfonden....	64
Europeiskt asylsystem	140
Europol.....	130
EUROSUR	132

EU-språkvården	249	Humanitärt bistånd	65	Skr. 2013/14:115
Exportfinansiering.....	61	Hälsa- och sjukvård.....	165	
Fartygsåtervinning	231	Hälsfrågor.....	163	
Finans.....	92	Idrott.....	241	
Finansiella instrument.....	104	Immaterialrätt.....	177, 182	
Finansiering av europeiska ekonomin	110	Indien.....	86	
Finansieringsprogram.....	148	Industripolitik	184	
Finansieringsprogrammet LIFE	223	Informationssamhället	202	
Finansmarknaden	103	Infrastruktur.....	195	
Finanspakten	98	Infrastrukturvision	210	
Fiscalis 2020	116	Innovation	188	
Fiskepartnerskapsavtal	217	Inre marknaden.....	168	
Fiskeripolitiken	215	Inremarknadsakterna	168	
Fleråriga budgetram	27	Insolvensförordningen.....	125	
Fluorerade växthusgaser	225	Institutioner	242	
Flygpassagerarnas rättigheter.....	200	Insättningsgarantidirektivet	107	
Flygplatspaketet	200	Internationella brottmåls- domstolen	49	
FN	48	Invasiva främmande arter	228	
Folkhälsa.....	163	Investeringskydd.....	59	
Fonden för ett sammanlänkat Europa.....	195	Irak	77	
Forskning	188	Iran	76	
Fri rörlighet.....	142, 159	Irland	95	
Fri rörlighet för tjänster.....	180	Island	33	
Fri rörlighet för varor	174	It-brottscenter	127	
Frihandelsavtal.....	57, 90	Japan.....	88	
Färdskrivare	196	Jordbrukspolitik.....	212	
Företagsbeskattning	113	Jämställdhet.....	161	
Förmedlemskapsstöd.....	35	Järnväg	197	
Försäkringsmarknaden	103	Kanada.....	78	
G20	102	Kapitaltäckning	109	
Galileo.....	196	Karibien	78	
Gemensam konsoliderad bolagsskattebas	113	Kemikalier.....	229	
Gemensamma jordbruks- politiken	212	Kenya	84	
Genetiska resurser.....	228	Kina.....	87	
Genomförande av direktiv	243	Klimat.....	207, 224	
Georgien	72	Klimat- och energiramverk.....	207	
Global aktör	43	Koldioxidkrav.....	227	
Global utvecklingsaktör	62	Kommissionen.....	242	
Grannskapspolitiken (ENP)	66	Kommittéförfarande	39	
Grekland	94	Konfliktförebyggande.....	47	
Grundläggande rättigheter. 146, 147		Konkurrens	185	
Gränskodexen	134	Konkurrenskraftsfrågor	168	
Gränsövervakningssystem	132	Konsulär beredskap	55	
Guatemala	80	Konsumentpolitik	186	
Guinea-Bissau	83	Kontrollbesiktning.....	196	
Hamnpaket	198	Kosovo	34	
Handel med utsläppsrätter.....	226	Kreativa Europa.....	240	
Handelspolitik	55	Krigsmateriel.....	52	
Harmoniserade varuområdet	175	Krishanterning.....	44	
Havspolitik	199	Krishanteringsdirektivet	109	
Honung	220	Kroatien.....	30	
Horisont 2020	189	Kuba	80	
		Kultur	238	
		Kvarstad på bankmedel	122	
		Kvicksilverförhandlingarna	231	

Kärnsäkerhet	40	Penningtvätt.....	106
Könsfördelning	161	Pensionsrättigheter	158
Köplag	125	Personalpolitik.....	248
Lastbilar	197	Plastkassar	231
Latinamerika	78	Polissamarbete.....	126
Libyen.....	74	Politiska partier	39
Livsmedelsbedrägerier	220	Portugal	96
Luftfart.....	200	Pragprocessen.....	144
Makars och partners förmögenhetsförhållanden	124	Processuella rättigheter.....	139
Makedonien (FYROM).....	31	Psykoaktiva ämnen.....	165
Makroekonomiska obalanser	99	Radioaktivt avfall	41
Makrofinansieellt stöd	94	Redovisnings- och revisions- frågor	174
Makroregionala strategier	38	Rekommendationer	26, 154
Mali/Sahel.....	83	Resultattavlan	170
Marin miljö	232	Revisionsrätten	118
Markanvändning (ILUC)	208	Riksdagen	16
Marknadsmissbruk	105	Romer	162
Marknadsordningen	215	Rymdpolitik.....	191
Massförstörelsevapen.....	51	Ryssland.....	68
Materiell straffrätt	136	Samarbets- och verifikationsmekanismen.....	30
Medborgarinitiativet	38	Sammanhållningspolitiken	193
Medborgarskapsår.....	148	Sanktioner	53
Medicinteknik	167	Schengen	134
Mellanöstern	73	Serbien	33
Mervärdesskatt.....	112	Sjöfart.....	198
Mexiko	80	Skatt på finansiella transaktioner	111
Migration	140	Skattebedrägeri.....	115
Miljö	223	Skatter	111
Moçambique	85	Skogsstrategi	214
Moder-/dotterbolagsdirektivet ..	114	Smart gränsförvaltning	132
Moldavien.....	70	Smart lagstiftning	185
Momsbedrägerier	112	Små och medelstora företag	110
Montenegro.....	32	Sociala dimensionen.....	155
Myanmar (Burma)	89	Sociala investeringspaketet	160
Mänskliga rättigheter	50, 63	Socialt protokoll	160
Narkotika	128, 164	Solvit	169
Narkotikaprekursorer	165	Somalia.....	81
Narkotikarambeslutet	138	Spanien.....	96
Nationella reformprogram	25	Sparandedirektivet.....	114
Naturresurser.....	228	Stabilitets- och tillväxtpakten	97
Nedrustning.....	51	Stabilitetsstöd	94
Nigeria	82	Standardisering.....	172
Nordkorea	88	Statistik.....	121
Nordliga dimensionen.....	66	Statsstöd	185
Notifieringsförordningen	210	Strategisk exportkontroll	52
Näringspolitik	184	Strålskydd.....	41
Nät- och informationssäkerhet ..	203	Sudan.....	82
Offentlig upphandling	178	Sydafrika	84
Olja och gas	209	Sydsudan	82
Organiserad brottslighet.....	126	Syrien	75
OSSE	49	Sysselsättningspolitik	153
Paketresor	187	Sysselsättningsriktlinjerna	153
Pakistan.....	86	Säkerhets- och försvarspolitik	43
Patent	182		
Pekingplattformen.....	162		

Säljfrämjande åtgärder	213	Utrikestjänst	35	Skr. 2013/14:115
Södra Kaukasien	72	Utsläppsrätter	226	
Södra Medelhavsregionen	67	Utstationeringsdirektivet	158	
Terrorism	54, 128	Utvidgningen	29	
Tillgänglighet	205	Utvidgningsstrategi	30	
Tillväxtrapport	27	Vapen	52	
Tjänstedirektiv	180	Varumärke	183	
Tjänsteföreskrifterna	248	Vatten	232	
Tobaksproduktdirektivet	163	Webbportalen Ditt Europa	171	
Tolkning	249	Visering	141	
Transparensdirektivet	166	Vitryssland	71	
Transporter	194	Vägfordon	197	
Tull	126	Värdepappersmarknaden	104	
Tull 2020	177	Världshandelsorganisationen	56	
Tullkodexen	176	Västerhavet	218	
Tunisien	74	Yrkeskvalifikationsdirektivet	235	
Turkiet	31	Zimbabwe	85	
Ukraina	69	Årsbudget 2014	117	
Ung och aktiv i Europa	237	Återtagandeavtal	143	
Ungdomsgarantier	154	Öppenhet och insyn	248	
Ungdomspolitiken	236	Öppenhetsdirektivet	104	
Unionen för Medelhavet	75	Östersjön	217	
Ursprungsmärkning	221	Östersjöregionen	37	
USA	77	Östliga partnerskapet	66	
Utbildning	233	Överföringar av medel	106	
Utrikes- och säkerhetspolitik	43	Överträdelseärenden	244	

Statsrådsberedningen

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 mars 2014

Närvarande: statsrådet Björklund, ordförande, och statsråden Ask, Larsson, Erlandsson, Hägglund, Björling, Ohlsson, Norman, Attefall, Engström, Kristersson, Elmsäter-Svärd, Ullenhag, Hatt, Arnholm, Svantesson

Föredragande: statsrådet Ohlsson

Regeringen beslutar skrivelse 2013/14:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2013